

ANTONII
AVGVSTINI
ARCHIEPISCOPI
TARRACONENSIS

IVRIS VETERIS DOCTORIS, ET
vindicis clarissimi, nobilissimique olim Sacri Palatij
Apostolici Auditoris

IVRIS PONTIFICII
Veteris Epitome.

PARS TERTIA.
DE IVDICIIS.

PARISIIS.

M. DC. XXXXI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ANTONI

AVASTINI

ARCHIEPISCOPI

TARRACONENSIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

IN VESTIBULO REGIS

INDEX XII. LIBRORVM,

& Titulorum, qui in hac Tertia Parte

De Iudiciis continentur.

Liber primus, ordine XXIX. de Actionibus, siue Iudiciis.

XXX. De Accusationibus.

XXXI. De Restitutione Spoliatorum.

XXXII. De Probationibus.

XXXIII. De Sententiâ, & Appellationibus.

XXXIV. De criminibus contra Deum.

Libri XXXIX. de Actionibus, siue Iudiciis.
Tit. XXVIII.

1 **A**us Iustitiæ. pag. 1. col. 1

2 De concordia, & amore mutuo, & de reconciliatione dissidentium. 2.1

3 Ne litigentes temere Christiani. 4.2

4 Ne Episcopi, & alij clerici litigent sine graui causa. 5.1.

5 Ne monachi litigent sine graui causa. ibid. 2

6 De admonitione caritatis ante litem. 6.1.

7 Qualis debeat esse iudex, & de eius officio. ibid. 2

8 Hæretici, vel infideles non iudicent. 10.2

9 Ne alieni iudicent. ibid.

10 Ne laici de clericis iudicent. 13.1

11 De iudicio Episcopi. 16.2

12 Episcopus iudicet cum clericis. ibid.

13 De iudicio Archiepiscopi. ibid.

14 De iudicio Patriarchæ, vel Primatis. ibid.

15 De iudicio synodi. ibid.

16 De iudicio Pontificis Maximi. ibid. 2

17 De iudiciis infectoribus. ibid.

18 Ne minor iudicet de maiori. ibid.

19 De iudiciis electis. 18.1

20 De sanguine non iudicent clerici. 20.1

21 Ne in ecclesiis ius dicatur. 21.1

22 Die Dominico, & aliis quibusdam iudicia non fiant. ibid.

23 De iudiciis delegatis. ibid.

24 De postulando. ibid. 2

25 De Procuratoribus. 22.1

26 De Notariis. ibid.

27 De secularibus negotiis. 23.1

28 Communia de iudiciis. ibid. 2

Tom. 3.

XXXV. De criminibus contra proximum.

XXXVI. De criminibus contra se.

XXXVII. De Excommunicatione.

XXXVIII. De Electione, & Interdicto.

XXXIX. De depositione, priuatione officij, & beneficij.

XL. De Suspensione.

Libri XXX. De Accusationibus.
Tit. XXIV.

1 **N**e quisquam sine graui causa accuset præsertim Episcopum. 25.1

2 De admonitione caritatis ante accusationem. 28.2

3 De Iudice, coram quo fieri debet accusatio. 29.1

4 Ne minor de maiori iudicet. ibid. 2

5 Ne clerici coram Regibus, aut aliis laicis accusentur. ibid.

6 Sine accusatione nemo damnatur. 32.2

7 In provincia fiat accusatio. ibid. 2

8 De loco accusationis. 34.1

9 De tempore accusationis. ibid.

10 Quales esse debeant accusatores. ibid.

11 De calumniatoribus. 46.1

12 De citatione. 48.1

13 In accusatione præsentibus debent esse accusator & reus. ibid. 2

14 De libello accusatoris. 50.1

15 De Inscriptione. ibid. 2

16 De defensione non neganda. 52.2

17 De dilationibus. ibid.

18 De reo contumace. 53.2

19 De excusatione non comparentis. 55.1

20 De desertore accusatore. ibid.

21 Ne in locum accusari Episcopi alius substituantur ante damnationem. ibid. 2

22 De correctione. 56.1

23 De damnato. 57.1

24 Communia de Accusationibus. ibid. 2

Libri XXXI. de restitutione spoliatorum.
Tit. III.

1 **D**e causa possessionis, & proprietatis. 58.1

De restitutione spoliatorum.	58.2
De poena illius, qui spoliatur.	62.1

*Libri XXXII. de Probationibus.
Tit. VIII.*

DE Probationum necessitate.	63.1
Quales testes esse debeant.	65.1
De numero testium.	68.2
De falsis testibus.	69.2
Communia de testibus.	70.2
De tormentis.	72.1
De confessione.	ibid.
De expurgatione.	74.1

*Libri XXXIII. De Sententia, &
Appellationibus.*

Partis Prioris de Sententia. Tit. VI.

Non valet sententia prolata à non iudice.	77.1
Ante sententiâ nemo deferatur à suis.	ibid.
De discordia iudicum.	78.1
Ne Episcopatus adimatur à iudice ante sententiam.	ibid.
De executione sententiarum.	ibid.
Communia de sententiis.	ibid.2

Partis posterioris de Appellationibus. Tit. VII.

A quibus appellare non licet.	81.1
Appellatur ab omnibus ad Pontificem Maximum.	ibid.1
De appellatione ad synodum.	82.1
De appellatione ad Patriarchas, & Primates.	ibid.
De appellatione ad Archiepiscopos.	ibid.
De appellatione ad Episcopos, & alios iudices.	ibid.
Communia de appellationibus.	ibid.2

*Libri XXXIV. de criminibus contra Deum.
Tit. IX.*

De peccatis, eorumque gravitate.	84.1
De idololatria, & apostasia.	86.1
De poenâ, quæ sunt hæreticis constitutz.	88.1
De servantibus traditiones gentilium, & de superstitionibus.	91.2
De auguriis, & aliis divinationum generibus.	93.2
De Perjurio, Pars prima, Quo tempore non fit servandum iuramentum.	96.2
Pars secunda, de poena illius, qui percuravit.	98.1
Pars tertia, varia de iureiurando, & perjurio.	100.2
De blasphemia.	102.2
De Simonia, Pars prima. De eo, qui emit,	

aque vendit sacramenta.	102.1
Pars secunda. De eo, qui emit, aut vendit beneficia ecclesiastica.	103.2
Pars tertia. De eo, qui emit, aut vendit res spirituales.	105.1
De Sacrilegio, Pars prima. De his, qui res sanctis non habent honorem.	106.1
Pars secunda. De iis, qui res sacras, aut ecclesiasticas furripiunt.	108.1

Libri XXXV. de criminibus contra Proximum. Tit. XVIII.

DE homicidio, Pars prima. De iis, qui sibi vitam eripuerunt, aut membrum aliquod absceiderunt.	110.1
Pars secunda. De eo, qui patrem, filium, uxorem, aut alios huiusmodi interfecit.	111.1
Pars tertia. De iis, qui ferrus necant.	112.1
Pars quarta. De his, qui Episcopo, presbytero, &c. mortem afferunt, aut vulnus infligunt, aut gravem aliquam iniuriam faciunt.	113.1
Pars quinta. De his, qui servos occidunt.	117.2
Pars sexta. De variis homicidiis.	118.2
Pars septima. De bello.	123.1
Pars octava. De torneamentis, seu singulari certamine.	125.2
Pars nona. De illo, qui inimicitias gerit cum alio.	126.1
De proditoribus, perfugis, fugitiis, & de iis, qui contra superiores coniurant.	ibid.
De veneficiis.	129.2
De incendiariis.	130.1
De seditionibus.	ibid.
De usura.	ibid.2
Ne quinquam ponderibus, aut mensuris inæqualibus utatur.	133.1
De turpi lucro.	ibid.2
De furto, & rapina, maxime rerum ecclesiasticarum.	135.2
De iis, qui res naufragorum diripiunt.	139.1
De piratis.	ibid.
De iis, qui nuntios adulterant.	ibid.2
De eo, qui sepulchra violavit.	ibid.
De crimine falsi.	ibid.
De detractoribus.	141.2
De libellis famosis.	145.2
De scandalo.	146.1
De variis iniuriarum generibus.	ibid.2

*Libri XXXVI. de criminibus contra se.
Tit. X.*

DE alca.	148.1
De ludis, & iocis immoderatis.	ibid.
De gula, & ebrietate.	149.2
De Luxuria, Pars prima. De monachis, & virginibus, qui castitatis votum violaverunt.	152.1
Pars secunda. De Episcopis, & presbyteris, diaconibus, &c. lapsis à castitate.	ibid.2

Pars tertia. De incestu inter consanguineos.	154.2	17 Excommunicationes contra eos, qui non venerantur res sanctas, vt oportet.	190.2
Pars quarta. De incestu inter cognatos spirituales.	156.1	18 Excommunicationes contra eos, qui ordines conferunt, aut suscipiunt contra ecclesie decreta.	191.1
Pars quinta. De adulterio.	ibid.2	19 Excommunicationes contra periuros, blasphemos, & contra eos, qui alios ad perurium cohortantur.	ibid.2
Pars sexta. De raptoribus feminarum.	161.2	20 Excommunicationes contra simoniacos.	ibi.
Pars septima. De concubitu cum hominibus, & brutis.	163.1	21 Excommunicationes contra eos, qui res sacras, aut ecclesiasticas surripiunt.	192.1
Pars octaua. De stupro, & simplici fornicatione, aliisque peccatis ad luxuriam pertinentibus.	164.2	22 Excommunicationes contra eos, qui iniussu Episcopi oblationes ecclesie accipiunt, aut distribuunt.	ibid.2
Pars nona. De illo, qui nefarias nuptias ignarus contraxit.	166.2	23 Excommunicationes contra laicos, qui decimas non soluunt, & contra clericos, qui eas laicis concedunt.	193.2
5 De Superbia.	167.1	24 Excommunicationes contra laicos, qui res ecclesie dispendant, aut beneficia conferunt, & contra clericos, qui ab ipsis accipiunt.	ibid.
6 De Avaricia.	169.1	25 Excommunicationes contra clericos, qui fratribus, aut aliis cognatis res ecclesiasticas latguntur.	ibid.2
7 De Inuidia.	171.2	26 Excommunicationes contra laicos, qui ecclesias, & clericorum immunitatem violant.	194.1
8 De negligentia.	172.2	27 Excommunicationes contra eos, qui traditiones, & leges ecclesiasticas de industria, & malitiose violant.	ibid.
9 De mendacio.	173.1	28 Excommunicationes contra supersticiosos, & contra eos, qui die dominico ieiunant.	ibi.2
10 De variis prohibitis.	174.1	29 Excommunicationes contra eos, qui non ieiunant diebus ab ecclesia praeiustis.	195.1
		30 Excommunicationes contra eos, qui cibis prohibitis vescuntur.	ibid.
		31 Excommunicationes contra eos, qui non communiant temporibus constitutis.	ibi.
		32 Excommunicationes contra eos, qui diu absint ab ecclesia, & praeter diebus solennioribus, & tempore quadragesimae.	ibid.
		33 Excommunicationes contra apostatas, qui a religione discedunt, aut penitentiam susceptam implere nolunt.	ibid.2
		34 Excommunicationes contra monachos, & virgines, qui votum castitatis violant, & contra eos, qui illas ad stuprum sollicitant.	196.1
		35 Excommunicationes contra clericos sacris initiatos, qui votum castitatis violant, & qui illis aliquo modo fauent.	ibid.2
		36 Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui cum feminis habitant, aut cum eis familiariter, vel secreto loquuntur.	ibid.
		37 Excommunicationes contra incestuosos.	198.1
		38 Excommunicationes contra raptos fornicatos.	ibid.
		39 Excommunicationes contra adulteros.	ibi.
		40 Excommunicationes contra eos, qui cum maribus concubunt.	ibid.
		41 Excommunicationes contra eos, qui stuprum, aut simplicem fornicationem, aut	

Libri XXXVII. de Excommunicatione.
Tit. LXXXIV.

VT quis iuste excommunicetur a iudice, necessaria est causa iusta, & admonitio.

- 175.1
- 2 Ne quisquam communicet cum excommunicato, & qui communicat, luat penas.
- 177.1
- 3 De quibusdam, qui possunt communicare cum excommunicatis.
- 183.1
- 4 De excommunicatis, qui excommunicationem, aut alias censuras contemnunt.
- ibid.
- 5 Quibus rebus priuentur excommunicati.
- 184.2
- 6 Excommunicationes contra apostatas, & contra eos, qui idololatrarum ceremonias seruant, aut illis fauent.
- 185.2
- 7 Anathemata contra haereticos.
- 186.1
- 8 De haereticis etiam post mortem anathematizandis.
- ibid.
- 9 Excommunicationes contra eos, qui haereticis aliquo modo fauent.
- ibid.
- 10 Excommunicationes contra eos, qui nouum symbolum componunt.
- 187.1
- 11 Excommunicationes contra eos, qui seruant ceremonias ludaeorum, aut cum eis coniunctissime viuunt, aut quomodocumque eis fauent in rebus prohibitis.
- ibid.
- 12 Excommunicationes contra eos, qui fauent Sarracenis, aut pyrtis.
- 188.1
- 13 Excommunicationes contra schismaticos, & contra eos, qui Pont. Maximo, & aliis Episcopis superbe resistunt.
- ibid.
- 14 Excommunicationes contra augures, & ariolos, & contra eos, qui huiusmodi homines consulunt.
- 189.1
- 15 Excommunicationes contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizandi opus bonum effecerunt, aut extra tempora constituta baptizant.
- ibid.
- 16 Excommunicationes contra eos, qui in rebus ad missam, vel aliorum diuinorum officiorum celebrationem pertinentibus grauius peccant.
- ibid.2

quodcumque aliud flagitium pertinet
ad libidinem committunt. 198.1

- 41 Excommunicationes contra eos, qui vxores sine causa dimitunt, aut eis dimissas alias ducunt. ibid.2
- 43 Excommunicationes contra eos, qui vxores ducunt inuitis illorum parentibus. ibi.
- 44 Excommunicationes cōtra homicidas. ib.
- 45 Excommunicationes contra eos lēx maiestatis, & perfugas, & proditores. 199.1
- 46 Excommunicationes contra eos, qui pacem, aut treugam non seruant. ibid.
- 47 Excommunicationes cōtra falsos testes. ibid.
- 48 Excommunicationes cōtra incendiarios. ib.
- 49 Excommunicationes contra fures, & raptos. ibid.
- 50 Excommunicationes contra eos, qui res naufragorum diripiunt. ibid.2
- 51 Excommunicationes cōtra sceneratores. ibi.
- 52 Excommunicationes contra eos, qui noua tributa imponunt sine auctoritate Principis, aut quę iā non debentur, petunt. ibid.
- 53 Excommunicationes contra eos, qui numeros adulterant. ibid.
- 54 Excommunicationes contra detractores. ibi.
- 55 Excommunicationes contra eos, qui libellos famosos in publico proponunt, aut legunt. 200.1
- 56 Excommunicationes contra eos, qui inimicitias gerunt, & qui non conantur constituere controuersias, antequam litem intendant. ibid.
- 57 Excommunicationes contra eos, qui falso accusant, aut contra iuris ordinem, aut non probant, quod obiciunt. ibid.2
- 58 Excommunicationes contra eos, qui aliis iniuriam faciunt, præsertim Episcopis, presbyteris, & reliquis clericis. 201.1
- 59 Excommunicationes contra Episcopos, & Corepiscopos, qui aliorum iurisdictionem, & munera sibi arrogant. 203.2
- 60 Excommunicationes contra Episcopū, qui non suscipit curam sui Episcopatus. ibid.
- 61 Excommunicationes contra Episcopos, qui non habent rationem suę dignitatis. ibid.
- 62 Excommunicantur Episcopi, qui non veniunt ad synodum, vel vocati à Metropolitanis non parent. ibid.
- 63 Excommunicationes contra laicos, qui vocati ad synodum non veniunt. 204.1
- 64 Excommunicationes contra eos, qui in concilio non seruant modestiam. ibid.2
- 65 Excommunicationes contra clericos, qui crimina capitalia committunt. 204.2
- 66 Excommunicationes contra eos, qui alea ludunt. ibid.
- 67 Excommunicationes contra eos, qui torquentis, & aliis ludis prohibitis dant operam. ibid.
- 68 Excommunicationes contra clericos gularē, & ebrietati deditos, & qui in tabernas ingrediuntur. ibid.
- 69 Excommunicationes contra clericos, mo-

nachos, qui negotiis secularibus dant operam, & laicorum vestitum, & mores imitantur. 204.2

- 70 Excommunicationes contra clericos, qui non deferunt consuram. 205.2
- 71 Excommunicationes contra Episcopos, presbyteros, & Abbates negligentes. ibid.
- 72 Excommunicationes contra clericos, qui suas ecclesias relinquunt, & in aliis cōmorantur, aut vagantur, & nō resident. 206.1
- 73 Excommunicationes contra clericos, qui sine litteris Episcopi discunt, & contra eos, qui recipiunt clericos fugitiuos, aut eis fauent. 207.1
- 74 Excommunicationes contra clericos, qui ad iudices seculares se conferunt. ibid.
- 75 Excommunicationes contra eos, qui non deferunt honorem, & obseruantiam, quam debent suis superioribus. ibid.2
- 76 Excommunicationes contra iudices, qui non præstant manus suam. ibid.
- 77 Excommunicationes contra laicos, qui clericorum mūera impediunt. 208.1
- 78 Varie excommunicationes. ibid.
- 79 Excommunicationes quædam, in quibus excommunicatis fit potestas communicandi cum aliquibus. 211.1
- 80 De modo priuandi communione Iudæos, & Paganos. ibid.
- 81 De ordinatis ab excommunicatis. ibid.2
- 82 Communia de excommunicatione. ibid.
- 83 De absolute ab excommunicatione. 214.2
- 84 Varie excommunicationes. 208. & 215.2

Libri XXXVIII. de Electione, & Interdicto. Tit. XVII.

- 1 Electiones contra hæreticos, & illorum fautores. 217.1
- 2 Contra augures, & maleficos, & qui idola colunt. ibid.
- 3 Contra eos, qui Iudæis fauent. ibid.2
- 4 Contra eos, qui sumptionem eucharistię auersantur. 218.1
- 5 Contra eos, qui ecclesię censuras contemnant, & qui cum excommunicatis, & depositis communicant. ibid.
- 6 Contra simoniacos, & usurarios. ibid.2
- 7 Contra eos, qui non restituant res ecclesię relictas, & qui ecclesię non habent honorem. ibid.
- 8 Cōtra cōtumaces, & qui legibus ecclesiasticis in rebus grauibz parere nolunt. 219.1
- 9 Contra Episcopum, qui iniussu synodi ecclesiam vacantem surripit. ibid.
- 10 Cōtra eos, qui Pōtētibz insidias tēdunt. ibi.
- 11 Contra eos, qui nolunt in gratiam redire cum inimicis. ibid.
- 12 Contra Regem, qui potestate Regia abutitur. ibid.2
- 13 Contra incontinentes. ibid.
- 14 Varie electiones. 230.1
- 15 Communia de electione. ibid.2

- 16 De Interdicto. 231. vel 232. 1
17 De cessatione à diminis. 232. vel 232. 2

Libri XXXIX. de Depositione, Privatione officij, & beneficij. Tit. LVIII.

- 1 **D**E numero Episcoporum, qui damnatorum depositioni, aut depositorum restitutioni interesse debent. 235. vel 235. 1
2 De vestibus, quibus clerici nudantur cum deponuntur, & quibus induuntur, cum post depositionem ad pristinum dignitatis gradum restituantur. ibid. 2.
3 Pontificis Maximi est deponere Episcopos. 236 vel 236. 1
4 Pontifex Max. potest restituere Episcopos, quos synodus deposuit. ibid.
5 Contra hæreticos, qui nomen Christi negant. ibid.
6 Depositiones contra fautores hæreticorum. 227. 1
7 Contra clericos, qui seruant eorum blasphemias Iudeorum, & gentiliū, vel eis fauent. 228. 1
8 Depositiones contra schismaticos. ibid.
9 Depositiones contra blasphemos, pecciuos, & qui fidem datam non seruant. 229. 1
10 Depositiones contra clericos supersticiosos. ibid.
11 Depositiones contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizantur; & qui in conferendo baptismo Ecclesiarum negligunt. ibid.
12 Depositiones contra eos, qui in missæ sacrificio, aut in horis canonicis Ecclesiarum non seruant. ibid. 2
13 Depositiones contra sacerdotes, qui in administratione sacramenti Penitentię grauitur peccant. 230. 2
14 Depositiones contra clericos, qui non venerantur res sacras. ibid.
15 De depositione contra simoniacos. ibid.
16 Depositiones contra eos, qui nouū symbolum componunt. 233. 1
17 Depositiones contra eos, qui conferunt ordines, aut recipiunt contra leges Ecclesiæ. ibid.
18 Depositiones, contra clericos, qui iniuria afficiunt Regem. 235. 2
19 Depositiones in clericos fures, & in primis contra eos, qui Episcopi, aut Ecclesiarum res surripiunt, aut alienant. ibid.
20 Depositiones contra fornicatores. 237. 1
21 Depositiones contra clericos, qui vescuntur cibis vetitis, & ludis prohibitis dant operam. ibid.
22 Depositiones contra clericos, qui non ieiunant diebus constitutis, aut ieiunant, cum non oportet. ibid.
23 Deponuntur digami. ibid. 2.
24 Depositiones contra clericos, qui capitalia crimina committunt. ibid.
25 Contra clericos, qui Episcopis, aut aliis graues iniurias inferunt. 238. 2

- 26 Depositiones contra clericos homicidas, & qui membrum abscindunt, aut plagas imponunt. 239. 2.
27 Depositiones contra clericos gulæ, & ebrietati deditos. 240. 1
28 Depositiones in clericos, qui vestibus prohibitis, vel armis vtuntur. ibid.
29 Depositiones contra clericos, qui non seruant grauitatem, & modestiam. ibid. 1.
30 Depositiones contra clericos, qui negotijs secularibus dant operam. ibid. 2
31 Depositiones contra clericos, qui apud se feminas haburate permittunt, præter matrem, & propinquas, aut qui cum illis sermones familiares conferunt. 241. 1
32 Depositiones contra clericos sacris initiatos, qui ab vxoribus non abstinent. ibid. 2.
33 Depositiones contra clericos, qui cum sacris sunt initiati, vxores ducunt. ibid.
34 Depositiones contra clericos adulteros, vel fornicantes. 242. 1
35 Depositiones contra clericos, qui feminas rapiunt. ibid. 2.
36 Depositiones contra clericos, qui cōsecratas virgines violant, aut eis valde familiariter vtuntur. ibid.
37 Depositiones contra clericos, qui cum maribus concumbunt. 243. 2
38 Depositiones contra clericos, qui munus suum præstare contemnunt. ibid.
39 Depositiones cōtra chorepiscopos, & presbyteros, qui Episcoporum munera exercebant. ibid.
40 Depositiones cōtra eos, qui sedis Apostolicę, vel cōciliorū statuta contemnunt. 243. 2.
41 Depositiones contra clericos, qui in rebus grauibz superstitiones contemnunt. 244. 1
42 Depositiones contra Episcopos, qui non veniunt ad synodum. ibid. 2.
43 Depositiones contra diaconos, qui presbyteris non cédunt. ibid.
44 Depositiones contra clericos, qui iniussu superiorū ad Imperat. se conferunt. ibid.
45 Depositiones contra Episcopos, & presbyteros, qui apud excommunicatos faciunt sacrum. ibid.
46 Depositiones contra clericos, qui censuras Ecclesię contemnunt. ibid.
47 Depositiones contra clericos, qui lapsos non suscipiunt. 245. 2
48 Depositiones contra clericos, qui nuptiis prohibitis fauent. ibid.
49 Depositiones contra clericos, qui Ecclesias à laicis accipiunt. ibid.
50 Depositiones contra clericos, qui plura habent beneficia. ibid.
51 Depositiones contra clericos, qui non resident in suis Ecclesiis. 246. 1
52 Deponuntur Episcopi, qui suas Ecclesias derelinquunt. ibid. 2
53 Depositiones quedam proprię Patriarchar. Archiepiscoporum. & Episcoporum. ibid.
54 Varia de depositione. 247.

- 55 De clericis depositis, qui non possunt re-
stitui. 248. 1.
56 De ordinatis ab Episcopis depositis. ibid.
57 Communia de depositione. ibid. 2.
58 De degradatione. 249. 3

*Libri XL. de Suspensione.
Tit. XVI.*

- 1 Suspensiones in clericos, qui immola-
runt idolis, aut aliquo modo idololatrię
fauent. 251. 1
2. Suspensiones in schismaticos, & qui contra
Pontificem Max. coniurant. ibid.
3 De suspensione in clericos reos criminis si-
monię. 252. 2
4 De suspensione in eos, qui non venerantur
res sacras. 252. 1
5 De suspensione in eos, qui in rebus ad Mis-
sę sacrificium pertinentibus grauiter pec-
cant. ibid.
6 De suspensione in eos, qui in festis solem-

- nibus absunt ab Ecclesia, & qui diem Do-
minicum non celebrant. ibid.
7 De suspensione in Episcopos, qui aliquos
ordinant contra statuta Ecclesię. ibid.
8 De suspensione in eos, qui non seruant for-
mam ab Ecclesia pręscriptam in electio-
nibus. 253. 1
9 De suspensione in eos, qui indignis con-
ferunt beneficia, aut confirmant. ibid.
10 De suspensione in Metropolitānos, qui nō
vocat Episcopos ad synodum, & in Epis-
copos non venientes. ibid.
11 De suspensione in Episcopos peregrinos,
qui in parochia aliena iniussu Episcopi mi-
nistrant. ibid.
12 De suspensione in clericos intemperantes,
& luxui deditos. ibid. 2
13 De suspensione in clericos incontinentes,
& in eos qui eisdem fauent. 254. 1
14 Varie suspensiones. ibid. 2.
15 Qui presbyteri cessare debeant a celebra-
tione diuinorum. 256. 3
16 Communia de suspensione. ibid. 3

Finis Indicis Librorum & Titulorum huius Tertię Partis.

DE QVIBVSDAM VETERIBVS canonum Ecclesiasticorum collectori- bus iudicium, ac censura.

D. Antonij Augustini Archiepiscopi Tarraconensis.

De S. Clemente martyre.
Cap. I.

Matheus monachus initio Nomocano-
nis de concilijs, & sacris scriptoribus,
qui canones ediderunt; Clemens Papa Ro-
manus edidit lxxv. canones, qui Apostolo-
rum dicuntur. vide Apostolorum canones
(de quibus iam supra plura diximus) sub Traiano
passus est, libro priori de emend. Gratian. dial.
vj. Clementis huius libros Apostolicarum institu-
tionum Auctor fontes dicti canonum Apostolo-
rum.

De S. Cypriano martyre.
Cap. II.

Matheus monachus, vt supra: Cy-
prianus edidit synodum Carthaginen-
se de baptizandis hereticis: sub Decio passus est.
(Aique certum est damnatam hanc synodum a Cer-
neto fuisse. De penitentibus etiam multa Cyprian. in
lib. de lapsis. vide Auctoris prefationes ad anti-
quas decretalium collectiones, & ad canones peni-
tentiales.

De S. Dionysio Alexandrino.
martyre. Cap. III.

Matheus monachus, vt supra: Diony-
sius martyr eodem tempore ad quendam
Basiliidem de diuersis capitulis scripsit, & vt
canones Ecclesie eius vniuersa obseruat.
Fuit Dionysius Origenis discipulus anno
quarto Philippi Imperatoris, qui Gordia-
no successit, & successit ipse Heraclio xij.
Episcopo Alexandriz, & sedit anno xvij.
ex quibustres Philippi, vnus Decij, vnus
Galli, & Volusiani Decij filij, xij. Valeriani,
& Galeni filij eiusdem Valeriani, qui fue-
runt xv. annis Imperatores, & passus est
martyrium pro Christo. Hic Basilides E-
piscopus fuit cuiusdam paretiz Pentapo-
leos in Libya, vt scribit Eusebius in vj. &
vij. Ecclesiast. historiz.

Ioannes Zonara. Interpretatio epistulæ
B. Dionysii Archiepiscopi Alexandrini
ad Basilidem Episcopum, qui de diuersis
capitulis interrogauerat, & responsa cano-
num vim obinent. canones. 4.

Tom. 3.

Theodorus Balsamon totidem verbis vs-
que ad verbum Episcopum, canones 4.
Nicephorus CP. Episcopus in chronicis.
Alexandrinorum Episcopus xlii. Hera-
cleas annis 46. XIV. Dionysius expulsus
ab Imp. Valeriano. anno 17. XV. Maxi-
mianus annis 8.

Huius meminit Auctor in vtraque illa prefatio-
ne. Epistolam hic citatam inuenies tom. 3. bibli-
oth. patrum col. 73. & D. Hieronymi de hoc sancto
viro eusebium.

De S. Gregorio Admirabili.
Cap. IV.

Matheus monachus, vt supra: Beati
Gregorij Thaumaturgi epistola extat.
diuisa in canones xii. hic interfuit in concilio
Antiocheno aduersus Paulum Samo-
satenum tamquam Neocæsariensem. Episco-
pus; de eo multa Gregorius Episcopus
Nysses.

Ioannes Zonara: interpretatio epistu-
læ canonicæ B. Gregorij Thaumaturgi de
his, qui captiui idolothyta comederunt, &
de alijs criminibus, canones xii.

Theod. Balsamon totidem verbis, sed
addit Neocæsariensem. & canones xi.

Alexius Aristenus appellat etiam Neo-
cæsariensem. & canones xiii.

Inter eius opera nunc recens Magnuntia edita ex-
stat epist. hic citata: & in 3. tom. biblioth. patrum
col. 283. vltimum eius caput excessit Auctor no-
ster in libro canonum penitentialium; & memi-
nis huius sancti in vtraque prefatione citata.
Sed quis tantum virtum non laudet, non ad-
miretur? vide in initio suarum editorum ope-
rum, sanctos patres, qui summo opere com-
mendant.

De S. Petro Alexandrino.
Cap. V.

Matheus monachus, vt supra: Post bea-
tum Dionysium, qui fuit xiv. Alexandriz
Episcopus, Theonas successit, post quem Ma-
ximus, post Maximum Petrus martyr. Hu-
ius feruntur canones xiv. ex sermone de pe-
nitentia; de his, qui tempore persecutionis
lapsi sunt, quo pacto penitentes suscipi

debeant; item ex sermone de sancto paschate. Passus est pro Christo sub Diocletiano, qui fuit quintus ab Aureliano, post annos 13.

Ioannes Zonara: Interpretatio sancti Petri Archiepiscopi Alexandr. & martyris ex sermone de penitentia, de his, qui in persecutione lapsi sunt, penitentibus canones xiv. Item ex sermone de paschate canon singularis.

Theod. Balsamon eadem; canones xv. o. mittit de paschate titulum.

Alexius Aristenus canon. xiv. & omittit titulos de penitentia, & de paschate.

Nicephorus CP. Episcopus in chronicis: Alexandrinorum Episcopus XIV. Dionysius expulsi ab imper. Valeriano ann. 17. XV. Maximianus ann. 8. XVI. Theonas ann. 19. XVII. Petrus martyr ann. 11. Hætenus ex diuersis gentibus. Post Constantinum XVIII. Achillas ann. 1. *Huius, sicut & cæterorum, de quibus hætenus diximus, meminit Auctor in utraque præfatione, ut consilio Nicæno antiquorum.*

De Athanasio Alexandrino.

Cap. VI.

Mathæus monachus, ut supra: Sunt quoque ex Athanasio Magno Alexandrino prælatæ voces in his libris. Interfuit is Nicænæ synodo: & non multo post successit Alexandro Antistiti. Nam post B. Petrum martyrem Achilles successus est, huic Alexander successit. Victorius autem Athanasij plena sunt omnia terrarum, ac marium spacia, ita multis certaminibus contendit pro Christo.

Ioan. Zonara: Interpretatio epistolæ B. Athanasij Archiepiscopi Alexandrini ad Amun monachum, sine vlla canonum diuisione. Item ex eiusdem 39. epistula festiua cap. 1. Item ex eiusdem epistula ad Rufinianum Episcopum cap. 1.

Theod. Balsamon totidem verbis.

Socrates lib. 7. cap. 36. & lib. 4. c. 20. hist. Eccl.

Histor. Tripar. lib. 7. cap. 36. & 37. Athanasius, consulari Gratiani. II. & Probi, mortuus est. Sedit annos 46. successit Petrus, vide de colib. 4. & seq.

Nicephorus CP. Episcopus in chronicis: Alexandrinorum Episcopus XVIII. Achillas ann. 1. XIX. Alexander, qui fuit in prima synodo ann. 23. XX. Athanasius sæpe expulsi ab Arrianis, cui primum electo successerant Gregorium. Hic XXI. fuit, expulsi sunt à Constantio, & restituti Athanasius. XXII. Gregorius Cappadox electo Athanasio ann. ... Athanasius tertio, itemque quarto, omnes simul anni Athanasij 46. XXIII. Petrus expulsi à Valente annos 1. *Vide in initio suorum operum multos pa-*

tres graniterius laudes nuntiantes. Auctor meminit eius in utraque præfatione.

De Basilio Magno.

Cap. VII.

Mathæus monachus, ut supra: Multis verbis laudatur Basilius, cuius canonicæ epistolæ tres ad sanctum Amphilochoium Episcopum Iconij, quæ diuiduntur in canones lxxiv. & alia vltus de rebis.

Ioan. Zonara: Interpretatio epistolæ canonicæ sancti magni patris Basilij Archiepiscopi Cæsareæ in Cappadocia ad S. Amphilochoium Episcopum Iconij, quæ Phrygiæ metropolis est, canones xvj. altera ad eundem incipit à canone xvij. ad quinquagesimum: tertia à quinquagesimo primo ad octuagesimum quartum: quarta ad eundem, lxxvij. capita continet de cibis variis. Postea ex eiusdem epistula ad Diodotum Tharsensem Episcopum, ut ne quis duas sorores ducat. Item alia epistula ad Gregorium presbyterum, ut non habitet cum vxore. Item ad Chorepiscopos, ne ordinent ministros Ecclesiæ. Item ad suos Episcopos, ne pecunia accepta ordines faciant. Item ex cap. 27. de sancto Spiritu ad B. Amphilochoium. Item ex cap. 29. eiusdem libri.

Theodorus Balsamon eadem dicit: tres epistulas coniungit in canones 35. quarta est cap. 86. quinta ad Diodorum, incipit à cap. 87. eius finis est cap. 88. sexta ad Gregorium cap. 89. septima ad Chorepiscopos cap. 90. octaua ad Episcopos cap. 91. Alia sumpta ex li. de sancto Spiritu sunt cap. 92. & 93. *In omnium manibus eius admiranda opera feruntur: & in eis sunt citata epistula; aliter tamen in capita diuisa: cum in prima inueniantur quinquaginta capita: triginta quatuor in secunda; reliqua in capitula non sicutur. Eius meminit Auctor in utraque præfatione; sicut & eius fratris sanctissimi, de quo nunc dicendum.*

De Gregorio Nysseno.

Cap. VIII.

Mathæus monachus, ut supra: Basilij frater fuit Gregorius Nyssæ Episcopus: ex eius canonica epistula ad Leroium Episcopum Melitenes, sumpta sunt quædam.

Ioan. Zonara: Interpretatio canonicæ epistolæ S. Gregorij Episcopi Nyssæ ad B. Leroium Episcopum Melitenes canones 8.

Theod. Balsamon totidem verbis.

Hæc ad Leroium epistula est in 2. sermo suorum operum. In bibliotheca patrum est in 3. tome coll. 61. atque eius opera ibi adduntur. Eandem edidit Auctor inter canones penitenciales cum notis.

De Timotheo Alexandrino.

Cap. I X.

Mattheus monachus, vt supra: Timothei Alexandrini canones xv. qui ex responsis eius constituti sunt. Nam cum magnus Athanasius Alexandrina sede exurbatus est ab Arianis, Gregorius Cappadox Arianus sedem occupauit, is iusto iudicio damnatus, & iterum Athanasius reuersus est. Huic Petrus successit orthodoxus, quo à Valente expulso Lucius Arianus sufficitur. Lucio electo (siue mortuo) Petrus rediit. Post Petrum Timotheus sedere cepit anno 4. Theodosii magni, & interfuit vniuersali concilio CP. Huic post septem annos successit Theophilus.

Ioannes Zonara: Interpretatio responsorum canonicorum Timothei sanctissimi Episcopi Alexandrini, qui vnus fuit ex CL. patribus synodi CP. ad varia Episcoporum, & clericorum interrogata, cap. 18.

Theod. Balsamon totidem verbis excepta mentione synodi CP.

Alexius Aristenus: Timothei Alexandrini vnus ex CL. patribus CP. aduersus Macedonium congregatis, cui successit Theophilus. canon. 15.

Socrates lib. 9. cap. 22. hist. tripet. Consultatu Arcadii Aug. primo, & Baudonis, defuncto Timotheo Alexandrino Ecclesie Episcopo, Theophilus successit.

Nicephorus CP. Episcopus in chronica: Alexandrinorum Episcopus XXIII. Petrus, expulsus à Valente anno primo XXIV. Lucius Arianus ann. 5. XXV. Petrus iterum ann. 1. XXVI. Timotheus, qui in secunda synodo fuit ann. 8. XXVII. Theophilus ann. 28. *Eius xvij. sessiones reperies in VI. Tomo Bibliotheca Patrum, & auctores, qui de eo agunt. Socrum, & successorem Athanasii sum facit Rufin. in lib. 1. hist. Eccl. cap. 17. vide eundem lib. cap. 21. Socrat. lib. 4. cap. 37. lib. 5. cap. 8. & 12. Sozomen. lib. 6. cap. 29. & lib. 7. cap. 7. & 9. Eius meminisse Auctor in praefationibus citatis.*

De Theophilo Alexandrino.

Cap. X.

Mattheus monachus, vt supra: Timotheo Alexandrino Episcopo successit Theophilus, cuius epistulae duz, canones duo extant. Ei Cyrillus successit fratris filius.

Ioan. Zonara. Interpretatio sermonis Theophili Archiepiscopi Alexand. in theophanis de suggestione Ammonis, de gestis in Lyco Aegypti regione. can. 10. Item ad Aphyrgium de catharis nuncuparis. Item ad Agathum Episcopum. Item ad Mennam Episcopum.

Theod. Balsamon breuius canones omnium. 13.

Alexius Aristenus can. 14.

Nicephorus CP. Episcopus in chronica: Alexandrinorum Episcopus XXVI. Timotheus, qui in secunda synodo fuit ann. 8. XXVII. Theophilus ann. 28. XXVIII. Cyrillus.

Socrates lib. 7. cap. 7. hist. Eccles. Theophilus lethargico morbo mortuus est, Honorio IX. & Theodosio V. Cos. 15. Oct. tertio post mortem die Cyillus fratris filius sufficitur. *Eius epistulae referuntur 3. tom. biblioth. patr. col. 496. ubi sunt auctores, qui de eodem agunt. vide etiam Niceph. Callist. lib. 11. cap. 34. in fin. lib. 12. cap. 10. 12. 24. Tripet. lib. 9. cap. 44. in fin. 22. 26. lib. 10. c. 7. 10. 13. 14. Verba relecta ab Auctore sunt lib. 21. ta. 9. paulo aliter: Defuncto Theophilo morbo lethargico consulato Honorij IX. & Theodosij V. Cos. 15. Octob. die tertio mortis Theophili Cyrillus ordinatur Episcopus. in marg. anno Domini. CDIV.*

De Cyrillo Alexandrino.

Cap. XI.

Mattheus monachus, vt supra: Theophilo successit Cyrillus fratris filius, cuius extant epistulae duz in 7. canones diuisae.

Io. Zonaras. Interpretatio epistulae canonicæ sancti patris Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini ad Domnum canones tres.

Theod. Balsamon totidem verbis. Additur canon quartus ex epistula eiusdem ad Episcopos Libyz.

Alexius Aristenus: Sancti Cyrilli Alexandrini ad Domnum can. 3. Ad Episcopos Libyz, & Pentapoleos duo. Ad Maximum diaconum vnus. Ad Gennadium Archiepiscopum vnus. simul omnes 7.

Theodorit. lib. 10. cap. 25. hist. tripet. Cyrillus Theophili consobrinus Alexandrinum suscepit post patrum Episcopatum.

Idem lib. 5. cap. 35. hist. Ecclesiasticae.

Nicephorus monach. in hist. eccl. post tripet. Septimo Theodosio ann. mortuo Theophilo Alexandrino Cyrillus consobrinus eius sufficitur. (Idem Anastas. Biblioth.) Nicephorus CP. Episcopus in chronica: Alexandrinorum Episcopus XXVII. Theophilus ann. 28. XXVIII. Cyrillus, qui Ephesi in priori synodo fuit contra impium Nestorium ann. 32. XXIX. Dioscorus.

Socrates lib. 7. cap. 7. hist. eccl. & xi. Tripet. cap. 7. Theophilus lethargico morbo mortuus est Honorio IX. & Theodosio V. Cos. 15. Octob. tertia die electus est Cyrillus fratris filius Theophili. *Eius epistulae sunt inter opera eius euulgata. ubi & relictus, qui de eo scripserunt, & in 3. tome biblioth. patr. col. 555.*

De Gennadio Constantinop.
Cap. XII.

M Athxus monachus, vt supra: Leonis Imp. qui post Marcianum fuit ann. 2. beatus Gennadius sedem CP. ascendit post Anatolium, sedit annos 14. extat eius epistula ad synodum Rom. omne scelus superare pecunia accepta ordines conferre.

Ioannes Zonara. Encyclicæ epistulæ Gennadij Patriarchæ CP. & synodi ad omnes Metropolitanos, & ad Papam Romanum subscriptæ sunt Episcopi lxxij.

Alexius Aristenus: Gennadij CP. & synodi ab eo coactæ.

Nicephorus CP. Episcopus in chronicis: Constantinop. Episcopus. xl. Flavianus presbyter CP. ann. 1. mens. 10. Hoc delecto à Dioscuro in insidiosa synodo Ephesi. xli. Sufficitor Anatolius presbyter, & à responsis Dioscoti ann. 8. mens. 8. xliij. Gennadius presbyter CP. ann. 13. mens. 2. xliij. Acacius presbyter, curator pupillorum, hæreticus ann. 17. mens. 9. *Eius meminit Auditor in præfatione ad Canones Penitent. supra dictis posterius.*

De Ioanne Chrysostomo Constanti-
nop. Cap. XIII.

Theodoret. lib. 10. cap. 18. histor. triper. Ioannes in desertum Armeniæ Cuculon destinatus, inde ad Pitytētem, vbi fines sunt Ponti, & Imperij Rom. Sozomen. Ajunt, Ioannem, cum in exilium duceretur, vidisse dicitur Basilicē martyrem Comanis, eum mortis suæ diem prædicentem illic mortuus est.

Socrates 14. * Septemb. lib. 6. cap. 11. vel 19. histor. Eccl. in Cumanis Euxini Ponti. Nicephorus CP. Episcopus in chronicis: Constantinop. Episcopus. XXXII. Nestarius axiomatiscus (hoc est, ex optimatibus, siue purpuratis Imp.) à patribus CL. simul baptizatur, & ordinatur. Sedit ann. 16. menses 3. XXXIII. Ioannes presbyter Antiochiæ, cognomento Chrysostomus ann. 5. mens. 6. XXXIV. Ioanne* expulso Arfacius presbyter Nestarij frater ann. 2.

Socrates lib. 6. cap. 2. hist. Eccl. Nestarius CP. mortuus est, Cesario & Attico Coss. 27. Septemb. Ioannes presbyter Antiochiæ electus est, Arcadio Imp. consentiente. Sed Theophilus Alexandrinus studebat Ildorum presbyterum fieri: metu accusationis destitit. 26. Februarij consecratur. Honorio Romæ, Eutychemo CP. Coss. Eadem fere Sozomen. lib. 8. cap. 2. histor. Eccl.

Idem Socrat. cap. 3. Erat Ioannes Antiochenus ex Coele Syria secundi, & Anthus

filius nobili genere, Libanij Sophistæ discipulus, & Andragathij philosophi. Euagrius condiscipulum in quiete vitæ imitatus, lectionibus sacris operam dedit. Idem vt faceret, suasit Theodoro, & Maximo condiscipulis, quorum alter Mopsuestiæ in Cilicia, alter Seleuciæ in Syria Episcopus fuit. Habuerunt monasticæ disciplinæ institutores Diodorum, & Carterium. Fuit Diodorus postea Tarsi Episcopus, & scriptor multorum librorum piorum. Degebat Ioannes cum Basilio Diacono à Meletio ordinato, qui postea fuit Cæsareæ Cappadociæ Episcopus: Zenon Episcopus reuersus ex Hierosolymis leōtorem Antiochiæ Ioannem fecit. Mox à Meletio Diaconus ordinatus est, multa scripsit. Ab Euagrio Paulini successore presbyter ordinatus. *Socrates lib. 6. c. 19. Ioannes passus in exilium Comanis ad Pontum Euxinum sitis. Exiit à vita xvij. Kalend. Decembris ad VII. consulatum Honorij, & Theodosij. I. l. eadem dixit c. 2. & 3.*

Marcellinus Comes: Ioannes Antiochiæ natus, ibique à Meletio Episcopo, & confessore leōtor Ecclesiæ ordinatus, per singulos officij gradus ascendit. Diaconus per quinquennium dininos edidit libros, presbyter 12. ann. plures confecit. Constantinopoli in locum Nestarij successus est in diu. I. l. Honorio IV. & Eutychemo Coss. plura volumina superioribus addidit habuit inimicos Theophilum Alexandrinum, Epiphaniū Cyprium, Aracium Beroëensem, Antiochum Ptolemæensem, * Euerianum Gabalensem, & Seuerianum Caldonensem. (Chalcedonensem scribo.) *Huius Comitis chronicon extat vij. lib. bibliotheca Patrum ad finem. post Chalcedonensem adiut: Ob statum Eudoxie in exilium missum in Cassum oppidum: post annum in Comanum villam in regione Pontica, vbi moriens, & sepultus in arce Basilici Episcopi, & martyris. Honorio V. Aristene Coss. Plura in iustis suorum operum. In præfat. ad antiquas collectiones Auditor eum nominat.*

De Tarasio Constantinop.
Cap. XIV.

M Athxus monachus, vt supra: Tarasius CP. ad Hadrianum Papam Romanum multis sacre scripturæ testimoniis docet, maximum scelus esse, pecunias accipere ordinantem clericos.

Ioannes Zonara: Interpretatio epistulæ Tarasij sanctissimi Patriarchæ CP. nouæ Romæ ad Hadrianum Papam veteris Romæ, vt non fiant ob pecuniam ordinationes Theodorus Balsamon totidem verbis.

Alexius Aristenus: Tarasij CP. Hadrianum Romæ.

* Nouell.
Gr.

* ex veteri
Bibl.

Nicephorus CP. Episcopus in chronico. Constantinop. Episcopus lxxv. Paulus Cyprianus diaconus orthodoxus, & confessor ann. 5. mens. 6. lxxvi. Tarasius à secretis ann. 31 dies 2. lxxvij. Nicephorus à secretis monachus factus expulsus ab Imp. Leonte Armenio impio ann. ix. *De eo multa in aëlis conc. Nicæn. y. vij. syno. gener. Meminit eius Aulicr in prefat. ad Canones Penitentiales.*

De Martino Bracaren. Archiepisc. Cap. XV.

Isidorus Hispalensis Archiepiscopus in libro de vitis illustribus cap. 22. Martinus Dumienensis monasterij sanctissimus Pötifex ex orientis partibus nauigans * Galatiam venit, ibique vniuersis ab Arriana impietate ad fidem catholicam conuersis, Sueuorum populis regulam fidei, & religionis constituit, Ecclesias informauit; monasteria condidit, copiosaque præcepta pie institutionis composuit. Cuius quidem ego legilibrum de differentiis quaruor virtutum, & aliud volumen epistularum, in quibus hortatur vitæ emendationem, &c. Floruit regnante Theudomiro Rege Sueuorum, temporibus illis, quibus Iustinianus in tepub. & Athanagildus in Hispaniis Imperium tenuere. *Eadem fere verba repetit in chronico Gothorum, Vandalarum, & Sueuorum, agens de Theudomiro Rege, ubi commendatur ut clarus omni virtute, maxime orationis instantia, & elemosinarum largitione. Opus de differentiis quatuor virtutum est tom. 5. Biblioth. Patrum. vide eius lib. de viris illustribus cap. 22. & 35.*

Gregorius Turonensis Archiepiscopus lib. 5. cap. 37. hist. Hoc tempore & B. Martinus Gallicienensis Episcopus obuit, magnum populo illi faciente planctum. Nam hic Panonia ortus fuit, & exinde ad visitanda loca sancta in Orientem properans, in tantum se literis imbuir, ut nulli secundus suis temporibus haberetur. Exinde Galliciam venit, ubi cum B. Martini reliquæ portarentur, Episcopus ordinatur. In quo sacerdotio impletis plus minus triginta annis, plenus virtutibus migravit ad Dominum, Versiculos, qui super ositum sunt à parte meridiana in basilica S. Martini, ipse composuit. *Vide cunctam lib. 1. de miraculis S. Martini cap. 11.*

Aimoinus de gestis Francorum lib. 3. cap. 36. vel 39. Eatempore B. Martinus Gallicienensis migravit ad Dominum. Hic Panonia ordinandus loca sancta in oriente circumiens abunde se illis literis imbuir, & Galliciam reuertens, in basilica, quæ prima apud Hispanos in honore S. Martini dedicata est, Pontifex ordinatus, triginta in

hoc officio expleuit annos. Anno septimo Childerberti Regis, qui fuit vigesimus primus Chilperici, atque Gunteranni stella cometes visa est in die sancto paschæ.

Ioan. Tritemhemius de scriptorib. Eccl. Martinus Episcopus Dumienis cœnobij rector quondam, & Abbas, vir tam in diuinis scripturis, quam in secularibus litteris eruditus, veniens à partibus orientis in Galliam Sueuorum populum doctrina, & miraculis ab Arriana impietate ad rectâ fidem conuertit. Regulas orthodoxæ fidei constituit, monasteria condidit, Ecclesias reformauit. Scripsit ad Mironē Regem Gallicie, De quatuor virtutibus Cardinalibus. Formulam honestæ vitæ. Epistularum librum plenum cultura virtutū. Claruit sub Theudomiro Rege Sueuorū, & Iustiniano Imp. CP. ann. DXL.

Idem lib. 2. cap. 13. de viris illustrib. ordin. S. Benedicti. Martinus ex Abbate Dumienis cœnobij Episcopus Galliarum, &c. claruit ann. DCL.

Ex concilio Bracaren. II. in princip. Regnante D. N. Iesu Christo currente æra DCX. anno 2. Regis Ariamiri. 18. Kal. Ianuar. &c. Martinus Bracarensis Ecclesiæ Episcopus dixit, &c.

Etiâ sine: Martinus Bracaren. Metropolitanz Ecclesiæ Episcopus his (gestis) subscripsi.

De capitulis LXXXV. excerptis ex Orientis conciliis à Martino Bracarenſi.

Prefatio sancti Martini Bracarenſis Episcopi in librum capitulorum ex græcorum synodis collectorum. Nigelio Episcopo, vel vniuerso concilio Lucentis Ecclesiæ Martinus Episcopus.

Cautiones sancti, qui in partibus orientis ab antiquis patribus consueui sunt, Græci prius sermone conscripti sunt, postea autē succedenti tempore in latinam linguam translati sunt. Et quia difficile est, ut simplicius aliquid ex alia lingua transferatur in aliam; simulque illud accidit, ut in tantis temporibus scriptores; aut non intelligentes, aut dormiantes multa prætermittant; & propterea in ipsis canonibus aliqua simplicioribus videantur obscura, ideo visum est, ut cum omni diligentia, & ea, quæ per transcriptores obscuras dicta sunt, & ea, quæ per scriptores sunt immutata, simplicius & emendatius restaurarent: id primum obſeruans, vrilla, quæ ad Episcopos, vel vniuersum clerum pertinerent, vna in parte conscripta sunt, similiter, & quæ ad laicos pertinent, simul sint adunata: ut de quo capitulo scire aliquis voluerit, possit ceteris inuenire.

Innocentius tertius lib. 2. registri epist. 111. Petro Compostellano, Ex epistula, quam Martinus Bracaren. Archiepiscopus ex certa scientia dirigit ad Episcopos Lucensis concilij, &c.

Censura Auctoris, Hæc martini Episcopicapitula pro Martini Papæ in synodo, decreta olim habebantur, atque ita mendose apud Gratianum, & alios legebantur ante Ant. Democharis editionem. Non sunt autem omnia de Græcis conciliis sumpta, sed quædam sunt ex concilio Toletano primo, alia ex Bracarenibus; maxima vero ex parte sunt à Græcis sumpta. Aliquando non ita latina facta, ut Græce habentur, sed ex duobus, aut tribus capitulis diuersorum conciliorum vno cap. conseripta. Debit quoque singulis addere, unde sumerentur. Id ex nostra collectione elici poterit. *Addibus potest Sigbertus, qui multa de hoc sancto viro, de illustribus scriptoribus Ecclesiasticis cap. 19. & 118. Tom. v. Bibliotheca Patrum extant libri de quatuor virtutibus cardinalibus, colam. 1322. & 1327. de moribus. Itutus sancti Archiepiscopi testamenti meminit etiam concil. Tolosanum. x. in decreto. 3. Inter collectores Latinos cum numerat Auctorem præf. ad antiquas collectio. multa de eius collectione 1. lib. de emendas. Gratia. dist. x. xi. xij.*

De Isidoro Hispalensi Episcopo. Cap. XVI.

BRaulio Episcopo Cæsaraugustanus in vita Isidori: Isidorus vir egregius Hispalensis Ecclesiæ Episcopus, Leandri Episcopi successores, & germanus floruit à tempore Mauritijs Imp. & Recareddi Regis, in quo quidquam ubi antiquitas vindicauit, immo vero tempus antiquitatis, in eo scientiam imaginauit, &c. Edidit libros differentiarum duos, &c. Proximorum librum vnum, &c. De ortu & obitu patrum lib. vnum, &c. Ad germanum suum Fulgentium Episcopum Astigitanum officiorum lib. duos, & synonymorum lib. duos, &c. De natura rerum ad Sisebutum Regem lib. vnum, &c. De numeris lib. vnum, &c. De nominibus legis, & Euangeliorum lib. vnum, &c. De hæresibus lib. vnum &c. Sententiarum lib. tres, quos florib. ex libris Papæ Gregorij moralibus decorauit. Chronicorum à principio mundi vsque ad tempus suum, &c. Contra Iudæos postulantem Florentia germana sua lib. duos, &c. De viris illustribus librum vnum. Monastice regulæ librum, &c. De origine Gothorum, & regno Sueuorum, &c. Vandalorum historię librum vnum. Quæstionum lib. duos, &c. Etymologiarum codicem, &c. quem ego in XX. lib. diuisi, &c. Quanto vero flumine eloquentiæ, & quotiaculis diuinatum

scripturarum, seu patrum testimonij Acciphalitarum hæresim confuderit, synodalia gesta coram eo speciali asu declarant, & quæ contra Gregorium præfatæ hæresis antistitem eam asserunt veritatem. Obiit temporibus Heraclij Imp. & Christianissimi Zintillani Regis: sana doctrina præstantior eundis, & copiosior operibus charitatis. *Extat hoc opus antio operam D. Isidori, & in fine isber l'idesonij de viris illustribus, de quæstionibus.*

Ildefonsus Episcopus Toletanus in libro de viris illust. c. 9. Isidorus post Leandrum fratrem Hispalensis sedis prouincie Bæticæ cathedram tenuit, vir doctrina simul, & ingenio pollens, &c. scripsit opera eximia, & non parua. Librum de genere officiorum. Librum proximorum. Librum de ortu, & obitu patrum. Librum lamentationis, quem ipse synonyma vocant: Libellos duos ad Florentiam sororem contra nequitiam Iudæorum. Librum de natura rerum ad Sisebutum principem. Diuersarum sententiarum. Expositiones Sacramentorum, qui liber dicitur quæstionum. Ad peritionem Braulionis Cæsaraugustani Episcopi librum Etymologiarum: in eius opere diem extremum consumpsit. Floruit temporibus Recareddi, † Leuani, † Veterici, Gundemari, Sisebuti, † Suintilani, & Sisenandi Regum annis ferme quadraginta tenens pontificatus honorem, insignemque doctrinæ sanctę gloriæ pariter, & decorem.

Ioan. Tritemhemius de scriptorib. Eccl. Isidorus Iunior Episcopus Hispalensis post Leandrum, vir in diuinis scripturis eruditissimus, &c. Carmine excellens, & prosa, non minus sanctitate, quam doctrina insignis effulsit. Hæc dicitur Iunior ad differentiam senioris Episcopi Cordubensis, vel alterius etiam, qui cum præcessit, Hispalen. Episcopi. Scripsit ad Braulionem Episcopum Etymologiarum lib. xx. In Genesim allegorizæ, &c. & in alios libros sacros. Interpretationis veteris, & noui testamenti libros duos, proximiorum lib. vnum. Differentiarum, &c. Synonymorum, vel Soliloquiorum, &c. De summo bono sententiarum libros tres. De origine officiorum lib. duo. De sancta Trinitate, de corpore, & sanguine Domini, de officio missæ, Decretum canonum. De cõputo, & natura rerum, De proprietate rerum. Sermonum Ecclesiasticorum dogmarum, Lamentum penitentis. De astronomia. Historiam, seu Chronicam libros tres, de cosmographia. De Grammatica, & vocabulis. Allegoriarum de hæresibus. Epistularum. Claruit sub Heracliona Imp. Heraclij filio anno Domini DC. XXX. temporibus Sisebuti Regis Gothorum in Hispania, & catalogo Sanctorum insertus est 18. Kalen. Febr.

In concilio Hispalen. II. in quo cap. 12.

† Chini;
lasi.

† Liou-
ni.
† Veneri-
ci,
† Suintil-
lani.

* quid.
quid &

& 13. damnatur Acephalus Episcopus duarum in Christo naturarum proprietatem abnegans, & Deitatem passibilem asserens, subscriptio: Iudorus in Christi nomine Ecclesie Spalenis Episcopus subscripsi.

In concilio Toletano, viij. cap. 2. Nostri quoque scilicet doctores egregii, Ecclesie Catholice nouissimum decus, precedentibus ætate postemus, doctrinæ comparatione non infimus, & quod maius est, iam seculorum finitorum doctissimus, cum reuerentia nominandus Iudorus in libro Sententiarum secundo, &c.

Regino in chronicis: Ann. DLXXII. Heraclionas filius Heraclij cum matre sua Martina regnavit ann. 2. Circa hæc tempora Sinenandus, & post eum Chulilla in Hispania regnauerunt. Synodus bis facta est Toleti, &c. Sub his Regibus Iudorus Hispanie Ecclesie Episcopus floruit, nulli modernorum Doctorum postponendus, qui multa de fidei regulis, Ecclesiasticisque disciplinis disputauit.

De collectione conciliorum Iudori Hispanie. censura.

A Perte Ioan. Tritthenem. ait decretum canonum hunc Iudorum scripsisse, & de Burchardo ait magnum, & insigne opus decretorum post Iudorum scripsit. Idem scribit Innocentius in historia de Iuone Carnotensi, vt ex Sebastiano Bratio cognouimus; Iuuit hanc sententiam, quod legitur apud Iudorum lib. 6. cap. 16. etymolog. Sed & si quæ sunt concilia, quam sancti patres, spiritus Dei pleni, sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem, omni manent stabilitate, vigore: quorum gesta in hoc opere condita continentur. Eadem refert Iuo Carnoten. lib. 2. tit. 11. cap. 22. panor. & Gratian. dist. 1. cap. 1. & Raban. in etymolog. & Hugo sancti Victoris didascal. lib. 4. cap. 12. Ac mirari nequeo satis eorum negligentiam: cum neque Iudorus, neque Rabanus, neque Hugo gesta conciliorum in suis libris posuerint. Si quis dicat sumpsisse hæc Iudorum ex præfatione conciliorum, & oblitum esse ea verba omittere: ego potius conuincam eum, qui præfationem scripserit, à libro etymologiarii permulta accepisse. Sed de duplici præfatione conciliorum mox agemus. Interea cum videas duos Antistites Braulionem, & Ildesonium libros Iudori enumerasse, & nihil de cõcellis dixisse, augeat suspensionem meam, vt putem, illa verba sumpsisse Iudorum ex aliquo veteri conciliorum libro. Sed fingamus Iudorum collegisse aliquando concilia: non ideo sequitur, hanc eandem esse collectionem, quæ eius nomine inscripto edita est: in qua permulta sunt post Iudori mortem conscripta, vt est sexta synodus generalis, & con-

cilia Toletana vi. vij. & cætera, ad xij. in editis, xvij. in veteribus, & Emeritense, & Bracaren. uij. Nec misu obiciatur Innocentiana historia, neve Tritthenhemij, aut aliorum opinio, qui præfationem illam duplicem vide potuerunt Iudori nomine conscriptam, vt à Gratian. appellantur, dist. 16. t. 1. & 4. & ab Iuone Carnoten. lib. 2. tit. 11. cap. 39. panor. & par. 4. cap. 107. decret. Vide etiam Grat. 35. q. 2. cap. 14. sane. Verba autem illa Iudori, quæ antea retulimus, Gelasij Papæ esse videtur in concilio LXX. Episcoporum: ita enim scribit: Sed & si quæ sunt concilia à sanctis patribus hæc inuestituta, post horum auctoritatem, & custodienda & recipienda, & decernimus & mandamus. Quæ verba sunt non solum in omnibus editis, conciliorum libris, sed & apud Burchard. Vormat. lib. 3. c. 120. & Iuon. disto tit. 11. cap. 3. panor. & par. 4. cap. 64. decret. & in lib. Cæsar. lib. 1. cap. 33. & apud Gratian. dist. 15. cap. 3. sanctam præfationem.

In decretis de scripturis acceptis.

De altero Iudoro, cuius collectio in Hispania est, & de corpore canonum Hispanienli, tempore Innocentij Tertij.

Cap. XVII.

Innocentius III. lib. 2. regist. epist. 121. Petro Compostellano Episcopo: Emeritense vero concilium authenticum esse multis rationibus adstruebas: cum quia cum aliis conciliis continetur in libro, qui corpus canonum appellatur, quem Alexander Papa per interlocutionem authenticum approbavit: tum quia de ipso concilio sumptum est illud capitulum: Præfatis quidem canonibus: quod continetur in corpore decretorum: est autem apud Gratian. 19. q. 3. cap. 2. mendoſe Metech appellatum, emendatum semel in Romana editione ex Emeritensi.

Præfatio Iudori in Hispaniæ bibliothecis: Canones conciliorum à temporibus Constantinianis coeperunt: in precedentibus hæcque annis, persecutione feruente, dotandarum plebium minime dabatur facultas, &c.

Sumuntur hæc ex Iudoro Hispanie. li. 2. c. 16. etymolog. eadem refert Iuon. lib. 2. tit. 11. c. 16. & 20. & 21. & 22. panor. & Gratian. dist. 15. ca. 1. & Hugo S. Victoris lib. 4. c. 11. & 12. didascal.

Sequitur in dicta præfatione post illa verba: quorum & iam gesta in hoc opere condita continentur: In principio autem huius voluminis Nicenam synodum constituimus propter auctoritatem eiusdem magni concilii. Deinceps duorum conciliorum Græcorum, & Latinorum, siue quæ antea, siue quæ postmodum facta sunt sub ordi-

ne numerotum, ac temporum capitulis suis distincta, sub huius voluminis aspectu locavimus; subiicientes etiam decreta Præfulum Romanorum, in quibus pro culmine Sedis Apostolicæ non impar conciliosum extat auctoritas. Quatenus Ecclesiastici ordinis disciplina in vnum à nobis coacta, atque digesta, & sancti Præfules paternis instruantur regulis, & obediens Ecclesiæ ministri, vel populi spiritualibus inbuantur exemplis. Canones autem, qui dicuntur Apostolorum, seu quia eisdem, nec sedes Apostolica recipit, &c.

Quæ sequuntur inuenies apud Gratian. dist. 16. cap. 1. Et post apocrypha deputata: Canon autem græce, latine regula nuncupatur. Regula autem dicta, &c. ut apud Gratia. dist. 3. cap. 1. & 2. & Hugo didasc. lib. 4. cap. 11. quæ sunt etiam Isidori Hispanien. verba dicto cap. 16. libri sexti etymolog.

Et post illa, præsumque cotrigat: Synodum autem ex Græco interpretari, &c. ut apud Grat. dist. 1. cap. 1. in fine, & Hugo cap. 12. vbi supra, quæ etiam Isidori Hispanien. verba sunt, dicto cap. 16.

Finis præfationis. Concilium à societate multorum in vnum, &c.

Index eorum, quæ in hac collectione posita sunt.

Capitula Græcæ; Canones Nicæni concilij, Ancyritani, Neocæsariensis, Gangrensis, Sardicensis, Antiocheni, Laodicæ Phrygiæ, Constantinop. CL. Episcoporum, Constantinop. CLXII. Episcoporum, Ephesini primi, Chalcedonensis Epistula formata Attici CP. Episcopi. Concilia Africæ: Synodus Carthaginis, Africæ prima, secundæ, tertia, quarta, quinta, sexta, septima. Synodus Africæ in Mileuitana vrbe habita. Concilia Galliz, Arclatense primum, secundum, tertium. Valentinum, Tauritanum, Regiense, Arausicum primum, secundum, Valsense primum, secundum, Agathense, Aurelianense I. II. Epauense, Carpentoracense, Atuernense primum, secundum. Concilia Spaniz: Concilium Eliberitanum, Tarraconense, Gerundense, Cæsaraugustanum, Ilerdense, Valentinum, Toletanum primum, secundum, tertium, quartum, quintum, sextum, septimum, octauum, nonum, decimum, vndecimum, duodecimum, decimum tertium, decimum quartum, decimum quintum, decimum sextum, decimum septimum, Bracarense primum, secundum, tertium. Capitula ex Orientalium patrum synodis à Martino Episcopo Hispanien. primum, secundum. Emeriten.

Epistulæ Pontificum Romanorum: Damasi ad Paulinum. Syrii. Innocentij. Zosimi

Bonifacij. Cælestini. Leonis. Hilarij. Simplicij. Felicis. Gelasij. Anastasij. Symmachij. Ormisdæ. Vigilij. Gregorij.

Censura. Si præfationem tantum, & Romanorum Pontificum decreta consideremus, Isidori Hispanien. Episcopi esse hæc collectio potest. Idem dicendum est de conciliis Græcæ, Africæ, & Galliz. At si concilia Hispaniz respiciamus, dicere cogimur alium esse, & extremis Gothorum temporibus vixisse, quibus concilium Toletanum decimum septimum habitum est, anno Christi DC. XCIV. Egicani Regis anno septimo. Sed & superiora concilia Toletana à sexto, quod habitum est anno secundo Chintilani Regis. Christi. DCXXXVIII. post mortem Isidori Hispanien. habita sunt. Eadem ratione Emeriten. & Bracaren. tertium videre non potuit. Quisquis tamen hic Pseudisidorus fuerit, nobis auxilio fuit in Græcis regulis, quas aliter latinas edidit, quam Dionysius, atque Martinus Bracatensis fecerant: tum in petmultis Carthaginensibus conciliis, & aliis Galliz, & Hispaniz quæ hac ratione conservata ad nos perueniunt. Quod vero aliqui putant post Isidorum addita fuisse huic collectioni illa, quæ diximus, concilia posteriora: fieri id quidem potuisse non negamus: sed illa, quæ ex etymologis sumpta sunt, posterioriorem esse demonstrant; & index horum conciliorum in titulos aliquos discretus, in quibus omnium conciliorum habetur ratio, quem indicem vidi, qui eidem Isidoro adscribere, sed vehemens interfalluntur; nam ipse se scriptor prodit his carminibus ineptis vsus, quæ detegunt eum adulescentem fuisse tum primum manum scribæ subtrahentem.

De tertio Isidoro, cognomento Mercatore, sue Peccatore, cuius collectio edita est Patliis anno M. D. XX. Cap. XI X.

Initio huius collectæ. ante præfationem scriptum est. Origo conciliorum generalium. Quo tempore concilia celebrari ceperunt, & de quatuor conciliis. Canones generalium conciliorum, à temporibus Constantinis, &c. ut apud Isidorum Hispanien. lib. 6. c. 16. etymolog. & in præfatione alterius pseudisidori. Finis eorum verborum est. Quorum etiam gesta in hoc corpore condita continentur.

Postea addit hic titulus: Item de synodis principalibus, quibus in locis, quibus pro causis, quibus temporibus, quibus auctoribus celebratz sint. Prima synodus in Nicæa, &c. ut apud Gratian. dist. 16. cap. 20. prima autem. Quæ verba Isidori Hispanien.

non sunt, quia hic agitur de sex generalibus synodis: & is ante Iextram synodum moritur. Sed & idem ignorasse videtur quintam generalem synodum, in qua Theodorus Mopsuestenus damnatus est, & Ibx epistula ad Marin Persam, & Theodoriti capitula contra B. Cytillum scripta. Hæc sunt tria illa capitula, de quibus fuit olim magna contentio ante quintam synodum: cum in illa quinta generali synodo damnatus fuerit Theodorus, & illa alia duo capita epistulæ Ibx, & scriptorum Theodoriti. Isidorus nimis laudat hunc Theodorum, & ait ab Acephalis Episcopis fuisse damnatum. In lib. de viris illustribus, & in etymologis, Acephalis obicit trium capitulorum damnationem. In Hispaniensi vero secundo concilio præclare in Acephalum Episcopum inuehitur, negantem duas Christi naturas, & deitatem passim esse asserentem.

Sequitur annotatio synodorum, quarum gesta in hoc codice continentur: Prima annotatio Ancytanæ synodi (sic enim scribo, non Aquitanæ, ut in edito libro est, siue Anquiritanæ, ut olim scripserunt.) Cætera habet Gratian. dist. 16. c. ii. prima. Hæc vnde sumpta sint, ignoramus.

Postea duæ epistulæ referuntur Aurelij Carthaginensis Episcopi, & Damasi Papæ: Has existimo inuentas cum epistulis Clementis, & aliorum Pontificum, qui fuerunt ante Damasum, quæ neque in collectione Hispanensi, neque in corpore canonum legantur.

Sequitur præfatio Isidori: Isidorus seruus Christi Iesû conseruo suo, & parenti in Domino fideli salutem. Post vocem Isidorus, additur in veteri lib. Mercator: sic etiã est apud Iuonê par. 4. c. 107. deest. & in margine est peccator: at vox Iesû, illi non est, neque vox fideli: sed ita scriptum est: Ex præfatione Isidori in opus canonum. Isidorus Mercator seruus Christi conseruo suo, & parenti fidei in Domino salutem. Ex lib. 2. tit. ii. c. 39. panor. Epistula Isidori in cap. canonum. Isidorus seruus Christi Iesû conseruo suo: sic est in edito. At in veteri libro: Isidorus Mercator seruus Christi Iesû conseruo suo. Apud Grar. dist. 16. cap. 4. vel potius 5. est. Epistula Isidori in capite canonum: Isidorus seruus Christi Iesû conseruo suo.

Verba Isidori Mercatoris: Compellor à multis tam Episcopis, quam reliquis seruis Christi canonum sententias colligere, & in vno volumine redigere, & de multis vnũ facere. Sed hoc me opusculo conturbat, quod diuersæ interpretationes varias sententias faciunt: & licet vnus sit sensus, diuersæ tamen sunt sententiæ, & aliz longiores, aliz breuiiores. Ea vero concilia, quæ Græco sunt edita stilo, amplius quam tripliciter, aut quadrupliciter interpretata, atque con-

scripta repetimus. Quod si veritas est querenda, è pluribus Græcorum sequamur stilum, eorumque imitemur didiones, atque exemplaria. Sin minus, ipsi dicant, atque exponant, quibus tot sunt exemplaria, quot codices. Nobis tamen videtur, cum in nostro discrepauerint sermone, ut vnitas, & veritas ab ipsis querenda sit, quorum lingua edita esse noscuntur. Quod & nos fecimus: & sicut à veris eorum reperimus magistris, in volumine, cui hæc præponitur præfatiuncula, inserere cœtuimus.

Hæc mihi videtur non Isidori esse, sed Hieronymi verba in prologo in Iosue, & in quatuor euangelia. Quæ sequuntur Isidori Hispani sunt.

Canon autem græcè, latine regula nuncupatur. Regula autem dicta, &c. ut apud Gratian. dist. 3. c. 1. & 2. & Hugo. S. Vi. didasc. li. 4. c. 11. & Pseudisidorum in præfatione Hispan. collectionis: qui sumunt ex Isid. Hispan. l. 6. c. 16. etymolog.

Post illa, prauumque corrigat: Synodum autem ex Græco, &c. ut apud Gratian. dist. 15. c. 1. in fine, & Hugo. didasc. li. 4. c. 12. & Isid. Hispan. dicto c. 16. & alterum Isidori. d. præfatione Hispan.

Et post illa, à societate multorum in vnum: In principio vero voluminis huius, qualiter concilium apud nos celebratur, posuimus: ut qui nostrum ordinem sequi voluerint, sciant qualiter hoc agere debeant. Qui autem hoc agere melius elegerint, faciant, quod iusto, canonicoque, atque sapientissimo concilio iudicauerint. Denique propter eorum auctoritatem, ceteris conciliis præposuimus canones, qui dicuntur Apostolorum, &c. ut apud Gratian. dist. 16. c. 4. vel 5. & Iuon. li. 2. tit. ii. c. 39. panor. & par. 4. c. 107. deest.

Post verba, canonicas posuerunt constitutiones. Deinde quorundam epistularum decreta, & vrorum, & Apostolicorum interseruimus: id est. Clementis, Anacleti, Euaristi, & ceterorum Apostolicorum, quos potuimus hætenus reperire, epistulas vsque ad Siluestrum Papam. Post modum vero Nicenam synodum constituimus, &c. ut in præfatione Hispan.

Post illa, sub huius voluminis aspectu locamus (vel locauimus, ut est in veteri, & in Hispan.) Subicientes etiam reliqua decreta Præsulum Romanorum vsque ad S. Gregorium, & quasdam epistulas ipsius, in quibus, &c. ut in Hispan.

Post illa, imbuantur exemplis. Et non malorum hominum prauitatis decipiantur. Multi enim prauitate, & cupiditate depreffis, accusantes sacerdotes deprefferunt, &c. Et post alia: Scire autem vos volo octuaginta Episcopos, qui hoc opus me inciperet, & perficere cœgistis, & cunctos reliquos Domini sacerdotes oportet, quod plura: quam

illa viginti capitula, quæ apud nos habentur, Nicæna synodi reperimus, & in decretis Iulij Papæ septuaginta capitula eiusdem synodi esse debere legimus, &c.

Et postea nobis quidam ꝑ̄ conforio ꝑ̄ fratrum nostrorum Orientales testati sunt, se vidisse concilium Nicænum, habens potentem quatuor euangeliorum magnitudinem, continens in se sediones Episcoporum, & introductiones, iudiciaque querimoniarum, atque definitiones, & constitutiones, necnon & subscriptiones eorum. Ad cuius similitudinem magnum Chalcedonen. concilium conscriptum esse confirmaverunt. Et demum alia CP. condita; vnum videlicet sub Iustiniano Imperatore contra Dei impugnatores, Origenem, Didymum, & Euagrium; & aliud temporibus Agathonis Papæ, & Constantini Imp. contra Macarium Episcopum, & Stephanum, &c.

Item: Nosse etiam oportet, licet cætera non infirmetur, quatuor esse principalia concilia, ex quibus plenissimam fidei doctrinam tenent ecclesiæ tam de Patris, & Filij, & Spiritus sancti diuinitate, quam de prædicti Filij, & Saluatoris nostri incarnatione. Prior harum Nicæna synodus, &c. vt Gratia. dist. 15. cap. 1. & Hugo dicto lib. 4. c. 12. & Iuo lib. 2. tit. 11. c. 16. 20. 21. & 22. panor. ex Isidoro Hispalen. d. c. 16. lib. 6. etymol.

Post stabilita vigore. Primo quidem ordo, vt prædictum est, de celebrando concilio inferri habetur, & postmodum canonum Apostolorum, ac primorum Apostolicorum, id est, à S. Clemente vsque ad S. Siluestrum sequens ordinem suum (In veteri libro est decretorum, atque diuersorum conciliorum breuiarium interpolatur, sequens ordinem suum.)

Eadem verba sunt apud Iuon. dicto tit. 11. c. 39. in fine panor. & par. 4. ca. 107. dect. & apud Gratian. dist. 16. c. 4. vel 5. in fine.

De ordine collectionis Isidori Mercatoris,

O Rdo de celebrando concilio. Canones Apostolorum 50. Decreta Clementis Papæ, & martyris, Anaclesti, Euanthi, Alexandri, Sixti (vel Xysti) Telesphori, Hygini, Pij, Aniti (vel Aniceti) Soteris, Eleutherij, Victoris, Zepherini, Callixti (vel Callisti) Urbani, Pontiani, Anterij, Fabiani, Cornelij, Lucij, Stephani, Sixti (vel Xysti) secundi, Dionysij, Felici, Eutychiani, Caij, Marcellini, Marcelli, Eusebii, Melchiadis (vel Meliciadis.) De primitiua ecclesia, & edicto Constantini. Concilium Nicænum. Fides Gregorij maioris. Concilium Ancyranum, Neocesariense, Gangrense, Sardicense, Antiochenum, Laodicensi, Constantinopolitanum, Ephesinum, Chalcedonense. Edictum Marciani Imp. Sacra Valentiniani,

& Martiani Augg. Edictum Marciani Imp. contra hæreticos. Epistula formata qualiter debet fieri. Concilium Carthaginen. I. II. III. IV. V. VI. VII. Mileuitanum. Concilium Arelaten. I. II. III. Valentinum. Taurinacem. Regiense. Arausicum. Valense Agathense. Aurelianense. Concilium Elibertinum, Tarraconen. Cerunden. Cæsaraug. Ilerdense, Valentinum, Toletanum I. II. &c. XII. XIII. Bracaren. I. II. Liber capitulorum ex diuersis conciliis B. Martini Bracar. Episcopi. Concilium Bracar. III. Hispal. I. II. Excerptiones ex decretis Siluestri Papæ. Decreta Marci Papæ, Iulij, Liberij, Felici secundi, Damasi, Syrici, Anastasij, Innocentij, Zosimi, Bonifacii, Celestini, Sixti (vel Xysti) tertij, Leonis, Hil. Simplicij, Felici (tertij) Gelasij, Anastasij, Symmachij. Liber Ennodij Papæ (vel Episcopi Ticinen.) Decreta Hormisdæ, Iohannis, Felici (quartij) Bonifacii (secundi) Iohannis (secundi) Agapiti, Silucrii, Vigilij, Pelagij, Iohannis (tertij) Benedicti. Pelagij (secundi) Gregorij I. II. Vitaliani, Martini, Gregorij tertij, Zachariæ. His adduntur acta quintæ, & sextæ synodi generalis, item Constantiensis, & Basiliensis synodi. Sed hæc duo posteriora concilia Iacobi Merlini sunt, illa priora Mercatoris forasfæ.

Censura. Cum ad Gregorium III. & Zachariam Papam hæc collectio perducatur: satis ostendit non esse Isidori Hispalen. Fuit enim electus Zacharias mortuo Gregorio anno Christi DCCCXXXI. Hispania capta à Mauris. Illi vero octuaginta Episcopi, ad quos mittitur hæc collectio, nunquam in Hispania fuerunt, in Africa fuisse aliquando scimus, & multo plures, non tamen Zacharia Pontifice, miseram enim seruitutem seruiebant Christiani in Africa, & in Hispania illis temporibus. Ad singulas hanc collectionem Italicam esse: cum multi Episcopi in Italia semper fuerint. Repugnat numerus annorum ita scriptus, vt ficti in Hispania tantum, & in Africa solebat, hoc est, æra Cæsaris: qui numerus annis Christi maior est triginta octo annis. Repugnat quod nulla concilia hic ponantur Italica. At Africana, Gallica, & Hispanica satis diligenter collecta sunt. Magnaque ex parte hæc collectio sumpta est ex Hispaniensis pseudisidori, de qua diximus, collectione. Ille tamen certiora refert, ab apocryphis manum abstinet: hic nihil relinquit, quod displiceat. Sic videas hic Apostolorum canones ab illo reiectos, vt apocryphos: illic nihil supra Damasum ex decretis Pontificum, vt in corpore canonum; hic etiam concilij Larysæi ænionem fecit, & canonum septuaginta Nicæni concilij, & Rusini interpretationem Clementis epistularum non omittit. Sunt tamen non pauca, quæ huic debeamus præclara, tum quod illa

ipsa, quæ habet, alter collector, consecutus sumus, tum quod addidit alia post Gregorium edita, item aliam interpretationem 50. canonum Apostolorum. Eæ in epistulis Pontificum ante Damasum, vel Syricum, multa consecuti sumus. Sed illud maximum est, quod fontes habuerimus multorum capitum, quæ apud Burch. Iuon. & Gratianum legebamur. *De sancto Isidoro, & de altera Hispanico, quem Pseudisidorum auctor vocat, & de Mercatore meminit in libro de emendatione Gratiani: & in dial. 6. li. prioris refert præfationem Pseudisidori, & Altercatoris duplicem, contrariis de canonibus Apostolicis statuentem: cum primis illis relictis, hæc altera amplectatur. In præfatione ad collectiones antiquas, utrumque Isidorum Pontificum Romanorum epistulas, & omnium conciliorum decreta collegisse asserit.*

De Theodoro Archiepiscopo Cantuariensi. Cap. XIX.

EX Pontificali in vita Vitaliani Papæ: Imperator Constantinus die xv. Julij. xij. Indict. in balneo occisus est. Eodem tempore missi sunt à Vitaliano Papa in Britanniam Theodorus Archiepiscopus, & Hadrianus Abbas, utrique doctissimi, qui ^{plures} ecclesiæ Anglorum doctrinæ ecclesiasticæ fruge fecundarunt. Ex quibus Theodorus Archiepiscopus peccantium iudiciâ, ^{quod} scilicet annuo vno peccato quis periret debear, mirabili, & discretæ consideratione descripsit.

Almoinus de gestis Francorum lib. 4. cap. 32. Constantini Imper. temporibus Vitalianus Papa Theodorum Archiepiscopum, & Hadrianum Abbatem in Britanniam direxit ad corroborandam, quam B. Gregorius in Anglorum gente seuerat, fidei Christianæ segetem.

Ado in chronica: Anno DCXLI. Constantinus filius Constantini Imper. ann. 28. Vitalianus Papa Theodorum Archiepiscopum, & Hadrianum Abbatem virum sanctum, atque doctissimum in Britanniam mittit, qui plurimas ecclesias Anglorum doctrinæ ecclesiasticæ fecundarunt. Constantinus Imper. indict. 12. & paulo post Vitellianus Papa (obit) ann. DCLXIX. Constantinus filius Constantini superioris ann. 17.

Beda l. 4. c. 1. ecclesiast. hist. gentis Anglor. Sed Apostolicæ tempore illo Vitalianus præerat. Erat in monasterio Nitidiano non longe à Neapoli Campaniæ Abbas Hadrianus, vir natione Afer, sacris litteris diligenter imbutus, & monasterialibus simul, & ecclesiasticis disciplinis institutus, Græcæ patet, & latinæ Lingue peritissimus. Hunc ad se accitum Papa Episcopatu accepto Britanniam venire, &c.

Et postea. Erat ipso tempore Romæ monachus Hadriano notus nomine Theodorus, natus ex Tharso Ciliciæ, vir & seculari, & diuina litteratura Græcæ & Latine instructus, probus moribus, & ætate venerandus, id est, annos habens ætatis 66. Hunc offerens Hadrianus Pontifici, ut Episcopus ordinaretur, obtinuit, &c.

Deinde post alia: Ordinatus est Theodorus à Vitaliano Papa Anno Dominicæ Incarnationis DCLXVIII. die 7. Kal. April. & cum Hadriano 6. Kal. Iun. Britanniam missus est.

Et cap. 2. Peruenit Theodorus ad ecclesiam suam secundo post consecrationem anno. 6. Kal. Iun. & fecit in ea annos 27. mens. 3. dies 26.

Et cap. 5. Anno Dom. Incar. DCLXX. anno 2. aduentus Theodori, Ofui Rex Nordam Humbrothum moritur 15. Kal. Mart. Egfridum filium regni hæredem reliquit. Cuius ann. 3. Theodorus concilium cogit Episcoporum Eius verba sunt, &c. Ann. DCLXXIII. 24. Sept. Indict. 1. quo anno Rex Cantuariorum obierat Egbertus mense Iulio; succedente fratre Lothre.

Et cap. 6. Altera synodus refertur eiusdem Theodori Imperantibus Egfrido Rege Humbrothensi anno 20. die 15. Kal. Octob. Indict. 8. & Edilredo Rege Mercien. ann. 7. & Alduulfo Rege Estanglorum ann. 27. & Lodthario Rege Cantuariorum ann. 7. Præsidente Theodoro Archiepiscopo Britannix insulæ, & ciuitatis Dorouernis: Recipiunt quinque synodos genérales, & synodum Martini Papæ Indict. 8. Imper. Constantini anno 9.

Idem Beda in epilogo eiusdem histor. eccles. Ann. DCLXVIII. Theodorus ordinatus Episcopus. Ann. DCLXXIII. Egbertus Rex Cantuariorum obiit, & synodus facta est ad Herudforda præsentem Egfrido Rege; præsentem vero Theodoro Archiepiscopo; capitula 10. Ann. DCLXXX. synodus in Campo Heddicla de fide catholica (præsidente Archiep. Theodoro.) Ann. DCXC. Theodorus Archiepiscopus obiit.

Idem Beda lib. de sex mundi statibus anno ccccioooo. DC. xxii. mundi. Martino in exilio defuncto Vitalianus ait, successit ei Pontificatum, ab eoque Theodorum Archiepiscopum, & Hadrianum Abbatem in Angliam missos esse. Vide eundem lib. questionum quest. 3. tom. 8.

Rabanus in epist. ad Humbertum Episcopum, quota generatione licitum sit connubium: Similiter & in Theodori Archiepiscopi gentis Anglorum capitulis, quæ de necessariis rebus conscripsit, inuenimus, quod in tertia propinquitate carnis secundum Græcos liceat nubere: in quinta vero secundum Romanos. Et postea: Hunc autem Theodorum Tharso Ciliciæ natum Vitalianus Papa Romæ Episcopum ordinans, Britanniam misit. vn-

^{pluri-}
^{mas.}

^{quædam.}

de etiam Orientalium ecclesiarum consuetudinibus pleniter institutus fuerat, nec eū aliqua lacere poterunt, quā in obseruationibus legitimis Græci, vel Romani eotempore habuerunt, maxime cum in utraque lingua perfecte instructus esset.

Regino in chronicis: Anno Dom. Incarnationis DLXXVI. Constantinus filius† Constanti, filij Heraclij, regnauit ann. 28.

Et post alia: Per id tempus Theodorus Archiepiscopus, & Hadriannus Abbas doctissimus à Vitelliano Papa missi sunt in Britanniam, plurimasque ecclesias Anglorum doctrinæ Apostolicæ fruge fecundauit. E quibus Theodorus Archiepiscopus peccantium iudicia, quantis scilicet annis pro vno quoque peccato quis penitere debeat, mirabili, & discreta consideratione describit.

Sigebertus in chronicis: Ann. DCLXVIII. Theodorus Archiepiscopus, & Hadriannus, Abbas à Vitelliano Papa in Angliam diriguntur. Ann. DCLXXIV. Theodorus in Angliā synodo habita constituit multa ecclesiæ vitia. Hic Theodorus scripsit penitentialem librum mirabili, & cauta discretionē distinguens modum singularum culparum. Ann. DCXC. Theodorus Archiepiscopus Anglorum obiit.

Ioan. Tritheimus de scriptor. eccles. Theodorus septimus Archiepiscopus. Canruariensis. à Vitelliano Papa consecratus, natione Græcus ex Tarso Ciliciz monachus ordinis nostri in vrbe Romana: vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in secularibus litteris nulli suo tempore secundus, Græco, & Latino sermone peritissimus. Carmine quoque excellens, & profa; & non minus sanctitate, quam scientia clarus: habita synodo in Angliā, multa ad Anglicanæ ecclesiæ utilitatem constituit. Scripsit autem inter cetera Ingenij sui monimenta egregium opus de qualitate penitentia in iungendæ de his, qui in multis criminibus deliquissent, cuius operis titulus est: Penitentiale Theodori, & epistulas ad diuersos. Moritur non sine opinione sanctitatis sub Iustiniano minore Imper. ann. DCXC. Ind. 3. ætatis 78. Episcopus 22.

Idem lib. 2. cap. 18. de vitis illust. ordin. S. Benedictus. Theodorus monachus Romanus natione Græcus à Vitelliano Papa septimus Archiepiscopus Cantuariensis in Angliā destinatus, vir in diuinis scripturis valde eruditus, & in obseruantia catholicæ traditionis studiosissimus, habita synodo in Angliā multa ad utilitatem ecclesiæ constituit. De cuius laude, sanctissimisque laboribus Beda in 4. & 5. eccles. histor. pluries fecit mentionem. Scripsit autem librum de penitentia qualitate notabilem, quem Gratianus Decretis compilator sæpe allegat. Moritur ann. Dom. DCXC. Indict. 3. ætatis suæ 88. Pontif. 22.

De eodem lib. 3. ca. 114. & 115. Addit ex Tarso Ciliciz, & sanctus appellatur, vt etiam sanctus Hadrianus eius comes Abbas Heriandensis cenobij non longe à Neapoli Campaniæ, natione Afer.

Item lib. 4. cap. 60. Pro Cantuariensi sit, Dornuensis septimus Archiepiscopus à Vitelliano Papa ordinatus.

Ex penitentiali Theodoti multa sumpta sunt apud Burchardum Vormaticensem, & luonem Carnotensem, & Anselmum Lucensem & Gratianum. Item apud Bernar. Papien. in 1. collect. Decretal. & apud Gregor. IX.

Censura. Hic primus videtur apud Latinos de penitentibus scriptisse: quem sequutus est Beda eius fortasse discipulus. Sumpsit penitencias Theodorus Græcus ex Basilio, & alijs Græcis patribus, ita videtur eorum acerbicatem, ac seueritatem sequi. Quæ res effecit vt paulatim hæc ratio puniendi delicta abolita sit. Sed male in contraria lapsi sumus: vt dum acerbicatem fugimus, fauemus morbis, vel fouemus potius hæc crimina impunitate data.

Huius etiam meminit Aulser in præfatione ad canones penitent.

De venerabili Beda presbytero.

Cap. XX.

EX verbis eiusdem Bedæ in fine histor. eccles. (in epitome): Beda Dei famulus, & presbyter monasterij beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, quod est ad Vnirimum, & Ingirum, qui natus in territorio eiusdem monasterij, tum esset annorum septem, cura propinquorum datis sum educandus reuerendissimo Abbati Benedicto ac inde Ceolfredo, &c. xix. vitæ anno diaconatum. xxx. gradum presbyteratus ab Episcopo Ioanne, iubente Ceolfredo Abbate, suscepit. Vsq. ann. lix. ætatis hæc scripsi in vetus, & nouum testamentum, &c. Librum epistularum. Item de historijs sanctorum, de sancto Felice confessore, de sancto Anastasio martyre. De vita S. Cudberti monachi, & Antistitis. Historiam Abbatum huius monasterij Bened. Ceolfredi, Vuerberti lib. 2. Historiam eccles. gentis nostræ lib. 5. Martyrologium. Hymnorum librum. Item epigrammaton. De nativitate, & de temporibus. De temporibus librum maiorem. De orthographia. De metrica artelibus duos. De schematibus & tropis, hoc est, de figuris & modis elocutionum facit Scripturæ.

Epitaphium eiusdem.

Beda Dei famulus, monachorum nobilis fides;

Finitus è terra, profusus ecclesiæ.

† Solus iste patrum scribenda per omnia sensum;

Eloquio viguit, plurima composuit.

*† Solus
f.*

De corpore canonum, & de Dionysio Abbate, cognomento Exiguo, interprete Græcorum canonum.

Cap. XXI.

EX præfatione canonum eiusdem Dionysij Exigui ad Stephanum Episcopum (Salontanum.) Quamvis charissimus frater noster Laurentius assidua, & familiaricohortatione paritatem nostram regulas Ecclesiasticas de Græco transferre ꝑ compulerit, confusione, credo, ꝑtice translationis offensus, &c. Hanc præfationem refert Beda de ratione temporum, & de sex atibus mundi ad annum ccccxxxv. p. xviii. & Barmanus tom. vii. ad Christi annum DXXXVII.

Ex Cassiodoro de institutione diuinarum scripturarum lib. 1. cap. 23. Genetæ etiam hodie catholica Ecclesia viros illustres probabili dogmatum decore fulgentes: fuit enim nostris temporibus & Dionysius monachus Seythæ natione, sed moribus omnino Romanus, in vtræque lingvæ valde doctissimus, reddens actionibus suis, quam in libris Domini legerat, æquitatem. &c. qui mecum dialecticam legit, & in exemplo gloriosi magisterij plurimos annos vitam suam Domino præstante transegit.

Et post alia: Qui petitis ad Stephano Episcopo Salontano ex Græcis exemplaribus canones Ecclesiasticos moribus suis, vt erat planus, atque discretus ꝑ magnæ eloquentiæ luce cõposuit, quos hodie vsu celeberrimo Ecclesia Romana complectitur. Hos etiam oportet vos assidue legere: ne videamini tam saluare, Ecclesiasticas regulas culpabiliter ignorare. Alia quoque multa ex Græco translatis in Latinum, quæ vtilitatis possunt Ecclesiæ cõnferre, &c. In Ecclesiæ pace sepultus, inter Dei famulos credendus est habere consortium.

Ex Ioan. Trithem. de scriptor. Eccles. Dionysius Abbas Romanus, cognomento Exiguus, vir certe ingenio, & scientia magnus, atque clarissimus, in scripturis sanctis eruditus, & in disciplina secularium litterarum nobiliter doctus, Græco, & Latino eloquio cõfus, computista, & calculator temporũ egregius. Scripsit Latino sermone nonnulla opuscula, de quibus ego tantum reperi subiecta: Annorum s. Cyclum paschalis magnum, &c. Translulit de Græco in Latinum vitam sancti ꝑ Bachomij Abbatis, librum quoque Gregorij ꝑ Emiseni de conductione hominis, & scripta Proterij Alexandrini Episcopi ad Leonem Papam, & quædam alia. Inchoauit autem Cyclum suum anno Domini DXXXI. &c. claruit sub Iustiniano magno anno DXL.

Ex eodem lib. 1. cap. 4. de illustr. viris ordin. S. Benedicti. Dionysius Abbas Romanus, co-

gnometo Exiguus, vir in diuinis scripturis valde eruditus, & in secularibus litteris peritissimus, calculator, & Geometer insignis, Græco, & Latino instructus eloquio, qui doctrinæ suæ magnam apud veteres auctoritatem consecutus, edidit non spernenda opuscula. De ratione paschalis librum Cyclum quoque magnum s. annorum, Epistulas etiam nonnullas composuit. De Græco in Latinum translulit scripta Proterij, &c. De pascha celebrando, & librum Gregorij Emiseni, &c. Vitam quoque S. Pachomij. Claruit anno Domini DLXX. Ex Adonis Chronico. Dionysius paschales scribit circulos, incipiens ab anno Domini cẽ incarnationis DXXXII. qui est annus Diocletiani. CCXLVIII post consularum Lampadij, & Orestis. Quo anno Codex Iustinianus orbi promulgatus est.

Ortho Fridingensis lib. 4. cap. 4. Per idem tempus florere Cassiodorus Senator, ac Dionysius Abbas, qui cyclos paschales subtiliter composuit.

Interpretationem Dionysij multi collectores decretorum sunt secuti. Dionysij epistula ad Felicianum Pastorem. refertur tom. 3. bibliotheca Patrum coll. 613.

Index canonum, quos Dionysius Latinos fecit.

EX præfatione canonum Dionysij Exigui citata: In principio * itaque canones, ꝑ sequenti quæ dicuntur Apostolorum, de Græco translulimus, quibus quia plurimi consensũ nõ præbuere, facile hoc ipsum vestram ignorare nolimus sanctitatem: quamvis postea quædam constituta Pontificum ex ipsis canonibus assumpta esse videantur. Deinde regulas Nicænæ synodi, & deinceps omnium conciliorum, siue quæ ante eam, siue quæ postmodum facta sunt vsque ad synodum CL. Pontificum, qui apud Constantinopolim connenerunt sub ordine numerorum, id est à primo capitulo vsque ad 165. sicut habetur in Græca auctoritate, digestissimus.

Tum sancti Chalcedonenſis concilij decreta studentes, in his Græcorum canonum finẽ esse declaramus.

Ne quid præterea notitiæ vestræ credamur velle subtrahere: statuta quoque Sardicẽſis concilij, atque Africani, quæ Latine sunt edita, suis à nobis numeris cernuntur esse distincta.

Vniuersarum vero definitionum titulos post hanc præfationem stricte ordinantes, &c. Quinam sunt 165. canones, explanatio ex corpore canonum, & Græcis libris.

Nicænæ synodi canones	20
Aneyranæ	25
Neocæsariensis	15

† populæ
na, (im-
paleri,)

† magua
E

† Pacomij
† Nyssaj
h

De Collectarib. Canonum.

Gangrensis	20
Antiochenz	25
Laodiceuz	60
Summa	165

Confirmatur hic ordo, & numerus ex verbis concilii Chalcedonenſis aſſione 12. Græcis, 11. Latinis, ubi canones 16. & 17. Antiochen. appellanſur 96. & 97.

Index corporis canonum, & de eius auctoritate.

Leo IV. Episcopis Britanniz: Delibellis, & commentariis aliorum non convenit aliquos iudicare, & sanctorum conciliorum canones relinquere, vel decretalium regulas, quæ habentur apud nos, simul cum canonibus: quibus in omnibus ecclesiasticis utimur iudiciis, id est, Apostolorum, Nicænorum, Ancyranorum, Neocæsariensium, Gangrenſium, Antiochenſium, Laodiceſium, Constantinopolitanorum, (Ephesiorum) Chalcedonenſium, * Sardiceſium, Africanorum, Charthaginiensium, Etcum illis regulæ præſolum Romanorū Silveſtri, Syrici, Innocentij, Zolimi, Cæleſtini, Leonis, Hilarii, Gelasii, (Symmachi) Hormisdæ, (Simplicij) & Gregorij iunioris. Iſti omni- no ſunt & per quos iudicant Episcopi, & per quos Episcopi, ſimul & clerici iudicantur.

Et poſtea: Quilla, quæ prædiximus, ſanctorum Patrum ſtatuta, quæ apud nos cano- num nomine præſtitulantur, ſive ſit Episcopus, ſive clericus, ſive laicus, non indiſſe- renter recipere conſuevit: nec catholicis, & Apoſtolicam fidem, nec ſancta quatuor euangelia utiliter, & efficaçiter ad effec- tum ſuum retinere, vel credere probatur.

Hæc omnia reſert Iuo Carnot. l. 2. tit. 11. ca. 31. alius eſt ca. 118. panor. & par. 4. c. 72. decret. & in epiſt. 127. ad clericos Eduenſes. & Deus- dedit c. 2. & Anſel. Lucen. lib. 3. c. 115. & Cæſar. aug. lib. 2. c. 11. & Gratia. diſt. 20. cap. 1. Vide hæc epiſtulam in Baron. tom. x. ad Chriſti annum DCCCLV.

Nicolaus Papa Archiepiſcopis, & Episcopis Galliz: Quamquam quidam veſtrum ſcripſerint, hæc illa decretalia piſcorum Pon- tificum in toto canonum codicis corpore eſſe deſcripta, & ideo inter canones non eſſe aſſumenda, &c.

Et poſtea: Si ideo non eſſe decretales epiſtu- las piſcorum Pontificum Romanorum ad- mixtendas dicunt, quia in codice canonum non habentur adſcriptæ: ergo nec S. Gre- gorij, nec vilius alterius, qui ante ipſum fuit, vel poſt ipſum eſt, ad aliquod inſtitu- tum, vel ſcriptum recipiendū eſt eo quod in codice canonū non habeatur adſcriptū.

Item poſt alia: Oſtendimus nullam eſſe diſſe- rentiam inter illa decreta, quæ in corpore canonum habentur Sedis Apoſtolice Præ-

ſulum, & ea, quæ præ multitudi- ne vix per ſingula corporū volumina reperiuntur, &c. Hæc Nicolai epiſtula extat integra, incipit: Quamvis ſingularis. Eſt in appendice ad biblio- thecam Patrum tom. 3. & epiſt. 54. in 3. tom. epiſt. decret. Roma editarum. & in Baron. tom. x. tit. vii. de etiam diſt. 14. libri poſter. de emenda. Grat. n. 2. & diſt. 11. reſert multa Iuo Carnot. par. 5. c. 33. decret. & Cæſar. aug. li. 2. cap. 18. & Grat. diſt. 19. c. 1.

Liber editus Moguntiz anno M. D. XXV. hos habet canones.

Conciliorum.

Apoſtolorum per Clementem	
canones	50
Nicæni concilii	20
Ancyani	24
Neocæsariens	14
Gangrenſis	20
Antiocheni	25
Laodiceſis	59
Conſtantinopolitani	3
Ephesine	12
Chalcedonenſis	27
Sardiceſis	21
Carthaginiens	33
Africanorum	105
Summa omnium	473

Pontificum Romanorum.

Syrici capita	15
Innocentij	57
Zolimi	4
Bonifacii	4
Cæleſtini	22
Leonis	49
Hilarii	6
Simplicij	2
Felicis III.	13. ſive 16.
Gelaſij	18
(Anaſtaſij)	(8)
Symmachi	5 ſive 8.
Hormisdæ	4
Gregorij iunioris	17
Summa 133. ſive 247. vel 250.	

In libro, quem vidi etiam Moguntia editum an- no MDXXV. non ſunt canones Felicis III. ad- duntur vero Anaſtaſij iunioris 8. Symmachi quinque.

Confirmatur. idem ordo ex lib. Creſconij de concordia canonum, qui liber in Varicana bibliotheca eſt. In præſatione ad Liberium Pontificem mentionem facit Breviarium canonum à Ferrando Carthagin. eccleſiæ diacono fuiſſe digeſtum. Idem ordo ca. 59. confirmatur ex capitularibus Caroli lib. 1. Item in Tributienti concilio, & aliis, ubi decreta Pontificum Romanorum referuntur,

semper octo, & numerus capitum servatur, qui in corpore canonum est. Eodem pacto Rabanus Moguntinus in lib. de poenitentiis eadem vtitur ratione, cum refert Innocentij, & Leonis & aliorum Pontificum decreta. Sic etiam Burchardus Vormatien. Iuo Carnoten. Ansel. Lucenis, Deusedit Cardinalis, liber Cæsar Augustanus, & Gratianus, & collectores decretalium.

Ex corpore canonum Bernardus Papien. in 1. collect. posuit c. 2. de Præben. quod etiam habet Gregorius IX. sub eodem titulo c. 2. cum eadem inscriptione. Vere tamen est ex Iuliani Nouellæ iij. interpretatione.

De corpore canonum in Hispania, vide Innocent. III. li. 2. epist. 111. regis titi. pag. 352. *Vide Auctorem libro priori de emendis. Græcia. dial. 3. num. 5. & 9. & dial. II. nu. 5. & post utramque consider. hoc opus editum esse dicit Auctor in utraque præfatione ad antiquas collectiones, & ad canones poenitentiae. Dionysius Exiguus historiam conciliorum edidisse videtur usque ad viij. synodum, scilicet sub Iohanne V. 111. (quam pseudosynodum dico) Græcorum maxime, & Africanorum Stephano iniuri dicatam. vti est in M. S. Vaticano codice. Crescimus locus editus communes ad decreta Conciliorum, & Romanorum Pontificum collaudando, & sequens corpus canonum sola refert Græca, & Africana concilia, qua Græce scripta fuerunt, & nullam Romanorum Pontificum ante Syriacampontis.*

Confusa. Etsi veteres libros legi, & varia fragmenta, quibus hæc eadem, aut bona eorum parti contineretur, quæ in corpore canonum diximus esse, nunquam tamen is titulus est à me repertus. Sic etiam in Moguntina editione neque is titulus, neque Dionysij præfatio posita sunt. In ea tamen sententia sum, ut ea addi debeant. Dionysij interpretariorem corpus canonum continet, aliam edidit vterque Isidorus in collectione conciliorum, exceptis Apostolorum regulis, quas alter contemnit, alter quinquaginta refert. Ambo Isidori posteriores sunt Dionysio, item Isidorus Hispalen. cuius extant etymologie. Ipsæ interpretationes, ut illis temporibus scriptæ, valde placent. Miror tamen cur in corpore canonum, neque Pontificum Rom. decreta ante Syricum, neque post Hormisdam, aut Gregorium minorem posita sint. Conciliorum vero multorum canones, quos ambo Isidori ediderunt, hi omiserunt. Sed Colonienfes omnia conjunxerunt, exceptis ca. 33. concilij Carthaginiensibus, atque aliis quibusdam. Quæ de primatu Romanæ ecclesiæ in Moguntino libro sunt, ea non sunt ex corpore canonum; quod ex nominibus Pontificum cognosci potest. Et hoc argumentum nimis ieiune tractatur, vt ex his, quæ à nobis collecta sunt, apparet.

De Capitularibus Caroli Magni, & Ludouici Pii eius filij Imperatorum; & de eius collectore Ansegiso Abbate.
Cap. XXII.

EX præfatione eiusdem Ansegisi: Anno Incarnationis Domini DCCCXXVII. Indict. 5. anno 13. Imperij Ludouici Augusti & Lotharij Cæsaris filij ipsius, Ansegisus Abbas pro amore bonæ memoriæ Domini Caroli Magni Imp. & dicti Ludouici Aug. filij ipsius, & Lotharij Cæsaris Ludouici filij hæc subter descripta adunauit capitula.

Et postea: Hæc in quatuor distincti libellis. Illa scilicet, quæ dominus Carolus Imp. ferit ad ordinem pertinentia ecclesiasticum, in primo adunauit libello. Ea vero ecclesiastica, quæ dominus, ac piissimus Ludouic. Imp. & Lotharius Cæsar filius ipsius ediderunt, in secundo descripti. Illa autem, quæ dominus Carolus in diuersis fecit temporibus ad legem mundanam pertinentia, in tertio adunauit. Ipsa veto, quæ Ludouicus, & Lotharius fecerunt, ad augmentum mundanæ pertinentia legis, in quarto congesti.

Ex præfatione Benedicti Leuitæ in lib. 5. Capitulare: Præcedentes quatuor libelli nonnulla gloriosissimi Caroli, atque Ludouici Imperatorum continent capitula, quæ eorum tempore ab Ansegiso Abbate sunt collecta, sicut in eorumdem proæmio continentur.

Partem horum verborum refert Iuo Carnot. lib. 2. tit. 12. cap. 11. panot. & pat. 4. ca. 174. decreti.

Ex Sigeberti chronico: Anno Domini DCCCXII. Carolus Imp. per omne imperium suum legatos ad faciendum iudicium, & iustitiam cunctis dirigit, & legis capitula 23. instituit. Et postea: Anno Domini DCCCIII. Carolus per omne Imperium suum iustitias facit, & legis capitula 29. instituit. Anno Domini DCCCXXVII. Ansegisus Abbas Lobienfis edidit Imperatoris Caroli Magni, & Ludouici filij eius ad ecclesiasticam legem pertinentia in duobus æque libellis digessit. *Idem eorumdem edidit ad mundanam legem pertinentia in duobus æque libellis congestis.*

De eodem Ansegiso ex Ioan. Tritemhem. in li. de scriptor. eccles. Ansegisus Abbas Lobienfis cornubi ordinis sancti Benedicti, & postea Senonensis Archiepiscopus, vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in secularibus litteris nobilitet doctus, sermone & ingenio clarus, distinxit, & comportauit ad vtilitatem ecclesiæ catholicæ Imperatorum Caroli Magni, & Ludouici leges, quas vidi. Statuta ecclesiastica Caroli lib. 1. Regnante Domino, &c. Alia nonnulla edidit. Claruit sub Lothario Imp. Ludouici filio ann. 840.

De Collectoribus Canonum.

Ex eiusdem lib. 2. cap. 45. de viris illust. ordin. S. Bened. Ansegisus Abbas Lobienlis, postea Senonensis Archiepiscopus, vir videri- cumque peritus, & Regum sui temporis necessarius amicus, ingenio subtilis, & cautus eloquio scripsit, &c. Edicta Caroli Magni Imp. ad Ecclesiasticam legem pertinentia, &c. claruit anno DCCCXL.

Item lib. 4. cap. 86. Ansegisus, &c. vir vnde- cūque doctissimus verbo, & exemplo Episcopatu dignus, multa ingenij sui monu- menta dedit, &c.

Aimoinus de gestis Francorum lib. 5. cap. 27. Carolus duos misit oratores Ansegisum, presbyterum monasterij S. Michaelis Abbatem, & Etharium laicum Romam cum epistulis ad dominum Apostolicum (Hadrianum.)

Et cap. 32. Carolus Romam inuitante Papa Ioanne perrexit. Anno DCCLXXV Lin- die Natiuitatis Domini in Imperatore est vnctus, & coronatus.

Et postea: Accersens legatos Apostolici Ioan- nem Tuscanensem, & Ioannem Aretinum, atque Ansegisum Senensem, illorum con- silio medio futuro mense Iulio, generalem synodum auctoritate Apostolica, & factio- ne sua apud Pontigonem indixit.

Et cap. 33. Legit Ioannes Tuscanensis (Epis- copus) in synodo epistolam (à domino A- postolico missam) de primatu Ansegisi Se- nensis Episcopi, vt quotiens vtilitas Eccle- siastica dictauerit, siue in euocanda synodo, siue in aliis negotijs exercendis per Gallias, & Germanias Apostolica vice fruatur, &c. Multi contradicunt. Litteræ extant datæ 4. Non. Ian. Indi. 9.

In extremo capite: Postea Imperator Legatos numeratos Apostolicos Leonem, & Petrum remisit Romam, & cum eis Ansegisum Senensem Episcopum, & Adalganum Augu- stinensem Episcopum.

Martinus Polonus: Anno DCCCLXXXIII. Ioannes Papa VIII. fedit annos 20. diebus 12. Hic vnxit oleo Carolum filium Ludoui- ci Regis, &c. Hic tradidit venerabili viro Ansegiso Senonensi Archiepiscopo caput sanctissimi Gregorij, & brachium Leonis Papæ, quas venerandas reliquias Senonis in Ecclesia S. Petri cum magna veneratio- ne (deportauit, & etiam) collocauit.

De confirmatione Apostolica, & au- thoritate Capitularium.

Bene dictus Leuita lib. 7. cap. 478. Capitular. Maxime trium vltimorum capitula istorum librorum Apostolica sunt cuncta auctoritate roborata, quia his cūctis ma- xime Apostolica interfuit legatio. Nam eorum nomina præter trium, id est, Leonis, Sergij, & Gregorij, hic nō inseruimus licet

ea per singulos cōuentus inserta inuenisse- mus, vicantes legentium, atque scribentū fastidia. Si quis autem plenus ea nobis voluerit, istorum legat autentica, quibus il- la inserta reperiet.

Idem in præfatione lib. 5. Hæc vero capitula, quæ in subsequentibus tribus libellis coadunare studuimus, in diuersis locis, & in diuersis schedulis, sicut in diuersis synodis, ac placitis generalibus edita erant, spar- sim inuenimus, maxime in sanctæ Mogun- tiacensis Metropolis Ecclesiæ scinio ab
* Hirculfo eiusdem sanctæ sedis Metro- politano recondita, & demum ab Autcatio secūdo eius successore, atque cōsanguineo inuenta teperimus, quæ in hoc opusculo tenore supra scripto inserere maluimus.

Et postea: Quoniam valde sunt vix hæc ca- pitula, & scire volentibus oppido profutura, quæ pro lege tam Ecclesiastica, quam & seculari iure firmissimo sunt tenenda.

Ex concilio Melden. cap. 72 Vt capitula Ec- clesiastica à domino Carolo Magno Imp. nec non & à domino Ludouico Pio Augu- sto promulgata obnixè obseruari præci- piantur, sicut & legalia obseruanda esse nō- scuntur.

Ex concilio Trosleiano cap. 3 Concilia, & conciliorum pedissequa capitulata obser- uentur.

Ex Leonis IV. epistula ad Lothar. Aug. De capitulis vestris, vestrorumque prædecessorū irrefragabiliter custodiendis, & conseruan- dis, quanto valuius, & valemus, Christo propitio, & nunc, & in eum conseruatu- ros modis omnibus profitemur, & si fortasse quilibet aliter vobis dixit, vel dicturus fue- rit, sciatis eum pro certo mendacem.

Hæc refert Iuo Carnoten. lib. 2. tit. 12. cap. 12. panorm. & par. 4. cap. 176. decr. & Cæ- saraug. lib. 1. cap. 61. & Gratian dist. 10. c. 9. Hæc capitularium collectio sæpe refertur in concilio Trosleiano, & in Ticinensi, & in Colonica. sub Carolo III Burch. Vormar. lib. 1. cap. 218. & c. 219. refert caput Caroli Imp. de Episcopis Aquiligrani concluda- tum, id extat lib. 5. cap. 1. Capitular. verba sunt Catilmani Ducis (& Principis Fran- corum) anno DCCXLI. in synodo Fran- cica. Vide etiā lib. 7. cap. 141. Capit. & Iuo. par. 5. cap. 332. & 333. decr. Refertur sæpe ab Iuone Carnot. tum in pauor. tum in de- cretis præsertim parte 16. tum etiam in epistulis, & ab Anselmo Lucenſi, & à Deus- dedit, & à Cæsaraug. Refertur à Gratia. dist. 63. cap. 34. sacrorum, & 11. q. 1. cap. 38. volumus, & de cons. dist. 4. cap. 10. 4. mona- chi, & cap. 126. in sabbato, & alibi.

Huiuslibet aliquot capita inuenies in legibus Longobardorum sub titulis apertis colloca- ta, cum inscriptione nominis Caroli, Ludouici, & aliorum Imp. Vñ autem sunt illis legibus, qui beneficia iure Longobardorū

acceperant in Italia, & in Sicilia, multique hodie illic eisdem legibus, videntur, paucis exceptis.

Ex Melden. c. 80. ad Carolū Caluū Ludouici Pij filiū: Capitula, quæ Domino mediatore communiter decreuistis, & manu propria confirmastis, & nunc obseruatores vos verbis promissistis, ut opere pleniter consetueris, & adimpleatis, nunc etiam admonemus, &c. Capitula patris vestri sine refectione de excreto conferuntur, ac capitula vestra religioni ad exiguitatis nostræ ministerio oblati hoc diploma, si complacet, adnectatur.

Censura. Ad manus meas peruenit hæc collectio mutila: namque sex libri Parisiensis editionis anni MDXLVIII erant imperfecti: sexti enim finis erat initium capituli 189. cum tituli essent capitulum 330. sexti libri. Septimi vero libri exemplum, quod ab vrbe Roma habui, multis capitibus erat diminutum. Vltimum eius libri caput supra scriptum 478. cum tituli capitulum essent 558, sequebatur duplex collectio adiectorum capitularium. Iam veto in singulis capitibus desideratur inspectio eius, qui primus eius capituli auctor est. Sunt enim multa capitula sumpta ex sacris libris, ut initio lib. 6. cap. 53. Alia ex conciliis Græcis, & ex corpore canonum, ut initio libri primi cap. 59. Multa sunt ex conciliis Maguntino, Parisiensi, Vormatiensi, & aliis eisdem temporibus, quibus ipsa Capitularia sunt edita, habitis. Multa sunt repetita, multa confuse collecta: multa etiam barbata scripta sunt, multa motes barbaros ostendentia. Magna tamen ex parte vincunt meliora, quæ cum his conciliis, & Pontifici decretis consonant atque conueniunt. Hæc fere eadem docet Auctor dial. 10. & 11. posterioris libri de emendatione Gratiani. Vide etiam, dial. 19. libri prioris, num. 12. & in notis: & ubique docet concilia maxime in Gallia, & Germania celebrata fuisse Capitularium canonum. Editio noua Parisien. MDCIV. anni valde diuersa est, & multis capitulis eius collectionibus, quas refert Auctor. In illius principio multa adduntur Capitularium encomia: sed quæ Auctor dicit, non exigam et operi lucem asferunt.

De aliis Capitularibus Caroli, Ludouici, & aliorum Imperatorū, & de collectore Benedicto Leuita. Cap. XXIII.

Ex præfatione eiusdem Benedicti ad lib. 5. Capitularium. Quæ Ansegisus, aut inuenire nequiqui, aut inserere fortasse noluit, & illa, quæ postmodum à fidelibus san-

ctæ Dei Ecclesiæ, & Pipini, ac Karoli, atque Ludouici didicimus in dictis libellis non esse inserta, in tribus subsequenibus libellis distincte cum titulis suis coadunare curauimus: ac Ludouico, Lotharioque, atque Karolo nobilissimis Regibus, filiis videlicet Ludouici piissimi Imperatoris habenda, scribere non distulimus.

Horum verborum partem refert Iuo Carnot. lib. 2. tit. 12. cap. 11. panorm. & par. 4. cap. 174. de cr. Alia verba eiusdem præfationis refert Cæsar aug. lib. 2. cap. 33.

De adiectis Capitularibus incertis collectoribus. Cap. XXIV.

Post libros 7. Capitularium adiecta sunt capitula 18. & in posteriori collectione capitula 196.

In noua Parisien. editione multa plura adduntur capitula, post septem libros: sunt enim quinque additiones: prima octuaginta capita continet ad monachos maxime pertinentia. Leo Episcopus Hæstien. lib. 1. hist. Cassinen. cap. 18. ex monachorum, & Abbatum capitulo Aquigrani celebrato tempore Ludouici Imperatoris Caroli filio, ea prodidisse docet, & refertur in principio additionis conueniens præfatio, quæ idem dicit. Secunda addit viginti quinque capita continens varia, & à variis collecta. In tertia septuaginta octo sunt capita, ad Episcopos maxime pertinentia, & adiectis ordinibus mittendos. In quarta sunt CIV. capita de variis rebus ex sanctorum Patrum decretis, & Imperatorum edictis, ut dicitur in principio nomine Regis Caroli Crassi, credo, cuius etiam tribuuntur in præfatione capita quinta additionis xx. sed ex synodis ab Episcopis, & Abbatibus habitis in suo regno: quæ potius comitia Regia dicenda videntur. Vetus Ampachius episcopus cum dicit de constitutionibus Caroli Magni: a Cathario Imperatore eius nepote in epistomem redactis: quod iterum cædus Ioannes Bursanus nostra Societatis Iesu poss. Hincmar episcopus.

De Theodulpho Episcopo Aurelianen. Cap. XXV.

Amoinus de gestis Francorum lib. 5. cap. 10. Carolus Magnus Imp. obiit 5. Kal. Febr. anno Incarnat Domini DCCCXIV. missus est Ramo ad Ludouicum filiū, qui cum Aurelianā deuenisset ad vrbe, Theodulphus eiusdē vrbis Episcopus, vir vnde cumque doctissimus, eius aduersus causam perentit, & velocissime missis tabellariis Imperatori innotescere studuit.

Item lib. 4. cap. 105. extremo. Inter coniuratos contra Ludouicum Pium Imperatorem

aliqui Episcopi fuerunt, Aufelmus Medio-
lanensis, Vuolfoldus Cremonensis, & Theo-
dulphus Aurelianensis.

Sigebert. in chrō. Anno Cisti DCCCLXIII.

Lotharij Imp. anno 3. His temporibus flo-
ruit Theodulphus Abbas Floriacensis, post-
modum Episcopus Aurelianensis, de quo re-
fertur, quod illos versus: Gloria, laus, &
honor, in die Palmarum cantantem Gallus
solitos composuerit. Quos cum ipse coram
Ludouico Imp. Andegavi exul decantasset,
misertus Imperator iussit eum absolui.

Ioan. Tritheim. de scriptor. eccles. Theodulphus Episcopus Aurelianen. ex Abbate
Floriacensis conobi ordinis S. Benedicti,
vir in diuinis scripturis doctus, & in secula-
ribus litteris à iuuentute instructus, carmine
excellens, & prosa. Fertur nonnulla
vtrouque stylo composuisse opuscula: sed
in manus nostras adhuc minime veniunt.
Hic à Ludouico Imp. nescio ob quam suspi-
cionem, innocenter missus in carcerē, hym-
num, Gloria, laus, composuisse, &c. quem
cum in die Palmarum, transeunte Impera-
tore iuxta carcerem, alta voce cecinisset, a-
deo Imperatori complacuit, vt statim eum
abite liberum permitteret, & scripsit diuerso
metro hymnorum lib. 1. epistolarum lib. 1.
claruit sub eodem Ludouico anno Domini
DCCCLX.

Eadem fere dicit lib. 1. cap. 40. & lib. 4. cap.
197. de viris illust. ordin. S. Benedicti.

Censura Theodulphi ad presbyteros Aure-
lianenses capitula xlvj. edidit, quæ in veteri
conciliorum Gallicanorum libro vidimus.
Is tamen priuata auctoritate, aut fortasse
in synodo diocesana, ea capita constituit,
Falso aliquot sunt ex his in editis concilio-
rum libris pro sexz synodi verbis scripti,
aliquot etiam pro variis Romanorum Pon-
tificum decretis referuntur tum in eisdem
conciliis, tum à Berchardo Vormatiensi,
Iuone Carnotense, Anselmo Lucensi, & Gra-
tiano. Hæc de causa his visum, vt certa
pro incertis ponemus: Pietatem vero, &
religionem eius non minus probamus,
quam eruditionem, atque prudentiam. Ex
quare vtilitas lectorum erit, vt sibi quis-
que dictum putet, quod is suis sacerdoti-
bus scripserat. *Hanc epistolam inuenies tom.
11. Bibliotheca Patrum col. 994. vbi referuntur
aliq. de hoc Theodulpho loquentes. Baronius cano-
demedidit. tom. 32. annal. ad ann. DCCCXXXV.
& ex illo noster Ioan. Bussius post Hincmari
Epistolæ, cum aliquibus auctoribus, qui de
illo dixerant. Henricus Canisius tom. v. par.
2. & tom. vi. illius carmina quædam refert.
Vide Auctoris præfationem ad canones pœni-
tentiales.*

De Rabano Mauro Archiepiscopo Mo-
guntino. Cap. XXVI.

Sigebertus in chronici: Rabanus Sophi-
sta, & sui temporis poetarum nulli secun-
dus, sive Abbas Fuldenis, qui multa de scri-
pturis sanctis disseruit, qui etiam librum
de laude S. Crucis figurarum varietate di-
stinctum, difficult, & mirandæ potestate com-
posuit, Sergio Papæ sancto Petro offeren-
dum misit anno Christi DCCCXXIV.

Ann. Christi DCCCXXVII. Rabanus Ab-
bas tractatus in libro Sapientie, & Ecclesi-
æ ad Orgatium Archiepiscopum edidit sub
Leone I V. Papa. Anno DCCCXLVIII.
Rabanus Abbas Fuldenis ordinatus Mo-
guntiz Archiepiscopus, celebrata synodo
Moguntiz iussu Ludouici Regis multa Ec-
clesiæ vtilia dectavit. Anno DCCCLVI.
Rabanus egregie vitz, & scientiæ Archi-
episcopus obiit. *Vide etiam Sigebertum de vi-
ris illustribus c. 90.*

Ioan. Tritheim. de scriptor. eccles. Rabanus
Maurus sextus Archiepiscopus Moguntinus
ex Abbate Fuldenis monasterij ordinis S.
Benedicti, natione Teutonius ex ciuitate
Fulden. in Buchonia, * Albini Anglici quæ-
dam auditor, vix in diuinis scripturis erudi-
tissimus, & in secularibus litteris nobiliter
doctus, philosophus, rhetor, astronomus, &
poeta subtilissimus, cui, vt absque inuidia
loquat, nec Italia similis, nec Germania
peperit æqualem. In monasterio Fuldeni
iuuenis monachum præsidiuit, & tam moribus,
quam scientia mirabiliter profecit. Vnde
& quartus ciuium conobi Abbas fuit,
viginti quatuor annis præsuit, & penè in-
finita opuscula scripturarum composuit,
&c. Tandem offensus improbitate mona-
chorum ad Ludouicum Imp. Caroli filium
migravit, cum quo mansit vsque ad mor-
tem Orgarii Moguntien. Archiepiscopi,
in cuius locum successit præsuit annis no-
uem. Habita quoque synodo multa ad vti-
litatem fidelium constituit. Scripsit autem
in monasterio Fuldeni tam carmine, quam
soluta oratione multa volumina, maxime
in scripturis sanctis, quas à principio vsque
ad finem omnes explanauit. Scripsit de lau-
dibus S. Crucis libros duos, ad Haymonem
Episcopum de vniuerso lib. xxij. de vni-
uersali natura lib. 1. de institutione clerico-
rum lib. iij. de diuinis officiis lib. 1. de com-
puto dialogum li. 1. ad Ludouicum Regem
lib. 1. de questionibus canonum lib. 1. ad
Regimbaldum Episcopum lib. 1. de bene-
dictionibus Patriarcharum lib. 1. Epistula-
rum ad diuersos li. Sermonum innumera-
bilium li. 1. Moritur sub Ludouico, & Lotha-
rio Principibus anno Domini DCCCLV.
indict. iij. Episcopatus ann. ix. Sepultus in
monasterio S. Albani prope Moguntiam,
non sine opinione sanctitatis.

Idem lib. 2. cap. 39. de viris illust. ord. S. Be-
ned. Rabanus Maurus Magnetis ex Abba-
te &c. ex finibus Francorum in silua, quæ
†† iij

D. Ant. Augustini Archiep. Tarracon.

Beehonia nuncupatur, distans à Moguntia millibus ferme xv. v. v. Thuringiam, Albini auditore &c. cum adhuc monachus esset annos natus 30. scripsit de laude S. Crucis lib. ij. metro primum, prosa secundum, quos postea S. Pectro per manus Sergij Papæ obtulit. Scripsit ad Haymonem Episcopum Halberstensem etymologiarum, seu de vniuerso lib. xxij. de vniuersali natura lib. i. ad Hailstulm quartum Moguntinum Archiepiscopum de institutione clericorum libros iij. ad Heribertum Episcopum de questionibus canonum lib. i. ad Regembaldum de eadem re lib. i. &c. Rexit Episcopatum annis octo, &c. Moritur anno DCCCLV. indist. iij.

Eadem fere lib. 3. cap. 199. & lib. 4. cap. 81. Annis nouem præfuit Ecclesiæ Moguntiz. *In utroque opere ait Tritheimius plura opera à Rabano edita fuisse, quæ ad eius manus non peruenire, & in posteriori libro ait in bibliotheca Fuldensi plures eius libros vidisse, quorum titulum oblitus erat, utrobique eius doctrinam, & sanctitatem valde commendat. Carmina de eius vita à Rabano composita, extant in 1. tom. Bibliotheca patrum, & in eius expositione Ecclesiastes, & Hieremia edita Basileæ.*

Libet editus Coloniz MDXXXII. Rabani Maui Moguntini. Archiepiscopus de clericorum institutione, & ceremoniis Ecclesiæ ex veteti, & nouo testamento ad Hailstulm Archiepiscopi libros tces. Eiusdem ad Otgarium Episcopum Pœnitentium lib. i. Quota generatione licitum sit matrimonium, epistula ad Humbertum Episcopum. De consanguineorum nuptiis, & de magorum præstigiis, ad Bonolum liber de anima, ad Lotharium Regem lib. i. De septē signis natiuitatis Domini. De ortu, vita, & moribus Antichristi.

Marianus Scottus lib. 3. Chronicon: Anno DCCCXXII. Eigildus Fuldensis Abbas obiit: Rabanus sibi successit. Anno DCCC. XLVII. Otgarus Moguntinus Archiepiscopus obiit: Rabanus Abbas Fuldensis sibi successit. Anno DCCCLVI. Rabanus Archiepiscopus Moguntinus obiit: Carolus ei successit.

Martinus Polonus: Anno DCCCXVI. Ludouicus cum Lothario filio suo imperauit ann. 15. Eo tempore floruit Rabanus monachus Fuldensis, Poeta Magnus, & in scientia theologiæ præclarus.

Censura. Sæpiet Rabanus tacito Isidori nomine eius verba referre cum in lib. etymologiarum, tum in lib. de institutione clericorum. Librum Pœnitentiæ ex corpore canonum, & ex variis conculis, quæ Isidorus peccator etiam terulit, sumpsit. Eumque Rabanus Abbas Otgarium Archiepiscopo Moguntino, cui postea successit, inscripsit. Huius libelli gratia, & quia contilium prouin-

cialia Moguntiz habuit, hæc de eo scripturus. *Pœnitentiale eius, seu lib. de remedis prælatorum edidit Auctor, in lib. de canonibus pœnitentialibus in cuius operis præfatione multa de eo. Henricus Canis, tom. 1. edidit Rabani martyrologium ex biblisheca S. Galli apud Heluuios.*

De Burchardo Episcopo Vormatiens.
Cap. XXVII.

Ioh. Trittenhe de scriptor. Ecclesiast. Burchardus ex monacho Lobienfis cœnobij ordinis S. Benedicti, Episcopus Vormatiensis in Germania, Alberti Gemblacensis. Abbatiss apud Lobias quondam auditor, atque discipulus. * Huius in canone fit mentio 73. * cuius dist. c. t. In nomine Domini. Vir in diuinis scripturis studiosissimus, & valde eruditus. Scripsit ex sententiis sanctorum patrum, & generalium conciliorum, atque summorum Pontificum magnum, & in signe opus post Isidorum. videlicet Decretorum, quod diuisit in libros xx. In nouo testamento Epistulacum ad diuersos lib. i. clatue sub sancto Heurico Imp. anno. Dom. M. XX.

Idem lib. 2. ca. 71. de viris illust. ord. S. Bened. Burchardus monachus Lobienfis, deinde Vormatiensis Episcopus, discipulus quondam Alberti Abbatiss Gemblacenfis, cum adhuc ambo morarentur apud Lobias magnum diuinis litteris impendit studium, unde & doctor magnus euasit. Scripsit decretum post Isidorum ex sententiis patrum li. xx. Epistulas etiam plures ad diuersos, & quedam alia, quæ non vidi. Huius viri mentionem facit Gratia. 73. dist. c. 1. in nomine, &c. Clatuit anno Domini MX.

Et lib. 4. c. 153. Burchardus, &c. vir doctrina, & moribus insignis, ingenij clara monumenta reliquit. Decreta sanctorum patrum, & conciliorum post Isidorum in xx. li. magno studio compottauit, quo vereres ante Gratia. vñ sunt. Clatuit anno Domini MX.

Burchard. l. 2. c. 127. Decretorum. In nomine Patris n. & Filij, & Spiritus sancti A. Vualtercio Spirensi Episcopo. Ego Burchardus sanctæ Vuormatiens. ecclesiæ deuotus gregis Christi famulus, in Deo vero summæ felicitatis beatitudinem. † Quum sancta ca. † catholica ecclesia, &c. Data Vuormatiz Idib. Martij anno Dominicæ Incarnacionis M. XII. Indist. x.

Eadem verba refert Iuo Carnor. par. 6. c. 434. & 435. decreti, & Gratia. dist. 73. ca. 1. sed Iuo mutat nomina personarum, & loci, & temporis: Gratia. teneat Burchardi nomen, & alia.

In calce lib. 20. Burchardi concilii Salegustarenfis initium: Ego Aribio Moguntinæ sedis Archiepiscopus, quamuis indignus, cū

De Collectoribus Canonum.

exteris confratribus nostris, & coëpiscopis, Burchardo Vuormariensi, Vuerenharo Argentino, &c. synodū in Salegunstat. condiximus ann. Dominicæ Incarn. MXXIII. Indiēt. v. pridie Id. August. Anno autem D. Henrici secundi regnantis xxi. Imperij vero sexto, &c.

Eiusdem concil. canones habes apud Iuonem Carnoten. pat. 15. cap. 168. & sequenrib. decreti. Bernardus Papiensis in 1. collectione decretal. refert Burchardi verba cap. 2. de sponsa duorum. Item Greg. IX. c. 2. eiusd. tit. Item cap. 1. de frigid. Bernard. & Greg. Et cap. 9. de accusat. Bern. cap. 8. eodem tit. Greg. Et c. 2. de sortileg. Bern. tantum. Burchardi librum decretorum Iuo Carnorensis Episcopus sequitur, paucis additis, & mutatis, quod poterit lector facile vtriusque libri collatione cognoscere.

Idem Iuo in epist. * 74. ad Vuillelm. Abbatem Fifeanen. monaster. In collectionibus Burchardi Episcopi Vuormarien. ex concilio Meldensi cap. 5. ita scriptum reperitur: Altare si motum fuerit, &c. Viden. Burch. lib. 3. cap. 11. Iuo lib. 2. tit. 2. cap. 11. panor. & pat. 3. c. 13. decreti. Ansel. li. 5. cap. 13. Casar. aug. lib. 7. cap. 27. Grat. de conf. dist. 1. cap. 18. si motum.

Sigbertus in chronicis. Anno Christi MVIII. Burchardus fuit Vuormarien. Episcopus, qui in scripturis studiosus magnum illud canonum volumen edidit, scripturarum sententiarum vndique compilatis desforatur, collaborante sibi in hoc magistro suo Olberto Abbate viro vndecumque doctissimo.

Vide Sigbert. etiam in lib. de viris illustribus cap. 144. multis laudibus cum extollentem. & in editionis decretorum Calanen. principio extans eius gesta.

Censura. Laudanda est Burchardi maxima diligentia in colligendis variis sententiarum ex conciliis, & decretis Pontificum Romanor. & aliis scriptis sanctorum virorum, item ex Imperatorum, & Regum sanctionibus, aliisque libris. Laude etiam eius prudentiam in discernendis, & separandis rebus, de quibus agitur: quum alius fortasse ordo aprior inueniri potuisset: tamen hic ipse ab eo excogitatus non est inutilis. In librorum delecta, & in inscriptione singulorum capitum minus cetera notari potest. Est enim Burchardus, ut ceteri, qui postea scripserunt, reprehendendus, quod non ex fontibus ipsis, haussit singula, sed ex riuulis, & stagnis aliorum. Vetus libet inscriptio ne caret, editi habent hæc: D. Burchardi Vuormarien. Ecclesiæ Episcopi decretorum lib. xx. Trittenhemius decretum, aut decreta inscripsit. Iuo collectiones, Sigbertus canonum volumen appellat. Ioan. Molinæus in præfatione Iuonis decreti auctor est, multa in editis Burchardi libris desiderari, quæ ipse viderit in veteribus ple-

niora; sed ea duodecim libris tantum adiuncta, quorum sexta pars est editus liber. *De eo sæpe Auctor in libro de emendatione Grassani, & in vtriusque præfatione ad antiquos collect. & ad canones penitenciales.*

De Deusedit Cardinali presbytero tituli Apostolorum in Eudoxia.

Cap. XXVIII.

Hic ad Victorem tertium, Gregorij septimi successorem præfationem scribit, in quo hæc verba sunt: Ex variis sanctorum patrum, & Christianorum Principum auctoritatibus potioribus quibusque in vnum congestis præfens desforau opusculum, quadrifaria disperitum partitione. Primus liber continet priuslegium auctoritatis Romanæ Ecclesiæ. Et quoniam Ecclesia sine clero suo esse non potest, nec clerus absque rebus, quibus temporalibus substat; huic subiunxi secundum, & tertium de clero, & de rebus eiusdem Ecclesiæ. Quia verò sæculi potestas Dei Ecclesiam sibi subiugare nititur, libertas ipsius Ecclesiæ, & cleri, & rerum eius tertio, & maxime quarto libro euidenter ostenditur. Singulas autem desforationes huic operi insertas, iuxta ordinem capitulorum minime locavi, quia penne omnes alix bina, alix plura negotia continent, &c.

Idem in lib. contra inuadentes, & simoniacos, & reliquos schismaticos tempore Urbani Iunioris: Quatuor itaque sunt, de quibus, Deo auctore, scribere propinuius. Primi, quod Regi non liceat sacrosanctis Ecclesiis Episcopos constituere. Secundum de simoniacis, schismaticis, & eorum sacerdotio, & sacrificio, &c. Tertium, quod clerici a secularibus pasci debet, atque honorari, non infamari, vel iudicari, ac persequi. Quartum, quod seculari potestati non liceat in Ecclesiam clericos introducere, vel expellere, nec res Ecclesiasticas regere, vel in sua iura transferre. *Vtriusque specus. & præfationis meminit Baronius. tom. xi. ad annum: MLXXXVII.*

Ex Ponticali in Victore. Victor, qui & Desiderius, Cassinensis B. Benedicti Abbas, sedit mens. 4. dies 7. Ad hunc Deusedit presbyter tituli Apostolum in Eudoxia, composuit, & ordinauit librum canonum.

Censura. Duorum librorum, quos Deusedit scripsit, alterius tantum præfationem legi ad Victorem tertium: alterius duo habeo exempla ex libro veteri Romæ in sacro Ecclesiæ B. Petri reperito sumpta. Vtriusque indicem supra scripsi. Hic non eadem ratione vitur, qua Burchardus, Iuo, Ansel. & Grat. ut colligat tantum dicta patrum, vel conciliorum, sed ipse pluribus vitur argumentis, & sua auctoritate patrum confirmat, alia non confutat, & actus in crassa vet-

facie, quæ illis temporibus ecclesiam Dei perturbabat, Henrico Imperatore sua privilegia concedendi ecclesias, & monasteria, & Episcopos, & Abbates per vitgam, aut baculum instituendi, sine inuestiendi a iuris defensione aduersus Gregorium VII. & successores. Multa colligit, sed non omnia ex fontibus haurit, neque in causa iusta omnibus ceteris vitæ auctoritatibus. Vide *Auctorem de eo in utraque præfatione ad antiquas collectiones, & ad canones penitenciales, & in libris de emendat. Gratiani maxime l. priori dial. v.*

De Anselmo Lucensi Episcopo.

Cap. XXI X.

Sigebertus in chronicis: Anno MLXXXVI. Cassinensis Abbas Desiderius, qui & Victor. 162. contra Clemenrem sic Papa: sed dysenteria dissolutus, non multo post moritur. Anselmus Lucensis Episcopus Hildebrandi Papæ cooperatur indecessus apud Mantuam exulans moritur, qui in Hieremiam, & in Psalmos tractatus edidit, & doctrinam Hildebrandi libro luculento confirmavit: cuius sanctitas miraculis declarata est. *Eadem scribit in lib. de viris illustribus cap. 162.*

Ioan. Truxenhem. de script. eccles. Anselmus Episcopus Lucensis, vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in secularibus litetis non infime doctus, Gregorij VII. Papæ cooperatur indecessus, & contra Guibertum ei subordinatum ab Henrico defensor egregius, adeo ut omnia eius facta, dicta, vel scripta contra Henricum Imp. auctoritate iuris, & scripturarum defenderet. Reliquis ingenij magni monumenta clarissima: In Hieremiam, in Psalmetium. Contra Guibertum Antipapam, & plures epistulas ad duces. Claruit sub Henrico quarto anno Domini M. LXXX.

De collectione Anselmi credita, quæ appellatur Authentica canonum, siue regularum.

Censura.

Huius collectionis tres vidi libros: in duobus veteribus titulus libri nullus erat: in exemplo Romano hæc inscriptio est. Incipit authentica, & compendiosa collectio regularum, & sententiarum sanctorum patrum, & auctorabilium conciliorum. In libro veteri meo desideratur lib. XI. de penitentiis, in aliis duobus extat, sed & in illo liber vndecimus est, qui alius duodecimus, liber duodecimus est, qui alius decimustertius. In eodem veteri est initio ordo Romanorum Pontificum vsque ad Paschalem Iu-

niorem: in exemplo Romano adduntur Paschalis, Gelasius, & Callistus plene notatis annis, mensibus, & diebus: Honorius, & Innocentius impetefecte sine diebus. In hac collectione sunt Urbani posterioris, & Paschalis aliquot constitutiones, quas Anselmus Lucen. videre non potuit, si credimus Sigeberto tempus mortis eius notanti ante Urbani minoris electionem. Sed potuerunt addi ea capita post Anselmi mortem ab aliquo vito studio. Et plane magna est varietas in numeris capitum singulorum librorum: ut ex his tribus libris, quos legi, cognoui. Idemque accidisse aliis certum sum. Et in exemplo Romano multa capita legi, sumpta ex Panormia Iuonis, alia ex concilio Romano Callisti postetioris, item ex aliis libris. Hic mihi collector visus est Burchardi collectionem legisse, idque adscriptum aliquot capitibus legi. Gratianus alicubi videtur huius libri ordinem sequi. Inscriptionum interituum est, quæ in aliis libris Burchardi, Iuonis, & Gratiani, & ut in illis sine delectu omnes placent cuiuscumque scriptoris sententia. Multa vero sunt non male alata, quæ in aliis libris non leguntur: ut in nostra collectione notamus. Initium libri primi idem est cum initio libri primi Burchardi, & cum initio parvi quintæ Iuonis decretorum. In nouo testamento post Christum Dominum, &c. ex Anacleto: quibus etiam vitæ Isidorus, & Rabanus, ut alibi diximus. *Eisdem nominis Auctor in utraque præfatione apæ citata, & in lib. priori de emendatione Gratiani dial. v. in principio ait: Anselmus Lucensis, siue n. cuius collectionem habemus, v. q. bene s. l. tempore scripti, &c. Henric. Cassianus rom. 6. varia lectio eius libris huius Anselmi libellos contra * Guibertum Antipapam Clemen-*

De Iuone Episcopo Carnotensi.

Cap. XX X.

Aimoinus lib. 3. cap. 49. de gestis Francorum: Rex Philippus sexagenarius præsentente Ludouico filio anno MCVI. diem clausit extremum, &c. Consuli procetes, & potissimum distante venerabili, & sapientissimo Iuone Carnoten. Episcopo, ut Autelianos Rex Ludouicus conueniat, susceperunt.

Sigebertus in chronicis: Anno MLXXXVIII. Ab hoc tempore cepit florere in ecclesia

B. Quirini Beluacensis canonicus ordo primum ab Apostolis, postea à B. Augustino Episcopo regulariter institutus sub magistro Iuone, venerabili eiusdem Ecclesie Præposito, postea Carnotensi Episcopo. Anno Christi M.XCII. Dominus Iuo sancti Quintini Beluacensis Præpositus à Papa Urbano consecratus fit Carnotensis Episcopus. *In lib. de viris illustrib. cap. 168. ait: Iuo Carnotensis Episcopus scripsit ad Hugonem Lugdunensem Archiepiscopum, & Apostolica Ecclesia legatum epistolam non multum prolixam, sed multam canonicis & catholicis testimoniis autorizatam pro desidio regni, & sacerdotij; & pro infusitate ecclesie Romana decretis. Scripsit & ad diuersos amicos utiles valde epistulas. Composuit etiam insignne volumen canonum.*

Ioan. Tritheim, de script. Eccles. Iuo Episcopus Carnoten. ex Præposito S. Quintini Beluacen. ordinis Canonico regularium Diui Patris Augustini, vir in diuinis scriptis exercitatus, & canonum sanctorum patrum, ac generalium conciliorum cautiſſimus interpres, nec minus sanctitate, quam scientia reuerendus, ordinem suum diu collapsum magnifice reformauit. Scripsit post Burchardum Vuornatiensem Episcopum ex canonibus sanctorum compendiosum decretum, quo ante Gratiani tempora utebantur Iuristi, quod prænotauit Panormiam libro. Exceptiones Eccles. Epistolarum ad diuersos lib. I. Iuo Carnoten. Ecclesie Episcopus claruit sub Henrico IV. anno Domini M.XC.

Ex epistulis eiusdem Iuonis constat fuisse ab Urbano II. factum Episcopum Carnotensem, Urbano successit Paschalis II. sub quo scripsit Exceptiones.

Post Sigeberti chrō. incertus. Anno MCXIV. post Iuonem, qui vita arque doctrina sua Carnotensem Ecclesiam illustrauit, quiq; inter cetera opera sua, illud volumen, quod decreta Iuonis dicitur, utiliter compilauit; Gaufridus vitæ merito, ac prudentia venerabilis Carnotensem Ecclesiam texit.

De Panormia, siue Pannormia Iuonis censura.

HOC nomen, Panormia, in veteri libro nō est, in quo etiam tota illa Iuonis præfatio Exceptiones, &c. nulla est: sed hic titulus incipit liber sacrorum, & mox prima pars continet de fide, &c. Nomen collectionis nusquam in eo libro est. Desiderantur etiam numeri singulorum capitum cuiusque partis, tituli in singulis partibus simul ponuntur. Non male in edito libro distinguuntur. Sebastianus Brant Basileæ anno MCCCXCIX. librum Decretorū, siue Panormiam Iuonis Carnotensis edidit mendose: hæc ex Innocentio in Historiā

libro addens: Iuo qui Episcopus Carnotensis fuit inter alia laudabilia ingenij sui opera decreta Apostolica abbreviando compilauit, ordinando sub titulis ea, quæ prius Iudorus in vnum magnum volumen redegebat, nullum alium habentia ordinem, nisi secundum Pontificum Romanorum tempora. Quæ quidem decreta Iuo abbreviauit, quia scribi non poterant sine magno sumptu. Ipsa quoque capita distinxit, & multas sanctorum patrum sententias inseruit. Hunc autem suum librum Panormiam appellauit, quasi totius iustitiæ, siue legis materiam continentem, à pan, quod est totum, & nomos lex, siue iustitia; siue à norma, quæ est regula, siue fabricarum directorum. Sed quia Iuonis non parum quantitatis erat opus; Hugo Catalanus ex eodem abbreviato libellū portatilem legitur composuisse, quæ Summa Decretorum Iuonis intulatur; & forte præfatus est libellus. Hæc Sebast. Brant.

At Ioan. Molinus in præfatione de Panormia siue summa decretorum Iuonis, ita ait: Qui libet ipsi, aliisque omniſibus creditus est hæc Decretū esse Iuonis Carnotensis, tum interim nihil sit, quam mendus, ac erroribus scatens epitome, eaque meo quidē iudicio incerti auctoris; quamvis non desint, qui Hugonem Catalanum fuisse compendiarium suspicentur. Hæc Ioan. Molin: qui numeros capitum ita refert, vt nullam habeat titulorum rationem: quod video etiam Romæ fieri à Gratiani emendatoribus. Ego numeros titulis, & singulis capitibus addidi ad decretalium, & digestorum, & Constitutionum exemplar Ioan. Tritheim. non solum hunc librum Panormiam Iuonis appellat, sed & addit initium Exceptiones, &c. quod initium est decretorum Iuonis non solum in edito libro, sed etiam in Iuonis epistulis. Idem initium est Panot. in libro edito à Sebastiano Brant: sed vt dixi, in veteri libro ea non sunt. Gratianum suspicor ex hoc libro plura sumpsisse, quam ex Burchardi, aut Iuonis decretis, quæ decreta vix eum vidisse constat; at ex hoc libro pleraque eodem ordine sumpsisse apparebit, si quis conferat vtrumque diligenter. Illud etiam non facile credo, Panormiam esse epitomem decretorum Iuonis, cū pauca sint, in quibus inter se conueniant, excepta præfatione, quā alienam esse ex veteri libro manifestum est. In Panormia siue edita est synodus Innocentij Iunioris imperfecta, quæ in veteri libro non est. De ea dicemus alio loco. *Hæc ad eundem dicit Auctor dial. v. libri pſter. de emendat. in princip.*

De Iuonis Decreto Censura.

TITULUS huius libri vetus est, qui vitæ intio illis tribus verbis: Exceptiones ec-

clasticarum regularum, partim ex epistulis Romanorum Pontificum, partim ex gestis conciliorum catholicorum Episcoporum, partim ex tractatibus patrum orthodoxorum, partim ex institutionibus catholicorum Regum nonnullo labore in vnum corpus adunare curauit. Sic est in editis libris, & in veteri libro epistularum Iuonis, & in exemplo aliopost epist. 97. ad Paschalem * Iuonem, & in Panormia Basilienſi, excepta prima voce Excerptiones, quam agnoscit Trithemius. solus, pro qua ceteri habent Exceptiones. Apparet Iuonem magna ex parte sumpſiſſe à Burchard. fere omnia, excepta secunda parte, in qua plenus est errore Berengarii tractat, & sextadecima parte, in qua multa sunt ex iure civili Romanorum, & ex Capitularibus Caroli, & aliorum Imp. sumpta. Ioan. Molinæus hunc librum edidit Louanij anno MDLXI. cui multorum capitum certiores inscriptiones debentur, quæ apud Burchard. scriptæ fuerant mendose: item Gratiani loca margini adscripta, & sacrorum librorum numerus. *Præter hæc operis Panormia, & Decreti, ut Iuonis, meminit Auctor in lib. de emendat. Gratiani, & in præfationibus citatis ad antiquas collectiones, & ad canones penitenciales. Epistularum liber cum notis, & chronico de Regibus Francorum eundem est Parisiis anno MDLXXXV.*

De Hildeberto Cenomanensi, & postea
Turonensi Archiepiscopo.
Cap. XXXI.

Hic Nannetensi synodo præfuit, ab Honorio II. confirmatus, qui fuit Callisti junioris successor, Honorio successu Innocentius minor.

Henricus Gandauensis post Sigiberti ebronicon c. 8. his verbis eum laudat: Hildebertus ex Cenomanensi Episcopo Archiepiscopus Turonensis, qui claruit tam prosa, quam metro. Scriptis elegantis metro vitam Martæ Egyptiacæ. Exposuit etiam metrice totum missæ ordinem. Scriptis etiam diuersas ad diuersos epistulas verborum venustate egregias, sententias vitales, & sententiarum coloribus adornatas.

De eo Trithemius ita ait: Hildebertus Episcopus Cenomanensis. & Turonensis. postmodum Archiepiscopus. vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in secularibus doctrinis nulli suo tempore secundus, ingenio acutus, & multum disertus eloquio. Berengarius Turonensis. quondam discipulus, sed persecutor erroris: qui multas pro ecclesiastica libertate persecutiones, & tribulationes usque ad carceres sustinuit. Scriptis utroque stylo, metrico videlicet, & prosaico quædam præclara opuscula, de quibus ad sectionis nostre notitiam, adhuc pauca per-

uenerunt: Scriptis elegantis metro valde pulchram, & utilem expositionem super toto missæ officio; de suo exilio, & de miseria huius vitæ, de sacramento altaris, epistularum ad diuersos, hymnorum, & orationum diuerso metro lib. r. Epitaphium Berengarii verbis quinqueaginta duobus. Claruit sub Henrico IV. anno MXC. In Ordine Romano est opusculum de sacrificio missæ, & appellatur ibi Hildebertus Honorij secundi familiaris. *Extant eius epistula, & versum tom. 3. bibl. patr. vide de eo Antoninum 3. par. Speculi historialis tit. 26. cap. 9. p. 1.*

Ex epist. 49. al. 48. cuius initium: Plerumque fit, in appendice bibliothecæ, & in veteri libro: Excerptiones autem decretorum, quas in vnum volumen ordinare disposuimus, ad suum finem nodum perduci sunt, &c. bonam tamen expleuimus partem, &c. Ex epistula 84. al. 83. quæ in veteri libro non est: Excerptiones ecclesiasticarum regularum &c. ut apud Iuonem. ante Panor. & Decretum, & in epist. Sed mihi ex Iuone sumi visa sunt hæc. Suspiciari possumus huius esse Panor. aut Anselmi librum, aut Casaraug. aut Tarraconen. librum eisdem temporibus scriptos. *Hæc epistula eadem fere est saltem per tria prima folia cum Iuonis ad decretum præfatione. Vide de hac re Auctorem priori libro de emendat. Gratiani, dial. 1. de Casaraug. Tarraconensisque libro dicam statim post cap. sequenti.*

De Gregorio presbytero.
Cap. XXXII.

Gregorius presbyter sub Callisto minore dicitur collectionem fecisse, Polycarpi in scriptam. Ea vti fuerunt Romæ Gratiani emendatores. Breuem librum esse indicat, quod raro eius mentionem faciunt, & quod non capitulum numerus ab eis, sed titulorum refertur. *Eiusdem libri meminit Auctor in præfatione ad collectiones antiquas & in lib. posteriori de emendat. Gratiani dial. xv. Qui est in Vaticana bibliotheca xxvj. librorum continet, usque ad Romanam Pontificem pradiatum. Hactenus opusculum D. Antonij Augustini, cui pauca diuerso caractere addidimus.*

De Casaraugustana, & Tarraconensi
canonum collectione.
Cap. XXXIII.

Citantur hæc collectiones sæpius in hac Epitome, explicantur vero in libris de emendat. Grat. Auctor namque dial. v. post 3. num. ut primam ad illum missam fuisse ex monasterio Carthusianorum Casaraugustano,

stano, quo peruenierat post obitum Hieronymi Zaritz Regij Historici, litteris, doctrina, ac sanguinis claritate insignis: in xv. libris diuisa est, & cum post Vrbanyum II. reliquorum Pontificum non meminerit, pro eo tempore scripta credidit: & præter conciliorum, Romanorumque Pontificum decreta, sanctorum Patrum testimonia continet. Tarraconensis, quam alias Populeti nominat Archiepiscopus, ex insigni monasterio Cisterciensium monachorum Regio, xii. milibus Tarracone distanti, quod vulgo Populeti, siue Poblete dicitur, dono data ei fuit, & quia auctoris nomine carebat, hæc ex diocesi Tarraconensis, sicut & illa Cæsaraugustana ab eo nominatur: quod etiam in Anselmo, aliisque auctoribus ab eo visitatum inuenimus. Hic liber decreta Gregorij VII. continet, non posteriorum Pontificum: indicium non mediocriter pro ea ætate scriptum cum esse paulo ante Cæsaraugustanum: ut eodem feret tempore hæc collectiones prodierint, & Ansel. & Deusdedit, & similia. Cum enim eo tempore Henricus IV. Imp. cum Gregorio VII. Victore III. & Urbano II. & cum Paschali II. Henrico V. aliisque Imperatoribus cum Pontificibus Romanis grauissime contendere de inuestituris Episcoporum, Abbatum, reliquorumque clericorum, variisque modis ecclesiam vexarent, viri pii, & eruditi, qui in eo sæculo vixere, ad ius ecclesiæ defendendum, ad debitum honorem, & reuerentiam Romanis Pontificibus debitam conservandam, in antiquis decretis colligendis maxime elaborarunt, ex eorumque laboribus hæc collectiones emanarunt.

De aliis Collectoriis.

Cap. XXXIV.

His addere possumus Hadrianum Romanum Pontificem, etiam epistula ad Ingelram Mediomatricæ Episcopum in hac Epitome sæpe refertur: quia in ea multorum conciliorum, etiam Græcorum, Romanorumque Pontificum decreta repeririunt. Quis vero, quantumque vitæ hic Pontifex fuerit, satis constat ex eius gestis, & epistulis, maxime ex viij. generali synodo Nicæn. ij. pro veneratione imaginum.

Alios, & antiquiores, & recentiores in sæpe citatis duabus præfationibus refert Auctor, maxime in illa ad antiquas collectiones in ea enim inuenies, qui fuerunt Mathæus Blastares monachus, Ioannes Zonaras, Alexius Aristenus, Theodorus Balsamon, Photius, & similes in hoc tractatu sæpe relati, quos ut satis notos, & parum nostro instituto vitales, cum in hoc opere nunquam ab Auctore ciretur, libenter prætermittito.

Solum de Damaso, Pontifici, Professione fito-
Tora. j.

dei Summor. Pontificum, qui ad finem titulum ab eo adduci solent, breuiter dicam, illos duos Romanorum Pontificum historias conscripisse. Sed apud Damasum ille fuit sanctissimus Pontifex, qui anno CCCLXVI. Ecclesiam gubernauit, satis dubium est Hoc cerum multa scitu digna in eo libro inueniri, etiam alia minus certa sunt, fortasse temporum iniuriis, hæreticorum malitia, aut scribarum incuria, & imperitiæ tribuenda. Pontificalis auctor est Anastasius Bibliothecarius insignis. Eius opus editum fuit Moguntia ante annos x. & historiam continet usque ad Nicolaum Hadrianum II. & cæterorum ad Alexand. II. vitas scripsit Guillelmus, alter S. R. E. Bibliothecarius. Illius verba refert sæpe Auctor sub Pontificalis titulo, sicut & alij collectores: ut luo lib. 3. tit. 5. cap. ii. par. 14. cap. 40. de ceteri. Cæsar August. collectio lib. 14. cap. 43. Tarracon. lib. 1. cap. 70. Gratian. dist. 19. Anastasius cap. 9. & alij.

De Professione fidei Roman. Pontificum, hæc scribit Auctor lib. priori de emendat. Gratiani dial. xx. ad num. 14. Is liber diurnus Professionis Rom. Pontificum non extat, quod sciam, hoc titulo: Professionis tamen vidi aliquot exempla, eiusdem etiam meminisse dial. vj. li. postea in princip.

Nihil vero de Gratiano dicemus: Nihil sane, et de viro omnibus nolo; & de quo tum expositores, tum Romani emendatores, tum alij eius temporis historici multa scribere: & quanti illum Auctor noster fecerit, quantopere eum excusare, defendere, ac omnibus commendare curauerit, ex duobus libris de eius emendatione clarissime constat. Quo autem tempore floruerit, sub quibusque Pontificibus, explicuit dial. ix. posteriori. libri, & in initio operis in additione ad dial. primum. Eius canones, & decretalium epistularum ex quatuor antiquis collectionibus, & vltima Gregorij IX. in margine designantur, cum cæteros collectores post canonum auctores posuerit.

Habet igitur, studiosè Lector, in hoc opere non modo canones Romanorum Pontificum, usque ad Innocentium III. & conciliorum, aliorumque sanctorum, sub suis titulis rectè dispositos, verum etiam loca, in quibus alij collectores eos constituerint. Cur tamen Auctor post Innocentium III. tempora canones non collegerit, causa fortasse est; quod vident posteriores eo Pontifices in suis, & aliorum Pontificum canonibus continendis, & euulgandis elaborasse: ut Honorium III. Gregorium IX. Bonifacium VIII. Clementem V. Ioannem XXII. & similes, quibus libenter cessit. Nec difficile est, hæc arte, & methodo inuenta, hanc collectionem ad nostra usque tempora deducere. Sed de his omnibus, quæ prolegomenis, facis.

INDEX XVI. LIBRORVM, & Titulorum, qui in hac Secunda Parte De Rebus continentur.

Liber primus, seu XIII. de Ecclesiis, sacris ædibus, templis, & basilicis, & de oratoriis, atque altaribus.

XIV. De Monasteriis, & Xenodochiis, siue Hospitalibus, & aliis locis piis.

XV. De beneficiis, & de rebus Ecclesiarum, ministrorum, & contrafactibus.

XVI. De reliquiis sanctorum, de cruce, de factis imaginibus, & de veneratione illis debita.

XVII. De vestibus, vasis sacris, & de aliis ceremoniis Ecclesiasticis.

XVIII. De verbi diuini prædicatione.

Libri XIII. De Ecclesiis, sacris ædibus, templis, & basilicis, & de oratoriis, atque altaribus. Tit. XXX.

DE Ecclesia Catholica. pag. 1. col. 1

DE Ecclesiis, & aliis locis piis ædificandis, & restituendis. 2. 2

Ecclisæ ad illum Episcopum pertinent, in cuius diocesi ædificantur. 4. 1

Ne sacerdos sacrum faciat in loco non sacro, & de ceremoniis consecrationis Ecclesie. 5. 1

Non consecrabantur aliquando Ecclesie iniussu Pont. Max. 7. 1

De consecratione altaris. ibid.

Solus Episcopus est consecrare Ecclesias, & altaria. ibid.

Ne Episcopus consecret Ecclesias in aliena diocesi. ibid.

Ecclisæ consecrata non consecratur iterum: si autem illius consecratio sit dubia, consecratur. ibid. 2

Ne pretium vllum accipiat consecrationis causa. 8. 1

Communia de consecratione Ecclesie, vel altaris. ibid.

Reuerentur fideles Ecclesiam suam. 9. 2

Solus clericis pateat aditus ad altare; non autem laicis, neque feminis. 12. 1

Quibus diebus debeant fideles ad suas Ecclesias confluere. 13. 1

Laici non ingrediuntur cum armis in Ecclesiam: mulieres vero post partum, vel pollutæ menstruo ingredi possunt; item viri, qui cum vxoribus concubuerunt. ibid.

Ne in Ecclesiis iudicatur. ibid. 2

De his, qui ad Ecclesias confugiunt. 14. 1

De immunitate Ecclesiarum. 16. 2

Episcopus visitet Ecclesias suæ diocesis. 18. 2

De manumissis in Ecclesia. ibid.

XI X. De oratione, diuinis officiis, & lectione.

X X. De Paschate, & diebus festis.

X X I. De ieiuniis, vigiliis, & litiis.

X X II. De baptismo.

X X III. De confirmationis sacramento.

X X I V. De Eucharistie sacramento, & de missæ sacrificio.

X X V. De Pœnitentiæ sacramento.

X X VI. De Extrema vñctione, funcribus & sepulturis.

XXVII. De Sacramento ordinis.

XXVIII. De Matrimonio.

De tertia, vel quarta Ecclesiarum fabricæ constituta. 18. 2

De Ecclesiis, quas Constantinus Imperator ædificauit. 19. 1

De Ecclesiis, & titulis, quos varij Pontifices Romani ædificauerunt. 20. 2

De Matrice Ecclesia, & de Episcopio. 22. 2

De secretario, siue diaconico. 23. 1

De sacratio, siue sanctuario, presbyterio, & gazophylacio. ibid.

De cœmeteriis. ibid. 2

Clerici, qui sunt in oratoriis, obediant Episcopo, & non admittant sine consensu ipsius. 24. 2

Communia de Ecclesiis, & altaribus. ibid.

De basilicis hæreticorum. 25. 2

Libri XIV. De Monasteriis, Xenodochiis, siue Hospitalibus, & aliis locis piis.

Tit. XXXII.

De reuerentia, quæ debetur monasteriis. 26

Ne monasteria sine iussu Episcopi ædificentur. ibid.

Ne quisquam monasteria spoliare, aut eorum immunitatem violare audeat. ibid.

De bonis monasterij, & ne quisquam ea auferat, aut retineat. 27. 1

Monasterio aliqua de bonis Ecclesie tribui possunt, dummodo ipsa Ecclesia detrimentum non capiat. 28. 1

De bonorum operum necessitate. 29. 1

De eleemosyna. ibid.

Xenodochiis, siue hospitalibus & prochiis siue prochoropis, & nosocomiis, & orphanotrophis, & aliis piis locis. 32. 2

Constituuntur literarum gymnasia. 34. 2

De quarta pauperum. 35. 1

Episcopi, & presbyteri, & alij clerici pauperes alant. ibid. 2

Ecclisæ pauperes alant. ibid.

- 13 Episcopi, & alij clerici defendant pauperes. 36. 2
- 14 Cuius alant pauperes, & prater ceteros Rex. 37. 2
- 15 Nemo pauperes opprimat. ibid.
- 16 Nemo res pauperibus selidas furripere audeat. 39. 2
- 17 Res Ecclesie in vsu pauperum alienari possunt. 40. 2
- 18 De redemptione captiuorum. ibid.
- 19 De expositis. ibid. 2
- 20 De hospitibus excipiendis. 41. 1
- 21 De collegiis, siue seminaris. ibid. 2
- 22 De fratribus, siue confratribus. 42. 1
- 23 Communia de pauperibus. ibid. 2

Libri XV. De beneficiis, & de rebus Ecclesiarum, & ministrorum, & de contractibus. Tit. XLIX.

- 1 Soluantur stipendia his, qui Ecclesiis inserviunt. 43. 1
- 2 Constituantur congrua portio presbyteris, quibus Ecclesie parochiales curae sunt. ibid. 2
- 3 Beneficia conferantur dignis. 44. 1
- 4 Ne clerici plura habeant beneficia. 45. 1
- 5 Clerici resideant in Ecclesiis suis. ibid. 2
- 6 De iure patronatus: & ne laici, quantumvis patroni, iniussu Episcopi beneficia conferant. 48. 2
- 7 Ne laici beneficia conferant, aut ea clerici ab ipsis accipiant. 50. 1
- 8 Pater & filius non possunt esse canonici, aut clerici eiusdem ecclesie. ibid. 2
- 9 De simonia in beneficiis. ibid.
- 10 Ne clerici successores sibi constituent in beneficiis, neq. ea dentur, antequam vacent. 51. 1
- 11 Ne ecclesiis presbyteri conductitij praeficiantur. ibid. 2
- 12 Ut beneficia integra sine diuisione conferantur. ibid.
- 13 Conferantur beneficia intra breue tempus. 52. 1
- 14 Communia de beneficiis. 53. 1
- 15 De dote Ecclesie, & de censibus. 54. 1
- 16 De decimis, & primitiis. 55. 2
- 17 Decimae immunes sunt, & liberae ab omni vectigali. 58. 2
- 18 Decimae ex eo quod quisque sua arte querebat, olim soluebantur. 59. 1
- 19 Ne laici decimas, aut primitias suas, aut alienas sibi retineant. ibid. 2
- 20 Monachi decimas praediorum dent ecclesiis. ib.
- 21 De oblationibus. ibid. 2
- 22 De his qui defunctorum oblationes retinent. 61. 2
- 23 De oblationibus haereticorum, & quorundam aliorum, quae recipi non debent. 62. 1
- 24 Quoniam pacto diuidantur, quae offeruntur a laicis. ibid. 2
- 25 De seruis, & libertis ecclesie. ibid.
- 26 Res ecclesie sunt in potestate Episcopi, & presbyterorum, illasque secundum canonem statuta dispenfent. 63. 1
- 27 De diuisione rerum ecclesiasticarum in tres,

- vel quatuor partes. ibid. 2
- 28 De conseruandis rebus ecclesie. ibid.
- 29 Constituantur Oeconomix clerici, quibus ecclesiarum administrent. 65. 1
- 30 Laici res ecclesiasticas non administrent, neq. eas usurpent. ibid.
- 31 De alienatione rerum ecclesiasticarum. ibid.
- 32 Ne reges res ecclesiasticas auferant: aut priuati homines ab ipsis eas impetrare audeant. 68. 2
- 33 De his, qui res ecclesie furripiunt, iudoculcat, aut quouis modo sibi vindicant. 69. 2
- 34 Nemo ecclesiam bona Episcopi desinuat: & bona ecclesie vindicata sequatur succellori. 76. 1
- 35 Depactis. ibid. 2
- 36 De donationibus. 77. 1
- 37 De inducibus. 77. 2
- 38 De praescriptionibus. 79. 2
- 39 De precariis. 81. 1
- 40 De locato, & conducto. 82. 1
- 41 De iure emphyteutico. ibid.
- 42 De emptione, & venditione. ibid. 2
- 43 De rerum permutacione. 85. 1
- 44 Communia de rebus ecclesie. ibid. 2
- 45 De testamentis, Episcopi, presbyteri, & alij clerici res ecclesie relinquunt ecclesie: sibi autem patrimonium relinquunt, cui velint. 86. 1
- 46 Qui non possunt condere testamenta. 89. 1
- 47 Ne clerici successores sibi constituent in beneficiis. ibid. 2
- 48 Testatoris voluntas ab heredibus illico adimplenda. 90. 2
- 49 Communia de testamentis. 90. 2

Libri XVI. De reliquiis sanctorum; de cruce, de sacris imaginibus, & de ueneratione illis debita. Tit. XXIII.

- 1 Sancti Deo preces adhibent pro nobis. 91. 1
- 2 De reliquiis sanctorum, & de earum ueneratione. 95. 1
- 3 Ne templa zdificentur, neue altaria erigantur sine reliquiis sanctorum. 99. 2
- 4 De sepulchris, & coemeterijs sanctorum, & de honore habito eisdem. 100. 1
- 5 De miraculis quorundam sanctorum. 101. 2
- 6 De sanctorum solemnitatibus. 102. 1
- 7 De luminibus, quae in sepulchris sanctorum collocari solent. 103. 2
- 8 De peregrinis, qui ad reliquias venerandas sanctorum proficiscuntur. ibid.
- 9 De historijs martyrum, & de diligentia, quae in illorum rebus gestis scribendis olim fuit adhibita. 104. 2
- 10 De quibusdam martyribus. 105. 1
- 11 De basilicis martyrum, & aliorum sanctorum. 106. 1
- 12 Nemo haereticorum martyres veneretur. 108
- 13 Communia de martyribus, & alijs sanctis. ibid.
- 14 De cruce, & de ueneratione, quae ipsi debetur. 108. 2
- 15 De uilitate, quae percipitur ex vsu imaginum. 111. 4

- 16 De miraculis ex vfu imaginum. 116.1
 17 De veneratione imaginum. 120.1
 18 Qualis veneratio fit imaginibus adhibenda: 128.2
 19 Ex his, qui hærefis Iconoclaſtarum auctores fuerunt, aut illi in primis fauerunt. 136.1
 20 Anathemata contra Iconomachos 136.1. 137.2
 21 Decreta contra Iconomachos. 138.2
 22 Argumenta Iconomachorum; & confutatio ipſorum. ibid.2
 23 Communia de imaginibus. 141.2

Libri XVII. De veſtibus, vaſis ſacris, & de alijs ceremonijs Eccleſiaſticis.

Tir. XIII.

- 1 **N**E quiſquam, præter eos, qui ſacris initiati ſunt, vaſa, aut pallas tangere audeat. 143.1
 2 De munditie, quæ debetur vaſis, & pallis ſacris, & de modo quo abluenda ſunt. 144.1
 3 Corpora mortuorum olim pallis, aut ſacris veſtibus non tegebantur. ibid.2
 4 Epifcopi vaſa Eccleſiæ conſeruent, & ne illa alienare audeant. 145.2
 5 Nemo vaſa, aut veſtes ſacras, ad ſuum uſum domeſticum transferat, aut vendat. 145.2
 6 Corporale ſit lineum. 146.2
 7 De veſtibus, & inſignibus proptiis ſacerdotum, & aliorum miniſtrorum, & de vaſis, quæ illis in ordinatione conferunt. ibid.2
 8 De pallio. 148.2
 9 De ſuminibus. 150.1
 10 De campanis, & cymbalis. 151.1
 11 De aqua benediſta. ibid.
 12 Dyptichis ſacris. 151.2
 11 Communia de vaſis, & alijs ornamentis Eccleſiæ. 152.2

Libri XVIII. De verbi Dei prædicatione.

Tir. XX.

- 1 **D**E Doctrina, & vita miniſtrorum verbi Dei. 153.1
 2 Quas res auditoribus in concionibus proponi oporteat, & de modo quem tenere debet, qui concionatur. 156.2
 3 Concionatores ex ſcriptis ſanctorum patrum deprecant conciones. 159.1
 4 Quo modo ſint explicandæ diuinae litteræ. ibid.2
 5 Quibus diebus ſint habendæ conciones. 160
 6 De effectu prædicationis verbi Dei. ibid.2
 7 Epifcopi, cum diœceſes viſitant, doceant ſubditos, & reuocent eos à vitijs. ibid.
 8 Munus Epifcopi eſt docere clericos, & reliquum populum. 161
 9 Prædicantem Epifcopum cuſtodiant diaconi. ibid.
 10 Preſbyteri, vel diaconi doceant populum. ibid.
 11 Preſbyter non doceat populum præſente Epifcopo. ibid.2

- 12 Nemo prædicet ſine licentia Epifcopi diſcedens. ibid.
 13 Conſtituantur in eccleſiis cathedræ, & in conuentualibus viri docti, & graues, qui concionentur. ibid.
 14 Conſtituantur magiſtri ſumptibus Eccleſiarum, qui gratis doceant. 162.2
 15 Laici non concionentur. ibid.
 16 Hæretici non permittantur habere conciones. 163.1
 17 Preſbyteri, & diaconi lapſi non concionentur. ibid.2
 18 Omnes poſſunt intereſſe concionibus, etiam infideles. 164.1
 19 Populus amet ſuum doctorem, & obtemperet illius præceptis. ibid.
 20 Communia de verbi Dei prædicatione. 165.2

Libri XIX. De oratione, de diuinis officijs, & leſione. Tir. XXV.

- 1 **D**E neceſſitate orationis. 166.1
 De maxima orationis virtute, & in primis de ea, quæ à ſacerdotibus adhibetur. 167.1
 3 Oratio multorum, & in primis totius Eccleſiæ plurimum valet apud Deum. 168.2
 4 De aſſiduitate orationis. ibid.2
 5 De attentione, & reuerentia, quam poſtulat oratio. 170.1
 6 De loco, & tempore, aliſque cæremoniis ad præces fundendas. ibid.2
 7 Oratio coniungatur cum Eleemoſyna, & cum alijs optimis exercitationibus. 171.1
 8 De precibus pro Regibus adhibendis, & pro populo. ibid.2
 9 De iis, qui non communicant in oratione cum populo. 172.2
 10 Non licet orare cum hæreticis, neque cum excommunicatis. ibid.
 11 De genuflexione. 173.1
 12 Ne Chriſtiani cum orant tempore paſchali, & diebus dominicis, genua flexant. ibid.2
 13 De diuinis officijs, & in primis de horis canonicis. 174.1
 14 Seruetur idem ordo ab omnibus in celebratione diuinorum officiorum. 178.1
 15 Preſbyteri, & alij clerici accedant ad præces matutinas, & vespertinas. 179.1
 16 De officio Romano. ibid.
 17 De psalmis, & cantu Eccleſiaſtico. ibid.2
 18 De ſymbolo Apoſtolorum, & de oratione dominica. 180.2
 19 De hymnis. 182.2
 20 De hymno Triſagio. 183.1
 21 De verſu, cuius initium eſt, Gloria Patri, &c. ibid.2
 22 De leſione. 184.2
 23 De libris ſacris, & de vtilitate ipſorum. ibid.2
 24 De libris quos recipit, vel reuicit Eccleſia. 187.1
 25 De traditionibus. 189.2

Libri XX. de Paschate, & diebus festis.

Tir. X X.

- 1 **P**ascha celebreretur eodem die ab omnibus. pag. 191. col. 1.
- 2 Pascha celebreretur die dominico. 192. 2
- 3 De modo, quem renebant antiqui in diuulgando Paschate. ibid.
- 4 Duerli dies, in quibus incidit Pascha. 193. 2
- 5 Ne quisquam pascha celebret cum iudeis, neque alias ferias agat, aut illorum, aut Gentilium. 144. 1
- 6 De perceptione Eucharistiae in paschate. 195. 1
- 7 De cereo paschali. ibid.
- 8 Ne christiani, cum orant tempore paschali, & diebus dominicis, se prosternant. ibid.
- 9 Baptismus tantum in Paschate, & Pentecoste conferatur. ibid.
- 10 Virgines consecrentur in Epiphania, in albis Paschalibus, & in Apostolorum natalitiis. ibid.
- 11 Communia de Paschate. ibid.
- 12 De dignitate dici dominici, & de reuerentia quae ipsi debetur. 196. 2
- 13 Ne quisquam die dominico ieiunet. 197. 2
- 14 Seculares die dominico, & aliis festis diebus intersint sacro. 198. 2
- 15 Varia de die dominico. ibid. 2
- 16 De variis solemnitatibus. 199
- 17 Quibus festis diebus debeant christiani ad suas ecclesias confluere. 200. 1
- 18 Ne christiani diebus festis ad ludos conflant, aut rebus rursibus operam dent. ibid.
- 19 Ne christiani diebus festis rebus serullibus operam dent, aut in iudiciis versentur. 201. 2
- 20 Communia de diebus festis. 204. 2

Libri XXI. De ieiuniis, vigiliis, & litanis.

Tir. X X I X.

- 1 **D**e laudibus ieiunij. 205. 5
- 2 De obseruandis ieiuniis. ibid. 2
- 3 De effectu ieiunij. ibid.
- 4 De hora, qua olim christiani capiebant cibum maxime tempore ieiunij. 206
- 5 Ieiunium coniungant christiani cum elemosyna, & cum exercitatione omnium virtutum. 207. 1
- 6 Aegroti non obstringantur lege ieiunij. ibid.
- 7 De numero dierum, quibus constat quadragesima. 208. 1
- 8 Quadragesima est veluti decima anni, quam christiani offerunt Deo. ibid.
- 9 Quadragesima ieiunetur integra. ibid. 2
- 10 Tempore quadragesimae ciues non degant in villis, sed in vrribus, & oppidis. 209. 1
- 11 De perceptione Eucharistiae tempore quadragesimae. ibid. 2
- 12 Tempore quadragesimae non fiebat olim

quotidie sacrum apud Graecos, more nostro. 210. 2

- 13 Tempore quadragesimae sanctorum solemnitates olim non celebrabantur. 210. 1
- 14 Tempore quadragesimae cessant iudicia, & negotia, quantum fieri possint. ibid.
- 15 De chrismare, & ablutione pedum, & reconciliatione. 211. 2
- 16 De cibis, aliisque rebus prohibitis in quadragesima. 211. 2
- 17 Ne iudei die etate Domini, neque aliis rebus, qui proxime sequuntur, in publicum prodeant. 212. 2
- 18 Communia de quadragesima. ibid.
- 19 De ieiunio quatuor temporum, & aliorum dierum. 212. 2
- 20 De ieiuniis monachorum. 213. 1
- 21 Ne quisquam die dominico ieiunet. ibid.
- 22 Contrariae sententiae Graecorum, & Latinorum de ieiunio sabbati. ibid.
- 23 Quibus diebus oporteat christianos a carnibus abstinere. 214. 2
- 24 De cibis olim prohibitis. 215. 1
- 25 Ne quisquam carnum cibos, aut vinum hereticorum more detulerit. 216. 2
- 26 De Agape, & de iis, qui faciunt Agapas. ibid.
- 27 Communia de ieiunio. ibid.
- 28 De vigiliis. 217. 1
- 29 De litanis. 218. 2

Libri XXII. De baptismo.

Tir. X X X I I.

- 1 **D**e catechizandis catechumenis. 220. 1
- 2 De iis, qui catechumenos docent. 221. 1
- 3 De catechumenis, qui in peccata incidunt. ibid. 2
- 4 De preparatione, quam postulat baptismus. 222. 1
- 5 Varia de catechumenis. ibid. 2
- 6 Sacerdotes habeant cognita ea, quae pertinent ad baptismi suscepcionem. 223. 1
- 7 Discant christiani mysterium baptismi. ibid.
- 8 Nemo baptizetur inuitus. 224. 1
- 9 De abrenuntiatione, quae fit in baptismo. ibid.
- 10 De materia baptismi. 225. 1
- 11 De forma baptismi. ibid. 2
- 12 De ministro baptismi. 226. 1
- 13 De effectu baptismi. 228. 2
- 14 Baptismus non tollit digamiam. 231. 1
- 15 De baptismo infantium, & de eius necessitate. 232. 1
- 16 De immersione, & de immersionum numero. 233. 1
- 17 De variis ceremoniis, quae in baptismo obseruari solent. ibid. 2
- 18 De loco, in quo baptismus est suscipiendus. 235. 1
- 19 De diebus ad suscipiendum baptismum. 236. 1

- constitutis. 236.1
 20. Non denegetur baptismus his, qui sunt in periculo mortis, etiam extra tempora statuta. 238.2
 21. De voluntate ad suscipiendum baptismum. ibid. 240.2
 22. De susceptoribus. 241.1
 23. De cognatione, quæ oritur ex baptismo. ibid. 2
 24. Baptizentur hi, qui ignorant se baptizatos esse. 243.1
 25. Ne pecunia accipiat baptizandi causa. ibid. 2
 26. Nemo audeat eos, qui baptizati sunt rebaptizare; neque quisquam se rebaptizari permittat. 244.1
 27. De pena illorum, qui bis suscipiunt baptismum. 244.1
 28. De penis, quibus afficiuntur ij, qui apud hæreticos baptismum suscipiunt, aut si alios hæreticis deferunt baptizandos. ibid. 2
 29. Hæretici sine forma ecclesiæ baptizati, si ad ecclesiam veniant, iterum baptizentur. ibid. 2
 30. Hæretici rite baptizati per manus impositionem, aut per fidei professionem suscipiuntur ab ecclesia. ibid. 2
 31. Baptizatos apud hæreticos, qui formam ecclesiæ servant, non rebaptizentur. ibid. 2
 32. Communia de baptismo. 247.1

Libri XXIII. de Confirmationis sacramento.
Tit. XIV.

1. De chrismate ex oleo, & balsamo. 248.1
 2. Episcopi est consecrare chrisma, non autem presbyteri. 249.1
 3. Per singulos annos benedicendum chrisma. 249.2
 4. Petant presbyteri ab Episcopis chrisma. 250
 5. Custodiat chrisma diligenter. ibid. 2
 6. De ministro confirmationis. ibid. 2
 7. De effectu confirmationis. 251.2
 8. Ab hæreticis baptizati per confirmationem recipiuntur ab ecclesia. 252.2
 9. De diebus ad suscipiendum hoc sacramentum constitutis. 253.1
 10. Non est suscipiendum bis hoc sacramentum. ibid. 2
 11. De patribus spiritualibus. ibid. 2
 12. De cognatione, quæ oritur ex hoc sacramentum. ibid. 2
 13. Ne pecunia accipiat chrismatis aut confirmationis causa. 255.2
 14. Communia de confirmatione. 254.2

Libri XXIV. Partis prioris de Eucharistia vel sacramento. Tit. XVI.

1. De materia, & forma Eucharistiæ. 255.1
 2. Corpus Christi reuera est in Eucharistia, & de effectu, quem in sumente producit. 257.2
 3. De ministris, qui faciunt, vel tribuunt eucharistiæ. 258.1
 4. Ab hæreticis non sumatur eucharistia. ibid. 2
 5. Energumeni possunt sumere eucharistiæ, sed non ministrare. 259.1
 6. De cultu, & veneratione maxima, quæ debetur eucharistiæ, & missæ sacrificio. ibid. 2
 7. De frequenti perceptione eucharistiæ. 260.2
 8. De percipienda eucharistia in cena Domini, vel in paschate. 262.2
 9. Quoniam pasto de debeant comparare christiani ad perceptionem eucharistiæ. ibid. 2
 10. Non denegetur eucharistia leprosis, & aliis infirmis. 265.1
 11. Eucharistia non denegetur illis, quibus mors impendit. ibid. 2
 12. Quibus de causis prohibeantur clerici, aut laici à perceptione eucharistiæ. 268.1
 13. De communione laica. 269.2
 14. De peregrina communione. 270.2
 15. De iis, qui acceptam eucharistiæ non consumunt. 271.2
 16. Communia de eucharistia. 271.2

Libri XXIV. Partis posterioris de sacrificio missæ. Tit. XXII.

1. De ministris, qui offerunt sacrificium, & de his, qui non possunt offerre. 272.1
 2. Quem ordinem seruare debeant sacerdotes in missæ celebratione. 273.1
 3. Missæ sacrificium celebretur à ieiuniis. ibid. 2
 4. De precibus, & ceremoniis, quas in missæ sacrificio variæ synodi, & Pontifices maximi seruare iusserunt. 274.1
 5. De rebus, quas licet, aut non licet in altari offerri. 277
 6. De oblationibus. 277.2
 7. Nullus sacerdos sacrificium faciat in loco non consecrato. 277.2
 8. Missæ sacrificium olim non fiebat ante horam tertiam. 278
 9. Quibus diebus olim sacerdotes non faciebant sacrum. 278
 10. Sacerdos non faciat sacrum solus. 278.2
 11. De cultu, & veneratione maxima, quæ debetur missæ sacrificio. 279
 12. De vestibus sacris, vasis, corporali, pallis, pallio, & insignibus propriis sacerdotum, aliorumque ministrorum reuerentiandis munda- nis, & conseruandis. 279
 13. De missis priuaris. ibid. 2
 14. Mulieres non accedant ad altare, neque sacerdotum sint administræ. ibid. 2

- 15 Diebus dominicis omnes interfint missæ à principio ad finem vsque. 180.1
 16 De loco laicorum in missis. ibid. 2
 17 Ne quis audiat missam presbyteri concubinarij. ibid.
 18 De missa Carechumenorum. 181.1
 19 De missis defunctorum, & pro quibus possit sacrificium offerri, & pro quibus non. ibid.
 20 De sacerdote, qui se abstinet à perceptione eucharistiz, cum facit sacrum: item de ministris, & aliis, qui interfunt sacrificio, & non communicant. 182.2
 21 Num sacerdos, qui poenitentiam accepit, possit post actam poenitentiam facere sacrum. 183.1
 22 Presbyteri, qui faciunt sacrum apud sanctimonialia, statim discedant. ibid.
 23 Communia de sacrificio missæ. ibid.

*Libri XXV. De poenitentia sacramento.
 Tit. XXVI.*

- 1 **L**aus poenitentiz. 185.1
 2 De contritione. ibid.
 3 De confessione. 187.1
 4 De satisfactione. 191.1
 5 De effectu poenitentiz. ibid. 2
 6 De potestate sacerdotis, & absolutione 192.1
 7 De indulgentiis. 193.1
 8 De recipiendis peccatoribus, qui poenitentiam agere volunt. 194.2
 9 Non admittitur poenitentia illius, qui in peccato perseverat. 197.1
 10 Tempus, & modus poenitentiz plerumque constituuntur arbitrio sacerdotis. 199.1
 11 De modo imponendi poenitentiam. 200.2
 12 Poenitentia non suscipiatur ab hæretico sacerdote. 203.2
 13 De poenitentia publica. ibid.
 14 Presbyter non potest reconciliare poenitentem iniussu Episcopi. 204.1
 15 Non ordinentur, qui publicam poenitentiam egerunt. ibid.
 16 Ne poenitentes matrimonium contrahant. ibid. 2
 17 De poenitentibus, qui è viuis excedunt. 205.1
 18 Qui morbo oppressus obmutuit, poenitentiam accipere potest, si significationem dedit suæ voluntatis. 206.2
 19 Varia de poenitentibus ægrotis. ibid.
 20 De his, qui post poenitentiam, ad pristinos mores redeunt. 207.2
 21 De sacerdote, qui poenitentiam accepit. 208.2
 22 Presbyteris, & diaconis, qui peccarunt, non imponatur manus. 210.2
 23 De templis, & presbyteris olim ad suscipiendos poenitentes constitutis. 211.
 24 Poenitentiz quædam clericis, & monachis propriæ constitutæ. ibid.
 25 Variæ poenitentiz. 213.

26 Communia de poenitentia.

314.2

Libri XXVI. De extrema vñctione, Funeribus, & Sepulturis. Tit. XV.

- 1 **D**e extrema vñctione. 318.
 2 De legendis mortuis modestate. 319.
 3 De precibus pro mortuis adhibendis. ibid. 2
 4 Pro quibus mortuis possit missæ sacrificium offerri, & pro quibus non possit. 320.2
 5 Non oblationes defunctorum derineantur à laicis. ibid.
 6 De poenitentibus, qui ex hac vita migrarunt. ibidem.
 7 Cum moritur Episcopus, veniat Episcopus vicinus ad mandandum tumulo illius corpus. ibid.
 8 Ne quisquam bona Episcopi defuncti surripere audeat. 321
 9 De illis, qui cibos offerunt mortuis. ibid.
 10 Non sepeliebantur olim corpora defunctorum in ecclesia. ibid.
 11 Ne corpora mortuorum pallis, aut vestibus sacris tegantur. 322
 12 Quibus de causis priuatur quis sepultura ecclesiastica. 323
 13 De poena illius, qui sepulchrum violat. 323
 14 Ne pecunia accipiar sepulture causa tantumquam pretium. 324
 15 Communia de funeribus, & sepulturis. 325.2

*Libri XXVII. De Sacramento Ordinis.
 Tit. XLII.*

- 1 **D**e ministro sacramenti Ordinis. 327.1
 2 Episcopus non ordinet in aliena diocesi. 327.1
 3 Ne Episcopus ordinet alienum clericum, sine licentiâ Episcopi, ad quem pertinet. ibid.
 4 Episcopus secuet canonum statuta in conferendis ordinibus. ibid. 2
 5 Ne laicus statim Episcopus, aut presbyter ordinetur, sed prius ordines inferiores suscipiat. ibid. 2
 6 De temporibus ordinationum. 328.2
 7 De ceremoniis, quæ in ordinatione presbyteri, & reliquorum clericorum obseruari solent. 330.2
 8 Ordinentur clerici multis presentibus, non ramen intersint carechumeni. ibid. 2
 9 Quæzrate clerici possint facris initiari. 331.1
 10 De illicitis ordinationibus. ibid. 2
 11 Quales debeant esse, qui ordinantur, & ne quisquam sine examine ordinetur. 332.1
 12 De neophytis non ordinandis. 336.2
 13 De digamis non ordinandis. 337.1
 14 Ne digamos clericus ordinetur, licet post digamiam fuerit baptizatus. 339.2
 15 De publice poenitentibus non ordinandis. ibid.
 16 De hæreticis ad fidem conuersis non ordinandis.

dis exceptis Nouatianis, & alijs quibusdam.

342.1

- 17 De homicidis non ordinandis. ibid.
- 18 De incontinentibus non ordinandis. ibid. 2
- 19 De filiis presbyterorum, & de alijs ex illicito concubitu natis non ordinandis. 343.1
- 20 De non ordinandis hominibus imperitis. 344.
- 21 De his, quibus aliquod membrum deest non ordinandis. ibid. 2
- 22 De his, qui rebaptizati sunt, aut ab hæreticis baptizati, non ordinandis, exceptis infantibus. 345.1
- 23 De mulcibus, & curialibus non ordinandis. ib.
- 24 De eugenienis non ordinandis. 346.2
- 25 De his, qui morbo oppressi baptizantur, non ordinandis. ibid.
- 26 De seruis non ordinandis. ibid.
- 27 De libertis non ordinandis sine consensu patroni. 348.1
- 28 De quibusdam non ordinandis propter varia crimina, aut propter alias causas. ibid. 2
- 29 Qui baptizati, aut nati sunt in prouincijs remotis non facile ordinentur. 349.1
- 30 Non ordinentur, qui vxores habent, nisi castitatem se seruare promiserint. ibid. 2
- 31 Ne quisquam per simoniam conferat, aut suscipiat ordines, & de ordinatis à simoniacis. ibid.
- 32 De his, qui magnis sceleribus obstricti ordines susceperunt. 352.1
- 33 Prohibeantur à ministrio sacrorum ordinum, qui post ipsos ordines susceptos graua crimina commiserunt. 353.2
- 34 Nemo suscipiat bis eundem ordinem. ibid. 2
- 35 De ordinatis ab excommunicatis, vel depositis. 354.1
- 36 De ordinatis ab hæreticis, & schismaticis. ibid. 2
- 37 De quibusdam, qui ordines suscipere non prohibentur. ibid.
- 38 Monachi ascendere possunt ad sacros ordines si Episcopus, & Abbas consensum præbeant. 355.1
- 39 De rebus, quæ promittere debent, qui ordinantur. ibid.
- 40 De confura. ibid.
- 41 Ne quisquam, qui vxorem habet, sacris initietur, nisi ipse, & vxor, promiserint castitatem. ibidem. 2
- 42 Communia de ordinandis. ibid.

Libri XXVIII. De matrimonio.

Tit. XXXVII.

- 1 NE quisquam matrimonium damnare audeat. 357.1
- 2 De sponsalibus. ibid. 2
- 3 Mulieres non nubant sine consensu parentum, vel aliorum, in quorum sunt potestate. ibid.
- 4 Non sufficit cōsensus parentis in matrimonio filii, sed necessarius est contrahentis consen-

sus.

358.1

- 5 De ceremonijs, quæ in matrimonio obseruari solent, & in primis de benedictione. ibid. 2
- 6 Ne pecunia accipiatur benedictionis nuptialis causa. 360.1
- 7 Quibus temporibus nuptias celebrari non liceat. ibid.
- 8 De fide, & amore mutuo viri, & vxoris. ibid. 2
- 9 Quibus temporibus viris consuleretur ab vxoribus abstinere. ibid. 2
- 10 Ne fidelis matrimonium contrahat cum infidelis. 361.2
- 11 Non possunt contrahere matrimonium, qui voto castitatis se adstinxerunt. ibid.
- 12 Ne penitentes matrimonium contrahant. 164.2
- 13 Ne matrimonium contrahatur inter consanguineos, & affines. ibid.
- 14 Ne quisquam commatrem ducat vxorem. 371.1
- 15 Nec clerici, qui sacris sunt initiati, vxores ducant. ibid.
- 16 Ne qui vxorem habet, sacris initietur, nisi ipse, & vxor promiserint castitatem. ibid.
- 17 Ne presbyteri, aut diaconi, aut subdiaconi vxor mortuo viro nubat. ibid. 2
- 18 Presbyteri, & alii, qui sacris sunt initiati, abstinere ab vxoribus: si non abstinent, puniantur. 372.1
- 19 Ne vxor Episcopi, vel presbyteri dormiat in lecto, aut in cubiculo viri. ibid. 2
- 20 Ne presbyter, diaconus, aut subdiaconus intersint ludis, qui sunt in nuptijs. ibid.
- 21 Adulter non potest ducere vxorem eam, cum quæ, viuente viro, concubuit. 373.1
- 22 Ob quæ crimina priuetur quis spe coniugij. ibid. 2
- 23 Clerici, qui non sunt sacris ordinibus initiati, vxorem ducere possunt. 374.2
- 24 Ne clericus viduam, aut meretricem ducat vxorem. ibid.
- 25 De coniugio seruorum, & libertorum. 375.1
- 26 Ne vir vxorem dimittere audeat, excepta fornicationis causa. ibid.
- 27 Vir dum vxor viuere, non potest alteram ducere, neque vxor alteri viro nubere. 377.1
- 28 Nemini licet duas vxores eodem tempore habere. 379.1
- 29 De coniugibus, qui ad religionem se conferunt. ibid.
- 30 De secundis nuptijs, & ne quisquam eas damnet. 380.1
- 31 Ne digami ordinentur clerici, licet post digamiam fuerint baptizati. ibid. 2
- 32 Clericus digamus tantum potest ascendere ad ordinem subdiaconatus. ibid.
- 33 De matrimonio clandestino. 381.1
- 34 De concubinis, & de his, qui concubinas habent. 382.1
- 35 De adulteris, & raptoribus feminarum. ibid. 2
- 36 De testibus, & alijs probationibus in causa matrimoniali. ibid.
- 37 Communia de matrimonio. 383.3

ANTONII AVGVSTINI ARCHIEPISC. TARRACON.

Iuris Pontificij veteris Epitomes

PARS TERTIA DE IVDICIIS.

- I. In hac parte agitur de Actionibus, siue Iudiciis, Accusationibus, Restitutione spoliatorum, Sententiis, & Appellationibus.
- II. Item de peccatis, quæ contra Deum, contra se, & contra proximum quis committit, ac de pœnis, seu pœnitentiis eorum.
- III. Postremo de Censuris: Excommunicatione, Interdicto, Fiectione, Depositione, Priuatione uel officij, & beneficij, Suspensione, Degradatione, & similibus.

LIBER XXIX.

DE ACTIONIBVS, SIVE IVDICIIS.

Laus Iustitiæ. Tit. I.

CAPVT I.

IVRPE est me hoc defendere, quod prius mihi non constiterit iustum esse: quia ego homines propter iustitiam diligo, non autem iustitiam propter homines postpono. *Greg. Lecti. Exord.*

suli li. 8. regij. epist. 51.

CAP. II.

Amatoris iustitiæ indicium est, quoslibet, & quomodolibet hanc velle penitus inuenire. Iustitia nempe pretiosa margarita est, quæ non solum in thesauris regij, verum etiam in sterquiliniis est querenda, &c. *Nicol. epist. ad Michael. Imp. in prim. incipit. Quanta maiora.*

CAP. III.

Perfectorum virorum est, non solum iustitiam & veritatem, quæ Christus est, corâ cunctis mundi Principibus confiteri; verû etiam, si necesse sit, usque ad mortem tota virtute defendere, &c. *Nicol. ad Senatorem C. P. ep. 16.*

CAP. IV.

Prov. 14. Ps. 105. Scriptum est: Iustitia eleuat gentem, iniustitia vero miseros facit populos, & Psalmista: Beati qui confidunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore. *Atel. sub Carolo c. 13.*

CAP. V.

Prov. 14. Quod per iustitiam stet regnum, Salomon Tom. 3.

in proverbis adstruxit ita inquit: iustitia eleuat gentem, & miseros facit populos peccatum. Item: Misericordia, & veritas custodiunt Regem, & roboratur iustitia thronus ejus. Item: Facere misericordiam, & iudicium magis placet Deo, quam victimæ. Ecce infra Rapinæ impiorum detrahent eos, qui noluerunt facere iudicium. Item ibi: Qui inquitur iustitiam, & misericordiam, inuenit vitam, & iustitiam, & gloriam, &c. Item: Regnum à gente in gentem transfertur propter iniustitias, & injurias, & contumelias, & diversos dolos. Quibus verbis liquido claret, quod pietas, iustitia, & misericordia stabiliant regnum: & læsiones viduarum, & pupillorum, calumniæque miseriorum, violentaque iudicia, & peruersio iustitiæ, euidenter illud evertant. Vnde & multorum regnorum collapsio, quia pietatis, iustitiæ, & misericordiæ non habuerunt stabilimentum, his, quæ dicta sunt, patenter fidei attribuit. *Parisi. sub Lud. & Luth. d. 2. c. 4.*

CAP. VI.

Per hoc supernæ maiestatis auctorem, cuius vniuersa reguntur imperio, placari credimus; si in populo nostro iustitiæ iura seruamus; & ille pius pater, & Dominus, qui humanæ fragilitatis substantiam suo semper adiuuare consuevit auxilio, melius dignabitur cunctorum necessitatibus, quæ sunt oportuna, concedere his, quos cognoscit præceptorum suorum monita custodire, &c. Con-

uenit ergo, iustitiz, & xquitatis in omnibus vigore seruato, distingatur legalis vitio iudicium, quos non corrigit canonica p[re]dicatio facerdotum; quo fiat, vt dum p[re]terita resecantur scelerata, nullus audeat perpetrare futura; & ita vniu[er]sus excedentes p[ro] disciplina tenore seruando cortexionis signa constingat; vt in vniu[er]sa regione nostra pacis, & concordie iura proficiant. *Gregor. in syn. Masifon. ij.*

De concordia, & amore mutuo, & de reconciliatione dissidentium.

Tit. II.

CAPVT I.

d. 90. c. 11. c. 1. de p[re]gna & pace, apud Gregor. in. & in 2. coll.
Precipimus, vt Episcopi ad solum Deum, & salutem populi habentes respectum, omni tepiditate deposita, ad pacem firmiter tenendam mutuam sibi consilium, & auxilium p[re]beant; neque alienius amicitia, aut odio p[re]termittant. Quod si quis in hoc Dei opere tepidus inuenitus fuerit, damnum p[ro]prie dignitatis incurrat. *Ynnoc. ij. in concil. Roman. cap. 9. Alexand. iij. in conc. Lateranen. c. 21.*

CAP. II.

Vos, si dilectionem habueritis ad inuicem, & vniuersim fueritis, facile tales separare poteritis (*loquitur de iis, qui inuicem in Episcopos*) si vero, quod absit, discordes fueritis, & caninodente vos derodere cōpetitis, non solum eos non superabitis, sed & vobis ipsis nocebitis. *Alex. ep. 2. ante med.*

CAP. III.

D. 90. c. 11.
Perlatum est ad Sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratres velle, & vt eadant, decetare: similiter in sacramentis discrepare, & ob id contentiones, & emulationes inter vos fieri, à quibus dissensionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opem ferre vicissim mandamus; nam si hoc agere cito neglexeritis, & vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolice Sedis, & totius Ecclesie communione vospelli non dubitetis. *Vicior. ep. 2. in med.*

CAP. IV.

12. q. 3. c. 8. q. 1. in fine.
Homini religioso parum esse debet, inimicitias aliorum non exercere, vel non augere male loquendo; nisi eas etiam extinguere bene loquendo studuerit. *Callist. ep. 1. in f. 1. no par. 5. c. 235. decr.*

CAP. V.

Studendum est Episcopis, vt dissidentes fratres magis ad pacem, quam ad iudicium cōtendantur. *Steph. ep. 2. ante med.*

CAP. VI.

Philip. 3.
Nemo quod suum est, quizat, sed quod alterius, sicut Apostolus ait: Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad xdisti-

cationem; nec enim poterit vnitatis nostrae firma esse compago, nisi nos ad inseparabilem soliditatem vinculum caritatis adstringerit: quia sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem adum habent, ita multivnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Hæc connexio totius quidem corporis vnanimitatem requirit, sed p[re]cipue exigit concordiam sacerdotum. *Leo epist. 82. ad Anastas. Thessalonicen. Episcopum cap. 11.*

CAP. VII.

Hi, qui publicis inter se odiis exardescunt, ab Ecclesiasticis conuentibus sunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Archiepist. ij. cap. 31.*

CAP. VIII.

Dissidentes Episcopos, si non timor Dei, sy. *d. 90. c. 1. nodus reconciliet. Carth. iv. c. 25. L. Barib. 1. c. 62. 6. 1. no par. 5. c. 172. decr.*

CAP. IX.

Studendum est Episcopis, vt dissidentes fratres, siue clericos, siue laicos ad pacem magis, quam ad iudicium cōtendantur. *Carth. iv. c. 26. L. Capis. 1. c. 287. Burch. 1. c. 101. 1. no par. 5. cap. 203. decr.*

CAP. X.

Discordantes clericos, Episcopus vel ratio *d. 90. c. 2. ne, vel potestate ad concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet. Carthag. iv. c. 59. L. Barib. 1. c. 215. 1. no par. 6. c. 290. decr. Ansel. 1. c. 8. cap. 34. in addit. Casar. 1. c. 112.*

CAP. XI.

Oblationes dissidentium fratrum neque in sacratio, neque in gazophylacio recipiantur. *Carthag. iv. cap. 93. Tolci. xi. cap. 4. Trullitan. cap. 12. Burch. 1. c. 5. cap. 38. 1. no par. 2. cap. 47. decr.*

CAP. XII.

Quicumque odio, aut longinqua inter se *d. 90. te dissenserint, & ad pacem reuocari diutina Placuit. intentione nequiuertint, à sacerdotibus ciuitatis primitus arguantur; qui si inimicitias deponere perniciose intentione noluerint, de Ecclesie ceteri iustissima excommunicatione pellantur. Agath. c. 31. Form. c. 41. Trogl. c. 12. Bar. 1. 10. c. 61. 1. no par. 13. c. 62. decr.*

CAP. XIII.

Qui sacramento se obligauerit, vt litigans *12. q. 4. cum quolibet ad pacem nullo modo redeat, c. 11. pro periurio, vno anno à communione sanguinis & corporis Domini segregatus, reatum suum elemosynis, fletibus, & quantis poterint ieiuniis, absoluat. Ad caritatem vero, quæ operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet. Hierd. c. 7. Vnde Trogl. c. 11. Raban. 1. c. 20. de penit. Bar. 1. c. 17. 1. no par. 12. c. 74. decr.*

CAP. XIV.

Propter illud celeste mandatū: Pacem meam *1. Pet. 4. do vobis, &c. si inter consecratos ex causa*

liaut emerferit, vt pendente certamine sibi inuicem reconciliari nō possint; electis ab vtraque parte fratribus, id est, presbyteris, præpōderante dulcedine, litis acula siniant, & vota pacis requirant, &c. Si quis tunc reconciliari neglexerit, cum ad synodum venerit, non solum reatum coram cōepiscopis se cognoscat incurrere, verum etiam congruz penitentiz intelligat vindictam subire, &c. *Turon. ij. c. 2.*

CAP. XV.

Sicut omnis, qui diligit fratrem suum, ex Deo est, ita omnis, qui odit proximum, ex diabolo est, dilectione enim sola discernitur, quis ex quo genitus approbetur, dicente Ioāne: In hoc manifestati sunt filij Dei, & filij Diaboli. Omnis qui non facit iustitiam, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum; quoniam hoc est annuntiatio, quam ab initio audistis, vt diligamus alterutrum, & post paululum: Omnis qui odit fratrem suum homicida est, & scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. Ecce homicida esse probabilitur declaratur, qui à fraterna societate diuiditur, &c. Et Paulus: Non occidat sol super iracundiam vestram. Et, Nolite locum dare Diabolo. Relatiū est nobis, quorundam sacerdotum personas non solum occasum solis ab ira non reuocare, sed quod nec annosa transactio temporum ad bonum caritatis reclinet; quippe in quorum cordibus sol iustitiz Christus occubuit, vt ad lumen caritatis redire vix possint. Horum ergo discordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censuimus, atque præcipimus eis; vt antequam eos reconciliario vera inueat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctæ percipiat, sed geminato tempore per penitentiam cōpensabunt, quod discordiz seruerunt. Quod si vnus, alio contemnente, ad faris factionem caritatis cucurrerit: ex eo tempore, vt pacificus intra Ecclesiam reputetur, ex quo ad concordiam festinauit, sententia tamen superiori seruata, vt tempus quodin ira expendit, geminatum in penitentiz satisfactioe perfoluat. *Toles. xi. c. 4. vide Carr. iij. c. 93. l. vide Tress. c. 12. Bure. l. 1. c. 31. & li. 5. c. 38. luo par. 2. c. 47. & par. 5. c. 231. decr.*

CAP. XVI.

De pacis bono, atque concordia, vt ab omnibus omnino indissrupta teneatur, inter Episcopos, & comites; inter clericos, & monachos, & omnem populum christianum, &c. Quidquid illud est, quod nos ad veræ pacis studium, & caritatis perfectionem prouocat, totis viribus sectandum est. Quidquid nos ab illa disingit, vt venenum mortiferum caendum est. *Arelas. sibi Carolo ca. 12. Capitulu. li. 7. in addit. c. 63.*

CAP. XVII.

Omnes homines, & maxime Christiani, studeant inter se pacem, vnanimitatem, & con-

cordiam habere; odium vero, & discordiam longe à se propellere. *Turon. sibi Carolo c. 32.*

CAP. XVIII.

Si inter omnes fideles pax, & concordia habenda est, dicente Apostolo: Sequimini pacem & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum; multo magis inter Episcopos, & Comites esse debet, qui post Imperialis apicis dignitatem populum Dei regunt. Ita enim inter se concordare debent, vt alterutrum sibi ad Dei seruitium peragendum, & ministerium quum expendum, non solum non noceant, quin potius adminiculo sint. *Cabst. sibi Carolo c. 20. Magunt. sibi Raba. c. 4. Magunt. sibi Arnul. c. 24.*

CAP. XIX.

Vt pax & concordia sit, atque vnanimitas in populo Christiano: quia vnum Deum patrem habemus in cælis, & vnā matrem Ecclesiam, vnam fidem, vnum baptismum: ideo in vna pace & vnanimitate concorditer viuere debemus, si ad vnā & veram hæreditatem regni cælestis cupimus peruenire: quia non est dissensionis Deus, sed pacis, vt ipse ait: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. *Magunt. sibi Carolo c. 5. Magunt. sibi Raba. c. 4. Capit. l. 7. c. 15. in addit.*

CAP. XX.

Admonendi sunt beneuoli subditi, vt sic alienis bonis congaudeant, quatenus habere & propria cōcupiscant; sic proximorum facta diligendo laudent, vt etiam imitando multiplicent: ne si in hoc præsentis vitæ stadio ad certamen alienum deuoti fautores, sed pigri spectatores assistant, & post certamen sine brauiore remaneant, qui nunc in certamine non laborant: & tunc eorum palmas afflicti respiciant, in quorum nunc laboribus ocio se perdurant. Valde peccamus, si aliena bene gesta non diligimus: sed nihil mercedis agimus, si ea, quæ diligimus, in quantum possumus non imitatur. *Greg. in pastor. l. 3. c. 11. apud Aq. s. 103. ad fin.*

CAP. XXI.

Inter cetera mala, quæ fidem commaculant, quatuor nobis vicia spiritualia merito exaggeranda videntur, &c. odium, & discordia, quæ caritate inter proximos extinguunt, dilectionem vacuant, & omnia bona peruertunt, & non sinunt proximos in mutua dilectione consistere, nec quietam, tranquillamque, vt decuerat Christianos, vitam dege-
re. Paris. sibi Ludo. & Loth. l. 1. c. 1. in fin.

CAP. XXII.

Hi, qui Palatinis honoribus fulciuntur, siue clerici sint, siue laici, dignum est, vt vinculo caritatis connectantur, ne alterutrus iniuriā, aut dehonorationem contra se habere meditentur, ne desides, & dolosi ad inuicem existant; ne forte qui dolosi sunt, incidant in illud Psalmistæ dicentis: Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.

CAP. XXIII.

Tom. 3.

Hebr. 12.

1. Cor. 14. Matt. 3.

Psalm. 17.

Da illis Domine secundum opera eorum, & secundum nequitiam adinventionum ipsorum. *Parif. sub Luden. & Leihar. lib. 11. c. 6. in med.*

CAP. XXIII.

Hoc summo opere elaborandum est, ut semper inter pastores Ecclesiarum, & gregem Christi pax, & concordia, vnanimitasque seruetur: nisi enim caritatem & concordiam in inuicem habuerint, Deum, sicut oportet, propitium habere non merebuntur. *Parif. sub Luden. & Leih. lib. 3. c. 10. Aquil. 11. sub Lud. par. 4. cap. 6.*

CAP. XXIV.

Si fideliter vultis regnare, & vigotem Regium, & seniorale, & super vestros, & super impugnantes potestatem vestram optatis habere, caritatem illam, quam Apostolus docuit, de corde pro, & conscientia bona, & fide non ficta cum fratribus vestris studete habere. *Meld. c. 7.*

CAP. XXV.

Vt tanta inter nos, largiente Domino caritas, & veritas teneatur, ut quoties aliqui in populis, quibus regendis praeesse dignoscimur, aduersus Ecclesiam, & sacerdotalem auctoritatem contemptores, & rebelles existunt, tanta instantia inuicem & litetis, & verbis iuuare studeamus, ut pondere Ecclesiastici vigoris retriui, & pressi ad humilitatem penitentiae compellantur. *Valent. sub Leihar. cap. 13.*

CAP. XXVI.

Pet mutnationes, & detractiones caritatis vinculum, quod praecipue inter pastorem, & gregem Deus requirit, & quod nos singulariter Deo iungit, nimis dolenter soluitur. Et recedente Deo, qui in scissura mentium habitare non potest, grauissima quotidie damna, & mortes animarum sunt: ita, ut si haec negligantur, non iam pastores, sed interfectores, quod absit, Christi ouium, inueniamur. *Valent. sub Leih. c. 14.*

CAP. XXVII.

Dominicis & festis diebus presbyteri, antequam missas celebrent, interrogent, si aliqui discordanties sint, qui inter se litem implacabilem habeant: & si inueni fuerint, statim reconcilientur. *Nannet. ca. 3. l. 107. 2. ca. 122. dect.*

CAP. XXVIII.

De discordantibus Salomon ait: Homo peruersus suscitabit lites, & verbosus separat Principes. Item: Semper iurgia querit malus: Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Angelus crudelis immundus est spiritus, qui a Deo contra peccantes, iurgia querentes mittitur, ut eos vel in praesentia affligat, vel etiam post mortem ad interitum aeternum rapiat. Item Salomon: Vir iracundus prouocat rixas, qui autem patiens est, mi-

tigat suscitatas. Item: Qui meditatur discordias, diligit rixas: cum talibus certe Deus non est, quoniam attestante Paulo Apostolo: Non est Deus dissensionis, sed pacis. In pace autem vocauit nos Deus. Hinc suauis doctor Ecclesiae Gregorius: Deus in veritate est; illi eius merentur gratiam habere, qui se ab inuicem per sectarum scandala non diuidunt. Et Dominus in Euangelio: Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatur fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, &c. iuxta Pauli vocem: Simus cum patientia supportantes inuicem, & donantes nobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam. Sicut Deus in Christo donauit nobis, ita & nos dimittamus inuicem, si quid detur nobis, ut dimittatur, quod debetur a nobis. Tale quippe pactum cum Deo facimus in oratione dicendo: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Vnde summo opere calendum est nobis, qui enim non dimittit ei, qui sibi facit iniuriam, hoc petendo, non pro se facit orationem, sed super inducit maledictionem: & frustra sibi Dominum propitium fieri querit, qui placare proximos negligit. *Troff. c. 12.*

Ne litigent temere Christiani.

Tit. III.

CAP. I.

EI, qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimittit ei & pallium. Et quicumque te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo. *Christus apud Matth. cap. 5. num. 40. Fabian. epist. 2. post med.*

CAP. II.

Abeo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue: & qui aufert, quae tua sunt, ne petas. *Christus apud Luc. c. 9. num. 19. Fabian. ep. 2. post med.*

CAP. III.

Abstine te a lite, & minnes peccata; homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitias, &c. *Eclesiast. c. 28. num. 10. Pontian. ep. 2. in med. Xyst. 19. epist. viii. ad med.*

CAP. IV.

Iam quidem delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *Paul. i. Corinth. c. 6. num. 7. Fabian. ep. 2. post princ. Pini ep. 2. in fin.*

CAP. V.

Seruum Domini non oportet litigare. *2. p. 7. c. 3. f. 11. ca.*

2. Tim. I.

1bid. 17.

1. Cor. 14.

1bid. c. 7.

Matth. 5.

Coleff. 3.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Matth. 6.

Paul. 2. ad Tim. c. 2. num. 24. Zepherin. epiſt. 1. Fabian. epiſt. 2. ad med. luo par. 6. c. 320. decr. & lib. 4. tit. 7. c. 9. Paner. Tarrat. lib. 2. c. 6.

CAP. VI.

Boni, & veti Chriſtiani hominis eſt, tem ipſam omnibus amicitiz, & pacis legibus prius tempore, quam in iudicio, vbi frequenter amariffimus animæ rancor innafcitur, ſuum ius pertinaciter expetiti. *Alex. epiſt. 1. in med.*

CAP. VII.

Scitote vos à perſecutione fratrum, & ab omni litigio abſtinere debere, dicente Scriptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec cuiquam nocere. Sed omnes perſecutores eccleſiæ, ſeruorumque eius veſtris redargutionibus corrigere, teſtante Apoſtolo: Argue, oblecta, increpa. Quæcumque ergo contentiones inter Chriſtianos ortæ fuerint, ad Eccleſiam deferantur, & ab Eccleſiaſticis viris terminentur. *Marcell. epiſt. 2. in prin.*

CAP. VIII.

Si quis ab Epifcopo ſuo, vel de Eccleſia, vel de proprio iore crediderit aliquid repetendum, ſi nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro ſola contentione à communionem Eccleſiæ non liceat ſubmoueri. *Anrel. cap. 4. al. 8.*

Ne Epifcopi, & alij clerici litigent ſine graui cauſa.

Tit. IV.

CAPVT I.

Illegitimi non fuerint accuſatores, non fatigerut Epifcopus, quia ſacerdotes ad ſacriſicandum vacare debent, non ad litigandum. *Felix ij. in ſyno. Roma. epiſt. 1. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 169. luo par. 5. c. 279. decr.*

CAP. II.

Ne aduocatus litium ſias, &c. neque enim iudicem, aut cognitorē ſecularium negotiorum hodie te ordinate vult Chriſtus, &c. *Petrus Apoſtulus apud Clemen. epiſt. 1. poſt prin.*

CAP. III.

Scitote vos à perſecutione fratrum, & ab omni litigio abſtinere debere, dicente ſcriptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec cuiquam nocere. *Marcell. epiſt. 2. in prin. ad Epifcopos Orientis.*

CAP. IV.

Epifcopus nec promouatus pro reuſtransiſ. toris litiget. *Carth. iv. c. 19. l.*

CAP. V.

Clerici, qui frequenter litigat, & ad cauſandum facilis eſt, teſtimonium nemo abſque grandi examine recipiat. *Carth. ix. c. 58.*

CAP. VI.

Si inter Epifcopos de rebus terrenis, aut

poſſeſſionibus ſub repetitione, aut retentionis titulo naſcatur contentio: impleto anni ſpatio pro ſtudio charitatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per Epifſulas fratrum affectione admoniti, antinter ſe, aut in præſentia electorum iodicum negotium ſanare feſtinent. Quod ſi diſtulerint, donec ipſa cauſatio abrogetur, à caritate fratrum, qui diſtulerit, habeatur extraneus; quia iniuſtum eſt, vt qui cunctis præſunt, inter ſe quacumque occasione diſſentiant. *Anrel. iv. cap. 12.*

CAP. VII.

Epifcopos ad forum, neque vbi publice negotia iudiciaria exercerent, non pergat ſux cauſæ ſuffragaturus: niſi forte vt aut pauperibus oppreſſis ſuccurrat, aut viduis, & orphanis tuitionem conferat; aut de verbo Dei iudices admoneat, vt iuxta Domini præceptum iuſta iudicent iudicia. Hoc & de præſbyteris, & diaconibus obſeruandum eſt. *Cabale. ſub Carolo c. 11.*

CAP. VIII.

Miniſtri altaris Domini, vel monachi à negotiis ſecularibus omnino abſtineant; ſunt autem, hæc, &c. Contentiones, & lites, vel rixas amare: in placitis ſecularibus diſputare, excepta deſenſione orphanorum, aut viduarum: conductores, aut procuratores eſſe ſecularium rerum, &c. *Magn. c. 24. Magn. ſub Reban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 272. in adiutis, & Burch. lib. 8. cap. 90. luo par. 7. cap. 108. decr.*

CAP. IX.

Interdicit Apoſtolica auctoritas litigium omni Epifcopo: quam & nos auctoritatem benigno amplectentes animo, conſtituimus vt nullus Epifcoporum ſe litigioſis immiſceat contentionibus. *Aquiſgr. g. ſub Ludon. par. 1. cap. 4.*

Ne Monachi litigent ſine graui cauſa.

Tit. V.

CAPVT I.

Epifcopus ad forum, nec vbi publice negotia iudiciaria exercerent, non pergat ſux cauſæ ſuffragaturus, &c. Hoc & de Abbatibus, & de præſbyteris, & diaconibus, & maxime monachis obſeruandum eſt. *Cabale. ſub Carolo cap. 11.*

CAP. II.

Monachi ad ſecularia pacta nullatenus veniant, neque ipſe Abbas ſine conſenſu Epifcopi ſui: & cum neceſſitas exigat, tunc per iuſſionem, & conſilium Epifcopi illyc veda. nequaquam tamen contentiones, aut lites aliquas ibi mouere præſumat: ſed quidquid querendum, vel etiam reſpondendum ſit,

per aduocatos suos hoc faciat, Abbates, & monachi querelas omnino deuitent. *Magn. cap. 12. Burch. lib. 8. cap. 89. luo par. 7. c. 107. decre.*

CAP. III.

cap. 1. No cler. vel monach. ap. Greg. ix. c. 10. 1. coll. Ministri altaris Domini, vel monachi à negotiis secularibus omnino abstineant, multa sunt ergo negotia secularia, de his tamen pauca perstrinximus, &c. contentiones, & lites, vel rixas amare, in placitis secularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum, conductores, aut procuratores esse secularium rerum. *Magn. cap. 14. Alagunt. sub Rebau. cap. 13. Burch. lib. 8. cap. 90. luo par. 7. cap. 108. decre. & Capitul. lib. 7. cap. 172. in additis.*

CAP. IV.

Monachi ad placita secularia nullatenus vadant. *Remen. cap. 29.*

De admonitione caritatis ante litem.

Tit. VI.

CAPVT I.

1. q. 7. c. 16. Si quis erga Episcopum, vel actores Ecclesie se proprium habere crediderit negotium, non prius adeat iudices, quam ad eos recurrat caritatis studio, vt familiari colloquio communiti ea sanare debeant; quæ in querimoniam deducuntur, quod si aliter egerit, communionem priuetur. *Nican. cap. 27. apud Iul. epist. 2. cap. 7. Anaclet. epist. 2. post prim. cap. 1. epist. 2. anse med. Aurelian. v. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 132. & 144. luo par. 5. cap. 257. decre. Ansel. lib. 3. c. 85.*

CAP. II.

Ibid. Si quis erga Episcopum, vel actores Ecclesie quamlibet querelam, aut actionem iuste habere crediderit: ipse Redemptoris sui, cuius actio nostra est institutio, viatum non *1. Per. 2.* immemor, sed sectator egregius: qui cum malediceretur, non remaledicebat: sed tamquam ovis coram rudente se obmutuit, ac pro suis persecutoribus in cruce pendens apud Patrem intercessit; non prius Primates, aut alios iudices adeat, quam ipsos, à quibus se læsum æstimat, conueniat familiariter, & non semel, sed scpiissime, vt ab eis aut suam iustitiam accipiat, aut instam excusationem, &c. Si secus egerit, ab ipsis, & ab aliis communionem priuetur, tamquam Apostolorum, patrumque aliorum contemptor: de quibus ait propheta: Erunt quasi non sint, & peribunt viri, qui contradicunt vobis. *Alexan. epist. 1. in med. Capitul. lib. 7. cap. 21. in addit. Burch. lib. 1. cap. 132. luo lib. 4. tit. 5. cap. 6. panor. Anselm. lib. 3. cap. 81. Tarraconen. lib. 2. cap. 27.*

CAP. III.

Si inter Episcopos de rebus tetrenis, aut

possessionibus sub repetitione, aut retentionis titulo nascatur contentio: impleto anni spatio, pro studio caritatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferrì, per Epistulas fratrum affectuose admoniti, aut inter se, aut in præsentia electorum iudicum negotium sanare festinent. Quod si distulerint, donec ipsa causatio abrogetur, à caritate fratrum, qui distulerit, habeatur extraneus: quia iniustum est, vt qui cunctis præsente, inter se quacumque occasione dissentiant. *Aurel. iv. cap. 12.*

CAP. IV.

Si quæcumque persona contra Episcopum, vel actores Ecclesie se proprium crediderit habere negotium, prius ad eum recurrat caritatis studio, vt familiari aditione communis sanare ea debeat, quæ in querimoniam deducuntur; quam rem si differe voluerit, tunc demum ad Metropolitanam audientiam veniatur: de qua re, cum litteras suas Metropolitanus ad comprouincialem Episcopum dederit, & causa ipsa inter utroque quacumque occasione amicis medius non fuerit definita, vt ipsi Metropolitanano necessarium sit in eodem negotio iterare scriptum, & secundo admonitus, aut mittere, aut venire distulerit; * tunc à caritate Metropolitanam sui nonnet se esse suspensum, donec ad præsentiam eius veniens causas ipsius, de qua petitur, reddiderit rationem. *Aurel. v. cap. 17. Capitul. lib. 6. cap. 257.*

Qualis esse debeat iudex, & de ipsius officio. Tit. VII.

CAPVT I.

de accus. c. 2. 4. Greg. ix. c. 4. coll. in 4. coll. Qualiter, & quando debeat Prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus noui & veteris testamenti colligitur euidenter, ex quibus postea processerunt canonice sanctiones, &c. Legitur enim, quod villicus ille, qui diffamatus erat apud Dominum suum, quod dissipasset bona ipsius, audiuit ab illo: Quid hoc audio de te; redde rationem villicationis tue; iam enim non poteris amplius villicare. Et in Genesi Dominus ait: Descendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere cõpleuerint. Ex quibus auctoritatem manifeste comprobatur, quod non solum cum subditis, verum etiam cum Prælatus excedit, si per clamorem, & famam ad aures superioris peruenit, non quidem à maleuolis, & maledicis, sed à prouidis, & honestis, non semel tantum, sed sæpe, quod clamor innuit, & diffamatio manifestat, debet coram Ecclesie senioribus, veritatem diligentius perscrutari, vt si rei poposcere qualitas, canonica distinctio culpam feriat delinquentis, non tanquã

de accus. c. 2. 4. Greg. ix. c. 4. coll. in 4. coll.

Lut. 16. a.

Genes. 18.

* accusa- ſit * auctor, & iudex, ſed quaſi deferente fama, vel denuntiante clamore, officij ſui debitum exequatur. Licet autem hoc ſic obſervandum in ſubditis; diligentiſſime tamen eſt obſervandum in Prelatis, qui quaſi ſignum ſunt poſiti ad ſagittam. Et quia non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio ſuo teneantur, non ſolum arguere, ſed etiam incutere; quin etiam interdum ſuſpendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odium multorum incur- runt, & inſidias patiuntur. Et ideo ſancti Pa- tres proutde ſtatuerunt, vt accuſatio Prela- torum non facile admitatur, ne conculſio- columnis corruat ædificium, &c. Verum ita vo- luerunt providere Prelatis, ne criminarentur iniuſte; vt tamen cauere, ne delinquerent in- ſolenter, contra morem verumque inuenien- tes congruam medicinam, videlicet vt crimi- nalis accuſatio, quæ ad diminutionem capi- tis, id eſt, degradationem intenditur, niſi legiti- ma procedat inſcriptio, nullatenus admit- tatur. Sed cum ſuper excelliſibus ſuis quiſquam fuerit infamatus; ita vt iam clamor aſcendat, qui diutius ſine ſcandalo diſſimulari nō poſſit, vel ſine periculo tolerari, abſque dubitatione ſcrupulo ad inquirendum, & puniendum eius exceſſus, non ex odii fonte, ſed ex caritatis pro- cedat affectu, quatenus ſi fuerit grauis ex- ceſſus, & ſi non degradetur ab ordine, ab ad- miniſtratione tamen amoueat omnino. quod eſt ſecundum euangelicam ſententiam à villicatione villicum amoueri, qui non po- teſt villicationis ſuz dignam reddere ratio- nem. Debet igitur eſſe preſens is, contra quem facienda eſt inqueſitio, niſi ſe per con- tumaciam abſentauerit, & exponenda ſunt illi capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatē habeat defendendi ſe ipſum. Et non ſolum dicta, ſed etiam nomina reſtium ſunt ei, vt quid, & a quo ſit dictum, appareat, publi- canda, nec non exceptiones, & replicationes legitimæ admittendæ; ne per ſuppreſſionem nominum, infamandi; per exceptionum vero excluſionem, deponendi falſum audacia præ- bear. Ad corrigendos itaque ſubditorum exceſſus tanto diligentius debet Prelatus aſſurgere, quanto damnabilius eorum offenſas defereret incorectas. Contra quos, vt de no- torij exceſſibus taceatur, etſi tribus modis poſſit procedi, per accuſationem videlicet, de- nuntiationem, & inqueſitionem ipſorum; vt tamen in omnibus diligens adhibeat cautela, ne forte per leue compendium ad graue diſpē- dium veniatur: ſicut accuſationem legitima præcedere debet inſcriptio, ſic & denuntia- tionem caritatiua admonitio, & inqueſitionē clamor ſa inſinuatō præuenire; illo ſemper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, ſententiæ quoque forma dictetur. Hunc ta- men ordinem circa regulares perſonas, non credimus vſquequaquo ſeruandum: quæ, cum cauſa requirit, facilius, & liberius à ſuis po- ſunt adminiſtrationibus amoueri, *l. nov. 11. in*

conſil. general. Lateranen. cap. 8. v. 1. c. 10. v. 1.

C A P. II.

Multum derogatio præualeat, quando deto- gatori creditur: ideo variis detractionibus, atque accuſationibus non dect labefacti Paſtorem, ſed magis patrum regulis robo- rari. Nec facile, aut indiſcricte ſuſcipere accu- ſationes præſumat, dicente Domino, *Ex. 13. v. 1.* debet ſuſpicione, & cauſam aut quo animo hos faciat, & poſtmodum ſuſcipere; quia ve- ritatis profeſſionem proginquitatis, inuici- tæ, timoris, amoris, odij, & cupiditatis inten- tio impedit, & adueſa fratribus irrogare ſolet. *1. c. 11. v. 1. 10. p. Rom. cap. 10. Capit. lib. 6. cap. 287.*

C A P. III.

Iudicantem oportet cuncta rimari, & ordi- nem rerum plena inqueſitione diſcutere; in- terrogandi, ac proponendi, adiciendique præ- bita patientia ab eo, vt ibi actio ambarum par- tium limitata ſit pleniter. Nec litigantibus iudex prius ſua velit ſententia obuiare, niſi quando ipſi iam peractis omnibus nihil ha- beant in queſtione, quod propoſant. Et tamdiu actio ventiletur, quoque rei veritas inueniatur. Frequenter interrogare opte- tet, ne aliquid prætermiſum forte remaneat, quod annecti conveniat. *Eluith. epist. 1. v. 1. cap. 2. 1. c. 11. v. 1. 1. c. 31. Hadr. ad Episcopum idem. ca. 24. Capit. lib. 5. cap. 246. Burch. lib. 16. cap. 301. 1. c. 10. v. 1. cap. 316. & 317. decret. & lib. 4. tit. 9. c. 2. 3. & tit. 16. cap. 12. & 13. pan. Anſelm. 1. 3. cap. 51. & 6. 58.*

C A P. IV.

Quærendum eſt in iudicio, cuius ſit conue- ſationis, & ſideris, qui accuſatur; quoniam hi, qui non ſunt rectæ conueſationis, ac fidei, & quorum vita eſt accuſabilis, non permittuntur maiores natu accuſare; nec quorum fides, vita, & libertas neſcitur, neque viſe perſonæ in eorum recipiantur accuſationem. Rimandæ vero ſunt enucleatim perſonæ accuſatorum, &c. *Calliſt. epist. 2. cap. 5. Cartha. v. 1. cap. 90. Burch. lib. 1. cap. 171. 1. c. 171. 4. tit. 7. cap. 7. & 111. 8. c. 3. pan. & par. 53. c. 289. decret. Anſelm. lib. 3. c. 54.*

C A P. V.

Monet Apoſtoliſ non amplius nos inuicem temere iudicare; temere enim iudicat, ſi quis Episcopum abſque ſedis Apoſtolicæ auctoritate condemnat. *Dam. ſep. 3. ante ſin.*

C A P. VI.

Quæſitum eſt ſuper hiſ, qui poſt baptiſmum adminiſtrauerunt, & aut tormenta ſola exer- cuerunt, aut etiam capitalem protulerunt ſentē- tiam. Nihil de hiſ legitimis à maioribus deſini- tum eſſe. Meminerant enim à Deo poteſta- tes has fuiſſe conceſſas, & propter vindictam nōtorum gladium fuiſſe permiſſum, & Dei miniſtrum eſſe in huiuſmodo datum vindicē. Quomodo ergo reprehendēt factū, quod

autore Deo viderent esse concessum. De his ergo ita, vt hæcenus seruatum est, sic habemus, ne aut disciplinam auertere, aut contra auctoritatem Domini venire videamur. Ipsis autem in oratione reddenda gesta sua omnia seruabuntur. *Innoc. epist. 3. cap. 3. Raban. cap. 16. de Pœnis. Barch. lib. 6. cap. 44. 1uo par. 10. cap. 94. decret. Ansel. lib. 13. cap. 14. Tarras. lib. 6. cap. 31.*

CAP. VII.

23. q. 4. An preces distantibus liberum concedatur, 46. et trique post baptismi regenerationem, à principibus potestatem mortem alicuius, vel sanguinem de reatu, quam rem principes nunquam sine causâ cognitione concedunt, sed ad iudices commissa ipsa, vel crimina semper remittunt, vt causa cognita vindicentur. Quæ cum quæstioni fuerint delegata, aut absolutio, aut damnatio pro negotij qualitate profertur: & dum legum auctoritas in improbos exercetur, trix dictator immunis. *Innoc. ibid. cap. 5. Raban. d. cap. 16. 1uo par. 10. cap. 94. decret.*

CAP. VIII.

4. 86. e. Constante tenenda est iustitia, & benigne 2. præstanda clementia. [Odio habeantur peccata, non homines: Corripiantur tumidi, tolerantur infirmi, & quod in peccatis seueritas castigari necesse est, non seueritas plectatur animo, sed medentis. At si vehementior tribulatio incubuerit, non ita expauescamus, quasi illi aduersitati propriis sit viribus restitendum; cum & consilium nostrum, & fortitudo nostra sit Christus, vt sine quo nihil possumus, per ipsum cuncta possumus. *Leop. 90. vel 92. ad Rusticum. N. g. b. in prin. Tarras. lib. 4. cap. 46.*

CAP. IX.

d. 14. ea. Sicut quædam sunt, quæ nulla possunt 46. traditione conuelli, ita multa sunt, quæ aut pro consideratione xtatum, aut pro necessitudine rerum oporteat temperari: illa semper conditione seruata: vt in his, quæ vel dubia fuerint, aut obscura, id nouetimus sequendū, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inueniatur aduersum. *Leop. 90. vel 92. in prin. Anselm. lib. 2. cap. 76. 1uo in prologo par. 3. cap. 3. Casar. lib. 2. cap. 56. Tarras. lib. 1. cap. 114. & lib. 3. cap. 61.*

CAP. X.

Ne odio, vel gratia moueamur, quæ in causarum discepcionibus esse non debet: ita vestræ caritati cognitionem adnexæ quætionis delegamus, vt nihil aduersum venerandos canones, nihil contra sanctæ memoriæ decessoris mei iudicium valeat, quidquid obreptum nobis esse conspicerit. *Hilar. epist. 3. ad Leontium, & alias Episcopos in med.*

CAP. XI.

Iudices, & accusatores tales esse debent, qui omni careant suspitione, & ex radice caritatis suam defendent promere sententiam. *Felix ij. 1uo epist. cap. 25.*

CAP. XII.

Hortamur, vt portiori, in quibus fuerit iustitiz ratio manifesta, manum decenter prebere solatij, atque sacerdotali eum compassione debeas adiuuare. Nulla ergo vos res ab æquitatis studio, nulla suspendat potentia personarum: sed innitens præceptis dominicis, omnia, quæ sunt restituti aduersa, contemne. In defendendis partibus iustitiz eonstanter insiste. Odia pro veritate, si qua sunt, sustinere non renuas: vt taceo maiorem in aduentu Redemptoris nostri fructum mercedis inuenias, quanto eris mandata non negligens in fauorem iustitiz, & defensionem impenderis. *Gregor. Columba Episcop. Numid. lib. 7. reg. epist. 16.*

CAP. XIII.

In primis requirendum est de persona prefati dilectissimi fratris, & coepiscopi nostri 7. Ianuarij: & si ita se veritas habet, sicut eiusdem Episcopi petitio continet, in Ecclesia, atque in loco suo modis omnibus idem Presbyter reuocetur. Si autem dictum fuerit, quia contra ipsum causa aliqua mota, siue probata est, subtiliter ipso præsentem, & pro fermentatione reddente, quærendum est & genus causæ, & modus probationis, vt ex hoc colligere valeas, vtrum adhuc in exilio demorari, an certe in Ecclesia sua, & officio suo debeat reuocari, &c. Si autem aliter; quam antefati Episcopi petitio continet, autem esse forsitan perhibetur; subtiliter quærendum est, & veritate cognita, cum Dei timore, quod iustitiz ordo suaserit, iudicandum. Quia ergo Stephanus Episcopus odio sui quædam fida, & de falsis se capitulis accusatum, neque aliquid ordinabiliter factum, sed iniuste se afferit condemnatum, diligenter quærendum est primo, si iudicium ordinabiliter est habitum, id est, si alij accusatores, atque alij testes fuerint. Deinde causarum qualitas est examinanda, si digna exilio, vel depositione fuit: si eo præsentem, qui accusatus est, subiurejurando contra eum testimonium dictum est: si scriptis actum est, vel si ipse licentiam respondendi, & defendendi se habuit. Sed & de personis accusantium, ac testificantium subtiliter quærendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra prædictū Episcopū inimicitias habuissent: & vtrum testimonium ex auditu dixerunt, aut certe se scire specialiter testati sunt; si scriptis iudicatum est, & partibus præsentibus sententia recitata est. Quod si forte hæc solemniter acta non sunt, nec causa probata est, quæ exilio, vel depositione digna sit, in Ecclesiam suam modis omnibus reuocetur, &c. Quod si forte aliqua de obiectionibus contra memoratum Stephanum Episcopum probata sunt, aliqua vero doceri minime potuerunt; cauta omnino consideratione pensandum est, vtrum leuiora capitula, an certa grauiora probata sint, vt ex eis qualiter definitionem tuam probare debeas, possis sci-

* in odio suo.

re. Greg. lib. 11. ep. 50. Ioanni defensori eunti in Hispaniam. Anselm. lib. 3. cap. 89. Casar. lib. 5. cap. 54.

CAP. XIV.

Mains periculum est iudicantis, quam eius, qui indicatur. Vnde vnicuique prouidendum est, ne aliquem iniuste iudicet, aut puniat. Hadr. ad Episcopum Mediom. c. 66. Capital. lib. 7. c. 37 u. Ansel. lib. 3. c. 88.

CAP. XV.

Iudices locorum, aut actores fiscalium patrimoniorum ex decreto domini nostri Recaredi regis simul cum sacerdotum concilio Kal. Nouemb. conueniant, vt discant, quam pie, iuste, & humaniter cum populis facere debeant, nec iniustis vctigalibus, & immoderatis exactionibus ipsos premant, sed potius per miserationem compatiens à grauaminibus defendant, vt bonos populi tutores facere decet, nec in angariis, aut in operationibus superfluis, siue priuatum onerent, siue fiscales grauent. Sunt enim prospectores Episcopi, secundum regis admonitionem, qualiter iudices cum populis agant, vt ipsos pramonitores corrigant, aut insolentiz eorum Principum auribus innotescant. Quod si correptos emendare nequeunt, & ab Ecclesia, & à communione suspendant. A sacerdote vero, & senioribus deliberetur, quid per prouincias in suo detrimento prastare debeant iudices, si ad conciliū non venerint. Tolos. iij. cap. 28.

CAP. XVI.

Vt comites, vel iudices primo viduarum, orphanorum, vel Ecclesiarum causas audiant, & definiant in elemosyna Domini Regis, & postea alias causas cum iustia rationabiliter iudicent. Fern. c. 23.

CAP. XVII.

Vt nullus Episcopus, nec Abbas, nec laicus propter iustitiam faciendam sportulas contradas accipiat, quia vbi dona intereunt, iustitia euacuatur. Fern. c. 25.

CAP. XVIII.

Omnes faciant iustitiam, tam laici, quam Ecclesiastici. Fern. c. 26.

CAP. XIX.

Vt comites, iudices, seu reliquis populus obediens sint Episcopo, & inuicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falsos testes, ne per hoc peruertant iudicia iustorum, &c. Arclat. sub Carolo c. 13.

CAP. XX.

Nullus Christianus pro quolibet placito, vel iudicio à qualibet persona munera exigit, aut accipere debet, quoniam id diuina scriptura multis in locis magna interdicit auctoritate. Munera excecant oculos sapientium, Den. 16. subuertunt verba iustorum. Turon. sub Carolo cap. 35.

CAP. XXI.

Comitibus, & iudicibus hoc summo precepto ob-

seruandum est, vt iuste iudicent, & nequam in iudicio munera, seu personas accipiant, dicente Domino: Non accipies personam, nec munera: quia munera excecant oculos sapientium, & mutant verba iustorum. Sed etiam ministros, quos vicarios, & centenarios vocant in iustis habere debent, ne forte eorum auaritia, aut rapacitate populus grauetur, & amissis facultatibus in paupertatem redigatur, &c. Cabsl. sub Carolo c. 21.

CAP. XXII.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas: & nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque peritium, aut premium iusta in aliquo deprauetur. Magunt. sub Carolo c. 8. Magunt. sub Karolo. cap. 7. Barchar. lib. 35. cap. 4.

CAP. XXIII.

Omnibus Episcopis Abbatibus, cunctis clero omnino praprius Vicedominos, prappositos, aduocatos, siue defensores bonos habere, non malos, non crudeles, non cupidos non perituros, non falsitatem amantes, sed Deum timentes, & in omnibus iustitiam diligentes. De iudicibus autem, vel centenariis, atque tribunis, seu vicariis dignum esse censemus, vt si mali reperti fuerint, de ministerio suo abiciantur. Magunt. c. 50.

CAP. XXIV.

Episcopi, & iudices iudicia discernant: quia sunt quædam iudicanda modo, quædam Dei iudicio reseruanda. Scriptum est enim. Nolite ante tempus iudicare, quoadquid veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à Deo. Et illius memores sint. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis. Remen. c. 19. Barchard. lib. 1. c. 60. Inapar. 5. c. 70. decreet.

CAP. XXV.

Vt prappositi, & vicedomini secundum tegulam, vel cahones constituantur. Remen. cap. 24.

CAP. XXVI.

Nullus homo munera pro placito requirat, aut accipere præsumat. Rem. c. 39.

CAP. XXVII.

In negotiis secularibus dirimendis oportet Episcoporum causam merito discernere non gratia, neque enim sic debet Episcopus suscipere potentem, vt contristet, contra iustitiam, pauperem, neque pro paupere anferre iustitiam à potente. Non defendat improbum, nec sancta indigno committenda arbitretur, neque arguat, aut impugnet, cuius crimen non deprehendit. Isid. lib. 2. c. 5. de Eccles. officio apud Aquilifer. c. 9. in fine.

CAP. XXVIII.

Iustus quoque Episcopus debet esse, & sanctus, vt iustitiam in populis, quibus preest, exerceat reddens vnicuique quod meretur, nec accipiat personam in iudicio. Inter laici

autem, & Episcopi iusticiā, hoc interest, quod laicus potest apparere iustus in paucis: Episcopus vero in tot exercere iustitiam potest, quot & subditos habet. *Hier. in epist. ad Titum apud Aquisgr. c. 10. in fin.*

CAP. XXIX.

Ad peccatum Regis pertinet, quando iudicibus, ministriisque iniquis ministerium suum implendum committit: neque enim ministerium suum per alios tantum administrare, & se ab eo debet alienare. Non ergo dicimus, ut solus iurgia, & querimonias populi audiat, & inuestiget, & debeat: quoniam nequaquam ad hæc solus sufficere potest: sed magis, ut tales sub se timentes Deum, & auaritiam odientes constituat, per quos Regem Regum non offendant. *Paris. sub Ludon. & Loth. lib. 2. ca. 3. in prin.*

CAP. XXX.

Quales debeant esse iudices, qui a Rege constituuntur, constat ex Deuter. cap. 1 & 16. & ex Iob cap. 29. & Exod. c. 18. *Paris. sub Ludon. & Loth. lib. 2. c. 3. post prin. & lib. 3. c. 23. Aquisgr. g. par. 4. cap. 10.*

CAP. XXXI.

Bonus iudex, sicut nocere ciuibus nescit, ita prodesse omnibus nouit. Aliis enim præstat censuram iustitiae, alios bonitate iudicii sine personarum acceptione suscipit. Non infirmat iustitiam auaritiæ flamma, nec studet auferre alteri, quod cupiat sibi. Boni iudices iustitiam, ad solam obtinendam salutem æternam suscipiunt, nec eam monopolis acceptis distribuunt, ut dum de iusto iudicio temporalia lucra non appetunt, præmio æterno dicentur. *Isidor. apud Paris. sub Ludon. & Loth. lib. 2. c. 9. in med.*

CAP. XXXII.

Obsecramus, ut in eligendis adiutoribus vestris, & Reipublicæ ministris, qui vice vestra populum Dei regere, & gubernare, atque iudicare debent, solertissimam prouidentiam habeatis, semper illud attendentes, quod in libro Exodi ad Moysen dicitur: Prouide, inquit, de omni populo viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui odint auaritiam: & constituat ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, qui iudicant populum omnitempore. *Paris. sub Ludon. & Loth. lib. 3. c. 23. Aquisgranen. ij. sub Ludon. par. 4. cap. 10.*

CAP. XXXIII.

Ut iustitia misericordiarum ad aures pietatis vestræ clamantium, & in omni regno ditioni vestræ subiecto, per ministros à clementia vestra ad hoc institutos, qui Deum timeant, & munera odio habeant, strenue exquiratur, & absque personarum acceptione perficiatur, usquequaque expedit dominis nostris, eorumque fidelibus, & regno: quia per prophetam dicit Spiritus sanctus: Misericordiam, & iudicium custodi, & spera in Deo tuo semper. *Idem. par. vlt. c. 15.*

CAP. XXXIV.

Cuncti indices iusta sicut Deo placet, studeant dare iudicia. Nam non dubium est, quod acrius illos condemnabit sententia nostri iudicii, à quibus non tenetur æquitas iudicandi: non vicarios, aut quoscumque de latere suo per regionem sibi commissam instituere, vel destinare præsumant, qui, quod absit, malis operibus consentiendo, venalitate exerceant, aut iniqua quibuscumque spolia inferre præsumant. *Gunttrannus Rex Francorum ad Matf. ij.*

Hæretici, vel infideles non iudicent.

Tit. VIII.

Vide lib. xi. tit. vt. & xxii. quibus addit.

CAPVT I.

Adversus aliquis vestrum, habens negotium aduersus alterum, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos: &c. Ad verecundiam vestram dico, sic non est inter vos sapiens quicumque, qui possit iudicare fratrem suum: sed frater cum fratre iudicio contendit: & hoc apud infideles. *Paul. ep. 1. ad Cor. c. 6. m. 1. Titus ep. 2.*

CAP. II.

Credentes prætetea, receptatores, defensores, & fautores hæreticorum excommunicationi decet nimis subiacere: firmiter statuere, ut postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis: nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur, &c. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. *Innoc. ij. in concil. gener. Later. cap. 3.*

CAP. III.

Hæretici non possunt esse iudices. *Gelas. in tem. de anathemat. causis in iur. ess. Ne forte.*

CAP. IV.

Catholicis, qui causam suam siue iustam, siue iniustam ad iudicium aliorum fidei iudicis prouocat, excommunicetur. *Cartheg. vv. cap. 87.*

Ne alieni iudicent.

Tit. I X.

CAPVT I.

Nillus Episcopus alterius Parochianum præsumat retinere, aut ordinare, absque eius Episcopi voluntate, vel iudicio. Saluta- tamē in omnibus Apostolica auctoritate: quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & diiudicatio: quoniam censens nullum alterius iudicio, nisi suis sententia teneri. Nam qui eum ordinare non potuit, nec iudicare vilatenus

De hære.
c. excommu-
nicato-
m. 13.
m. 13.
m. 13.
m. 13.
m. 13.
m. 13.

2. q. 6. c. 1.
32.

c. 3. de
parochiis
ap. Greg.
m. 13.
m. 13.
m. 13.

poterit. *Nican. cap. 26. apud Iulium. Xyst. 5. epist. 2. in med. Magunt. sub Arnul. cap. 14. Hadr. cap. 16. Qu. epist. ad Episcopum. Mediomat. Capitul. lib. 7. cap. 308. Anselm. lib. 6. cap. 118. Burchard. lib. 2. cap. 39. Ino par. 6. cap. 140. decret.*

CAP. II.

1. q. 6. c. 6. 12. Peregrina iudicia generali sanctione prohibemus: quia indignum est, ut ab exteris iudicentur, qui Prouinciales, & à se electos debent habere iudices. *Nic. 53. apud Iul. cap. 16. Higin. epist. 1. in fin. Fabi. epist. 3. in princ. Xyst. 19. epist. vus. cap. 3. Felix cum lxx. Episcopis ep. 2. in med. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 17. Capitul. lib. 7. cap. 309. Et in addit. cap. 145. Caser. lib. 5. cap. 25. Tarrac. lib. 6. cap. 150. Borch. lib. 2. cap. 147. Ino par. 5. cap. 260. Et par. 6. cap. 331. decret. Et epistol. 179. ad Galerium Beluacen. Anselm. lib. 3. c. 73.*

CAP. III.

De ref. cryptu. c. 28. q. 6. c. 1. Gregor. ix. in 4. c. 5. Nonnulli gratia sedis Apostolicæ abutentes, litteras eius ad remotos iudices impetrantur, ut reus fatigatus laboribus, & expensis liti cedere, vel importunitatem actoris redimere compellatur. Cum autem per iudicium iniuriis aditus patere non debeat, quas iuris obseruancia interdicit, statuimus, ne quis ultra duas dietas extra suam diocesium per litteras Apostolicas ad iudicium trahi possit: nisi de assensu partium fuerint impetratæ, vel expressam de hac constitutione fecerint mentionem. *Innoc. xij. in cons. Later. cap. 37.*

CAP. IV.

1. q. 6. c. 26. Neminem exhiberi de Prouincia ad prouinciam, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum, id est, ut ad eum semper reus forum sequatur, &c. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. in med. Hadr. cap. 5. item. 8. ad Episcopum Mediom. Ino par. 5. cap. 248. Et par. 6. cap. 331. decret. Et epist. 119. ad Hildeber. Cenoman. Episcopum. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit.*

CAP. V.

1. q. 6. c. 13. leg. c. 19. Gen. 19. c. 6. 1. q. 6. c. 15. Peregrina iudicia subuonemus. Vnde Dominus mentionem faciens Loth per Moſem loquitur: Ingressus es ut aduena, numquid ut iudices? Vnaquæque Prouinciā tam luxta Ecclesiasticos, quam iuxta sæculi leges suos debet iustos, & non iniquos habere iudices, & non externos, nisi Apostolicæ sedis huius decreuerit auctoritas: quatenus quicumque causam habuerit, apud suos iudices iudicetur, & non ad alienos causas vagandi, stimulante proteruita, suam despicens patriam transeat. *Anaclet. epist. 1. ante fin. Anselm. lib. 3. c. 90.*

CAP. VI.

Causam vestram alieno nolite committere iudicio. Valde enim iniquum est, ut omissis suis, alij quilibet aliorum le causis immisceantur quoniam nullis in locis spiritualis cura deficit, sed se per omnia, quocumque nomen Dei prædicatur, extendit. *Anaclet. ep. 3. post med.*

CAP. VII.

Omnes leger tam diuine, quam humane alienum forum iudicare prohibent, &c. *Tref. epist. 1. in med.*

CAP. VIII.

1. q. 2. c. 1. Nemo alterius terminos usurpet, nec alterius Parochiam iudicare, aut excommunicare præsumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rara erit, nec vires vllas habebit, quoniam nullus alterius iudicis, nisi fuit sententia tenebitur, &c. Nullus Primas, vel Metropolitanus diocesani Ecclesiam, vel Parochiam, aut aliquem de eius Parochia præsumat excommunicare, aut iudicare, vel aliquid agere absque eius consilio, vel iudicio. *Calist. epist. 2. cap. 3. Ino par. 14. cap. 74. decret. Anselm. lib. 6. cap. 120. Capitul. lib. 7. cap. 37. Caser. epist. lib. 5. cap. 18.*

CAP. IX.

Constat Episcopos locorum singulorum, omnium, qui sub eorum degunt moderamine, curam habere sollicitam, & causas, vtilitatesque eorum cum Dei timore disponere. Valde ergo iniquum est, ut alij quilibet omissis suis, le illorum causis admisceant. Sed illi eorum viram, & iudicium competentem, regularique debeant moderamine disponere; qui eos in sacerdotium ordinant, & à quibus iam ordinati sunt. Quoniam vlex loquitur, Maledictus omnis est, qui transfert terminos proximi sui: & dixit omnis populus. Amen. *Fabian. epist. 2. ante med.*

CAP. X.

1. q. 6. c. 3. Pnſarus ante suum iudicem causam dicat: & ante non suum iudicem pulsarus, si voluerit, caceat. *Fabian. epist. 3. cap. 3. Xyst. 113. epist. sing. Hadr. ad Episcop. Mediom. c. 56. Borch. lib. 16. cap. 10. Ino lib. 4. tit. 12. c. 1. in fin. panor. Et par. 6. c. 323. decret. Et epist. 119. ad Gumbaldum Antifiodor. Episcopum. Anselm. lib. 16. 3. cap. 73. Capitul. lib. 7. cap. 367.*

CAP. XI.

Nullus sacerdotum causam suam alieno committat iudicio, nisi ad sedem Apostolicam fuerit appellatum; sed vnusquisque comprouinciales indices, & notos habeat, nisi aliquem vim temerarie multitudinis illicitauerit, aut infestos, aut suspectos inibi iudices habuerit, pro quibus causis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias Prouincias appellare, & venire concessum est. *Cornel. epist. 2. in fin. Ino lib. 4. tit. 5. c. 2. panor.*

CAP. XII.

Nullus alienigena, aut accusator eorum fiat (Episcoporum, alterum Ecclesie, & defensorum) aut index. Vnde & de Loth scriptum est: Ingressus es ut aduena, numquid ut iudices? *Steph. epist. 2. cap. 3. Ino par. 6. cap. 327. decret. Anselm. lib. 3. cap. 18.*

CAP. XIII.

Ne cui liceat sine præiudicio Romanæ Ecclesiæ, rebus illis sacerdotibus, quin eadem

Don. 36

Gr. 19.

Prouincia Dei Ecclesias nūtu diuino gubernant, ad alias conuolare Prouincias, vel aliarum prouinciarum Episcoporum iudicium experiri, vel pati. *Marcel. epist. 1. anse med.*

CAP. XII.

Ab Apostolis, eorumque successoribus nouimus constitutum, criminationes aduersus doctores non debere suscipi, nec peregrina iudicia fieri, nec quemquam alterius iudicis, quam sui, sententia debere constringi. *Anselm. epist. 3. in prae. Burch. lib. 7. cap. 165. 1. par. 5. cap. 275. decret. vide P. et aliam conf. 5. sine 10. lib. 9. Cod. Theod. tit. 1. Capitul. lib. 7. cap. 309. & in addit. c. 145.*

CAP. XV.

Si quæ causæ, vel contentiones inter clericos, vel inter laicos superioris, vel inferioris gradus fuerint exortæ, secundum synodum Nicenam, congregatis omnibus eiusdem prouincie Episcopis iudicium terminetur: Nec alicui liceat, sine præiudicio tamen Romanæ Ecclesiæ, cui in omnibus causis debet reuerentia custodiri, relictis his sacerdotibus, qui in eadem prouincia Dei Ecclesias nūtu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias. Quod si quis forte præsumperit, & ab officio clerici submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innoc. ad Vider. epist. 2. cap. 3. Anselm. lib. 2. cap. 53. & lib. 3. cap. 75. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 109. Casar. angust. lib. 5. cap. 10. Tarrac. lib. 1. c. 148. & lib. 2. cap. 29.*

CAP. XVI.

De aliena Ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus usurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit. *Innoc. ep. 2. cap. 7. 1. lib. 3. tit. 5. c. 23. panor.*

CAP. XVII.

Non oportet, ut degradetur, vel dehonoretur vnaquæque prouincia, sed apud semetipsam habeat iudices, sacerdotes, & Episcopos, singulos videlicet iuxta ordines suos. Et quicumque causam habuerit, à suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis: id est, à suis iustis iudicibus prouincie, & non ab externis, nisi à iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. epist. 1. anse. 1. lib. 4. tit. 3. c. 2. panor. Anselm. lib. 6. cap. 107. Tarrac. lib. 2. c. 216.*

CAP. XVIII.

Peruenit ad nos, quod si quis contra clericos quolibet causam habeat, despectis eorum Episcopis eosdem clericos in tuo facias iudicio exhiberi. Quod sita est, quia valde constat esse incongruum, hac tibi auctoritate precipimus, ut de nouo hoc facere non præsumas: sed si quis contra quemlibet clericum causam habuerit, Episcopum ipsius adeat, ut aut ipse cognoscat, aut certe ab eo iudices deputentur: aut si forte ad arbitros eundem est, partes ad eligendum iudicem ab ipso executio deputata compellat. Si quis vero clericus, vel laicus contra Episcopum causam habuerit, tunc te interponere debes, ut inter eos, aut

ipse cognoscat, aut certe te admonente sibi iudices eligant. Nam si sua vnicuique Episcopo iurisdictio non seruetur, quid aliud agitur, nisi ut per nos, per quos Ecclesiasticus custodiri debet ordo, confundatur? *Greg. 1. lib. 9. epist. 32. Romano defensori Sicilia.*

CAP. XIX.

In lege scriptum est: Per alienam messem transiens falcem mittere non debet, sed manu spicas conterere, & manducare. Falcem ergo iudicij mittere non potes in eam segetem, quæ alteri videtur esse commissa: sed per affectum boni operis, frumenta Dominica vitiorum suorum paleis expolia, & in Ecclesiæ corpus monendo, & persuadendo, quasi mandando conuertere. *Greg. ad Angul. Anglorum Episcopum, resp. 9.*

CAP. XX.

Si quis Episcopum iudicaucrit, vel ordinauerit alterius parochianum sine consensu, & voluntate sui Episcopi, oportet non sine increpatione in communi concilio admitti, ita ut Ecclesiasticum ultra non soluar canonem. *Hadrian. ad Episcopum Medun. c. 28. Magunt. sub Arnul. c. 15.*

CAP. XXI.

Clericus, siue laicus, si citimine, aut lite pulsatus fuerit, non alibi, quam in foro suo audiat. *Hadrian. ad Episcopum Medun. c. 33. Capitul. lib. 7. c. 332. Anselm. lib. 3. c. 88.*

CAP. XXII.

Si in aliqua prouincia aliquis Episcopus tendat cum fratre Episcopo, neminem alium vocent Episcopum ex alia prouincia. *Sord. c. 3. G. 4. l.*

CAP. XXIII.

Episcopum non debere in alienam irruere ciuitatem, quæ illi probatur non esse subiecta, neque in regionem, quæ ad eius curam minime dignoscitur pertinere, ad aliquid ordinandum: neque Presbyteros, neque diaconos ad alios Episcopos pertinentes, nisi forte cum consilio, & voluntate propria regionis Episcopi. Quod si quispiam horum aliquid auctore voluerit, irrita quidem erit huiusmodi ordinatio: & is, qui male usurpauerit, à synodo arguatur. Nam si ordinare non potuerit, nullatenus alterius parochianum iudicare præsumat. *Anselm. 2. c. 22.*

CAP. XXIV.

Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur, si iudicium Episcopale ab Imperatore petat, non impediatur. *Carth. c. 107. G. 4. l. 19. l. 1. c. 7. l. 1.*

Ne laici de clericis iudicent.

Tit. X.

CAPVT I.

¶ *conſul.*
12. q. 1. c.
47. de
for. cap.
101. coll.
¶ *ap.*
Gregor.
ix. c. 1.
SI clericus aduerſus clericum * negotium ſhabeat, reſuſo Epifcopo, non eat ad ſecularia iudicia, ſed prius rem declaret apud ſuum Epifcopum, vel ex eius Epifcopi voluntate apud eos, quos vtraque parſelegerit, vt iudicent. Si quis contrariam fecerit, ſubiacet poenis canonicis. *Chalcid. cap. 9. Aquifgran. cap. 86. vide Carthag. cap. 15. G. Bareb. lib. 2. cap. 183. Lau par. 6. cap. 228. & 360. decr. Anſel. lib. 5. cap. 83. Capitul. lib. 1. cap. 28. Tarracum. lib. 2. cap. 148.*

CAP. II.

De for.
comp. c.
6. m. 1.
coll.
Quia laici quidam Eccleſiaſticas perſonas, & ipſos etiam Epifcopos ſuo iudicio ſtare compellunt, eos, qui de cetero id præſumpſerint, à communione fidelium decernimus ſegregandos. *Alexand. ij. in conc. gener. Later. cap. 14. ad fin.*

CAP. III.

de imm.
Eccleſ.
c. 4. m.
minu
Greg. ix.
cap. 1. coll.
Laici iuriſdictionem, & auctoritatem Epifcoporum, & aliorum prælatorum ita euacuant, vt nihil poteſtatis eis in ſuis videatur hominibus remanſiſſe, &c. Quocirca ſub anathematis diſtinctione ſeuernus prohibemus, ne de cetero talia præſumant attemperare, &c. *Alex. ij. in conc. Later. c. 19.*

CAP. IV.

De arbi.
c. 3. G. r.
ix. c. 1.
de tit. de
4. coll.
Prohibemus, ne ſuper rebus ſpiritalibus compromittatur in laicum i quia non decet, vt laicus in talibus arbitretur. *Innoc. iij. in conc. Later. c. 40.*

CAP. V.

Silueſter Epifcopus dixit, nulli omnino clerico licere cauſam quamlibet in publico examinare, nec vllam clericum ante iudicem laicum ſtare. *Silueſter in conc. Rom. cxxxv. Epifcoporum. c. 4.*

CAP. VI.

11. q. 1. c.
33.
Nemo clericus, vel * ſubdiaconus, aut diaconus, aut Presbyter, aut * Epifcopus propter cauſam ſuam quamlibet intret in curiam: quoniam omnis curia à cruore dicitur, & immolatio ſimulacrorum eſt. Quod ſi quis clericus in curiam introierit, anathema ſuſcipiat, numquam rediens ad matrem Eccleſiam. *Silueſter in ſynod. Roman. cxxxij. Epifcoporum. c. 16. & in epilo. Longobar. lib. 2. tit. 51. c. 12. Lau lib. 4. tit. 5. c. 1. panor.*

CAP. VII.

De Presbyteris, diaconibus, ſeu clericis, qui inter ſe cauſam habuerint, nullo modo præſumant publicis actionibus interpellationem facere, niſi ſuo Epifcopo: & ſi forſitan Epifcopus contra eum habuerit, ad vicinum

Tom. 3.

Epifcopum conſugium faciat iuxta canonum ſtatuta, &c. *Syn. Rom. ſub Zachar. cap. 12.*

CAP. VIII.

Cuiuſlibet ordinis clericos laici non iudicent, nec de Eccleſiis eiiciant. *Nicol. ij. in ſyn. Rom. cxxij. Epifcoporum. c. 10.*

CAP. IX.

Nullus laicus præſumat inquadere clericum, vel iudicare res eius, & Eccleſiæ, niſi Epifcopus, & qui ſub eo eſt. *Greg. viij. in ſyn. Rom. ann. in c. 5.*

CAP. X.

Decernimus, vt laici Eccleſiaſtica termina-
re negotia non præſumant, & Epifcopi etiam Abbates, Archidiaconi, & alij Eccleſiaſticarum prælati de negotijs Eccleſiaſticis, vel de alijs, quæ ſpiritalia eſſe noſcuntur, aliquorum laicorum iudicio non diſponent, nec propter eorum prohibitionem Eccleſiaſticam dimittant iuſtitiam exercere. Eugen. ij. in conc. Roman. cap. 4.

CAP. XI.

Si qui ex fratribus negotia habent inter ſe, apud cognitores ſæculi non iudicentur, ſed apud Presbyteros Eccleſiæ, quidquid illud eſt, dirimatur, & omnimodo obediant ſtatutis eorum. *Clemen. epif. 1. poſt. princip. Lau par. 6. c. 345. decr. Anſel. lib. 6. c. 158. Caſar. lib. 4. c. 78. & 92. & lib. 5. c. 14.*

CAP. XII.

Relatum eſt, quod quidam æmuli Chriſti, cuiusque ſanctæ Eccleſiæ inſidiatores, ſacerdotes Dei ad iudices publicos acculare præſumant: cum magis Apoſtolus Chriſtianorum cauſas ad Eccleſias deſtinet, & ibidem terminari præcipiat, &c. *Alex. epif. 1. in prin. Capitul. lib. 7. c. 155. Anſel. lib. 2. c. 35.*

CAP. XIII.

Sacerdotes, ſi peccauerint, à reliquis arguantur ſacerdotibus: ſed & à ſummis Pontificibus conſtringantur, non à ſecularibus, aut malæ vitæ hominibus arguantur; vel arceantur. *Pontian. epif. 1. in med.*

CAP. XIV.

Clericum cuiuſlibet ordinis abſque Pontificis ſui permiſſu nullus præſumat ad ſeculare iudicium attrahere. *Marcellin. epif. 2. in princip. Lau lib. 4. tit. 9. cap. 2. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 24. Capitul. lib. 7. cap. 145. Caſar. lib. 3. cap. 34.*

CAP. XV.

Maximum Epifcopum furore ſuo, & inſania reuerentate ad ſecularium quoque iudicium tribunal ſubditum quæſtioni, quod in vili quoque perſona turpiſſimum eſt, obiciunt petueniſſe. *Bonifat. epif. 2. in med.*

CAP. XVI.

Cenſemus, vt quicumque prætermiſſo ſacerdote Eccleſiæ ſux ad diſcepcionem venerit ſecularium, ſacris liminibus expulſus à celeſti arceatur altario, &c. **Qui ſub obſer-**

B

uatione clericali cælesti probatur feruere officio, ex clero abiiciendum se norit, si prætermisso sacerdotum indicio sæcularem adire potestatem, &c. Sane si clericus laicum pulset, prius se audiri ab Episcopis postulat, tum si petitioni suæ laicum viderit obuiare, ex permisso Episcopi sui in sæculi moderatores disceptatione configat. *Leo epist. 94. ad Episcopos Thracias, in fin.*

CAP. XVII.

Fratris, & coepiscopi nostri Felicis, & Cyriaci Abbatis relatione cognouimus, quod in insula Sardinia sacerdotibus à laicis iudiciis opprimantur; & fraternitatem tuam ministri sui despiciant: dumque solum simplicitati à vobis studetur, quantum videmus, disciplina negligitur. Vnde hortor, vt omni exculpatione postposita, Ecclesiam, quam suscepisti, auctore Deo regas, disciplinam clericos teneris cogas, &c. *Gregor. I. annu. Episcop. Caralit. lib. 3. regis. epist. 16.*

CAP. XVIII.

Denique hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præesse permittum est, quomodo de his, per quos diuina ministrantur, iudicare præsumant, penitus ignoramus. *Nicol. ad Michael. Imp. ante fin. Anselm. lib. 1. cap. 75.*

CAP. XIX.

De Presbyteris, qualescumque sint, vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, nec de vita ipsorum quippiam inuestigandum: sed Episcoporum iudicio, quidquid est, per omnia referendum. *Nicol. ad consulo. Bulgar. cap. 70.*

CAP. XX.

Vobis non licet clericos iudicare; cum vos magis ab ipsis conueniat iudicari. *Nicol. ad consulo. Bulgar. c. 83. in fine.*

CAP. XXI.

Si quis Episcopus, Presbyter, diaconus, clericus de re criminali, vel civilis in Ecclesia contendat, omisso iudicio Ecclesiastico publicis iudiciis velit se purgare; licet pro eo sententia feratur, suum locum, amittat, si causâ criminalis est: si civilis, amittat quod cuius, si proprium locum habere voluerit. Cui enim ad eligendos iudices, vndique patet auctoritas, ipso se indignum fraterno consortio iudicat, qui de vniuersa Ecclesia male sentiendo, de iudicio sæculi poscit auxilium; cum priuatorum (Christianorum) causam Apostolus etiam ad Ecclesiam deferri, & ibi determinati præcipiat. *Carthag. c. 15. G. Carth. iij. c. 9. L. Vernen. cap. 18. vide Chalced. cap. 9. Capitul. lib. 7. c. 145. & 151. vide Carthag. lib. 1. cap. 38. Corpus canonum cap. 15. In par. 6. cap. 362. decret. Cæsar. lib. 5. cap. 56.*

CAP. XXII.

Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. *Carthag. c. 107. G. Maleus. 19. Afri. 7. L.*

CAP. XXIII.

Si clericus relicto officio suo propter distractionem ad sæcularem iudicem fortasse confugerit, is, ad quem recurrerit, solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de Ecclesiæ communione pellatur. *Agathen. c. 8. Capitul. lib. 6. cap. 143. & lib. 7. cap. 190. ex addit.*

CAP. XXIV.

Clericus non audeat criminale negotium in iudicio sæculi proponere. *Agath. cap. 12. Ver. 48. & cap. 61. Capitul. lib. 6. cap. 155. In par. 6. cap. 367. decret.*

CAP. XXV.

Clericis non liceat, inconsultis sacerdotibus suis, sæcularia iudicia expetere. *Andegau. cap. 2.*

CAP. XXVI.

Clerico, nisi ex permisso Episcopi sui, & seruatorum suorum sæcularia iudicia adire non liceat. *Vener. c. 9.*

CAP. XXVII.

Clerici sine ordinatione Episcopi sui adire, vel interpellare publicum iudicium non præsumant. *E. pau. c. 11.*

CAP. XXVIII.

Clericus cuiuslibet gradus, sine Pontificis sui permisso, nullum ad sæculare iudicium præsumat attrahere. Neque laico, inconsulto sacerdote, clericum in sæculare iudicium liceat exhibere. *Aur. l. iij. cap. 31. vide de archidiaconis epist. 2.*

CAP. XXIX.

Si quis iudicium clericis de quolibet corpore venientes, atque de altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula Ecclesiæ tenentur inscripta, publicis actionibus applicare præsumpserit; si à sacerdote admonitus emendare noluerit, agnoscat se pacem Ecclesiæ non habere. *Aurel. 17. c. 13.*

CAP. XXX.

Nullus sæcularium personarum, prætermisso Pontifice, seu præposito Ecclesiæ, quemquam clericum pro sua potestate confringere, & discutere audeat, vel damnare; sed & clericus, si pro causæ appetitione cuiuscumque fuerit ab Ecclesiastico ordinatore commoitus, se ad audientiam spondeat affuturum, & respondere nulla calliditate dissimulet, sed quæcumque causatio quotiens inter clericum, & sæcularem vertitur, absque Presbytero, aut Archidiacono, vel si quis esse præpositus Ecclesiæ dignoscitur, iudex publicus audire negotium non præsumat. Sane si causam habentibus placuerit ire ad iudicium, forte ex voluntate communi, permitte præposito Ecclesiæ, clerico licentia tribuatur. *Aurel. 14. c. 20.*

CAP. XXXI.

Clerici con clericos suos, relicto Pontifice

11. q. 1. c. placuit.
c. 44. &
45. de de-
morbi.
Vider. si
diligent.
11. de for.
comp.
Greg. ix.
c. 5. 4.
c. 11. 10.
c. collect.
1. Cor. 6.

11. q. 1. c. placuit.
10.

11. q. 1. c. 41. iudi-
ca.

ſuo, ad iudicia publica non pertrahant. Si quis hoc præſumpſerit facere, cauſam perdat, & à communione efficiatur extraneus. *Tolet. iij. cap. 13. Innocen. iij. in epiſt. ad Pifa. Archiep.*

CAP. XXXII.

Nullus clericus de qualibet cauſa extra diſcuſſionem Episcopii ſui à ſeculari iudice iniuriam patiatur. Quod ſi quicumque iudex cuiuſcumque clericum abſque cauſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleſicio, hoc facere fortaſſe præſumpſerit: quamdiu Episcopio loci illius viſum fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur. *Marſicon. c. 7.*

CAP. XXXIII.

Nullus clericus ad iudicem ſecularem quemcumque alium fratrem de clericis accuſare, aut ad cauſam dicendam trahere quocumque loco præſumat. Sed omne negotium clericorum, aut in Episcopio ſui, aut in Presbyterii, aut archidiaconi præſentia finiatur. Quod ſi quicumque clericus hoc implere diſtulerit, ſi iunior fuerit, vno minus de quadraginta ictus accipiat, ſi certe honoratior, triginta dierum incluſione mulctetur. *Matife. cap. 8. Burch. lib. 16. cap. 21. Capitul. lib. 6. cap. 154. & lib. 7. cap. 139.*

CAP. XXXIV.

Non licet Presbytero, aut diacono, vel cuiquam clericorum de qualibet cauſa conclericum ſuum ad iudicem ſecularem trahere. *Anſiſiod. c. 35.*

CAP. XXXV.

Iudices publici contra veteranam conſuetudinem per omnes patochias, vel monaſteria, quas † Moſes Episcopus circuire conſuevit, † iſſi illicita præſumptione videntur diſcurrere, & clericos, vel Abbates, vt coram eis compareant, inuitos atque diſtinctos ante ſe faciunt exhiberi. Quod omnimodis religioni non conuenit, nec canonum permittit auctoritas. Vnde omnes vnanimiter cenſuimus ſententiantes, vt deinceps iſta debeant emendare: & ſi præſumptione, vel poteſtate, qua pollent, excepta inuitatione Abbatis, aut Archipresbyteri, in ipſa monaſteria, vel parochias aliquid fortaſſe præſumpſerint: à communione omnium ſacerdotum eos conuenit ſequeſtrari. *Cabilan. c. 11.*

CAP. XXXVI.

Vt nullus clericus ad iudicia laicorum publica conueniat ſine iuſſione Episcopii ſui, vel Abbatis, iuxta canonis Carthaginen. cap. 8. (vide ſupra) cui enim ad eligendos iudices vndique Eccleſiæ patet auctoritas, ſe indignum fraterno conſortio iudicat, quod de vniuerſa Eccleſia male ſentiendo, de iudicio ſeculari poſcit auxilium: cum priuatorum Chriſtianorum cauſas Apoſtolus ad Eccleſiam deſerri, atque ibidem determinari præci-

piat, & maxime in talibus cauſis inquietudinem Domino Regi faciat. *Canes. opud Palat. Fernis. cap. 18. Vide Carib. cap. 15. G. Carib. iij. cap. 9. L.*

CAP. XXXVII.

De Constantino Impetatore, qui noluit controuerſias Episcoporum diiudicare. *Parſi. ſub Ludo. & Loth. lib. 1. c. 19.*

CAP. XXXVIII.

Clerici & monachi, qui inter ſe negotium aliquod habuerint, à ſuo Episcopio iudicentur, & non à ſecularibus: ſas enim non eſt, vt diuini muneris miniſtri, temporalium poteſtatum ſubdantur arbitrio. *Troſſena. c. 13. ex Capitul. lib. 1. c. 23.*

CAP. XXXIX.

Auditu lugubre, diſtu nefas, aſtu dignoſcitur horribile, quando contra omnem patrum, & totius Chriſtianæ religionis & auctoritatem, & conſuetudinem, in monaſteriis regularibus laici in medio ſacerdotum, & ceterorum religioſorum vt domini, ac magiſtri reſidentes, velut Abbates de illorum vita, & conuerſatione, ac regula ſibi penitus ignota peruerſo ordine iudicant. *Troſſ. c. 3.*

CAP. XL.

Quicumque iudex ſecularis Presbytero, aut diacono, aut cuiſlibet de clero, atque de iunioribus abſque audientia Episcopii, vel Archidiaconi, vel Archipresbyteri, iniuriam inſerre præſumpſerit: anathema ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur. *Troſſena. c. 15. ex Capitular. Caroli Imperat.*

CAP. XLI.

Nullus iudex neque Presbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem Eccleſiæ ſine ſcientia Pontificis per ſe diſtingat, aut condemnare præſumat. Quod ſi fecerit, ab Eccleſia, cui iniuriam fecit, tamdiu ſit ſequeſtratus, donec reatum ſuum cognoscatur, & emendetur. *Troſſena. c. 6. ex Capitular. lib. 6. c. 30. tit. cap. 154. & lib. 7. c. 139. & in addit. cap. 210. Burch. lib. 16. cap. 22.*

CAP. XLII.

Silueſter conſtituit, vt nullus clericus propter quamlibet cauſam in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum cauſam diceret, niſi in Eccleſia. *Damaſ. in Silueſtri.*

CAP. XLIII.

Iulius conſtitutum fecit, vt nullus clericus cauſam quamlibet in publico ageret, niſi in Eccleſia. *Damaſ. in Iulij.*

11. q. 1. c. 6. de ſor. comp. c. 2. in 1. coll.

† Moſes eſt Episcopus circuire.

11. q. 1. c. 2. de ſor. comp. c. 2. Greg. ix. c. 1. collect. c. 30. tit.

De iudicio Episcopi.
Tit. XI.

Vide lib. iv. tit. lx.

Episcopus iudicet cum clericis.
Tit. XII.

Vide lib. iv. tit. lx. quibus adde.

CAPVT I.

11. q. 1. c. 33. **S**I qui ex fratribus negotia habent inter se, apud cognitores seculi non iudicentur, sed apud Presbyteros Ecclesie, quicquid illud est, dirimatur, & omnimodo obediant statutis eorum. *Clem. epist. 1. post princ. luo par. 6 cap. 345. decret. Ansel. lib. 6. c. 158. & 198. Casar. lib. 4. c. 78. & 92. & lib. 5. c. 14.*

CAP. II.

Dñ. 16. **S**i quid de quocumque clero ad aures tuas peruenierit, quod te iuste possit offendere; facile non credas: nec ad vindictam te res accendat incognita: sed presentibus senioribus Ecclesie tux diligenter est veritas persuadenda, & tunc si qualitas rei poposcerit, canonica districtio culpam feriat delinquentis. *Greg. lib. 11. epist. 49. Ioanni Episcopo Panormitano.*

CAP. III.

d. 11. c. 1. **A**cepalum liquet esse concilium, ubi de tanta persona (*loquatur de Ignatio Patriarcha*) agitur, & maiorum non expectatur sententia; cum nec in causa clericorum inferioris gradus, solius Episcopi sui iudicium tantummodo przstolandum sit. *Nicol. in epi. ad Mich. Imp. post med.*

De iudicio Archiepiscopi.
Tit. XIII.

Vide lib. iij. tit. xi. & xij.

De iudicio Patriarche, vel Primatis.
Tit. XIV.

Vide lib. 9. tit. xv. xvj. xvij. & xviii.

De iudicio synodi.
Tit. XV.

Vide lib. v. ti. xxxvj. xxxvij. xxxviii. xxxix.

De iudicio Pontificis Maximi.
Tit. XVI.

Vide lib. j. tit. xij. xiv. xv.

De iudiciis inferioribus.
Tit. XVII.

CAPVT I.

SI criminofus fuerit aliquis Presbyter, in præsencia Episcopi, vel Archidiaconi iudicetur. Et si probata fuerit eius culpa, per Episcopum, vel suos expellatur, & alius per Episcopum intromittatur. *Gregor. xvj. in conc. Rom. ann. incert. c. 4.*

CAP. II.

Omne negotium clericorum aut in Episcopisui, aut in Presbyteri, aut in Archidiaconi præsencia finiatur. *Martian. j. c. 8. Burch. lib. 16. cap. 21.*

CAP. III.

Quicumque iudex, aut secularis Presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, aut de iunioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archiepiscopi iniuriam inferre præsumpserit: anno ab omni Christianorum consortio habeatur extraneus. *Anastod. cap. 43.*

CAP. IV.

Dictum est, quod in plerisque locis Archidiaconi super Presbyteros Parochianos quandam exercent dominationem, & ab eis census exigant, &c. contenti sint regularibus disciplinis, & teneant propriam mensuram: & quod eis ab Episcopis iniungitur, hoc per parochias suas exercere studeant, nihil per cupiditatem, & auaritiam præsumentes. *Cablon. sub Carolo c. 15. luo par. 3. c. 134. decret.*

Ne minor iudicet de maiore.

Tit. XVII.

CAPVT I.

SI hæc Photius non legis, saltem Ioannem Antiochenum Episcopum in Ephesina synodo recolere valuisset, idcirco damnatum, quia Cyrillum anterioris, id est, Alexandrinæ sedis Antistitem damnare non metuit. Vnde præfata vniuersalis synodus ad Celestinum summæ sedis nostræ Pontificem scribens, inter cætera dicit: Indignetur ergo tua religiositas competenter pro his, quæ facta sunt; si enim data fuerit volentibus licentia, maiores iniuriis, sedes austeret, & contra eos, in quibus non habent potestatem contra leges, & contra canones proferre sententias; ibunt ad vltimam confusionem Ecclesie res. *Sym. Rom. sub Hadr. y. auctor. 3 apud synod. vniuers. gener. a. 7.*

CAP. II.

Sancta tertia synodus generalis Antiochenæ

damnavit Ioannem; quoniam adverſus ſedis potioris, id eſt, Alexandrinæ, prima non conſentiente, auſus eſt proferre ſententiam. Quarta deinde magna & univerſalis ſynodus, adeo hanc temeritatem execrata eſt, ut Dioſcorum Alexandrinum ſine reſtitutione damnavit: præſumpſerat enim & ipſe contra primæ ſedis privilegium, contra regulas agens, cum eſſet poſterior, ſe anteriori præferre. *Syn. Rom. ſub Hadr. ij. apud ſyn. viij. gener. añ. 7.*

CAP. III.

Maiores à minoribus nec accuſari, nec iudicari vllarenus poſſe, dicebat Petrus Apoſtoliſ, quoniam non ſolum hoc divinas, ſed & leges ſæculi inhibere dicebat. *Clem. epiſt. 1. poſt med.*

CAP. IV.

Maior à minori, nec argui, nec iudicari poteſt. *Clem. epiſt. 1. in fin.*

CAP. V.

Maior non poteſt à minore iudicari, nec, Epiſcopi Pontifici, à quo conſecrati probantur, præiudicium inferre vllum poſſunt. Quod ſi præſumptum fuiſſe cognoscitur, viribus carere non dubium eſt: nec poſſe inter Eccleſiaſtica vllō modo ſtatuta cenſeri. *Marcelli. ep. 2. poſt prin.*

CAP. VI.

2. g. 7. v. 4. in ſuſpenſa. Sicur maior non poteſt à minore iudicari, ita nec colligari. *Iul. epiſt. 2. c. 36.*

CAP. VII.

Quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus prærenditur abſolutus, cum nec à Pontificiſus legitime, & Eccleſiaſtiſcis legibus fuerit expeditus? &c. Præcipue cum de ſecundæ ſedis ageretur Anniſtite, nec ab inferiore qualibet, ſed à prima ſede iure poſſit abſolvi. [Inferior quippe poſtiorē abſolvere non poteſt: ſola ergo potior inferiorē cōvenienter abſolvit. *Gelaſ. in ſomo de anathemate, in fin. Nicol. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. VIII.

Miramur, quia quantum nobis præſentium porriorum ſuggeſtio pare fecit, paſſi eſtis ſubripi vobis & Subaudum fratrem, & coeſcōpōum noſtrum Arelarenſis civitatis Anniſtite, cuius Eccleſia in regionibus Gallicanis Primatiſ privilegio, & ſedis Apoſtolicæ vicibus decoratur, ad petitionem Epiſcopi ab ipſo ordinati, in ludicium ſequentis civitatis Epiſcōpi, quod nulla Eccleſiaſtica lege, vel ratione conceditur, iudicandū iuberetis occurrere; ut ipſo, de conculcato loci ſui præiudicio conquerente, illum, qui vſurpavit, neceſſe ſit de illicita præſumptione culpari. Pro quibus Chriſtianiſtaris veſtræ conſiderentia freti, paterni ſtudio poſtulamur, ut ſi quid tale factum eſt, congrua ſatisfactione celeriter ampuetur, nec vllū ſui exemplum in perurbatione Eccleſiarū, quas vobis Deus credidit, relinquere cōcedatur, & huiuſmodi cauſis ſolliciti vos in reliquo decere exhibere cautelam, ne quid contra Eccleſiaſticas regulas perentibus concedatis. *Pela-*

ad Regem quemdam Francorum apud Nicol. in epiſt. ad Mich. Imper. ante med.

CAP. IX.

Suauiſſimus pater, & Papa noſter Gregorius clero Mediolanenſis Eccleſiæ pro eligendo ſibi Epiſcopo litereſ ſuis præcipiens ait. Penſantes ergo, qui cunctis expediunt, & quam vobis gratia divini prætulerit, integritatem ſemper in omnibus obedientiam præbere. Iudicari namque à vobis vltra non debet, ſemel prælatus: ſed tanto nunc ſubſtrahit iudicandus eſt; quanto poſtmodū iudicandus non eſt. Cōſecrato auren vobis, Deo auctore, paſtori tota voſ mente committit. *Nicol. epiſt. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. X.

Satis evidenter oſtenſum eſt, non poſſe legitime ſubiectos de Prælati ſui vita iudicare: nec præter hæreſim, cuiuſcumque ſit meriti, temere reprehendere. Sed ſi adhuc placet aliquid de hoc noſſe, quod deleat, antiqui patris, & venerabilis Doctōris Areopagitz Dionyſij ad Demophilum verba vobis recitare præcipite, qui etiam in cauſa pieratis delinquentem ſacerdotem nefas ſancit à minoribus vel ab inferioribus iudicari, ne ſiar in Eccleſia Dei aliquid inordinatum, & ſtatus eius in aliquo confundantur. *Nicol. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. XI.

Cum quidam tempore quodam contra Xyſtum Papam reuſtaſſent, quædam non boni moris obicere, & in concilio, cui Valentinianus Auguſtus intererat, diſſum fuiſſet, non licere adverſus Pōntificem dare ſenſenriam; ſurrexir idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Ecenim nullus Pontificum minorū, vel inferiorum vrbū ſubſtaſus iudiciis imminuit. Vnde Ioannes Antiochenus, tertiz videlicet ſedis Epiſcopus, inrer cætera legitur in Epheſina ſynodo viſque ad correptionem damnatus qui Cyrillum Alexandrinum, ſecundæ ſcilicet ſedis Epiſcōpū irregulariter damnationi præſumpſit addicere; eadem venerabili ſynodo ad Celeſtinum ſummæ ſedis Præfulcm, ſaliter in ſcriptis poſtulant, & dicente: Indigneſt ergo tua religioſitas competenter pro his, quæ facta ſunt: ſi enim dara fuerit volentibus licentia, & maiores iniuriis ſedes afficere, & cōrra eas, in quibus non habeat poſſeſtatem, contra leges, ſic & canones proferre ſententias, ibunt ad virimam conſuſionem Eccleſiæ res, &c. Denique ſi in Epiftula legimus ad Hebræos, quod minor à maiore benedicatur, reſtar profeſſo, ut exigente ratione, etiam male dicatur. Si quidem hæc vtiq; præſententes periculofa tempora illi, qui ante nos fuerunt, providam in eccleſiis conſuetudinem tradiderunt: hodieq; in Eccleſia Romana, quæ magiſtra eſt omnium eccleſiarū, imprætereſſe ſervatur, ira v nullus ſacerdos, maiore ſuo non innuente cōſacerdore, cuiſlibet rei benedicere

dicatur. Sed & anterior stans ad pronuntiandam aliquam lectionem, benedictionem quidem postulat, sed ei quilibet inferior non audeat penitus benedicere, &c. Per hoc innuitur, quantæ censuræ fraxio inferioribus quique à suis iudicandis præpositis coercendi sunt, si his nec etiam benedicendi ius vllum penitus obineant. *Nicol. ad Mich. Imper. propt. med. Ansel. lib. 7. c. 142. al. 144. Inopar. 5. decr. c. 17. & par. 6. c. 355.*

CAP. XII.

Dif. 11. c. 4. inferior. Esai. 10. Hinc liquido peruidetur, quia quem non potest absolvere, non potest iudicio inferior potiorum ligare, &c. Numquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea, aut exaltabitur ferra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina Scriptura, & probabiliū Patrum doctrina commemoratis, sole clarius exhibuimus, non posse quemquam, qui minoris auctoritatis est, eum, qui maioris potestatis est iudicis ius addicere, aut propriis definitionibus subiugare. *Nicol. ad Mich. Imp. in med.*

CAP. XIII.

Dif. 22. c. 6. Submittitur (*Ignatius Patriarcha*) minorum, inferiorum, & subiectorum deliberationibus, cum sacris canonibus præcipientibus, & exemplis sanctorum Patrum, semper ubi est maior auctoritas, sit eundem, & in omnibus controuersis ad potiores sedes iudicia dirigantur. Quod non solum à catholicis, verum etiam ab ipsis catholicis obstruatur hæreticis. Alioquin accephalum liquet esse concilium, ubi de tanta persona agitur, & maiorū non expectatur sententia: cum nec in causa clericorum inferioris gradus, solius Episcopi sui iudicium tantūmodo præstolandum sit, &c. Et quanto magis ad potiores auctoritatis iudicium tenditur querimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum est, quousque gradatim petueniatur ad eam sedem, cuius causa aut à se negotiorum meritis existentibus in melius commutatur, aut solius Dei siue quæstione referuat arbitrio. *Nicol. ad Mich. Imp. in med.*

De Iudicibus electis.

Tit. XIX.

CAPVT I.

3. q. 6. c. 10. Peregrina iudicia salua in omnibus Apostolica auctoritate. (*Fab. ex Xyl. iij.*) generali sanctione prohibemus; quia indignum est, vt ab exteris iudicentur, qui prouinciales, & à se electos debent habere iudices. *Nican. cap. 55. apud Tol. c. 16. Felix. cum septuaginta Episcopis epist. 2. in med. Hygin. epist. 1. in fine. Fabi. epist. 3. in princ. Xyl. iij. epist. vii. cap. 3. vide de Nican. cap. 23. & cap. 54. apud Tol. epist. 2. Hadr. ad Episcopum Medium. cap. 17. Burch. lib. 1. cap.*

147. Inopar. 5. cap. 260. & par. 6. cap. 331. decr. & epist. 179. Ansel. lib. 3. cap. 73. Capitul. lib. 7. c. 309. & in addit. c. 145. Casar. lib. 5. c. 25. Tarracon. lib. 6. c. 150.

CAP. II.

Si clericus aduersus clericum causam habet, relicto Episcopo, non eat ad secularia iudicia. Sed prius rem declarat apud suum Episcopum, vel ex eius Episcopi voluntate apud eos, quos vtrique pars elegerit, vt iudicent. Si quis contrarium fecerit subiaceat penis canonicis. *Chalced. c. 9. Aquigran. cap. 86. vide Carthag. c. 15. G. Burch. lib. 2. cap. 183. Inopar. 6. c. 228. & 360. decr. Ansel. lib. 5. c. 83. Capitul. lib. 1. cap. 28. Tarracon. lib. 2. c. 148.*

CAP. III.

Statuimus, quod si quis allegauerit, se iudicem habere suspectum, coram eodē causam iustis suspicionis assignet: & ipse cum aduersario, vel si forte aduersarium non habeat, cum iudice arbitros communiter eligat, aut si forte communiter conuenire non possunt, eligant absque malicia ipse vnum, & ille alium, qui de suspicionis causa cognoscat: & si nequieverint in vnam concordare sententiam, aduocent tertium, vt quod duo ex ipsis decreuerint, robur habeat firmitatis. Sciant quoque se ad id fideliter exequendum ex iniuncto à nobis in virtute obedientie sub attestatione diuini iudicii districto præcepto teneri. Causa vero suspicionis legitima coram ipsis infra competentem terminum non probata, sua iurisdictione index vtatur. Ac ipsa probata legitime, de recusatoris assensu personarum idonearum committat negotium recusatus, vel ad superiorem transmittat, vt in eo ipso procedat, secundum quod fuerit procedendum, &c. *Innocen. iij. in cons. gener. Lateran. cap. 48.*

CAP. IV.

Ille, qui vi, aut timore à sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus reintegrentur: & [tamdiu in sede propria patrice cuncta disponens teneat, quamdiu expulsi, vel spoliatus careat visus est rebus. Cum autem ad iudicium venerit, si voluerit, & necesse fuerit, inducitur ei petenti à Patribus constitutæ absque impedimento concedantur, & iudices à se electi tribuantur, vt in loco, vnde est ille, qui accusatur, aut si alibi alicuius temerariæ multitudinis vim metuerit, locum sibi congruum eligat, quo absque timore suos, si necessitas exposcerit, testes habere, & absque impedimento suam canonicè sententiam finite valeat: quia multa per surreptionem euenire solent. *Felix. iij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 8. Iuo lib. 4.*

111. 6. cap. 8. & 111. 8. cap. 14. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 52.

CAP. V.

Si qua cauſa inter terram venientem ad pattem ſuarum Eccleſiarum, & monaſteriorum euenerit, & pacifice non potuerit ordinari, apud electos Abbates, & alios patres timentes Deum, ſine voluntaria dilatione, mediis ſacroſanctis Euangeliiſ finiatur. *Greg. in ſynod. Later.*

CAP. VI.

3. 4. 6. c. 15. Vnaqueque provincia tam iuxta Eccleſiaſticas, quam iuxta ſeculi leges, ſuos debet iuſtos, & non iniquos habere iudices, & non externos, &c. Sed ad duodecim eiſdem provincie iudices, ad quorum iudicium omnes cauſe ciuitatum referuntur, deferatur negotium. *Anacleſ. epiſt. 1. ante finem. Anſelm. lib. 3. cap. 80. al. 84.*

CAP. VII.

5. 4. 4. c. 2. 3. 9. 8. 6. 1. p. l. ducca Duodecim iudices quilibet Epiſcopus accuſatus, ſi neceſſe fuerit, eligat, à quibus eius cauſa iuſte iudicetur, nec prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipſi per ſe eligantur, & regulariter vocato ad ſuum primo conuentu Epiſcoporum, per eos eius cauſa iuſte audiatur, & rationabiliter diſcernatur. Finis vero eius cauſe ad ſedem Apoſtolicam deferatur, vt ibidem terminetur: nec antea finiatur, ſicut ab Apoſtoliſ, vel ſucceſſoribus eorum olim ſtatutum eſt, quam eius auctoritate fulciatur. *Zephyr. epiſt. 1. ante med. 1. no par. 5. cap. 245. decret. Anſelm. lib. 3. cap. 41. Caſarauſſ. lib. 5. cap. 41. Tarrac. lib. 2. cap. 52.*

CAP. VIII.

4. 4. 4. c. 1. In omni iudicio quatuor perſonas neceſſe eſt ſemper adſeſſe, id eſt, iudices electos, & accuſatores, ac deſenſores, atque teſtes. *Fab. epiſt. 2. ante fin. 1. no lib. 4. tit. 7. cap. 27. panor. & par. 2. cap. 311. decret. Anſelm. lib. 3. cap. 72. Caſar. lib. 5. cap. 51. Tarrac. lib. 2. cap. 7.*

CAP. IX.

11. 4. 1. c. 4. Iudices alij eſſe non debent, quam quos ipſe qui impetrat, elegerit, aut quos ſuo cum conſenſu hæc ſancta ſedes, aut eius Primates auctoritate huius ſanctæ ſedis delegauerint. *1. al. epiſt. 2. cap. 34. ex conſilio Nicano 1. no lib. 4. tit. 11. cap. 2. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 21.*

CAP. X.

Homines fundi Saloniaci iuriſ ſanctæ Eccleſie Romanæ ſines fundi Gerdimie colimitantis eidem præfato fundo Eccleſie ſanctæ Romanæ volunt perſuadere, &c. Volumus accedente te ad Panormitanam ciuitatem, quaſtionem ipſam diſcutere, & c. Electiſ arbitriſ tranquille, & legaliter ſopiarit, nos enim non ſolū nunquam mota ſuſcitari volumus, verum etiam quæ praua foris admovent, ſopire modis omnibus feſtinamus, &c. *Gregor. lib. 1. epiſt. 9. Per. Iudicat. Eadem ſcribit lib. 7. epiſt. 83. ind. 2. Fantino 10. an. Epiſcop. 57.*

racuſ. ep. 101 & l. 8. ep. 28. Zinzano Zinzima, & ep. 58. Bonif. Epiſc. Regia.

CAP. XI.

Gloria veſtra præcipit Donatum officiale *De arbitrio, c. 1. m. 1. coll.* cum Iuliana aucilla Dei arbitrale ſubire iudicium: quarenum quiddam eorum de tali controuerſia arbitrorum iudicio fuerit definitum, effectuiſ mancipetur, vt id, quod ſe admittere, ſiue retinere perſpexerit, non hoc virtutis opere fieri, ſed iuſte iuſtitia� debeat reputari. *Gregor. Theodoro ſerdmia duci. l. 1. regiſt. epiſt. 46.*

CAP. XII.

Pompeiana religioſa femina per hominem ſuum ſuggeſſit à nobis multa ſe quorundam *De arbitrio, c. 1. m. 1. coll.* hominum ſuſtinere aſſidue irrationabiliter grauamina, &c. Prædictam vobis ſerminam neceſſario duximus commendandam, vt comitante iuſtitia, nulla cauſa fraternitatis tua prædictam ſerminam in nullo contra æquitatem grauari permittat, nec aliqua inconfulte pati diſpendia: ſed ſicam habere cauſas contingerit, in electorum iudicio altercando ventiletur contentio; & quæcumque fuerint definita, tranquille ad effectum perducantur, &c. *Gregor. Ianuar. Epiſcop. Cavalis. lib. 1. regiſt. epiſt. 61.*

CAP. XIII.

Sex conſenſu partium iudices electi fuerint, *2. 4. 6. c. 1. 3. 3. ſam.* etiam à pauciore numero, quam conſtitutum eſt, non liceat prouocari. *Carth. cap. 15. G. Carth. 119. cap. 10. L. 1. no par. 6. cap. 363. Caſar. lib. 5. cap. 64.*

CAP. XIV.

Si appelletur, & eligat appellans iudices, & cum eo iſ, contra quem appellatur, ab hiſ non *ſancim.* liceat appellare. *Carthag. cap. 98. G. al. 96. Afr. cap. 63. L.*

CAP. XV.

In cauſa inter Maurentium Epiſcopum, & ciuitatem Germanicam, iubet concilium Africanum deligere iudices. Maurentiuſque ſeptem delegit, & ipſa ciuitas Germanicia reliquos iubetur deligere. *Carthag. 105. G. Afr. 67. L.*

CAP. XVI.

Si ex diuerſis Prouinciſ Epiſcopi inter ſe *c. de arbitrio, & c. 3. de foro comp. Greg. in, c. 4. q. 1.* litigantes ſint, ille Primas det iudices, in cuius regione eſt locus, de quo contendunt. Si communi conſenſu viciniſ eligunt, ¶ vel vnus vel tres eligantur, Si tres elegerint, trium, ¶ vel ſaltem duorum ſententiam ſequantur. *Carth. cap. 122. G. Mile. cap. 24. L. African. cap. 88. Burchard lib. 1. c. 68. 1. no par. 5. c. 176. decret. 1. coll. 12. ¶ deo 1.*

CAP. XVII.

Ab electiſ iudicibus non licet appellare. Si nolit quis iudicibus obedire, Epiſcopus primæ ſedis det litteras, vt nullus Epiſcopus ei communicet, quoad obediatur. *Carth. c. 123. G. Mile. c. 24. L. Afric. c. 89. L. Capitul. lib. 1. c. 44. 1. no lib. 4. tit. 12. c. 8. panor. & par. 6. c. 365. decret. Caſar. lib. 5. c. 24.*

CAP. XVIII.

Provinciæ Africa, ex quibus terni iudices electi sunt: Carchagenensis, Numidia, Byzacena, cuius Primas Donatianus, Mauritania Sitiphenis, & Tripolitana, qui omnes vniuersa cognoscunt. *Carth. cap. 128. G. Miletu. cap. 27. l.*

CAP. XIX.

Si inter Episcopos de rebus terrenis, aut possessionibus sub repetitione, impleto anni spatio, pro studio caritatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per Epistulas fratrum studiose admoniti, aut inter se aut in præsentia electorum iudicum negotium sanare festinent. *Aurel. iv. cap. 12.*

CAP. XX.

Si inter consecratos ex causâ liuor emerferit, vel pendente certamine sibi inuicem reconciliari non possint: electis ab utraque parte fratribus, id est, presbyteris, litis iacula finiant, & vota pacis acquirant, &c. *Turonen. ij. cap. 2.*

CAP. XXI.

Leges sanciant, tam Ecclesiasticæ, quam ciuiles, omnem, qui elegerit aliquem iudicem modis omnibus sequi, ac obedire præceptis eius, & nequaquam resutare penitus, ac repellere prolatas ab eo, & de promptas definitiones, & leges. Cum itaque pars vestra petierit, & proposuerit iudicem beatissimum Papam Nicolæum, quomodo vos extra Ecclesiæ, ac Reipublicæ leges, ac regulas eum redargueret, ac iudicare præsumpsisset, asserentes non secundum canonum egisse, neque secundum iustitiæ, ac veritatis rationem decreuisse, quæ sibi visa sunt definiendo. Inuenimini ergo in parte hac, & Ecclesiasticas, & ciuiles reprobare leges pro eo, quod quem elegistis, & prætulistis iudicem nunc abiciatis: nemo enim electum à se iudicem, & propria actione vice versa iudicare, vel condemnare penitus debet. Nam nunquam aliquando quis iudicatus, dum condemnatus fuerit, firmavit prolatam damnationem: & ideo per nullum tempus, vel modum, firmum erit iudicium. *Metropolitanus Smyrna apud synod. viij. gen. act. 6. post med.*

CAP. XXII.

Sacri canones non quoruncumque, sed electorum iudicum sententiam minime spernendam edocent. *Anastasi. in prom. viij. syn. gen.*

De sanguine non iudicent clerici.

Tit. XX.

CAPVT I.

*Ne cler.
vel mon.
e. 9. ar.
c. 1. c. 12
c. 11. c. 12
a. 12.*

Sententiam sanguinis nullus clericus dicat, aut proferat, nec sanguinis vindictâ exerceat, aut ubi exercetur, interfuit, si quis autem huiusmodi occasione statui Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis aliquod præsum-

perit inferre dispendium, per censuram canonicam compellatur. Nec quisquam clericus litteras scribat, aut dicat pro vindictâ sanguinis destinandas. Vnde in Curis Principum hæc sollicitudo non clericis, sed laicis committatur. Nullus quoque clericus rotariis, aut ballistariis, aut huiusmodi viis sanguinum præponatur, ne illam chiturgie partem subdiaconus, diaconus, vel sacerdos exerceant quæ ad visionem, vel incisionem inducit. Nec præcipue quisquam purgationi a quæ feruentis, vel frigida, seu ferri cadentis ritum cuiuslibet benedictionis, aut consecrationis impendat, saluis nihilominus prohibitionibus de monachis siue duellis antea promulgatis. *Conc. gener. Later. sub Innoc. iij. cap. 18.*

CAP. II.

Criminalia negotia non iudicat Episcopus, 15. q. 2. Presbyter, clericus. *Tarrac. c. 4.*

CAP. III.

Cognouimus quosdam clericorum infrunitos ad forales reorum sententias frequenter accedere. Propterea prohibitionis eorum accessus hunc canonem protulimus, definientes, ut ad locum examinationis reorum nullus clericorum accedat, neque interfuit acrio fau-ciolo, ubi pro reatus sui qualitate quispiam interficiendus est. Si tamen ex nunc aliquis eorum definita contemnens illic accesserit, aut interfuerit, defraudatus honesti honoris stola illis gregibus examinatorum societur, quos diuini prætulit mysterium. *Matiseon. ij. c. 19.*

CAP. IV.

Non licet presbytero, nec diacono ad trepallium, ubi rei torquentur, stare. *Antiphod. cap. 33.*

CAP. V.

Non licet presbytero, in iudicio illo sedere, unde homo ad mortem tradatur. *Antiphod. c. 34.*

CAP. VI.

Sæpe Principes contra quolibet maiestatis obnoxios sacerdotibus negotia sua committunt: & quia sacerdotes à Christo ad ministerium salutis electi sunt, ibi consentiant Regibus seu iudicibus, ubi iuramento supplicij indulgentia promittitur, non ubi discriminis sententia præparatur. Si quis ergo sacerdotum contra hoc commune consilium diffusor in alienis periculis extiterit, sit reus effusi sanguinis apud Christum, & apud Ecclesiam perdat proprium gradum. *Tolet. iv. cap. 30. Burch. lib. 2. cap. 149. Inopar. 6. cap. 222. decret.*

CAP. VII.

His, à quibus Domini sacramenta tractanda sunt, iudicium sanguinis agitare non licet. Et ideo quod morte plectendum est, sententia propria iudicare non præsumant, aut truncationes quibuslibet personis se se inferant, aut inferendas præcipiant. Quod si quisquam in Ecclesiæ suæ familiis, aut in quibuslibet per-

sonitale aliqui dederit, & concessi ordinis honore priuaret, & loco, sub perpetuo quoque damnationis teneatur religatus ergastulo. Cui tamen communio exuotii ex hac vita non neganda est, propter Domini misericordiam: qui non vult peccatoris mortem, sed ut conuertatur, & viuat. *Telet. xi. c. 6. Bore. l. 1. c. 4. 201. In par. 5. c. 35. decret. Anselm. l. 11. c. 60. in Rom. Raban. c. 30. de penit. Casar. l. 5. c. 62. Terrac. lib. 4. cap. 69.*

Ne in Ecclesiis, vel in atriis, vel in domibus Ecclesiarum ius dicatur.

Tit. XXI.

Vide lib. xiiij. tit. xvi.

Die Dominico, & aliis quibusdam iudicia ne fiant.

Tit. XXII.

Vide lib. xx. tit. xix. lib. xxi. tit. xiv.

De iudicibus delegatis.

Tit. XXIII.

CAPVT I.

UT provincialis synodus tractaretur per vicarios vrbs Romæ, si ipse *Romanus Pontifex* decreuit. *Nu. c. 39. apud. l. i. epist. 2. c. 21. Hadr. ad Episc. Mediam. c. 39. Capit. l. 7. c. 344. n. addit. c. 138.*

CAP. II.

Placuit, ut accusatus, vel iudicatus à comprovincialibus in aliqua causa Episcopus, licenter appelleret, & adeat Apostolicæ sedis Pontificem: qui aut perse, aut per vicarios suos, eius retractari negotium procuret, &c. *Nu. c. 19. apud. l. i. p. 2. c. 3. Veller. ep. 1. in mea. Xpist. ep. 1. ante fin. Capit. l. 7. c. 155. in addit. Bore. l. 1. c. 144. & 176. l. i. l. 4. tit. 12. c. 2. pan. & par. 5. c. 257. decret.*

CAP. III.

Placuit, ut si Episcopus accusatus fuerit, & iudicauerint congregati Episcopi provincie illius, & de gradu suo deiecerint eum, & appellare Episcopo placuerit, & confutgere ad beatissimum Episcopum Romanum, & voluerit audiri, & iustum putauerit, ut renouetur examen: scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima prouincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat causam suam iterum audiri deprecatione sua mouerit Episcopum Romanum, ut è latere suo presbyterum mittat: erit in potestate Episcopi Romani, quid velit, & quid existimet suscipiendum: & si decreuerit mittendos esse, qui presentes

eum Episcopis iudicent, habentes auctoritatem eius, à quo destinati sunt: erit in suo arbitrio: si veto crediderit sufficere Episcopos, ut negotio terminum imponant: faciat, quod sapientissimo consilio suo iudicauerit. *Nu. c. 39. apud. l. i. p. 2. c. 3. Veller. ep. 1. in mea. Xpist. ep. 1. ante fin. Capit. l. 7. c. 155. in addit. Bore. l. 1. c. 144. & 176. l. i. l. 4. tit. 12. c. 2. pan. & par. 5. c. 257. decret. Anselm. lib. 2. cap. 57.*

CAP. IV.

De cognitione criminum Maximi Episcopi per delegatos agit. *Bonifac. ep. 2. ad Episc. Gallia. decret. Bore. l. 1. c. 161. In par. 5. c. 273. dicit. Anselm. l. 4. c. 34. c. 10. & 84.*

CAP. V.

Si quis Episcopus in aliquo negotio condemnatus sit, & putat se bonam causam habere, si rursus iudicium inouetur, Petri Apostoli memoria honoretur, & scribatur à iudicantibus Iulio Episcopo Romæ, ut per vicinos Episcopos: scribatur Episcopo Romæ vel à iudicantibus vel à vicinis Episcopis. l. i. ut si videatur oportere, iudicium renouetur, cognitores ipse præbeat: si non videatur renouari, oportet, ut firma maneant, quæ iudicata sunt. *Sardic. c. 3. G. 4. l.*

De postulando. Tit. XXIV.

CAPVT I.

Clerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendii Ecclesiasticis sustentantur coram iudice seculari aduocati in negotiis fieri non præsumant, nisi propriam, vel Ecclesiæ suæ causam fuerint prosecuti, aut pro miserabilibus sorte personis, quæ proprias causas administrare non possunt. [Sed nec procuraciones villarum, aut iurisdictiones etiam seculares sub aliquibus principibus, vel secularibus viris, vel iustitiarj eorum fiant, clericorum quispian * existere præsumat, &c. Districtius autem decreuimus puniendum, si religiosorum quispian aliquid prædictorum audeat attemptare. *Alex. 11. in conc. Later. c. 12.*

CAP. II.

Quia Episcopi, vniuersique sacerdotes ad solam laudem Dei, bonorumque operum vbi actionem construuntur: debet vniuscuique eorum, tam pro Ecclesiasticis, quam etiam propriis suis actionibus, excepto publico videlicet crimine, habere aduocatum non male factæ suspectum, bonæ opinionis, & laudabilis artis inuentum ne dum humana lucta attendunt, æterna præmia perdant. *Syn. Rem. sc. b. Eugen. 11. & Leone 11. c. 19. Longobard. de aduocati l. 2. tit. 47.*

CAP. III.

Si fuerit quispiam sacerdotum inuentus, qui aduocatum in iudicium proferre non valeat, coram plebe propria suum Episcopum eundem oportet discutere sacerdotem, si bonus, an malus conuersationis existat; cuius rei causa debite aduocatum habere non possit, malus vero inuentus pro qualitate culpe secundum canonum normam emendari curetur. *Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leon. xv. c. 20.*

CAP. IV.

Ad clericatum peruocare non possunt, id est, si quis fidelis militauerit, si quis fidelis causas egerit, hoc est postulare, si quis fidelis ad ministraverit. *Innoc. ep. 4. c. 3.*

CAP. V.

Ne quis sacerdotum, vel clericorum more secularium iudicium audeat accipere pro impensis patrociniis munera: nisi forte in Ecclesiis oblata gratuita, quæ non fauore muneris videantur accepta, sed collatioe deuotionis illata. Quæ si ita probatur accipere, veluti exactor fororis, aut usurarius possessor, secundum statuta patrum se nouerit degradandum. *Tarra. c. 10. Casar. l. 5. c. 76.*

CAP. VI.

Si quis iudicium clericos de quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula Ecclesiæ teneantur inscripta, publicis actionibus applicare præsumperit, si à sacerdote admonitus emendare noluerit, agnoscat se pacem Ecclesiæ non habere. Similiter, & ad villam administrationem Pontifices presbyteros, atque diaconos ideo excussatos esse decreuimus, quia quod lex sæculi, & in paganis sacerdotibus, & in ministrois aote præstiterat, iustum est, ut erga Christianos specialiter conseruetur. *Aurel. xv. cap. 13.*

CAP. VII.

Monachi ad secularia placita nullatenus vocantur, neque ipse Abbas sine consensu Episcopi sui, &c. Sed quidquid querendum, vel etiam respondendum sit, per aduocatos suos hoc faciant. *Magunt. c. 12. Burch. l. 8. cap. 89. In par. 7. c. 107. decret.*

CAP. VIII.

Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. à negotiis secularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia secularia, &c. in placitis secularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum, &c. Quæ omnia ministris altaris Domini interdicimus, &c. *Magunt. sub Carolo c. 14. Magunt. sub Raban. c. 13. Capit. l. 7. c. 172. in addit. Burch. l. 8. c. 90. In par. 7. c. 108. decret.*

De procuratoribus. Tit. XXV.

CAP. I.

Sunt alij, qui se ad ouum genus mercimonijs conuertentes, ut vel sospitas possint

suscitare querelas, aut nos immittete questiones, fingunt causas, supra quibus à sede Apostolica litteras impetrant, absque dominorum mandato, quas vel reo, ne peteas laborum, vel expensarum diuicio molestetur: aut auctori, ut per ipsas aduersarium indubita vexatione fatiget, venales exponunt. Cum autem lites restringendi sint, potius quam relaxande: hac generali constitutione sancimus, ut si quis supra aliqua querelæ de cetero sine mandato speciali Domini litteras Apostolicas impetrare præsumperit, & litteræ illæ non valeant, & ipse tanquam falsarius puniatur, nisi forte de illis personis extiterit, de quibus non debet exigere de iure mandatum. *Innoc. iij. in concil. general. Lateran. c. 37.*

CAP. II.

Infamis persona, nec procurator potest esse, & q. 7. c. oec cognitor. *Felix in syn. lxx. Episcoporum ep. 2. in med. Hadrian. Papa ad Episc. Mediom. c. 5. item. 6. In l. 4. tit. 7. c. 24. pan. & par. 5. c. 248. & par. 6. c. 331. decret. Anselm. l. 3. cap. 27. Casar. aug. l. 5. cap. 30. Tarra. l. 8. c. 12. Paulus, & Paul. interpret. Anian. l. 1. tit. 2. sent. Capit. l. 7. c. 143. in addit.*

CAP. III.

Si causam vultis dicere, instructam de cetero personam cum mandato legaliter facta, De proterio personam cum mandato legaliter facta, tuis, ac presbyterorum, seu diaconorum in testimonio subscriptionibus roborato, gestis, que ex more indito transmittite, ut quidquid cum eadem fuerit, possit iure subsistere, &c. *Gregor. Maximo Episc. Salerni. lib. 11. epist. 13. reg.*

CAP. IV.

Episcopi, presbyteri, diaconi, conductores, vel procuratores non fiant; neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quæstui cibum parent, &c. *Carib. c. 16. G. Carib. l. 1. c. 15. L. Verma. c. 67. Burch. lib. 2. c. 151. In par. 6. cap. 243. decret. Anselm. l. 7. c. 151.*

CAP. V.

Qui seruiunt Deo, & annexi sunt clero non ibi accedant ad actus, seu administrationem, vel procuracionem domorum, &c. Proinde aut clerici sint sine actionibus domorum, aut actores sine officio clericorum. *Carib. l. c. 6. Burch. l. 2. c. 150. In par. 6. c. 223. decret.*

CAP. VI.

Si contingerit aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire (ad concilium) &c. Quemcumque ex presbyteris dirigere elegerit, instructum pet informationem dirigat, ut ratio possit, atque cum eo mandatarium suum iuxta legis ordinem mutum, ut si à quolibet contra eundem Episcopum in concilio fuerit suggestum, ab eo quem dixerit, qui petir, accipiat responsum, & iustitia, quæ fuerit ordinata, nulla in postmodum dilationem habeat. *Emern. c. 5.*

CAP. VII.

Ministri altaris Domini, vel monachi à ne-

15. q. 1. c. 1. ubi obfermatum.

Ne cler. vel mon. cap. 1. Gregor. ix. & in 1. coll.

de ref. crip. c. 28. Greg.

gotiis ſecularibus diuino abſtineant. Multa ſunt ergo negotia ſecularia, &c. Conduſtores, aut procuratores eſſe ſeculatum rerum, &c. Quæ omnia miniſtris altaris Domini interdicimus, &c. *Alaguar. ſub Carolo c. 14. Alaguar. ſub Roban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. l. 8. c. 90. Inſepar. 7. c. 108. decret.*

terueniente Primare, &c. Si vero fuerit ſeculare, apud eiuſdem ordinis viros, iudicio tamen Episcoporum: cum Apoſtolus priuato-^{1. Cor. 6.} rum Chriſtianorum cauſas magis Eccleſiis deferri, & ibidem ſacerdotali iudicio terminari voluit, &c. iuſte, & Deo placite coram^{2. 9. 6.} Patriarcha, aut Primare Eccleſiaſtica, & coram^{omnis c.} Particio ſecularia iudicentur negotia in commune. *Anaclet. ep. 1. in fine.*

Denotariis. Tit. XXVI.

CAPVT I.

De prob. cap. 11. Quamvis Greg. ix. c. 4. & in 4. coll. c. 3.
Statuimus, vt tam in ordinario iudicio, quàm extraordinario; iudex ſemper adhibeat, aut publicam, ſi poteſt habere, perſonam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuerſa iudicij aſta conſcribant, videlicet citationes, dilationes, &c. & cætera, quæ occurrunt, competenti ordine conſcribenda: designando loca, tempora, & perſonas, & omnia ſic conſcripta partibus tribuantur, ita quod originalia penes ſcriptores remaneant: vbi ſi ſuper proceſſu iudicis fuerit ſuborta conteſtio, per hanc poſſit veritas declarari. *Innoc. iij. in con. gen. Later. c. 38.*

CAP. II.

Iulius conſtitutum fecit, vt nullus clericus cauſam quamlibet in publico ageret, niſi in Eccleſia, & vt notitia, quæ omnibus fidem facit, per notarios colligeretur: & vt omnium monumentorum in Eccleſia conſectio per primicerium notariatum celebraretur, ſive quod cauriones, vel inſtrumenta, vel donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut teſtamenta, vel colligationes, aut manuſſiones clericorum in Eccleſia per ſcrinium ſanctum celebrarentur. *Damaſ. ſin Iulij.*

CAP. III.

De notariis ad ſcribendum, & legendum in conciliis. *Vide Tolet. iij. in print. Tolet. xv. cap. 4. & aliis conciliis.*

De ſecularibus negotiis.

Tit. XXVII.

CAPVT I.

Secularia iudicia, ſi habueritis; contempſibiles, qui ſunt in Eccleſia illos conſtituite ad iudicandum. *Paul. ep. 1. ad Corinth. c. 6: num. 4. Pius ep. 2. in fine.*

CAP. II.

Quicumque cauſam habuerit, apud ſuos iudices iudicetur, & non ad alienos cauſa vagandi, ſtimulante proteruia, ſuam deſpiciens patriam, tranſeat: ſed ad duodecim prouincie iudices, ad quorum iudicium omnes cauſæ ciuitatum referuntur, deferat negotiorum ſi autem fuerit Eccleſiaſticum, apud Episcopos in-

CAP. III.

Sciendum, quoniam in his feſtiuitatibus, in quibus ſuperius ab omni opere mundano ceſſandum eſſe monſtrauimus, multo magis à ſecularibus negotiis abſtinendum fore decernimus, &c. Præcipue cum eo die ad militiam diuinam accedens homo implicari non debeat negotiis ſecularibus. *Nicel. ad conſulta Balg. c. 12.*

CAP. IV.

Nulli preſbytero, vel diacono ſine voluntate Episcopi ſui licentia ſit, ſeculares petagere cauſas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli tranſcendere voluerit excommunicationis ſententia feriendum ſe nouerit. *Emerit. c. 11.*

CAP. V.

Placuit huic ſancto concilio, vt omnis poteſtas Episcopalis modum ſux ponat ire, nec pro quolibet exceſſu cuiuslibet ex familia Eccleſiæ aliquid corporis membrorum ſua ordinatione præſumat extirpare, aut auferre. Quod ſi talis emerſerit culpa aduocato iudice ciuitatis ad examen eius deducatur, quod factum fuiſſe aſſeritur; & quia omnino iuſtum eſt, vt Pontifex ſacriſſimum non impendat vindictam, quidquid coram iudice rectius paruerit, per diſcipulorum ſeueritatem, atque turpi decaluatione maneat emendatum, &c. Similiter & preſbyteros, quia comperimus aliquos aſtutudine accedente familiaris ſux crimen imponere, &c. decernimus, vt ſi preſbyter talia patiſe dixerit, ad aures hoc ſui perducatur Episcopi: Ipſe autem datis bonis hominibus ex latere ſuo iudicem hoc iubeat quærere, & ſi ſceleris huius cauſa fuerit inuenta, ad cognitionem Episcopi hoc reducat, &c. *Emerit. cap. 15.*

Communio de iudiciis.

Tit. XXVIII.

CAPVT I.

Neque in te dubia certa indicetur ſententia, nec vllum iudicium, niſi ordinabiliter habitum teneatur. *Nicæ. capite 76: apud Iulium epistol. 2. cap. 18. Zepher. epistol. 1. poſt princip. Felix epistol. 1. poſt*

CAP. II.

Nullæ causæ à iudicibus Ecclesiasticis audiantur, quæ legibus non continentur, vel quæ prohibita esse noscuntur. *Felix. in synod. Rom. ep. 1. c. 7.*

CAP. III.

Ad iudicium vocari mortuus non potest, cum persona, quæ ad iudicium vocatur, ideo vocetur, ut aut fateatur obiecta, aut conuincatur obiectis: & omnibus patet, quia mortui cadauet per se nec respondere, nec satisfacere potest. *Ranemur. sub Ioan. ix. c. 1.*

CAP. IV.

^{81. q. 1. c. 89.}
^{85. q. 2. c. 6. summe.} Iniustum iudicium, & definitio iniusta Regio metu, aut iussu, aut cuiuscumque Episcopi, aut potentis à iudicibus ordinata, vel acta non valeat, &c. *Callist. ep. 1. in fine Marcellin. ep. 2. in fine Hadrian. Papa. c. 70. ad Episc. Mediom. Burch. l. 15. c. 8. In par. 16. cap. 9. decret. Anselm. lib. 3. c. 86. Caput. l. 3. c. 251. Tarracon. l. 2. c. 60.*

CAP. V.

^{8. q. 4. c. 6.} In omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. *Fab. ep. 2. ante syn. Inol. 4. m. 7. c. 27. par. & par. 6. c. 321. decret. Anselm. lib. 3. c. 72. Casar. l. 3. c. 51. Tarracon. lib. 2. cap. 7.*

CAP. VI.

^{35. q. 9. c. 7.} Graue non oportuit videri cuiuscumque retractari iudicium: quia veritas exagitata scriptus, magis splendet in luce, & perniciēs

De Actionibus, siue Iudiciis.

reuocata in iudicium grauius, & sine poenitentia condemnatur; nam fructus diuinus est, iustitiam sepius recensere. *Inno. ep. 7. in prim. Anselm. l. 2. c. 28.*

CAP. VII.

Omnes iustitiam faciant, tam laici, quam Ecclesiastici. *Syn. sub Pipino apud Palatium Veron. c. 6.*

CAP. VIII.

Qui ad subuertendam iustitiam à duobus munera accipiunt, hoc est, ab eo, qui quod sibi iniuste ablatum est, iuste requirit, & ab eo, qui eadem iniuste inuasit, admonendi sunt, & fortiter increpandi, ne regnum Christi, quod omnibus iuste facientibus patet, sibi sine vlla tractatione secludant. *Mag. sub Rob. c. 19.*

CAP. IX.

Cuncti in postmodum sollicitè præcauebunt, ne aliquis pro quacumque priuata commoditate, aut relinenda cupiditate, siue aliquis consanguinitatis, vel familiaritatis; seu amicitie coniunctione nobis immoderatus suggerat, vel postulacionibus, aut quolibet modo illicitat, ut contra iustitiæ rationem, & nostri nominis dignitatem, aut regiminis æquitatem agamus. *Carol. Imperat. Ludo. Pj. F. in conc. Helon. apud Melden. c. 41.*

CAP. X.

Si forte subreptum nobis quippiam, ut homini fuit; competenter, & fideliter, prout sublimitati regis conuenit, & necessitatibus subiectorum expedit, ut hoc rationabiliter corrigatur, vestra fidelis deuotio admonere curabit. *Carol. Ludo. Pj. Filium conc. Helon. apud Melden. c. 5.*

LIBER XXX.

De Accusationibus.

Ne quisquam sine graui causa accuset,
præsertim Episcopum.

Tit. I.

CAPVT. I.

MNES, qui aduersus patres
armantur infames esse cense-
mus. *Nican. c. 41. apud Iul. ep. 2. c. 10.*

CAP. II.

*De accus.
c. quali-
ter, &
quando.
24. Gr.
12. c. 10.
in 4. coll.
c. 4.*

Quia prælati non possunt omnibus com-
placere, cum ex officio teneant non solum
arguere, sed etiam increpare, quin etiam in-
terdum suspendere, nonnunquam veto liga-
te, frequenter odium multorum incurrun-
& insidias patiuntur: ideo sancti patres pro-
uide statuerunt, vt accusatio prælatorum
non facile admittatur, ne concussis colum-
nis corruat ædificium, nisi diligens adhibea-
tur cautela, per quam non solum falsæ, sed
etiam malignæ criminacioni ianuæ præclu-
dat. *Innocent. iij. in concil. gener. Lateranens.
cap. 8.*

CAP. III.

*6. q. 1. c.
11.*

Quiescite, inquit sancta magna Nicæna sy-
nodus, & nolite persequi eos, qui Deo perfe-
cte ministrant, & sincera voluntate Dei super-
ni mandata custodiunt, & nostris legibus sub-
iugantur: quia nec decet, nec ordo patitur,
vt iniqui, & carnales spirituales persequan-
tur, & c. quorum orationibus & terrena bella
sedantur, & recedentium à Deo angelorum
pelluntur incurfus. *Felix 9. in syno. Rom. ep. 1. in
prim. & c. 20. Barabar. l. 1. c. 180. In par. 5. c. 296.
decr.*

CAP. IV.

Nostris antecessoribus, atque reliquis san-
ctis patribus multotiens inhibita est, ne
quis Domini sacerdotibus detractiones irro-
get, quanto magis accusationes non ex ra-
dice caritatis prolatae? *Felix 17. in syno. Roman.
c. 20.*

CAP. V.

*8. q. 7. c.
13.*

Est à multis antecessoribus nostris synoda-
liter decretum, atque firmatum: vt oues,
quæ pastori suo commissæ fuerunt, eum nec
reprehendere, nisi à recta fide exorbitauerit,
præsumant; nec villatenus pro quacumque re
te alia, nisi pro sua iniustitia, accusare audeant:

Tom. j.

quoniam pastotis actus gladio * otis non sunt * ouis.
feriendi, quamquam rite reprehendiendi æsti-
mentur. *Symmach. in syn. Rom. v. antemed. Enseb.
epist. 2. ante fin. Ioann. epist. 1. in princ.*

CAP. VI.

Variis detractionibus, & accusationibus
non oportet labefactari iudices, & Primates
Ecclesiæ, sed magis Apostolorum, & docto-
rum tegulis informari, ac roborari, & c. Si om-
nia in hoc sæculo vindicata essent locum di-
uina iudicia non haberent; superuacuis enim
ad beneficia laborat impendendis, qui solem
certat facibus adiuuare. Ideo si aliquis pu-
tat, se Deo in hoc placere, quod seruos suos
accusat, & vt meliores fiant, dicit se hoc a-
gere; in vanum laborat, & plus inuidiæ sti-
mulus agitur, quam caritatis. *Anaclet. ep. 1. ante
med.*

CAP. VII.

Apostoli statuerunt, ne facile commote-
rentur, aut lacerarentur columnæ sanctæ Dei
Ecclesiæ, qui Apostoli, & successores eorum
non immerito dicuntur. Sed si quis aduersus
eos, vel Ecclesiæ eorum commotus fuerit,
aut causas habuerit, prius ad eos recurrat ca-
ritatis studio, vt familiari colloquio ea sa-
nent, quæ sananda sunt, & caritativè emen-
dent, quæ iuste emendanda agnouerint. Si
autem aliqui eos, priusquam hæc egerint la-
cerate, accusare, aut infestare præsumpse-
rint, excommunicentur, & minime absol-
uantur antequam per satisfactionem condi-
gnam egerint penitentiam: quoniam iniuria
eorum ad Christum pertinet, cuius legatione
funguntur. *Anaclet. epist. 2. antemed. Trofian.
cap. 5. Vide Nican. 27. c. apud Iul. luo lib. 4. tit. 5.
c. 5. panor. & par. 5. cap. 238. decret. Anselm. lib. 3. cap.
36. Vide H. Adrian. Papa ad Mediomod. Episcopum
ca. 2. & Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 135. in
addit.*

CAP. VIII.

Doctor, vel pastor Ecclesiæ, si à fide exor-
bitauerit, erit à fidelibus corrigendus: sed
pro reprobis moribus magis est tolerandus,
quam distringendus; quia rectores Ecclesiæ
Deo iudicandi sunt, sicut ait Propheta: Deus
stetit in synagoga Deorum, in medio autem
Deos diiudicat, & c. *Anaclet. ep. 3. ante fin. Bure.
l. c. 136. In par. 5. c. 250. decret. & li. 4. tit. 5. cap. 124
panor.*

Psal. 82.

CAP. IX.

3. q. 7. c.
1.

Non est à plebe, aut vulgaribus hominibus arguendus, vel accusandus Episcopus, licet sit inordinatus: quia pro meritis subditorum disponitur à Deo vita rectorum exemplo David, &c. *Evarist. p. 2. ante med. l. no l. 4. tit. 5. c. 8. pan. & par. 5. c. 2. 40. decret. Anselm. 3. c. 12. l. fidei. 3. c. 8. de sum. bono.*

CAP. X.

3. q. 4.
H. qui.
c. 9.
Exer. 18.

Proculdubio hi, qui eos (*Episcopos, & reliquos sacerdotes*) persequuntur, & amovere nituntur iniuste, contra Apostolicam auctoritatem, & si à morte prohibentur, dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & viuat: perpetua tamen notantur infamia, & exilio digni iudicantur finitimo. De quibus à temporibus Apostolorum, & infra ista tenemus, atque decreta habemus; quibus eorum accusandi Episcopos, vel testificandi in eos vorem obstruimus, quos non humanis, sed diuinis actibus mortuos esse scimus. *Alex. ep. 1. post princ.*

CAP. XI.

Clem. ep.
3.
21. q. 3. c.
11.
Gal. 6.

A prædecessoribus nostris inhibuit legimus, ut nemo contristet doctores, neque accusationem aduersus eos suscipiat. Ipse namque Apostolorum princeps in ordinatione Beati Clementis populum instruens ait: Qui cumque contristauerit doctorem veritatis, peccat in Christum, & patrem omnium exacerbat Deum, propter quod & vita carebit. Et doctor genium inquit: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, sustentate illum in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenearis. Alter alterius, &c. Has considerantes pietates, & pericula vitantes animarum, vna cum omnibus Domini sacerdotibus, qui nobiscum in hanc sacram conuenerunt urbem, & cum omnibus huius capituli membris, sicut à beatis Apostolis, & à reliquis sanctis Patribus & à successores eorum accepimus, statuentes decernimus, omnes, qui sanctos Patres persequuntur, aut amoue, vel dilacerare manifeste nituntur, infames esse, & alienos à liminibus Ecclesie vsque ad satisfactionem fieri: quia sic odit Deus eos, qui aduersus patres armantur, ut patrum inuasores, vel destrutores: qui ideo infames efficiuntur; quia patres persequuntur. Quod si nec loqui eis liceat, quibus doctores summi, quos Episcopos vocamus, propter eorum scelera aduersantur; quanto magis eis, qui eos infestant, nec consentiendum est, nec loquendum, ne participes eorum inueniantur sceleribus: quia non solum qui faciunt, sed qui consentiunt faciencibus, rei sunt, &c. *Alexand. epist. 1. ante med. Trogilian. cap. 5. Fide Nican. cap. 41. apud Jul.*

CAP. XII.

Crucifigat Dominum, qui eum in sacerdotibus suis persequuntur. *Alexand. epist. 3. 5. Nulli dubium, in fin.*

CAP. XIII.

Qui vos persequitur, ipsum, cuius legatione fungimini, persequitur, &c. Si quis autem legationem vestram impedit, non vnius sed multorum profectum euertit, &c. Et quia Dei causam impedit, & statum conturbat Ecclesie, ab eius liminibus arceatur. *Alexand. ep. 2. in princ. refertur etiam in conc. Triburien. c. 9. & in can. Trogilian. c. 5. Burch. l. 15. c. 37. l. no par. 36. c. 38. decret.*

CAP. XIV.

Summa iniquitas est fratres detrahere, & 6. q. 1. c. accusare, &c. *Alex. epist. 3. in princ. Anselm. lib. 11. 16. c. 44.*

CAP. XV.

Qui proprio ute corpus Domini conficiunt, ab omnibus sunt audiendi, obediendi, atque timendi, & non dilacerandi, aut detrahendi: quia à quibus se Domini populus benedici, saluari, & instrui cupit, nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accusatione suscipi; populus enim ab eis docendus est, & corripiendus, non ipsi ab eo: quia non est discipulus super magistrum, &c. Dei ergo accusat ordinationem, qui eos, qui ab eo constituuntur sacerdotes, accusat, vel damnari cupit, à quibus se omnes fideles cauere debent; quia non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt faciencibus rei sunt, &c. *Teleph. epist. 1. post princ. l. no par. 6. ca. 31. 4. decret. Anselm. lib. 3. ca. 13. Hadrian. Papa ad Episcopum Mediom. ca. 1. Capital. lib. 6. ca. 280. & lib. 7. c. 167.*

CAP. XVI.

Quos pastorem suum non reprehendant; 6. q. 1. c. plebs vero Episcopum non accuset, nec vulgus eum arguat: quoniam non est discipulus super magistrum, neque seruus supra Dominum. Episcopi autem à Deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos elegit, Nam à subditis, aut prauis vltæ hominibus non sunt arguendi, vel accusandi, aut lacerandi, ipso Domino exemplum dante, quando pet se ipsum, & non per alios vendentes elecit, &c. *Pius epist. 1. in med. l. no lib. 4. tit. 5. cap. 7. panorm. & par. 5. cap. 243. decret. Anselm. lib. 3. cap. 33.*

CAP. XVII.

Nec criminatio minorum, quanto magis Episcoporum, facile est recipienda, &c. Qui fratres accusant, vel infestant, non eos diligunt, sed magis negligunt, & pec-

Rom. 13. cant, dicente Apostolo. Dilectio proximi malum non opetur. *Eleuther. epist. vnic. post med.*

CAP. XVIII.

Criminationes contra doctorem nemo suscipiat, quia non oportet filios reprehendere patres, nec seruos Dominos lacerare. Filij ergo sunt doctorum omnes, quos instruunt, & sicut filij patres carnales, sic & hi patres debent diligere spirituales; non enim bene viuit, qui non recte credit, aut patres reprehendit, vel detrahut suos. Doctores ergo, qui & patres vocantur, magis potrandi, quam reprehendendi sunt, nisi in recta fide errauerint. Nullus ergo doctorem per scripta accuset, nec nisi fideli, & legitimo, qui etiam irreprehensibilem vitam, ac conuersationem ducat, accusatori respondeat; quia indignum est, ut doctor stulto, & indocto, atque reprehensibiliter viuenti respondeat iuxta stultitiam suam, &c. Quidquid irreprehensibile est, catholica defendit Ecclesia. Nulli Imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti licet aliquid contra mandata diuina presumere. *Callist. ep. 1. ante medium. Vide Marcelli. ep. 2. in fine. Hadrian. Papa. c. 70. ad Episcopum Mediu. Capitular. lib. 5. ca. 248. & 251. Burchard. lib. 1. cap. 135. Tarracou. lib. 2. ca. 60. In par. 5. ca. 234. & par. 16. c. 9. decr.*

CAP. XIX.

De sacerdotibus Domini, quos vos audiuimus contra prauorum hominum insidias adiuuare, &c. Hi non sunt infestandi, sed honorandi. In eis quoque Dominus honoratur, cuius legatione funguntur. Hi ergo, si forte ceciderint, à fidelibus sunt subleuandi, & portandi. Accusandi autem non sunt ab infamibus, &c. *Pontian. epistul. 1. in princ. Troglitan. cap. 5.*

CAP. XX.

Sancti Apostoli statuerunt, ne accusentur sacerdotes, aut si aliter fieri non possit, per difficultas eorum fiet accusatio, &c. Similiter statuentes Apostolica auctoritate iubemus, ne pastorem suum oues, quæ ei commissæ fuerant, nisi in fide errauit, reprehendere audeant: quia facta præpositorum otis gladio ferienda non sunt, neque potest discipulus esse super magistrum, dicente Veritatis voce: Non est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suum. *Fabian. epistula 2. in fine. Greger. Papa lib. 12. indist. 7. ep. 31. In lib. 4. tit. 5. ca. 12. panorm. & par. 5. ca. 253. decr. Ansel. lib. 3. ca. 44. & 34. in addit. Cesar. lib. 9. ca. 43.*

CAP. XXI.

Si à fide deuiauerit Episcopus, erit corrigendus prius secreto à subditis suis, quod si

incorrigibilis, quod absit, apparuerit, tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam, pro aliis vero à subditis suis magis est tolerandus ab ouibus, & subditis suis, quam accusandus, aut publice derogandus, &c. *Ibidem.*

CAP. XXII.

Summopere præuidendum est, ne pastorem suum oues, quæ ei commissæ fuerant, reprehendete, nisi à fide exorbitauerint, neque accusare præsumant, quoniam tales accusationes vim non habent, neque eis nocere possunt. *Cornel. ep. 2. in med.*

CAP. XXIII.

Infames esse eas personas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia, id est, omnes, qui Christianæ legis normam abiciunt, &c. & omnes, qui aduersus patres atmantur, qui in omni mundo infamia notantur. *Steph. ep. 1. in med. Euseb. l. 3. c. 173. Inol. 4. tit. 7. c. 14. panorm. & par. 5. c. 292. decr. Ansel. 3. c. 5. Cesar. l. 5. c. 28. Tarr. l. 2. c. 8.*

CAP. XXIV.

Licet Apostolo prohibente inter Christianos non debeant accusationes exerceri, sed si prohiberi non poterit, accusationes Episcoporum ad memotatos Primates debent ab accusatoribus deferri, *Stephan. epist. 2. post princ.*

CAP. XXV.

Scimus dilectissimi, quia semper cathales spirituales solent persequi, & maleuoli beneuolos infamare, & lacerare. Ideoque Apostoli, & successores eorum, ac reliqui sancti patres noluerunt fieri facilem Episcoporum accusationem, quoniam si facilis esset, aut nullus, aut vix aliquo modo inueniretur, &c. *Steph. ep. 1. in med.*

CAP. XXVI.

Sic odit Deus eos, qui aduersus patres atmantur, ut patrum inuasores, qui in omni mundo infamia sunt notati. *Steph. ep. 2. ante fin. Hadr. ad Episc. Mediu. c. 71. Denis. 13. Capit. l. 7. c. 374.*

CAP. XXVII.

Detractiones, & accusationes, atque persecuciones inter Christianos oppido vitandæ sunt: quia licet pauci simus in comparatione aliorum, si tamen vniuersim fuerimus, facilius aduersariis resistemus. *Marcellin. ep. 2. post princ.*

CAP. XXVIII.

Sic odit Deus eos, qui patres persequuntur, ut patrum inuasores, qui in omni mundo infamia notantur: & ideo iuste, & regulariter respuuntur. *Ensch. ep. 1. ante med.*

CAP. XXIX.

Seruos Dei nolite persequi, Episcopos nolite infamare, neque accusare: quia Deus eos suo iudicio voluit referuari; quod enim non ab humanis, aut prauis vitæ hominibus eos deprimari, aut accusari voluit, ipse dedit exemplum, quando per seipsum, & non per alium negotiantes eiecit sacerdotes de templo, &c. Deinde ordinationem accusat, qui Episcopos accusat, vel condemnat, dum minus spiritualia, quam terrena sescitat. *Euseb. ep. 2. post princ. Teliph. ep. 1. Hadr. c. 1. ad Episc. Mediom. luo par. 6. c. 314. decr. Ansel. l. 3. c. 13. Capit. l. 6. c. 98. & 280. & l. 7. c. 167. & 462. vide l. 5. c. 170.*

CAP. XXX.

Ab Apostolis, eorumque successoribus nominis constitutum, criminationes aduersus doctores non debere suscipi, nec peregrina iudicia fieri, nec quemquam alterius iudicis, quam sui sententia debere constringi; caput enim Ecclesie Christus est; Christi autem vicarij sacerdotes sunt, qui vice Christi legatione funguntur in Ecclesia, &c. *Euseb. epist. 3. in princ. Burch. lib. 1. c. 165. luo par. 5. c. 275. decr. vide Valentinian. & aliorum constit. 5. sine 10. lib. 9. Cod. Theod. tit. 1. Capitul. lib. 7. c. 309. & in additis. c. 145.*

CAP. XXXI.

Vna cum omnibus Apostolicæ subiectis regulæ sancimus, ne quisquam deinceps Christianorum Episcopis nocere præsumat, cum & Doctor gentium idipsum prohibeat, dicens: Seniores ne increpaueris, sed obsecra ut patrem, &c. *1. Tim. 5. 1. epistula 1. ante medium.*

CAP. XXXII.

Criminatores aduersus doctorem nemo recipiat. *Xyfl. 11. ep. vnic. post princ.*

CAP. XXXIII.

Omnes qui aduersus patres armantur, ut patrum inuolares, & mactatores infames esse censemus. *Polig. 1. ep. 1. in princ.*

CAP. XXXIV.

Non sunt consentiendi, sed te probandi qui prelatos suos reprehendunt, vel accusant. *Polig. 1. ep. 3. in princ.*

CAP. XXXV.

Prædicator omnipotentis Domini Apostolus dicit: Seniores ne increpaueris. Sed hæc eius regula in eo seruanda est, cum culpa senioris exemplo suo non trahit ad interitum corda iuniorum. Vbi autem senior iunioribus exemplum ad interitum præbet, ibi adstricta increpatione sciendus est. *1. Tim. 5. 1.* Laqueus iuuenum omnes vos: & rursus propheta dicit: Et peccator centum annorum

maledictus est. *Greg. l. 7. ind. 2. ep. 1. Iannario Episc. Caralista.*

CAP. XXXVI.

Accusationes aduersus doctorem nemo suscipiat: quia non potest humano condemnari examine, quem Deus iudicio suo referauit. *Hadr. ad Episc. Mediom. c. 67. Capit. l. 7. c. 67. Ansel. l. 3. c. 88.*

CAP. XXXVII.

Episcopus accusatores fratrum excommunicat, & si emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum. *Carth. xv. c. 55. Casar. l. 4. c. 112.*

De admonitione caritatis ante accusationem. Tit. 11.

Vide lib. xxix. tit. vi. quibus addit.

CAPVT I.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus; postquam ipse ab eis caritative conuentus fuerit, ut ipsam causam emendare debeat, & eam corrigere noluerit; non olim, sed tunc ad summos Primares causam eius canonicè delectatur, &c. *Felix. & sinaginta Episc. epist. 2. in princ. Hadr. ad Episc. Mediom. Burch. l. 1. c. 174. luo par. 5. c. 292. decr. Ansel. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 143. in add.*

CAP. II.

Si quis aduersus Episcopum causam habuerit, non prius alios Episcopos adeat, ut eum accuset, quam familiariter ei suam indicet quietam; & ab eo, aut iustam emendationem, aut rationabilem percipiat excusationem, ipsa non instructe veritate: Si peccauerit te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum; si te audierit, lucratus eris fratrem tuum, si autem te non audierit; adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium steromine verbum. Quod si non audierit eos, id est, accusa eum publice, & non prius; & reliqua. Si quis Episcopum post hæc elegerit accusare, summis Primatibus Episcoporum suam indicet causam, & non secularibus qui magis ad pacem, quam ad iudicium eos reuocent; ut caritas in omnibus & ab omnibus custodiat. *Bla. Felix. 11. in syn. Rom. ep. 1. c. 2. & 3.*

CAP. III.

Apostoli statuerunt, ne facile commoueretur, aut laceraretur, vel accusaretur communis sanctæ Dei Ecclesie, qui Apostoli, & successores eorum non immerito dicuntur. Sed si quis aduersus eos, vel Ecclesie eorum commotus fuerit, aut causas habuerit, prius

Mat. 11. Luc. 19. 6. q. 1. c. 8.

1. Tim. 5.

Mat. 18 Luc. 17.

1. q. 7. c. 28. Pan. luo. 1. Tim. 5.

Esai. 43. Esai. 63.

ad eos recurrat caritatis studio, ut familiari colloquio commoneat ea sanent, quæ sananda sunt; & caritative emendent, quæ iuste emendanda agnouerint. Si autem aliqui eos, priusquam hoc egerint, lacerare, accusare, aut intestare præsumperint, excommunicentur; & minime absoluantur, antequam per satisfactionem condignam egerint penitentiam. *Anaclet. epist. 2. post princip. 100 lib. 4. tit. 5. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 238. decreti, vide Hadrian. ad Episcopos Mediom. cap. 2. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 135. in additis Anselm. lib. 3. cap. 36.*

CAP. IV.

De his clericis, & laicis, qui Episcopos, vel reliquos sacerdotes, prius tam ad Primates eorum, quam ad reliquos accusant iudices, quam auribus eorum, à quibus se læsos existimant, inculcant, ut ab eis, aut ius sum, aut iustam recipiant apologiam: *Ofc. c. 3.* per eundem ait Dominus Prophetam: Audi domus Israël, & domus Regis ausculta, quia vobis iudicium est: quoniam laqueus facti estis speculationi, & rete expansum super Thabot, &c. *Alex. epist. 1. post prime.*

CAP. V.

Neque aliquis eorum (Episcoporum) aut Ecclesiarum actorum, vel defensorum ad aliquos prius accusari debet, quam ipsi caritative bis, aut ter, ab eis, qui se læsos existimant, vel eos, pro aliquibus erratibus corripere cupiunt, conveniantur: ut ab eis, aut familiarem emendationem, aut iustam percipiant excusationem. Quod qui præsumperit, luminibus arceatur ecclesie usque ad condignam satisfactionem. *Steph. epist. 2. post princip. Burch. lib. 1. cap. 142. Ino par. 5. cap. 255. decr.*

CAP. VI.

Si erga Episcopum, vel actores ecclesie quisquam causam habuerit, eos cum caritate mansuete conveniat, ut ab eis vulnus, unde agitur, recte sanetur, aut ipse, si secus egerit, accusator, excommunicetur. *Ex concil. Nycan. Athanas. & alij ad Felicem ij. post princip.*

De Iudice, coram quo fieri debet accusatio. Tit. III.

Vide lib. xxix. tit. vij. ad xix.

Vbi agitur de Iudice, eiusq. officio, & de particularibus Iudicibus: Episcopo, Archiepiscopo, Patriarcha, seu Primat, Synodo, Romanoq. Pontifice, Iudicibus celsis, & similibus.

Ne minor de maiori iudicet
Tit. IV.

Vide lib. xxix. tit. xvij.

Ne clerici coram Regibus, aut aliis laicis accusentur.
Tit. V.

Vide lib. xxix. tit. x.

CAPVT I.

Nemo clericum quemlibet in publico exanimet, nisi in Ecclesia. *Silvest. in syno. 9. Roman. cclxviij. Episcoporum. 100 lib. 4. tit. 8. cap. 6. panor. Anselm. lib. 3. cap. 23. Hadr. cap. 68. ad Episcopos Mediom. Casar. lib. 5. cap. 33.*

CAP. II.

Neque ab Augusto, neque ab omni clero, neque à Regibus, neque à populo iudex indicabitur. *Silvest. in syno. Rom. cclxxxv. Episcoporum cap. vlt. Nicol. epist. ad Alti. hæl. Imper. ante mea. qui addit. Haud dubium quin Ecclesiasticus.*

CAP. III.

Relatum est, quod quidam emuli Christi, eiusque sanctæ Ecclesie insidiatores, sacerdotes Dei ad iudices publicos accusare præsumant; cum magis Apostolus Christianorum causas ad Ecclesias deferri, & ibidem terminari præcipiat, &c. *Alex. epist. 1. in princip. Ansel. lib. 2. cap. 35. Capitul. lib. 7. cap. 135.*

CAP. IV.

Nemo vnquam Episcopum apud iudices seculares, aut alios clericos accusare præsumat. *Casim. epist. 1. cap. 1. & 2. Ino lib. 4. tit. 7. cap. 11. panor. Ansel. lib. 3. c. 45.*

CAP. V.

Manifestus approbatur, Alexandrinum Petrum per Imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus absolui, &c. Quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus prætenditur absolutus, cum nec à Pontificibus legitime, & Ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nec à seculari potestate potuerit præter Ecclesie tramitem prorsus absolui? *Gelas. in tomo de anathematismo vinculo, ante finem.*

CAP. VI.

Qua ipsi synodo (loquitur de Zenone Imperatore, & de eius ministris) vel secundum cuius synodi formam, Alexandrinum Ioannem de Ecclesia, cui ordinatus fuerat, expulerunt? qui nullis causis euentibus, nec ante coniungi, nec postea prouocans, etiam in iudicio competentis potuit accusari. Quod si dicunt; Imperatori hoc fecit, hoc ipsum quibus canonibus, quibus regulis est?

Rom. 1.

præceptum? Cur huic tam prauo facto consentit Acacius, cum auctoritas diuina dicat: Non solum, qui faciunt praua, reos esse, sed etiam qui consentiunt facientibus? Quibus canonibus, quibusve regulis Calendio exclusus est, vel primi vrbium diuersarum Catholici sacerdotes? *Gelas. in commentorio ad Faustum in med.*

CAP. VII.

Diss. 96.
c. 15. scilicet

Principi christiano decuerat suggerere sacerdotem, maxime cuius familiaritate, & favore fruebatur: saluam fore de eius iniuria, contumeliaque vindictam, tantum vt Ecclesie sineret Christianus Princeps regulas custodiri: & quia noua in vtroque Pontifice causa esset exorta, & nouam discussionem consequenter inquireret. & sicut semper esset factum, sacerdotali consilio de sacerdotibus iudicia prouenirent, non à seculari viderentur qualescumque Pontifices, & si errore, humanitus accidente, non tamen contra religionem vllatenus excedentes potestate percelli. An hæc iusta ratione Principi suggerenda non erant? *Gelas. epist. 6. ad Episcop. Dardania. lib. med.*

CAP. VIII.

Cum pellerentur Pontifices Catholici, &c. cur non adistis Imperatorem? cur non Ecclesie causam, & sacerdotij miserabilem decolorationem continuus vocibus desueuistis? allegantes nunquam de Pontificibus nisi Ecclesiam iudicasse? non esse humanarum legum de talibus ferre sententiam abque Ecclesie principaliter constitutis Pontificibus. Obsequi solere Principes Christianos decretis Ecclesie, non suam præponere potestatem? Episcopis caput subdere Principem solitum non de eorum capitis iudicare? *Gelas. epist. 7. ad Episcopos Orientis in med.*

CAP. IX.

21 q. 5. c. 6.

Si Episcoporum causæ mihi commissorum apud psumos Dominos aliorum patrociniis disponuntur, infelix ego in Ecclesia ista quid facio? Sed vt Episcopi mei me despiciant, & contra me refugium ad seculares iudices habeant: omnipotenti Deo gratias ago, peccata meis deputo. Hoc tamen breuiter suggere, quia aliquantulum spectro, & si ad me venire distulerit, exetere in eo distinctionem canonicam nullo modo cessabo. *Gregor. lib. 4. regist. epist. 34. Constantina Augula.*

CAP. X.

De accusationibus Episcoporum Constantinus Imperator sic ait inter cetera. Vestra, inquit, accusationes tempus habebunt proprium, id est, diem magni iudicii, radicem vero illum, qui tunc futurus est omnibus iudicare. Mihi ergo homini constituto de huiusmodi rebus non licet habere auditorium, sacerdotum scilicet accusantium, & simul accusatorum, quos minime conuenit tales de-

bere monstrari, qui iudicentur ab aliis, cum ab ipso Domino magis ipsi sint iudicandi; de quibus ait propheta: Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos discernit. Neque possunt humano condemnari examine, quos Deus suo reseruat iudicio, & reliquit alia, & his similia. *Adrian. ad Episcop. Nardum. cap. 51. Capitul. lib. 5. cap. 163. & lib. 7. cap. 441. Deuotid. cap. 3.*

CAP. XI.

Ecclesiastica quoque testatur historia, quia cum pie memoræ Constantino Principi scripto oblata accusationes contra Episcopos fuissent, libellos quidem accepit, & eodem, qui accusati fuerant, Episcopos conuocans, in eorum conspectu libellos, quos acceperat, incendit, dicens: Vos Dijs estis à vero Deo constituti. Ite, & inter vos causas vestras disponite; quia dignum non est, vt nos iudicemus Deos. *Nicol. in epist. ad Michæl. Imper. inprim. ex historia Eccles. Euseb. lib. 10. cap. 1.*

CAP. XII.

Hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præesse permillum est, quomodo de iis, per quos diuina ministrantur, iudicare præsumant, penitus ignoramus, &c. [Satis euidenter ostenditur, à seculari potestate, nec ligari prorsus, nec solui posse Pontificem, quem constat à pio Principe Constantino Deum appellatum; nec posse Deum ab hominibus iudicari manifestum est. Sed & Theodosius minor sua synodo scribens Ephesine primæ, dicit: Deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus comes strenuorum Domesticorum transire, vsque ad sanctissimam synodum vestram, & in nullo quidem quæ faciendæ sunt de pijs dogmatibus quæstiones, seu potius expositiones communicare: illicitum nanque est eum; qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum Ecclesiasticis intermisceri tractatibus, &c. His manifeste repertis apparet, comministrum nostrum Ignatium per imperialem tantummodo sententiam nullo modopotuisse prorsus expelli. *Nicol. in epist. ad Michæl. Imperat. in fin.*

CAP. XIII.

De presbyteris, qualescumque sint, vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, nec de vita e. vlt. ipforum quippiam inuestigandum. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap. 70.*

CAP. XIV.

Si liceat vobis de criminalibus peccatis aliquid iudicare consuleris. Sed si nemo voluisset peccare, nemo debuisset aliquid iudicare: at postquam peccatur, profecto & iudicatur, &c. Non autem vobis licet clericos iudicare, cum vos magis ab ipsis conueniat iudicari. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap. 81.*

CAP. XV.

Hec Constantinus Magnus Imp. omnium Regum, & Principum feretorius orbi Dominus euidenter intelligens in sancta Nicæna synodo post omnes Episcopos ultimus relictus nullam iudicii sententiam super eos dare præsumpsit; sed illos etiam Deos vocans, non suo debere subesse iudicio, verum se ad illorum pendere arbitrium iudicauit. *Greg. viij. lib. 8. regist. epist. 21.*

CAP. XVI.

Constantinus Imperator in Nicæna synodo nullam in Episcopos, ab ipsis etiam Episcopis accusationem voluit suscipere, nullumque contra eos iudicium præsumpsit inferre, dicens: Vos Dei estis à vero Deo constituti, ideo non oportet, ut nos homines Deos præsumamus iudicare. *Greg. viij. lib. 10. regist. epist. 2.*

CAP. XVII.

Si quis à suo Episcopo depositus presbyter, vel diaconus, aut Episcopus à synodo, molester aures Imperatoris, & à maiore Episcoporum synodum conuertatur, & quæ iusta esse putat, proferat pluribus Episcopis; & ab ipsis examen, & iudicium expectet. Si vero hoc contemnens molester Imperatorem, nulla venia dignus est, neque defensionis locus est, neque restitutioni. *Antioch. cap. 12. Aquilgranen. cap. 74. Marti. Brac. cap. 35. Barchard. lib. 2. cap. 180. Inopar. 6. cap. 225. decret.*

CAP. XVIII.

Clericus, qui de crimine postulatus apud iudicem secularem se purgat, amittat locum suum. *Carib. cap. 15. G. Carib. iij. cap. 9. L.*

CAP. XIX.

Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. *Carib. cap. 107. G. Milen. cap. 19. L. Afric. cap. 71. L.*

CAP. XX.

Si clericus relicto officio suo propter diffinitionem ad secularem iudicem fortasse cōsugerit; & is, ad quem recurrit, solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de Ecclesie communionem pellatur. *Agathen. cap. 8. Capitul. lib. 6. cap. 143. & lib. 7. cap. 190. in addit.*

CAP. XXI.

Clericus non quemquam præsumat apud secularem iudicem, Episcopo non permittente, pulsare, si pulsatus fuerit, non respondeat, nec proponat, nec audeat criminale negotium in iudicio seculari proponere. *Agathen. cap. 32. Formacen. cap. 61. Capitul. lib. 6. cap. 155. Inopar. 6. cap. 307. decret.*

CAP. XXII.

Nullus clericus de qualibet causa extra discussionem Episcopi sui à seculari iudice iniuriam patiarur, aut custodiz deputetur. Quod si quicumque iudex cuiuscumque clericum, abique causa criminali id est homicidio, furto, aut maleficio, hoc facere præsumpserit, quamdiu Episcopo loci illius visum

fuerit, Ecclesie liminibus arceatur. *Maiscon. cap. 7.*

CAP. XXIII.

Licet reuerendissimi canones, atque sacratissimæ leges de Episcopali audientia in ipso pene Christianitatis principio sententiæ protulerint: tamen quoniam eadem postposita, humana in sacerdotes Dei grassatur temeritas, ita ut de atriis venerabilium Ecclesiarum violenter abstractos, ergastulis publicis addicant: censemus, ut Episcopum nullus secularium fascibus præditi iute suo contumaciter, ac perperam agens de sancta Ecclesia, cui præest, trahere audeat: sed si aliquid contentionis aduersus Episcopum potentior persona habuerit, pergat ad Metropolitanum Episcopum, & ei causas alleget, & ipse sit potestatis honorabilem Episcopum, de quo agitur, euocare, ut in eius præsentia accusatori respondeat, & appositas sibi adiones extricet. Quod si talis fuerit immanitas causæ, ut eam solus Metropolitanus definire non valeat, adiocet secum vnum, vel duos Coepiscopos. Quod si & ipsis dubietas fuerit, conciliabulum definito die, vel tempore instituant, in quo vniuersi rite collecti fratres sui, & Coepiscopi causas discutiant, & pro merito, aut iustificent, aut culpent, &c. Hoc decretum à nobis præfixum, qui fuerit audacter transgressus, tam ipse, quam omnes, qui ei consenserint, vsque ad generale concilium, anathemate de Ecclesia separantur. *Maiscon. ij. c. 9.*

CAP. XXIV.

Quod de Episcopi censuimus, vim obineat, & in clero, ut neque presbyter, neque diaconus, neque subdiaconus de Ecclesiis trahantur, aut iniuriam aliquam infuso Episcopo eorum patiantur. Sed quidquid quis aduersus eos habuerit, in notitiam Episcopi proprii perducatur, & ipse causam iustitia præcunte discutiat, animo clericos accusantis satisficiat. *Maiscon. ij. c. 10.*

CAP. XXV.

Si Abbates, vel Monachi, aut Agètes monasteriorum patrocinio seculari vrantur, vel ad Principis præsentiam sine Episcopi sui permisso, ambulare audeant, à suis Episcopis excommunicentur. *Cabilen. c. 15.*

CAP. XXVI.

De clericis aduentibus Imperatorem; Hoc placet modis omnibus obseruare, quod de eis in sacris canonibus constitutum est. *Magunt. c. 24.*

CAP. XXVII.

Cōstantinus Imperator Episcopis ait: Deus inquit, cōstituit vos sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi; & ideo nos à vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari: propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium; & vestra iurgia, quæcumque sunt, ad illud diuini celerentur examen. Vos etenim

nobis à Deo dati estis Dij, & conueniens non est, vt homo iudicet Deos; sed ille solus, de quo *Psal. 82.* scriptum est; Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos discernit. *Parisi. sub Ludou. & Loth. lib. 3. cap. 8. Aquigranen. ij. sub Ludou. part. 76. cap. 5. Euseb. lib. 10. cap. 1.*

Sine accusatione nemo damnetur.

Tit. VI.

CAPVT I.

1. q. 6. ca. 9. q. 5. ca. 30. q. 5. ca. 1.
Reliquorum clericorum causas (præter Episcopos) apud Prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates ventilare, & iuste definire licet. Iudicantem tamen oportet cuncta rimari, &c. Nilul tamen absque legitimo, & idoneo accusatore fiat. Nam & Dominus noster Iesus Christus Iudam furem esse sciebat, sed quia non est accusatus, ideo non est eiectus, & quidquid inter Apostolos egit, pro dignitate ministerij ratum mansit. Nam si leges sæculi accusatores requirunt, quanto magis Ecclesiasticæ regulæ; docent enim terrestria, & humana, quæ sint Ecclesiastica, atque cælestia. *Euseb. epist. 70. in med. vid. Iul. epist. ad Episc. Orient. cap. 31. Hadrian. Papa cap. 24. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 5. cap. 246. Burchard. lib. 16. cap. 30. Iul. lib. 4. tit. 12. cap. 12. & tit. 11. cap. 8. 12. 13. par. 6. cap. 316. & 317. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 64. & cap. 88.*

CAP. II.

3. q. 9. ca. 8. qui accusare.
 Neque vllus vnquam iudicetur, antequam legitimus accusator præsentetur, habeat, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Marcell. epist. 2. ante med. Damasc. epist. 6. in fin. vid. Iul. epist. 2. cap. 31. Iul. par. 6. cap. 348. decreti. Anselm. lib. 3. c. 47.*

CAP. III.

3. q. 9. ca. 8. qui accusare.
 Relatum est ad sedem Apostolicam, vos accusationem fratrum per scripta suscipite absque legitimo accusatore, quod deinceps in omni orbe terrarum fieri, Apostolica auctoritate, prohibemus, &c. Neque vllus vnquam iudicetur, antequam legitimus accusator præsentetur habeat. *Damasc. epist. 6. Anselm. lib. 3. cap. 47. Iul. par. 6. cap. 348.*

CAP. IV.

Sunt nonnulli, qui indiscussos potestate tyrannica, non canonica auctoritate damuant, & sicut nonnullos gratia fauoris sublimant, ita quosdam odio, inuidiaque permoti humiliant, & leui opinionis astra condemnant, quorum crimina non approbant. Ideoque communi decreto censemus, vt quandocumque aliquis Episcoporum estimatur, congregatis omnibus eiusdem prouincie Episcopis, causa eius audiatur, vt non occulte iudicetur, vel condemnetur, qui ab alijs prius iudicari non potest, nisi ab iis, à quibus ordinari potuit.

Quod si aliter factum fuerit, nullas vires habebit. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 25. Capit. lib. 7. c. 330.*

In prouincia fiat accusatio.

Tit. VII.

CAPVT I.

1. q. 6. ca. 9. q. 5. ca. 30. q. 5. ca. 1.
Salua Apostolicæ Ecclesiæ auctoritate, nullus Episcopus extra suam prouinciā ad iudicium deuocetur, sed ꝑ euocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali, ab omnibus comprouincialibus Episcopis audiatur; qui concordem super eum, canonicamque proferre debent sententiam. Quoniam si hoc minoribus tam clericis, quam laicis concessum est, quanto magis de Episcopis seruari conuenit? *Nican. cap. 54. apud Iul. epist. 2. cap. 17. Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 18. Burchard. lib. 1. cap. 170. Iul. par. 5. cap. 280. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 88. Capitul. lib. 7. cap. 314.*

CAP. II.

Si quis super quibuslibet criminibus quemlibet clericum pulsandum crediderit, in prouincia, in qua consistit ille, qui pulsatur, luas exerceat actiones; nec æstimet eum alibi, aut longius ad iudicium prorahendum, illi vero, qui pulsatus fuerit, si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare. *Nican. cap. 60. apud reg. car. Iulium epist. 2. cap. 25. Euseb. epist. 70. in med. c. 3. Felix epist. 1. post prin. Hadrian. Papa cap. 8. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 144. in additis. Iul. par. 6. cap. 318. & 329. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 28.*

CAP. III.

Si quis non hæreticus, &c. dicat se habere ecclesiasticam accusationem contra Episcopum, ante omnes prouincie Episcopos instituat accusationes, & illic probet crimina, &c. *CP. cap. 6.*

CAP. IV.

De accusatione Episcoporum Synodus Ixx Episcoporum dixit; Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates causa eius canonice deferatur, qui in congruo loco, intra ipsam prouinciā, tempore congruo, iudicet, autumnali, vel æstiuo, consilium regulariter conuocare debebunt, ita vt ab omnibus eiusdem prouincie Episcopis, inibi audiatur, &c. quia ultra prouincie terminos accusandi ante licentia non est, quam audientia rogetur. *Felix in Synodo Ixx. Episcop. epist. 2. in prin. Et Adrianus Papa cap. 5. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 1. cap. 174. Iul. par. 5. cap. 292. decreti. Capit. lib. 7. cap. 143. in additis.*

CAP. V.

Neminem exhiberi de prouincia ad prouinciā, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem Iudicis, ad quem fuit appellatum,

id est, vt actor semper rei forum sequatur. *Felix in synodo lxx. Episcoporum. epist. 2. in med. Hadrian. cap. 5. ad Episcop. Mediom. in par. 5. c. 248. & par. 6. cap. 331. decret. & in epist. 215. ad Hilieb. Genomauc. Episcopum. c. 179. Capitul. lib. 7. c. 143. in adiutis.*

CAP. VI.

3. 9. 6. c. 11. Peregrina iudicia, sicut in omnibus Apostolica auctoritate, generali sanctione prohibemus; quia indignum est, ab externis, vt iudicetur, qui Prouinciales, & se selectos debet habere iudices, nisi fuerit appellatum: vnde oportet, si aliquis Episcoporum super certis accusetur criminibus, vt ab omnibus audiatur, qui sunt in Prouincia, Episcopis: quia non oportet acculatum alicubi, quam in foro suo audiri. *Fabianus epist. 3. c. 2. Xystus in epist. 1. c. 3. Nicam. ca. 53. apud Iulium epist. 2. ca. 16. Felix in synodo lxx. Episcoporum. epist. 2. Hadrian. pap. c. 17. ad Episcopum Mediom. Bore. 1. c. 147. in par. 5. cap. 248. & c. 260. & par. 6. cap. 331. decret. & epist. 179. Anselm. lib. 3. c. 73. Capitul. lib. 7. c. 309 & in adiutis. c. 145. Caser. lib. 5. c. 25. Tarracon. lib. 6. c. 150.*

CAP. VII.

3. 9. 6. c. 1. & c. 16. Reuera semper ibi causa agatur, vbi crimen admittitur. *Fabius epist. 3. c. 4. Xystus in epist. unica. c. 4. Hadrian. ad Episcopum Mediom. c. 48. Bore. lib. 16. c. 3. Iulio lib. 4. tit. 7. c. 21. Capit. lib. 7. cap. 365.*

CAP. VIII.

Ne cui liceat, sine praeiudicio Romanæ Ecclesie, relictis his sacerdotibus, qui in eadem Prouincia Dei Ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare Prouincias, vel aliarum Prouinciarum Episcoporum iudicium experiri, vel pati. *Marcellus epist. 1. ante mediom.*

CAP. IX.

3. 9. 6. c. 1. & c. 16. Similiter in iam fata synodo (Nicana) statutum est, vt [vltra Prouinciæ terminos, accusandi licentia non progrediatur, nisi ad hanc Apostolicam fuerit sedem prouocatum, ad quam omnes, qui voluerint libere, & absque villo impedimento, a quibuscumque agendo, confluere debent. *Iulius epist. 2. c. 32. Stephanus epist. 2. c. 7. Hadrianus ad Episcopum Mediom. c. 2. & c. 10. Iulio lib. 4. tit. 9. c. 4. panorm. & epist. 29. Anselm. lib. 3. c. 74. Capitul. lib. 6. c. 287. & in adiutis. c. 143. Tarraconen. lib. 2. c. 19.*

CAP. X.

4. 9. 9. c. 7. Nec extra propriam fiat Prouinciæ primo discussionis accusatio sine Apostolica præceptione, cui in omnibus causis debet reuerentia custodiri; quoniam & antiqua docet hoc patram regula, in qua, & imperialia pariter statuta conuincunt. Crimen, inquit, discussio ibi agenda est, vbi crimen admissum est. Nam alibi crimen reus prohibetur audiri. Et alibi in canonibus præcipitur; Quæcumque negotia in suis locis, vbi orta sunt, finien-

da sunt, & reliqua talia his similia: saluatamen in omnibus Apostolica auctoritate. *Damas. cap. 3. c. 8. in par. 6. c. 347. decret.*

CAP. XI.

Si quæ causæ, vel contentionis inter clericos, vel inter laicos superioris, vel inferioris gradus fuerint exortæ, secundum synodum Nicenam, congregatis omnibus eiusdem Prouinciæ Episcopis, iudicium terminetur; nec alicui liceat, sine praeiudicio tamem Romanæ Ecclesie, cui in omnibus rebus debet reuerentia custodiri, relictis his sacerdotibus, qui in eadem Prouincia Dei Ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare Prouincias: Quod si quis forte præsumpserit, & ab officio clerici submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innocentius ad Pict. epist. 2. c. 3. Ador. in prologo conciliorum. Anselm. lib. 2. c. 53. & lib. 3. c. 75. Capitul. lib. 6. c. 287. & lib. 7. cap. 109. Caser. lib. 5. c. 10. Tarracon. lib. 1. c. 148.*

CAP. XII.

Non oportet, vt degradetur, vel dehonoretur vnaqueque Prouincia; sed apud eam ipsam habeat iudices, sacerdotes, & Episcopos singulos videlicet iuxta ordines suos; & quicumque causam habuerit a suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis: id est a suis iustis iudicibus Prouinciæ, & non ab externis, nisi a iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. in epist. 1. ante fin. Iulio lib. 4. tit. 3. c. 2. panorm. Anselm. lib. 6. c. 107. Tarracon. lib. 2. c. 21.*

CAP. XIII.

Omnis accusatio intra Prouinciæ audiatur, & a comprouincialibus terminetur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 10. Capitul. lib. 6. c. 287.*

CAP. XIV.

Prudentissime, iustissimeque Nicæna, siue Africana decreta definerunt, quæcumque negotia in suis locis, vbi orta fuerint, finiendi maxime quia vnicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad concilium suæ Prouinciæ, vel etiam vniuersale prouocare. *Hadrian. ad Episcopum Mediom. c. 12. Africa. ancl. in epist. ad Celestin. Carthagi. cap. 178. 6. 105. L. Capitul. lib. 6. c. 287.*

CAP. XV.

Clericus, siue laicus, si crimine, aut lite pulsatus fuerit, non alicubi, quam in foro suo, audiatur. *Hadrian. ad Episcopum Mediom. c. 33. Capitul. lib. 7. c. 332.*

CAP. XVI.

Cum statutum sit omnibus nobis, & æquum sit pariter, & iustum, vt vniuersis que causa illic audiatur, vbi est crimen admissum, &c. Agere illi causam oportet, vbi & accusatores habere, & testes sui criminis possint. *Cyprian. epistul. ad Cornelianum in initio est: Legi litteras tuas.*

De loco accusationis.

Tit. VIII.

CAPVT I.

Nemo clericum quemlibet in publico examinare præsumat, nisi in ecclesia, &c. Et si quis clericus accusans clericum in curiam introierit, anathema suscipiatur. *Syno. Rom. cclxxvij. Episcoporum sub Silvestro.*

CAP. II.

Cum ad iudicium venerit Episcopus, &c. in loco, vnde est ille, qui accusatur, aut si alibi alicuius temerarie multitudinis vim metuerit, locum sibi congruum eligat, quo absque timore suos, si necessitas exposcerit, testes habere, & absque impedimento suam canonicè sententiam finire valeat. *Felix xij. in syn. Rom. epist. 1. cap. 8.*

CAP. III.

De deligendo loco idoneo ad iudicia exercenda. *Nican. cap. 54. apud Iulium epist. 2. cap. 17. Felix epist. 2. in prin.*

CAP. IV.

Accusatus, siue accusator in loco, vnde est accusatus, sitimeat inhonestam causæ expeditionem, locum sibi eligat vicinum, in quem possit facile testes adducere, & illic negotium terminetur. *Carth. cap. 30. G.*

CAP. V.

v. tt. q. 1. c. 33. Nolin. Silvester constituit, vt nullus clericus propter quamlibet causam in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum causam diceret nisi in ecclesia. *Damas. in Silvestri.*

De tempore accusationis.

Tit. IX.

Vide lib. xxix. tit. xxij. quibus adde.

CAPVT I.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates causa eius canonicè deferatur, qui in congruo loco, infra ipsam provinciam, tempore congruo, id est, autumna, vel æstivo concilio regulariter congregare debebunt. *Felix epist. 2. in prin. Had. ad Epist. Mediom. c. 5. in prin. Burch. lib. 1. c. 174. Iuo par. 5. c. 292. decret. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit.*

Quales esse debeant accusatores.

Tit. X.

CAPVT I.

5. q. 5. c. 7. 8. **A**ccusatores, & accusationes, quas leges sæculi non adfiscunt, & nos vnanimiter

submouemus; ne fiat in districta probatione impietas, cum recta sit iudicij in electione sententia. *Nican. cap. 23. apud Iul. epist. 2. cap. 5. Teleph. epist. 1. cap. 4. Steph. epist. 2. cap. 3. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 11. Isid. in proleg. concil. Eunnod. pro Symma. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. & par. 6. cap. 315. & 127. decret. Aufelm. lib. 3. cap. 13. & cap. 18. & 20. Capitul. lib. 7. cap. 108. & 307. & in addit. cap. 148.*

CAP. II.

Decernimus, nec accusatores, vel testes suscipi, qui non sunt idonei. *Nican. cap. 33. apud Iul. epist. 2. cap. 9. Teleph. epist. 1. cap. 4. Burchard. lib. 1. cap. 144. Iuo pa. 5. cap. 257. decreti.*

CAP. III.

Omnes, qui aduersus Patres armantur, infames esse censemus; neque eos, qui cum inimicis morantur, ad accusationem, vel ad testimonium recipiendos. *Nican. cap. 41. apud Iul. epist. 2. c. 10. Alex. epist. 1. ca. 1. Teleph. epist. 1. ca. 4. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo pa. 5. cap. 257. decreti.*

CAP. IV.

Semper in accusatione clericorum primo persona, fides, vita, & conueratio blasphematum perscrutetur. Nam fides omnes actus hominis præcedere debet: quia dubius in fide infidelis est. Nec eis omnino est credendum, qui veritatis fidem ignorant, nec rectæ conuersationis vitam ducunt; quoniam tales facile, & indifferenter lacerant, & criminantur recte, & pie viuentes. Ideo suspicio eorum discutienda est primo, & corrigenda. Neque accusatoribus suspectis, & de inimicorum domo prodeuntibus est credendum. *Nican. cap. 45. apud Iul. epist. 2. cap. 11. Xyst. epist. 1. in fin. Burch. lib. 1. cap. 44. Iuo par. 5. cap. 257. decret. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 4. Capitul. lib. 5. cap. 183. & 239. & lib. 7. cap. 147. in addit.*

CAP. V.

Infames esse censemus omnes, qui suam Christianam præuaricantur legem, aut canonicam postponunt auctoritatem. *Nican. cap. 49. apud Iul. epist. 2. cap. 15. Dionys. epist. 1. in fine.*

CAP. VI.

Alienis erroribus sociatum, vel à suis 2. q. 7. c. 23. propositi tramite recedentem, aut sacris canonibus inobedientem suscipere non possumus nec impetere recte credentes, vel sanctorum Patrum sanctionibus obtemperantes permitterimus. *Nican. cap. 51. apud Iul. epist. 2. cap. 15. Hygin. epist. 2. in med. qui addit: Quia inter fideles, & infideles magna debet esse discretio. Dionys. epist. 2. post. med. Casar. lib. 5. cap. 31.*

CAP. VII.

Criminationes maiorum natu per alios ne fiant, nec per ipsos, qui crimina intendunt si tamen ipsi digni, & irreprehensibiles appa- 1. q. 7. c. 51.

tuerint, & actis publicis docuerint, omni se carere suspitione, arque inimicitia, & irreprehensibilem fidem, arque conuersationem deducere. *Nican. cap. 58. apud Iulianum. epist. 2. cap. 20. Hygin. epist. 1. in fin. Lucii. epist. 1. in prin. Dionys. epist. 2. in med. Iuo par. 6. cap. 326. decret.*

CAP. VIII.

3.9. 4. 6. 10. Detrañores, qui diuina auctoritate etadi-
candi sunt, & fautores inimicorum ab Epis-
copali submouemus accusatione. Similiter
ne summorum quispiam, minorum accusatio-
nibus imperaretur, aut displiceret. *Nican. cap. 66. apud Iulianum. epist. 2. cap. 28. Zepher. epist. 1. in princip. Felix. epist. 1. in prin. Anselm. lib. 3. cap. 35. & 58. Capital. lib. 7. cap. 307.*

CAP. IX.

Placuit sanctæ synodo Episcoporum, qui CP. conuenerunt, nec omnibus eorum, qui ecclesiis administrant, accusationes permittere, nec omnes excludere: sed si quis propriam quidem querelam, id est, priuam intendat Episcopo, vt detrimentum aliquo, vel iniuria aliqua ab ipso affectus, in huiusmodi accusationibus, nec accusatoris personam, nec religionem examinari, oportet enim Episcopi conscientiam esse omnibus modis liberam, & eum, qui sibi iniuriam factam esse dicit, cuiusculcumque sit religionis, ius suum consequi. si autem sit erimen ecclesiasticum, quod Episcopo intenditur, tunc examinare personas accusatorum: vt primum quidem hæreticis nō liceat orthodoxos Episcopos pro rebus ecclesiasticis accusare. Hæreticos autem dicimus, & qui olim ab ecclesia abdicari sunt, & qui sunt postea a nobis anathematizati. Ad hæc autem & eos, qui te sanam quidem fidem confiteri præ se ferunt, occultari autem sunt, & abscissi, & aduersus canonicos nostros Episcopos congregationem faciunt. Præterea autem, & si aliqui eorum ab ecclesia ob aliquas causas prius condemnati, & eiekti, vel excommunicati fuerint, siue ex clero, siue ex laicorū ordine, nec eis licere Episcopum accusare, priusquam proprium erimen absterferint. Similiter autem & eos, qui prius rei facti, accusari que sunt, non prius ad Episcopum, vel aliorum clericorum accusationem admitti, quam se obiectorum sibi erimum insonres ostenderint. Sed si nonnulli, nec hæretici, nec excommunicati fuerint, nec prius damnati, nec aliquorum criminum accusari, dicant autem se habere aliquas aduersus Episcopum criminationes, eos iubet sancta synodus, primum quidem apud provincie Episcopos accusationem persequi, & apud eos probare crimina Episcopum, qui aliquarum rerum accusatur, &c. Si quis autem is, quæ, vt prius declaratum est, decreta fuerunt, contempnit, ausus fuerit, vel Imperatoris aures molestia afficere, vel sæcularium Principum iudicia, vel vniuersalem synodum perturbare, neglectis diocesibus Episcopis: cum nullo modo esse ad accusatio-

nem admittendum, vt quicamque iniuriam fecerit, & ecclesiasticum ordinem euerterit. *CP. cap. 6. vide Nicol. Papam. epist. ad Michael. Imper. post prin. Iulii. lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par. 14. cap. 70. decret.*

CAP. X.

Clerici, vel laici, qui accusant Episcopos, 2. 9. 7. vel clericos, non suscipiantur sine examine clericis. eorum. *Chalcodon. cap. 21. Capital. lib. 1. cap. 49. 30. lib. 7. cap. 84. Anselm. lib. 3. cap. 115. in Rom.*

CAP. XI.

Si ex vtraque parte ad causam dicendam venerint, quia vnus absque altero audiri non debet, querendum est in iudicio, cuius sint conuersationis, & fidei, arque suspitionis accusatores: aut qua intentione hoc faciant: quia ad hoc admitti non debent, nisi bonæ conuersationis, & rectæ fidei viri, hi videlicet, qui omni suspitione careant, & bona vita clareant, neque infames existant. Quod [si accusatorum personæ in iudicio Episcoporum culpabiles apparuerint, ad arguendum non admittantur, nisi proprias causas asserere, non tamen criminales, vel ecclesiasticas voluerint. *Felix in synod. lxx. Episcoporum. epist. 2. ante med. Had. Papa ad Episcop. Mediom. c. 5. ibem. 5. & 6. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 9. & 24. panor. & par. 5. cap. 248 & par. 6. cap. 331. & 418. decret. Capital. lib. 5. cap. 241.*

CAP. XII.

Nullus laicus crimen clerico audeat inferre. *2. 9. 7. Siluest. in synod. Rom. c. lxxv. Episcoporum.*

CAP. XIII.

Testes, & accusatores sine aliqua sint infamia, uxores, & filios habentes, & omnino Christum prædicantes. *Siluest. in synod. Rom. c. lxxvij. Episcoporum.*

CAP. XIV.

Presbyter non aduersus Episcopum, non diaconus aduersus presbyterum, non subdiaconus aduersus diaconum, non acolythus aduersus subdiaconum, non exorcista aduersus acolythum, non lector aduersus exorcistam, non ostiarius aduersus lectorem det accusationem aliquam. *19no. Rom. c. lxxvij. al. c. lxxxiv. Episcoporum. sub Siluest. c. 3. Hadria. ad Episcop. Mediom. cap. 68. Nicol. epist. ad Michael. Imper. in med. de agunt. sub Arnul. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 351. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 264. decreti. Capital. lib. 1. cap. 139. Casar. lib. 5. ca. 33.*

CAP. XV.

Nemo diaconus aduersus presbyterum asserat crimen turpitudinis. *Synod. Rom. c. lxxvij. al. c. lxxxv. Episcoporum. sub Siluest. ca. 18.*

CAP. XVI.

Nulli infamii, neque sacrilego de quocumque liceat negotio aduersus religiosum Christianum, quamuis humilis seruiliusque persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, aut inscriptione Christianum impetere. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 5.*

CAP. XVII.

Testificandi, vel accusandi licentia denegatur iis, qui Christianæ religionis, & nominis dignitatem, & suæ legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Felix in syn. Rom. epist. 1. cap. 9.*

CAP. XVIII.

Multum derogatio prævalet, quando derogatori creditur: ideo variis detractionibus, atque accusationibus non decet labefactam Primatem, sed magis patrum regulis roborari. Nec facile, aut indilicenter suscipere accusationes præsumat, dicente Domino: *Exod. 13.* Non suscipias vocem mendacij, sed prius probare debet suspensionem, & causam, aut quo animo hoc faciat, & postmodum suscipere, quia veritatis professionem, propinquitatis, inimicitiz, timoris, amoris, odij, & cupiditatis intentio impedire, & aduersa fratribus irrogare solet. *Felix in syn. Rom. epist. 1. c. 10. Capit. lib. 6. c. 87.*

CAP. XIX.

Personæ accusantium tales esse debent, quarum fides, & conuersatio, & vita probabiles, & absque reprehensione sit, & quæ omni careant suspitione, quia & hoc, te præfente, ut bene nosti, in Nicænâ synodo propter malorum hominum infestationem ab omnibus definitum est: licet prauorum hominum insidiis sint hæc, & alia quam plura delecta; &c. Primo semper in omni Episcoporum accusatione, vita, persona, & conuersatio accusantium enucleatim inquiratur: & postmodum ea, quæ obiciuntur fideliter pertractentur: quoniam nihil aliter fieri debet, nisi impetitorum prius requiratur fides personæ, vita, & actus discutiantur. Quia non debet prauorum, aut insidiantium hominum perniciem vita lacerari innocentium, &c. [nullus seruus, libertus, infidus, criminibus irretitus, calūniator, qui inimicitiz studet, qui frequenter litigat, & ad accusandum, vel detrahendum est facilis: nulla infamis persona, vel omnes, quos ad accusanda crimina publica, leges publicæ non admittunt, permittantur Episcopos accusare. Quoniam accusatores, & accusationes, quas leges sæculi non recipiunt, qua ratione sacerdotalis eas recipere debeat ordo, inuenire nequeo: cum hæc & in Nicænâ synodo prohibita sint; & illi magis ab istis, non isti ab illis iudicari debeant: & Apostolus dicat: Spiritualis iudicat omnia, ipse vero à nemine iudicatur. *Felix in syn. Rom. epist. 1. cap. 11. 13. 14. Hadr. Pap. ad Episcopum Medum. c. 19. Anselm. lib. 3. cap. 62.*

CAP. XX.

Hæretici, à quibus nimium opprimimur, excommunicatique, homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raprum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad fottilegos, magosque concurrerint, nullatenus ad accusationem, vel ad

testimonium erunt admittendi, &c. Quod si legitimi non fuerint accusatores, non fatigetur Episcopus: quia sacerdotes ad sacrificandum vacare debent, non ad litigandum. *Felix in syn. synod. Rom. epist. 1. c. 5. & 17. Baruch. lib. 1. c. 129. 1. 20 par. 5. c. 279. decret.*

CAP. XXI.

Iudices, & accusatores tales esse debent, qui omni careant suspitione, & ex radice caritatis suam desiderant promere sententiam, &c. *Felix in synod. Rom. epist. 1. c. 21.*

CAP. XXII.

Non licet quemquam accusare Pontificem suum: quoniam iudex non iudicabitur. *Acta contra Polychronium cap. 8. in synod. Rom. sub Xysto 113. Nicol. epist. ad Michæl. in præf. antemed.*

CAP. XXIII.

Per seruos de iis, quæ obiciebant, se cum loquebantur, posse conuincere, &c. Quæ res canonibus, & ipsis legibus erat inimica: cum patrum statuta sanxissent, quos ad accusationem leges sæculi non admittunt, his dicendi in cognitione, vel accusandi aliquid denegandum esse licentiam. *Syn. Rom. iv. sub Symmach. antemed.*

CAP. XXIV.

Est à multis antecessoribus nostris synodalis definitum, atque firmatum, ut oues, quæ pastoris suo commissæ fuerint, cum nec reprehendere, nisi à recta fide exorbitauerit, præsumant; nec vllatenus pro quacumque re alia, nisi pro sua iniustitia, accusare audeant: quoniam pastorum adus gladio foris non sunt ferendi, quamquam rite reprehendendi existuntur. *Symmach. in syn. Rom. v. in princip. Greg. lib. 12. epist. 31. Ioann. epist. 1. in prin. vid. Euseb. ep. 2. ante fin.*

CAP. XXV.

Accusatoribus inimicis, vel de inimici domino prodeuntibus, vel qui cum inimicis immorantur, aut suspecti sunt, non credatur: ne irati nocere cupiant, ne læsi vicisci se velint. *Symmach. in synod. Roma. v. ante fin. Ioann. epist. 1. in med. Capitul. lib. 7. c. 14. in adiutu.*

CAP. XXVI.

Homicidas, & adulteros, ac cunctos criminalibus nexibus alligatos, & qui eis coxuales non erant, ab eorum (Episcoporum, vel presbyterorum) vexatione, & accusatione dicente Domino prohibebat (Petrus Apostolus:) quia discipulum supra magistrum esse, aut vllam ei iniuriam inferre nullatenus debere oportet. Infames etiam omnes, & quos Primates, & leges sæculi non suscipiunt, sed & laicos ab eorum accusatione, & vexatione, semper repelli debere rogabat, &c. Maiores vero à minoribus nec accusari, nec iudicari vllatenus posse dicebat: quoniam non solum hoc diuinas, sed & leges sæculi inhibere docebat. *Eccl. Clemens. epistul. 1. post med. Anselm. lib. 3. cap. 1.*

CAP. XXVII.

3. 9. 4. c. Beatus prædecessor noster Clemens vir Apostolicus, & spiritu Dei plenus, vna cum sanctis collegis suis statuit, dicens: Accusandi, vel testificandi licentia denegetur his, qui Christianæ religionis, & nominis dignitatem, & suæ legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. Transgressiores enim sponte legis suæ, eiusque violatores & recedentes apostatæ nominantur. Omnis enim apostata refutandus est ante revisionem suam; non in accusatione recte agentium, aut testimonio suscipiendus; quia vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. Quicumque autem, vt ait Apostolus Iacobus totam legem seruauerit, offenderit autem in vno, factus est reus omnium, &c. *Anaclet. epist. 1. cap. 1. in lib. 4. tit. 7. cap. 8. panorm. & par. 5. cap. 237. decret. Anselm. lib. 3. sep. 10.*

CAP. XXVIII.

2. 9. 7. c. Accusatio quoque eorum, &c. non nisi ab idoneis, & probatissimis viris, qui & suspitionibus, & sceleribus careant, fieri debet; quia Dominus sacri sui corporis tractatores, à vilibus, & reprobis, & non idoneis personis infamari noluit, nec calumniari permisit: sed ipse proprio flagello peccantes sacerdotes à templo eiecit, vnde liquet, quod summi sacerdotes, id est, Episcopi à Deo sunt iudicandi, non ab humanis, aut prauæ vitæ hominibus lacerandi, sed potius ab hominibus fidelibus portandi; ipso Domino exemplum dante, quando per se ipsum, & non per alium vendentes, & ementes eiecit de templo, &c. *Anaclet. epist. 2. c. 5. Trifolium. c. 5. in lib. 4. tit. 7. c. 6. panorm. & par. 5. c. 238. decret. Anselm. lib. 3. c. 320. Decret. c. 4.*

CAP. XXIX.

6. 9. 1. si sacerdos. c. 2. Si sine crimine sacerdos eligi præcipitur, nullatenus ab hominibus criminibus irretitis accusari, aut calumniari permittitur: nec ab aliis, quam ab iis, qui sine crimine sunt, & iuxta electionem, si necessitas fuerit, aut ipsi volendo Domino seruire elegerint, sacerdotesque sine crimine fieri, & ordinari possint, & tales per omnia fuerint, quales eligi sacerdotes iubentur. *Anaclet. epist. 2. in medio.*

CAP. XXX.

3. 9. 1. c. Accusatores, & testes esse non possunt, qui ante hesternum diem, aut nudius tertius inimici fuerunt: ne irati nocere cupiant, vel læsi se vlcisci velint: inoffensus igitur accusatorum, & testium affectus querendus est, & non suspensus. *Anaclet. epist. 3. in medio. Burchard.*

lib. 1. c. 192. in lib. 4. tit. 8. c. 2. panorm. in Rom. & par. 5. c. 239. decret. Anselm. lib. 3. c. 14. Tarracomen. lib. 2. c. 2.

CAP. XXXI.

Deteriores sunt, qui doctorum vitam, morisque corrumpunt his, qui substantias aliorum, prædique diripiunt. Ipsi enim ea, quæ extraneos, licet nostra sunt, auferunt: nostri autem detractores, & morum corruptores proprios nos ipsos decerpunt, & ideo iuste infames sunt, & merito ab Ecclesiæ extorres sunt, &c. [Sententia quoque Cham filij Noë damnatur, qui doctorum suorum, vel præpositorum culpam producit: ceu Cham, qui patris pudenda non operuit, sed magis deridenda monstrauit. Doctor autem, vel pastor Ecclesiæ, si à fide exorbitauerit, erit à fidelibus corrigendus, sed pro reprobis moribus magis est tolerandus, quam distingendus, quia rectores Ecclesiæ à Deo iudicandi sunt, sicut ait propheta: Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat. *Anaclet. epist. 3. post med. Anselm. lib. 3. c. 11. & c. 37. Decret. cap. 3. in lib. 3. c. 38. de summo bono. Tarrac. lib. 2. c. 30.*

CAP. XXXII.

Non est itaque à plebe, aut vulgaribus hominibus atquendus, vel accusandus Episcopus, licet sit inordinatus, quia pro meritis subditorum disponitur à Deo vita testiorum, exemplo David, &c. Ideo ista dico, quia infidiator bona sæpissime solet conuvertere in malum, & in eludis ponit maculam. Vnde si qui sunt vituperatores, aut accusatores Episcoporum, vel reliquorum sacerdotum, non oportet eos à iudicibus Ecclesiæ audiri, antequam eorum discutatur æstimationis suspicio, vel opinio: qua intentione, qua fide, qua temeritate, qua vita, qua conscientia, quoue merito: si pro Deo, aut pro variâ gloria, aut inimicitia, vel odio, aut cupiditate ista præsumperint, nec ne. Hæc omnia fideliter sunt perscrutanda, & diligenter pertrahenda. Nam sunt nonnulli, qui propositos suos peruerse reprehendunt, si vel parum ipsis molesti extiterint, &c. *Euangel. epistola 2. ante med. vide in lib. 3. cap. 38. de summo bono. in lib. 4. tit. 5. cap. 8. & tit. 7. cap. 7. panorm. & par. 5. cap. 240. & par. 6. cap. 312. decret. Anselm. lib. 3. cap. 12.*

CAP. XXXIII.

Proculdubio hi, qui eos (Episcopos, & 9. 4. c. reliquos sacerdotes) persequuntur, & amonere nituntur iniuste contra Apostolicam autoritatem, & si à morte prohibentur, dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, sed vt

conuertatur, & uiuat: perpetua tamen notantur infamia, & exilio digni iudicantur finitimo; de quibus à temporibus Apostolorum, & infra ista tenemus, atque decreta habemus: quibus eorum accusandi Episcopos, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos non humanis, sed diuinis actibus mortuos scimus, &c. *Alex. epist. 1. in princip.*

CAP. XXXIV.

In accusatione Domini ministrorum primo persona, fides, vita, & conuersatio blasphemantium enucleatim perfructur, (*vide supra cap. 45. Nicani concil. apud Iul. I. xij. epist. 1. infu.*)

CAP. XXXV.

Sicut laici, & seculares homines nolunt clericos recipere in accusationibus, & infamationibus suis; ita nec clerici debent eos recipere in impulsationibus suis; quoniam in omnibus discreti debet semper esse, & segregata vita, & conuersatio clericorum, & secularium laicorum, &c. *Teleph. epist. unica. in princip.*

CAP. XXXVI.

Qui proprio ore corpus Domini consiciunt, ab omnibus sunt audiendi, obediendi, atque timendi; & non dilacerandi, aut detrahendi, quia à quibus se Domini populus benedici, saluari, & instrui cupit; nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accusatione suscipi: populus enim ab eis docendus est, & corripiendus; non ipsi ab eo: quia non est discipulus super magistrum, &c. Dei ergo accusat ordinationem, qui eos, qui ab eo constituuntur sacerdotes, accusat, vel damnari cupit, à quibus se omnes fideles cauere debent, quia non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, rei sunt, &c. *Teleph. epist. unica. c. 3. Hadrian. Pap. ad Episcop. Mediom. c. 1. Trolesim. c. 5. Ino par. 6. c. 314. decr. Ausim. lib. 3. c. 13. Capitul. lib. 6. c. 280. & lib. 7. c. 167.*

CAP. XXXVII.

Accusatores, & accusationes, quas seculi leges non admittunt, & nos submouemus, &c. Nec hi, qui non sunt idonei, suscipiantur ad accusationem, & omnes, qui aduersus patres armantur, infames esse censemus; patres enim omnes venerandi sunt, non respuendi, aut insidendi. Hi vero, qui cum inimicis morantur, aut qui suspecti habentur, minime recipiantur, quia eorum æmulatio lacerat etiam innocentes. Hunc murum firmissimum statuerunt patres nostri, &c. Decet in talibus causis hoc maxime prouideri, vt sine strepitu

concertationum, & caritas custodiatur, & veritas defendatur; atque innocentes, & Domini ministri illæsi liberentur, &c. *Teleph. epist. unica. c. 4. Ansel. lib. 5. c. 13.*

CAP. XXXVIII.

Oues pastorem suum non reprehendant; plebs vero Episcopum non accuset, nec vulgus eum arguat: quoniam non est discipulus super magistrum, neque seruus supra dominum. Episcopi autem à Deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos elegit; nam à subditis, aut prauæ vitæ hominibus non sunt arguendi, vel accusandi, aut lacerandi, ipso Domino exemplum dante, quando per se ipsum, & non per alium vendentes eiecit, &c. [Si quis à suo proposito retrorsum exoritur, & insum Apostolicæ sedis libenter transgressus fuerit, infamis efficitur. Reprobati oportet eorum redargutiones, qui in recta fide suspecti sunt; fides autem, & conuersatio primum scrutanda est, & denuo qui reprehensibiles apparuerint, sunt recipiendi, non prius. Ideo persona, & opinio, ac vita vniuicuiusque in initio rimanda est; quia boni semper infestantur à malis, &c. *Prim. epist. 1. cap. 2. Iul. lib. 4. tit. 5. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 243. decr. Ansel. lib. 3. cap. 33.*]

CAP. XXXIX.

Detractores, qui diuina auctoritate eradicandi sunt, & fautores inimicorum ab Episcopali submouemus accusatione, vel testimonio. Nec summorum quispiam minorum accusationibus impetatur, aut disparet, &c. Accusatores autem eorum omni careant suspitione, quia columnas suas Dominus firmiter stare voluit, non à quibuslibet agitari. *Teleph. epist. 1. in princip. Felix epist. 1. post prim. Ansel. 3. cap. 35.*

CAP. XL.

Nullus doctorem per scripta accuset, nec nisi fideli, & legitimo, qui etiam irreprehensibilem vitam, ac conuersationem ducat, accusatori respondeat; quia indignum est, vt doctor stulto, & indocto, atque reprehensibiliter viuenti respondeat iuxta stultitiam suam, &c. Quidquid irreprehensibile est, Catholica defendit Ecclesia. *Callist. ep. 1. in med. Barib. lib. 1. c. 135. Ino par. 5. c. 234. decr.*

CAP. XLI.

Conspiratores in nullius accusationem sunt recipiendi, nec eorum, vel anathematizatorum vox vllum nocere, vel accusare potest. *Callist. epist. 2. in princip. Ino par. 6. c. 346. in fine.*

CAP. XLII.

Nec eos viros, vel accusatores, quos leges

seculi testificant, suscipere debemus. Quis enim dubitat leges humanas rationi, & honestati non repugnantes esse amplectendas præfertim ubi vel publice consulunt utilitati, vel Ecclesiasticæ dignitatis auctoritatem defendunt, ac pro adminiculo tuentur? &c. Quisquis ergo non est legitime coniunctus, vel absque dotali titulo, ac benedictione sacerdotis constat copulatus, sacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos testificari minime potest, quoniam omnis incesti macula pollutus infamis est, & accusare superdictos non permittitur. Non solum ergo hi reuocandi sunt, & infames efficiuntur; sed etiam omnes eis conserientes. Similiter de raptoribus, vel eis, qui seniores impetunt fieri, censemus, &c. Omnes, qui in recta fide suspecti sunt, in accusatione sacerdotum, & eorum, super quorum fide non hæsitatur, minime recipiantur, & in testimonio humano dubij habeantur, &c. [Querendum est ergo in iudicio, cuius sit conuersationis, & fidei is, qui accusat, & is, qui accusatur, quoniam ij, qui non sunt recte conuersationis, ac fidei; & quorum vita est accusabilis, non permittuntur maiores natu accusare: nec quorum fides, vita & libertas nescitur, neque viles personæ in eorum recipiantur accusationem. Romanæ vero fuit enucleatim personæ accusatorum, &c. Nec accusatores, vel testes suspecti recipiantur; quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectio veritatem impedire solet: amor carnalis, & timor, atque auaritia plerumque sensus hebetant humanos, & petuerunt opinionem, ut quæsum pietatem putent, & pecuniam, quasi mercedem prudentiæ. *Callist. epist. 2. cap. 4. & 5. Carthag. v. cap. 96. Bursar. lib. 1. cap. 171. & lib. 7. cap. 1. Iuonar. 9. cap. 22 & 23. & par. 5. cap. 289. decret. & lib. 4. tit. 7. cap. 5. panorm. Capitul. lib. 7. cap. 110 & 111. & in additis poster. cap. 10. & 11. Aufel. lib. 3. cap. 54. Tarracon. lib. 3. cap. 71.*

CAP. XLIII.

Accusandi non sunt (*sacerdotes Domini*) ab infamibus, aut sceleratis, vel inimicis, aut alterius sectæ, vel religionis hominibus. Si peccauerint à reliquis arguantur sacerdotibus, sed à summis Pontificibus constringantur, & non à secularibus, aut malæ vitæ hominibus arguantur, vel arceantur. *Pontian. epist. 1. in princ. Trophæa. c. 5.*

CAP. XLIV.

Suspectos, aut inimicos, aut facile litigantes, & eos, qui non sunt bonæ conuersationis, aut quorum vita est accusabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accusatores esse, & testes & antecessores nostri Apostolice repulerunt auctoritate & nos submoemus, &c. ne libenter labi possint, quos nos

tenere, & saluare debemus; ne quod abiri, prædictum Dei iudicium super verosque veniat, & nos eorum vitio, quod Deus auertat, pereamus, &c. *Pontian. epist. 2. in princ. Aufel. lib. 3. cap. 16.*

CAP. XLV.

Omnes, qui rectam non docent doctrinam, vel rectam non tenent fidem, accusatores neminem recte credentium accusare possunt: quia infamia sunt notati, & à sinu sanctæ matris Ecclesiæ Apostolice mucrone, usque ad rectam conuersationem, & reuersionem eorum abscissi. Vnde Apostolica auctoritate, cum omnibus eiusdem Apostolicæ, atque vniuersalis Ecclesiæ filiis statuente sancimus, ut omnes, qui in Catholica fide suspecti sunt, in accusatione recte credentium non suscipiantur: quia suspensiones semper sunt amouendæ. Merito ergo eorum reprobatum accusatio, qui in recta fide suspecti sunt, nec eis omnino est credendum, qui Trinitatis fidem ignorant. Similiter [omnes, quos sanctorum patrum statuta, 3. q. 4. c. tam præteritis, quam futuris temporibus anathematizant, submoemus, & ab omni accusatione fidelium alienamus, &c. A memoratis, si incorrigibiles apparuerint, vos in omnibus separate. Similiter & ab omnibus, quos Apostolus commemorat, dicens: Cum eis nec cibum sumete, quia & illi, sicut & isti, sunt reprobati, & ante satisfactionem Ecclesiæ non sunt recipiendi; quoniam illi, cum quibus cibum sumere non licet, manifeste apparent sequestrati usque ad satisfactionem cum reliquis fratribus. Quamobrem non debent, nec possunt in accusationem fidelium suscipi, sed etiam ab eorum consortio usque ad iam dictam satisfactionem, repellere sumiles eis efficiantur, aut eorum excommunicationi subiaceant.] *Fabian. epist. 1. in med. Aufel. lib. 3. c. 17.*

CAP. XLVI.

Ipsi Apostoli, & successores eorum olim statuerunt eos ad accusationem non recipi, qui sunt suspecti, vel qui hiet, aut nudius tertius vel dudum fuerint inimici: quoniam suspecti facti sunt; & qui non sunt bonæ conuersationis; vel quorum vita est accusabilis, aut dubij in recta fide. Similiter quorum fides, vita, & libertas nescitur, vel qui infamæ maculis sunt aspersi, aut sceleribus irretiti. Neque eos sacerdotes debere, vel posse clericos accusare, qui recte sacerdotes fieri non possunt, nec sui sunt ordinis: quoniam [sicut sacerdotes, vel reliqui clerici à secularium laicorum excluduntur accusatione, ita illi ab istis sunt excludendi, & alienandi criminatio, & sicut isti ab illis, ita & illi ab istis non recipiantur, quoniam sicut Domini sacerdotum segregata debet esse conuersatio ab eorum conuersatione, ita & litigatio: quia seruam

Dei non oportet litigare, &c. *Fabian. epist. 2. antemed. luo lib. 4. tit. 7. cap. 9. panor. & par. 6. s. 320. decret. Tarras. lib. 2. c. 6.*

&c. *Fabian. epistula 2. in fac. Gregor. lib. 12. re. Luc. 6. gyl. inditio. 7. epist. 51.*

CAP. XLVII.

6. q. 1. s. Illi, qui illa peccata perpetrare, de quibus

31. Apostolus ait: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur, valde cauendi sunt, & ad emendationem, si voluntarie noluerint, compellendi; quia infamiae maculis sunt aspersi, & in barathrum delabuntur, nisi eis sacerdotali auctoritate subuentum fuerit.

1. Cor. 5. Similiter & illi, de quibus ipse ait: Cum huiusmodi hominibus nec cibum sumere: quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctae matris Ecclesiae redintegrentur; quia qui extra nos sunt, nobiscum communicare non possunt, manifestum est enim, quod hi extra nos sunt, & nobis discreti esse debent, cum quibus nos nec edere, nec cibum sumere licet. Similiter & omnes personae quibuscumque turpitudinibus, ac scurrilitatibus subiectae, infames sunt effectae, & omnes, qui aduersus patres armantur, infames efficiuntur, &c. Talia cogitantes sancti Apostoli, eorumque successores spiritu Dei repleti, malos homines praevidentes, & simplices considerantes; difficilem, aut numquam voluerunt esse accusationem sacerdotum; ne à potuissent euerit, aut submoueri: quia si hoc facile concederetur saecularibus, & malis hominibus, aut nullus, aut vix per pauci remaneret, &c. Ideo statuerunt, ne accusarentur, aut si aliter fieri non possit, per difficultis eorum fieret accusatio: & à quibus supra dictum est, non presumeretur; neque à propriis sedibus, aut Ecclesiae Episcopi eicerentur, &c. Similiter statutum est, &c. ut si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eiusque criminari voluerit, aut conspirator fuerit; ut vox ante examinatum iudicium submotus à clero, curiae tradatur, cui diebus vitae suae deseruiat; & infamis absque ulla restitutionis spe permaneat. Nec ullus unquam praesumat accusator simul esse, & iudex vel testis. *Fabian. epist. post. med. Gregor. vi. lib. 7. re. gyl. epist. 2. Anselm. lib. 3. cap. 72. & lib. 7. cap. 159. Desj. d. cap. 4. luo lib. 4. tit. 7. cap. 27. panor. & par. 6. cap. 321. decret. Tarras. lib. 2. cap. 23. & c. 7. Casar. lib. 3. cap. 51.*

CAP. XLVIII.

Similiter statuentes Apostolica auctoritate iubemus, ne pastorem suum oves, quae ei commissae fuerant, nisi in fide errauerint, reprehendere audeant: quia facta praepositorum & oris gladio feriendi non sunt, neque potest discipulus esse super magistrum, dicente Veritatis voce: Non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum,

Si à fide deuiauerit Episcopus, erit corrigendus prius secreto à subditis suis, quod si incorrigibilis, quod absit, apparuerit, tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam: pro alius vero actibus suis magis est tolerandus ab omnibus, & subditis suis, quam accusandus, aut publice derogandus, &c. *Ibidem.*

CAP. L.

Decernimus, ut ij, qui non sunt bonae conversationis, aut quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita, & libertas nescitur, non possint Domini sacerdotes accusare; nec viles personae ad accusationem eorum admittantur. Similiter ij, qui in aliquibus criminibus irreti sunt, vel qui sunt suspiciosi, vocem aduersus maiores natu non habeant accusandi: quia suspiciosa vox, & inimica veritatem solet opprimere. *Fabian. epist. 3. c. 1. Xyst. iij. epist. vni. Capitul. lib. 7. c. 121. & 122. Ansel. lib. 3. cap. 73.*

CAP. LI.

Summopere prouidendum est, ne pastorem suum oves, quae ei commissae fuerant, reprehendere, nisi à fide exorbitauerint, neque accusare praesumant, quoniam tales accusationes vim non habent, neque eis nocere possunt. *Cornel. epist. 2. in med.*

CAP. LII.

Episcopi non sunt leuiter accusandi, vel detrahendi; quia iniuria eorum ad Christum pertinet, cuius vice, & legatione funguntur in Ecclesia, &c. Sicut & olim factum inuenimus, constitui placuit, ut criminationes maiorum natu, &c. (ut in Nicen. c. 58. apud Iul. ep. 52. 2. cap. 20. Hicyn. epist. 1. in fac.) Lucas epist. 1. in princ. luo par. 6. cap. 326. decret. vide supra. c. criminationes.

CAP. LIII.

Infames esse eas personas dicimus, quae 6. q. 1. c. pro aliqua culpa notantur infamia: id est 17. omnes, qui Christianae legis normam abiiciunt, & statuta Ecclesiae contemnunt; similes fures, sacrilegos, & omnes capitalibus criminibus irretitos, sepulchrorum quoque violatores, & Apostolorum, atque successorum eorum, reliquorumque patrum statuta libenter violantes, & omnes, qui aduersus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur; similes & incestuosos, homicidas, perituros, raptos, maleficos, veneficos, adulteros. de bellis fugientes, & qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates Ecclesiae abstrahunt iniuste, & qui

fratres calumniantur, aut accusant, & non probant, vel qui contra innocentes principum animos ad iracundiam prouocant, & omnes anathematizatos, vel pro suis scelerebus ab Ecclesia pulsos, & omnes, quos Ecclesiasticæ, vel sæculi leges infames pronuntiant, &c. Nec seruos ante legitimam libertatem, nec pœnitentes, nec bigamos, nec eos, qui curæ deseruiunt, vel qui non sunt integri corpore, aut sanam non habent mentem, vel intellectum, aut inobedientes Sanctorum decretis existunt, aut furiosi manifestantur. Hi omnes nec ad sacros gradus debent prouehi, nec isti, nec liberi, neque suspecti, nec rectam fidem, vel dignam conuersationem non habentes, summus sacerdos possunt accusare. *Stephan. epist. 1. cap. 1. Barich. lib. 1. cap. 173. Iul. lib. 4. tit. 7. cap. 24. panor. & par. 5. cap. 291. decret. Anselm. lib. 3. cap. 5. Deuotid. cap. 3. Casar. lib. 5. cap. 28. Tarrac. lib. 2. cap. 8.*

C A P. LIV.

Accusatores, & accusationes, quas sæculi leges non recipiunt, & antecessores nostri prohibuerunt, & nos submouemus, nullum alienigena, aut accusator eorum fiat, aut iudex, &c. Accusator autem vestrorum nullus sit seruus, aut libertus, nullaque suspecta persona, aut infamis. Repelluntur etiam cohabitantes inimicis, & omnes laici, quia infestationem blasphemiz affectio amiciz incitare solet, nec illi in vestra fide suscipiendi accusatione, qui vos in sua nolunt recipere infestatione. [Nullus anathema suscipiatur, nec à quoquam credatur, quæ ab eis vel dicuntur, vel conscribuntur. Eos quoque dico anathematizatos esse, quos Episcopi sui scriptis anathematizauerunt, aut eorum statuta anathematizant. *Stephan. epist. 2. cap. 3. Iul. lib. 4. tit. 7. cap. 18. panor. & par. 6. cap. 327. decret. Anselm. lib. 3. cap. 18.*

C A P. LV.

Neganda est accusatis licentia criminandi, prius quam se crimine, quo premuntur, exuerint, quia non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicati sunt, nisi se prius probauerint innocentes, quoniam periculosa est, & admitti non debet rei aduersus quemcumque professio. Familiares vero, & sponte confessi, atque sceleribus irretiti non debent admitti, nec ij, qui hesternæ die, aut pridie, aut ante fuerunt inimici. *Stephan. epist. 2. cap. 7. Hadrianus Papa cap. 31. ad Episcopum Medietim. consist. 7. sine 11. titul. 2. lib. 9. Codice Theodosij, & Anianus ibidem, & consist. 19. titul. 1. lib. 9. Codice Iustini. Burchard. lib. 1. cap. 164. Iul. lib. 4. titulo 7. cap. 15. panor. & par. 5. cap.*

274. decret. Anselm. lib. 3. cap. 71. Capitulum lib. 7. cap. 324. & 453. Casar. lib. 5. cap. 50. Tarrac. lib. 2. cap. 11.

C A P. LVI.

Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator existerit, non est recipiendus, quia infamis effectus est, & à gradu debet recedere, aut curæ tradi seruiturus, &c. Scimus dilectissimi quia semper carnales spirituales solent persequi, & maleuoli, beneuolos infamare, & lacerare. Ideoque Apostoli, & successores eorum, ac reliqui sancti patres noluerunt fieri facili Episcoporum accusationem: quoniam si facilis esset, aut nullus, aut vix aliquis modo inueniretur, &c. Hi vero, qui non sunt bonæ conuersationis, & quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita, & libertas neficitur, non possunt eos accusare. Primo semper accusatorum personæ, fides, vita, & conuersatio est enucleata, inquirenda, & postea quæ obiciunt, fideliter sunt pertractanda, quia nihil prius fieri debet, quam impertorum personæ, fidesque, vita, & conuersatio diligenter discutiantur, ne alicuius inuidia, aut inimicitia, vel intentione mala quisquam vexetur. Criminatos aduersus doctorem nemo suscipiat, quia magis sunt doctores porrandi, quam lædendi, aut infamandi, &c. Eorum autem accusandi sacerdos, vel testificandi in eos, vocem obstruimus, quos humanis, & diuinis vocibus damnatos, vel mortuos esse agnoscimus, &c. Vnde precamur, ne talis multum timearis, quia infames sunt, & non multum vobis nocere possunt; quia eorum vox extincta est, quoniam sic odit Deus eos, qui aduersus Patres armantur, vel patrum inuatores, qui in omni mundo infamia sunt notati. *Stephan. epist. 2. cap. 8. 9. 10. 11. Gregor. vii. lib. 8. regist. epist. 2. Deuotid. cap. 4. Burch. lib. 15. cap. 35. Iul. lib. 16. cap. 36. decret. Anselm. lib. 5. cap. 10. Capitulum lib. 5. cap. 249. & lib. 6. cap. 294. Tarrac. lib. 1. cap. 59. Casar. lib. 7. cap. 112.*

C A P. LVII.

Accusatio Episcoporum non est facile recipienda, dicente Domino: non suscipias vocem mendacij, & Apostolus inquit, Aduersus presbyterum inscriptionem non recipiam absque duobus, vel tribus idoneis testibus. Si hæc de presbyteris, vel cæteris fidelibus sunt præcautione, quanto magis de Episcopis? &c. Insuper à sanctis prædecessoribus nostris plerumque iam est statutum, ut nemo anathema in nostra suscipiatur accusatione; nec illi, qui nos in sua nolunt recipere querela, vel accusatione: cum nos super illos sciamus à Domino constitutos, non illos super nos. Et sicut mandu

lor non potest à minori iudicari, ira nec colligari: quia rarum est omne, quod magnum est, &c. *Xyst. ij. epist. 2. cap. 4. & 5.*

CAP. LVIII.

1. q. 7. c. 52. Crimina, quæ Episcopis impingere dicis, per alios non finas villo modo fieri, nisi per ipsos, qui crimina intendunt; si rament ipsi digni, & irreprehensibiles apparuerint, & actus docuerint publicis, omni se carere suspitione, inimicitia, & irreprehensibilem fidem, conuersationemque ducere, nemini enim de se confesso credi potest super crimen alienum; quoniam omnis eiusque rei confessio periculosa est, & admitti non debet. Similiter alieni erroris socium, vel à sui voluntarie propoliti tramire recedentem, aut sacris patrum regulis, & constitutionibus inobediens rem suscipere non possumus, nec debemus: Nec impetere recte credentes, vel sanctorum patrum sanctionibus obtemperantes permittimus: quia infames omnes esse censemus; qui suam, aut Christianam præuaricantur legem, aut Apostolicam, vel regulatam libenter postponent auctoritatem. *Dionys. epistula 2. in medio. Nican. cap. 49. 52. & 58. apud Iulium epistula 2. cap. 13. 15. 18. & 20. Iul. lib. 4. tit. 7. cap. 17. & tit. 8. cap. 5. panor. & par. 288. decr. Ansel. lib. 2. cap. 15. & lib. 3. cap. 9. Casar. lib. 3. cap. 31.*

CAP. LIX.

Proditoris nec calumnia, nec vox audiat. *Felix epist. 1. ante medium. Nica. cap. 63. apud Iul. epist. 2. cap. 24.*

CAP. LX.

4. q. 6. c. 3. & 4. Si accusatorum personæ in iudicio Episcoporum culpabiles apparuerint, ad arguendum non admittantur; nisi proprias causas asserere, non tamen criminales, vel Ecclesiasticas voluerint. *Felix epist. 2. in medio. Hadrian. ad Episcopum Mediomatr. cap. 5. tu par. 6. cap. 418. & par. 5. cap. 248. decr.*

CAP. LXI.

2. q. 8. c. 3. Hæretici omnes, & suspecti, & excommunicati, homicidæ quoque, atque malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui captum tegerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos, magosque conuerterint, nullarene ad accusationem sunt admittendi. [Nulli infami vnquam, atque sacrilego de quocunque negotio liceat aduersus religiosum Christianum, quamvis humilis, fernilisque persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione Christianum imperare. Ominibus quoque similiter accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui Christianæ religionis, & nominis dignitatem, & suæ legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. Similiter prohibemus, vt nullæ

causæ à iudicibus Ecclesiasticis audiantur, quæ legibus non continentur, vel quæ prohibere esse noscuntur. Hæc non solum Ecclesiasticæ, sed & sæculi leges obseruare præcipiunt, non enim passim, vageque sacerdotum accusatio debet fieri, &c. *Eusebium. epist. 2. cap. 2. 3. 4. Iul. lib. 4. tit. 7. cap. 22. & tit. 8. c. 8. panor. & par. 6. cap. 333. decr. Ansel. lib. 3. cap. 25. Burch. lib. 16. cap. 11. Casar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.*

CAP. LXII.

Paganos, & hæreticos scias non posse Chistianos accusare, aut vocem eis infamationis inferre. *Catus epist. 1. cap. 1. Iul. lib. 4. tit. 7. cap. 11. panor. & Ansel. lib. 3. cap. 45. Tarrac. lib. 2. cap. 15.*

CAP. LXIII.

Qualiter ad concilium veniatur, aut qualiter de suis rebus spoliari, vel eicci à sedibus propriis, aut qui accusatores sint recipiendi, quive non sint, &c. sufficienter ab Apostolicis, eorumque decessoribus, ac nostris prædecessoribus, statutum esse putamus. *Catus epist. 1. cap. 3.*

CAP. LXIV.

Non licet laico quemlibet clericum accusare. *Marcellus epist. 2. post. princ.*

CAP. LXV.

Quod laici, aut suspecti Episcopos non debeant accusare, neque accusatoribus de inimici domo prodeuntibus credendum sit, & à beato Clemente, ipsi eum instruentibus Apostolis legitime definitum, & nos eadem firmamus: quoniam idem odio multoties incensum recte viuentes, atque credentes pettrurare nituntur. Properea persona, fides, vira, & conuersatio, atque suspicio accusantium enucleari primo inquirenda est, deinde quæ obiciuntur fideliter pertradenda. Quia nihil ante fieri debet, quam imperitorum vita, & suspicio, atque odium inquiratur. Et si bonæ conuersationis non fuerint, aut laici, vel manifesti inimici, aut odio respersi fuerint, nequaquam in Episcoporum recipiantur accusatione. *Marcellus epist. 2. in med. Clementis epist. 1. post medium.*

CAP. LXVI.

De accusationibus clericorum, &c. scitote à 1. q. 5. c. 3. à tempore Apostolorum in hac sancta Vrbe seruatum esse, accusatores, & accusationes, quas exrerarum consuetudinum leges non asciscunt, à clericorum accusatione submotas. Similiter laicos non accusasse Episcopos à 1. q. 7. c. 5. haftenus obseruatum, & confirmatum est: quia eiusdem non sunt conuersationis, & oppido eis quidam infesti existunt, &c. Maxime cum nec hi eos in suis velint recipere accusationibus, &c. Talia, & his similis sancti patres prouidentes pericula laicos sæculo militantes ab accusatione sacerdotum

prohibere, similiter, seruos, & libertos, atque censibus publicis, vel priuatis subingaros, omnesque infames ab eadem accusatione, vel reuersione submouerunt, non enim oportet, ut permittantur carnales spirituales persequi; nec sceleribus irretiti, vel saculo militantes Episcopos, infamare, vel lacerare, aut etiam opponere. Nam si hoc Apostoli, aut successores eorum permittent, per pauci remansissent, qui Domini in sacerdotali ordine militarent. Idcirco, & nos sequentes patrum vestigia pro saluatione seruorum Dei, quas-

6. q. 1. c. 19.

5. q. 5. illi qui c. 4.

tumque ad accusationem personas leges publice non admittunt, his impugnandi aliterum & nos licentiam submouemus: & nullæ accusationes à iudicibus audiantur Ecclesiasticis, quæ legibus saculi prohibentur, &c. Nec illi, qui aut in fide Catholica, aut inimicitia suspecti sunt, ad pulsationem prædictorum admittantur: quia veritatem professionis infidelitatis, & inimicitia impedire solet. Nec illi credendi sunt, aut admittendi, qui alioquin sponte crimina consentunt, & ideo replicanda esse sollicitè eorum veritas, quam sponte prolata in illis vox habere non potest, &c. *Ensi-bius epist. 1. in principio. Anselm. lib. 3. cap. 26. Cesar. lib. 5. cap. 59.*

CAP. LXVII.

Infames sunt proculdubio impugnatores Episcoporum, omnesque, qui aduersus patres armantur, & conculcatores Ecclesiarum, sacerdotumque eius, & qui de publicis fugiunt præliis, & mandata Dei contemnunt, & qui aliqua culpa infamiam aspergunt maculis, his omnibus impugnandi Episcopos, patrum sequentes instituta, & nos licentiam submouemus; quia sic odit Deus eos, qui patres persequuntur, ut patrum inuasores, qui in omni mundo infamia notantur, & ideo iuste, & regulariter respuuntur. *Ensebius epist. 1. ansemed.*

CAP. LXVIII.

Oues, quæ pastori suo commissa sunt, eum nec reprehendere, nisi à recta fide exorbitauerit, debent: nec vlatenus accusare possunt quia facta pastoris, per oris gladio ferienda non sunt, quamquam recte reprehendenda videantur. Ideo ista dicimus quia in scripturis vestris repetimus quosdam Episcopos vestris in partibus à propriis ouibus accusatos, aliquos videlicet ex suspitione, & aliquos ex certa ratione: & idcirco quosdam esse rebus suis spoliatos, quosdam vero à propria sede pulsos, &c. *Ensebius epist. 2. ansest. Gregor. lib. 12. in dist. 7. epist. 31. Borch. lib. 1. cap. 139. Ino lib. 4. tit. 5. c. 10. tit. 6. c. 4. panorm. & par. 5. c. 249. & cap. 253. decret. Anselm. lib. 3. cap. 44. sine 34. Cesar. lib. 5. cap. 43.*

CAP. LXIX.

Statuimus iterum cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, sicut dudum decretum reperimus; ut homicidæ, malefici, fures, latrones, raptores, adulteri, incesti, venefici, su-

spedi, criminosi, domestici, periculi, & qui raprum fecerunt, vel falsum testimonium dixerunt; seu quia ad sacrilegos, diuinosque concurrerunt; simileque eorum nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi, quia funesta est vox eorum: vocem enim funestam in omnibus interdicti potius, quam audiri oportet, &c. *Ensebius epist. 3. in prin. Hadrianus Papa cap. 63. ad Episcopum Mediam. Borch. lib. 16. cap. 4. Ino par. 6. c. 333. & par. 10. cap. 37. decret. Anselm. lib. 3. c. 19. Capit. lib. 7. c. 369.*

CAP. LXX.

Eorum os accusandi sacerdotes, vel testis ^{10.} candi in eos obstruimus, quos non humanis, sed diuinis vobis mortuos esse scimus: quoniam infidelis homo mortuus est in corpore viuentem, &c. *Miltiad. epist. 1. post. prin.*

CAP. LXXI.

Est in iam fara Nicæna concorditer statutum synodo accusatores, & accusationes, quas saculi leges non admittunt, à sacerdotali funditus auerti in ocumento. *Ino. epist. 1. c. 3.*

CAP. LXXII.

Similiter in iam præfixa synodo (Nicæna) ^{10.} est decretum, ne suspecti, aut infames, aut criminosi, aut gratiosi, vel calumniatores, vel afines, aut scelerati, aut facile litigantes suscipiantur accusatores; sed tales, qui omni careant suspitione: quia columnas suas Dominus firmet stare voluit, nec à quibuscumque agitari, &c. *Ino. epist. 2. ca. 33. Anselm. lib. 3. ca. 21.*

CAP. LXXIII.

Et insuper in prædicta sancta Nicæna synodo ^{10.} statutum, ut nemo anathema in nostra suscipiatur accusatione, nec illi, qui nos in sua nolunt recipere querela, vel accusatione, &c. *Ino. ep. 2. c. 36.*

CAP. LXXIV.

Accusatores Episcoporum, & testes, super quibus rogastis, absque vlla infamia, aut sus- ^{10.} pitione, vel manifesta macula, & veræ fidei pleniter instructi esse debent, & tales, quales ad sacerdotium eligere iubet diuina auctoritas; quoniam sacerdotes, ut antiqua tradit auctoritas, criminari non possunt, nec inter eos testificari, qui ad eundem non debent, nec possunt prouehi honorem. *Damasus ep. 3. c. 3. Borch. lib. 1. ca. 172. Ino lib. 4. tit. 8. ca. 4. panorm. & par. 5. c. 290. decret.*

CAP. LXXV.

Accusatores, & accusationes, quas saculi ^{10.} leges non asciunt, nullatenus sunt in horum admittendæ causis; quia omne quod irreprehensibile est, catholica defendit Ecclesia, &c. Ea verò, quæ Apostolorum prædicatione, & patrum instructione præcipimus, semper tenere debemus, ne aliqua noua credere, aut ad noxam fratrum intendere videmur, & Accusatores vero, & iudices non idem sint, sed

per se accusatores, per se iudices, per se testes, per se accusati vnusquisque in suo ordinabiliter ordine. *Damef. epist. 3. cap. 6. & 7. Burch. lib. 16. cap. 31. Iuol. lib. 4. tit. 7. cap. 26. par. 7. & par. 6. cap. 337. decret.*

CAP. LXXVI.

3. 9. 9. 8. Neque vnus vnquam iudicetur antequam legitimos accusatores praesentes habeat. *Damef. epist. 6. Anselm. lib. 3. cap. 47. Iuopar. 6. 348. decret.*

CAP. LXXVII.

De oculis cordis alieni temere iudicare iniquum est, & cum, cuius non videntur opera ois bona, peccatum est ex suspitione reprehendere. [Quis ergo, quex pastori suo commissus fuerint, cum nec reprehendere, nisi à recta fide exorbitauerit, debent, & nullatenus accusare possunt, quia facta pastoris † otis gladio ferienda non sunt, quamquam recte reprehendenda videantur, &c. *Iuon. epist. 1. in princip. Gregor. lib. 17. reg. indicio 7. epist. 31.*

CAP. LXXVIII.

Inimicis accusatoribus, vel de inimici domo prodeutoribus, seu qui cum inimicis morantur, non credatur, ne irati nocere cupiant, ne laxi se velint vlciſci. Hi quoque reuicendi sunt, non approbandi. *Iuon. epist. 1. in med.*

CAP. LXXIX.

Sanctorum patrum roborantes decreta statuimus, licet falsissime iam statutum fuerit, nec falsos, nec inimicos, suspectos accusatores vel testes vnquam super Episcopos suscipi, eisque oocere nullatenus posse, quia falsam, aut suspectam, aut odiosam vocem, aut functionem porius interdicti, quam audiri, sanctis patribus placuit. Tales summopere cauendi sunt, & auertendi, ac reiciendi, si nocentes apparuerint, quia non solum Ecclesiasticæ, sed etiam sæculi leges, tales non suscipiunt, sed repellunt, &c. *Siluer. epist. 1. in mea.*

CAP. LXXX.

3. 9. 9. 5. 19. Sanctorum patrum statuta sequentes, synodali auctoritate [omnes, qui aduersus parres attamantur, vt parum inuasores, & mactatores infames esse censemus, quoniam ea vulnera, quæ fomentis non sanantur, ferro abscindi, vel curari necesse est. Vnde fratres cessent iniustæ emulationes, cessent inſidiz, cessent falsæ criminationes, &c. Desinat igitur falsitas incescere veritatem, desinat suspicio, quæ iuste repellitur inſidiari, desinat odium, & inimicitia persequi parres, vel fratres; desinat conspiratio, quæ ab omnibus est tepudianda, inſistere magistris. Horum igitur vitiolorum auctores, vel patratores non sunt in accusatione Pontificum recipiendi, sed penitus repellendi, quoniam iubent canonica decreta patrum, vt accusatio, vel testimonium eorum, qui odio quoslibet insequuntur, vel qui inimici, aut suspecti habentur, nullo modo recipiantur quorum statuta, & nos firmantes, eadem omnibus inuiolabiliter futuris temporibus tene-

re censemus. *Pelag. ij. epist. 1. cap. 4. Anselm. lib. 3. cap. 6.*

CAP. LXXXI.

Non sunt consentiendi, sed reprobandi, qui prelatos suos reprobant, vel accusant, Vnde [canonica sanctorum patrum statuta, ne columnæ sanctæ ecclesiæ vacillent, sequentes, ac roborantes: omnes infames, cunctosque suspectos, vel inimicos, & eos, qui non sunt eorum gentis, vel quorum fides, vita, & libertas nescitur, & qui non sunt bonæ conseruationis, vel quorum vita est acufabilis; ab omni accusatione Episcoporum funditus submouemus. Similiter, & omnes, quos diuine leges mortuos appellant, submouendos esse ab eadem accusatione, & publicæ poenitentiz submittendos, iudicamus, &c. Refutandi sunt etiam raptores, fures, sacrilegi, adulteri & homi similes: nullo modo est enim, quod semper tales, magis discordiam, quam pacem sectantur. [Nul- 2. 9. 7. 8. 54 i lus quoque monachus ralia vnquam arripit, nec secularia, aut ecclesiastica negotia perturbare præsumat, quia mortui in talibus vox est eorum, &c. *Pelag. ij. epist. 3. in prim. Anselm. lib. 3. cap. 59. Calar. lib. 9. cap. 6.*

CAP. LXXXI.

Lator presentium Nemesion ac de nos veniens iudicauit, sicut & gestorum exemplaria, quæ huc detulit, continebant; Paulum † Dyn- 2. 9. 7. 8. 54 clinx ciuitatis Episcopum, inter alia mala in corporale crimen lapsum, à suis fuisse clerici accusatum; atque habita cognitione, ita; quod sine dolore dicere non possumus, claruisse, atque insuper postquam cõuictus est, etiam libellum eum, in quo ea, de quibus accusatus fuerat, vera confessus est, obulisse. Qua de re sententia illum Episcopali deponitur, & se eius loco cum fraternitatis vestræ consensu esse Episcopum ordinatum, &c. *Greg. h. 10. ep. 35. Iuon. Epist. prima Iustiniana. Burch. l. 1. c. 182. Iuopar. 5. c. 298. decret.*

CAP. LXXXII.

De personis accusantium, ac testificantium subtiliter querendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut o forte aliquas contra prædictum Episcopum inimicitias habuissent; & vetum testimonium ex auditu dixerunt, aut certe si scire specialiter testati sunt. *Gregorius lib. 11. epist. 50. Iuon. Defens. Anselm. l. 3. c. 90. al. 93. Calar. l. 5. c. 54.*

CAP. LXXXIV.

Aptzdecessoribus nostris, & à multis testibus sanctis Episcopis statutum fore cognouimus, vt oues pastores suos non facile reprehendant, nec eos criminati, vel accusare præsumant: quia cum in præpositos delinquimus, eius ordinationi; qui nobis eos prætulit, obuiamus. *Gregor. ad Felice. Epist. lib. 12. epist. 31. reg.*

CAP. LXXXV.

Accusationes, & accusatores, atque ea ne- 3. 9. 9. 6. gotia, quæ secularis non adſciunt leges, diuina, ac synodica funditus à clericis tepelli-

auctoritate censemus, quia indignum est superiores pati ab inferioribus, quæ inferiores ab eis patri despicunt. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 11.*

CAP. LXXXVI.

6. q. 1. 6. 2.

Placuit, ut nullus servus, nullus libertus, nulla infamis persona sacerdotem accuset. [Omnes vero in fames esse dicimus, quos leges secularis infames appellant: & omnes qui culpis exigentibus ad sacerdotium non possunt proeui, indignum est enim, ut illi eos accusent, qui esse non possunt, quod ipsi sunt: quoniam sicut maiores à minoribus non diludicantur, ita nec criminati possunt. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 19. vide. Capis. l. 7. c. 437.*

CAP. LXXXVII.

2. q. 7. 6. 33. † interdicti.

Placuit eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos vocem obstruere, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem funestam † interdicti potius, quam audiri oportet. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 29. vide. consil. 20. Arcadij, & Honorij l. 6. tit. 1. ad Iustin. & consil. 3. li. 9. tit. 6. C. Theod. in Anian. l. est consil. 2. tit. 3. vide D. Gregor. l. 1. 1. epist. 51. regis. l. 100 par. 16. c. 332. decret. Capis. l. 7. c. 332. & 440.*

CAP. LXXXVIII.

De his, qui in accusationem maioris natu veniunt, ut Episcopum nulli criminoso liceat accusare. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 40. Capis. l. 7. c. 139.*

CAP. LXXXIX.

Eius, qui frequenter litigat, & ad accensandum est facilis, accusationem nemo absque grandi examine recipiat. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 40.*

CAP. XC.

6. q. 1. 6. 6.

Qui crimen intendit, agnoscendum est, si ipse ante non fuit criminosus: quia periculosa est, & admitti non debet rei aduersus quemque pro confessio. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 64.*

CAP. XCI.

Illi, qui conuenerunt contra venerabilem virum Ignatium, aut suspecti, aut ab heri, & nudius tertius inimici eius erant, aut excommunicati, aut depositi, aut subiecti ipsius, aut certe inferioris dignitatis extiterant. Quorum omnium nullus personam legitimorum iudicum habere sine dubio poterat, vel accusatorum in omnibus dumtaxat negotiis, quæ singulatim, Deo docente, ac summam ea omnia se habere, monstrare conabatur. *Nicæan. episc. ad Michaelem Imperat. ante med. V. in testimonio concilij. CP. c. 6. & synodi Chalcedonen. & Gelasij Papa confirmat, inimicos neque accusatores esse posse, neque iudices.*

CAP. XCII.

4. q. 1. 6. 1. 3.

Ne quicum inimicis viuunt, ad accusandum admittantur. *Nicæan. ad Michaelem Imper. in medio.*

CAP. XCIII.

Novimus in Nicæna synodo generaliter esse decretum, ut nullus passim, vageque Episcopos, aut præsumptiue lacerare, aut accusare, & qui non sunt reus fidei, vel bonæ vitæ, vel claræ conuersationis, aut infamare præsumat. *Athanasij. & alij ad Felicem iij. post princ.*

CAP. XCIV.

Multi sunt, qui contra Ecclesiasticam regulam pugnare videntur, & per testes redemptos, putant se ad accusationem admitti debere, qui omnino non admittantur, nisi actis publicis docuerint, omni se suspitione carere. *Arel. c. 13.*

CAP. XCV.

Illud certum est, si persona accusatoris culpabilis est, non suscipiendam accusationem, nisi super pruarate, & non super Ecclesiastica, vel obiciere. *Carthag. c. 19. G. Carth. iij. c. 7. L. Tullen. post episc. sym. Burd. l. 1. c. 160. l. 100 par. 5. c. 270. decret.*

CAP. XCVI.

Ad accusationem clericorum non recipiatur excommunicatus, siue clericus, siue laicus. *lit. Carth. c. 129. G. Carth. viij. c. 1. L. Afric. c. 95. L. conc. apud d. Medar. in causa Hincmar. l. 10 l. 4. tit. 7. c. 19. par. 14. c. 69. decret. Anst. l. 3. c. 101. Casar. l. 5. c. 81.*

CAP. XCVII.

Serni, & liberi proprii ad accusandum clericos non recipiuntur, & omnes, quos leges publicæ non recipiunt ad criminum accusationem: item omnes infames, hoc est mimi, & turpitudinem passii, hæretici, gentiles, vel iudei, nisi si priuatas causas suas prosequantur. *Carth. c. 130. G. Carth. vij. c. 1. & l. L. Afric. c. 95. & 96. L. Rabau. c. 1. de penit. Ennod. pro Symmach. l. 100 par. 16. c. 64. decret.*

CAP. XCVIII.

Qui aliquibus sceleribus irretitus est, vocem aduersus maiores natu non habeat accusandi. Si criminosus est, non admittatur. *Carth. 17. c. 6.*

CAP. XCIX.

Querendum est in iudicio, cuius sit conuersatio, & fidei is, qui accusat, & is, qui accusatur. *Carth. iij. c. 96. Callist. ep. 2. c. 5. Capis. l. 7. c. 110. & in additis c. 10.*

CAP. C.

Laicis contra cuiuslibet gradus clericum, si quid criminale parant obicere, dummodo vera suggerant, proponendi permittimus potestatem. *Epan. c. 24.*

CAP. CI.

Liberto aduersus Ecclesiam, cuius iuris extitit, accusandi, vel testificandi denegetur licentia. Si præsumpserit, placet, ut stante compositione, in seruitutem propriæ Ecclesiæ reuocetur, cui nocere conatur. *Tolet. xv. c. 67. Bur. lib. 3. c. 176. l. 100 par. 3. c. 237. decret. & par. 16. cap. 65.*

CAP. CII.

De serm.
no ordin.
c. 3. apud
Greg. ix.
et in int.
in i. coll.

De familiis Ecclesie constituere presbyteros, & diacones per parochias liceat, &c. His quoque, sicut, & ceteris Ecclesie libertis accusatis, vel testificandi aduersus Ecclesiam aditus intercluditur; ad quod si aspirauerint, non solum libertatis beneficio careant, sed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, sed tempore necessitatis promeruerunt. *Toler. c. 73.*

CAP. CIII.

3. q. 6. c. 2. Dignum est, ut vita innocentis nulla maculetur perniciæ accusatorum. Ideo quisquis à quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator præsentetur, acque legum, & canonum sententia exquiratur. Quod si indigna ad accusandum persona inuenitur ad eius accusationem, non iudicetur, nisi ubi pro capite Regis maiestatis causa versatur. *Toler. c. 111. Form. c. 42. Tullen. post ep. synodi. Bore. l. 16. c. 5.*

CAP. CIV.

Scriptum est in Carthaginensi concilio, quod Apostolicæ sedis per Faustianum Episcopum, qui tunc ab ea missus interfuit, probauit auctoritas: Accusatoribus de inimici domo prodeuntibus non credendum. *Ennod. pro Symmac. post princ.*

CAP. CV.

Clamat in alio loco Carthaginense concilium, quascumque ad accusationem personas leges publicæ non admittunt, his impugnandi alterum & nos licentiam submonemus: & nullæ accusationes à iudicibus audiantur Ecclesiasticis, quæ legibus sæculi prohibentur. *Ennod. pro Symmacho ante mediu. vide. Carth. c. 2. Afric. c. 96. L. Carth. 130. G. Casar. lib. 5. c. 81.*

CAP. CVI.

2. q. 7. c. 2. Siluester constituit, ut nullus laicus crimen clerico audeat inferre, &c. *Damas. in Syluest. L. d. imper. l. 111. 51. de testibus in Longob. Bore. l. 1. c. 151. l. 100. l. 4. tit. 8. c. 7. panorm. & par. 5. c. 26. 4. decret. Ansel. l. 3. c. 23. Casaragust. lib. 5. c. 33. Tarrac. lib. 2. c. 16.*

De calumniatoribus.

Tit. XI.

CAPVT I.

EVphemius Episcopus, dum non probasset omnia, quæ testificabatur prima pollicitatione, damnatus est: & accepit anathema, dum non docuisset omnia: & subscriserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romæ dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, quite consecrauit Coepiscopum, condemnabas, & accusabas. *Alba contra Polychr. tempore Xysti 19. in medic.*

CAP. II.

Proditoris nec calumnia; nec vox audita. *3. q. 6. c. 1. Euseb. epist. 1. ante suum. Nice. c. 59. apud 1. Julian. epist. 2. c. 24. Felix epist. 1. ante mediu.*

CAP. III.

Deus, frates, ad hoc præordinauit vos, & omnes, qui summo sacerdotio funguntur, *7. in iusticiis remoueat, & præsumptiones abscindatis, & in sacerdotio laborantibus succurratis, & opprobriis, & calamitatibus eorum locum non præbeatis; sed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adiutorium feratis: illum vero, qui calumniam, vel opprobrium facit, abscindatis, &c. Similiter statutum est, & nos eadem statuta firmantes statuimus, ut si aliquis clericorum, suis Episcopis infestus, aut insidiosus fuerit, eosque criminari voluerit, aut conspirator fuerit, vox ante examinatum iudicium submota à clero, curi tradatur, cui diebus vite suæ deseruiat, & infamis absque villa restitutionis spe permaneat. *Fabian. epist. 2. in med. & in fin. Gr. g. v. 11. l. 7. reg. ep. 2. Ansel. l. 7. c. 159. Denis. c. 4. Tarrac. lib. 1. c. 23.**

CAP. IV.

Reuera ibi semper causa agatur, ubi crimen admittitur, & qui non probauerit, quod obiecit, poenam, quam intulerit, ipse patiatur, &c. *Fabian. epist. 3. c. 4. Xystus 11. epist. vnic. c. 4. Hadrianus Papæ. 48. ad Episcopum Mediom. Bore. l. 16. c. 3. l. 100. lib. 4. tit. 7. c. 21. panorm. Capis. l. 7. c. 365.*

CAP. V.

Omnes, qui aduersus patres armauerunt, &c. & qui fratres calumniantur, aut accusant, & non probant, vel qui contra innocentes Principum animos ad iracundiam prouocant, &c. infames sunt. *Steph. epist. 1. in med. Bore. lib. 1. c. 173. l. 100. l. 4. tit. 7. c. 14. panorm. & par. 5. c. 29. decret. Ansel. l. 3. c. 5. Denis. c. 5. Casar. l. 3. c. 28. Tarrac. l. 2. c. 3.*

CAP. VI.

Accusationis ordinem talem, & didicimus, & seruare iubemus, id est: si quis clericorum in crimine impetitur, non statim reus existimetur, qui accusari potuit, ne suspectam innocentiam faciamus. Sed [quisquis ille est, qui crimen intendit, in iudicium veniat, &c. nec forte sibi nouerit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicij]. *Eutychian. ep. 2. ante med. Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 7. l. 100. l. 4. tit. 7. c. 22. panorm. & par. 6. c. 332. decret. Capitul. lib. 7. c. 436. & in additis c. 151.*

CAP. VII.

Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, & vel quilibet clericus apud Episcopos, &c. fuerint accusati, quicumque fuerit, siue ille sit sublimis vir honoris, siue vilis alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabili intentionis arripuerit, nouerit probationis documen-

2. q. 3. e. ta se debere inferre. [Si quis ergo circa huiusmodi personas, non probata detulerit, auctoritate huius sanctionis, intelligat se iacturam infamiz sustinere, vt damno pudoris, estimationis dispendio, discat sibi alienæ verecundiz impune insidiari, saltem de cætero Non licere. *Caus. epist. l. ca. 3. Anselm. lib. 3. c. 45.*

CAP. VIII.

2. q. 3. e. Calumniator talionem recipiat. *Damas. ep. 3. c. 7. Burch. l. 16. c. 32. luo. l. 4. tit. 7. c. 23. panno. & par. 4. q. 4. c. 6. c. 337. decret.*

CAP. IX.

Scitote me criminari à quodam Basso, & iniuste persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus, nostra auctoritate synodum congregari iussit, & facto concilio cum magna examinatione satisfaciens omnibus, licet euadere satis aliter potuissim, suspicionem tamē fugiens coram omnibus me purgavi, me scilicet à suspicione, & æmulatione liberans: sed non aliis, qui noluerint, aut sponere hoc non elegerint, faciendo formam, exemplumque dans, &c. Condemnatus est autem memoratus Bassus à iam dicta synodo, ita tamen vt in vltima die viaticum ei non denegetur propter humanitatem pietatis Ecclesiæ. *Xyst. iij. ep. vnica. post prine.*

CAP. X.

Si quis circa huiusmodi personas (loquitur de clericis) non probata detulerit, intelligat se iacturam infamiz sustinere, & sub magna excommunicatione, exilio deportari. *Xystus iij. epist. vnica. ante medi. Hadrian. ad Episcopum Mediom. ca. 22. Cod. Thero. lib. 16. tit. 2. const. 41. Anselmus lib. 3. cap. 45. Capitul. lib. 7. c. 438.*

CAP. XI.

Epiphanium presbyterum quorundam sacerdotum litteris criminaliter accusatum, cuius nos, vt volumus, discutientes causam nihilque in eo obiectionum reperientes, vt ad locum suum reuerteretur, absoluius. Crimini ergo eius auctores te volumus persecrari, & nisi qui easdem transmisit epistulas, paratus fuerit hoc, quod obiecit, canonicis, atque districtissimis probationibus edocere, nullatenus ad sanctæ ministerium communionis accedat. *Gregor. lib. 3. epist. 24. Ianuario Epist. 3. q. 6. c.*

CAP. XII.

Omnis, qui falsa aliis intulercit, puniatur, & pro fallitate, ferat infamiam. *Hadrian. ad Episc. Mediom. ca. 38. vide ca. 22. them. 1. Anselm. lib. 3. c. 88. Capitul. lib. 6. ca. 277 & lib. 7. ca. 348. c. 197.*

CAP. XIII.

Qui in alterius famâ in publico scripturam, aut verba contumeliosa confixerit, & repertus scripta non probauerit, flagelletur, & qui prius ea inuenerit, rumpat, si non vult auctoris facti causam incurtere. *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 46. luo. par. 4. ca. 156. det. & par. 156. c. 237. decret. Capitul. l. 7. c. 360.*

CAP. XIV.

Si quis Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nisi in fine, dandam ei non esse communionem. *Hadrian. ad Episc. Mediom. ca. 58.*

CAP. XV.

Requendum à nobis ducitis, quid deo iudicandum sit, qui quemlibet falso criminatus fuerit, & postmodum accusator fallax apparuerit. De hoc quamvis venerandæ leges abunde, quod iustum est, innuant, nos tamen potius cum Apostolo vos ad misericordiz visitæ, quàm se Deus, super sacrificium velle testatur, semper conuenit exhortari. *Nicolaus c. 1. b. ad consilia Bulgar. c. 48. Mart. 9. b.*

CAP. XVI.

Delator, si quis extiterit fidelis, & per delationem eius aliquis fuerit proscriptus, vt interfectus, non nisi in finem accipiat communionem, si leuior causa fuerit, intra quinquennium accipiat communionem: si catechumenus fuerit, post quinquennium admittatur ad baptismum. *Elis. ca. 73. Burch. l. 6. c. 27. luo. par. 10. c. 156. decret. Capit. l. 6. c. 244 & l. 7. c. 205 & in additis, c. 160.*

CAP. XVII.

Si quis Episcopum, presbyterum, vel diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem. *Elis. c. 73. Burch. l. 2. c. 195. luo. par. 6. c. 240. decret.*

CAP. XVIII.

Qui falso accusant fratres suos vsque ad exitum non communicent, sed falsus testis iuxta scripturam impunitus non sit. *Arlet. i. ca. 14.*

CAP. XIX.

Eos, qui falsa fratribus capitula obiecisse conuicti fuerint, placuit vsque ad exitum non communicare, sicut magna synodus ante constituit, nisi digna satisfactione poeniteant. *Arleten. ij. cap. 14. Capitular. libro 6. c. 241.*

CAP. XX.

Si quis secularium per calumniam Ecclesiæ, aut per clerum fatigare temptauerit, & conuictus fuerit, ab Ecclesiæ liminibus, & à catholicorum communione, nisi digne poenituerit, coëctetur. *Agathen. ca. 32. Formac. c. 24. & c. 61. Burch. l. 15. c. 5. luo. par. 16. c. 6. decret. Anselm. l. 3. c. 176.*

CAP. XXI.

Placuit accusandi licentiam in vestris ordinibus, si qua existat, lenitate comprimere, &c. Sin autem de crimine aliquem putet (Episcopus) esse damnandum, accusatoris per voce discutientiendum se sciat, fas est enim vt quæ vni probantur, probentur ab omnibus. *Vulson. c. 7.*

CAP. XXII.

2. g. 4. c. Si quis clericum in accusatione fornicationis impetit, secundum preceptum Pauli Apostoli duo, vel tria testimonia requirantur ab illo: quod si non potuerit datis testimoniis approbare, quod dixit, excommunicationem accusati accusator accipiat. *Brac. ij. ca. 8. Burch. l. 2. c. 202. luo l. 4. tit. 8. ca. 13. par. 6. c. 276 decret. Capit. 5. c. 240.*

De citatione. Tit. XII.

CAPVT I.

6. 2. de accus. Greg. ix. c. 8. et in un. coll. Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. ad summos Primates causa eius canonice deferatur; qui in congruo loco intra ipsam provinciam, tempore congruo, id est, autumnali, vel æstiuo, concilium regulariter conuocare debebunt; ita, ut ab omnibus eiusdem provincie Episcopis inibi audiat; quo & ipse regulariter conuocatus, si eum ad infirmitas, aut alia grauis necessitas non detinuerit, adesse debet, &c. Nec a communione suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad causam suam dicendam; electorum iudicium, die statuta, litteris euocatus, minime occurrerit: hoc est, nisi eum aliqua præoccupauerit necessitas, infra spatium prædictorum mensium, & eo amplius potuit causa distauerit. *Felix in syn. lxx. episc. cp. 2. in princ. Hadrian. Papae. 5. in princ. ad Episc. Medium. Burch. l. 2. c. 174. luo par. 5. c. 292. decret. Capit. l. 7. c. 143. in additiis.*

CAP. II.

Si quis Episcopus legitime accusatus, & ad concilium canonice conuocatus fuerit, absque ulla trepidatione ire debet; & si ire non potuerit, pro se legatum ad synodum mittat. *Felix ij. in syn. Rom. cp. 1. c. 6.*

CAP. III.

Si Episcopus accusetur de aliqua re à fide dignis, vocetur ab Episcopis: si venerit, & confessus, aut conuictus fuerit, pena definiatur delicto competens: si vocatus non paruerit, iterum vocetur duobus Episcopis ad eum missis: si netum quidem pareat, tertio vocetur duobus iterum Episcopis ad eum missis. Si vero etiam tum eos contemnat, neque compareat, synodus definat in eum, quod arbitratum oportere, ut non lucrari videatur fugiendo. *Apost. c. 74.*

CAP. IV.

1. 9. 4. c. Duodecim iudices quilibet Episcopus accusatus, si necesse fuerit, eligat, à quibus eius causa iuste iudicetur: nec prius audiat, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipsi per se eligantur; & regulariter ꝑ vocatus ad suorum primo conueniunt Episcoporum, per eos eius causa iuste audiat, & rationabiliter discernatur. *Zephyr. cp. 1. ante med. Ansel. l. 3. c. 41. Casar. l. 5. c. 41. Farras. l. 2. c. 52.*

CAP. V.

Nullus præfati ordinis (loquitur de Episcopis) vir accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, prius quam regulariter à suo Primato vocatus sit, locumque defendendi, & inquirendi accipiat ad abluenda crimina. *id. ph. cp. 2. c. 4. Burch. l. 2. c. 177. luo par. 5. c. 293. decret.*

CAP. VI.

Ecclesiasticam sequentes regulam, vos, & illos Romæ regulariter ad iudicium die statuta, non sub angusto temporis spatio, ut excusatio locum non inueniat, litteris, & apocrisiis euocauimus. Illique vocatione suscepta ad diem institutum venire: sed vos ne vestris mendaciis caperemini, vestraque calumnia enudaretur, venire distulistis. *lul. episc. 2. in princ.*

CAP. VII.

Vocatio ad synodum, iuxta decreta patrum 5. g. 1. c. canonica, eius, qui impetitur, tam sua præsentia, quam & scriptis, atque apocrisiis, per spatium fieri debet congruum, atque canonicum: quia nisi canonice vocatus fuerit suo tempore, & canonica ordinatione, licet eueniat ad conuentum, quacumque necessitate, nisi sponte voluerit, nullatenus suis respondere in iudiciis debet: quoniam nec sæculi leges hoc permittunt fieri, quanto magis diuina? *Damasc. episc. 3. c. 4. Burch. lib. 1. ca. 156. luo par. 5. ca. 266. decret. Anselm. lib. 3. ca. 46. Farras. lib. 2. ca. 65.*

CAP. VIII.

Clericus, siue laicus si crimine, aut lite pulsatus fuerit, non alibi, quam in foro suo provocatus audiat. *Hadrian. ad Episc. Medium. c. 33. vel 35. Ansel. l. 3. c. 88.*

CAP. IX.

Si quis Episcopus accusetur, apud Primates provincie accusator introducat causam: sed non prohibeatur à communione accusatus, nisi ad defensionem in iudicium electorum ad iudicandum non compareat vocatus per litteras ad certum tempus, puta intra mensem à die, qua receperit litteras constat, &c. *Carib. ca. 10. G. Carib. 39. c. 7. L. Tullen. post ep. syn. Burch. l. 2. c. 160. luo l. 4. tit. 10. c. 2. par. 5. c. 270 decret. Ansel. l. 3. c. 33.*

In accusatione præsentis debent esse accusator, & reus. Tit. XIII.

CAPVT I.

Non est consuetudo damnare aliquem hominem, prius quam is, qui accusatur, præsentis habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *id. c. 14. qualiter de 2. ap. Gregor. l. 2. c. 10. 4. coll. eod. tit. c. 4.*

CAP. II.

Debet esse præfatus is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit, &c. *l. luo. in cons. gen. Lact. 8.*

CAP. III.

5. 9. 9. 6. Accusatori omnino non credi decernimus, qui absente aduersario causam suggerit, ante versusque partis discussionem. *Nica. c. 33. apud Iul. ep. 2. c. 9. Theoph. ep. vni. c. 4. Ansel. l. 3. c. 13. d. 12.*

CAP. IV.

2. 9. 7. 6. Criminationes maiorum natu per alios non fiant, nisi per ipsos, qui crimina intendunt: si tamen ipsi digni, & irreprehensibiles apparuerint, &c. *Nica. c. 58. apud Iul. ep. 2. c. 20. Elzgin. ep. 1. c. 3. Lucius ep. vni. c. 2. Dionys. ep. 2. in med. luo par. 6. c. 32. decret.*

CAP. V.

3. 9. 9. 6. Absente aduersario non audiat accusator: nec sententia, absente parte alia, à iudice dicta vllam obtinebit firmitatem; neque absens per alium accusari, aut accusare potest. *Felix in syn. lxx. Episc. ep. 2. in med. H. adr. ad Episc. Medio. c. 5. abcm. 7. 8. 9. luo li. 4. tit. 7. c. 2. pan. & par. 5. ca. 2. 48 & par. 6. c. 331 & par. 16. c. 316. decret. Ansel. l. 3. c. 7. Capit. l. 7. c. 35. 4. & in addit. c. 103 & 143. Cas. l. 5. c. 30. Tarrac. l. 2. c. 12.*

CAP. VI.

3. 9. 9. 6. Cauant iudices Ecclesie, ne absente eo, cuius causa ventilatur, sententiam proferant, quia irrita erit; immo & causam in synodo p̄ profecto dabunt. *Elzgin. ep. vni. c. 3. Carib. xv. c. 30. H. adr. c. 49. ad Episc. Mediom. luo par. 6. c. 319. decret. Ansel. l. 3. c. 28. Capit. l. 6. c. 279. & l. 7. c. 219. Burch. lib. 16. ca. 14. Cas. l. 3. c. 65. Tarrac. lib. 2. ca. 58.*

CAP. VII.

3. 9. 8. 6. Absens veronemo iudicetur, quia & diuinæ, & humanæ hoc prohibent leges. *Zephyr. ep. 1. 3. 9. 6. post prius. Burch. l. 16. c. 13. Ansel. l. 3. c. 58. luo par. 5. c. 245. decret.*

CAP. VIII.

Nullus doctorem per scripta accuset, nec nisi fidei & legitimo, qui etiam irreprehensibilem vitam, ac conuersationem ducat, accusatori respondeat, &c. *Callist. ep. 1. c. 2. Burch. lib. 1. c. 135. luo par. 5. c. 234. decret.*

CAP. IX.

3. 9. 8. 6. Rimandæ sunt enucleatim personæ accusatorum, quæ sine scripto difficile, per scriptum autem nunquam recipiantur; quia per scripturam nullus accusatur, vel accusari potest, sed propria voce, & p̄sente eo, quem accusare voluerit, suam quique agat accusationem. Nec absente eo, quem accusare voluerit, cuiusque accusatori credatur. *Callist. ep. 2. c. 5. Burch. lib. 1. c. 171. luo par. 5. ca. 189. decret. Ansel. l. 3. ca. 54.*

CAP. X.

3. 9. 9. 6. Omnia, quæ aduersus absentes in omni negotio, aut loco aguntur, aut iudicantur, omni eo euacuantur, quoniam absentem nullus addicit, nec vlla lex damnat. *Cornel. ep. 1. c. 2. Ansel. l. 3. c. 57. Capit. l. 7. c. 143. in addit. Tarrac. l. 2. ca. 65.*

CAP. XI.

3. 9. 8. 6. Per scripta nullus accusatio suscipiatur, sed

propria voce, si legitima & condigna accusatoris persona fuerit; p̄sente videlicet eo, quem accusare desiderat, quia nullus absens, aut accusare potest, aut accusari. *Steph. episc. 2. t. 4. Burch. lib. 1. ca. 177. luo lib. 4. tit. 7. c. 3. pan. par. 5. c. 293. & par. 6. ca. 328. decret. Tarrac. l. 2. ca. 9.*

CAP. XII.

Cauant iudices Ecclesie, ne absente eo, cuius causa ventilatur, sententiam proferant, quia irrita erit, qui etiam rationem pro actione fratrum in p̄sencia dabunt. *Felix ep. 1. ante med. Nica. c. 61. apud Iul. ep. 2. c. 24.*

CAP. XIII.

Crimina, quæ Episcopus impingere didi, per alios non sinas vilo modo fieri, nisi per ipsos, qui crimina intendunt, &c. *Dionys. ep. 2. in med.*

CAP. XIV.

Nec oportet quemquam iudicari, aut damnari, antequam suos accusatores p̄sentes habeat, locumque defendendi accipiat spatiosum ad abluenda crimina. *Iul. ep. 1. c. 31. Marcell. ep. 2. ante med. Damas. ep. 6. in fin.*

CAP. XV.

Nullus introducat per personalem, sed actusatores, & accusati æqua audiantur ratione, iuxta quod gestorum ordo exigit. *Damas. ep. 3. c. 7. luo par. 6. c. 337. decret.*

CAP. XVI.

Habetur quoque in decretis sanctorum Patrum sanctum, non fore canonicum, quemquam sacerdotem iudicare, vel damnare, antequam accusatores canonice examinatos p̄sentes habeat. *Damas. ep. 3. c. 8. luo par. 6. c. 347. decret.*

CAP. XVII.

Relatum est ad sedem Apostolicam, vos accusaciones fratrum per scripta suscipere absque legitimo accusatore, quod deinceps in omni orbe terrarum fieri, Apostolica auctoritate prohibemus, &c. nec vquam prius per scripta eorum, qui accusantur, causam discutere, quam per querulantium insinuationes vocati, canonicæ ad synodum veniant, & p̄sents per p̄sentem agnoscat veraciter & intelligat, quæ obiciuntur ei, &c. Nam & Dominus noster Iesus Christus Iudam furem esse sciebat, sed quoniam non est p̄sentiā manifeste accusatus, ideo non est eiectus. Nec nos vilo modo agere oportet, quod ille noluit facere; leges enim sæculi accusatores p̄sentes exigunt, & non per scripta absentes. Vnde canonica Patrum constituta non semel, sed sæpissime clamant: nec accusaciones, nec testimonia vlla per scripta posse proferri, nec de aliis negotiis quicumque testimonium dicant, nisi de his, quæ sub p̄sencia eorum acta esse noscuntur. Similiter & qui accusare alium elegerit, p̄sents per se, & non per alium accuset, inscriptione videlicet p̄missa. Neque vllus vnquam iudicetur, antequam legitimis accusatores p̄sentes habeat

locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Curandum quoque est, ne ira quæquam subripiat, faciatque citius, quod non licet. *Damas. ep. 6. in prin. & in fin. Ansel. l. 3. c. 47. Capit. l. 5. c. 24. 4. 1. par. 6. c. 143. decret.*

CAP. XVIII.

Placuit, ut nullus Episcopus quemquam clericorum iudicare, aut damnare præsumat, nisi accusatus legitimis accusatores presentes habeat, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Hadr. ad Episc. Medium. c. 20.*

CAP. XIX.

In criminalibus causis nec accusator, nisi per se aliquem accusare potest; nec accusatus per aliam personam se defensare permittitur. *Hadr. ad Episc. Medium. c. 35. l. 1. l. 4. tit. 7. c. 4. pan. Ansel. l. 3. c. 88. Tarrac. l. 4. c. 54.*

CAP. XX.

Si quando in causa capitali, vel in causa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum. *Hadr. ad Episc. Medium. c. 4. Ansel. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 357. & in addit. c. 140.*

CAP. XXI.

Accusationem per litteras, & absente, qui accusat, facti canones non recipiunt. *Greg. viij. l. 1. regist. ep. 66.*

CAP. XXII.

Novit fraternitas tua, quod personis absentibus accusationem per scripta canonica non probet auctoritas, nec absque partium disceptatione per cognita in examinatione recipiat causas. *Greg. viij. l. 2. regist. ep. 4.*

CAP. XXIII.

Quisquis à quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator præsentetur, atque legum, & canonum sententia exquiratur. *Tales. vi. c. 31. Form. c. 43. Tullen. post. ep. syn. Burch. l. 16. c. 5.*

CAP. XXIV.

Quomodo est possibile, altero accusato, pro eo alterum dicere? *Flavian. in syn. CP. aduersus Eutych. all. 4. cuius mentio fit in conc. Chalced. all. 1. ante med.*

De libello accusatoris. Tit. XIV.

CAPVT I.

Remandæ sunt enucleatim personæ accusatorum, quæ sine scripto difficile, per scriptum autem auoquam recipiantur: quia per scripturam nullus accusare, vel accusari potest, &c. *Galst. ep. 2. c. 5. Burch. l. 1. c. 172. l. 1. par. 5. c. 289. decret. Ansel. l. 3. c. 54.*

CAP. II.

Si quis itatus crimen aliquod cuiuslibet temere adiecerit, conuiuium non est pro accusatione habendum, sed permissio tractandi spatium, quod iratus dixit, per scripturam se probaturum esse fateatur, ut si fortasse respiciens, quæ per ita cundiam dixit, iterare, aut scribere noluerit, non ut reus criminis teneatur. Omnis

ergo, qui crimen obicit, scribat se probaturum. *Fabia. ep. 3. c. 4. Xyst. ap. vni. c. 3. & 4. Hadr. c. 47. & 48. ad Episc. Medium. l. 1. l. 4. tit. 7. c. 21. pan. & par. 6. c. 324. decret. Ansel. l. 3. c. 79. Burch. l. 16. c. 3. Capit. l. 7. c. 364. & 365.*

CAP. III.

Si Primates accusatores Episcoporum enim eis pacificare familiariter mori me potuerint, tunc tempore legitimo eos ad synodum canonice conuocant, non intra angusta tempora canonice conuocet, & non prius quam eis per scripta significant, quid eis opponitur, ut ad responsum præparati adueniant, &c. *Felix ij. & syn. Rom. ep. 1. c. 3. Burch. l. 1. c. 221. l. 1. par. 5. c. 355. decret.*

CAP. IV.

Inuentus Archiepiscopus dixit: Habetis libellum reclamationis, aut postulationis, si libellus ecclesiastica se habet traditio. Illi autem responderunt, se præ manibus nullum libellum habere. Hincmarus Archiepiscopus dixit: Legum ecclesiasticarum consuetudo, & auctoritas talis est, ut in causis gestorum semper scripturam requirant, adeo ut qui ad sacrum fontem accedit, suum dare nomen precipiantur: qui ad summum sacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur: ordinatus autem à suis ordinariis litteras accipere iubetur: qui etiam ab Ecclesiastica societate quolibet excessu disceditur, libellari scriptione, aut recipitur, aut deicitur. Sed qui accusatur, aut qui excommunicatur, reconciliatus, per scripturam accusari, vel reconciliatus commendati iubetur. *Synod. apud S. Medard. in causa Hincmari in prin. Burch. l. 2. c. 197. l. 1. c. 269. decret.*

De inscriptione. Tit. XV.

CAPVT I.

Si quis non hæreticus, non excommunicatus, non iudicatus, non accusatus dicat se habere ecclesiasticam accusationem contra Episcopum, ante omnes Episcopos prouincie influat accusationes, & illic probet crimina Episcopi. Si veto oqueant provinciales corrigere illata crimina; tunc ad maiorem synodum Episcoporum veniant, quam illa erat: neque ante accusatio instituat, quam se simili poenæ (accusatores) inficerant, subituri eam, si quid per calumniam intendant. *CP. c. 6. G.*

CAP. II.

Sacri patres prouide statuerunt, ut accusatio prælatorum non facile admittatur, ne concussus columnis corruat ædificium, non si diligens adhibetur cautela, per quæ non folum falsæ, sed etiam malignæ criminatio in aua præcludatur. Verum ita voluerunt prouidere prælati, ne crimio areatur iniuste, ut tamen caueret, ne delinquerent insolenter contra morbum utriusque inueniētes congruā medicinā; videlicet, ut criminalis accusatio, quæ ad diminutionem capitis, id est, degradationem intendit, nisi legitima procedat inscriptio, nullatenus admittatur, & præ-

de accus.
c. 24.
qualiter,
& quomodo.
de. ap.
Greg. xij.
c. 4. cod.
tit. 1. in
c. coll.

progen.
dat.

&c. Sicut accusationem legitima præcedere debet inscriptio, sic & denuntiatio in caritativa admonitio. Innoc. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 8.

CAP. III.

Omnia, qui crimen obicit, scribar se probaturum, &c. Reuera semper ibi causa agatur, ubi crimen admittitur: & qui non probauerit, quod obicit, penam, quam intulerit, ipse patitur. Fabian. ep. 3. c. 4. Xyst. iij. ep. unice. c. 4. Hadrian. Papæ. c. 48. ad Episc. Mediom. Burc. l. 16. c. 3. Inol. 4. tit. 7. c. 1. pan. & par. 6. c. 32. de cr. Ansel. l. 3. c. 79. Capit. l. 7. c. 365. Casar. l. 5. c. 52. Tarrac. li. 4. c. 40.

CAP. IV.

Accusationis ordinem calem & didicimus, & seruari iubemus: id est, si quis clericorum in crimine impetrat, non statim reus existimetur, qui accusari potuit, ne suspectam innocentiam faciamus. Sed [quisquis] ille est, qui crimen intendit, in iudicium veniat, nomen rei indicet, vinculum inscriptionis arripiat, custodiat similitudinem, habita tamen dignitatis estimatione potiat. Nec fore sibi nouerit licentiam mentiri, cum calumniantes ad vindictam possent similitudo supplicij. Enych. ep. 2. c. 2. Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 7. Inol. 4. tit. 7. c. 22. pan. & par. 6. c. 32. Capit. l. 7. c. 436. & in additis c. 152.

CAP. V.

Accusatores, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores per se iudices, per se testes, per se accusati, vnusquisque in suo ordinabili ordine. Nam in scriptio primo semper fiat, ut talionem calumniator recipiat: quia ante inscriptionem nemo debet iudicari, vel damnari: cum & seculi leges hæc eadem retineant, de quibus omnibus vera semper fiat & equitas: quatenus accusationis, & iudicij, ac testimonij mercedem, per veritatem gestorum, consequi valeant, &c. Damas. ep. 3. c. 7. Burc. l. 16. c. 38. Inol. 4. tit. 7. c. 23. pan. & par. 6. c. 337. decr.

CAP. VI.

Qui alium accusare elegerit, præsens per se, & non per alium accuset, in scriptioe videlicet præmissa. Damas. ep. 6. in fin. Inol. 4. tit. 7. c. 23. pan. & par. 6. c. 348. decr. Ansel. l. 3. c. 47.

CAP. VII.

Scitote me criminari à quodam Basso, & in iuste persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus nostra auctoritate synodum congregari iussit, & factò cōcilio cum magna examinatione satisfaciens omnibus, licet euadere satis aliter potuissim, suspicionem tamen fugiens, coram omnibus me pargam, me scilicet à suspicionem, & emulationem liberans; sed non alius, qui noluerit, aut sponte hoc non elegerit, faciendo formam, exemplumque dans, cum scriptum sit: Si quis crimen obicere voluerit, scribar se prius probaturum, & alibi: Criminationes aduersus doctorem, nemo recipiat, & iterum: [Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quilibet clericus apud

Episcopum, à quolibet persona fuerint accusati, quicumque fuerit, siue ille sublimis vis honoris, siue vilius aliter generis persona, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit, nouerit docenda probationibus, monstranda documentis se debere inferre. Xyst. iij. ep. unice. c. 4. c. 48. Capit. l. 7. c. 438.

CAP. VIII.

Non licet presbytero, nec diacono, quemquam inferberet, sed in vice sua, si causam habuerit, aut fratrem, aut quemcunque sæcularem roget. Ansel. l. 3. c. 41.

De defensione non neganda.

Tit. XVI.

CAPVT I.

Nvllus præfari ordinis vir [loquitur de Episcopis] accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, prius quam regulariter à suo Primato vocatus sit, locumque defendendi, & inquirendi accipiat ad abluenda crimina. Steph. epist. 2. ca. 4. Barabar. lib. 1. ca. 177. Inol. par. 5. c. 293. decr. vide Hadrian. ad Episc. Mediom. ca. 20.

CAP. II.

Non oportet quemquam iudicari, vel dam. 9. q. 9. c. 25. nari priusquam legitimam habeat præsentem accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Marcell. epist. 2. ante med. Damas. epist. 6. in fin. Inol. epist. 2. c. 31. ad Orientis Episcopos.

CAP. III.

Tempus congruum prævideri oportet, quando vnusquisque accusatæ personæ causa rectissime in medio producat, &c. Nullus auctore introductur personaliter, sed accusator, res, & accusati æqua audiantur ratione, iuxta quod gestorum ordo exigit. Damas. ep. 3. c. 7. Inol. par. 6. c. 337. decr.

De dilationibus. Tit. XVII.

CAPVT I.

Præsul [patrius] cum omni honore statui pristino reddatur: & ipse dispositis, ordinariis quilibet, atque secure diu suis, tunc regulariter intra quatuor, vel quinque, aut sex aut septem menses, iuxta quod possibilitas ei fuerit & non ante, conuocatus ad tempus concilio in legitimo, & canonico, veniat ad causam; & si iura iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. Felix in syn. lxx. Episc. ep. 2. post princ. Inol. 4. tit. 7. c. 5. pan. & par. 5. c. 248. decr. Hadrian. Pap. c. 5. ad Episc. Mediom. Capit. l. 7. ca. 143. in additis.

CAP. II.

Si sæculares humana multipliciter explorantur homines lege, & requisitiones, atque duce

eis multorum mensium conceduntur, ne iniuste damnentur; quanto magis Episcopis, qui pro ximiores sunt Deo, & super eos constituti, politique in celesti militia, quæ impensius ponderanda est, tempora sunt concedenda multo ampliora, ne à quibaldam grauentur, aut opprimantur, vel subito damnentur. *Felix g. in syn. Rom. ep. i. in princ.*

CAP. III.

3. 9. 1. c. Si Primates accusatores Episcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint, tunc tempore legitimo eos ad synodum canonicè conuocatam, non infra angustia tempora, canonicè conuocant; & non prius, quam eis per scripta significet, quid eis opponitur, ut ad responsionem præparati adueniant, &c. *Felix g. in synod. Rom. ep. i. ca. 3. Burch. l. i. ca. 221. luo par. 5. c. 315. decr.*

CAP. IV.

Si quis Episcoporum fuerit suis rebus spoliatus, aut à sua Ecclesia vi, aut timore expulsum, quod omni christiano nomini est inimicū, oportet, & decet Episcoporum propositū semper prima frōte cedere, ut omnia, quæ ei ablata sunt, potestati eius legaliter reddantur, & Præsul prius restituatur, & postea non statim, sed diu, & per spatiosa tempora, suis potestatiue dispositis, & ad suam necessitatem præparatis, ad tempus veniat ad causam; & si iuste visum fuerit, accusatoribus respondeat suis. *Felix g. in syn. Rom. ep. i. c. 4. luo par. 2. c. 35.*

CAP. V.

Si quis aliter non acquiescit, nisi ut Episcopum accuset, supra taxato hoc tenore agere debet: quia aliter rata non potest accusatio existere. Tunc primo accusati causam accusator apud Primates canonicè defestat; nec à cōmuniōne prohibeatur accusatus, nisi ad electorum iudicium canonicè conuocatus infra tres, aut sex, vel plures menses pro suis rationibus redditurus venire distulerit, &c. Ille, vero, qui vi, aut timore à sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegretur. Et tamdiu in sede propria pacifice, & potestatiue cuncta disponens resideat, quamdiu expulsum, vel spoliatum carere visus est rebus.

Cum autem ad iudicium venerit, si voluerit, & necesse fuerit, induciæ ei petenti à patribus constitutæ absque impedimento concedantur, & iudices à se electi tribuantur, &c. *Felix g. in syn. Rom. ep. i. ca. 8. luo l. 4. tit. 6. c. 8. & tit. 8. c. 26. pan. Anselm. l. 3. c. 12.*

CAP. VI.

3. 9. 3. c. De induciis vero Episcoporum, &c. diuersas à patribus regulas inuenimus cōstitutas. Quidam enim ad repellenda imperitorum machinamenta, & suas preparandas responsiones, & testes confirmandos, & cōcilia Episcoporum, atque amicorum querenda, annum, aut sex mandauerunt menses concedi; quidam autem annum in quo plurimi concordant: minus vero, quam sex menses non reperiiri: quia & la-

cis hæc indulta sunt, quanto magis Domini sacerdotibus? &c. Inducix namque non sub angusto tempore, sed sub longo spatio, concedendæ sunt, ut accusati se preparare, & vniuersos communicatores in provinciis positos conuenire, & testes preparare, atque contra insidiatores se pleniter armare valeant. *Felix g. in syn. Rom. ep. i. c. 20. Burch. l. i. ca. 180. luo par. 5. c. 196. decr. & l. 4. tit. 9. c. 2. pan.*

CAP. VII.

Inducix non modicæ ad inquirendum dandæ sunt, ne aliquid præpropere agi à quacumque parte videatur: quia per surreptionem multa proueniunt. *Eleuth. ep. vni. ca. 2. luo lib. 4. tit. 9. ca. 3. panorm. & par. 6. ca. 317. decr. Anselm. l. 3. c. 53.*

CAP. VIII.

Pulsatus ante suum iudicem causam dicat, 3. 9. 6. c. & ante non suum iudicem pulsatus, si voluerit, taceat; & ut pulsatis, quotiens appellauerint, induciæ dentur. [Si quis ergo iratus, 2. 9. 3. c. crimē aliquod cuiuslibet temere obiecerit, con- 5. c. & de panis. 7. uitium non est pro accusatione habendum, sed permisso tractandi spatio, id, quod iratus dixit, per scripturam se probaturum esse fateatur: ut si fortasse relapsens, quæ præ iracundia dixit, iterare, aut scribere noluerit, non ut reus criminis teneatur. *Fabian. epist. 3. ca. 3. & 4. Xyst. iij. in epist. ad Orientis Episc. 3. Hadrian. Pap. c. 56. ad Episc. Mediom. Burch. lib. 36. ca. 10. luo lib. 4. tit. 7. ca. 21. & tit. 12. c. 1. in fin. pan. & par. 6. c. 323. & 324. decr. & epist. 239. ad Gumbal. Anisford. Episc. Anselm. l. 3. c. 73. & 79. Capit. lib. 7. c. 364. & 367. Casar. l. 5. c. 92. Tarr. li. 4. c. 40.*

CAP. IX.

Nullus præfatus ordinis vir (loquitur de Episcopis) accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, priusquam regulariter à suo Primatē vocatus sit, locumque defendendi, & inquirendi accipiat ad tribuenda crimina. *Steph. epist. 2. c. 4. Burch. lib. 1. c. 177. luo par. 5. c. 293. decr.*

CAP. X.

Qualiter ad concilium veniatur, &c. aut qualiter eiectis, & spoliatis sint omnia legibus redintegrandæ, quæ eis ablata sunt, &c. & qualiter illis induciæ post integram restitutionem annuatim, vel sex mensium indulgendæ sint, &c. sufficienter ab Apostolis, eorumque successoribus, ac nostris prædecessoribus statutum esse putamus. *Cass. ep. i. c. 3.*

CAP. XI.

His rite peractis suisque omnibus libere dispositis, si tum iuste videtur, suis respondeat (spoliatus) accusatoribus; & induciæ, si ei necesse fuerit, accipiat non modicas, ut explorare valeat ea, quæ obiciuntur ei: ne aliqua delusio fraude, innocenter ruat, quoniam non oportet quemquam iudicari, vel damnari, priusquam præsentibus legitimis habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad tribuenda crimina. *Marcellus ep. ante med.*

3. 9. 3. c. tamdiu.

7.

3. 9. 3. c. 2.

3. 9. 3. c. 2.

† cōsilia. &c.

3. 9. 9. c. 2. Non oportet.

CAP. XII.

3. q. 1. c. 6. Prius oportet omnia (spoliatis Episcopis) legibus reintegrari, & Ecclesias, quæ eis sublatae sunt, cum omni privilegio sibi restitui, & postmodum non sub angustia temporis spatio, sed tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliari, vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum conuocentur, &c. *Euseb. epist. 2. in fin. Symma. in syn. v. Rom. in med. 1. 4. 4. epist. 1. in princ. Iul. lib. 4. tit. 6. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 2. 4. q. decr. Ansel. lib. 3. cap. 51. al. 4. 4.*

CAP. XIII.

Nec oportet quemquam iudicari, aut damnari, antequam suos accusatores praesentes habeat, locumque defendendi accipiat spatiosum ab abluenda crimina: *Iul. epist. 2. cap. 31. Damas. epist. 6. in fin. Capitul. lib. 7. c. 184.*

CAP. XIV.

Inducitur accusari in criminalibus Episcopis sex mensium, vel eo amplius, si necesse fuerit, concedenda sunt: quoniam & laici hoc permixtum, nullis secularibus imbutus disciplinis ignorat; quanto magis sacerdotibus, qui superiores esse eis, non dubitantur: [Habeatur quoque in decretis sanctorum patrum sancitum, non sote canonicum, quemquam sacerdotum iudicare, vel damnare, antequam accusatores canonice examinatos praesentes habeat, locumque defendendi accipiat, id est, inducatur Ecclesiasticas ad abluenda crimina. *Damas. epist. 3. cap. 8. Iul. lib. 4. tit. 9. cap. 2. panor. par. 5. cap. 237 & par. 6. cap. 347. decret. Terrac. lib. 6. cap. 146.*

CAP. XV.

De prius sumpt. nullus, 4. apud Gregor. & no. 11. in 1. coll. c. 5. 3. q. 9. Decernitur c. 10. Cōfiteatur de omnibus, quisquis se subterfugere iudicium dilationibus putat, &c. Dilationem tamen dedimus, & decreuimus, vestrum debere intra provinciam esse iudicium, & congregationi synodali ante diem Kal. Nouembr. &c. *Basilic. epist. 2. in princ. & in fin. Burch. lib. 1. cap. 161. Iul. lib. 4. tit. 10. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 271. decr. Anselm. lib. 3. cap. 34.*

CAP. XVI.

Illud studere te conuenit, ut hi, qui contra quolibet iurisdictioni tuæ suppositos causas habuerint, nullis apud fraternitatem tuam frustratoris debeant dilationis balace firi, ne ad fatigationem, & dampnum alterius hæc tibi seruasse privilegia videamur. *Gregor. Fortunato Episc. Neapolit. lib. 5. reg. epist. 11.*

CAP. XVII.

4. q. 5. c. 1. Si vetas & necessarias causas ostendat (Episcopus) cui prohibitus sit comparere ad defensionem eorum, quæ contra ipsum proposita sunt, intra alterum mensem audietur. Post eum mensem non communicabit, donec absoluantur. Si vero ad synodum annuieriam omnium comparere noluerit, ut etiam illic remineretur, ipse se condemnasse videtur. *Carth. cap. 19. G. Carthag. 111. cap. 7. L. Trullen. post epist. synod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iul. lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 270. decr. Ansel. lib. 3. cap. 33.*

CAP. XVIII.

Dicit Petrus (Episcopum pulsus) se suam quidē posse causam probare, sed defensionis tempus sibi non esse datum, nec auditionem canonicam sibi fuisse propositam. Sin autem tale quid factum esset, ipsa actorum productio eum conuinceret, & vel ostēderetur eum propter sua crimina condemnatum: nec esse quod se iniuria affectum esse diceret, vel eum absolutum pronuncians, rursus cōcederet, ut praesentet Ecclesiae, eaq; illius manus, potestatisq; subesset. Cum autem nihil factum sit eiusmodi, de re quidem alta voce queritur, & intolestabilem iniuriam se dicit accepisse, & itaque eictum esse iudicis omnes quoque causas habebat, pecunias esse sibi sublatas. Tua itaque pietas sciens, & quod diuinis canonicis videtur, & quod Ecclesiae conuenit, iisq; qui sunt in sacro ministerio initiati, & nostrum praeterea litterarum aliquam rationem ducens, sistat seni lacrymas, & si velit quidem cum iis iudicio contendere, qui criminari eum intendunt, pro tua pietatis consuetudine litiget, vna adhistētibus scilicet, qui tua manus subint, Episcopis, praeterquam si non aliquos recusat vel suspectos: nulli enim religiosissimorum Episcoporum in fratre inimico esse animo credimus. Ne autem hic praetextus, futurum de eo iudicium dissoluat, ut non iure factum esse videatur, non graue est, a confesso abesse eos, qui suspecti sunt. *Cyrrillus Episc. Alexand. ad Dominum.*

De reo contumace. Tit. XVIII.

CAP. I.

Aduertus citatum te, & contumacem sententia lata. In synod. Ephes. & Chalced. multis in locis, maxime in hac act. 3. vide Enagor. lib. 1. hist. c. 2.

CAP. II.

Debet esse praesens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi pet contumaciam absentauerit. *Innoc. lib. 1. in conc. gen. Later. cap. 8.*

CAP. III.

(Anastasium Cardinalem) auctoritate suffulti canonica, Apostolicis litteris per te citam, & quartam vicem vocauimus, & vbi edicere distulisti, congregatis Episcoporum conciliis, cum eum non potuissimus videre, vel habere specialem praesentiam, communi eum decreto sancta communione priuauimus: volentes siquidem suam, per huius excommunicationis censuram, ad gremium sancte, quo discesserat, matris Ecclesiae personam reducere, &c. Postmodum vero, &c. expectantibus nobis vsq; ad diem statutum, & ultra, praefatus presbyter non aduenit; post transactum autem placitum, dum eum mandatis nostris temere & remittere cōspexissimus, &c. ne vltius suo exemplo Ecclesiasticus ordo confunderetur, & Christianitatis religio profanaretur, anathematis eum

vinculo cum sacerdotum nostrorum consensu innodauimus. *Leo iv. in actis synod. Rom. contra Anasif.*

CAP. IV.

Si quis aliter non acquieuerit, nisi ut Episcopum accuset, supra taxato hoc tenore agere debebit, quia aliter rata non potest accusatio existere. Tunc primo accusari causam accusator apud Primates canonice deferat, nec a communione prohibeatut accusatus, nisi ad electorum iudicium canonice conuocatus infra tres, aut sex, vel plures menses, pro suis rationem redditurus venire distulerit. *Felix i. in syno. Rom. epist. 1. cap. 8.*

CAP. V.

Si Episcopus accusetur de aliqua re a fide dignis, vocetur ab Episcopis. Si uenerit, & confessus, aut conuictus fuerit, poena definiatur conuicto compens. Si vocatus non paruertit iterum vocetur duobus Episcopis ad eum missis. Si etiam si non obdierit, vocetur & tertio, duobus ad eum rursus missis Episcopis. Si vero etiam tum eos contemnat, neque compareat, synodus definiat in eum, quod arbitraturo oportere, ut non luctari videatur fugiendo. *Apost. cap. 74.*

CAP. VI.

De prosump. c. 4. apud Gregor. ix. c. 5. tit. in p. m. Nullus dubitat, quod ita iudicium nocens subterfugit, quemadmodum innocens, ut absolatur, requirit, &c. Nec suspicione catet, qui alium calumniosus derogat, falsa dixisse, cum ipse ad iudicium, ut probeat, quod intulit, euocatus venire distulerit, &c. *Iul. epist. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 161. Iul. lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. c. 271. decret. Anselm. lib. 3. cap. 34. & 34. decret.*

CAP. VII.

9. q. 9. c. 10. De cernim. m. in fin. & vocal. Manifestum est, suum eos confiteri criminem, qui toties accusati absque inuitabili causa venire distulerint, & purgandi se voluntate non utuntur. *Iulius epist. 2. cap. 1.*

CAP. VIII.

De prosump. c. 4. apud Gregor. ix. c. 5. tit. in p. m. c. 10. Conuentus etiam dicitur euitasse, & adesse minime uoluisse (*Maximas*). Et nullus dubitat, quod ita iudicium nocens subterfugit, quemadmodum innocens, ut absolatur, qui est innocens, quærit. Sed astuta cauillatio eorum, qui uersutis agendum credunt esse consiliis, nunquam innocentem nomen accipiet. Confiteretur enim de omnibus, quisquis se subterfuge iudicii dilationibus puit, &c. Dilationem tamen dedimus, & decretum vestrum debere intra provinciam esse iudicium, & congregari synodum antedie Kal. Nouemb. ut si adesse uoluerit, præsens, si confidit, ad obiecta respondeat; si vero adesse neglexerit, dilatione sententiae de absentia non luctetur. Nam manifestum est confiteri eum de crimine, qui indulto, & totiens delegato iudicio purgandi se occasione non utitur, nihil enim interest, utrum in præsentem examine omnia, quæ dicta sunt, comprobentur; cum ipsa quoque pro co-

fessione procurata toties constet absentia, &c. *Bonif. epist. 2. in princ. & infra. vide Iul. epist. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 161. Iul. lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. cap. 271. decret. Anselm. lib. 3. cap. 34. & 84.*

CAP. IX.

Ob negligentiam suam excommunicatus Episcopus, vel clericus, si antequam audiatur, 9. *Plac. cont.* communicauerit, ipse contra se sententiam tulit. *Carthag. cap. 29. G. Corpus canon. Carthag. cap. 29. L. Burch. lib. 1. cap. 200. Iul. lib. 5. tit. 3. cap. 22. panor. & par. 5. cap. 314. & par. 14. cap. 39. decret. Anselm. lib. 12. cap. 27. Capitul. lib. 5. cap. 28. Celsar. lib. 14. cap. 28.*

CAP. X.

4. q. 3. c. 9. m. Si quis Episcopus accusetur apud Primates provinciae, accusator introducat causam, sed non prohibeat ut a communione accusatus, nisi ad defensionem in iudicium electorum ad iudicandum non compareat uotatus per litteras ad certum tempus, puta intra mensem die, quæ recepisse litteras constet. Sed si veritas, & necessarias causas ostendat, cui prohibitus sit comparere, ad defensionem eorum, quæ contra ipsum propòsita sunt, intra alterum mensem audietur. Post eum mensem non communicabit, donec absoluitur. Si uero ad synodum annuerialiam omnium comparere noluerit, ut etiam illic causa terminetur, ipse se condemnasse uideatur. *Carth. cap. 19. G. Carthag. iv. cap. 7. L. Tullien. post epist. synod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iul. lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. c. 270. decret. Anselm. lib. 3. cap. 35.*

CAP. XI.

11. q. 1. c. 16. Rur. vel pudorem eorum, vel ob hæreticorum, & gentilium exprobrationem, si adesse uelint in causa, & de sua innocentia docere, intra annum excommunicationis id fiat, post annum non audiantur. Carthag. cap. 80. G. Carthag. v. c. 12. L. Afric. cap. 46. Yormac. cap. 71. L. Anselm. lib. 12. cap. 28.

CAP. XII.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum spoliauerit, 6. *21.* & mandauerit eum ad se venire Episcopus, ut audiat, & contempserit: inuicem mox scripta petucurrant per omnes provincie Episcopos, & quoscumque audire potuerint, ut excommunicatus habeatur ipse, donec obediatur, & reddat aliena. *Tolet. 1. cap. 11. Anselm. lib. 7. cap. 164.*

CAP. XIII.

Illi ex Pontificibus sententiam (excommunicationis) metebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a Metropolitanis distulerint emendare, atque compescere; aut si admoniti, ut in iudicium primæ sedis accedant, aut per se noluerint propetare, aut uades suos neglexerint legatiter informatos dirigere. *Tolet. xii. cap. 8.*

De excusatione non comparentis.

Tit. XIX.

CAPVT I.

493.21. **S**I xgrotans fuerit Episcopus, aut aliqua eum grauis necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat. Nec à communione suspendatur, cuius timen intenditur, nisi ad causam suam dicendam electorum iudicium die statuta literis euocatus minime occurrerit: hoc, est nisi eum aliqua prece occupauit necessitas infra spatium prædictorum mensium (quatuor, vel quinque, vel sex) & eo amplius, prout causa distauerit. *Felix. in synod. lxx. Episcopus, epist. 2. ante med. Hadr. ad Episcop. Mediomar. cap. 5. item. 4. vide Carthag. cap. 19. G. Carthag. uij. cap. 7. l. Burcard. lib. 1. cap. 51. Ino lib. 4. tit. 2. cap. 7. panorm. & par. 5. cap. 161. decret. Capis. lib. 7. cap. 143 in addit. Casar. lib. 4. cap. 118.*

CAP. II.

Si quis Episcopus accusatus, & ad concilium canonice conuocatus fuerit, absque vlla trepidatione ire debet, & si ite non potuerit, pro se legatum ad synodum mittat, &c. Quod si probare potuerit, quod non noluerit, sed non potuerit venire, nihil ei nocebit. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 6. & 8.*

CAP. III.

Multum stupeo, sed & plurimum doleo, quod in eum, de quo nihil amplius iudicauetas, quam quod vocatus adesse differt, & excusationem infirmitatis obrederet, tam atrociter, & tam vehementer potuerit commoueri, præsertim cum & si tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua consulta scriberem. *Leopist. 82. in prim.*

De desertore accusatore.

Tit. XX.

CAPVT I.

3. q. 6. c. 18. non no. **S**Tatuimus, non ita in Ecclesiasticis agendū esse negotiis, sicut in secularibus: nam in secularibus legibus, postquam vocatus quis venerit, & in foro decertare cœperit, non licet ei ante peractam causam recedere: in Ecclesiasticis vero dista causam recedere licet, si necesse fuerit, aut si se prægrauati videtur. *Eugench. epist. 2. ante med. Felix. ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 16. Ansel. lib. 3. cap. 70. vel 73. Ino par. 6. cap. 336. & lib. 4. tit. 8. cap. 16. pan.*

CAP. II.

De prosump. c. subest fugit, quemadmodum iunocens, vt ab a. Greg. soluat, requirit; nec suspicio caret, qui alium calumniis detegat, falsa dixisse, cum ipse ad iudicium, vt probet, quod intulit, euocatus venire distulerit, &c. *Inl. epist. 2. in prim. Bonifac. P. ap. epist. 2. Burc. lib. 1. cap. 161. Ino lib. 4. tit. 10. cap. 1. & Nl. panorm. & par. 5. cap. 271.*

decret. Anselm. lib. 3. ca. 34. & 84.

CAP. III.

Accusator, si numquam diebus inuidiciis^{4. q. 5. c. 4. v. 2. in 9. p. accu/da. 107.} causam dereliquit, non prohibetur à communionem. Si vero dereliquit, & se occultet, restituito ad communionem Episcopo, qui contrumaciæ causa fuerit excommunicatus, accusator à communionem abiiciatur, ita tamen vt nou ei tempus accusandi auferamus, si pot erit in tempus probare se voluisse, sed non potuisse comparere. *Carth. 19. G. Carth. ij. ca. 7. l. Tullen. post ep. synodi Burc. lib. 1. ca. 160. Ino lib. 4. tit. 10. ca. 2. panorm. & par. 5. ca. 270. decret. Ansel. lib. 3. ca. 33.*

CAP. IV.

Paulum Diaconum latorem præsentium quamuis culpa sua vehementer confundat, atque redarguat, quod deceptus promissione, ab accusatione uisum depositi Episcopi sui destiterit, & cupiditatis studio flere contra animam suam, potius quam prodere vero consensit. Tamen quia plus esse conuenit nos misericordes, quam districtos, hanc ei culpam ignoscimus, atque eum in ordine, locoque suo recipiendum esse censuimus. Nam ei à tempore prolata sententia affectionem, quam pertulit, credimus ad vindictam huius posse culpæ sufficere Euphemium vero, atque Thomā, qui pro deferenda accusatione sacros ordines accepertunt, eisdem priuatis ordinibus esse, atque ita sicut sunt depositi, volumus permanere, nec vniquam eos sub qualibet excusationis specie in sacros ordines reuocate, docemus. Nam nimis indignum, & contra Ecclesiasticam regulam disciplinæ est, vt honore, quem non ex meritis, sed pro scelere premerit perceptor, fungantur. *Greg. cpi. 4. cap. 50. sicut 94. ad Iohannem. Corinib. Episcopum. Anselm. lib. 8. cap. 36.*

Ne in locum accusati Episcopi alius substituitur ante damnationem.

Tit. XXI.

CAPVT I.

Placuit, vt accusatus, vel iudicatus à comprovincialibus in aliqua causa Episcopus, licite appellat, & adeat Apostolicæ sedis Pontificem, &c. Et dum iurato iudicio Pontifex causam suam agit, nullus alius in eius loco ponatur, aut ordietur Episcopus. *Nican. c. 19. apud Inl. epist. 2. c. 3. Viit. epist. 1. in med. Xyst. ij. epist. 1. ante fin. Burc. lib. 1. c. 144. & 176. Ino par. 5. c. 257. decret. lib. 4. tit. 12. c. 2. pan. Capis. lib. 7. c. 155. in addit. Ansel. lib. 4. a. 1. ca. par. lib. 5. c. 60.*

CAP. II.

De accusationibus clericorum, &c. quia omnes eorum accusationes difficile est ad se dem Apostolicam deferre, finitiua Episcoporum tantum iudicia, hac deferantur, &c. nec in

eorum Ecclesis alij, aut præponantur, aut ordinentur, antequam hic eorum iusta terminentur negotia. *Eleuth. ep. vn. cap. 2. post prim. luo par. 6. cap. 31. 6. de cetero.*

CAP. III.

Cut nobis inconsulitis Episcopos conuocatis? &c. canonibus in Nicæna synodo iubentibus, non debere præter sententiam Romani Pontificis villo modo concilia celebrari, nec Episcopos damnari? Aut cut in prædictorum loco fratrum alios adulteros poluistis, antequam penes nos, aut apocryphas nostros eorum causâ canonice esset examinata, sinemque perciperet rectum? *Iulius epist. 1. post prim. ad Episcopos Orientis.*

De correctione. Tit. XXII.

Vide lib. iv. tit. lxj. & seq. lib. vi. tit. x.

CAPVT I.

SI dicente me ad impium, morte morieris, vt aucturatur à via sua impia, & viuat: ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguine autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, & à via sua impia: ipse quidem in iniquitate sua morietur, tu autem animam tuam liberaisti. Sed si conuersus iustus à iustitia sua fuerit, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo, ipse morietur: qui non annuntiasti ei, in peccato suo morietur, & non erit in memoria iustitiæ eius, quas fecit: sanguinem vero eius, de manu tua requiram. *Exechielis cap. 3. num. 28.*

CAP. II.

Di offic. *Indic. ord. diu. c. 11. ap. Greg. ix. & in 4. col. 60. tit. 1.* Irrefragabili constitutione sancimus, vt Ecclesiarum prælati ad corrigendum subditorum excessum, maxime clericorum, & reformandum mores, prudenter, & diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur: vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant exercere, decernimus, vt executionem ipsius nulla consuetudo, vel appellatio valeat impedire, nisi formâ excesserint, in talibus obseruandam. Excessus tamen canonicorum Ecclesiarum cathedralis, qui consueuerunt corrigi per capitulum per ipsum in ipsius Ecclesiis, quæ talem habent consuetudinem habuerint, ad commonitionem, & iussionem Episcopi corrigantur infra terminum competentem ab Episcopo præfigendum. Alioquin ex tunc Episcopus Dominum habens præoculis, omni contradictione cessante, ipsos, prout animarum cura exegerit, per censurâ Ecclesiasticam corrigere non postponat. Sed & alios eorum excessus corrigere non omittat, vt eorum animarum causa requirit, debito tamen ordine in omnibus obseruato. Ceterum si canonici absque manifesta, & rationabili causâ, maxime in contemptum Episcopi, cessauerint à diuinis, Episcopus nihilolo-

minus, si voluerit, celebret in Ecclesia cathedrali; & Metropolitanus ad querelam ipsius, tanquam super hoc delegatus à nobis taliter eos, per censuram Ecclesiasticam cognita veritate castiget; quod pœnæ metu talia de cetero non præsumant. Provideant itaque diligenter Ecclesiarum Prælati, vt hoc salutare statutum ad quæstum pecuniæ, vel grauiorem aliquod non conuertant: sed illud studiose, & fideliter exequantur, si canonicam voluerint effugere vltionem; quoniam super his Apostolica sedes auctore Domino attentissime vigilabit. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 7.*

CAP. III.

Visitationis officium exercentes non quærant, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi. Prædicationi, & exhortationi, & correctioni, & reformationi vacando, vt fructum referant, qui non perit. *Innoc. iij. in conc. gen. Lateran. c. 33.*

CAP. IV.

Tam sacerdotes, quam reliqui fideles omnem summam curam habere debent de his, qui pereunt quatenus eorum redargutione, aut corrigantur à peccatis; aut si incorrigibiles apparuerint, ab Ecclesia separentur. *Ansel. epist. 3. ante finem. Barchar. lib. 1. ca. 136. luo par. 5. c. 250. de res.*

CAP. V.

Sunt nonnulli, qui præpositos suos peruersè reprehendunt, si vel parum ipsis molesti extiterint, &c. *Kuysii. epist. 2. ante med. Ansel. lib. 3. ca. 12.*

CAP. VI.

Licet nonnunquam accidant, quæ in sacerdotibus sint reprehendenda personis; plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quam seueritas; plus cohortatio, quam commissatio; plus caritas, quam potestas. Sed hi, qui quæ sua sunt, quærun, non quæ Iesu Christi, facile ab hac lege discernuntur: & dum dominari magis, quam consulere subditis quærun, placet honor; inflat superbia; & quod prouifum est ad concordiam, tendit ad noxam. *Leo epist. 82. c. 1.*

CAP. VII.

Si quos violentos, si quos adulteros, si quos fures, vel alius prauis actibus frudere cognoscitis: Deum de eorum correctione placere festinate: vt per vos flagellum perdatum gentium, quod, quantum videmus, ad multarum nationum vindictam excitatum est, non inducat; ne si, quod non credimus, diuine vltionis iracundia sceleratorum fuerit actione commota; belli pestis intermar, quos delinquentes ad rectitudinis viam Dei præcepta non reuocant. *Greg. lib. 7. indic. 1. epist. 5. Ansel. lib. 13. c. 24.*

CAP. VIII.

Petuenit ad nos fratrem, & Coepiscopum nostrum Serenum Massiliensem prauos homines omnino in societate sua recipere; ira denique vt Presbyterum quemdam, qui post lapsum in suis adhuc dicitur iniquitatibus vo-

De cetero, rationibus apud Grægor. ix. c. 2. ex tit. in 24. q. 3. 6. 14.

4. toll. 24. q. 3. 6. 14.

2. ante finem. Barchar. lib. 1. ca. 136. luo par. 5. c. 250. de res.

2. 7. 7. c. 11.

2. ante med. Ansel. lib. 3. ca. 12.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

4. 45. c. 6.

lutati, familiarem habeat. Quod à vobis subtiliter requirendum est, & si ita constiterit, curæ vobis sit, nostra hoc sic vice corrigere, ut qui talem recepit, non familiaritatem fouere, sed discat potius vltione comprimere: & qui receptus est, idem discat cum lachrymis peccata diluere, non iniquitatem immunditatis maculare. *Greg. lib. 3. ep. 39. Virgilio Episcopo Arelat.*

CAP. IX.

49. 7. c. Sicut laudabile, differendum est, reuerentiam, & honorem debitum exhiberi prioribus ita rectitudinis, & Dei timoris est, si qua iuter eos correctione indigeant, nulla dissimulatione postponere; ne totum, quod ablit, corpus incipiat morbus invadere, si languor non fuerit curatus in capite. Ante multum si quidem temporis quædam ad nos de fratre nostro Clementino Primatæ vestro perlata sunt, quæ ebr nostrum non modico more transigerent, &c. Et quoniam ita sunt grauias, ut transire indiscussa vilo modo non debeant; fraternitatem vestram his hortamur assatibus, ut cum omni sollicitudine, ac viuacitate veritatis indagare substantiam multis modis debeatis, ut, aut si ita sunt, vltione canonica refecentur, aut si falsa, frattis nostri innocentia diu subnefundæ opinionis dilaceratione non iaceat. Vnde ne quis desidiæ roror in requisitione sit, admonemus, ut non cuiusquam personæ gratia, non fauor, non blandimenta, vel quodlibet aliud quemquam vestrum, vel ad discutiendum ea, quæ nobis nuntiata sunt, molliat, vel à tramite veritatis excutiat: sed sacerdotalliter ad inuestigandum vos propter Deum veritatem accingite. Nam si quis in hoc piger, aut negligens esse præsumperit, dictis criminibus apud Deum se nouerit esse participem: cuius zelo ad perferendas subtiliter nefandi causas facinoris non mouetur. *Greg. lib. 10. ep. 37. vniuersis Episcopis concilio Byzanti.*

De damnato. Tit. XXIII.

CAP. I.

11. 9. c. Irritam esse iniustam Episcoporum damnationem decernimus, & idcirco à synodo retractandam; ita ut oppressis ab omnibus in cunctis subueniatur causis. *Nicæn. cap. 63. apud Iul. epist. 2. c. 27. Felix ep. i. ante med. Hadr. c. 54. ad Episcop. Mediom. Carib. xv. c. 28. Anselm. lib. 3. cap. 35.*

CAP. II.

Seruum Dei non oportet litigare, nec quemquam damnare. *Zephy. epist. 2. 30. si. Fabia. epist. 2. ante med. Iuopar. 6. c. 320. decret. lib. 4. tit. 7. c. 9. panon. Tarras. lib. 2. c. 6.*

CAP. III.

Iniustum iudicium; & definitio iniusta re-
gio metu, aut iussu, aut cuiuscunque Episcopi, aut potentis à iudicibus ordinata, vel acta non valeat. *Calixt. ep. 1. 10. fin. Marcell. epist. 2. 10. fin. omni. c. Hadrian. c. 70. ad Episcop. vltim. Burch. lib. 15. c. 8. p. in-8. Iuopar. 16. c. 9. decret. Ansel. lib. 3. c. 36. Caput. lib. 3. c. 25. Tarras. lib. 2. c. 60.*

CAP. IV

Cum clericis condemnatis, & conuictis de aliquo crimine, vel propter Ecclesiæ notam, vel pudorem eorum, vel ob hæreticorum, & gentium exprobrationem, si adesse velint in causa, & de sua innocentia docere, intra annum excommunicationis id fiat: post annum non audiantur. *Carib. cap. 80. G. Caribag. v. c. 12. Afric. ap. 46. L. Formas. c. 71. Ansel. lib. 12. c. 28. Burch. lib. 2. c. 187. Iuopar. 6. c. 232.*

Communia de accusationibus.

Tit. XXIV.

CAPVT I.

Prohibemus, ut nullæ causæ à iudicibus Ecclesiasticis audiantur, quæ legibus non continentur, vel quæ prohibita esse noscuntur. *Eutych. epist. 2. c. 4. Ansel. lib. 3. c. 25.*

CAP. II.

Nullæ accusationes à iudicibus audiantur Ecclesiasticis, quæ legibus sæculi prohibentur. *1. 9. 5. c. 5. de acc. dec. Eutych. epist. 1. 1. impri. Ansel. lib. 3. c. 26. Casat. lib. 5. c. 59.*

CAP. III.

Quoties à populo, aut à turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non potest vindicari, inultum solet transire, &c. *1. 10. 1. 9. c. 6. epist. 22. c. 8. Raban. c. 17. de penit. Corpus canon. 14. cap. 56.*

CAP. IV.

De ordinationibus, quas prauæ consuetudinis vitio Hispanenses Episcopos celebrare cognoscimus, fuerat aliquid secundum maiorum traditionem statuendum; nisi perperderemus, ne perturbationes quam plurimas Ecclesiis moueremus. Quorum factum ita reprehendimus, ut propter numerum corrigendorum ea, quæ quoquo modo facta sunt, non in dubium vocemus, sed De potius dimittamus iudicio. *Innoc. epist. 23. c. 1.*

CAP. V.

Poterat accusatus iudicio præsentis damnari, si adhuc in corpore positus, non fuisset quorundam mortis vocatione præuentus: sed quia iam illi examini diuino relictus, humano iudicio accusari non potest, &c. *Hispalen. 1. c. 5. Iuopar. 6. c. 102. par. 5. cap. 212. & 213. decret. Burch. 6. lib. 14. cap. 111.*

LIBER XXXI.

De Restitutione Spoliatorum.

De causa possessionis, & proprietatis.
Tit. I.

CAPVT I.

6. 1. de
dolo &
contum.
ap. Greg.
lx. & 11
4. vult.

Contingit interdum, quod cum actori ob contumaciam partis aduersæ adiudicatur causa rei seruandæ possessio, propter rei potentiam, siue dolum, actor infra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel namque amittit; & sic cum secundum assertionem multorum verus non efficeretur post lapsum anni possessor, reportat commodum de malicia sua reus. Ne igitur contumax melioris, quam obediens conditionis existat; de canonica æquitate sancimus, vt in casu præmisso actor verus constituatur elapso anno possessor. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 40.*

CAP. II.

Necessitatibus, quas faciente te (*Gregorius Episcopus*) compellitur sustinere, hac definitione consulemus; vt refuso prædio, quod ante annum sibi datum esse commemoras, atque ad Ecclesiam Rauennatensem reuerso, possessio in Bononiensi triginta solidorum redditus liberorum sine dubitatione tradatur in diem, scilicet, vitæ eius, salvo proprietatis iure Rauennatis Ecclesiæ, ad quam post prædicti obitum reuertetur. *Simpli. epist. 1.*

CAP. III.

do causa
possessio.
& pro-
priet. c. 1.
apud
Greg. lx.
& 1. coll.
c. 1. & 1.
11. tit.

Susceptis magnitudinis vestre epistulis contristati sumus, quod ab actoribus Ecclesiæ Syracusanæ quasdam possessiones, quas vos tenuisse dicitis, occupatas irrationabiliter indicastis, &c. Quia legali prouisione decretum est, tam momenti, quam proprietatis causam in vno, eodemque iudicio debere cognosci: nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire; fratri nostro (*Iohanni Episcopo*) scripsimus, vt actores Ecclesiæ deputare debeat, qui vobiscum sine mora electorum possint subire iudicium: ne aut vos res vestras sine cognitione, sicut querelam facitis, amittere, aut pars altera videatur præiudicium sustinere. *Greg. Dñi Greg. lib. 7. reg. epist. 100. vide*

De restitu.
spoliator. fere.
c. 7. in 1.
coll. & ap.
Greg. ix.
c. 1. 10. 11.
et de cõ-
f. c. 4.

epist. 101. Ioh. Episcop. Syracusano, in qua eadem spoliator. fere.

CAP. IV.

Questus Philagrius campum cum vinea sua ab Ecclesiæ vestre hominibus irrationabiliter occupatum. Quod si ita est, quamquam ante iudicium possessio ei deberet ablata re-

stitui; tamen quia peruenit communis filius Euentius diaconus vestre consentiente præfato (*Philagrius*) constituit per quinque testes, partem Ecclesiæ vestre satisfacere posse, eiusdem Ecclesiæ iuris illum esse. Ideoque fraternitas vestra prædictum Philagrium contra iustitiam laborare non faciat, sed modis, quibus potest, veritatem diligenter inquirat: & si manifeste, sicut hic constituit, probari potuerit, vestri iuris esse, huic propter Deum citius satisfaciendum est, vt in sua intentione sine labore discedat: alioquin ante omnem contentionem res eius tulta vestra prouisione reddatur; vt sua cuique parti integra post hoc maneatur de proprietate cognitio, &c. *Greg. Constantio Episcop. Mediolanen. lib. 7. reg. ep. 110.*

† id est
ablata
eius, cu-
ta al. 2

De Restitutione spoliatorum.
Tit. II.

Vide lib. xxxi. tit. xxi.

CAPVT I.

Sæpe contingit, quod spoliatus iniuste per spoliatorem, in alium rursus lata, dum aduersus possessorem non subuenitur per restitutionis beneficium, spoliato, commodo possessionis amisso, propter difficultatem probationis ius proprietatis amittere effectum. Vnde non obstante ciuili iuris rigore, sancimus, vt si quis de cætero scienter rem talem acceperit, cum spoliato quasi succedat in vicium: eo quod non multum intersit, præsertim quo ad periculum animæ, detinere iniuste, ac inuadere alienum: contra possessorem huiusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 39.*

CAP. II.

Pietatis affectu hic sanctissimus Papa sub gesta synodica reuocavit Apostolica auctoritate multos ab aliis Episcopis excommunicatos, & à tyrannis electos, ad communionem etiam restituit eos in Ecclesiis, quibus fuerant olim instituti, sub satisfactione libelli, atque purgatos eos recepit: dans exempla futuris eruenendi sacerdotes de persequentium manibus. *Siluest. in synod. cclxviij. Episcopos. in eplogo in sin.*

CAP. III.

Si Episcopus suis fuerit, aut Ecclesiæ sibi commissæ rebus spoliatus, aut, quod abist, quod alienum esse debet ab omnibus fidelibus, à sede propria eiectus, aut in detentione ali-

3. 9. 2. 6

qua à suis ouibus fuetit sequestratus, tunc canonice antequam in pristino statu restitueretur, cum omni priuilegio suo, & honore suo, omnia, quæ in illius inimicorum suorum ei ablata fuerunt, legibus redintegrentur, nec conuocari, nec iudicari poterit, nisi ipse pro sua necessitate, minime tamen iudicandus aduenire sponte elegerit. Nullatenus ergo à quoquam respondere cogatur, antequam integerrime omnia; quæ per suggestiones inimicorum suorum amiserat, potestati eius ab honorabili concilio legali ordine redintegrentur. Preterul vero cum omni honore statui pristino reddatur: & ipse dispositus, ordinatque libere, atque secure dui suis, tunc regulariter intra quatuor, vel quinque, aut sex, aut septem menses, iuxta quod possibilitas ei fuerit, & non ante conuocatus, ad tempus concilio in legitimo, & canonico veniat ad causam, & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. Nam hoc summiopere providendum est, ne antequam hæc omnia fiant, coactus respondeat: quia contentio semper vitanda est. Adimi namque Episcopo Episcopatum, antequam causæ eius exitus appareat, nulli Christiano videri iure potest: quia talis præsumptio sacrilegium est, & auctor talium sacrilegus. *Felix in synodo cum lxx. Episcopis epist. 2. in prin. Hadrianus c. 5. item. 3. ad Episcopum Medunensis. Carib. ca. 88. G. Silent. c. 3. apud Afric. c. 54. L. in lib. 4. tit. 6. c. 3. §. paner. & par. 5. c. 248 & 297. decret. Burch. lib. 1. c. 181. Capitul. lib. 7. c. 143. in additis.*

CAP. IV.

Si aut vi, aut timore eiectionis Episcopi, aut suis rebus spoliati fuerint, nec canonice euocari ad synodum possunt, nec respondere a multis debent, antequam canonice testentur, & sua eis omnia legaliter reddantur. Si quis Episcoporum fuerit suis rebus spoliatus, aut à sua Ecclesia vi, aut timore expulsus, quod omni Christiano homini est inimicum; oportet, & deest Episcoporum propositum semper prima fronte cedere, ut omnia, quæ ei ablata sunt, potestati eius legaliter reddantur; & Preterul prius restitueretur, & postea non statim, sed diu, & per spatiosa tempora suis potestati dispositis, & ad suam necessitatem præparatis, ad tempus veniat ad causam: & si iuste visum fuerit, accusatoribus respondeat suis. *Felix 9. in synod. Rom. epist. 1. c. 3. & 4. in epist. 2. cap. 35. Burch. lib. 1. c. 221. in par. 5. cap. 335. decret.*

CAP. V.

Ille, qui vi, aut timore à sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegrentur; & tandem in sede propria pacifice, & potestati cuncta disponens residet, quamdiu expulsus, vel spoliatus catere visus est rebus; & c. *Felix 9. in synod. Rom. epist. 1. cap. 8.*

in lib. 4. tit. 6. cap. 8. & in lib. 1. c. 14. paner. Ansel. lib. 3. cap. 52.

CAP. VI.

Nec ullos Episcopos rebus suis spoliatos, vel à sedibus vi, aut dolo, aut quocumque ingenio pulsos, sicut & vos de me iudicatis, aut ad synodum tam Prouincialem, quam generalem posse conuocare, aut in aliquo iudicare, antequam cuncta, quæ eis ablata sunt, legibus potestati eorum pacifice per omnia redintegrentur; decernimus. [Prius ergo oportet omnia eis legibus redintegrari: & Ecclesias, quæ eis sublatæ sunt, cum omni priuilegio sibi restitui, & post modum non sub angustis temporis spatio, sed tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur; antequam ad synodum conuocentur, & ab omnibus quibusque suæ Prouincie Episcopis audiantur. Nam nec conuocari ad causam, nec diiudicari potest spoliatus, vel expulsus: quia non est priuilegium, quo spoliati possint, iam nudatus. Vnde & antiquius decretum est, ut omnes possessiones, & omnia sibi sublata, atque fructus cunctos ante litem contestatam * præceptor, vel Primas possessori restituant. Et alibi scriptum habetur: Ille, qui violentiam pertulit, vniuersa statu, quo fuerat, recipiat, & quæ possidet, secutus teneat. Et alibi in synodaliibus Partum decretis, & Regum editis legitur statutum. [Redintegrandia sunt omnia spoliatis, vel eiectionis Episcopis, præsentialiter ordinatione Pontificum, & in eorum, vnde abfcesserunt * potestatem funditus reuocanda, quantumque cotidiana tempore, aut dolo, aut captiuitate, aut virtute maiorum, aut per quascumque iniustas causas, res Ecclesiæ, vel proprias, aut substantias suas perdidisse noscuntur, ante accusationem, aut regularem ad synodum vocationem eorum, & reliqua. *Synmac. in syn. Rom. v. in med. Ioan. ep. in prin. in lib. 1. c. 3. & Nican. c. 28. apud eundem. in lib. 1. c. 8. & 13. epist. 2. in med. Enseb. epist. 2. ante fin. Capitul. lib. 7. c. 7. in addit. in lib. 4. tit. 6. c. 3. §. 7. paner. & par. 5. cap. 249. & 257. par. 5. c. 149. par. 13. c. 1. & 37. decret. Tarraconen. lib. 2. cap. 49. decret. Anselmus lib. 3. cap. 44. & 51. Burchard. lib. 2. c. 143. & 144.*

CAP. VII.

Audiuius quosdam à vobis infamatos, & dilaceratos Episcopos, ac à ciuitatibus propriis pulsos, & alios in eis, ipsis viuencibus; constitutos; & c. Scitis hoc fieri non licere, sed propterea reuocari, & integerrime restitui debere. Illos vero, qui adulteretina sordiditate sponas suas, quas & vxores eorum, præfixo tenore, esse intelligimus, tenent, euci, ut adulteros, atque infames fieri, eosque ab Ecclesiasticis honoribus arceri iubemus. Si autem aduersus eos aliquam querelam habueritis, his peractis inquirendum erit, & auctoritate huius sanctæ sedis terminandum. *Euagri. epist. 4.*

De indi. c. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

4. q. 1. Si Primatus e. vlt.

9. q. 1. c. 7.

a. post. princ. Burch. lib. 1. cap. 140. luo par. 5. c. 254. decret. Ansel. lib. 3. cap. 82. C. asar. lib. 5. c. 53. Tarrac. lib. 2. c. 58.

CAP. VIII.

Hic consideratis, atque cum reliquis Episcopis decretis tanquam omnium curam gerentes, propter sedis propriæ apicem, decernimus, ut nemo Pontificum aliquem suis rebus spoliatum Episcopum, aut à sede pulsum excommunicare, aut iudicare præsumat: quia non est privilegium, quo spoliari possit iam nudatus. Si quis autem aliter agere præsumpserit, sciat censuram huius sedis cum omnibus membris suis sibi venturam, & sicut egerit, ita recipiet, &c. Xyst. epist. 2. in med. Xyst. ij. epist. 2. in med. Nican. cap. 28. apud Iul. epist. 2. c. 8. & 35. Burch. lib. 1. c. 143. & 144. luo par. 5. c. 257. decret. Capitul. lib. 7. c. 7. in additis poster.

CAP. IX.

Nuntiaturum est sedi Apostolicæ per apocrifarios vestros, quoniam fratrum nostrorum Episcoporum, videlicet ab Ecclesiis, & sedibus propriis pelli, suæque ab eis auferri suppellectilia: & sic nudos, & spoliatos ad iudicia vocari. Quod omni ratione caret: cum constituta Apostolorum, eorumque successorum, & præcepta Imperatorum, ac constitutiones legum id ipsum prohibeant, & Apostolicæ sedis auctoritas id ipsum fieri vetet. Præceptum est ergo in antiquis statutis, Episcopos eiectionis, atque suis rebus spoliatos in Ecclesiis propriis recipi, & primo sua omnia eis reddi, & demum si quis eos iuste auferre voluerit, & quo periculo facere: iudices esse decernentes Episcopos recta sapientes, & in Ecclesia convenientes, ubi testes essent singulorum, qui oppressi videbantur. Nec prius eos respondere debere, quam omnia sua eis, & Ecclesiis eorum legibus integritate restituantur. Zeph. epist. 2. in princ. Hadria. c. 13. & 5. & 5. r. hem. 3. ad Episcop. Mediam. luo lib. 4. tit. 6. c. 1. & 2. panor. & par. 5. c. 265. decret. Burch. lib. 1. c. 153. Capitul. lib. 6. c. 287. & lib. 7. c. 129. in additis.

CAP. X.

Sancti Apostoli statuerunt, ne accusarentur sacerdotes: aut si aliter fieri non possit, per difficultes eorum fieret accusatio, neque à propriis sedibus, aut Ecclesiis Episcopi eicerentur. Quod si quoquomodo præsumptum fuerit, antequam & proprius locus, & sua omnia eis legibus redintegrentur, nullatenus à quoquam accusarentur, aut etiminentur, & nisi sponte elegerint, cuiquam pro talibus non responderent. Sed postquam restituti fuerint, & sua omnia eis legibus redintegrata, dispositis, ordinatisque suis, magnum spatium tractandi causa eis concederetur: & postea, si necesse fuerit, regulariter vocati venirent ad causam, & si iustum visum fuerit, accusantiū propositionibus sustentatione fratrum responderent; nulla enim permittit ratio, dum

ad tempus eorum bona, vel Ecclesiæ, atque res ab æmulis, aut à quibuscumque detinentur, ut aliquid illis obici debeat. Nec quidquam potest eis quoquo modo quilibet maiorum, vel minorum obicere, dum Ecclesiis, rebus, aut potestatibus caret suis. Fabian. epist. 2. ante fin. Burch. lib. 1. c. 174. luo par. 5. c. 192. decret. Ansel. lib. 3. cap. 49.

CAP. XI.

Nullus Episcoporum, dum suis fuerit rebus spoliatus, aut à sede propria qualibet occasione pulsus, debet accusari, aut à quoquam ei potest crimen obici, prius quam integritate restitueretur, & omnia, quæ illi ablata quocumque ingenio fuerant, legibus redintegrentur, & ipsæ propriæ sedi, & pristino statui regulariter reddatur: ita ut omnes possessiones, & cuncta sibi iniuste ablata, atque fructus omnes ante ceptam accusationem Prælates, & synodus Episcopo, de quo agitur, funditus restituant; quia hoc non solum Ecclesiasticæ, sed etiam sæculi leges fieri prohibent. Sieph. epist. 2. post princip. Burch. lib. 1. c. 142. luo par. 5. c. 255. decret. Capitul. lib. 7. c. 131. in additis.

CAP. XII.

Fratres, quos timore terreno iniuste damnastis, scitote à nobis iuste esse restitutos: quibus ex S. Petri, & Apostolica auctoritate; omnia, quæ eis ablata sunt, integritate reddi præcipimus: si non vultis vos & Principes vestri à collegio nostro, & membris Ecclesiæ separari. Xyst. ij. epist. 2. in med. Burch. lib. 1. c. 192. luo par. 5. c. 247. decret. Ansel. lib. 2. c. 25. C. asar. lib. 5. c. 7.

CAP. XIII.

Qualiter ad concilium veniatur, aut qualiter de suis rebus spoliati, vel eiectionis sedibus propriis sint recipiendi, &c. aut qualiter eiectionis, & spoliatis sint omnia legibus redintegrandæ, quæ eis ablata sunt, & quia prius quam hoc factum fuerit, nullum crimen eis obici poteris, & qualiter illis iudiciæ post integram restitutionem annuercariæ, vel sex mensium indulgentiæ sint, & qualiter sua omnia licenter, & pacifice absque vilius graui impedimento disponere, & suorum amicorum, & Ecclesiasticorum Patrum consiliis uti debeant, sufficienter ab Apostolis, eorumque successoribus, ac nostris prædecessoribus statutum esse putamus. Caim. epist. 1. in princip. Ansel. lib. 3. c. 45.

CAP. XIV.

Sanctos Apostolos, eorumque successores, sub divina contestatione conficuisse legimus, non debere fieri persecutiones, nec inferri suauitates, nec inuidere laborantibus in agro Domini, neque expellere æterni Regie dispensatores. Sed si qui expulsi fuerint, aut suis rebus spoliati: primo omnia legaliter reddi, quæ eis ab inimicis, aut à persecutoribus ablata sunt, & sedes proprias cum omnibus ad se pertinentibus regulariter restitui, & postea tempore

a. q. 1. c. 5
Nullus
† vocat.

a. q. 1. c. 5
vlt.

3. q. 2.
Epist. op.
p. 2. pro
p. 1. c. 1.

v. 3. q. 1.
Episcop.

3. q. 2. c.
enclit.

d. 56. Bo.
ni. c. vlt.

pote congruo vocari ad synodum regulariter congregatam. Nec liceat ei, prius quam hanc, de se iuxta statuta prædictorum respondere, aut de suis impetitionibus, si se videlicet prægrauari, reddere rationem; sed his tite peractis, suisque omnibus libere dispositis, si tumuisse videtur, suis respondeat accusatoribus. *Id. eccles. epist. 2. post princ.*

CAP. XV.

a. q. 2. c. 5. Prius expulso, (*Asbanum, & socii*) & suis expoliatis rebus quasi vocatis, atque damnatis. Cum nullus regulariter aut vocari, aut iudicari possit, antequam sit regulariter restitutus, & sua omnia ei legibus sint integritate reformata. Est namque in sepe iam dicta sancta synodo (*Nicana*) ab omnibus unanimiter decretum, & Apostolica auctoritate roboratum, ut si quis Episcoporum suis fuerit rebus spoliatus; & in accusatione pulsatus, ordinatione Pontificum oportet, & decet sanctum propositum primâ fronte cedere: ut omnia, quæ per suggestiones inimicorum suorum amiserat, legaliter primo potestati eius ab honorabili concilio redintegrentur, & Præsul regulariter prius status pristino reddatur, & ipse dispositis, ordinatisque suis, tunc ad tempus veniat ad causam; & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. *1. ul. epistola 2. c. 35. Capitul. lib. 7. cap. 116.*

CAP. XVI.

De eiectionis, atque suis rebus spoliatis, nihil vobis verius significare queo, quam sancti patres definiunt, & nostri prædecessores Apostolica auctoritate roborauerunt; ita enim hæc se habent; Episcopos eiectionis, atque suis rebus spoliatis Ecclesias proprias primo recipere, & sua eis omnia legaliter reddi, sancti canones decreuerunt, & postea, si quis eos accusare voluerit, æquo periculo facere sancti tunc: iudices esse decernentes Episcoporum Episcopos recte sapientes, & iuste volentes, ad tempus, diuque illis resumpere viribus, & suis potestati fruentibus rebus, amicisque & Dei seruis sapientibus consulentibus viris, in ecclesia conuenientes; ubi testes essent singulorum, qui oppressi esse videntur, &c. Selimus enim homines inermes non posse cum armatis rite pugnare: sic nec illi, qui eiectionis, vel suis bonis sunt expoliati, cum illis, qui in suo statu sunt, & suis fruentur amicis, atque bonis, litigare rite possunt. Nec sæculi quoque leges hæc secularibus fieri permittunt, sed prius eiectionis, vel oppressos, aut spoliatos cum suis omnibus restitui iubent, & postea suo tempore, sicut lex eorum continet, ad placita venire præcipiunt; nec villa cartæ custodia appellanti arceri permittunt. *Damasc. epist. 3. post princ. Burch. lib. 1. c. 153. 1. uo par. 5. c. 265. decr. Capitul. lib. 6. c. 287. item. 7. & lib. 7. c. 129. in additis. vide Hadrian. c. 13 ad Episcoporum Medietatem.*

Tom. 3.

CAP. XVII.

Neque dum ecclesiæ alicuius Episcopi, aut possessiones, vel res ab æmulis eius, vel à quibuscunque aliis non sua sponte decinentur, aliquid illi debet, aut potest à quoquam ante redintegrationem omnium rerum suarum obici. Sed prius illi legibus redintegrandæ sunt omnia, & postea tempore à partibus præfinito, sunt negotia ventulanda. *1. eleg. 11. epist. 3. in princip. Ansel. Lucen. lib. 3. c. 59.*

CAP. XVIII.

Cum sanctæ memoriz decessoris mei fuerit scriptis prohibitus, ne contra Honoratum Archidiaconum tuum dolorem tati longè ingratitudinis in corde retineres, &c. præstatum Archidiaconum tuum, quasi ad fortiorum honorem prouehens, conatus es callidâ arte degradare: vnde adsum, ut eo de Archidiaconatus loco submoto, altum accerfies, &c. Proinde fraternitas tua à culpe suæ erroris resipiscat, & præstatum Honoratum in suum innox, ut mea scripta susceperit, locum suscipiat, &c. Eum vero, qui contra iustitiæ regulam in Archidiaconatum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem Archidiaconatus honore deponimus, &c. Restituto igitur in loco suo Honorato Archidiacono instructam personam sub festinatione transmittit, qui mihi hoc debere ex ratione fieri, suis possit allegationibus demonstrare. Eundem namque Archidiaconum ad nos venire decreuimus; ut quidquid iustum, quidquid omnipotenti Deo placuit fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus, &c. *Greg. Natalis Epist. Salustiano lib. 2. regib. indist. 10. epist. 14. eadem scribit, epist. 15. & 16. Anton. Subdiac. & Episcopis Dalmatæ.*

CAP. XIX.

Nullus passim, vageque Episcopos aut præsumptim lacerare, aut accusare præsumat, &c. Qui si aut suis rebus spoliati, aut à propriis sedibus eiectionis, aut exulantes, vel oppressi, aut inique tractati fuerint, primo eruantur, & canonicè restituantur, atque omnia sibi sublata integritate eis legibus reddantur, quoniam priusquam hæc fiant, ut in prædicto constitutum est concilio (*Nicano*) nec canonice conuocari, nec distingui à quoquam possunt, quoniam nec sæculi leges hæc fieri permittunt, quanto magis ecclesiastica? *Atanas. & alij ad Felicem 11. post princ.*

CAP. XX.

A suis sedibus eiectionis, aut suis spoliatis rebus, vocare ad synodum, vel damnare (*non licet*) quia legimus eos non posse canonicè ad synodum ante suam distentionem, & gubernandam, vitibus scilicet pleniter resumptis restitutionem, suisque omnibus sibi legaliter restitutis integritate, vocari, aut ut veniant ad synodum, nisi sponte voluerint, imperari. *Stephan. & alij ad Damasc. c. 5. in fin.*

CAP. XXI.

Nullus, qui suis est rebus spoliatus, aut à sede propria vi, aut terrore pulsus, antequam omnia sibi ablata ei legibus restituantur, & ipse pacifice diu suis fruatur honoribus, sedique propriæ regulariter restitutus, eius multo tempore libere potiarur honore, iuxta canonicam accusationem, vocari, iudicari, aut damnari institutionem potest. Eusebius Cæsariensis Episcopus in Ecclesiastica historia de quadam muliere, quæ pro castitate à marito accusabatur, ait: Præceptum, vel † interdictum est ab Imperatore legelata, ut primo permetteretur ei rem familiarem libere diutius ordinare, cum deinde responderet obiectis. Hæc omnes leges tam Ecclesiasticæ, quam & vulgares, publicæque præcipiunt, &c. Leo Episcopus synodo Chalcedonensi: Optaueram equidem, &c. Quia vero non iguoramus per prauas emulationes multarum Ecclesiarum statum fuisse turbatum, plurimosque fratres iniuste sedibus suis pulsos, & in exilia deportatos, atque in locum superstitem alios substitutos. His primis vulneribus adhibeatur medicina iustitiz; nec quisquam ita careat propriis, ut aliter utatur alienis, quem ita errorem omnes relinquant, ut nemini quidem perire honor debeat: sed prioribus Episcopis cum omni privilegio suo ius proprium reformetur. Eadem & antiqui Apostolici, qui fuerunt ante synodum Nicenam sanxerunt. Eadem synodus, quæ habita est in † Larissa sub † Valeriano loquitur. Eadem plurimæ Romanæ synodi testantur. Eadem Papa Symmachus, & ceteri sancti patres sanxerunt. *Ididem in prologo concil. Capisni lib. 7. c. 129. in additis.*

De pœna illius, qui spoliatur.

Tit. III.

CAPUT I.

11. q. 1. l. 1. **E**st in antiquis Ecclesiæ statutis decretum; ut qui aliena inuadit, non exeat impunitus, sed cum multiplicatione omnia restituat. Vnde & in Evangelio scriptum est: Quod si aliquem defraudauit, reddo quadruplum. Et legibus sæculi cautum habetur: Qui rem furripit alienam; illi, cuius res direpta est, in † vndecuplum, quæ sublata sunt, testitur. Et in lege diuina legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi sui, & dicit omnis

populus; Amen. Symma. in syn. Rom. v. in med. Euseb. epist. 2. in fin. Iul. epist. 2. c. 1. Ioan. epist. 1. in princ. Ius par. 5. c. 249. & par. 3. c. 149. & par. 13. c. 1. & 37. de cr. Burch. lib. 11. c. 25. & 27. Cæsar. lib. 7. cap. 42.

CAP. II.

Si quis Episcopum præter huius sanctæ sedis sententiam damnare, aut propria pollere sede præsumperit, sciat se irrecupabiliter esse damnatum, & proprio earee perpetuum honore; eosque qui abique huius sedis sunt electi sententia, vel damnati, huius sanctæ sedis auctoritate scitote pristinam recipere communionem, & in propriis restitui sedibus: quoniam & prius, à tempore scilicet Apostolorum, hæc huic sedi sanctæ concessa sunt, & postea in Nicæna synodo corroborata. Iul. epist. 1. ante fin. Ansel. lib. 2. c. 43.

CAP. III.

Vt si quis potentum quemlibet expoliauerit, & admonente Episcopo non reddiderit, excommunicetur. Hadrian. ad Episcop. Medum. c. 61. Ansel. lib. 7. c. 164.

CAP. IV.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum expoliauerit, & mandauerit eum ad se venire Episcopus, ut audiatur, & is contempserit, inuicem mox scripta percurrant per omnes Prouinciæ Episcopos, & quoscumque adire potuerint, ut excommunicatus habeatur ipse, donec obediat, & reddat aliena. Tolet. 1. c. 11. Ansel. lib. 7. cap. 164.

CAP. V.

Qui lateti Regis adherent, vel potentia seculari instantur, res alienas competere cognouimus: & nullis exertis actionibus, aut conditionibus prærogatis, non solum miseros de agris, sed etiam de domibus propriis exulare. Idcirco in remedium consulentes decernimus, ut deinceps huius mali licentiam quispian non habeat, sed secundum canonum, atque legum tenorem eausarum furarum actionem proponant: ut nullus miseriorum rebus suis per vim, aut assensionem quamlibet defraudet. Qui contra dispositum nostrum, & antiquorum patrum, & Regum venire temperauerint, anathematis ultione plestantur, *Maisie. g. c. 4.*

Vide Xij. ij. epist. 2. in med. supra sit. prox. cap. fratres quos.

† Lampy-
ro al.
† Valenti-
niano.

44 q. 3. c.
21.

† condi-
tionibus

LIBER XXXII.

De Probationibus.

De Probationum necessitate.

Tit. I.

CAPVT I.

3. 9. 5. 6.
7. & 8.

Cusatores, & accusationes, quas leges sæculi non adscribunt, & nos vnanimiter submouemus. Nec fiat in districta probatione impietas, cum recta sit iudicii in electione sententia. *Nica. c. 23. apud. Iul. epist. 2. c. 5. Teleph. epist. 1. c. 4. Callist. ep. 1. c. 4. Steph. epist. 2. c. 3. Hadr. pap. c. 11. ad Episc. Mediom. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257. decret. Ansel. lib. 3. c. 23. Isidor. in prologo Concil. Capitul. lib. 7. cap. 108. & 307. & in additis cap. 148.*

CAP. II.

3. 9. 5. 6.
1.

Decernimus non credi accusatori, qui absente aduersario causam suggerit, ante vtriusque partis discussione. *Nica. c. 33. apud Iul. epistula. 2. c. 9. Teleph. ep. 1. c. 4. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257. decret.*

CAP. III.

Incerta nemo vniquam Pontificum iudicate presumat, quia quamvis vera sint, non tamen credenda, nisi quæ manifesto iudicio conuincuntur, nisi quæ iudiciali ordine publicantur. *Nica. c. 57. apud Iul. epist. 2. c. 19. Vist. epist. 1. in prin. Xyst. 11. epist. 2. ante fin. Isid. in prolog. conc. Capitul. lib. 7. c. 259. Iuo lib. 4. in 11. c. 7.*

CAP. IV.

De prob.
c. 11. ap.
Gregor.
in c. 11.
4. collati.
c. 5.

Quoniam contra falsam assertionem iniuri iudicis innocens litigator quandoque non potest veram negationem probare; cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio; ne falsitas veritati præiudicet, aut inquiras præualeat æquitati: statuiimus, vt tam in ordinario iudicio, quam extraordinario, iudex semper adhibeat, aut publicam, si potest habere, personam; aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicij acta cōscribāt. videlicet citationes, dilationes, recusationes, & exceptiones, petitiones, & responsiones, interrogationes, confessiones, testium depositiones, instrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, reuocationes, conclusiones, & cætera, quæ occurrunt competenti ordine conscribenda, designando loca, tempora, & personas: & omnia sic conscripta partibus tribuantur; ita quod originalia penes scriptores remaneant: ubi si super processu

Iudicis fuerit suborta contentio, per hæc possit veritas declarari. Hoc adhibito moderamine, quatenus sic honestis, & discretis deferatur iudiciis, quod per improvidos & iniquos innocentem iustitiam non lædatur, iudex autem, qui constitutionem istam neglexerit obseruare, si propter eius negligentiam aliquid difficultatis emerferit, per superiorem iudicem animaduersione debita castigetur; nec prolixius præsumatur processu, nisi quatenus in causa legitimis consenserint documentis. *Innoc. in conc. gener. Later. c. 38.*

CAP. V.

Euphemius Episcopus; dum non probasset omnia, quæ testificabatur, prima pollicitatione damnatus est; & acceptis anathema, dum non docuisset omnia. Et subscripserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romæ dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui consecratur eoe piscopum, condemnabas, & accusabas, &c. *37. mod. Rom. sub Xyst. 11. in actis contra Polychronium.*

CAP. VI.

Deus omnipotens, vt nos à præcipitæ sententiæ prolatione compesceret, cum omnia nuda, & aperta sint oculis eius; malitiam Sodomæ noluit audire iudicare, priusquam manifeste agnosceret, quæ dicebantur. Vnde ipse ait: Descendam, & videbō, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint; an non est ira, vt sciam, &c. Mala audita nullum moueant, nec passim dicta absque certa probatione quisquam vniquam credat, sed ante audita diligenter inquirat, ne precipitando quidquam aliquis agat, &c. Nullum ante veram, iustamque probationem iudicare, aut damnare debemus, manifeste Apostolo dicente Paulo, qui ait: Tu quis es, qui iudicas feruum alienum? suo enim Domino stat, aut cadit. *Euar. ep. 2. ante med. Gregor. 129. Moral. ca. 21. apud Aquilgranen. c. 57. Triburien. c. 22. Burchar. lib. 11. c. 9. Iud lib. 4. in 11. c. 9. pano. & Ansel. lib. 3. cap. 83.*

CAP. VII.

De oculis cordis alieni, temete iudicare, peccatum est; & eum, cuius non videtur operta, nisi bona, iniquum est ex suspitione reprehendere: cum eorum, quæ sunt incognita, solus Deus iudex sit iustus, qui inspectior est veris. Vnde scriptum est: incerta non iudicemus. *1. Gr. 4: quo ad vsque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, &c. Et quamvis veræ sint, non tamen credenda sunt, nisi certis iudiciis comprobentur: nisi quæ mani-*

sesto iudicio conuincuntur: nisi quæ iudicario ordine publicantur. Nullus ergo potest humano condemnari examine, quem Deus suo iudicio referauit. *Xyfl. y. epist. 2. ante fin. Zephyr. epist. 1. ante fin. Eufeb. epist. 2. post med. Ioan. epist. 1. in prin. Capitul. lib. 7. c. 259.*

CAP. VIII.

Si quis Episcopus, Presbyter, aut diaconus, vel quilibet clericus apud Episcopos, quia alibi non oportet, à qualibet persona, quæ rite recipienda est, fuerit accusatus, quicumque fuerit, siue ille sit sublimis vir honoris, siue vilius alierius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intentionis accipuerit, nouerit probationis documenta se debere inferre. Si quis ergo circa huiusmodi personas non probanda detulerit, auctoritate huius sanctionis intelligat se iacturam infamiz sustinere, vt damno pudoris, æstimationis dispendio discat, sibi alienæ verecundiz impune insidiari non licere. *Cassi. epist. 1. cap. 3. Xyfl. 19. epist. vnic. cap. 4. Hadria. ad Episc. Mediom. c. 22. vel 24. Ansel. lib. 3. c. 45 Cod. Theod. lib. 16. tit. 2. const. 47. Capitul. lib. 7. c. 438. vel 365.*

CAP. IX.

Audiuius apud vos, vestrosque diuersa iudicia fieri, & incerta iudici. Incerta castissimi nullatenus iudicemus, quoadusque veniat Dominus, qui latentia produci in lucem, & illuminabit abscondita reuerentiarum, & manifestabit consilia cordium quia quamvis vera sint, non tamen credenda sunt, nisi quæ manifestis iudiciis comprobantur, nisi quæ manifesto iudicio conuincuntur, nisi quæ iudicario ordine publicantur. *Viclor. epist. 1. post prin. Nican. v. 57. apud Iul. ep. 2. c. 19. Xyfl. 1. ep. 2. ante fin. Capit. lib. 7. c. 259. Iuo lib. 4. tit. 13. c. 6. panor.*

CAP. X.

Qui non probauerit, quod obiectis prænam, quam intulerit, ipse patitur. *Fabian. epist. 3. post prin. Xyfl. 11. epist. vnic. Capitul. lib. 7. c. 253.*

CAP. XI.

Non facile quisquam ex suspicionibus abstinetur; qui vtique submouebitur, si eius flagitium deregatur. Cum ergo par causa sit, interdum probatione cessante, vindictæ ratio consequitur. *Iuocent. epist. 3. c. 4. Raban. c. 3. de poenit. Iuo par. 8. c. 214. decr.*

CAP. XII.

Quod ait, vt illuc personam dirigere debeamus, quæ præsentē de iis, quæ dicuntur, possit esse probatio; esset vicumque excusabile, si vniquam ratio ei, qui accusatur, necessitatem probationis imponeret. At postquam non tibi, sed accusantis hoc onus incumbit, ad nos, sicut præfatus sumus, dilatione cessante venire non desinas. *Greg. lib. 5. reg. ep. 25. Maximo.*

CAP. XIII.

Si quis Episcopum, presbyterum, vel diaconem falsis criminibus appetierit, & probare non poterit, nec in fine dandæ ei esse communionem. *Elib. c. 75. Burch. lib. 2. c. 195. Iuo par. 6. c. 240. decr.*

CAP. XIV.

De iis, qui scripturas sacras tradidisse dicuntur, vel vasa Dominica, vel nomina fratrum suorum, placuit, vt quicumque eorum in actus publicis fuerit detectus, non verbis nudis, ab ordine cleri amoueatur. *Arlet. c. 15. 13.*

CAP. XV.

Quoties clericis ab accusatoribus multa crimina subiiciuntur, si vnū ex eis, de quo primo actum est, probare non possunt, ad reliqua non admittantur. *Carib. c. 131. G. Carib. vij. c. 3. L. Affic. c. 97. L. Burch. lib. 2. c. 198. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 12. panor. & par. 6. c. 271. decr. Capitul. lib. 1. c. 45. & lib. 7. c. 100. Raban. c. 3. de poenit. Casar. lib. 5. c. 61.*

CAP. XVI.

Episcopus si clerico, vel laico crimen imposuerit, deducatur ad probationem in synodum. *Carthag. iv. c. 29. Casar. lib. 4. c. 90.*

CAP. XVII.

Si quis clericus documenta, quibus Ecclesie possessio firmatur, aut suppressere, aut negare, aut aduersariis tradere præsumpserit, quidquid per absentiam documentorum damni Ecclesie illatum est, de propriis facultatibus reddat, & communione priuetur. Hi etiam, qui in damno Ecclesie impie sollicitati, à traditoribus aliquid acceperint, superiores sententia teneantur. *Agath. cap. 26. Raban. c. 18. de poenit. Burch. lib. 3. c. 183. Iuo par. 3. c. 156. decr. Ansel. lib. 5. c. 76. Casar. lib. 7. c. 99.*

CAP. XVIII.

Dignum est, vt vita innocentis nulla maculetur perniciē accusatoris. Ideo quisquis à quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio deitur, quam accusator præsentetur, atque legum, & canonum sententia exquiratur. Quod si indigna ad accusandum persona inuenitur, ad eius accusationem non iudicetur. *Tolet. vi. c. 11. V. formaten. c. 42. Tullen. post epist. syn. Burch. lib. 16. c. 5.*

CAP. XIX.

Decreuius, vt nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis sanctæ conuentu regis subtilitatis astu, vel profanæ potestatis instructu, siue quorumlibet hominum malitiose voluntatis obusu, citra manifestum & eiusdem culpæ suæ iudicium ab honore sui ordinis, vel seruiro domus regis arceatur. Non antea vincolorum nexibus illegetur, non quæstioni subdatur, non quibuslibet tormentorum, vel flagellorum generibus maceretur, non rebus priuetur, non etiam carceralibus custodiis mancipetur, neque adhibitis hinc inde iniustus occasionibus abdicetur, per quod illi violenta, occulta, vel fraudulenta professio extrahatur. Sed is, qui accusatur gradum sui ordinis teneat, & nihil anee de supradictorum episcopulorum nobilitate præsentis in publica sacerdotum, seniorum, atque etiam gardingorum discussione deductus, & iustissime perquisitus, aut obnoxius reatui detectæ culpæ legum pœnæ exceptus; aut innoxius iudicio omnium comprobatus appareat. *Tolet. xii. c. 2.*

CAP. XX.

Ne ad proferendam sententiam vnquam precipites simus, aut temere, indiligenterq; indiscussis quæq; quoquo modo iudicemus, sed exemplo Domini descendamus; videamus, & iusto examine criminofos diligenter persequeremur, sicut ipse Sodomam; vt videamus, vtrum clamorem populi contulerint, nec ne; nam mala audita nullum moueant, sed ante audita diligenter inquirat. *Tribur. c. 12. vide Euarist. epist. 2. in med.*

CAP. XXI.

Iulius constituit, vt notitia, quæ omnibus fide facit, per notarios colligeretur; & vt omnium monumentorum in Ecclesia cõfessio per primicerium notariorum celebraretur; siue quod cautiones, vel instrumenta, vel donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut testameta, vel colligationes, aut manumissiones clericorum in Ecclesia per scrinium sanctum celebrentur. *Damef. in lal.*

Quales testes esse debeant. Tit. II.

CAPVT I.

Decernimus nec accusatores, vel testes suscipi, qui non sunt idonei. *Nican. c. 33. apud lal. epist. 2. cap. 9. Burch. lib. 1. cap. 144. luo par. 5. cap. 257. decr.*

CAP. II.

Censemus, neque eos, quicum inimicis morantur, ad accusationem, vel ad testimonium recipiendos. *Nican. cap. 41. apud lal. epist. 2. c. 10. Tel/ph. epist. 1. c. 4. Burch. 1. c. 144. luo par. 5. cap. 257. decr.*

CAP. III.

Nemini de se confesso credi potest super crimen alienum, quoniam eius, atque omnis rei professio periculosa est, & admitti aduersus quemlibet non debet. *Nican. c. 55. apud lal. epist. 2. c. 18. Dionys. epist. 2. post med. luo lib. 4. tit. 7. c. 17. panor. & par. 5. c. 228. decr.*

CAP. IV.

Primates accusatum diffidentem Episcopum, non ante sententiam proferant damnationis, quam Apostolica freti auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonicè examinatos regulariter testes conuincatur, &c. *Nican. c. 61. apud lal. epist. 2. c. 26. Zephyr. epist. 1. in prin. Felix. epist. 1. in prin. cap. Burch. lib. 1. c. 154. & 157. luo lib. 4. tit. 12. c. 11. panor. & par. 5. c. 267. decr. Ansel. lib. 3. c. 65. & 66. Terraco. lib. 2. c. 40.*

CAP. V.

Testimonium Christianorum aduersus iudeos in omnibus causis, cum illi aduersus Christianos testibus suis vtantur, recipiendum esse censemus; & anathemate decernimus feriendos, quicumque iudeos voluerint in hac parte præfettere, cum eos subiaccere Christianis oporteat, & ab eis pro sola humanitate foueri. *Ad lex. ij. in conc. Later. c. 26.*

CAP. VII.

Credentes, receptores, defensores, & fau-
tores hæreticorum excommunicatione decernimus subiaccere; si firmes resistentes, vt postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempnent, infra annum, ex tunc ipso iure hæretici infamij impetent ad publica officia, seu concilia, nec ad elationes aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonij admittatur. *Innoc. ij. in cons. Gener. Lateran. c. 3.*

CAP. VII.

Quales debeant esse testes in causa matrimonij. *Innoc. in conc. Gener. Lateran. cap. 32. vide & anteq. lib. de matrim. tit. xxxvi. de test. in causa matrimonij.*

CAP. VIII.

Neque affinis testis admittatur. *Paulus in synod. lxx. Episc. cap. 2. in med. Hadrian. cap. 68. vol. 72. ad Episc. Mediom. cap. 68. vol. 72. Magnur. sub Arnul. cap. 12. luo par. 5. cap. 334. Cap. lal. lib. 2. c. 139.*

CAP. IX.

Testes, & accusatores sine aliqua sint infamia, vxores, & filios habentes, & omnino Christianum prædicantes. *Siluest. in syn. Rom. c. lxxviij. Episc. H. adria. ad Episc. Mediom. cap. 68. vol. 72. Magnur. sub Arnul. cap. 12. luo par. 5. cap. 334. Cap. lal. lib. 2. c. 139.*

CAP. X.

Testimonium laici aduersus clericum nemo recipiatur. *Siluest. in synod. Rom. c. lxxviij. Episc. & in synod. Roman. c. lxxviij. Episc. 14. Longob. lib. 2. tit. 52. cap. 12. Hadrian. Papa cap. 68. ad Episcopum Mediom. Ansel. lib. 3. cap. 23. luo lib. 4. tit. 3. cap. 6. & 7. panor. & par. 6. cap. 334. decr. Casar. lib. 5. c. 33.*

CAP. XI.

Nulli infami, atque sacrilego de quocumque liceat negotio aduersus religiofum Christianum, quamuis humilis, seruusq; personæ sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, aut inscriptione Christianum impetere. *Felix. ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 5.*

CAP. XII.

Vt testificandi, vel accusandi licentia denegetur his, qui Christianæ religionis, & nominis dignitatem, & suæ legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Felix. ij. in synod. Rom. epist. 1. c. 9.*

CAP. XIII.

Hæretici, à quibus nimium opprimimur, excommunicatiq; homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui rapum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos, magosque conuerterint, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix. ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 15.*

CAP. XIV.

Pet seruos, de his, quæ (aduersarij Symmacho) obiciebant, secum loquebantur posse continere; addentes, ut ipse mancipia traderet, quibus, quantum illa scirebant, posset in iudicatione superari. Quæ res canonibus, & ipsius publicis erat legibus inuicem: cum patrum statuta sanxissent, ut quos ad accusationem leges exculionem admittunt, iis dicendi in cognitione, vel tasseluendi aliquid, neganda esset licentia. *Synod. v. Rom. sub Symmacho. vide Ennod. pro Symmacho. post princ.*

CAP. XV.

Contra Episcopum hæreticus testis non admittatur. *Apoll. c. 75.*

CAP. XVI.

Clemens cum collegis sui statuit, dicens: Accusandi, vel testificandi licentia denegetur his, qui Christianæ religionis, & nominis dignitatem, & suæ legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint, transgressores enim sponte legis suæ, eiusque violatores, & recedentes apostatæ nominantur, omnis enim apostata refutandus est ante reuisionem suam, non in accusatione recte agentium, aut testimonio suscipiendus; quia vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. *Anast. epist. 1. post princ. lno lib. 4. tit. 7. cap. 8. panor. & par. 5. cap. 237. decret.*

CAP. XVII.

Accusatores, & testes esse non possunt, qui heri, aut nudius tertius inimici fuerint, ne irati nocere cupiant, vel læsi se vlcisci velint, inoffensus igitur accusatorum, & testium affectus querendus est, & non suspectus. *Anast. epist. 3. in med. Burch. lib. 1. cap. 152. lno lib. 4. tit. 8. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 239. decret. Anselm. lib. 3. cap. 14. Tarrac. lib. 2. cap. 2.*

CAP. XVIII.

Detractores, & auctores inimicorum ab Episcopali submouemus accusatione, vel testimonio. *Zepher. epist. 1. in princ. Anselm. lib. 3. cap. 35. in Rom.*

CAP. XIX.

Quisquis non est legitime coniunctus, vel abique dotali titulo, ac benedictione sacerdotis constat copulatus, sacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos testificari minime potest, quoniam omnis incesti macula pollutus infamis est, &c. Omnes, qui in recta fide suspecti sunt, in accusatione sacerdotum, & eorum, super quorum fide non hesitatur, minime recipiuntur, & in testimonio humano dubij habeantur. Infirmari ergo oportet eorum vocem, de quorum fide dubitatur, nec eis omnino est credendum, qui rectam fidem ignorant, &c. *Callist. epist. 2. in med. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 171. & lib. 7. cap. 1. lno par. 9. c. 23. decret. Tarrac. lib. 5. cap. 71.*

CAP. XX.

Similiter testes per quamcumque scripu-

ram testimonium non proferant, sed præsen-tes de his, quæ videntur, & nouerunt veraciter testimonium dicant; nec de aliis causis, vel negotiis dicant testimonium, nisi de his, quæ sub præsentia eorum acta esse noscuntur. Accusatoris vero [consanguinei, aduer-*3. q. 5. c. 1. consan-* sus extraneos testimonium non dicant, nec fami-*gumet.* liares, vel de domo prodeuntes, sed si vo-*luerint, & inuicem cōfenserint inter se, paren-* tes tanrummodo testificentur, & non in alios. Nec [accusatores, vel testes suspecti recipian-*3. q. 5. c. 1.* tur: quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectu veritatem impedire so-*let.* let. Amor carnalis, & timor, atque auaritia, plerumque sensus hebetant humanos, & peruertunt opinionem, ut quæzsum pietatem pre-*ter,* teneat, & pecuniam quasi mercedem prudentiæ. *Callist. epist. 2. post med. Burch. lib. 1. cap. 172. lno lib. 4. tit. 8. c. 3. & c. 9. panor. & par. 5. cap. 289. decret. Ansel. lib. 3. cap. 54.*

CAP. XXI.

Suspectos, aut inimicos, aut facile litigan-tes, & eos, qui non sunt bonæ conuersationis, aut quorum vira est accusabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accusatores esse, & testes, & antecessores nostri Apostolica repulerunt auctoritate, & nos submouemus. *Pontia. epist. 2. in princ. Ansel. lib. 3. c. 16.*

CAP. XXII.

Nec vllus vnquam præsumat accusator si-*4. q. 4. c. 6.* mul esse, & iudex, vel testis, quoniam in omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. *Fabian. epist. 2. ante fin. Burch. lib. 16. cap. 15. lno lib. 4. tit. 7. c. 27. panor. & par. 6. c. 321. decret. Ansel. lib. 3. c. 72. Casar. lib. 5. c. 51. Tarrac. lib. 2. c. 7. Capitular. lib. 7. cap. 339. & l. sider. in etymolog.*

CAP. XXIII.

Eorum accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos humanos, & diuinis vocibus damnatos, vel mortuos esse agnoscimus. *Scep. epist. 2. in med.*

CAP. XXIV.

Qui falsum testimonium dixerint nullatenus ad accusationem sunt admittendi. [Nulli infami vnquam, atque sacrilego, de quocumque negotio liceat aduersus religiosum Christianum, quamuis humilis, seruilisque persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione Christianum impetere. Omnibus quoque similiter accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui Christianæ religionis, & nominis dignitatē, & suæ legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Euynchia. epist. 2. in med. lno par. 6. cap. 333. decret. & lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. Ansel. lib. 3. cap. 25. Casar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.*

CAP. XXV.

Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptori, adulteri, incesti, venefici, suspecti, criminosis, domestici, periuri, & qui raptum fecerunt, vel

^{2. q. 7. c. 60.} falsum testimonium dixerunt, seu qui ad^o sacrilegos, diuinosque concurrerunt, similesque eorum nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi; quia funesta est vox eorum: vocem enim funestam in omnibus interdicti potius, quam audiri oportet. *Enf. lib. 3. in princip. Hadrian. Papa. cap. 63. ad Episcop. Medium. Burch. lib. 16. cap. 4. Inopar. 10. cap. 37. decreti. Anselmus lib. 3. cap. 19. Capitulum lib. 7. cap. 369.*

CAP. XXVI.

Eorum os accusandi sacerdotum, vel testificandi in eos obstruimus, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus, quoniam infidelis homo mortuus est in corpore viuente. *Milia. epist. 1. p. 1. prin.*

CAP. XXVII.

^{2. q. 7. c. 59. reles.} Accusatores Episcoporum, & testes absque vlla infamia, aut suspitione, vel manifesta macula, & veræ fidei planiter instructi esse debent & tales, quales ad sacerdotium eligere iubet diuina auctoritas: quoniam sacerdotes, vt antiqua tradit auctoritas, criminari non possunt, nec in eos testificari, qui ad eandem non debent; nec possunt prouehi honorē. *Damas. epist. 3. post princip. Burch. lib. 1. cap. 172. luo lib. 4. tit. 8. cap. 4. panor. & par. 5. cap. 290. decreti.*

CAP. XXVIII.

^{2. q. 7. c. 1.} Accusatores, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes per se accusati, vnusquisque in suo ordinabili ordine. *Damas. epist. 3. ante med. Burch. lib. 16. cap. 31. luo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par. 6. cap. 336. decreti.*

CAP. XXIX.

Quæro ab his iudiciis, quod præstent, vbi nam possit agitari, an apud ipsos, vt iidem sint inimici, & testes, & iudices? Sed tali iudicio, nec humana debent committi negotia, ne dum diuinæ legis integritas. *Gelas. epist. ad Faust. in fin. epist. Nicol. ad Michael. Imperat. ante med.*

CAP. XXX.

^{2. q. 7. c. 6.} De personis accusantium, ac testificantium subtiliter quærendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra prædictum Episcopum inimicitias habuissent, & verum testimonium ex auditu dixerunt, aut certe si scire specialiter testati sunt, &c. *Greg. lib. 11. epist. 50. Ioanni Defensori Anselm. lib. 5. cap. 90. d. 93. Casar. lib. 5. cap. 54.*

CAP. XXXI.

Quod dicit Episcopus (*Stephanus*) quia se absente, aliqui vilissimi sint testes exhibiti: Hoc si verum est, nullus esse mōmē lege noscendum est; constitutione nouella, quæ de testibus loquitur cap. xvi. &c. Quales autem testes, vel cuius opinionis ad testimonium admittendi sunt, plurimæ leges ostendunt, quæ pene nulli habentur incognitæ, quæ etiam

& illud sanciant, vt vilissimis testibus sine corporali discussione credi non debeat, &c. *Greg. l. 11. reg. ep. 54. ad finem. Ioanni Defensori, Ausenti, de re lib. 3. & huiusmodi p. testes.*

CAP. XXXII.

Placuit eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos vocem obstruere, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem funestam^{2. q. 7. c. 59.} interdicti potius, quam audiri oportet. *Hadrian. ad Episc. Medium. c. 29. Capitulum. 7. c. 322. & 440. v. Steph. ep. 2. Milia. ep. 1.*

CAP. XXXIII.

Non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicantur, nisi se prius probauerint innocentes: quia periculosa est, & admitti non debet, rei aduersus quemcumque confessio. *Hadrian. ad Episc. Medium. c. 31. Capitulum. 6. c. 324.*

CAP. XXXIV.

Iudex criminis discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes conuincatur. *Hadrian. ad Episc. Medium. c. 53. Ania. lib. 9. tit. 30. constit. i. Cod. Theod. sine 40. in integro libro, quæ est constit. 16. l. 9. tit. 47. Cod. l. 1. Burch. lib. 16. c. 6. luo lib. 4. tit. 11. c. 4. panor. Anselm. lib. 3. c. 77. Capitulum lib. 7. c. 170. & lib. 5. c. 156.*

CAP. XXXV.

Nullam damnationem Episcoporum esse vnumquam censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum, qui sit per duodecim Episcopos, aut certe probata sententia per idoneos, qui tales sint, qui & accusare possint, vt prius ad sacra Christi quatuor euangelia sacramenta præstant, quod nil falsum depromant. *Leo. iv. epist. ad Episcop. Britan. luo pat. 5. c. 116. decreti.*

CAP. XXXVI.

Ne infimicorum domestici testes adhibeantur. *Nicolaus ad Michael. Imperat. in med.*

CAP. XXXVII.

Multi sunt, qui contra Ecclesiasticam regulam pugnare videntur, & per testes redemptos putant se ad accusationem admitti debere, qui omnino non admittantur, nisi adis publicis docuerint omni se suspitione earete. *Arelas, 1. cap. 13.*

CAP. XXXVIII.

Testes non recipiantur, qui ad accusandum non admittuntur, neque hi, quos accusator de domo sua attulerit. Minor quatuordecim annis testis non recipiatur. *Carth. cap. 132. alius 131. G. Africa. 98. L. Carth. v. c. 4. L. Magunt. sub Arnolph. cap. 23. Burch. lib. 16. cap. 20. luo lib. 4. tit. 8. c. 1. panor. & par. 6. c. 364. decreti Capitulum lib. 7. c. 104. Roban. 1. de penis.*

* Noel. 21. cap. vi. h.

CAP. XXXIX.

Eius, qui frequentiter litigat, & ad causandū facilis est, testimonium, nemo absque grandi examine recipiat: *Carth. xv. cap. 58.*

CAP. XL.

2. g. 7. c.
24.
† infid.

Non potest erga homines esse fidelis, qui Deo exiterit infidelis. Iudei ergo, qui dum Christiani effecti sunt, & hunc Christi fidem praevaricati sunt, ad testimonium dicendum admitti nō debent, quāvis esse se Christianos annuntient, quia sicut in fide Christi suspecti sunt, ita in testimonio humano dubij habentur. Infirmari ergo oportet eorum testimonium, qui infide falsi docentur nec eis est credendum, qui veritatis se fidem abiecerunt. *Toletan. xv. cap. 63. Ino par. 13. cap. 96. de reth.*

CAP. XLI.

2. g. 2. c.
8. Episc.

Libetto adversus Ecclesiam, cuius iuris extitit, accusandi, vel testificandi denegetur licentia. Si praeiumpserit, placet, vt stante cōmutatione, in serulatum propriam reijcatur, cui nocere conatur. *Tolet. xv. c. 67. Burch. lib. 3. cap. 176. Ino par. 3. cap. 237. & par. 16. cap. 65. decret.*

CAP. XLII.

De seru.
nō ordi.
c. 1. Gr.
ix. & 10.
3. coll.
cap. 4.

His, (loquitur de presbyteris, & diaconis, qui nō ordi.) de familia Ecclesiae fuerant manumissi, sicut & ex-teris Ecclesiae libertis accusandi, vel testificandi adversus Ecclesiam aditus intercluditur: ad quod si aspirauerint, non solum libertatis beneficio careant, sed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturae, sed temporis necessitate promeruerunt. *Toletan. xv. cap. 73.*

CAP. XLIII.

De testibus proditoris causa notatis, & postea restitutis. *Toletan. xij. cap. 7. & xij. cap. 1.*

CAP. XLIV.

Summopere admonendi sunt comites, & iudices, ne viles, & indignas personas coram se permitant ad testimonium accedere, quoniam multi sunt, qui peierare pro nullo ducunt, in tantum, vt pro vnius diei satietate, aut pro quolibet paruo pretio, ad iuramentum conduci possint, animaeque suas peritio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquam ad quodlibet testimonium admittendi sunt. Et hoc notandum, quod non solum, qui peierant, sed qui periuris consentiunt, qui similiter plectendi sunt damnatione. *Turonen. sub Carolo. cap. 34. Ino par. 16. cap. 337. decret.*

CAP. XLV.

Testes probatissimi, & pauci de pluribus esse debent: tales de quorum fide non dubitetur. Multum autem prauorum testium cupiditate, & falsitate laeditur res publica. *Cabilen. sub Carolo. cap. 21.*

CAP. XLVI.

Non minus, quam quatuordecim annos etatis habeat, qui ad testimonium admittenti-

bus est secundum censuram canonice institutionis, sicut in Africano concilio, cap. 98. &c. *Magunt. sub Arnulfo. c. 23. vid. supra c. testes ne recipiantur.*

CAP. XLVII.

Nos diximus, quia non possunt cohabitantes inimicis, susceptibiles ad testimonium comprobari. *Photius Episc. Tyri in causa Iba in concil. Chalcedonen. act. 10. in princ. vide Nicen. c. 41. c. Censurus Theophyl. ep. 1. c. 4. Nicolaum ad Alschach. Imperat. c. Ne inimicorum.*

CAP. XLVIII.

Silvester constituit, vt nullus laicus crimen clerico audeat inferre. *Damas. in Sylvest. Ludon. Imper. li. 2. tit. 5. de testib. c. 12. in Longobar. Barr. l. 1. c. 151. Ino l. 4. tit. 8. c. 7. par. & par. 5. c. 264. decret. Ansel. lib. 3. c. 23. Casarag. lib. 5. ca. 33. Taras. lib. 2. c. 16.*

CAP. XLIX.

Ego iudex datus sum, & non possum testari. *2. g. 7. c. 2. Maras presbyter in Chalced. conc. act. 10. post princ. 2. vid. Damas. ep. 3. c. Accusatores, & ind. Fabia. ep. 2. c. Nec ullus.*

CAP. L.

Absque veris, & innocentibus testibus, vel nisi manifeste canonice conuictos, aut sponte confessos, &c. non licet damnare. *Stephan. & alij. ad Damas.*

De numero testium.

Tit. III.

CAP. V. I.

Sit non audierit, adhibe tecum vnum, vel duos, vt in ore duorum, vel trium testium ster omne verbum. *Christ. apud Matth. cap. 18. num. 16. v. Ioan. 5. 8. Deuter. c. 17. & 19. Paul. 2. ad Corinth. 13. ad Hebr. cap. 10.*

CAP. VI.

Adversus presbyterum accusationem non recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus. *Paul. 1. ad Thimo. 5. num. 19.*

CAP. VII.

Si aliquid mortale peccatum neophytus fecisse deprehendatur, & a duobus, vel tribus testibus, conuincatur, cesset a clero. Qui adversus hanc venerit, & impugnans magnam synodum, de suo electo periculum subeat. *Nican. cap. 2. Mart. Braccaren. cap. 22. synod. sub Ioan. ix. act. 2.*

CAP. IV.

Duodecim vncis in libera probabitur censura, & in septuaginta duobus comparentibus damnabitur Praeul, &c. *Synod. contra Macellin.*

CAP. V.

Non damnabitur Praeul nisi in septuaginta duobus testibus, &c. Presbyter autem Cardinalis, nisi quadraginta quatuor testibus non damnabitur. Diaconus Cardinalis consti-

cutus vrbis Romæ, nisi in viginti sex non damnabitur: subdiaconus, acolythus, exorcista, lector, ostiarius nisi in septem testibus non damnabitur. *Siluest. in epistola syn. Rom. & in ipsa synod. Rom. cclxxxiv. Episc. c. 3. Hadrian. Papa. c. 68. ad Episc. Mediom. Magunt. sub Arnul. c. 12. Borel. l. 1. c. 158. l. 1. c. 11. 8. c. 7. pan. & par. 5. c. 264. & par. 6. c. 334. decret. Douglad. c. 3. Capituli lib. 1. c. 139.*

CAP. VI.

35. q. 6. Si duo, vel tres viri consanguinitatem iur-
6. 4. iurando sitmauerint, vel ipsi forte confes-
si fuerint, coniugia dissoluantur. *Feb. syn. syn. Troiana.*

CAP. VII.

Mat. 18. Contra Episcopum in testem hæreticus non
admiratur, ne fidelis quidem, si vnus tantum
sit. In ore enim duorum, vel trium stat omne
verbum. *Apo. c. 75.*

CAP. VIII.

1. 7. 1. c. Patriarcha, vel Primates accusatus discuti-
5. pri- entes Episcopum, non ante sententiam pro-
met. ferant finitium, quam Apostolica fulciaucto-
ritate, aut reum seipsum confiteatur, aut per
innocentes, & regulariter examinatos con-
uincatur testes; qui minori non sint numero,
quam illi discipuli fuerint, quos Dominus ad
adiuendum Apostolorum eligere præcepit,
id est, septuaginta duo. *Zephyr. ep. can. princ. Felix
ep. 1. Nicæ. c. 61. apud Jul. p. 2. c. 26. Borel. l. 1. c.
354 & 157. l. 1. c. 111. 12. c. 11. pan. & par. 5. c. 267.
decr. Anst. lib. 3. c. 35 & c. 65. & 66. Tarrason. lib. 2.
c. 40.*

CAP. IX.

1. Tim. A postolus inquit, aduersus presbyterum in-
6. 5. fectiprionem non recipiendam absque duo-
1. 9. 7. 6. bus, vel tribus idoneis testibus. *Xij. q. 2. an-
29. ac- te fin.*
u. i. a. i. o.

CAP. X.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus,
nisi iam pridem repertus est alicuius sceleris
reus, aut tribus testibus conuictus, pœnz suc-
cumbit, aut si conuinci non poruerit, ad euan-
gelium sacrum, quod sibi obicitur, minime
commisisse iurans, absoluitur. *Nicol. ad Confal.
Bulgar. c. 86.*

CAP. XI.

6. q. 2. Si Episcopus dicat aliquem sibi solierimen
placuit. confessum, ille negat, non putet Episcopus, si
c. vlt. bi iniuriam fieri, si soli non credatur. Et si dicat
scrupulo conscientiz se non posse ei commu-
nicare, ab alii Episcopis ei non communica-
bitur. Nihil igitur dicat, quod probare ne-
quit. *Carib. c. 133. & 134. G. Carib. vii. c. 5. L. Afric.
c. 99. L. 1. uo par. 5. c. 363. decret. & ep. 151. ad Orlum
fratrem.*

CAP. XII.

6. q. 1. c. Si tantum Episcopus aheni sceleris se con-
3. fessus nouit, quamdiu probare non potest, ni-
hil proferat, sed cum ipso ad compunctionem
eius seeretis correptionibus elaboret. Quod si
eorreptus pertinacior fuerit, & se communi-
on publicè ingessit, etiam si Episcopus in re-

datguendo illo, quem reum iudicat, proba-
tione deficiat, indemnatus licet, ab his, qui ni-
hil sciunt, secedere ad tempus pro persona
maioris auditoris iubeatur, illo, quamdiu
probari nihil potest, in communione om-
nium, præterquam eius, qui eum reum iudi-
cat permanente. *1. 1. 1. c. 8. l. uo par. 5. c. 364. decret.
& ep. 151. ad Orlum fratrem.*

CAP. XIII.

Si quis aliquem clericorum in accusatione 1. q. 4.
fornicationis impetit, secundum præceptum Pauli
Pauli Apostoli, duo, vel tria testimonia requi-
sât ab illo. Quod si non potuerit datis testi-
moniis approbare, quod dixit, excommunica-
tionem accusati accusator accipiat. *Bracij. c. 8.
Borel. l. 2. c. 202. l. 1. c. 104. l. 1. c. 11. 8. c. 13. paner.
& par. 6. c. 276. decret. Capit. l. 5. c. 340.*

CAP. XIV.

In ore duorum, vel trium testium stat omne
verbum, ut scriptis accepimus: à dominis ma-
numissos coram tribus testibus eo honore
fungi volumus. *Trul. c. 85.*

CAP. XV.

Apostolus Timotheo præcepit, in cuius per-
sona, ut Leo dicit, omnium Christi sacerdo-
tum numerum studuit, ut accusatio aduersus
presbyterum non recipiatur, nisi sub duobus,
aut tribus testibus. Et sacrum Nicænum con-
cilium Neophyrum Episcopum duobus, vel
tribus testibus redargutum à clero abstinere
præcipit. Sed quia in historia Susannæ duo
testes, qui idonei videbantur: & in historia
Naboth, & in historia Passionis Domini duo
testes dixisse falsum testimonium legimus,
& c. de numero testimonii idoneorum auctori-
tatem legum sequendam vidimus; ut septem
testes idonei requirantur: & si ratio, vel causa
coegerit, quatuordecim, vel viginti, & vnus
testis quærantur, ut veritas patefacta mon-
stretur. *Trogl. c. 9.*

De falsis testibus.

Tit. IV.

CAP. VI.

MOx examinantur falsi testes, qui contra
Ignatium iurauerunt, & cum præscri-
pta à synodo satisfactione penitentiz, rece-
pti sunt ad communionem Ecclesiz. *Syn. viij.
sub Hadrij. a. 9. ante fin.*

CAP. II.

De falsis testibus non admittendis ad accu-
sandum, aut ad testimonium dicendum. *Felix
ij. n. syn. Rom. p. 1. c. 5. Euseb. ep. 1. in med. Euseb.
ep. 3. in prin.*

CAP. III.

Eccles. Scriptum est: Abominatur Dominus labia
mendacia, & testem fallacem proferentem
mendacia, & seminantem inter fratres scan-
dala, &que luxuria, &c. *Damas. epist. 3. ante med.*
Burs. 1. 26. 23. 1. 1. 4. 1. 1. 7. ca. 26. pan. & par. 6. c.
337. dicit.

CAP. IV.

Decrim. Falsus testis, prout crimen testis abstinebit; si
tamen non fuerit mortis, quod obiecit, & si
probaueit, quod diu tacerit, biennij tem-
pore, adstinebit; si autem non probauerit, in
conuentu clericorum placuit per quinquen-
nium abstinere. *Eliber. ca. 7. 4. Burchard. lib. 16.*
c. 18.

CAP. V.

Promer. Falsus testis iuxta scripturam, impunitus
non sit. *Arel. c. 14.*

CAP. VI.

14. 9. 4. Homicidas, & falsos testes à communione
Ecclesiastica submouendos, nisi poenitentia
satisfactione crimen diluerint. *Agath. ca. 37.*
Veneram. ca. 1. Raban. ca. 13. de penit. Burch. 1. 6. c.
29. Inopar. 10. c. 38. & 158. dicit.

CAP. VII.

d. 50. c. 7 Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capi-
tale crimen commiserit, aut chartam falsau-
erit, aut testimonium falsum dixerit, ab officij
honore depositus in monasterium reru-
darut, & ibi quamdiu vixerit, laicam tan-
tummodo communionem accipiat. *Agath.*
ca. 50.

CAP. VIII.

Si quis clericus in falso testimonio conuictus
fuerit, teus capitalis criminis censeatur. *Epan.*
ca. 13.

CAP. IX.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admi-
serit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina,
communione concessa, ab ordine degradetur.
Arel. 1. 9. c. 8.

CAP. X.

Si quis conuictus fuerit, alios ad falsum tes-
timonium, vel peritium attraxisse, aut qua-
cumque corruptione sollicitasse: ipse quidem
usque ad exitum non communicet, hi vero,
qui ei in peritio consensisse probantur, post
ab omni sunt testimonio prohibendi, & secun-
dum legem infamia notabuntur. *Matisen.*
c. 17.

CAP. XI.

Decretimus, vt laici homines legitime vi-
uant, &c. & falsa testimonia non dicant. *Synod.*
Sacrisan. sub Pipino.

CAP. XII.

Vt comites, iudices, seu reliquis populus
obedientes sint Episcopo, & inuicem consen-
tiant ad iustitias faciendas, & munera pro iu-
dicio non recipiant, nec falsos testes; ne per
hoc peruertant iudicia iustorum, &c. *Arelas.*
sub Carolo c. 13.

CAP. XIII.

De vilibus, & indignis personis non admit-

tendis ad testimonium, quia periculum est, ne
falsum testimonium dicant. *Turon. sub Carolo c.*
34. vid. dist. Quales testes c. Summopere.

CAP. XIV.

Episcopi consentientes sint comitibus, &
iudicibus ad iustitias faciendas; & vt nullare-
nus per aliquorum mendacium, vel falsum tes-
timonium, neque per periurium, aut per
procurium lex iusta in aliquo deprauetur. *Ma-*
gunt. sub Carolo c. 8. Magunt. sub Raban. c. 7. Burs. 1.
15. c. 4.

CAP. XV.

Ex corde cunctos arrentius inuicem dilige-
re (Petrus Apostolus) insinuat, non falsum
testimonium dicere, &c. non iurare, ne forte
periores, veritatem ex corde, & ore proferre,
&c. *Theodolph. ad presbyt. Aurel. c. 21. ex Clement.*
ep. 1.

CAP. XVI.

Dicendum est eis (sacerdotibus) vt à falso tes-
timonio abstinere, scientes, & hoc gravissimum
scelus esse, & ab ipso Domino in monte Sinai
prohibitum, dicente eodem Domino, Non
falsum testimonium dixeris, siue; Testis falsus
non erit impunitus. *Theod. ad presb. Aurel. c. 27.*

Exod. c.
20.
Deut. c.
5.

Communia de testibus.

Tit. V.

CAPVT I.

DEbet esse presens is, contra quem facien-
da est inquisitio; nisi se per contumaciam
absentauerit, &c. & non solum dicta, sed etiam
nomina testium sunt ei, vt quid, à quo sit di-
ctum, appareat, publicanda; nec non exceptio-
nes, & replicationes legitimæ admittendæ, ne
per surreptionem nominum infamandi; per
exceptionum vero exclusionem deponendi
falsum audacia tribuatur. *Innoc. 1. 9. in conc. gen.*
Later. c. 8.

CAP. I.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne De senten-
tiis aliquem excommunicationis senten-
tiam, nisi comperenti commonitione præ-
missa, & presentibus idoneis personis, per
quas, si necesse fuerit, possit probari monitio,
promulgare præsumat, &c. *Innoc. 1. 9. in conc. gen.*
Later. c. 47.

CAP. II.

Quamquam sacerdotum testimonium etc. 14. q. 2.
dubium habeatur, tamen ipsi in secularibus
negotij pro testimonio, aut cõficiendis instru-
mentis non togerunt; quia eos in talibus re-
bus esse non cõuenit. Si autem tunc cruentæ causæ
se aliquid viderint, aut adtingerent, vbi nullæ
idoneæ secularium inueniantur personæ; ne
veritas occultetur, & malus vt bonus existi-
meret, in prouidentia proprii sit Episcopi, vt,

*et sententia
aliquo
culle in-
terfue-
rit.*

aut coram se, & competentibus iudicibus, aut aliter veritatem honorifice attollant. *Engen. y. & Leo iv. in syn. Rom. c. 13.*

CAP. III.

Cum Episcopos accusatos ad iudicium venerit, congruum sibi locum eligat, quo absque timore suos, si necessitas exposcerit, testes habere valeat, &c. *Felix y. in synod. Rom. epist. 1. ca. 8. Capital. lib. 6. ca. 287. 1. no lib. 4. tit. 8. c. 5. panorm.*

CAP. IV.

Præceptum est in antiquis canonibus Episcopos cecos, atque suis rebus expoliatos Ecclesias proprias recipere, &c. Iudices esse decerentes Episcopos recta sapientes, & in Ecclesiam convenientes, ubi testes essent flagulorum, qui oppressi videbantur. *Zephyr. epist. 2. in princ. II adrian. ad Episc. Mediom. cap. 13. 1. no lib. 4. tit. 6. ca. 2. & 2. panorm. & par. 3. c. 265. decr. Benc. 1. c. 153. Capit. l. 6. c. 287. & l. 7. c. 129. in addit.*

CAP. V.

Canonica patrum instituta non semel, sed sæpius clamant, nec accusationes, nec testimonia vllum per scripta posse proferre: nec de aliis negotiis quicumque testimonium dicane, nisi de his, quæ sub præsentia eorum acta esse noscuntur. *Damas. ep. 6. in fi. Anselm. 3. c. 47.*

CAP. VI.

Quod dicit Episcopus (Stephanus) quia se absente aliqui vilissimi sint testes exhibiti: Hoc si verum est nullus esse momenti lege noscendum est. Constitutione nouella, quæ de testibus loquitur, † cap. 16. Hoc quoque sæpius agnouimus: quoniam quidam aut apud locorum defensores, aut apud carissimos prouinciarum iudices, aut etiam, ut assolet, hic apud virum clarissimum magistrum census ingreditur, & queruntur tanquam ab alio passi aliquid contra leges, aut aliter læsi, aut damnicati testes volentes producere. At ne postea obiciatur eis, quia per vnam partem gesta confecta sunt, oportet, & illum, qui impetratur, in ipsa ciuitate constitutum, ubi testimonia dantur, admonitum à iudice, siue à defensore aduenire, & audire attestatiohes: si vero noluerit aduenire, sed contempserit, vt ex hoc ab vna parte testimonia aduersus eum inutilia sint: Sancimus huiusmodi testimonia ita valere, ac si non ex vna parte consisterent, sed etiam ipso præsentente fuissent facta: Si enim recusauerit, & venire noluerit, & audire, quæ deponuntur, cum vique in publico sit, & non ex inuitabili quadam necessitate venire non possit, similis aduenienti erit, & nulla vilitas ex contemptu suo ei adhibebitur: sed videbuntur quidem in vtriusque præsentia probationes factæ. Ecce admonendum est semper aduersarius, vt ad audiendos testes adueniat. Quod quia hic omisum est, necesse est, vt quod contra leges actum est, firmitate non habeat, &c. *Gregor. 10. an. Defensori li. xi. reg. il. ep.*

54. ad fin. *Anselm. de iest. p. Et his verbis. Anselm. 3. c. 90. Caesar. l. 5. c. 54.*

CAP. VII.

Nouit prudentia tua, quod personis absentibus accusationem per scripta, canonica non probet auctoritas: nec absque partium disceptatione per cognita in examinatione recipiat causas. *Greg. vii. Gergino Baradegelen. Archiep. l. 2. reg. ep. 2.*

CAP. VIII.

Locus suspectus mutandus est in alium vicinum, ubi possit accusatus, aut accusator testes adducere, & causam agere. *Cariboy. cal. 30. G.*

CAP. IX.

Qui forte in Ecclesia quamlibet causam, h. q. 6. iure Apostolico Ecclesis imposito, agere voluerit, & fortasse decibio clericorum vni parti displicuerit, non liceat clericum in iudicium ad testimonium deuocari eum, qui cognitor, vel præfens fuit: & nulla ad testimonium dicendum Ecclesiastici cuiuslibet persona pulsetur. *Carib. c. 60. G. Carib. v. c. 1. Afric. c. 26. Capit. 7. c. 91. Anselm. l. 4. ca. 81. 1. no par. c. 230.*

CAP. X.

Transmarina iudicia non possunt habere necessarios testes, cum ætate, vel morbo, vel aliis rebus impediuntur. *Carib. c. 138. G. Carib. vi. in fin. ep. ad Celest. Afric. conc. in fine.*

CAP. XI.

Omne, quod testibus adhibetur, tunc verius constat, cum id adiectio iurationis affirmat. Quod si & testis deficiat, innocentis fidei soli iurifurandi taxatio manifestat, &c. *Tolet. viij. c. 2. 1. no l. 8. tit. 8. ca. panorm. & par. 12. c. 2. decr.*

CAP. XII.

Si pro culpis minimis, vt assolet (qui dignitatem palatii sui consecutus) flagellorum ictibus à Principe verberentur; non ex hoc, aut testimonium amissuri sunt, aut rebus sibi debitis privabuntur. *Tolet. xij. c. 2.*

CAP. XIII.

Sic Gregorius decreuit: Per idoneos, vt præmisimus, testes, sacramento (Episcopi) inquireret malæ famæ presbytero; & qui proinde iurabunt, hoc modo singuli iurent: De hoc, quod me interrogabis de isto presbytero, quid inde sciam, me sciente, nec mendacium tibi dicam, nec veritatem tetricabo; sic me Deus adiuuet, & isti sancti Dei Post illud sacramentum interrogari debet hoc modo: Sancti canones præcipiunt, vt presbyteri talem accessum, & frequentationem, ac cohabitationem cum feminis non habeant, vnde mala suspicio, & inconueniens sacerdoti fama possit exire: propterea dic mihi, si vidisti, aut pro certo scis, talem accessum, vel frequentiam, aut cohabitationem habere feminas cum isto presbytero, vnde mala suspicio esse possit, & mala fama poterit exire: in illo sacramento, quod modo iurasti, vt veritatem inde non reticeas, & mendacium inde non dicas. *Troph. c. 9.*

De tormentis. Tit. VI.

CAPVT I.

13. q. 5. r. **N**ec illic credendi sunt, aut admittendi, qui aliorum sponte criminia confitentur. Et ideo replicanda est sollicitudo eorum veritas, quam sponte prolata in illis vox habere non potest, hanc diuersis cruciatibus & latebris suis piosus tortor exigere debet; ut dum penis corpora soluuntur, quæ gesta sunt, fideliter, & veraciter exquirantur. *Enchir. epist. 1. in princ. Ennod. pro Symmach. ante med. Anselm. lib. 3. c. 26.*

CAP. II.

2. q. 1. in **L**eges etiam & illud sanciunt, ut vilissimis rebus sine corporali discussione credi non debeat. *Greg. Ioan. Defensori l. 11. reg. ep. 54. ad fin. Auteurs. de re lib. p. 1187. Anselm. l. 3. c. 90. Casar. l. 1. c. 54.*

CAP. III.

Si fur, vel latro deprehensus fuerit, & negauerit, quod ei impingitur, asseritis, apud vos quod iudex caput eius verberibus tundat, & alius stimulis ferreis, donec veritatem deprobat, latera pungat; quam rem nec diuina lex, nec humana prorsus admittit, cum non iniuria, sed spontanea debeat esse confessio; nec sit violentet elicienda, sed voluntarie proferenda, &c. Relinquit itaque talia, & quæ hæcenus insipienter excruciatu, medullis excruciamini. *Nicol. ad consil. Bulgar. c. 86.*

De confessione. Tit. VII.

CAPVT I.

13. q. 3. c. **N**eminis de se confessio credi potest super crimine alienum: quoniam eius, atque omnis rei confessio periculosa est, & admitti aduersus quemlibet non debet. *Nican. ca. 55. apud Iulianum epist. 2. c. 18. Dionys. epist. 2. in med. l. 10 lib. 4. tit. 7. c. 57. panor. & par. 5. c. 288. decret.*

CAP. II.

De teo non damnando antequam confiteatur crimen, aut conuincatur. *Nican. ca. 65. apud Iul. ep. 2. c.*

CAP. III.

Si Episcopus accusatur de aliqua re à fide dignis, vocetur ab Episcopis: si venerit, & confessus fuerit, aut conuincatur, poena definiasur competens. *Apoll. c. 74.*

CAP. IV.

13. q. 6. c. 1. **E**st etiam & hoc ad hanc sanctam sedem petitarum, quod pudet dicere, & non solum faceretotali, sed etiam omni Christiano nomi-

niest inimicum: id est, quod nonnulli Episcopos, vel sacerdotes, aut metu compellunt, aut vi extorquent, aut fraude decipiunt aliquas confessionis suæ in alteram partem, quam debeant, aut pro suarum non requisitione terum, aut quod deterius est, pro alieni erroris secta scripturas facere, & propriis manibus roborare, & coram populis recitare, ac que confiteri. Aliquos dicunt catceribus, & ergastulis recludi, vel saltem his tertiis infidas deuiant Domini sacerdotibus, & suis fauent voluntatibus, &c. Si huiusmodi personarum quedam scripturæ quoquo modo per metum, aut fraudem, aut per vim extorta fuerint, vel se liberari possint, quocumque ab eis conscripser, vel roborate fuerint ingenio, ad nullum eis præiudicium, aut nocumentum peruenire censemus, neque ullam eis infamiam, vel calumniam, aut à suis sequestrationem bonis, vnquam auctore Deo, & sanctis Apostolis, eorumque successoribus, sustinere permitimus. Confessio veto in talibus non compulsa, sed spontanea fieri debet, &c. Omnis enim confessio, quæ sit ex necessitate, fides non est, &c. Confessio ergo in talibus non extorqueti debet, sed potius sponte profiteri; pessimum est enim de suspitione, aut extorta confessione quemquam iudicare: cum magis inspectio cordis sit Dominus, quam operis, &c. Non potest autem humano condemnari examine, quem Deus suo reseruauit iudicio. Si omnia namque in hoc seculo vindicata essent, locum diuini non haberent iudicia. *Alexand. ep. 1. post princ. & in med. l. 10 lib. 4. tit. 51. c. 11. pan. & par. 5. c. 241. decret.*

CAP. V.

Neganda est accusantibus licentia criminandi priusquam se crimine, quo premuntur, exuerint: quia non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicati sunt, nisi se prius probauerint innocentem; quoniam periculosa est, & admitti non debet rei aduersus quemcumque confessio. *Familiares vero, & sponte confessi, atque sceleribus itteriti non debent admitti, nec hi, qui hesternæ die, aut pridie, aut ante fuerunt inimici. Stephan. ap. 2. c. 7. ante medium Confess. sine 12. tit. 1. lib. 9. Cod. Theodof. & Anianus libid. & Confess. 19. tit. 1. lib. 9. Cod. Justin. Hadrian. Papa c. 31. ad Epist. Mediom. Barchar. lib. 1. ca. 164. l. 10 lib. 4. tit. 7. c. 15. panor. & par. 5. c. 274. decret. Anselm. lib. 4. c. 71. Capitulum lib. 7. c. 324. & 453. Casar. lib. 5. c. 50. Terrar. lib. 2. c. 11.*

CAP. VI.

Manifestum est, suum eos confecti crimini, qui totiens euocati, absque intractabili causa venire distulerunt, & putandi se voluntate non veniunt. *Iulianus epist. 2. cap. 1.*

CAP. VII.

3. p. 9. c.
10. de
cerui-
moni.

Confitetur de omnibus, quousque subterfugere iudicium dilationibus putat, &c. nam manifestum est confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi se occasione non vitatur, &c. Nihil enim interest, utrum præsentis examine omnia, quæ dicta sunt, comprobentur, cum ipsa quoque pro confessione, procurata toties confiteri absentia, &c. *Basil. ep. 2. Barc. l. c. 16. 1. in par. 5. c. 2. 27. 1. de cr. Ansel. l. 3. c. 34.*

CAP. VIII.

Ideo vocatur ad iudicium certe quæcumque persona, ut aut fateatur obiecta, aut convincatur obiectis. Post confessionem porro literatur tenore de promptam, cur ad iudicium vocaretur Acacius, qui se confessus est Petro, quem petur à sedis Apostolicæ præceptione damnari, communionis socialis. *Gelas. ep. 7. ad Episc. Orientis. post princi.*

CAP. IX.

Quamquam ea, quæ vi impulsione sunt, canonum minime censura recipiunt, & iure habeantur infirma: quia ipse ea dissolvit, qui iniustum fateri, fierique compellit: sed magis illa suscipiendæ, & amplectendæ confessio, quæ ex spontanea voluntate monstratur procedere, sicut apud nos fuisse dignoscitur, &c. *Greg. Anastas. presby. l. 5. ep. 64. regiff.*

CAP. X.

Si confessionem subtilitas examinis ex occultis eliceret, & non afflictio vehemens extorqueret, quæ frequenter agit, ut & noxios sese fateri etiam cogantur innoxij. Nam postquam Episcopus (*tempore*) ut dicitur, cum cruciari custodia, cremarique fame se asserit, scire deberis, si ita est, utrum noceat, si sic fuerit extorta confessio? *Greg. Constantio Episc. Mediolanen. l. 8. regiff. ep. 30.*

CAP. XI.

Iudex criminis discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes convincatur. *Hadrian. ad Episc. Mediem. ca. 53. Anian. l. 9. tit. 30. constit. t. Cod. Theod. sine 40. in integræ libris, quæ est constit. 16. l. 9. tit. 47. Cod. Justin. Barch. lib. 16. ca. 6. Ino lib. 4. tit. 11. ca. 4. par. norm. Ansel. lib. 3. c. 77. Caput lib. 7. c. 17. 0. l. 5. c. 156.*

CAP. XII.

Sicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita citius punire necessarium procuravimus, & hoc rite: nam ad cognoscendam, & condemnandam impietatem Nestorij sancta Ephesina synodus solam epistulam eius, quam ad Beatum Cyrillum scripserat, recitatum sufficere credidit. Quintæ præterea synodus etiam iam mortuos Origenem, atque Theodorum, per eorum damnanda scripta non recte sapuisse repertos, anathemare perculit. Sanctus quoque Papa Gelasius de damnatione Acacij vestrix quondam urbis Episcopi ad Dardanos scribit, dicens: Hic si

examinatio quæritur, iam iudicio non erat opus, postquam litteris suis ipse confessus est. Christi præterea confessor Papa Martinus Cyrrhuni Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum CP. solis eorum in sua facta synodo scriptis recensitis, damnationi contradidit. Hæc ergo, & tot prædecessorum meorum exempla sequentes solemnius nos Photium, & complices eius damnasse manifestum est: præferimus cum ex verbis audierimus in scriptis, Ignatium, qui moritur Christus Domini dicendus est, à lubicis, & inferioribus suis sententiæ gladio transverberatum fuisse, ac detrimentum dignitatis proprix petulisse, quod apte secundum David in Saule, quem dicit Christum Dei, nuncupatur, abiectus tamen à Domino iam dignoscatur, exhoruisse, Regum prodire historia. Qui dum ex ore pueri Amalachitæ, etiam mendaciter dicentis audiret, quod occideret Saulem, non alia certitudine requisivit, sed protinus hunc percussit, dicens: Sanguis tuus super caput tuum: ut enim tuum locutum est aduersus te, dicens: Ego interfeci Christum Domini. *Nicol. ad Michael. imp. in ep. quæ incipit: Quædam maiora, post med. vide h. b. finem syn. CP. c. 6. CP. y. altit. vl. c. 11. Gelas. ep. 11. Mart. in Lateran. syn. secret. 4.*

CAP. XIII.

Confessionem, quam non voluntas, sed vis extorsit, nequequam pro confessione recipimus. *Nicol. ad Leibur. Regem ep. 51. post princ.*

CAP. XIV.

Non licet Episcopos, vel aliquos etiam minorum graduum clericos absque veris innocentibus testibus, vel nisi manifeste convictos, aut sponte confessos damnare. *Steph. & alij ad Damas.*

CAP. XV.

Decreuimus, ut nullus deinceps ex palatij ordinis gradu, vel religionis sanctæ conveniunt, regis subtilitatis astu, & citra manifestum, & eiusdem suæ culpæ indicium ab honore sui ordinis, vel servitio domus regis arceatur, &c. Repulso omni terrore sub circumspecta, & diligenti custodia habeantur, ut tempus, quo iudicari eos oporteat, nullo modo sub fraudulenta dilataetur, quo ab vxoribus, vel propinquis, atque etiam rebus suis diutissime separati, professionem suam videatur dedisse inuiti. Quæ tamen, & si data fuerit, modis omnibus non valebit, sed iuxta superiorem ordinem, illud tantum pro vero accipiarur, quod ex ore eius antiqua generali fuerit iudicio comprobatur. *Talet. xij. c. 2.*

CAP. XVI.

Homicidas, &c. non prius condemnant iudices, quam ipsi accusationem confessione sua confirmauerint, vel ab aliis apte convincti fuerint. *Theodoret. ad Leonem post epistulam 60. B. Leonis.*

De expurgatione. Tit. VIII.

CAP. I.

De hær. c. 13. Gr. ix. c. 2. ord. iud. 4. coll.
Qui inueni fuerint sola suspitione (*hæresis*) notabiles, nisi iuxta consideraciones suspitionis, qualitateque personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint, anathematis gladio feriantur, &c. Ipse autem Episcopus ad præsentiam suam conuocet accusatos de hæresi, qui nisi se ab obiecto teatu purgauerint, vel si post purgationem exhibitam, in pristinam fuerint relictis perdidit, canonice puniantur. *Innoc. iij. in l. ius gen. Later. c. 3.*

CAP. II.

No cler. vul mon. c. 9. Gr. ix. c. 2. ord. iud. in 4. coll.
 Ne quisquam purgationi aque feruentis, vel frigide, seu ferri candentis, ritum cuiuslibet benedictionis, aut consecrationis impendat, saluis nihilominus prohibitionibus de monomachis, siue duellis antea promulgatis. *Innocent. iij. in concil. general. Lateranen. ca. 18.*

CAP. III.

2. q. 5. c. 6.
 Habet hoc proprium antiqui hostis inuidia, ut quos in fraudum actum perpetracionem, Deo sibi resistente, deuicere non uolet, opinionem eorum, falsa ad præsens simulando, dilaceret. Quoniam igitur quædam contra sacerdotale propolium de Leone fratre, & coepiscopo nostro sinister tumor aspexit, utrum ueta essent districta diutius fecimus inquisitione perquiri: & nullam in eo de his, quæ dicta fuerant, culpam inuenimus. Sed ne quid uideretur omissum, quod nostro potuisset dubium cordi remanere, ad beati Petri sacratissimum corpus districta eum ex abundanti fecimus sacramenta præbere. Quibus præstitis magna sumus exultatione gauisi, quod huiusce modi experimento innocentia eius euidenter enituit. Pro qua re gloria uestra prædictum uirum cum omni caritate suscipiat, & reuerentiam ei, qualem sacerdoti deceat, exhibeat; ne qua in cordibus remaneat de his, quæ sunt iam purgata, dubietas: sed ita supradictis uos Episcopo deuotissime opotret in omnibus adhzrere, ut congrue, & decenterque Deum in eius persona, cuius minister est, uideamini honorare. *Gregor. li. 2. regist. indic. 10. epist. 23. ad Iustinum Praetorem. Dnebat. lib. 3. c. 19. 4. l. uel. 5. tit. 1. c. 5. pan. & par. 5. c. 309. deor. Ansel. l. 6. c. 15. 4. al. 162.*

CAP. IV.

Quia aliqua nobis de te fuerant nuntiata, quæ officij tui propositum non leuaret macularent, curæ nobis fuit, ea diu, ac subtili inuestigatione perquirere, & quoniam nihil,

quod tibi noceret, inuenimus, ne qua de his, quæ dicta fuerant, suspicio remaneret, ad plenissimam te satisfactionem, si ab eis insons extiterit, ad sacratissimum corpus beati Petri Apostolorum Principis districta fecimus sacramenta præbere. Et ideo postquam nobis, ut oportuit, satisfactum est, dilectionem tuam præuidimus modis omnibus absolendam, &c. *Gregor. Martino diacono & Abbati. l. 6. regist. ep. 18.*

CAP. V.

Quæ de causa Maximi sunt agenda, ex epist. 2. q. 5. c. 9. uel. 10.
 Quæ de causa Maximi sunt agenda, ex epist. 2. q. 5. c. 9. uel. 10. Sed quia qualis de hac te fraternitatis uestræ uoluntas sit, ac magis petitio à præsentium latore Castorio chartulario nostro renuntianre cognouimus, ideo si idem Maximus coram uobis, & prædicto chartulario nostro, de simoniaca hæresi præstato se factamento purgauerit, atque de aliis ante corpus sancti Apollinaris, ut scripsimus, tantummodo requisitus liberum te esse responderit, causam ipsius fraternitati uestræ, de eo, quod excommunicatus misarum solemnitas agere præsumpserit, iudicio committimus, qua debeat penitentia talis culpa purgari. *Gregor. lib. 7. regist. epist. 7. 9. Marignano Episc. Rauenennati.*

CAP. VI.

2. q. 5. c. 6.
 Quanto à nobis credi tibi, & necessarias uides causas iniungi, tanto te strenuum debet, & sollicitum exhibere. Proinde si Maximus Salonitanus præstato factamento firmauerit, se simoniaca hæresi non teneri, atque de aliis ante corpus sancti Apollinaris tantummodo requisitus innoxius te esse responderit, & de inobedientia sua penitentiam, sicut deputauimus, egerit, uolumus, ut ad consolandum illum, epistolam, quam ad eum scripsimus, ubi ei & gratiam nostram, & communionem nos reddidisse signauimus, experientia tua date debeat: quia sicut in contumacia persistentibus seueros nos esse conuenit, sic iterum humiliter, & penitentibus negare locum uenire non debemus. *Greg. li. 7. regist. indic. 2. ep. 80. Castoria notario.*

CAP. VII.

2. q. 5. c. 7.
 Mennam reuerendissimum fratrem, & coepiscopum nostrum, postquam ea, quæ de eo dicta fuerant, requirentes, in nullo inuenimus culpabilem esse, qui insuper ad sacratissimum corpus beati Petri Apostoli sub iurando satisfaciens, ab his, quæ obiecta eius opinioni fuerant, se demonstrauit alienum tenuit illuc purgarum, absolutumque permisimus: quia sicut dignum erat, ut si in aliquo reus existeret, culpam in eo canonice puniremus; ita dignum non fuit, ut eum adiuuante innocentia diutius retinere, vel assil-

gero in aliquo deberemus. *Greg. l. 11. epist. 8. ad Brunichildem Reginam Francorum. Burch. lib. 1. c. 136. Ius lib. 5. tit. 1. c. 6. panorm. & par. 5. c. 311. decreti.*

CAP. VIII.

2. q. 5. c. 5. Presbyter, vel quilibet sacerdos, si à populo fuerit accusatus, & ceteri non fuerint testes, qui criminis illari appetent veritatem, iurandum erit in medio: & illi testimonium proferat de innocentia suæ puritate, cui nuda & appetita sunt omnia; sicque maneat in proprio gradu. *Gregor. 19. ep. 4. Bonifacio post princ. Troje. c. 9. Burch. lib. 1. c. 186. Ius lib. 1. tit. 1. c. 8. pan. & par. 6. c. 231. decret.*

CAP. IX.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus, nisi iam pridem repertus est alius cuius sceleris reus, aut testibus testibus convictus pœnæ succumbit, aut si convinci non poterit, ad evangelium factum, quod sibi obicitur, minime commississe iurans absolutus, & deinceps huic negotio finis imponitur, quem admodum cetero dictus Apostolus doctor gentium attestatur: Omnis (inquiens) controuertit eorum finis ad confirmationem esse iuramentum. *Nicol. ad consulta Bulgar. c. 86.*

CAP. X.

d. 13. c. 5. Illud est statuendum, ut quando ad eligendum Episcopum conuenierimus, si qua contradiçtio fuerit oborta, non presumant ad purgandum eum, qui ordinandus est, tres Episcopi iam, sed postulentur ad numerum supradictorum, si haberi possunt, vnus, vel duo: & in eadem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primo personæ contradiçtionem: postremo etiam illa, quæ obiciuntur, pertractentur: & cum purgatus fuerit in conspectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum vestre sanctitatis animo concordat, roboretur vestre dignationis responsione. Ab vniuersis Episcopis dictum est: satis placet. *Carib. c. 51. G. Carib. 11. c. 40. L. Afric. c. 17. L. Burch. lib. 1. c. 6. Ius par. 5. c. 60. decret. Ansel. lib. 1. c. 59.*

CAP. XI.

11. q. 1. c. 36. Rer. ju. Constitutum est, ut quoties clericis consultis, & confessis, in aliquo crimine, vel propter eorum, quorum veredundia patitur, vel propter Ecclesie opprobrium, aut insolentem insultationem hæreticorum, atque gentilium, si forte Ecclesie suæ adesse voluerint, & innocentiam suam asserere, intra annum excommunicationis hoc faciant: si vero intra annum causam suam purgare contempserint, nulla eorum vox postea penitus audiat. *Carib. c. 80. alius 79. G. Carib. v. c. 12. Afric. c. 46. Vermatien. c. 71. Ansel. lib. 1. c. 28.*

CAP. XII.

17. q. 4. c. 24. de purgat. vniq. c. 2. in l. eul. de pa. Qui presbyterum occidit, &c. si negauerit, si liber est cum t. lxxij. iuret, si autem seruus se (aliter) purget. *Agant. sub Raban. c. 24. Burch. lib. 6. c. 7. Ius par. 10. c. 136. decret. Penitent. Rom. tit. 1. c. 1.*

CAP. XIII.

Si quis, quod non optamus, de gradu Ecclesiastico talibus nuptiis se consensorem, vel interuentorem (loquitur de re, qui rapti sponsa aliena fanet) manifeste prodiderit, à gradu proprio repellatur. Et si vetusimilibus exinde suspitionibus fuerit propulsatus, & canonicè nequiverit approbati, secundum sanctorum patrum statuta se purgare cogatur. *Melden. c. 68. Burch. lib. 1. c. 31. Ius par. 8. c. 170. decret.*

CAP. XIV.

Vt illz, quæ quasi sanctimonialia, sub velamine religionis degere cognoscuntur, sed potius iuxta Apostolum in deliciis viucentes, mortuæ in diuinis oculis computantur; libidinibusque & ceteris carnis voluptatibus insensuite accusantur, &c. Si manifeste detegi non valuerint, erga Ecclesiam suæ opinionis malam famam legaliter purgare cogantur. *Meld. c. 70. Burch. lib. 1. c. 50. Ius par. 7. c. 68. decret.*

CAP. XV.

Si quis in exercitu, vel infra regnum sine iussione Dominica per vim hostilem aliquod prædari voluerit, aut fœnum tollete, aut granum, siue pecora maiora, vel minora, domosque infringere, vel incendere, hæc ne fiant omnimodo prohibemus. Quod si ab aliquo præsumptuose factum fuerit, sexaginta solidos, si liber est, sit culpabilis, & omnia similia restituat, aut cum duodecim testibus se purget. *Pys. c. 4.*

CAP. XVI.

Si Episcopo, aut presbytero causa criminalis, hoc est homicidium, adulterium, furcum, & maleficium imputatum fuerit, in singulis missis celebrate, & secretam publice dicere, & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere: quod si non fecerit, quinquennio à liminibus Ecclesie extraneus habeatur, sicut antiqui canones instituerunt. *Vermat. c. 10. Burch. lib. 2. c. 199. Ius par. 6. c. 272. decret.*

CAP. XVII.

Sacerdotes, qui in crimine fornicationis Di. 30. fuerint accusati, & crimen illis non fuerit comprobatum, aut non manifestauerint: quid aliud agendum est, nisi quod in nono Cæsariensis sancti concilij capitulo legitur, ac demonstratur? Tamen si ipsi iuramento se voluerint punificare, licentiam habeant. Similiter, & diaconi, si fuerint accusati, peragant. *Vermat. c. 12. Ius lib. 3. tit. 1. c. 4. panorm. vide Neccas. ca. 9.*

CAP. XVIII.

Sæpe contingit, ut in monasteriis furta perpetrentur, & qui hæc committunt, ignorant. Idcirco statuimus, ut quando ipsi fratres de talibus se purgare debeant, missa ab Abbate celebretur, vel ab aliquo, cui ipse Abbas præcepit, pœnitentibus statuitur, & sic in vltima missæ celebratione, pro expurgatione sua corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi percipiant, quatenus ita inde inno-

centes se esse ostendant. *Form. c. 15. Burch. lib. 11. c. 66.*

CAP. XIX.

Decernimus, ut iuxta diuinæ legis sanctionem, & secundum ipsius sedem ciuitatis, in qua ratio ventilatur, vnaquæque gens, & cuncta adiacens parochia subiaceat; ita vt auctoritate Episcopi, aut iudicii examine, aut sacramenti protestatione se expurget. *Magnus. sub Arnulpho c. 23.*

CAP. XX.

Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniam controuersiam, Episcopo præcipiente, si ne personarum acceptione finiatur. Et laicus per iuramentum, si necesse sit, se purget. Presbyter vero vice iuramenti, per sanctam consecrationem interrogetur, quia sacerdotes ex leui causa iurare non debent; manus enim, per quam corpus & sanguis Christi conficitur, iuramento polluetur: absit, cum Dominus in Euangelio discipulis suis, quorum vicem nos indigni in sancta gerimus Ecclesia, dicat: Nolite omnino iurare, sit autem sermo vester, est, est; non, non; quod autem his abundantius est, à malo est. *Tribur. c. 21. Burch. l. 2. c. 182. luo l. 5. tit. 1. c. 9. par. 6. c. 227. decr. Casar. l. 6. ca. 6.*

CAP. XXI.

Si quis fidelis libertate notabilis aliquo crimine, aut infamia deputatur, vtatur iure, iuramento se excusare; si vero tanto, talique crimine publicatur, vt criminiosus à populo suspiceretur, & propterea superiuretur, aut confiteatur, & pœniteat; aut Episcopo, vel suo misso discutiente, per ignem candenti ferro caute examinetur. *Tribur. c. 22. Burch. l. 16. ca. 19. Vide Guther. leges l. 6. tit. 1. c. 3. has purgationes admittentes, hodie alio iure vtuntur. A.*

CAP. XXII.

Si mala fama ex verisimilitudine per patochiam de presbytero exierit, & accusatores, atque testes legales defuerint, ut infirmorum corda de mala fama presbyteri percutiantur, & ne vituperetur ministerium nostrum, neque securiores presbyteri existentes in pecca-

tum labantur, secundum decretum Gregorij iunioris, sit iusiurandum in medio, & habeat malæ famæ presbyter in sacramento purgationis suæ cum testem, quem habebit & iudicem. Et quoniam legimus in epistulis Gregorij, sæpe infamatum sacerdotem in purgatione suæ malæ famæ tantum iusiurandum præbuisse, & legalis ac Apostolica, & canonica auctoritas vicinæ testium testimonium recipit ad condemnationem, non ab re videtur, si recipiatur ad purgationem, &c. & Carthaginenses canones decernunt, vt in purgatione presbyteri, & diaconi testes adhibeantur; conueniens esse dicimus, vt si presbyter infamatus fuerit, & accusatores, vel testes defuerint, secundum quantitatem & qualitatem causæ, ac personæ utilitatem, ac sanationem eorum infirmorum, aut singulus, aut cum aliis duobus testibus, aut cum aliis sex testibus seipsum per sacramentum à mala opinione purget, &c. Experti sumus quosdam ad inuicem conspiciat, vt se mutuo in sua purgatione adiuuent: (*Idea*) non incongrue videtur, cum credibili misso Episcopi, presbyteri, qui in purgatione infamati sacerdotis, & vna cum eo ad iusiurandum se obtulerunt, talem examinationem per aduocatum recipiant, vt in sacramento se Deo non perdant, sicut quosdam hic clam reuictos comperimus. *Troffe. ca. 9. ante sig. luo par. 6. c. 420. decr.*

CAP. XXIII.

Interrogatum est, si duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum esset: Decretum est à sancto concilio, vt ille, qui negauerit, probabilis iudicio se expurget. Et qui professus fuerit, digne pœnitentiam agat. *Salicunus ad. ca. 7. post Burch. decret. luo par. 5. ca. 173. decret.*

CAP. XXIV.

Statuit sancta synodus, si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & orat sibi concedi, vt alter illorum utroque diuino purget iudicio: si vnus in hoc deciderit, vt ambo rei habeantur. *Salicunus c. 1. q. 4. luo par. 15. ca. 180. decr.*

LIBER XXXIII.

De Sententia, & Appellationibus.

Pars Prior de Sententia.

Non valet sententia prolata à non iudice. Tit. I.

CAPVT I.

NULLVS Episcopus alterius parochianum præsuarum retinere, aut ordinare absque eius Episcopi voluntate, vel iudicare, saluamen in omnibus Apostolica auctoritate. Quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio, quoniam censemus, nullum alterius iudicis, nisi sui, sententia teneri. *Nicæn. c. 26. apud Iul. ep. 2. cap. 6. vide Apo. 35. G. 36. L. Xij. ij. epist. 2. cap. 2. Callist. epist. 2. Hadrian. ad Episc. Mediom. cap. 16. Magni. sub Arnul. cap. 14. Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addis. cap. 149.*

CAP. II.

Nullum sententia à non iudice dicta constingat, quia leges sæculi id ipsum fieri præcipiunt, &c. *Zephyr. epist. 1. in princ. Ansel. lib. 2. cap. 37.*

CAP. III.

Nemo alterius terminos vsurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare præsumat, quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires villas habebit, quoniam nullus alterius iudicis, nisi sui, sententia tenebitur, aut damnamur. Vnde & Dominus loquitur dicens: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, &c. *Cal. lib. 6. cap. 2. post princip. Inopar. 14. cap. 72. decreti. Ansel. lib. 6. cap. 120. Capitul. lib. 7. cap. 37. Cesar. lib. 5. cap. 18.*

CAP. IV.

Hæc omnino in sacerdotum causa forma seruetur, ne quemquam sententia non à suo iudice dicta constingat. *Fabian. epist. 3. cap. 5. Xij. epist. vnu. cap. 5. Gregor. lib. 11. regis. epist. 52. Burch. lib. 1. cap. 165. Inopar. 5. cap. 275. decret. Vide consil. Gratiani, & aliorum Imperator. lib. 7. tit. 48. cap. ult. Cod. Justin. & Anian. lib. 4. tit. 14. Cod. Theodossij.*

CAP. V.

Ab Apostolis, eorumque successoribus nouimus constitutum, &c. Nec peregrina iudicia debere fieri, nec quemquam alterius iudicis, quam sui, sententia debere constringi. *Enseb. epist. 3. in princip. Burch. lib. 1. cap. 165. Inopar. 5. cap. 275. decret.*

CAP. VI.

Similiter statuit præfata synodus Nicæna, vt nullum sententia nisi à suo iudice dicta constingat. *Iul. epist. 2. cap. 34. Anselm. lib. 3. cap. 21.*

CAP. VII.

De aliena Ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit: quod etiam Nicæna videtur synodus continere. *Innocen. epist. 2. cap. 7. Iul. lib. 3. tit. 5. cap. 23. panor. vi. de Nicæn. 16. & 17.*

CAP. VIII.

In clericorum causa huiusmodi forma seruatur, ne quemquam eorum sententia, à non suo iudice dicta, constingat. *Hadrian. ad Episc. Mediom. cap. 57. Ansel. lib. 3. cap. 88. Deusd. cap. 3.*

Ante sententiam nemo defertur à suis.

Tit. II.

CAPVT I.

HÆC sancta synodus definit, & statuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam, à communione se separaret proprii Patriarchæ, licet criminalem quamlibet causam eius se nosse prætendat; sed neque recuset nomen ipsius referre inter diuina mysteria, vel officia. Similiter autem Episcopos, & presbyteros, qui in terris, ciuitatibus & regionibus sunt, erga proprios Metropolitans affectare mandamus, quod etiam circa Patriarcham suum facere Metropolitans oportet. Sin veto quis aduersus hanc sanctam synodum deprehensus fuerit agere, si quidem Episcopus, aut clericus est, ab omni sacerdotali operatione decidat, & honore monachorum autem, aut laicis segregetur ab omni Ecclesiastica communione, atque collegio, quouque conuersus per penitentiam recipiatur. *Synodo viij. gener. CP. sub Hadr. g. c. 10.*

CAP. II.

Nonne directæ sunt verba canonum, quibus clericorum ab Episcopo suo ante sententiam tempus pro dubia suspitione discesserit, manifestum cum manere censuram? &c. Lex Ecclesiastica Pontificem ab aliis accusatum, priusquam sub luce obiecta constiterint, exigit non relinquit. *Ennod. pro Symmach. ante med. Inopar. 6. cap. 340. & 341. decret.*

De discordia iudicum.

Tit. III.

CAPVT I.

SI Episcopus de aliquibus criminibus accusatus, & de eo Episcopi eius provincie discorderent, aliquibus innocentem, aliis nocentem iudicantibus; de tota controuersia Metropolitanus ex proxima provincia, alios euocet, qui iudicent simul cum eiusdem provincie Episcopis. *Antioch. cap. 14. Mart. Brac. cap. 13. Burch. lib. 3. cap. 150. Inopar. 5. cap. 263. decret. Ansel. lib. 5. cap. 77. in addit.*

CAP. II.

ibid. Si quis Episcopus de aliquibus criminibus accusatus ab omnibus eius provincie Episcopis iudicetur, omnesque eiusdem sententiae sint, ab aliis non iudicetur, sed firma maneat sententia Episcoporum. *Antioch. cap. 15. Ansel. lib. 5. cap. 65.*

CAP. III.

ibid. Si quis Episcopus in aliquibus causationibus indicatur, & viderit ipsos Episcopos, qui in provincia sua sunt, inrer se iudicio discrepare, & alij videantur, eum, qui iudicatur, iustificare, alij condemnare; pro definitione huius dissensionis hoc placuit sancto concilio, vt de provincia vicina alter Metropolitanus conuocetur Episcopus, vt per eum confirmetur, quod secundum rectum placuerit canonem. *Idem. Brac. 4. 13. Antioch. 4. 14.*

Ne Episcopatus adimatur Episcopo ante sententiam Tit. IV.

CAPVT I.

de iudic. c. 1. apud Greg. ix. c. 11. coll. **A**dimi Episcopo Episcopatum antequam causae eius exitus appareat, nulli Christiano videri iure potest. *Felix cum lxx. Episcop. cap. epist. 2. ante med. Hadrian. ad Episcop. Mediam. c. 5. Carth. cap. 38. G. Afric. cap. 54. L. Burch. lib. 1. cap. 181. Inopar. 5. cap. 297. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit.*

De executione sententiae.

Tit. V.

CAPVT I.

4. 4. 1. 1. **S**I neophytus Episcopus, aut presbyter, aliquod mortale peccatum testibus deprehendatur, & ad duobus, vel tribus testibus conuincatur, cesset a clero. Qui contra haec repugnet, vti magis impugnator de clerico petetur.

II.

Et si quis episcopus, aut presbyter, in aliquo peccato honoris fir, in a-

natus, non liceat eum, siue apud Ecclesiam, cui praeerat, siue ab aliquo homine defendi, poena adiecta damni, pecuniae, & honoris, vt neque extas, neque sexus excuset. *Carthag. cap. 63. G. Carthag. v. cap. 2. L. Afric. cap. 29. L. apud Aquigr. sub Ludon. cap. 48. Deusd. par. 4.*

CAP. III.

Sicut sine iudicio quemquam nolumus condemnari; ira quae definita fuerint, nulla patimur excusatione differri. *Greg. Dominico Domitiano lib. 3. regis. epist. 50. Ansel. lib. 3. cap. 85. Tarras. lib. 2. cap. 17.*

CAP. IV.

Nullus contentionibus finis imponitur, si impleri ea, quae iudicata fuerint, differantur. Filius noster Placidus questus est nobis, ea, quae inter eum & auctores Ecclesiae Dei iudicio definita sunt, fraternitatem vestram nolle complere, &c. Scriptis vos praesentibus adhortamur, vt subtiliter requirete debeat: & si quid minus impletum est; si ramen nihil est, quod iuste possit obistere, sine discordia compleatur, &c. *Grego. Dono Episcopo Messanen. lib. 9. regis. epist. 46.*

Communia de sententiis.

Tit. VI.

CAPVT I.

Caveant iudices Ecclesiae, ne absente eo, qui causae ventilatur, sententiam pronuncient; quia irrita erit, quippe & rationem pro actione reddent in synodo. *Nican. cap. 59. apud Iul. epist. 2. cap. 24. Eleuth. epist. vnt. ante fin. Felix. epist. 1. ante med. Hadrian. cap. 49. ad Episcop. Mediam. Carthag. iv. cap. 30. Burch. lib. 16. cap. 14. Inopar. 6. cap. 319. decret. Anselm. lib. 3. cap. 28. Capitul. lib. 6. cap. 279. & lib. 7. cap. 219. Caesar. lib. 5. cap. 65. Tarras. lib. 2. cap. 58.*

CAP. II.

Iritam esse iniuriam Episcoporum damnationem decernimus, & ideo ad synodo tractandam. *Nican. cap. 63. apud Iul. epist. 2. q. 3. c. 35. cap. 27. Felix epistula 1. ante medium. Hadrian. ad Episcop. Mediam. cap. 54. Carthag. iv. c. 28. L.*

CAP. III.

Neque in re dubia detur sententia, nec ullum iudicium, nisi ordinabiliter habitum teneatur. *Nican. cap. 66. apud Iul. epist. 2. cap. 107. c. 28. Zephyr. epist. 1. in princ. Felix epist. 1. post grandem princip.*

CAP. IV.

Iuxta formam iudicij sententiae quoque forma dicitur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 8. in fin.*

CAP. V.

Sententiam sanguinis nullus clericus dicat, aut proferat, &c. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 18.*

* extra iudicetur.
c. 2. Qualit.
c. 4. in 4.
coll.
Ne cler.
vel mon.
c. 9. apud Greg. ix. c. 2. in 4. coll.

damnationem more Apostolico subrogamus, tantisque vestris assertionibus, vobisque tam bonis, tam caris non dare consensum, omnibus rebus duris duni arbitramur. Pro vestra ergo approbatione, fratres carissimi, & sententia, ac postulatione Episcopum Photinum habetote, licitum ita constituere, ut deprecamini, & nostram in melius conuersam sententiam, labore, vel testimonio vestro compotes voti suscipite. *Innocen. epist. 23. cap. 7.*

CAP. XVII.

11. q. 3. c. 13. Quoniam quidquid ab alterutra parte est iudicatum, omni videmus peruersitate confusum temporum necessitate perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere, quod gestum est, ut nihil deinceps contra precepta beati Apostoli, nihil contra Nicænotum canonum constituta tempretur, &c. *Hilarius epist. 1. in princip.*

CAP. XVIII.

11. q. 3. c. 64. Non debetis pœnam sustinere canonicam, in cuius damnatione non est canonica probata sententia. *Gregor. lib. 2. epist. 9. Antonio subdiacono.*

CAP. XIX.

Defens. & reind. c. 2. apud Greg. ix. c. 101. coll. c. 3. Iurgantium controuersias celeris sententia terminare, & xquiratiprocubio conuenit, & rigori. *Greg. lib. 2. epist. 28. reg. Ioanni. Epist. cop. Rauenmass.*

CAP. XX.

Defens. & reind. c. 1. apud Greg. ix. c. 101. coll. c. 2. Fraternalitas tua, nescio quo mentis motu, diuino, humanoque iure contempto, abruptam protulit in eius (*Hadriani Thebanorum*) damnatione sententiam, quæ licet non esset appellatione suspensa, contra leges tamen, canonesque prolata ipso non poterat iure subsistere. *Gregor. Ioann. Episcop. Prima In- stiniana. lib. 2. reg. indist. 11. epist. 6. vel cap. 45.*

CAP. XXI.

11. q. 3. c. 74. Graue satis est, & indecens, ut in re dubia certa dicatur sententia. *Gregorius lib. 4. epist. 30. Constantio Episcopo Mediolanensi.*

CAP. XXII.

2. q. 3. c. 7. in pri- mis. Quærendum est, &c. si scriptis indicatum est, & partibus præsentibus sententia recitata est. *Gregor. lib. 11. epist. 50. Ioanni Defensori.*

CAP. XXIII.

Quod dicitur, quia nihil scriptis iudicatum est, legendus est titulus xlv. libri vii. Codicis, quia scriptis debuit iudicari: nam ibi inter alia dicitur, atque præcipitur, ut sententia, quæ sine scripto dicta fuerit, ne nomen quidem sententiæ habere mereatur. *Gregor. Ioanni Defensori lib. xi. reg. ep. 54. in fine. vide l. Statutis, tit. xlv. Cod. de Sententiis ex periculo recitandis.*

CAP. XXIV.

Prælati iudicium semper inferioribus formidandum est, ne si ei non obdierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa, id est inobedientia, mereantur, &c. *Nicol. in ep. ad Michael. Imper. Incipit, Quanto maiora in med. & in epist. ad Archiep. CP. & suffrag. post med.*

CAP. XXV.

Iudicium, & sententia ab inimico lata nullius est momenti, &c. *Nicol. in epist. ad Michael. Imperat. qua incipit. Proposueramus. post princ.*

CAP. XXVI.

Iudicium, & sententia ab hæreticis, vel hæreticis communicatis data, vel à schismaticis nulla est. *Nicol. supra. Carib. ij. c. 21.*

CAP. XXVII.

Irrita erit sententia Episcopi, nisi clerico- rum præsentia confirmetur. *Carthaginen. iv. c. 23. Burchard. lib. 1. c. 114. luo par. 5. c. 214. 11. q. 7. c. 6. decret.*

CAP. XXVIII.

Qui accusatur, vel qui excommunicatur reconciliatus per scripturam accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. Et sic in cæteris huiusmodi in tantum scriptura deposcitur, ut sicut beatus Gregorius in commonitorio ad Ioannem Defensorem ex Romanis legibus sumens, scribit: Sententia, quæ sine scriptura profertur, nec nomen sententiæ habere meretur. *Hincmarus in syn. apud 9. Medardum. Greg. lib. 11. epist. 50. & 54. Burchard. lib. 2. c. 197. luo par. 6. c. 269. decret.*

LIBER XXIII.

De Appellationibus. Pars posterior.

A quibus appellare non liceat.

Tir. I.

CAPVT I.

c. cum in
causis, 7.
de elect.
Greg. ix.
c. 6. in
1. coll.

I Archidiaconus in diaconum & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint prae fixo à canonibus tempore in Presbyteros ordinari, & ab illo remoueantur officio, & alij conferatur, qui & velit, & possit conuenienter illud implere, nec prosit illis appellationis diffugium, si forte in transgressionem constitutionis istius per appellationem voluerint se tueri. *Alex. viij. in conc. Later. c. 3.*

CAP. II.

De appell.
c. 26. Gr.
ix. c. 24.
in 1. coll.

Reprehensibilis valde consuetudo inoleuit, &c. alij dum superioris sententiam, & disciplinam canonicam reformidant, sine vilo grauius appellationem obiciunt, & ad defensionem iniquitatis vsurpant, quod ad subsidium innocentium dignoscitur institutum, &c. Statuimus, vt nec subiecti contra disciplinam Ecclesiasticam ante ingressum causae in vocem appellationis prorumpant. Si vero quisquam pro sua necessitate crediderit appellandum, competens ei ad prosequendam appellationem terminus praefigatur: infra quem si forte perlequi neglexerit, libere tunc Episcopus sua auctoritate vtatur. Si autem in quocumque negotio aliquis appellauerit, & eo, qui appellatus fuerit, veniente, qui appellauerit, venite neglexerit, si proprium quid habuit, competentem ei recompensationem faciat expensarum: vt hoc saltem timore pertretitus ingratiuam alterius non facile quis appellet. Praecipue veto in locis religiosis hoc volumus obseruari, ne monachi, siue quicumque religiosi, cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra regularem Praelati sui, & capituli disciplinam appellare praesumant, &c. *Alex. ix. in conc. gener. Later. c. 6.*

CAP. III.

c. 1. de
his, quae
sunt à
maiori
par. c.
Greg. ix.
c. 1. in 1.
coll.
* capituli.
c. 1. de
fregabil.
11. de off.
iudic. ord.
den.

Statuimus, vt nisi à paucioribus, & inferioribus aliquid rationabile fuerit ostensum, appellatione remota, semper praeualeat, &c. quod à maioris, vel sanioris parte * concilij fuerit constitutum. *Alex. iij. in conc. Lateranen. c. 16.*

CAP. IV.

Sancimus, vt Ecclesiarum Praelati ad corrigendum subditorum excessum prudenter, & diligenter intendant, &c. Vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant

exercere; decernimus, vt executionem ipsius nulla consuetudo, vel appellatio valeat impedire, nisi formam exceperint in talibus obseruandis. *Innoc. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 7.*

CAP. V.

Praesint quatuor Abbates capitulis monachorum, &c. & quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuiolabiliter obseruetur, omni excusatione, & contradictione, ac appellatione temotis, &c. Praecipimus tam discretis Episcopis, quam personis, quae praerunt capitulis celebrandis, vt per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellant aduocatos, patronos, &c. seu alios, ne monasteria praesumant offendere in personis, ac rebus, &c. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. c. 12.*

CAP. VI.

Statuimus, vt cum electio fuerit celebranda, praesentibus omnibus, qui debent, & properant, volunt, & possunt commode interesse, assu mantur tres de collegio fide digni, qui secreto singulatum voces cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta, mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is collatione adhibita legatur, in quem omnes, vel maior, vel sanior pars capituli consentit. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. c. 24. vnde c. 35. tit. v. c. 1.*

CAP. VII.

Si ex consensu partium iudices electi fuerint, etiam à pauciore numero, quam constitutum est, non liceat prouocari. *Carth. c. 15. G. Carth. ix. c. 10. L. in par. c. 363. decret. Casar. lib. 5. cap. 64.*

CAP. VIII.

Ab electis iudicibus appellare non licet. Si à 2. g. 6. si appellatur, & eligat appellans iudices, & cum eo is, contra quem appellatur, ab his non licet. *Carth. cap. 98. al. 96. G. Afric. cap. 63. L.*

CAP. IX.

* Abelectis iudicibus non appellatur. *Carth. 2. g. 6. c. 123. G. Misen. c. 24. L. African. c. 89. L. in lib. 4. 35. Alu. tit. 12. c. 8. panor. c. par. c. 365. decret. Casar. lib. 5. cap. 24.*

Appellatur ab omnibus ad Pontificem Maximum. Tir. II.

Vide lib. 1. de Pont. Max. tit. xv.

De appellatione ad synodum.

Tit. III.

Vide lib. v. tit. xxxix.

De appellatione ad Patriarchas, & Primates. Tit. IV.

Vide lib. ij. tit. xvij.

De appellatione ad Archiepiscopos. Tit. V.

Vide lib. iij. tit. xij.

De appellatione ad Episcopos, & alios iudices. Tit. VI.

CAPVT I.

a. g. 6. c. 9. **P**lacuit, vt ad quibuscumque iudicibus Ecclesiasticis ad alios iudices Ecclesiasticos, vbi est auctoritas maior, fuerit prouocatum, audientia non negetur. *Nican. cap. 57. apud Iul. epist. 2. c. 22. Lucius epist. 1. post princip. Hadrian. c. 42. ad Episcop. Mediom. Carthag. c. 15. G. Carth. iij. c. 10. Iul. lib. 4. tit. 12. c. 9. panor. & par. 6. c. 363. decret. Capitul. lib. 5. c. 250. & lib. 7. c. 122. & in addis. c. 141. Terrac. lib. 6. c. 151.*

CAP. II.

Nullus sacerdotum causam suam alieno committat iudicio, nisi ad sedem Apostolicam fuerit appellatum: sed vnusquisque prouinciales iudices, & notos habeat, nisi aliquam vim temerarij multitudinis illic timuerit; aut infestos, aut suspectos iudices habuerit: pro quibus causis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias Prouincias appellare, & venite concessum est. *Cornel. epist. 2. in fine. Iul. lib. 4. tit. 5. c. 3. panor.*

CAP. III.

a. g. 6. c. 9. Placent. c. 36. Ille etiam. **S**i ad iudicibus Ecclesiasticis ad alios iudices Ecclesiasticos, qui habent maiorem auctoritatem, appellatio fiat, non leuantur hi quorum sententia reuocatur, nisi conuinci possint per inimicitiam, vel affectionem iudicasse, aut gratia fuisse corruptos. Si pauciores iudices sint definiti, qui ex consensu partium electi sunt iudices, non licet appellare. *Carth. cap. 15. G. Carthag. iij. cap. 10. L. Iul. lib. 4. tit. 12. cap. 9. panorm. & par. 6. cap. 363. decret. Casarang. lib. 5. cap. 64.*

CAP. IV.

Constantinus vbiq; ad administrantium sententias imperfectas esse voluit, & ad Episcopos per appellationem refugiendum esse sancit, si qui vellent ciuiles iudices resurata. Firmam vero illorum sententiam iudicans,

potioremque iudicum aliorum: & tamquam ab Imperatore prolatam, ab omnibus obseruandam, & inconuertibiles esse terminos synodales. *Tripur. lib. 1. c. 9.*

Communia de appellationibus. Tit. VII.

CAPVT L

VT debitus honor deferatur iudicibus, & litigatoribus consulari super laboribus, & expensis; statuimus, vt vbi quis oram idoneo iudice conuenerit aduersarij: ille ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili causa non prouocet, sed coram illo suam iustitiam prosequatur, non obstante, si dicat, quod ad superiorem iudicem nuntium destinauerit, aut etiam litteras impetrauerit ab eodem, priusquam de legato fuerit designatus. Cum autem ex rationabili causa putauerit appellandum, coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita, tali videlicet, quz si foret probata, deberet legitime reputari; superior de appellatione cognoscatur, & si minus cum rationabiliter appellasse cognouerit, illum ad inferiorem remittat, & in expensis alteri parti condemnnet. Alioquin ipse procedat, saluis constitutionibus de maioribus causis ad sedem Apostolicam perferendis. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 35.*

CAP. II.

Cum cessante causa cesset effectus; statuimus, vt siue iudex ordinarius, siue delegatus aliquid, comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium grauaretur, & sano vsus consilio ab huius comminationis, vel interlocutionis effectu destiterit, libere in causz cognitione procedat, non obstante, si a tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum: dummodo non sit ex alia legitima causa suspectus, ne processus negotij friuolis occasionibus retardetur. *Innocen. iij. in concil. gen. Lateranen. c. 36.*

CAP. III.

Iudex semper adhibeat, aut publicam (si potest habere) personam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniversa iudicij acta conscribant, videlicet citationes, &c. interrogationes, &c. appellationes, &c. *Innoc. iij. in concil. generali Greg. ix. c. 3. in 4. coll.*

CAP. IV.

Si requisitus humiliter (iudex, qui aliquem sine iusta causa excommunicauit) processum huiusmodi non cunctauerit absque grauiamine reuocare, grauatus apud superiorem deponat de iniusta excommunicatione querelam, &c. Si vero iudex suum recognoscens errorem, paratus sit ralem reuocare sententiam, & is, pro quo lata fuerit, ne absque satisfactione reuo-

De appella. cap. 59. Gregor. ix. c. 3. in 4. coll.

De appella. cap. 60. Gregor. ix. c. 4. in 4. coll.

De pro. huzo c. 48. Greg. ix. c. 3. in 4. coll.

De sent. excom. sacro. 48. Greg. ix. c. 3. in 4. coll.

oet illam, appellet, appellationi non deferat in hac parte: nisi talis sit error, de quo merito^o possit dubitari, & tunc sufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem extitit appellatum, vel de legato ab ipso iuti pareat, excommunicatum abluat, &c. Innoc. iij. in consensu. Later. cap. 47.

C A P. V.

Doq. ap. 6. a. Gr. 4. coll. Cum speciali fit prohibitionis prouisum, ne quis in aliquem excommunicacionis sententiam, nisi competentem commonitione premissa, promulgare praesumat; volentes etiam providere, ne forte commonitis frustratoris recusacionis, vel appellacionis obiectu monentis declinare possit examen, statumus, quod si alligauerit se iudicem habere suspectum, coram eodem causam iuxta suspicionis assignet, &c. Porro commonito ad appellacionem conuolante, si eius excessus euidentia rei, vel ipsius confessione, aut alio modo legitime fuerit manifestatus: cum appellacionis remedium non fit ad defensionem iniquitatis, sed in praesidium innocentis institutum; non est prouocacioni huiusmodi deferendum. Excessu quoque dubio existente, ne friuolus appellacionis diffugio appellans iudicis processum impediat, coram eodem probabilem causam appellacionis exponat, talem videlicet, quae si foret probata, deberet legitime reputari. Et tunc si habuerit aduersarium, infra terminum secundum locorum distantiam, & temporis qualitatem, & naturam negotij, ab eodem iudice moderandum; appellacionem interpositam prosequatur; quam si prosequi non curauerit, ex tunc ipse iudex, non obstante appellacione, procedat. Nullo autem aduersario comparente, tunc ex suo iudex procedat officio. Appellacionis causa coram superiore probata, superior suae iurisdictionis officium exequatur. Sed si appellans in eius probatione defecerit, ad eum, a quo ipsum malitiose appellasse constiterit, remittatur, &c. Innoc. iij. in consensu. Later. cap. 48.

C A P. VI.

Deq. ap. 6. a. Gr. 10. 18. Gregor. 18. 4. coll. Si de cetero quocumque prae-textu Iudex à Christianis graues, & immoderatas vsuras extorserint, Christianorum eis participium subtrahatur, &c. Christiani quoque, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellacione postposita, compellantur ab eorum commercio abstinere. Innoc. iij. in consensu. Later. cap. 67.

C A P. VII.

Doq. ap. 6. a. Gr. 10. 18. Gregor. 18. 4. coll. Illi, qui pulsatus fuerit, si iudicem suspectum habuerit, licet appellare. Eleuther. ep. cap. 3. vid. Nican. cap. 60. apud Iul. ep. 2. c. 25. Fel. ep. 1. ad Patern. Episcop. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 8. Anian. Cod. Theodif. nouel. Valentin. & Marcan. tit. Neminem exhiberi. Iuo par. 6. cap. 318. 329. & 330. Ansel. lib. 3. cap. 28. & 88.

C A P. VIII.

3. q. 6. 6. Neminem exhiberi de prouincia ad prouin-

ciam, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum; id est, ut actor semper rei forum sequatur. Si quis autem iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellacionis exhibeat, quā nulli oportet negari. Felix in syn. lxx. Episcop. epist. 2. in med. Fabian. epist. 3. cap. 2. Xyst. iij. epist. vnu. cap. 3. Hadrian. cap. 5. them. 8. & cap. 32. ad Episcop. Mediom. Iuo par. 5. cap. 248. & par 6. cap. 331. decreti. Capitul. lib. 7. cap. 143. in adiutus.

C A P. IX.

Petegrina iudicia, salua in omnibus Apostolica auctoritate, generali sanctione prohibemus, quia indignum est ab externis, ut iudicetur, qui prouinciales, & à se electos debet habere iudices, nisi fuerit appellatum, &c. [Si quis veto iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellacionis exhibeat] Appellante autem non debet afflictio vlla, aut detentio iniuriare custodia. Sed liceat appellatori, vitiata causam appellacionis remedio subleuare. Liceat etiam in causis criminalibus appellare. Nec vox appellandi denegetur ei, quem supplicio sententia destinatur. [Pulsatus ante suum iudicem causam dicat, & ante non suum iudicem pulsatus, si voluerit, taceat. Er vt pulsatis, quoriscumque appellauerint, inducitur dentur, &c. Placuit etiam, vt si Episcopus accensatus appellauerit ad Apostolicam sedem, id statuendum, quod eiusdem sedis Pontifex consuevit, &c. Fabian. epist. 3. in prin. Xyst. iij. epist. vnu. in med. Nican. c. 41. apud Iul. ep. 2. c. 16. Felix in syn. lxx. Episcop. epist. 2. in med. Hadrian. c. 8. 32. 34. 35. 56. ad Episcop. Mediom. Euseb. lib. 1. c. 143. & lib. 16. c. 10. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 1. pauer. & par. 5. c. 261. decreti & ep. 239. ad Gennibul. Antioch. Episcop. Ansel. lib. 2. c. 10. & lib. 3. c. 73. & 88. Caesar. lib. 5. c. 30. T. arrac. lib. 1. c. 179. Capitul. lib. 7. c. 251. 333. 367. & cap. 106. in addit.

C A P. X.

Nec vlla carceris custodia appellantem arceri permittunt leges. Damasc. epist. 3. ante medium.

C A P. XI.

Scitote, certam prouinciam esse, quae habet decem, vel vnde decim ciuitates, & vnum Regem, & totidem possessores sub se, & vnum Episcopum, aliosque suffraganeos. x. vel xii. Episcopos iudices, ad quorum iudicio omnes causae Episcoporum, & reliquorum sacerdotum; ac ciuitatum causae referantur, vt ab his omnibus iure consona voce discernantur, nisi ad maiorem auctoritatem fuerit ab his, qui iudicandi sunt, appellatum, &c. Et quicumque causam habuerit, à suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis, id est, à suis iustis iudicibus prouinciae, & non ab externis, nisi à iudicibus

fuerit appellatum. *Pelagius ij. epist. 1. ante fin. Ius lib. 4. tit. 1. c. 2. panar. Ansel. lib. 6. c. 107. Terras. lib. 2. cap. 21.*

CAP. XII.

Placuit, ut accusato, si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare; quia non oportet negare audientiam roganti. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 30. Capital. lib. 7. cap. 323. & cap. 137. in additis. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

CAP. XIII.

Si quis iudicem aduersum sibi senserit, uocem appellationis exhibeat; ut cum ei concessum fuerit integro negotio, apud alium iudicem, amotis dilationibus, possit audiri. *Ha-*

adrian. ad Episcop. Mediom. cap. 32. Ansel. lib. 3. cap. 88.

CAP. XIV.

Si quando in causa capitali, vel in eausa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 41. Anian. in additis. ad Paul. lib. 5. sentent. tit. 37. siue 39. de reddendis causis appell. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

CAP. XV.

Qui ad Ultramarina appellauerint, à nemine in communione recipiantur. *Carib. cap. 28. c. 34. G. Mikenit. cap. 22. L. Afric. cap. 92. L.*

LIBER XXXIV.

De criminibus contra Deum.

De peccatis, eorumque grauitate.

Tit. I.

CAPVT I.

N multis offendimus omnes.

Iacob. Apost. epist. canon. c. 3. mu. 2. Urban. epist. 1. in princip.

CAP. II.

Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico; ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est, & est peccatum ad mortem, &c. *Iuan. ep. 1. c. 5. num. 16. Euarist. epist. 1. in fin.*

CAP. III.

Peccatum ad mortem est, cum peccator incorrigibilis est: hoc peius est cum contentiose insurgunt aduersus pietatem, & veritatem, & venerantes mammona, obedientiz Dei, & canonicarum constitutionum contraditores sunt: in his non est Deus, nisi humiliati ab errore resurgant, &c. *Nican. y. c. 5.*

CAP. IV.

1. Tim. 5. d. Paulus ait. Peccata manifesta sunt, aliquos vero sequuntur: peccatis enim praeuenientibus alia peccata sequuntur, &c. *Nican. ij. c. 7.*

CAP. V.

De sim. c. 9. Gra. ix. c. 7. ex. tit. 10. l. collect. Ne sub obtentu alicuius consuetudinis reatum suum aliquis tueatur: quia diuturnitas temporis non minuit peccata, sed augeat. *Ale. in conc. Turon. c. 6.*

CAP. VI.

Tanto grauiora sunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. *De sim. c. 9. Gre. ix. c. 3. ex. tit. 10. l. collect.*

CAP. VII.

Dixit Dominus, quod in Spiritum sanctum peccantibus, nec hic esset, nec in futuro saeculo remittendum. Quantos autem cognoscimus in Spiritum sanctum delinquentes, sicut haereticos diuersos, Arianos, Eunomianos, Macedonianos, ad fidem Catholicam reuercentes, & hic remissionem suae percepisse blasphemiz, & in futurum spem indulgentiae consequendae? Nec ideo non vera est Domini sententia, aut putabitur esse vilatenus resoluta, cum citra tales, si hoc esse permaneant, numquam omnino soluenda persisteret: effectus autem non talibus, non irrogata. Sicut etiam est consequenter, & illud beati Ioannis Apostoli: Est peccatum ad mortem: non dico, ut oretur pro eo. Et est peccatum non ad mortem: dico, ut oretur pro eo. Est peccatum ad mortem, in eodem peccato manentibus: est peccatum non ad mortem: ab eodem peccato recedentibus. Nullum est quippe peccatum, pro quo aut non oret Ecclesia remittendo: aut quod, data sibi diuinitus potestate, desistentibus ab eodem non possit absolvere, vel poenitentibus relaxare, cui dicitur: Quaecumque dimiseritis super terram, dimissa erunt & in caelis: & quaecumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis. In quibuscumque sunt omnia sunt, quantacumque sint, & qualiacumque sint: veraci nihilominus eorum manente sententia; quae nunquam soluen-

soluenda esse denunciatur, in eorum tenore consistens, non etiam ab hoc eodem post recedens. *Gel. f. de anathemas. post princ.*

CAP. VIII.

De con- Cum iam vsque ad quartum gradum pro-
sanct. & hibitio coniugalit copulæ sit restricta, eam vo-
affin. c. 8 lumus esse perpetuam, &c. Si qui contra pro-
Greg. ix. hibitionem huiusmodi præsumpserint copu-
cap. 3. lari, nulla longinquitate defendantur anno-
eo, tit. 10 rum, cum diuturnitas temporum non minuat
4. coll. peccatum, sed augeat, tantoque grauiora sint
crimina, quanto diutius infelicem derinent a-
nimam alligatam. *Innocen. iij. in sent. gener. La-*
teran. c. 50. in fine.

CAP. IX.

Dist. 40. Quilibet occulta loca sine Dei gratia ani-
a. 10. mam saluare non possunt, quod aliquando in
ipsis quoque conspicimus erratibus electo-
rum. Nam Loth in peruersa ciuitate iustus
fuit, in monte peccauit, sed ista curdicimus,
cum maiora nouimus: Quid enim paradiso iu-
cundus? quid cælo securus? tamen homo ex
paradiso peccando, & angelus cecidit de cælo.
Greg. lib. 6. epist. 5. Cyrano Episcopo CP.

CAP. X.

Eccl. 17. Deprecatio pro peccatis, recedere ab iniu-
ritia Pelag. ij. epist. 2. in fine.

CAP. XI.

Dist. 6. c. Tribus modis impletur omne peccatum
2. suggestione, delectatione, consensu, sugges-
tio per diabolum fit, delectatio per carnem,
consensus per spiritum, &c. In suggestione
peccati semen est, in delectatione nutrimen-
tum, in consensu perfectio, &c. *Greg. ad Aug. in*
serm. 11. Burebar. lib. 5. cap. 43. 1. no par. 2. cap. 32.
de cecis.

CAP. XII.

Antiquus hostis mox vt otiosam mentem
inuenerit, ad eam sub quibuscumq; occasio-
nibus locuturus accedit: & quædam ei de gestis
præteritis ad memoriam reducit, audita quon-
dam verba indecenter, cogitationi resonat, &
si qua dudum turpiter acta sunt, eorum species
oculis cordis apponit, vt quem de præsentibus
non valet inquirare, de malis transactis vio-
let, & decepta mens sæpe inde delectationem
reparat, vnde id iam se per penitentiam affli-
xit, ita vt vere cum Psalmista dicat: Com-
putruerunt, & detenoratae sunt cicatrices meæ
a facie insipientiæ meæ. Cicatrix quippe figu-
ra est vulneris, sed sanati. Cicatrix ergo ad pu-
tredinem redit, quando peccati vulnus, quod
iam per penitentiam sanatum est, in delecta-
tione sui animam concurrit. *Greg. epist. 4. ad Se-*
cundinum in princ. lib. 7. c. 13. reuist.

CAP. XIII.

Manifesta peccata non sunt occulta cor-
rectione purganda: sed palam sunt arguendi, qui
palam nocent, vt dum aperta obuiurgatione
sanantur hi, qui eos imitando deliquerant,
corrigantur: dum enim vnus corripitur, plu-
rimi emendantur, & melius est, vt pro multo-
rum salute, vnus condemnetur, quam per
Tom. 3.

vnus licentiam multi periclitentur. *Gregor. ad*
Felic. Sicilia epist. lib. 12. reuist. epist. 31. aliam 37.

CAP. XIV.

Dominus, ac Deus noster Iesus Christus cum
velit nos non iam de extero peccare, ne per
peccatum, detetius quid nobis contingat, &
tradamur æterno supplicio, cui traditur, qui
hic disciplina emendatus non fuerit, &c. ex
humanitate immensa non ea solum, & ex
nobis per scientiam, sed etiam quæ ex igno-
rantia peccantur, condemnat, quæque ex ob-
litione, aut nuda cogitatione, aut cupiditate
inutili, ne per ea, quæ leuiora esse videntur,
malitiz viam, ac semitam facientes ex con-
temptu ad maiora, peioraque peccata addu-
camur. &c. *Martin. Paulo Thessalonic. Epist. cap. 2.*

CAP. XV.

Omnes homines etiam iusti aliquando pec-
cant. *Carth. cap. 115. 116. 117. G. Milen. 6. 7. 8. L.*
Affric. 8. 1. 82. 83.

CAP. XVI.

Suam voluntatem homines faciunt, non
Dei, quando id agunt, quod Deo displicet.
Quando autem ita faciunt quod volunt, vt di-
uine seruiant voluntati, quamuis volentes
agant, quod agunt, illorum iustam voluntas
est, à quo præparatur, & obitur, quod volunt.
Araus. y. c. 23.

CAP. XVII.

Episcopi doceant plebem, vt errores fugiant
idolorum, vel diuersa crimina, id est, homici-
dium, adulterium, perurium, falsum testimo-
nium, & reliqua peccata mortifera, & quod
nolunt sibi, alteri non faciant, &c. *Brac. y. c. 1.*

10. 9. 1.
placuit

CAP. XVIII.

Augustinus dicit, de quotidianis autem, bre-
uibusque peccatis, sine quibus vita hæc non
ducitur, quotidiana oratio fidelium satisfaci-
t. Eorum est enim dicere, Pater noster, qui es in
cælis, qui iam Patri tales regenerati sunt ex
aqua, & Spiritu sancto. Delet ergo hæc quoti-
diana oratio minima, & quotidiana peccata,
delet & illa, à quibus vita fidelium, etiam sce-
lerate gesta penitendo, iam melius discedit mu-
tata. Ergo sicut Christus præcepit, sicut Apo-
stolus monuit, & quemadmodum Doctores
Ecclesiastici instruerunt, quia quotidie vel
cogitatione, vel verbo delinquimus, quotidie
& hanc orationem effundere in conspectu Dei
debemus. *Talet. 1. c. 9.*

In lib.
Enchir.
ad Lan-
ren. 10.
tra me-
dium.

CAP. XIX.

Qui gradus iam Ecclesiasticos meruerunt, *Dist. 45.*
id est, Presbyteri, Abbates, & Leuitæ, qui exco-
municatis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis
debent verberibus subiacere, non est dignum
vt passim vnusquisque prælaris honorabilia
membra sua, &c. verberibus subiacat, & dolo-
ri. *Brac. 3. c. 6.*

CAP. XX.

Ventilata est ratio octo principalium vitio-
rum, vt vnusquisque diuersitatem illorum sci-
ret, & ab illis Domino auxiliante se intellige-
ret.

centes se esse ostendant. *Form. c. 15. Burch. lib. 11. c. 66.*

CAP. XIX.

Decernimus, vt iuxta diuinæ legis sanctionem, & secundum ipsius sedem ciuitatis, in quaratio ueuilatur, vnaquæque gens, & cuncta adiaceus parochia subiaceat, ita vt auctoritate Episcopi, aut iudicii examine, aut sacramenti protestatione se expurget. *Magnus. sub Arnulpho c. 23.*

CAP. XX.

1. 9. 5. c. 4. Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniam, Episcopo præcipiente, si ne personarum acceptione finiatur. Et laicus per iuramentum, si necesse sit, se purget. Presbyter vero vice iuramenti, per sanctam consecrationem interrogetur, quia sacerdotes ex leui causa iurare non debent; manus enim, per quam corpus & sanguis Christi conficitur, iuramento polluetur; absit; cum Dominus in Euangelio discipulis suis, quorum vicem nos indigni in sancta gerimus Ecclesia, dicat: Nolite omnino iurare, sit autem sermo vester, est, est; non, non; quod autem his abundanti est, à malo est. *Trist. c. 23. Burch. l. 2. c. 182. luo l. 5. tit. 2. c. 9. par. 6. c. 227. decr. Casar. l. 6. ca. 6.*

CAP. XXI.

1. 9. 5. c. 15. nobili. Si quis fidelis libertate notabilis aliquo crimine, aut infamia deputatur, vtatur iure, iuramento se excusare; si vero tanto, talique crimine publicatur, vt criminosus à populo suspiceretur, & propterea superiueretur, aut confiteatur, & poeniteat, aut Episcopo, vel suo misso discutiente, per ignem candenti ferro caute examinetur. *Trist. c. 22. Burch. l. 2. ca. 139. Vnde Gost. leges l. 6. tit. 1. c. 3. has purgationes admittentes, hodie alio iure vti sumus. A.*

CAP. XXII.

1. 9. 5. c. 16. Si mala fama ex verisimilitudine per parochiam de presbytero exierit, & accusatores, atque testes legales defuerint, ne infirmorum corda de mala fama presbyteri percutiantur, & ne vituperetur ministerium nostrum, neque secutores presbyteri existentes in pecca-

tum labantur; secundum decretum Gregorij iunioris, sit iusiurandum in medio, & habeat malæ famæ presbyter in sacramento purgationis suæ eum testem, quem habebit & iudicem. Et quoniam legimus in epistulis Gregorij, sepe infamatum sacerdotem in purgatione suæ malæ famæ tantum iusiurandum præbuisse, & legalis ac Apostolica, & canonica auctoritas vicinæ testium testimonium recipit ad condemnationem, non ab re videtur, si recipiatur ad purgationem, &c. & Carthaginenses canones decernunt, vt in purgatione presbyteri, & diaconi testes adhibeantur conueniens esse dicimus, vt si presbyter infamatus fuerit, & accusatores, vel testes defuerint, secundum quantitatem & qualitatem causæ, atque personæ vtilitatem, ac sanationem cordium infirmorum, aut singulus, aut cum aliis duobus testibus, aut cum aliis sex testibus seipsum per sacramentum à mala opinione purget, &c. Experti sumus quosdam ad inuicem conspirasse, vt se mutuo in sua purgatione adiuvarent: (*Idco*) non incongrue purget, cum credibili misso Episcopi, presbyteri, qui in purgatione infamati sacerdotis, & vna cum eo ad iusiurandum se obtulerunt, talem examinationem per aduocarum recipiant, vt in sacramento se Deo non perdant, sicut quosdam hic clam reuictos comperimus. *Trist. ca. 9. ante fin. luo par. 6. c. 420. decr.*

CAP. XXIII.

Interrogatum est, si duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum esset: Decretum est à sancto concilio, vt ille, qui negauerit, probabili iudicio se expurget. Et qui confessus fuerit, digne poenitentiam agat. *Salganitad. ca. 7. post Burch. decret. luo par. 5. ca. 173. decret.*

CAP. XXIV.

Statuit sancta synodus, si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & orant sibi concedi, vt alter illorum vtrosque diuino purget iudicio: si vnus in hoc deciderit, vt ambo rei habeantur. *Salganitad. c. 14. luo par. 15. ca. 180. decr.*

LIBER XXXIII.

De Sententia, & Appellationibus.

Pars Prior de Sententia.

Non valet sententia profata à non iudice. Tit. I.

CAPVT I.

Nemo aliterius terminos vsurpet, nec aliterius parochianum presumat retinere, aut ordinare absque eius Episcopi voluntate, vel iudicare, salua tamen in omnibus Apostolica auctoritate. Quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio, quoniam censensus, nullum aliterius iudicis, nisi sui, sententia teneri. *Nican. c. 26. apud Iul. ep. 2. cap. 6. vide Apo. 35. G. 36. L. Xyl. ij. epist. 2. cap. 2. Callist. epist. 2. Hadrian. ad Episc. Mediom. cap. 16. Magunt. sub Arnul. cap. 14. Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addit. cap. 149.*

CAP. II.

Nullum sententia à non iudice dicta constingat, quia leges & culi id ipsum fieri præcipiunt, &c. *Zephyr. epist. 1. in princ. Ansel. lib. 2. cap. 37.*

CAP. III.

Nemo aliterius terminos vsurpet, nec aliterius parochianum iudicare, aut excommunicare presumat, quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, necata erit, nec vires villas habebit, quoniam nullus aliterius iudicis, nisi sui, sententia tenebitur, aut damnabitur. Vnde & Dominus loquitur dicens: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, &c. *Cal. lib. 5. post princip. luo par. 14. cap. 72. decreti. Ansel. lib. 6. cap. 120. Capitul. lib. 7. cap. 37. Casar. lib. 5. cap. 18.*

CAP. IV.

Hæc omnino in sacerdotum causa forma seruetur, ne quemquam sententia non à suo iudice dicta constingat. *Pabian. epist. 3. cap. 5. Xyl. iij. epist. vni. cap. 5. Gregor. lib. 11. regist. epist. 51. Burch. lib. 1. cap. 165. luo par. 5. cap. 275. decret. Vide consil. Gratiani, & aliorum Imperator. lib. 7. tit. 48. cap. vlt. Cod. Iustin. & Anian. lib. 4. tit. 14. Cod. Theodoss.*

CAP. V.

Ab Apostolis, eorumque successoribus nouimus constitutum, &c. Nec peregrina iudicia debere fieri, nec quemquam aliterius iudicis, quam sui, sententia debere constringi. *Ansel. epist. 3. in princip. Burch. lib. 1. cap. 165. luo par. 5. cap. 275. decret.*

CAP. VI.

Similiter statuit præfata synodus Nicæna, vt nullum sententia nisi à suo iudice dicta constingat. *Iul. epist. 2. cap. 34. Ansel. lib. 3. cap. 21.*

CAP. VII.

De aliena Ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit: quod etiam Nicæna videtur synodus continere. *Innocent. epist. 2. cap. 7. luo lib. 3. tit. 5. cap. 23. panor. vi. de Nicen. 16. & 17.*

CAP. VIII.

In clericorum causa huiusmodi forma seruatur, ne quemquam eorum sententia, à non suo iudice dicta, constingat. *Hadrian. ad Episc. Mediom. cap. 37. Ansel. lib. 3. cap. 88. Deusdedit. cap. 3.*

Ante sententiam nemo deferatur à suis.

Tit. II.

CAPVT I.

Hæc sancta synodus definit, & statuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligenter examinationem, & synodicam sententiam, à communione se separet proprii Patriarchæ, licet criminalem quolibet causam eius se posse prætendat: sed neque recuset nomen ipsius referre inter diuina mysteria, vel officia. Similiter autem Episcopos, & presbyteros, qui in terris, ciuitatibus, & regionibus sunt, erga proprios Metropolitanos affectare mandamus: quod etiam circa Patriarcham suum facere Metropolitanos oportet. Sin vero quis aduersus hanc sanctam synodum deprehensus fuerit agere, si quidem Episcopus, aut clericus est, ab omni sacerdotali operatione decidat, & honore monachus autem, aut laicus segregetur ab omni Ecclesiastica communione, atque collegio, quousque conuersus per penitentiam recipiatur. *Synodo viij. gener. CP. sub Hadr. g. c. 10.*

CAP. II.

Nonne directæ sunt verba canonum, quibus clericorum ab Episcopo suo ante sententiam tempus pro dubia suspensione discesserit, manifestam eum manere censuram? &c. Lex Ecclesiastica Pontificem ab aliis accusatum, priusquam sub luce obiecta constiterint, exigit non relinquere. *Emmad. pro Synodo. ante med. luo par. 6. cap. 340. & 341. decret.*

De discordia iudicum.

Tit. III.

CAPVT I.

6. g. 4. c. 1. **S**I Episcopus de aliquibus criminibus accusetur, & de eo Episcopi eius provincie discordeant, aliquibus innocentem, aliis nocentem iudicantibus, de rota controuersia Metropolitanus ex proxima provincia, alios euocet, qui iudicent simul cum eiusdem provincie Episcopis. *Antioch. cap. 14. Mart. Brac. cap. 13. Burch. lib. 2. cap. 150. Ino par. 5. cap. 263. decr. Ansel. lib. 5. cap. 77. in addit.*

CAP. II.

ibid. **S**i quis Episcopus de aliquibus criminibus accusatus ab omnibus eius provincie Episcopis iudicetur, omnesque eiusdem sententiae sunt, ab aliis non iudicetur, sed firma maneat sententia Episcoporum. *Antioch. cap. 15. Ansel. lib. 5. cap. 65.*

CAP. III.

6. g. 4. c. 1. **S**i quis Episcopus in aliquibus causationibus indicatur, & viderit ipsos Episcopos, qui in provincia sua sunt, inter se iudicio discrepare, & alij videantur, eum, qui iudicatur, iustificare, alij condemnare pro definitione huius dissensionis hoc placuit sancto concilio, ut de provincia vicina aliter Metropolitanus conuocetur Episcopus, ut per eum confirmetur, quod secundum rectum placuerit canonem. *Mart. Brac. c. 13. Antioch. c. 14.*

Ne Episcopatus adimatur Episcopo ante sententiam Tit. IV.

CAPVT I.

de iudic. c. 1. apud Greg. ix. c. 10. coll. **A**dimi Episcopo Episcopatum antequam causae eius exitus appareat, nulli Christiano videti iure potest. *Felix cum lxx. Episc. epist. 2. ante med. Hadria. ad Episc. Mediam. c. 5. Carth. cap. 38. G. Afric. cap. 54. L. Burch. lib. 2. cap. 181. Ino par. 5. cap. 297. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit.*

De executione sententiae.

Tit. V.

CAPVT I.

d. 48. c. 1. **S**i neophytus Episcopus, aut presbyter, a liquo mortale peccatum fecisse deprehendatur, & a duobus, vel tribus testibus conuincatur, cesset a clerico. Qui contra hoc repugnet, vti magni concilij impugnator de clerico peti claretur. *Nicoc. c. 2. Mart. Brac. c. 22.*

CAP. II.

11. g. 9. c. 1. **S**i clericus cuiuscumque honoris sit, in aliquo crimine Episcoporum iudicio sit dam-

natus, non liceat eum, siue apud Ecclesiam, cui praeerat, siue ab aliquo homine defendi, poena adiecta damni, pecuniae, & honoris, ut neque xras, neque sexus excuset. *Carth. cap. 65. G. Carth. v. cap. 2. T. Afric. cap. 29. L. apud Aquigr. sub Linden. cap. 43. Denisd. par. 4.*

CAP. III.

Sicut sine iudicio quemquam nolumus contemnari, ita quae definita fuerint, nulla parimur excusatione differri. *Greg. Dominus Domitiano lib. 8. regist. epist. 50. Ansel. lib. 3. cap. 85. Tarrac. lib. 2. cap. 57.*

CAP. IV.

Nullus contentionibus finis imponitur, si impleri ea, quae iudicata fuerunt, differantur. Filius noster Placidus questus est nobis, ea, quae inret eum & actores Ecclesiae Dei iudicio definita sunt, fraternitatem vestram nolle complere, &c. Scriptis vos praesentibus adhortamur, ut subtiliter requirete debeat: & si quid minus impletum est, si tamen nihil est, quod in se possit obstitere, sine discordia compleatur, &c. *Greg. Deus Episcopo Messanen. lib. 9. regist. epist. 46.*

Communia de sententiis.

Tit. VI.

CAPVT I.

Caveant iudices Ecclesiae, ne absente eo, cuius causa ventilatur, sententiam profecerant, quia irrita erit, quippe & rationem pro actione reddent in synodo. *Nican. cap. 59. apud Iul. epist. 2. cap. 24. Eleuth. epist. vnic. ante fin. Felix. epist. 1. ante med. Hadrian. cap. 49. ad Episc. Mediam. Carth. iv. cap. 30. Burch. lib. 16. cap. 14. Ino par. 6. cap. 319. decret. Anselm. lib. 3. cap. 28. Capitul. lib. 6. cap. 279. & lib. 7. cap. 219. Casar. lib. 5. cap. 65. Tarrac. lib. 2. cap. 58.*

CAP. II.

Irritam esse iniuriam Episcoporum damnationem decernimus, & idcirco a synodo re tractandam. *Nican. cap. 63. apud Iul. epist. 2. 7. 35. cap. 27. Felix epistola t. ante medium. Hadrian. ad Episc. Mediam. cap. 54. Carth. iv. c. 28. L.*

CAP. III.

Neque in re dubia detur sententia, nec vllum iudicium, nisi ordinabiliter habitum teneatur. *Nican. cap. 66. apud Iul. epist. 2. cap. 107. 28. Zephyr. epist. t. in princ. Felix epist. t. post quandam princip.*

CAP. IV.

Iuxta formam iudicij sententiae quoque formadetur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 8. in fin.*

CAP. V.

Sententiam sanguinis vllius clericus dicere, aut proferat, &c. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 18.*

* certa iudicet.
c. Qualit.
c. 9. apud Greg. ix. c. 2. in coll.
Ne cler. vel mon.
c. 9. apud Greg. ix. c. 2. in coll.

CAP. VI.

c. Cum Siue iudex ordinarius, siue delegatus, aliquid comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium grauaretur, & sano vsus consilio ab huiusmodi comminationis, vel interlocutionis effectu destituerit: libere in causæ cognitione procedat; non obstante, si à tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum; dūmodo non sit ex alia legitima parte suspectus: ne processus negotij fruolus occasione retardetur. *Innoc. iij. in cons. gen. Later. cap. 36.*

CAP. VII.

c. Ad- Constitutiones, & sententiæ, quæ ab ex-
mensur. communicatis huiusmodi, vel de ipso
de imm. mandato fuerint promulgatæ, inanes, & irri-
Eccl. s. tæ habeantur, nullo vnquam tempore valitu-
ap. Greg. ræ. *Innoc. iij. in cons. gen. Later. cap. 46.*

CAP. VIII.

c. null. Absente aduersario non audiatur accusator: nec sententia, absente parte alia, à iudice dicta, vllam obtinebit firmitatem. *Felix. in synod. lxx. Episcoporum. epist. 2. in med. Hadr. c. 5. ad Episcop. Medium. item. 6. luo lib. 4. tit. 7. c. 2. panorm. & par. 6. cap. 331. decret. & par. 5. cap. 248. Anselm. lib. 3. cap. 7. Casar. lib. 5. cap. 30. Torracon. lib. 2. cap. 12.*

CAP. IX.

15. q. 1. c. Omne, quod itreprehensibile est, Catholica
d. 10. c. 2. defendit Ecclesia. (Non licet ergo Imperatori, vel cuiquam pietatem custodiendi, aliquid contra mandata diuina præsumere, nec quidquam, quod Euangelicis, propheticiisque, & Apostolicis regullis obuiat, agere. Iniustum enim iudicium, & definitio iniusta Regis metu, vel iussu à iudicibus ordinata non valet, nec quidquam quod contra Euangelicam, vel propheticam, aut Apostolicam doctrinam, constitutionemque eorum, siue sanctorum patrum actum fuerit, stabit: & quod ab infidelibus, aut hæreticis factum fuerit, omnino cassabitur. *Symmach. in synod. Rom. vi. ante fin. Callist. epist. 1. in fine. Marcellin. epist. 2. in fine. Hadr. ad Episcop. Medium. cap. 70. Burchard. lib. 15. cap. 8. luo lib. 2. tit. 12. cap. 4. panorm. & par. 4. cap. 231. decret. & par. 16. cap. 9. Deusd. par. 1. & 3. Capitu. lib. 5. cap. 248. & 251. Anselm. lib. 3. cap. 86. & 88. Torraconen. lib. 5. cap. 39.*

CAP. X.

2. q. 1. c. Deus omnipotens, vt nos à præcipitate
10. sententiæ prolatione compesceret, cum omnia nuda, & aperta sint oculis suis; mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, priusquam manifeste agnosceret, quæ dicebatur, &c. Non ob aliud hæc, & alia multa per se inquirere dignatus est, nisi vt nobis exemplum daret ne præcipientes in discutiendis, & iudicandis negotijs essemus: & ue mala quorundam prius quàm præsumar credere quiscquam probaret. Cuius exemplo monemur, ne ad profereendam sententiam vnquam præcipientes simus, aut temere iudilicenterq; indiscus-

sa queque quoquo modo iudicemus, &c. *Euas. epist. 2. in med. Gregor. lib. 9. Moral. ca. 23. apud Aquigrancon. ca. 37. Tribur. cap. 22. Burchard. lib. 11. ca. 9. luo lib. 4. tit. 11. ca. 9. panorm. Anselm. l. 3. ca. 63.*

CAP. XI.

30. q. 3. c. Nec litigantibus iudex prius sua velit sententia obuiare, nisi quando ipsi iam petactis omnibus nihil habeat in quæstione, quod proponant: & tamdiu actio ventiletur, quousque rei veritas inueniatur. *Elemb. epist. vnic. in med. Nican. ca. 59. apud luo. ep. 2. ca. 31. Hadr. c. 24. ad Epist. Medium. Burch. l. 16. c. 30. luo par. 6. ca. 317. decret. Capitu. l. 5. c. 246.*

CAP. XII.

2. q. 1. c. Patriarchæ, vel Primates accusatum discutientes Episcoporum, non ante sententiam profierant finitium, quam Apostolica fultu auctoritate; aut reum se ipsum confiteatur, aut pet innocentes, & regulariter examinatos conuincatur lxxij. testes. *Zephyr. ep. 2. in princ. Felix ep. 1. post. princ. Nican. ca. 61. apud luo. ep. 2. c. 26. Burch. l. 1. c. 154. & 157. luo lib. 4. tit. 12. ca. 11. panorm. & par. 5. c. 267. decret. Anselm. l. 3. c. 65. & 66. Torracon. lib. 2. c. 40.*

CAP. XIII.

11. q. 3. c. Valde timenda est sententia Episcopi, licet iniuste liget aliquem; quod tamen summopere prouidere debet. *Vrbano. epist. vnic. an. 17. Quir. se finem. Anselm. lib. 6. c. 145. & lib. 12. c. 25. Burchard. lib. 12. c. 1. luo par. 14. c. 74. decret.*

CAP. XIV.

1. c. 1. c. Episcopi per singulas Prouincias obseruent, ne posteriores se prioribus suis præferant; nec eis inconsulti, nisi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant: sed omnes de communibus eorum causis cousonam sententiam proferant, & determinent; quoniam aliter acta nullas vires habebunt, nec Ecclesiastica reputabuntur. *Lucius epist. 1. post princip. Burch. lib. 1. c. 54. luo par. 5. c. 164. decret.*

CAP. XV.

2. q. 1. c. Primo semper ante omnia diligenter inquire, vt cum iustitia, & veritate definitis. *2. q. 1. c.* Neminem condemnatis ante verum, & iustum iudicium. Nullum suspiciosi arbitrio iudicetis: sed primum probate, & postea caritativam proferte sententiam. Et quod vobis non vultis fieri, alteri nolite facere. *Miltred. epist. 1. in princ. luo lib. 4. tit. 11. c. 5. panorm.*

CAP. XVI.

35. q. 3. c. Fuerat de Phoino quoquo pacto aliquid vtique grauius constitutum. Verum quoniam id per rumorem falsum, vt asseritis, subreptum huic sedi, & elicitum pet infidias demonstratus; quia res ad salutem redire, veniam nos hanc in tantum, vobis anniteutibus, post con-

demnationem more Apostolico subrogamus, tantisque vestris assertionibus, vobisque tam bonis, tam caris non dare consensum, omnibus rebus duns durius arbitramur. Pro vestra ergo approbatione, fratres carissimi, & sententia, ac postulatione Episcopum Photinum habetote, licitum ita constituere, vt deprecamini, & nostram in melius conuersam sententiam, labore, vel testimonio vestro compotes voti suscipite. *Innocen. epist. 23. cap. 7.*

CAP. XVII.

1. q. 7. c. 13. Quoniam quidquid ab aliter parte est iudicatum, omni videmus peruersitate confusum temporum necessitate perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere, quod gestum est, vt nihil deinceps contra precepta beati Apostoli, nihil contra Nicenorum canonum constituta temperetur, &c. *Hilarins epist. 1. in princip.*

CAP. XVIII.

11. q. 1. c. 64. Non debetis penam sustinere canonicam, in cuius damnatione non est canonica probata sententia. *Gregor. lib. 2. epist. 9. Ansonis subdiacono.*

CAP. XIX.

Defens. & reind. c. 2. apud Greg. ix. c. 10. 1. coll. c. 3. Iurgantium controuersias celeris sententia terminare, & xquitati proculdubio conuenit, & rigoti. *Greg. lib. 2. epist. 28. reg. Ioanni. Epist. cap. Rancennati.*

CAP. XX.

Defens. & reind. c. 1. apud Greg. ix. d. 1. coll. c. 2. Fratrnitas tua, nescio quo mentis motu, diuino, humanoque iure contempto, abruptam prorulit in eius (*Hadriani Thebanorum Greg. ix. Episcopi*) damnatione sententiam, quæ licet non esset appellatione suspensa, contra leges tamen, canonesque prolata ipso non poterat iure subsistere. *Gregor. Ioann. Episcop. Prima Iustiniana. lib. 2. reg. indist. 11. epist. 6. vel cap. 45.*

CAP. XXI.

11. q. 3. c. 74. Graue satis est, & indecens, vt in te dubia certa dicatur sententia. *Gregorius lib. 4. epist. 30. Constantio Episcopo Mediolanensi.*

CAP. XXII.

2. q. 1. c. 7. Inprimis. Querendum est, &c. si scriptis iudicatum est, & partibus presentibus sententia recitata est. *Gregor. lib. 11. epist. 50. Ioanni Defensori.*

CAP. XXIII.

Quod dicitur, quia nihil scriptis iudicatum est, legendus est titulus xlii. libri vii. Codicis, quia scriptis debuit iudicari: nam ibi inter alia dicitur, atque precipitur, vt sententia, quæ sine scripto dicta fuerit, ne nomen quidem sententiæ habere mereatur. *Gregor. Ioanni Defensori lib. xi. reg. ep. 54. in fine. vide l. Statutis, tit. xlii. Cod. de Sententiis ex periculo recitandis.*

CAP. XXIV.

Prælati iudicium semper inferioribus formidandum est, ne si ei non obediunt, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa, id est inobedientia, mereantur, &c. *Nicol. in ep. ad Michæl. Imper. Incipit, Quamto maiora in med. & in epist. ad Archiep. CP. & suffrag. post med.*

CAP. XXV.

Iudicium, & sententia ab inimico lata nullius est momenti, &c. *Nicol. in epist. ad Michæl. Imperat. qua incipit. Proposueramus. post princ.*

CAP. XXVI.

Iudicium, & sententia ab hæreticis, vel excommunicatis data, vel à schismaticis nulla est. *Nicol. supra. Carib. ij. c. 21.*

CAP. XXVII.

Irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum præsentia confirmetur. *Caribagen. iv. c. 23. Burthard. lib. 1. c. 114. Iuo par. 5. c. 214. 15. q. 7. c. 6. decret.*

CAP. XXVIII.

Qui accusatur, vel qui excommunicatur reconciliatus per scripturam accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. Et sic in Legum. ceteris huiusmodi in tantum scriptura deponitur, vt sicut beatus Gregorius in communitorio ad Ioannem Defensorem ex Romanis legibus sumens, scribit: Sententia, quæ sine scriptura profertur, nec nomen sententiæ habere meretur. *Hincmarus in syn. apud 3. Medardum. Greg. lib. 11. epist. 50. & 54. Burthard. lib. 2. c. 197. Iuo par. 6. c. 269. decret.*

LIBER XXXIII.

De Appellationibus. Pars posterior.

A quibus appellare non liceat.

Tit. I.

CAPVT I.

I Archidiaconus in diaconum & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint p̄fixo à canonibus tempore in Rēshytetos ordinari, & ab illo remoueantur officio, & alij conferatur, qui & velit, & possit conuenienter illud implere, nec prosit illis appellationis diffugium, si forte in transgressionem constitutionis istius pet appellationem voluerint se tueri. *Alexandr. iij. in conc. Later. c. 3.*

CAP. II.

Reprehensibilis valde consuetudo inoleuit, &c. alij dum superiōris sententiam, & disciplinam canonicam teformidant, sine vilo grauiamine appellationem obiciant, & ad defensionem iniquitatis vsurpant, quod ad subsidium innocentium dignoscitur institutum, &c. Statuimus, vt nec subiecti contra disciplinam Ecclesiasticam ante ingressum causæ in vocem appellationis prorumpant. Si vero quisquam pro sua necessitate crediderit appellandum, competens ei ad prosequendam appellationem terminus p̄fixatur: infra quem si forte *persequi neglexerit, libere tunc Episcopus sua auctoritate vtatur. Si autem in quocumq; negotio aliquis appellauerit, & eo, qui appellatus fuerit, veniente, qui appellauerit, venite neglexerit, si proprium quid habuit, competentem ei recompensationem faciat expensarum: vt hoc saltem timore perterritus in grauamen alterius non facile quis appelleret. Przicipue vero in locis religiosis hoc volumus obseruari; ne monachi, quæ quicumque religionis, cum pro aliquo excessu fuerit corrigendi, contra tegularem Przlati sui, & capituli disciplinam appellare p̄sumant, &c. *Alex. ix. in conc. gener. Later. c. 6.*

CAP. III.

Statuimus, veni si à paucioribus, & inferioribus aliquid rationabile fuerit offensum; appellatione remota, semper p̄ualeat, &c. quod à maioris, vel sanioris parte *concedi fuerit constitutum. *Alex. iij. in conc. Lateran. c. 16.*

CAP. IV.

Sancimus, vt Ecclesiarum Przlati ad corrigendum subditorum excessum prudentes, & diligenter intendant; &c. Vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant

exercere; decet nimis, vt executionem ipsius nulla consuetudo, vel appellatio valeat impedire, nisi formam exceſſerint in talibus obseruandis. *Innoc. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 7.*

CAP. V.

Præſint quatuor Abbates capitulis monachorum, &c. & quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuiolabiliter obleruetur, omni excusatione, & contradictione, ac appellatione remotis, &c. Przicipi-mustam diocesanis Episcopis, quam perlonis, quæ p̄terunt capitulis celebrandis, vt pet censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compescant aduocatos, patronos, &c. seu alios, ne monasteria p̄sumant offendere in personis, ac rebus, &c. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. c. 12.*

CAP. VI.

Statuimus, vt cum electio fuerit celebranda, p̄ſentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secerero singulatum voces cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta, mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel maior, vel sanior pars capituli consentit. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. c. 24. videt. 35. tit. v. c. 1.*

CAP. VII.

Si ex consensu partium iudices electi fuerint, etiam à pauciore numero, quàm constitutum est, non liceat prouocari. *Carth. c. 15. G. Carth. ix. c. 10. L. Ius par. 6. c. 363. decret. Casar. lib. 5. cap. 64.*

CAP. VIII.

Ab electis iudicibus appellare non licet. Si à 2. q. 6. c. 1. appelletur, & eligat appellans iudices, & cum eo is, contra quem appellatur, ab his non liceat appellare. *Carth. cap. 98. al. 96. G. Afric. cap. 63. L.*

CAP. IX.

Ab electis iudicibus non appelletur. *Carth. 2. q. 6. c. 123. G. Mileu. c. 24. L. African. c. 89. L. Ius lib. 4. c. 35. Afric. tit. 12. c. 8. panor. & par. 6. c. 365. decret. Casar. lib. 5. discub. cap. 24.*

Appellatur ab omnibus ad Pontificem Maximum. Tit. II.

Vide lib. 1. de Pont. Max. tit. xv.

Canon 1. in conc. 1. 7. de elect. Greg. ix. c. 6. in 2. collect.

De appell. c. 26. Gr. ix. c. 24. in 1. coll.

** prole qua*

*i. 1. de his, quæ sunt à maioris parte. Greg. ix. c. 11. in 1. collect. * capituli. c. 1. rre. fragabil. 13. de off. iudic. ord. dia.*

e. In singulis. 7. de stat. monach. Greg. ix. c. 1. in 4. collect.

e. Quid propter. 42. de p̄lectio. Greg. ix. c. 9. in 4. coll.

2. q. 6. c. 1. 35. Janu.

autem. c. 38.

De appellatione ad synodum.

Tit. III.

Vide lib. v. tit. xxxix.

De appellatione ad Patriarchas, & Primates. Tit. IV.

Vide lib. v. tit. xvij.

De appellatione ad Archiepiscopos.

Tit. V.

Vide lib. iij. tit. xiv.

De appellatione ad Episcopos, & alios iudices. Tit. VI.

CAPVT I.

a. g. 6. c. 9. **P**lacuit, vt à quibuscumque iudicibus Ecclesiasticis ad alios iudices Ecclesiasticos, vbi est auctoritas maior, fuerit prouocatum, audientia non negetur. *Nican. cap. 57. apud Iul. epist. 2. c. 22. Lucine epist. 2. post princip. Hadriane. 42. ad Episcop. Mediam. Carthag. c. 15. G. Carth. iij. c. 10. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 9. panor. & par. 6. c. 363. decreti. Capitul. lib. 5. c. 250. & lib. 7. c. 121. & in addit. c. 141. Terrac. lib. 6. c. 135.*

CAP. II.

Nullus sacerdotum causam suam alieno committat iudicio, nisi ad sedem Apostolicam fuerit appellatum: sed vnusquisque comprouinciales iudices, & notos habeat, nisi aliquam vim temerarie multitudinis illic timuerit, aut infestos, aut suspectos iudices habuerit: pro quibus causis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias Prouincias appellare, & venire concessum est. *Cornel. epist. 2. in fine. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 3. panor.*

CAP. III.

a. g. 6. c. 9. Placent. c. 36. Hoc canon. Si à iudicibus Ecclesiasticis ad alios iudices Ecclesiasticos, qui habent maiorem auctoritatem, appellatio fiat, non ledantur hi quorum sententia reuocatur, nisi conuinci possint per inimicitiam, vel affectionem iudicasse, aut gratia fuisse corruptos. Si pauciores iudices sint definiti, qui ex consensu partium electi sunt iudices, non licet appellare. *Carth. cap. 15. G. Carthag. iij. cap. 10. L. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 9. panorm. & par. 6. cap. 363. decreti. Casarang. lib. 5. cap. 64.*

CAP. IV.

Constantinus vbique administrantium sententias imperfectas esse voluit, & ad Episcopos per appellationem refugiendum esse sancit, si qui vellet ciuiles iudices refutare. Firmitatem vero illorum sententiam iudicans,

potioremque iudicium aliorum: & tamquam ab Imperatore prolatam, ab omnibus obseruandam, & inconvertibiles esse terminos synodales. *Tripur. lib. 1. c. 9.*

Communia de appellationibus.

Tit. VII.

CAPVT I.

VT debitus honor deferatur iudicibus, & litigatoribus consulatur super labotibus, & expensis, statuimus, vt vbi quis coram idoneo iudice conuenit aduersariū: ille ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili causa non prouocet, sed coram illo suam iustitiam prosequatur, non obstante, si dicat, quod ad superiorem iudicem nuntium destinauerit, aut etiam litteras impetrauerit ab eodem, priusquam de legato fuerit designatus. Cum autem extrationabili causa putauerit appellandum, coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita, tali videlicet, quæ si foret probata, deberet legitima reputari: superiorem de appellatione cognoscat, & si minus eum rationabiliter appellasse cognouerit, illum ad inferiorem remittat, & in expensis alteri parti condemnet. Alioquin ipse procedat, saluis constitutionibus de maioribus causis ad sedem Apostolicam perfectendis. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 35.*

CAP. II.

Cum cessante causa cesser effectus, statuimus, vt siue iudex ordinarius, siue delegatus aliquid, comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato aliter litigantium grauaretur, & sano vsus consilio ab huius comminationis, vel interlocutionis effectu desisterit, libere in causæ cognitione procedat, non obstante, si à tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatus: dummodo non sit ex alia legitima causa suspectus, ne processus negotij frivolis occasionibus retardetur. *Innocen. iij. in concil. gen. Lateranen. c. 36.*

CAP. III.

Iudex semper adhibeat, aut publicam (si potest habere) personam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicij acta conscribant, videlicet citationes, &c. interrogationes, &c. appellationes, &c. *Innocen. iij. in concil. generali Greg. ix. c. 3. in Late. c. 38.*

CAP. IV.

Si requisitus humiliter (iudex, qui aliquem sine iusta causa excommunicauit) processum huiusmodi non cuitauerit absque grauiamine reuocare, grauatus apud superiorem deponat de iniusta excommunicatione querelam, &c. Si vero iudex suum recognoscens errorem, paratus sit ralem reuocare sententiam, & is, pro quo lata fuerit, ne absque satisfactione reuo-

*De appella-
cap. 59.
Gregor.
ix. c. 3.
in 4. coll.*

a.

*De appella-
cap. 60.
Gregor.
ix. c. 4.
in 4. coll.*

*De pro-
basio. c.
Quoniam
fura xi.
Greg. ix.
c. 3. in
4. coll.*

*De senten-
tiam. c.
Sacro.
48. Greg.
ix. c. 5. in
4. coll.*

oet illam, appeller, appellationi non deferat in hac parte: nisi talis sit error, de quo merito * possit dubitari, & tunc sufficienter cautione recepta, quod eorum eo, ad quem extitit appellatum, vel de legato ab ipso iuri pateat, excommunicatum absoluat, &c. *Innoc. iii. in conc. gen. Later. cap. 47.*

C A P. V.

Despell. c. 61. Gr. ar. c. 5. in 4. coll. Cum speciali sit prohibitio prouisum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti comminatione pramissa, promulgare præsumat; volentes etiam prouidere, ne forte commoneis frustratorix recusationis, vel appellationis obiectu monentis declinare possit examen, statumus, quod si alligauerit se iudicem habere suspectum, coram eodem causam iuxta suspicionis assignet, &c. Porro communito ad appellationem conuolante, si eius excessus evidenter rei, vel ipsius confessione, aut alio modo legitime fuerit manifestatus: cum appellationis remedium non sit ad defensionem iniquitatis, sed in præsidium innocentie institutum; non est prouocationi huiusmodi deferendum. Excessu quoque dubio existente, ne friuolæ appellationis diffugio appellans iudicis processum impediat, coram eodem probabilem causam appellationis exponat, talem videlicet, quæ si foret probata, deberet legitimæ reputari. Et tunc si habuerit aduersarium, infra terminum secundum locorum distantiam, & temporis qualitatem, & naturam negotij, ab eodem iudice moderandum; appellationem interpositam prosequatur; quam si prosequi non curauerit, ex tunc ipse iudex, non obstante appellatione, procedat. Nullo autem aduersario comparere, tunc ex suo iudex procedat officio. Appellationis causa coram superiore probata, superior suæ iurisdictionis officium exequatur. Sed si appellans in eius probatione defecerit, ad eum, à quo ipsum malitiose appellasse confiteatur, remittitur, &c. *Innoc. iii. in conc. gen. Later. cap. 48.*

C A P. VI.

Despell. c. 62. in 18. Gregor. ix. c. 3. in 4. coll. Si de cætero quocumque prætexit iudici à Christianis graues, & immoderatas vsuras extorserint, Christianorum eis participium subtrahatur, &c. Christiani quoque, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur ab eorum cōmercijs abstinere. *Innoc. iii. in concil. gen. Lateran. cap. 67.*

C A P. VII.

Doregal. in 1. coll. Illi, qui pulsati fuerit, si iudicem suspectum habuerit, licet appellare. *Eleuther. ep. cap. 3. vid. Nican. cap. 60. apud Iul. ep. 2. c. 25. Fel. ep. 1. ad Patern. Episc. Hadrian. ad Episc. Mediem. cap. 8. Anian. Cod. Theod. nouel. Valentin. & Marcan. tit. Neminem exhiberi. Ius par. 6. cap. 318. 329. & 330. Ansel. lib. 3. cap. 28. & 88.*

C A P. VIII.

3. q. 6. s. Neminem exhiberi de prouincia ad prouin-

ciam, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum; id est, ut actor semper rei forum sequatur. Si quis autem iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat, quā nulli oportet negari. *Felix in syn. lxx. Episc. epist. 2. in med. Fabian. epist. 3. cap. 2. Xyst. iij. epist. vnu. cap. 5. Hadrian. cap. 5. item. 8. & cap. 32. ad Episc. Mediem. Ius par. 5. cap. 248. & par. 6. cap. 331. decreti. Capitul. lib. 7. cap. 143. in additis.*

C A P. IX.

Petregina iudicia, salua in omnibus Apostolica auctoritate, generali sanctione prohibemus, quia indignum est ab externis, vti dicitur, qui prouinciales, & à se electos debet habere iudices, nisi fuerit appellatum, &c. [Si quis vero iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat] Appellanti autem non debet afflictio vlla, aut detentionis iniuriæ custodia. Sed liceat appellatori, vitiatam causam appellationis remedio subleuare. Liceat etiam in causis criminalibus appellare. Nec vox appellandi denegetur ei, quem supplicio sententia destinatur. [Pulsatus ante suum iudicem causam dicat, & ante non suum iudicem pulsatus, si voluerit, taceat. Et ut pulsatis, quoriam appellauerint, inducitur dentur, &c. Placuit etiam, ut si Episcopus accusatus appellauerit ad Apostolicam sedem, id statuendum, quod eiusdem sedis Pontifex consuevit, &c. *Fabian. epist. 3. in prin. Xyst. iij. epist. vnu. in med. Nican. c. 41. apud Iul. ep. 2. c. 16. Felix in syn. lxx. Episc. epist. 2. in med. Hadrian. c. 8. 32. 34. 35. 56. ad ep. Mediem. Barch. lib. 1. c. 43. & lib. 16. c. 10. Ius lib. 4. tit. 12. c. 1. pauar. & par. 5. c. 261. decreti & ep. 239. ad Gumbald. Antioch. Episc. Ansel. lib. 2. c. 10. & lib. 3. c. 73. & 88. Casar. lib. 5. c. 30. T. arrar. lib. 1. c. 179. Capitul. lib. 7. c. 251. 333. 367. & cap. 106. in addit.*

C A P. X.

Nec vlla cæcæti custodia appellanti atceri permittunt leges. *Damas. epist. 3. ante medium.*

C A P. XI.

Scitote, certam prouinciā esse, quæ habet decem, vel vnde decem ciuitates, & vnum Regem, & totidem potestates sub se, & vnum Episcopum, alioque suffraganos, vel xi. Episcopos iudices, ad quorū iudiciū omnes causæ Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac ciuitatum causæ referantur, vt ab his omnibus iure consona voce discernantur, nisi ad maiorem auctoritatem fuerit ab eis, qui iudicandi sunt, appellatum, &c. Et quicumque causam habuerit, à suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis; id est, à suis iustis iudicibus prouinciæ, & non ab externis, nisi à iudicatu

fuerit appellatum. *Pelagius ij. epist. t. ante fin. l. no lib. 4. tit. 1. c. 2. paner. Ansel. lib. 6. c. 107. Tarras. lib. 2. cap. 21.*

CAP. XII.

Placuit, ut accusato, si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare; quia non oportet negare audientiam roganti. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 30. Capital. lib. 7. cap. 323. & cap. 137. in additis. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

CAP. XIII.

Si quis iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat, ut cum ei concessum fuerit integro negotio, apud alium iudicem, amotis dilationibus, possit audiri. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 30. Capital. lib. 7. cap. 323. & cap. 137. in additis. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

2. q. 6. c. 21.

Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 32. Ansel. lib. 3. cap. 88.

CAP. XIV.

Si quando in causa capitali, vel in causa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 41. Anian. in addit. ad Paul. lib. 5. sentent. tit. 37. siue 39. de reddendis causis appell. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

CAP. XV.

Qui ad Ultramarina appellauerint, à nemine in communione recipiantur. *Carib. cap. 28. c. 34. G. Melenis. cap. 22. L. Afric. cap. 92. L.*

2. q. 4. Placuit c. 34. 11. q. 9. Presby. c. 34.

LIBER XXXIV.

De criminibus contra Deum.

De peccatis, eorumque grauitate.

Tit. I.

CAPVT I.

In multis offendimus omnes.

Iacob. Apost. epist. canon. c. 3. mu. 22. Urban. epist. 1. in princip.

CAP. II.

Qui sicut fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vira peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico; ut roget quis. Omnis inquiras peccatum est, & est peccatum ad mortem, &c. *Ioan. ep. 1. c. 5. num. 16. Euarist. epist. 1. in fin.*

CAP. III.

Peccatum ad mortem est, cum peccator incorrigibilis est: hoc peius est cum contentiose insurgunt aduersus pietatem, & veritatem, & venerantes mammona, obedientie Dei, & canonicarum constitutionum contradictores sunt: in his non est Deus, nisi humiliati ab errore resurgant, &c. *Nicæn. y. c. 5.*

CAP. IV.

Paulus ait: Peccata manifesta sunt, aliquos vero sequuntur: peccatis enim præuenientibus alia peccata sequuntur, &c. *Nicæn. ij. c. 7.*

CAP. V.

Nesub obrentu alicuius consuetudinis reatum suum aliquis ruaeat: quia diuturnitas temporis non minuit peccata, sed auger. *Ale.*

De sim. c. 9. Gre. in. c. 7. eo. tit. 10. c. 10. Ale.

CAP. VI.

Tanto grauiora sunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. *De sim. c. 9. Gre. in. c. 3. eo. tit. 10. c. 10. Ale.*

CAP. VII.

Dixit Dominus, quod in Spiritum sanctum peccantibus, nec hic esset, nec in futuro seculo remittendum. Quantos autem cognoscimus in Spiritum sanctum delinquentes, sicut hæreticos diuersos, Arianos, Eunomianos, Macedonianos, ad fidem Catholicam reuerentes, & hic remissionem suam percepisse blasphemiam, & in futurum spem indulgentie consequendæ? Nec ideo non vera est Dominis sententia, aut putabitur esse villatenus resoluta, cum circa tales, si hoc esse petmaneat, numquam omnino soluenda persisteret: effectus autem non talibus, non irrogata. Sicut etiam est consequenter, & illud beati Ioannis Apostoli: Est peccatum ad mortem: non dico, vt oretr pro eo. Et est peccatum non ad mortem: dico, vt oretr pro eo. Est peccatum ad mortem, in eodem peccato manentibus: est peccatum non ad mortem: ab eodem peccato recedentibus. Nullum est quippe peccatum, pro quo aut non oretr Ecclesia remittendo: aut quod, tibi diuinitus potestare, desistentibus ab eodem non possit absolueri, vel poenitentibus relaxare, cui dicitur: Quicumque dimiseritis super terram, dimissa erunt & in cælis: & quicumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælis. In quibuscumque omnia sunt, quantacumque sint, & qualiacumque sint: veraci nihilominus eorum manente sententia; quæ numquam soluen-

De sim. c. 9. Gre. in. c. 3. eo. tit. 10. c. 10. Ale.

1. Ioan. 9. Martb. 16.

Mat. 16.

soluenda esse denunciatur, in eorum tenore consistens, non etiam ab hoc eodem post recedens. *Gelasius de anathemat. post prim.*

CAP. VIII.

De consangu. & affin. c. 8. Greg. ix. cap. 1. eo. tit. 11. 4. coll. Cum iam vsque ad quartum gradum prohibitio coniugalium copulz sit restricta, eam volumus esse perpetuam, &c. Si contra prohibitionem huiusmodi p̄sumpserint copulati, nulla longinquitate defendantur annorum, cum diuturnitas temporum non minuat peccatum, sed augeat, tantoque grauiora sint crimina, quanto diutius infelicem detinent animam alligantur. Innocent. 19. in conc. gener. Lateran. c. 50. in fin.

CAP. IX.

Dist. 40. c. 10. Quzlibet occulta loca sine Dei gratia animam saluare non possunt, quod aliquando in ipsis quoque conspicimus etatibus electorum. Nam Loth in peruersa ciuitate iustus fuit, in monte peccauit, sed ista cur dicimus, cum maiora nouimus: Quid enim paradiso iucundus? quid cælo securus? tamen homo ex paradiso peccando, & angelus cecidit è cælo. *Greg. lib. 6. epist. 5. Cyrillus Episcopus CP.*

CAP. X.

Eccles. 17. De peccatio pro peccatis, recedat ab iniustitia. *Pelagius epist. 2. in fine.*

CAP. XI.

Dist. 6. c. 2. Tribus modis impletur omne peccatum suggestione, delectatione, consensu, suggestio per diabolum fit, delectatio per carnem, consensus per spiritum, &c. In suggestione peccati semen est, in delectatione nutrimentum, in consensu perfectio, &c. *Greg. ad aug. in terrer. 11. Bursar. lib. 5. cap. 43. in par. 2. cap. 52. decreet.*

CAP. XII.

Psal. 37. Antiquus hostis innox te otiosam mentem inueniet, ad eam sub quibuldam occasionibus locuturus accedit: & quædam ei de gestis p̄teritis ad memoriam reducit; audita quondam verba indecentet, cogitationi resonat, & si qua dudum rursus acta sunt, eorum species oculis cordis apponit, ut quem de p̄sentibus non valet inquinare, de malis transactis violet, & decepta mens sæpe inde delectationem reparat, unde diu iam se per penitentiam affixit, ita ut veterem Psalmista dicat: Computruerunt, & deterioratz sunt cicatrices meæ à facie insipientiz meæ. Cicatrix quippe figura est vulneris, sed sanat. Cicatrix ergo ad putredinem tendit, quando peccati vulnus, quod iam per penitentiam sanatum est, in delectatione sui animam concurit. *Greg. epist. 4. ad Secundinum. in princ. lib. 7. c. 13. reuist.*

CAP. XIII.

Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda, sed palam sunt arguendi, qui palam nocent, ut dum aperta oburgatione sanantur hi, qui eos imitando deliquerant, corrigantur: dum enim vnus cotripitur, pluri emendantur, & melius est, ut pro multorum salute, vnus condemnetur, quam per

Tom. 3.

vnus licentiam multi periclitentur. *Gregor. ad Felice Siciliæ epist. lib. 12. reuist. epist. 31. alius 37.*

CAP. XIV.

Dominus, ac Deus noster Iesus Christus cum velit nos non iam de cætero peccare, ne per peccatum, deterius quid nobis contingat, & etiam aeterno supplicio, cui traditur, qui hic disciplina emendatus non fuit, &c. ex humanitate immensa non ea solum, quæ à nobis per scientiam, sed etiam quæ ex ignorantia peccantur, condemnat, quæque ex obliuione, aut nuda cogitatione, aut cupiditate inutiles; ne per ea, quæ leuiora esse videntur, malitiz viam, ac semitam facientes ex contemptu ad maiora, peioraque peccata adducamur &c. *Martin. Paulo Thessalonice. Epist. cap. 2.*

CAP. XV.

Omnes homines etiam iusti aliquando peccant. *Carth. cap. 115. 116. 117. G. Misen. 6. 7. 8. 10. Afric. 81. 82. 83.*

CAP. XVI.

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt, quod Deo displicet. Quando autem ita faciunt quod volunt, ut diuini seruiant voluntati, quamuis volentes agat, quod agunt, illorum ius tamen voluntas est, à quo p̄paratur, & obitur, quod volunt. *Araus. g. c. 23.*

CAP. XVII.

Episcopi doceant plebem, ut eitores fugiant idolorum, vel diuersa crimina, id est, homicidium, adulterium, perurium, falsum testimonium, & reliqua peccata mortifera, & quod nolunt sibi, alteri non faciant, &c. *Brac. g. c. 1.*

10. g. 1. placuit

CAP. XVIII.

Augustinus dicit, de quotidianis autem, breuibulque peccatis, sine quibus vita hæc non ducitur, quotidiana oratio fidelium satisfacit. Eorum est enim dicere, Pater noster, qui es in cælis, qui iam Patris tales regenerati sunt ex aqua, & Spiritu sancto. Delet ergo hæc quotidiana oratio minima, & quotidiana peccata, delet & illa, à quibus vita fidelium, etiam seculatate gesta penitendo, in melius discedit mutata. Ergo sicut Christus præcepit, sicut Apostolus monuit, & quemadmodum Doctores Ecclesiastici instituerunt, quia quotidie vel cogitatione, vel verbo delinquimus, quotidie & hanc orationem effundere in conspectu Dei debemus. *Toliet. rv. c. 9.*

In lib. Embr. ad Laarent. vlt. tra. mendium.

CAP. XIX.

Qui gradus iam Ecclesiasticos meruerunt, *Dist. 45.* id est, Presbyteri, Abbates, & Leuitæ, qui excipis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent vebetibus subiacere, non est dignum ut passim vnusquisque prælati honorabilia membra sua, &c. vebetibus subiacat, & doloret. *Brac. 3. c. 6.*

can. 10.

CAP. XX.

Ventilata est ratio octo principalium viti-
rum, ut vnusquisque diuersitatem illorum sciret, & ab illis Domino auxiliante se intellige-

H

rent custodire, & aliis prædicare. *Reman. c. 13.*

Pennit. Rom. tit. 9. c. 18. Durch. lib. 19. c. 97. Inopar. 15. c. 109. decret.

CAP. XXI.

Quanam ætate à Deo iudicantur peccata? Respondeo, ex vniuscuiusque cognitione, & prudentia, illi quidem à decennio, hi vero à maiori ætate. *Timoth. Epist. ad Alexand. c. 18.*

CAP. XXII.

Octo sunt principalia vitia, sine quibus vix vllus inueniri potest; est enim gastrimargia, hoc est ventris ingluuiet; secundo, fornicatio; tertio, acedia, siue tristitia; quarto, auaritia; quinto vana gloria; sexto, inuidia; septimo, ira; octauo, superbia, &c. *Theodolph. ad Presbyt. Ant. lianen. c. 31. Bedæ. 5. de remed. peccat. Cassian. lib. 5. cap. 1. de inflat. carnior. & collas. 5. c. 2. & 16. Penitent. Rom. tit. 9. c. 16. Durch. lib. 19. c. 6.*

CAP. XXIII.

Septem modis peccata dimitti scripturæ sanctæ demonstrant. Primo in baptismo, qui propter remissionem peccatorum datus est.

Psal. 31. Psalmista: Beatus, cui non imputabit Dominus peccatum, &c. quia iuxta eiusdem David sententiam: Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum testa sunt peccata: remittuntur peccata per baptismum, teguntur per

Dm. 4. poenitentiam, nō imputantur per martyrium. *f.* Tertio per eleemosynam, iuxta Danielelem, qui prophano Nabuchodonosor Regi ait:

Eccles. 3. Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates misericordis pauperum; & illud: Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna

Luc. 11. extinguit peccata; & Dominus in Euangelio: Verumtamen date eleemosynam, & ecce

Luc. 6. f. omnia munda sunt vobis. Quarto si remittat quis peccanti in se peccata sua, iuxta illud: Dimittite, & dimittetur vobis, date, & dabitur vobis; & illud: Sic & pater vester dimittet vobis

Mat. 6. b. peccata vestra, si remiseritis vniciquæ de cor-dibus vestris. Quinto si per prædicationem suam quis, & per bonorum exercitium alios ab errore conuertat, iuxta illud, quod ait Apo-

Job. 5. d. stolus: Quoniam si conuerter fecerit quis peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte, & cooperiet multitudinem peccatorum. Sexto per caritatem, iuxta illud: Caritas Dei cooperit multitudinem peccatorum, per Iesum Christum Dominum nostrum. Septimo per poenitentiam, iuxta illud

1. Pet. 4. 6. quod ait David: Conuersus sum in zrumna mea dum configitur spina. *Theodolph. ad presbyt. Aurelianen. c. 36.*

De idololatria, & apostasia.

Tit. 11,

Vide lib. xi. tit. iv. & lib. xj. tit. iij. quibus add.

CAPVT I.

NE commisceamini fornicariis, non vti-que fornicariis huius mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis seruientibus: alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis, non commisceri, si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis seruens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax; cum huiusmodi nec cibum sumere. *Paul. 1. epist. ad Cor. c. 5. num. 9.*

CAP. II.

Nolite errare; neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, &c. regnum Dei possidebunt. *Paul. 1. epist. ad Cor. c. 6. num. 9.*

CAP. III.

Deiis, qui Christianitatis bonum suscipere reuunt, & idolis immolant, vel genua curuant, nihil aliud scribere possumus vobis, nisi vt eos ad fidem rectam monitis, exhortationibus, & ratione illos potius, quam vi, quod vane sapiant, conuincatis; opera manuum suarum, & insensibilia elementa, cum sint homines intellectuabiles, adorantes, immo dzmonis suam ceruicem flectentes, & immolantes. Nam vt Apostolus docet: Scimus, quoniam nihil est idolum, sed quæ immolant gentes, dzmonis immolant. Iam vero, si vos non audierint, cum eis nec cibos sumere, nec vllam penitus communionem habere, sed eos tantam alienos, atque pollutos à vestris obsequijs, & familiaritate remouere debetis; vt tali forte confusione compuncti conuertantur, inspirante Deo, ad ipsum, qui est verus, & non falsus Deus, &c. Nulla igitur cum iis, qui non credunt, idolæque adorant, miscenda communio est. Porro illis violentia, vt credant, nullatenus inferenda est. Nam omne, quod ex voto non est, bonum esse non potest, scriptum est enim: Voluntarie sacrificabo tibi, &c. *Pro. Psal. 55.*

Propter conscientiam magnopere idola colentium cauenda est omnino communio: nam qui idololatris communicant, ipsi idolis immo dzmonis communicare videntur. Omnes enim Dij gentium dzmonia. *Nicol. ad consulta Psal. 95. Dilg. c. 41. Inopar. 1. c. 181. 182. & par. 11. c. 85. 86. decret.*

CAP. IV.

Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in fine impatiendam esse illi communionem. *Eliber. c. 6.*

CAP. V.

Admonere placuit fideles, vt quantum possunt, prohibeant, ne idola in domibus suis habeant; si vero vim metuunt seruorum, vel seipsos pueros conferuent; si non fecerint, alieni ab Ecclesia habeantur. *Eliber. cap. 41.*

CAP. VI.

Si quis idola frerit, & ibidem fuerit occisus; quia in Euangelio non est scriptum, neque inuenitur ab Apostolis vnquam factum, placuit in numerum cum non recipi marty-

CAP. VII.

Si in aliquis Prebyterio, prædio, vel Episcopo territorio infideles aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur; si hæc erueri neglexerit, sacrilegij se esse reum cognoscat. Dominus autem, vel ordinator rei ipsius, si admittit emendare noluerit, communionem priuerit. *Arelat. ij. c. 23.*

CAP. VIII.

Idolorum reliquæ per totam Africam deleantur, nam in multis locis maritimis, & possessionibus diuersis hic error manet. Et templa eorum, quæ in agris, & occultis locis cum dedecore sunt, destruuntur de voluntate Imperatoris. *Carthag. c. 59. G. Carth. v. c. 15. L. Afric. cap. 25. L.*

CAP. IX.

Petatur ab Imperatoribus, vt reliquæ idololatricæ non solum in simulacris, sed in quibuscumque locis, vel lucis, vel arboribus omnino deleantur. *Carthag. 44. 85. G. Carthag. v. c. 15. L. Afric. c. 15. L.*

CAP. X.

Placuit & illud aduersus hæreticos, vel paganos, vel eorum superstitiones, vt legati missi de hoc glorioso concilio quidquid utile prouiderint, à gloriosissimis Principibus impetrent. *Milens. 11.*

CAP. XI.

Si neglexerint sacerdotes, & iudices in loco suis territorij idololatras perquirere, & exterminare, excommunicantur. Si domini extirpare hoc malum de possessione sua neglexerint, & a familia prohibere, ab Episcopo communionem pellantur. *Telet. iij. c. 16.*

CAP. XII.

Si forsitan Episcopus, aut Presbyter, seu etiam iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifestissimum, ac probatissimum cuiuspiam sacrilegij facinus prænotens (*loquitur de iis, quos deo colant, fontesque, & arbores venerantur*) hoc ardenti voto emendare neglexerit; loci sui dignitate priuatus, anni vnus spatium erit sub poenitentia constitutus, loco suo in postmodum rediturus, &c. Si qui vero pro talium defensione obstituerint facitodibus, aut iudicibus, vt ea nec emendent, vt debent; nec extirpent, vt concedet; & non potius cum eis exquisitores, vltiores, seu extirpatores tanti criminis extiterint; sunt anathema in conspectu indiuiduæ Trinitatis: & insuper si nobilis persona fuerit, aut liberas tres fisco exsoluat; si inferior, centenis verberibus flagellabitur, ac turpiter decaluetur, & medietas rerum suarum fisci iuribus applicabitur. *Telet. xvij. c. 2.*

CAP. XIII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, &c. vt populus Dei paganas non faciat, sed vt omnis spurcitas gentilitatis abiciat, & respuat, siue profana sacrificia mortuorum, &c. siue, hostias immolati-

cas, quas stulti homines iuxta Ecclesiasticum pagano faciunt, &c. siue omnes, quæ inique sunt paganorum oblationes, diligenter prohibeant. *Franc. syn.*

CAP. XIV.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, vt populus Christianus paganismum non faciat. *neptian. sub l. ipso.*

CAP. XV.

Summo decetate debent studio Episcopi, & eorum ministri, vt a bores dæmonibus consecratæ, quas vulgus co. it, & in tanta veneratione habet, vt nec ramum, vel fuscum inde audeat amputare, radicibus extirpentur, atque comburantur. Lapides quoque, quos in ruinosis locis, & siluestribus dæmoniorum lustrationibus decepti venerantur; vbi vota vouent, & deficiunt, funditus effodiuntur, atque in tali loco prouiciantur, vbi nunquam à cultoribus suis venerari possint. Omnibusque annuntietur, quantum scelus sit idololatrica, & qui hæc (*lapides, & arbores*) veneratur, & colit, quasi Deum suum negat, & Christianitati abrenuntiat, & talem poenitentiam inde debet suscipere, quasi idola adorasset; omnibusque interdicitur, vt nullus votum faciat, aut candelam, vel aliquod munus pro salute sua rogaturus alibi deferat, nisi ad Ecclesiam domino Deo suo, scriptum est enim: Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Nouimus siquidem, quanta Dominus antiquo populo per prophetas suos interminatus est, qui in lucis sacrificabant, & in excelsis immolabant. Si quis hoc i. Tim. 5 transgressus fuerit, fidem perdidit, & est infideli deterior; & ideo omnimodo à sanctæ Ecclesiæ consortio abscindatur, & non, nisi di-gne poenituerit, recipiatur. *Nannet. c. 20. Bure. lib. 10. c. 10.*

CAP. XVI.

Qui grauem necessitate ex tormentis sustinuerunt, & non ferentes labores ad negationem tracti sunt, tribus annis sine non recipiendi, & in duobus audiant, & cum tribus annis substracti fuerint sic ad communionem admittantur. Qui autem sine magna necessitate fidem in Christo prodiderunt, & dæmoniorum mensam attigerunt, & græca sacramenta iurauerunt, tribus quidem annis eiiciantur, duobus audiant, postquam autem in substatione tribus annis orauerint, & in aliorum fidelibus ad orationem se substrauerint, sic admittantur ad boni communionem. *Basil. ad Amphilocho. 1. 80.*

CAP. XVII.

Quicumque Antistes huiusmodi uestas agl (*hoc est idoli cultum exhiberi*) permiserit, vel per actum in sua diocesi protinus abolere distulerit, à loci sui officio paulius vnus anni excurtu sub poenitentia maneat religatus lamento. *Telet. xvi. in Temo Regis.*

De excommunicatione, & aliis censuris in hac Notia, vide lib. xxxvij. & seq.

De pœnis, quæ sunt hæreticis constituta. Tit. III.

Vide lib. xi. tit. v. & liij. perissimum.

CAPVT I.

INfames esse censemus omnes, qui suam, aut Christianam præuaricantur legem, aut canonicam postponunt auctoritatem. *Nican. c. 49. apud Iul. epist. 2. c. 13.*

CAP. II.

Qui per vniuersam Prouinciã hæretici Mædiani, & Enthusiastæ sunt, vel de eius hæreticos morbo suspecti, siue clerici, siue laici sint, conueniantur, & si quidem anathematizauerint iuxta ea, quæ in prædicta synodo scripto pronuntiata sunt in scriptis, si clerici fuerint, maneat clericus, si laici ad communionem admittantur. Quod si tenuerint anathematizare, si Presbyteri, vel diaconi fuerint, vel in alio quopiam gradu Ecclesiæ, excidant & à clerico, & à gradu, & à communione: laici veto anathematizentur: conuicti quoque non permittantur habere monasteria, vt ne zizania diffundantur, & crescant. *Synod. Ephes. in definitione contra Eucharistias, siue Enthusiastas. Refert vij. synod. actio. 1. post prim.*

CAP. III.

Hæreticos & docere, & discere interdici-
mus. *Synod. vij. sub Hadria. ij. c. 9.*

CAP. IV.

De heret. c. 10. in colle. In partibus Tolosanis damnanda hæresis dudum emerfit, quæ mote cancri paulatim ad vicinã loca diffundens per Vasconiam, & alias Prouincias quamplurimos iam infecit: quæ dum in modum serpentis infra sua reuolutiones abscondit, quanto serpit occultius, tanto grauius* dominicam in simplicibus demolitur. Vnde contra eam Episcopos, & omnes Domini facetedores in illis partibus commorantes vigilare precipimus, & sub interminatione anathematis prohibere, ne vbi cogniti fuerint illius hæresis sedatores, receptaculum quicquam eis in terra sua præbere, aut præsidium impartiri præsumat. Sed nec in venditione, aut emptione aliqua cum eis communio habeatur, vt solatio saltem humanitatis amisso, ab errore vitæ suæ resipiscere compellantur. Quisquis autem contra hoc venire perpetuauerit, tamquam particeps iniquitatis eorum, anathemate fectiatur. Illi vero, si deprehensi fuerint, per Catholicos Principes custodiz manicati omnium bonorum amissione mulcentur. Et quoniam de diuersis partibus in vnum laribulum crebro conueniunt, & præter consensum eorum nullam cohærentiam causam habentes, in vno domicilio cōmōtantur, tali conuenticula & inuestigantur attentius, & si inuenta fuerint, canonica severitate videntur. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 4.*

CAP. V.

Quia in Gasconia, Allegesio, & partibus Tolosanis, & aliis locis ita hæreticorum, quos alij *De heret. c. 8. Gre. ix. c. 12. c. 6.* Catharos, alij Patrenos, alij Publicanos, alij alius nominibus vocant, inualuit damnata peruersitas, & eos, & defensores eorum, & receptores anathemati decernimus subiicere. Et sub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra sua tenere, vel fouere, vel negotiatione cum eis exercere præsumat. Si autem in hoc peccato decesserint, neq; sub nostrorum priuilegiorum cuilibet indulgenti obtineant, neque sub alia quacumque occasione aut oblatio fiat pro eis, aut inter Christianos recipiant sepulturam. De Brebanianis, & *cap. 7. de heret. in colle.* Arrogenum Nauariis, Basculis, Coterellis, & Trauetdinis, &c. Similiter constituimus, vt quicos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint per regiones, in quibus taliter debacchantur, in Dominicis, & aliis solemnibus diebus per Ecclesias publice denuntientur, & eadem omnino sententia, & pœna cum prædictis hæreticis habeantur adstricti, nec ad communionem recipiantur Ecclesiæ, nisi societate illa persistat, & hæresis abiuratur. Relaxatos autem se nouerint à debito fidelitatis, & hominij, ac totius obsequij, donec in tanta iniquitate permanserint, quicquid illis aliquo pacto teneantur annexi. Ipsi autem, cunctisque fidelibus in remissionem peccatorum iniungimus, vt tantis cladibus se vitiliter opponant, & contra eos armis populum Christianum tueantur: confiscenturque eorum bona, & liberum sit Principibus, huiusmodi homines subiicere seruituti, &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 27.*

CAP. VI.

Excommunicamus, & anathematizamus *De heret. c. 13. Gr. ix. c. 12. c. 6.* omnem hæresim extollentem se aduersus hanc sanctam, orthodoxam, Catholicam fidem, quam superius exposuimus, condemnantes vniuersos hæreticos, quibuscumque nominibus censeantur, facies quidem habentes diuersas, sed caudas adinuicem colligatas, quia de vanitate cōueniunt in idipsum. Dam-nati veto præsentibus sæculatibus potestati-bus, aut eorum baluiss relinquantur animad-ductione debita puniendi, clericis prius à suis ordinibus degradatis, ita quod bona huiusmodi damnatorum, si laici fuerint, confiscantur; si veto clerici, applicentur Ecclesiis, à quibus stipendia perceperunt. Qui autem inuenti fuerint sola suspitione notabiles, nisi iuxta considerationem suspitionis, qualiterque personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint, anathematis gladio feriuntur, & vsque ad satisfactionem condignam, ab omnibus euentur; ita quod si per annum in excommunicatione persistent, ex tunc velut hæretici condemnentur. Moneantur autem, & inducantur, & si necesse fuerit, per censuram Ecclesiasticam compellantur sæculares potestates, quibuscumque fungantur officiis, vt sicut reputari cupiunt, & haberi si-

*a porpo-
crant.*

deles, ita pro defensione fidei præstent publi-
ce iuramentum, quod de terris suæ iurisdictioni
subiectis, vniuersos hæreticos ab Ecclesia
denotatos, bona fide pro viribus exterminare
studebunt; ita quodammodo quādoque
quis fuerit in potestate siue^a spirituales, siue
temporales assumptus hoc teneatur capi-
tulum iuramento firmare. Si vero Dominus
temporalis requisitus, & monitus ab Ecclesia
terram suam purgare neglexerit ab hæretica
fœditate, per Metropolitā, & cæteros,
comprouinciales Episcopos excommunicationis
vinculo innodetur. Et si satisfacere con-
temperit infra annum, significetur hoc summo
Pontifici; vt ex tunc ipse vassallos ab eius
fidelitate denuntiet absolutos; & tertiam ex-
ponat Catholicis occupandam, qui eam ex-
terminatis hæreticis sine vlla contradictione
possident, & in fidei putate constituent. Saluo
iure Domini principalis, dummodo super
hoc ipse nullum præstet obstaculum, nec ali-
quod impedimentum opponat: eadem nihilo-
minus lege seruata circa eos, qui non habent
Dominos principales. Catholici vero, qui cruci
assumpto charactere ad hæreticorum exter-
minium se accinxerint, illa gaudeant indul-
gentia, illoque sancto privilegio sint muniti,
quod accedentibus in tetræ sanctæ subsidium
conceditur. Credeutes vero, præterea te-
ceptatores, defensores, & fautores hæretico-
rum, excommunicationi decernimus subia-
cere, firmiter statuentes, vt postquam quis
talium fuerit excommunicatione notatus, si
satisfacere contempserit infra annum, ex tunc
ipso iure sit factus infamis, nec ad publica offi-
cia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad
huiusmodi, nec ad testimonium admittatur.
Sic etiam instabilis, vt nec testandi libetam
habeat facultatem, nec ad hæreticis suc-
cessionem accedat. Nullus præterea ipsi super
quocumque negotio, sed ipse aliis responde-
re cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius
sententia nullam obtineat firmitatem; nec
cassus aliquē ad eius audientiam profectantur.
Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus
admittatur. Si tabellio, instrumenta con-
fecta per ipsum nullius penitus sint momenti,
sed cum auctore damnato damnentur: & in
similibus idem præcipimus obseruari. Si veto
clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio
deponatur, vt in quo maior est culpa, grauior
exerceatur vindicta. Si quis autem tales, post-
quam ab Ecclesia denotati fuerint, euitate
contempserint, excommunicationis senten-
tia vsque ad satisfactionem idoneam percellā-
tur. Sane clerici non exubeant huiusmodi
pestilentiæ Ecclesiastica sacramenta, nec
eos Christianæ præsumant tradere sepulture;
nec elemosynas, aut oblationes eorum acci-
pian; alioqui suo priuentur officio, ad quod
nunquam restituantur absque indulto sedis
Apostolicæ specialis. Similiter quilibet tegu-
lares, quibus hoc etiam infligatur, vt eo-

tum privilegia in illa diœcesi non seruen-
tur, in quales excessus præsumperint per-
petrare, &c. Adiciamus insuper, vt quilibet
Archiepiscopus, vel Episcopus, per se, aut
per Archidiaconum suum, aut alias honestas,
idoneasque personas, bis, aut saltem semel in
anno propriam parochiam, in qua fama fue-
rit hæreticos habitare, circumear; & ibi
tres, vel plures boni testimonij viros, vel
etiam, si expedire videbitur, totam viciniam
iurare compellat. Quod si quos ibidem hæ-
reticos sciuerit, vel aliquos occulte conuen-
tacula celebrantes, seu à communi conuer-
satione fidelium vita, & moribus disidentes,
eos Episcopo studeat indicare. Ipse autem
Episcopo præsentiam suam conuocet ac-
cusatos, qui nisi se ab obiecto reatu purga-
uerint, vel si post purgationem exhibitam,
in pristinam fuerint relapsi perditionem, cano-
nice puniantur. Si qui vero ex eis iuramenti
religionem obstinatione damnabili res-
picientes, iurare forte noluerint, ex hoc ipso
tamquam hæretici reputentur. Volumus igitur,
& mandamus, & in virtute obedientiæ
districte præcipimus, vt ad hæc efficaciter
exequenda Episcopi per diœceses suas dili-
genter inuigilent, si canonicam effugere vo-
luerint vltionem. Si quis enim Episcopus su-
per expurgando de sua diœcesi hæreticæ
prauitatis fermento negligens fuerit, vel re-
missus, cum id certis indicis apparuerit, &
ab Episcopali officio deponatur, & in locum
ipsum alius substituitur idoneus, qui velit, &
possit hæreticam confundere prauitatem. *In
noen. iij. in conc. gener. Later. cap. 3.*

CAP. VII.

Hæretici omnes, & suspecti, &c. nullatenus
ad accusationem sunt admittendi, &c. Om-
nibus quoque similiter accusandi, vel testi-
ficandi licentia denegetur, qui Christianæ re-
ligionis, & nominis dignitatem neglexerint.
Enych. apst. 2. in med.

CAP. VIII.

Quod ab infidelibus, aut hæreticis factum
fuerit, omnino cassabitur. *Marcellin. epist. 2.
in fin.*

CAP. IX.

Aliquantum Manichæi, qui ita se demerse-
runt, vt nullum his auxiliantis remedium
posset subuenire, subditi legibus secundum
Christianorum Principum constituta, ac san-
ctum gregem suæ contagione polluerent, per
publicos iudices perpetuo sunt exilio relega-
ti, & omnia, quæ tam in† scripturis, quam†† scripturis
in occultis traditionibus suis habent profana,
vel turpia, vt nosset populus quid fuge-
ret, aut vitaret, oculis Christianæ plebis
certa manifestatione†† propalauimus. *Anast.†† probat:
uimq;*

epist. 1. cap. 3. Leo epist. 2. ad Episcopos Italia, in princip.

CAP. X.

24. q. 1. c.
35. Ad
Celestini
ma.

Si quis ab Episcopo Nestorio, aut ab aliis, qui eum sequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, vel excommunicatus, vel exutus est seu Anathematis, seu clerici dignitate, hunc in nostra communione, & durasse, & durare manifestum est; nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quemquam eius removere sententia, quæ seiam præbuerat ipse remouendum. Celestin. epist. ad Ioan. Antioch. refert Nicol. epist. ad Mischaëlem Imper. ante med. Ius par. 14. cap. 58. decreti. & lib. 5. tit. 5. cap. 11. panor.

CAP. XI.

24. q. 1. c.
36.

Aperte sedis nostræ sanxit auctoritas, nullum, siue Episcopum, siue clericum, seu professione aliqua Christianum, qui à Nestorio, vel eius similibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco suo, vel communione deiectioni sunt, vel deiectioni, vel excommunicatum videri, sed hi omnes in nostra communione, & fuerunt, & huc vsque perdurant: quia neminem vel deicere, vel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. Celestin. epist. ad eum Constantinopolitanum. in fine. refert Nicol. epist. ad Mich. Imper. ante med. Ius lib. 5. tit. 5. cap. 12. panor. & par. 14. cap. 59. decreti.

CAP. XII.

Clerici hæretici non solum ab ordine clericatus, sed etiam ab vrbis habitatione pellantur. Leo epistula 73. in fine. ad Leonem Imperat.

CAP. XIII.

Merito patres nostri, sub quorum temporibus hæresis Præscilliani nefanda prorupit, per totum mundum instantè egere, ut impius furor ab vniuersa Ecclesia pelleretur; quando etiam Principes mundi ita hanc sacrilegam amentiam detestati sunt, ut auctoritatem eius, ac plerisque discipulos legum publicarum ense prosternerent, &c. Et profuit diuisa distinctio Ecclesiasticæ lenitati, quæ etiam sacerdotali contenta iudicio cruentas refugit ultiones, seu cruentam Christianorum Principum constitutionibus adiuuatur, dum ad spiritale nonnumquam recurrit remedium, qui timent corporale supplicium. Leo epist. 91. ad Turibium Episcopum. in princip.

CAP. XIV.

Hæretici non possunt esse iudices. Gelas. in tomo de anathemate, cuius institum est: Ne forte in fine.

CAP. XV.

Præcipimus, ut præfatum hæreticum (loquitur de quodam Arminio hæretico) qui manus nostras, iudicium suæ perfidiae formidans

subfugit, diligenter exquiras, & solerter examines. Si iugiter illum resipuisse, & ad Catholicam fidem rediisse intelligentiæ tuæ constiterit, sane edoctum, & confirmatum, ac in nullo lesum dimittas incolumem. Si vero nondum ad matris Ecclesiæ gremium, & rectam fidem, de sui erroris grauitate conuersus fuerit, ad sanæ doctrinæ consilium per penitentiam tramitem cum redire commonendo properes. Quod si veris rationibus, & salubribus monitis tuis Diabolico spiritui induratus acquiescere, & sinceris intellectionibus fidei consentire noluerit, ne rabies illius ignaros latere, & sic incautos valeat ledere, iubemus, ut eum facias perfidiae notam in aperto signari; & deinde ex toto Archiepiscopatu tuo ipsum expulsum, hæresim eius cunctis detegendo, vbique quantum potes, ut apostatam, & Christianæ vnitatis inimicum non desinas persequi. Greg. viij. lib. 7. regiff. epist. 27.

CAP. XVI.

Non concedendum hæreticis ingressum domus Dei in hæresi permanentibus. Leon. cap. 6.

CAP. XVII.

Petendum, ut illam legem, quæ à religiois memoriarum eorum parte Theodosio de autilibis decem in ordinatores, vel ordinatos hæreticos, seu etiam in possessores, ubi eorum congregatioprehenditur, promulgata est, ita deinceps confirmari præcipiant, ut in eos valeat, contra quos propter eorum insidias Catholici prouocati, contestationem deposuerunt, ut hoc saltem terrore à schismatica, vel hæretica prauitate desistant, qui consideratione æterni supplicij emendari, corrigiq; dissimulant. Petendum etiam, ut lex, quæ hæreticis, vel ex donationibus, vel ex testamentis aliquid capiendi, vel relinquendi denegat facultatem, ab eorum quoque peccate hærentis reperatur, ut eis relinquendi, vel fumendi ius adimat, qui pertinaci furore excati in Donatistarum errore perseverare voluerint. Afric. cap. 60. vide Theodos. cod. lib. xvi. tit. v. l. si quis. 7. & seq. Cod. Iustin. lib. 1. tit. v. l. Manichæi. 4.

CAP. XVIII.

Syricus constitutum fecit de omni Ecclesia, & contra omnes hæreses, & dispersit per vniuersum mundum, ac per omnes provincias, ut in omni archiepis Ecclesiæ conseruaretur, ob oppugnationem contra omnes hæreticos, &c. Hic inuenit Manichæos, quos in exilio deportauit, & hoc constituit, ut non participarent cum fidelibus communionem: quia ore polluto non licet sanctum corpus Domini transgredi. Hic quoque constituit, ut si quis conuersus de Manichæis, rediret ad Ecclesiam, nullatenus communicaret, nisi tantum telegationi monasterij diebus vitæ teneretur obnoxius, ut ieiuniis, & orationibus maceratus, probatus sub omni examinatione,

vsque ad vltimum diem transitus sui humanitate Ecclesie viaticum ei largiretur. *Ex Pontif. in Syris.*

CAP. XIX.

Innocentius multos Caraphrygas inuenit, quos in exilio monasterij relegauit. *Ex Pontif. in Innocen.*

CAP. XX.

Gelasio temporibus inuenti sunt Manichæi in vrbe Roma, quos in exilio deportari præcepit; quorumcumque codices ante fores basilicæ sanctæ Marie incendio concremauit. *Ex Pontif.*

CAP. XXI.

Hormisdai inuenti Manichæos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum exilio deportauit; quorum codices ante fores Basilicæ Constantinianæ incendio coneremauit. *Ex Pontif.*

De excommunicatione, aliisque censuris in hereticis, eorumque fautores, vide lib. xxxviii. & sequentibus.

De seruantibus traditiones gentilium, & de superstitionis.

Tit. IV.

CAPVT I.

Si quis Kal. Ianuarias, & ꝑ broma colere præsumpserit, aut mensas eum dapibus in domibus præparare, & per vicos, & plateas cantiones, & choros ducere, quod maxima iniquitas est coram Deo, anathema sit. *Zache. in syno. Rom. cap. 9. Burch. lib. 10. cap. 16. Iuopar. 11. cap. 43. decret.*

CAP. II.

Gentilitatis ritum abijcite, & populum vobis à Deo commissum piis admonitionibus edocete, & à sacrificiis mortuorum omnino deuitate. *Greg. iii. epist. 3. in med.*

CAP. III.

De auguriis, & phylacteriis in vrbe Roma prohibitis. *Zache. ep. 6. post med.*

CAP. IV.

Porro dicitis, quod affirmet Græci dicentes, quod nullo modo in quarta, & sexta balneari debeatis: de quo id nos è contra, vobis consulentibus respondemus, quod beatus Papa Gregorius, & Anglorum gentis Apostolus Romanis de Dominico die sermone quodam habito prædicasse legitur; ait enim: Ad me perlatum est, vobis à peruersis hominibus esse prædicatum, vt Dominico die nullus debeat lauare: Et quidem si pro luxu animi, atque voluptate quis lauare appetit, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedimus; si autem pro necessitate corporis, hoc nec Dominico die prohibemus. Scripturna quippe est; Nemo carnem suam odio habuit, sed vitæ, & fouet eam, & rursum scriptum. Carnis curam ne fe-

ceritis in concupiscentiis. Qui igitur carnis curam in concupiscentiis fieri prohibet, profecto in necessitatibus concedit. Nam si Dominico die corpus lauare peccatum est; lauare ergo die eodem nec facies debet; si autem hoc in corporis parte conceditur, cur hoc exigente necessitate roto corpori negetur? Itaque quod hic præsul eximius, & suauissimus Doctor in Dominico die, qui cæteris diebus venerabilior est, concessit, nos quoque in quarta, & sexta feria non negamus: hanc videlicet discretionem seruantes, vt siquidem pro luxu animi, atque voluptate quis lauare appetat, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedamus; si autem pro necessitate corporis, hoc nec quarta, nec sexta feria prohibemus. *Nicol. ad consul. Bulg. c. 6. Greg. lib. 11. epist. 3. ciuitibus Roma.*

CAP. V.

Nosse cupitis, si licet alicui sabbato, vel dominico laborationem aliquam exercere. De hoc sanctus Papa Gregorius Romanos alloquens ait: Peruenit ad me quoddam peruersi spiritus homines parua inter vos aliqua, & sanctæ fidei aduersa seminare, ita vt die sabbato aliquid operari prohiberent. Quos quid aliud nisi Antichristi prædicatores dixerim, qui veniens diem sabbatum, atque dominicū, ab omni faciet opere custodiri: quia enim mori se, & resurgere simulat, haberi in veneratione vult dominicum diem; & quia Iudaizare populum compellit, vt exteriorum ritum legis reuocet, & sibi Iudæorum perfidiam subdat, coli vult sabbatum. Hoc enim quod per Prophetam dicitur, Ne inferatis onera per portas vestras die sabbati, tamdiu teneri ponit, quamdiu legem licuit iuxta litteram custodiri. Ad postquam gratia omnipotentis Dei Domini nostri Iesu Christi apparuit, præcepta legis, quæ per figuram dicta sunt, iuxta litteram seruari non possunt. *Nicol. ad consul. Bulg. c. 10. Greg. l. ii. reg. epist. 3.*

CAP. VI.

Consultis, si debeatis, quando nuntius veniet, vt ad præliandum pergatur, mox proficisci, an sit aliqua dies, in qua non oporteat ad præliandum exire. In quo respondemus, Non est illa dies in quibuscumque negotiis incipiendis, vel exercendis penitus obseruanda, præter, si nimia non urgeat necessitas, supra memoratos dies celeberrimos, & omnibus venerabiles christianis; non quo vel in his tale quid fieri prohibeatur, cum non sit in diebus nostris ponenda, nec à diebus, sed à Deo solo viuo, & vero salus omnis penitus expectanda; sed quod si inuitabilis necessitas non est, vacandum est in his solito studiosius orationi, & tantæ festiuitatis mysteria frequentanda. *Nicol. ad consul. Bulg. c. 34.*

CAP. VII.

Si die dominico, vel cæteris festis diebus quando necessitas urget, liceat, ambulare, vel ad bellandum procedere, ex tricesimo quarto capitulo harum responsionum nostrarū potest.

* monasterij.

ab 4. 7. 1. 14. f. beum forte.

De cons. d. 3. c. 12. Perme.

ad Epist. 3. ad Rom. c. 19.

de cons. d. 3. c. 12.

ter. 17. c.

itis aduertete. *Nicolaus ad consula Bulgar.*

cap. 36.

CAP. VIII.

Græcos vetare perhibetis, eunuchos animalia vestra mactare, ita vt eum, qui ex animalibus ab illis occisis comederit, graue commississe peccatum asserunt. Sed nobis valde absolum est, & adhuc friuolum sonat, quod dicitur. Potto quia ratiocinationem ista dicentiam non audimus, nihil interim de asseritione nondum plene cognita decernere definitiue valeamus. Vnum tamen scimus, quoniam si eunuchi præcepta Dei custodierint, ad regnū ecleste percipiendum, nihil eis obesse poterit membrorum detractione. *Nicol. ad consula Bulgar. cap. 57.*

CAP. IX.

Refertis, quod lapis inueniatur sit apud vos, antequam Christianitatem suscepissetis, de quo si quis ob aliquam infirmitatem quid accipiat, soleat aliquotiens remedium corpori suo præbere, aliquotiens veto sine profectu remanere. Quod vtique etiam de illo lapide, quid nunquam fumentibus, quotidie certum est euenire: videlicet, vt alij quidem ab ægritudine sua remedium sanitatis accipiant, alij vero infirmitate tabescant. Quamobrem nos vobis consulentes, vtrum de cætero sit agendum, an respuendum; respondemus, & decernimus, quatenus omnis eiusdem lapidis sumptus penitus prohibeatur, & omnimodis respuetur, & in solo illo lapide Domino nostro Iesu Christo, quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, spectotius salutis humanæ ponatur. *Nicol. ad consula Bulgar. cap. 62.*

CAP. X.

Refertis, quod Græcorum quibusdam eodicem accipientibus in manibus clausum, vnus ex eis accipiens paruissimam particulam ligni, hanc intra ipsum eodicem condat: & si vndecumque aliqua vertitur ambiguitas, per hoc asserunt scire se posse, quod cupiunt. Vos vero consulitis, si sit hoc tenendum, an respuendum. Vtique respuendum, scriptum est enim, Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates, & insanas falsas. *Nicol. ad consula Bulgarorum. cap. 77.*

CAP. XI.

Perhibetis, quod moris sit apud vos, infirmis ligaturam quandam ob sanitatem recipiendam ferre pendentem sub gutture: requiritis, si hoc agi nos de cætero iubeamus. Quod non solum agi non iubemus, verum etiam, ne fiat, modis omnibus inhibemus, huiusmodi quippe ligaturæ phylacteria dæmoniis sunt inuenta. erisus, & animarum hominum esse vincula comprobantur, ac ideo his vtentes anathemate Apostolica decreta perculsi ab Ecclesia peli præcipiunt. *Nicol. ad consula Bulgar. cap. 79.*

CAP. XII.

Qui cereos per diem in cæmeterio incendit, ac eatur ab Ecclesiæ communione. *Elph. cap. 34.*

CAP. XIII.

Non oportet cum paganis festa celebrare, & communicare imperatis eorum. *Laodicea. cap. 39.*

CAP. XIV.

Ne quis ieiuner die dominica causa temporis, aut persuasionis, aut superstitionis. *De cons. cap. 2.*

CAP. XV.

Si quis Christianus, vt est gentilium consuetudo, apud cuiuscumque feræ, vel pecudis exta, inuocaris insuper nominibus paganorum, fortasse iurauerit; si se ab hac superstitione commonitus noluerit cohibere, donec reatum emendet, à consortio fidelium, vel Ecclesiæ communione pellatur. *Aurel. 4. c. 16.*

CAP. XVI.

Sunt qui Kalen. Ianuarij colunt cum Ians homogenitis, & Rex fuerit, Deus esse nō potuit, &c. Sunt etiam, qui in festiuitate cathedre Domini Petri Apostoli cibos mortuis offerunt, & post missas, redeūtes ad domos proprias, ad gentilium reuertuntur errores, & post corpus Domini, sacratas dæmoni effascant, &c. Quemcumque in hac fatuitate pastores, atque presbyteri persisteret viderint, vel nescio quas ad petras, aut arbores, aut ad fontes designata loca gentilium perpetrare, quæ ad Ecclesiæ rationem non pertinent, eos ab Ecclesia sancta (hæc) auctoritate appellat, nec participare sancto altario permittant, qui gentilium obseruationes custodiunt. Quid enim dæmonibus cum Christo commune? cum magis sumendo iudicium, delicta videatur addere, quam purgare? *Taron. 11. c. 23.*

CAP. XVII.

Ad nos peruenit, quosdam de populis catholicæ fidei, execrabili ritu, die quinta feria, quæ dicitur Iouis, excolere, & operationem non facere: quam rem pro Dei timore execrantes, & blasphemantes, quicumque ab hac die præter festiuitates in eo die venientes, ausus, vel ausu fuerit varare, & operam non facere, si ingenuus est, aut ingenua de Ecclesia repellendus, & sub penitentia mittendus anno vno, & elemosyna, & stertu satisfaciatur, vt ei Dominus ignoscat. Si seruus, aut ancilla fuerit, & contenta flagella correcti Domino contenti signentur, & vitra talia eos obseruare non præsumant. *Narbon. c. 15.*

CAP. XVIII.

Non liceat Kal. Ianuarij vocolo, aut ceruolo facere, vel sternas diabolicas obseruare. Sed in ipsa die sic omnia beneficia tribuentur sicut, & reliquis diebus. *Ambr. iud. c. 1.*

CAP. XIX.

Non liceat compensationis in domibus propriis, nec vigilas in festiuitates sanctorum facere, nec inire sentes, aut arbores facti vos

*paganorum festiuitate superstitionem celebrat.

1. Cor. 12.

† cibum

al.

† ceterum

100.

vel ad fontes vota exoluere: sed quicumque
votum habuerit, in Ecclesia vigilet, & matri-
colz ipsum votum, aut pauperibus reddat,
nec subtilia, aut pede, aut hominem lineo fieri
penitus præsumat. *Antistid. c. 3.*

C A P. XX.

† Maij

Kalend. vota, & brumalia, & Kalendarum
† Martij conuentum ex christianorum republ.
tollimus: item mulierum publicas saltationes,
& quæ nomine falsorum Deorum gentilium
ex viris, vel mulieribus sunt choreæ, & festa.
Quæ omnia aliena sunt christianis. Nemo etiã
vir mulieris stolam induat, nec mulier viti, ne-
que personas canonicas, vel satyricas, vel tra-
gicas induat: neque Dionysij nomino excla-
mato uvas exprimant: neque dum vinum in
cuppis diffundunt, risum moueant ignoran-
tiz, vel stultitiæ prætextu dzemoniaci modo
operantes. Qui fecerint clerici deponantur,
laici excommunicentur. *Trul. c. 62.*

C A P. XXI.

Incendia, quæ ante domos, vel officinas in
Neomenis quidam ponunt, & super ea veteri
more transfiliunt, cessare iubemus. Quisquis
tale fecerit, clericus deponatur, laicus excom-
municetur. Scribitur enim quarto Regum
Manasse altare ædificasse militiæ cæli, &c.
Trul. c. 63.

C A P. XXII.

Qui iurant, vt gentiles, pœnitentia canon
coercent, nos excommunicatione. *Trul. c. 95.*

C A P. XXIII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia so-
licitudinem habeat, adiuvante Graphione,
qui defensor Ecclesiæ est, vt populus Dei pa-
ganas non faciat. Sed vt omnes spurcitiis
gentilitatis abiciat, & respuat, siue profana sa-
crificia mortuorum, siue sortilegos, vel diui-
nos, siue phylacteria, & auguria, siue incanta-
tiones, siue hostias immolatiæ, quas stulti
homines iuxta Ecclesias ritu pagano faciunt,
sub nomine sanctorum martyrum, vel confes-
sorum, Deum, & suos sanctos ad iracundiam
prouocantes: siue illos sacrilegos ignes, quos
nedfri vocant, siue omnes, quæcumque sunt
paganorum obseruationes, diligenter prohibe-
ant. *Francij. syn.*

C A P. XXIV.

26. q. 7.
c. 15.

Admoneant sacerdotes fideles populos, vt
nouerint magicas artes incantationesque qui-
buslibet infirmis hominibus nihil posse
remedij conferre, non animalibus languenti-
bus, claudicantibusque, vel etiam moribundis
quidquam mederi, non ligaturas ossium, vel
herbarum cuiquam mortalium adhibitas pro-
desse: sed hæc esse laqueos, & insidias anti-
qui hostis, quibus ille perfidus genus huma-
num decipere nititur. *Tron. sub Carolo. ca. 42.*

C A P. XXV.

Decret.
miss. c. 2.
Gregor.
c. 2. de
suffrag.
in 2. coll.

Quidam laicorum, & maxime maronæ ha-
bent in consuetudine, vt per singulos dies au-
diant Euangelium: In principio erat Verbum

& missas peculiares, hoc est, de sancta Trinita-
te, aut de sancto Michaeli. Ex ideo sanctum
est in eodem concilio, vt hoc vltius non
fiat, nisi suo tempore, & nisi aliquis fidelium
audire velit pro reuerentia sanctæ Trinitatis,
non pro aliqua diuinatione, &c. *Salernus.
ca. 10. post Burch. decretum. luo par. 15. ca. 176. de-
cret.*

C A P. XXVI.

Non liceat christianis, prandia ad defun-
dorum sepulchra deferre, & sacrificare mor-
tuis. *Mari. Brac. c. 69. Burch. d. 10. c. 38. luo par. 11. in fin.
c. 63. decret.*

C A P. XXVII.

Non liceat christianis tenere traditiones
gentilium, & obseruare, & colere elementa.
*Mari. Brac. cap. 73. Raban. cap. 24. de pœni-
tentiis. Burchard. lib. 10. ca. 13. luo par. 11. ca. 40. de-
cret.*

C A P. XXVIII.

Non liceat iniquas obseruationes agere
diebus Kalendarum, & otus vacare gentili-
bus, neque lauro, aut viriditate arborum cin-
gere domos. Omnis hæc obseruatio paganis-
sima est. *Mari. Brac. c. 74. Raban. ca. 24. de
pœnitentiis. Burchard. lib. 10. c. 15. luo par. 11. c. 42. de-
creti.*

C A P. XXIX.

Non liceat mulieres christianas aliquam
vanitatem in suis laniis obseruare, sed
Deum inuocant adiutorem, qui eis sapien-
tiam texendi donabit. *Mari. Brac. c. 76. Burch.
lib. 10. ca. 19. luo par. 3. ca. 330. & par. 11. ca. 46. de-
cret.*

De ieiuniis diei Dominici prohibito, vide lib. xx. de
pœnitentiis, & diebus festis. tit. xij.

De auguriis, & aliis diuinationum ge-
neribus. Tit. V.

C A P. I.

Si quis arbolos, aruspices, incantatores ob-
seruauerit, aut phylacteris vsus fuerit, anathema sit. *Greg. 11. in synod. Rom. c. 12. Burch.
lib. 10. ca. 23. luo lib. 8. tit. 5. c. 1. panet. & par. 11. c. 1.
decret.*

C A P. II.

Hæretici omnes, & suspecti, & excommu-
nicati, homicidæ quoque, atque malefici, &c. seu qui
ad sortilegos, magosque concurre-
rint, nullatenus ad accusationem sunt admi-
tendi. *Eutych. epist. 2. ante med. luo par. 6. c. 333. de-
creti.*

C A P. III.

Contra idolorum cultores, vel aruspices, atque
sortilegos fraternalitatem vestram vche-
mentius pastoralis hortatur inuigilare custo-
dia, atque publice in populo contra huius rei
viros sermonem facere, eosque à tanti labe sa-
crilegij, & diuini intentione iudicii, & præ-
sentis vitæ periculo adhortatione susforia

reuocare. Quos tamen si emendare se à rali-
bus, atque corrigere nolle reperiis, seruenti
comprehendere zelo re volumus; & siquidem
serui sunt, verberibus, cruciatibusque, quibus
ad emendationem peruenire valeant, casti-
gare: si vero sunt liberi, inclusione digna, di-
strictaque sunt in penitentiam redigendi; vt
qui salubria, & à mortis periculo reuocantia
audire verba contemnunt, cruciatus saltem
eos corporis ad desideraram mentis valeat re-
ducere sanitarum. *Gregor. lib. 7. epist. 66. ad Iu-
mianum Episcopum Cæsariensem. Burchard. lib. 10.
ca. 3. luo par. 11. ca. 32. & 95. decreti. Casar. lib. 8.
ca. 91.*

C A P. IV.

16. q. 5. c. 8. Peruenit ad nos, quod quosdam incantato-
res, atque sorillegos fueris infecurus; & om-
nino nobis follicrudinem, zelumque ruum
gratum fuisse cognoscas, &c. Er ideo studij
tui sit, follicre quære, & quoscumque hu-
iusmodi Christi inimicos inueneris, distri-
cta ultione corrige. *Gregor. lib. 9. epist. 47. Ha-
deriano notario. Burchard. 10. c. 4. luo par. 11. c. 33. de-
creti.*

C A P. V.

Diuiuos, vel sorillegos, sacrificia mortuo-
rum, vel lucorum, vel fontium auguria, vel
phylacteria, vel incantatores, & veneficos,
id est maleficos, & obseruationes sacrilegas,
quæ in vestris sinibus fieri solebant, omnino
respuentes rora mentis inentione ad Domi-
num conuertimini, &c. *Gregor. 11. epistola 1. in
medio.*

C A P. VI.

De Kalendis Ianuariis, vel cæteris auguriis,
phylacteriis, & incantationibus, vel aliis di-
uersis obseruationibus, quæ gentili more ob-
seruari dixisti, apud beatorum Petrum Aposto-
lum, vel in vrbe Roma; hoc à nobis, & omni-
bus christianis derestabile, & perniciosum
esse iudicamus, dicente Deo: Non augura-
bimini, nec obseruabis somnia; & iterum;
Non est augurium in Israël: nec obseruatio in
domo Iacob. Ita & à nobis cauendum esse
censemus, vt nullis auguriis, vel obseruatio-
nibus attendamus, quia omnia hæc abscissa ef-
se à partibus sinus edocti, &c. & nos ea am-
putauimus, &c. & sanctæ recordationis præ-
decessoris, atque nutritoris nostri Domini
Gregorij Papæ constitutione omnia hæc pie,
ac fideliter amputata sunt, &c. *Zachar. ep. 6. p. 1.
med.*

C A P. VII.

Qui diuinationes expetunt, sub regula
quinquaginti iaceant. Vnde ad illorum simi-
litudinem. [Sortes, quibus vos cuncti in ve-
stris discriminariis iudiciis, nihil aliud, quam
quod illi partes damnarunt, diuinationes, &
maleficium esse decernimus. Quamobrem
volumus illas omnino damuari, & vitra inter
christianos nolumus nominari, & vt absci-
dantur sub anathematis interdicto præ-
cipimus. *Leo xv. in epist. ad Episcopos Britannia*

c. 4. Rab. c. 23. depunit. Burs. lib. 10. c. 27. luo l. 8. tit. 6. c. 1. pan. & par. 11. c. 48. decreti.

C A P. VIII.

Desertis, quod soliti fueritis, quando in
prælium progrediebamini, dies, & horas ob-
seruare, & incantationes, & ioca, & carmina,
& nonnulla auguria exercere; & instrui desi-
deraris, quid nunc vobis augendum sit. De quo
nos necessario vos instruemus, nisi super
hoc vos diuinitus instructos conuerteremur; su-
per diuinum enim fundamentum nos ædifi-
care quidquam non possumus. Igitur cum in
prælium proficisci disponitis, quod ipsi com-
memorastis agere, in Deinome non omit-
tere: id est, ad Ecclesias ire, orationes perage-
re, &c. Nam illa, quæ commemorastis, id est
diei, & horæ obseruationes, incantationes,
ioca, & iniqua carmina, atque auguria; pom-
pæ, ac operationes diaboli sunt, quibus, Deo
gratias, iam in baptesmate abrenuntiastis, &
hæc cum veri homine, & actibus eius, quan-
do nouum induistis, omnino deposuistis. *Ni-
col. ad consul. Bulgar. 4. 35.*

C A P. IX.

Qui auguria, auspicia, somnia, diuinationes
secundum morem gentilium obseruant, aur
in domos suas huiusmodi homines introdu-
cunt in exquirendis aliquibus arte malefica, 26. q. 5. c.
aur vt domos suas lustrent, confessi quin- 2. qui di-
quennio penitentiam agant secundum regu- uinatione-
las antiquitus constitutas. *Augur. ca. 24. G. 231
L. l. c. 10. ad Episc. Britan. c. 4. conc. Trois. c. 15. Mart.
Brac. c. 71. Raban. c. 23. de penit. Capit. lib. 7. c. 21. in
addit. prioribus Burchard. 10. c. 5. luo l. 8. tit. 5. c. 2. pa-
norm. & par. 11. c. 2. decret. & par. 11. c. 3. de
& 20.*

C A P. X.

Augur, aut panromimus, si ad artes suas re-
uertantur, proiciantur ab Ecclesia. *Eliber.
c. 62.*

C A P. XI.

Non oportet clericos, magos, vel augures, 16. q. 5.
aur incantatores esse, aur mathematicos, aur c. 4.
astrologos, aur phylacteria facere, quæ ani-
marum vincula sunt. Si fecerint, ab Ecclesia
eiciantur. *Laod. c. 36. Agaib. c. 68. 2. b. de off. math.
ant astrolog. Mart. Brac. c. 61. Capit. lib. c. 21. Raban.
c. 23. de penit. luo l. 8. tit. 5. c. 3. pan. & par. 11. c. 3. de-
creti.*

C A P. XII.

Auguriis, vel incantationibus seruientem à 16. q. 5. c.
conuentu Ecclesiæ separandum, similiter & 11.
superstitionibus iudicis, vel feris inhaeren-
tem. *Caribag. xv. c. 89. Burchard. lib. 16. c. 7. luo lib. 8.
tit. 6. c. 4. panorm. & par. 11. c. 35. decret. Tarrac. lib. 4.
ca. 73.*

C A P. XIII.

Si quis astrologiz, vel marlesii existimat
esse credendum, anathema sit. *Telesan. 1. in
fine.*

CAP. XIV.

26. 9. 1. Si aliquanti clerici, siue laici student auguriis, & sub nomine fidei religionis, quas sanctorum sortes vocant, diuinationis scientiam proficiunt, aut quauicunque scripturarum inspectione futura promittunt: in hoc quicumque clericus, vel laicus decesserit fuerit, vel consulere, vel docere, ab Ecclesia habeatur extraneus. *Agath. c. 42. Pater. c. 16. Raban. c. 23. de penit. l. 1. c. 8. l. 6. c. 1. par. 11. c. 4. decret. Bore. l. 10. c. 27.*

CAP. XV.

26. 9. 1. Si quis clericus, vel monachus, vel secularis diuinationem, vel auguria crediderit obseruanda, vel sortes, quas meminiunt esse sanctorum, cum iis, qui eis crediderint, ab Ecclesie communione pellantur. *Aurel. c. 32.*

CAP. XVI.

Si qui viri, ac mulieres diuinatores, quos dicunt esse caragos, atque sorticularios, in cuiusdamque domo Gothi, Romani, Syri, Græci, vel Iudæi fuerint inuenti, aut quis ausus fuerit amodo in eorum vana crimina interrogare, & non hoc voluerit annunciare; pro hoc quod præsumpsit, non solum ab Ecclesia suspendatur, sed etiam sex aurivincias Comiti ciuitatis inferat. Illi vero, qui tali iniquitate repleti sunt, & sortes, & diuinationes faciunt, & populum præuaticando seducunt, ubi inuenti, vel inuentæ fuerint, seu liberi, seu serui, vel ancille sint, grauissime publice fustigentur, & venduntur, & pretia ipsorum pauperibus erogentur. *Narbon. c. 14.*

CAP. XVII.

Non liceat ad sortilegos, vel auguria respicere, nec ad characteres, nec ad sortes, quas sanctorum vocant, vel quas de ligno, aut de pane faciunt, aspicere: sed quæcumque homo facere vult, omnia in nomine Domini faciat. *Antisiod. c. 4.*

CAP. XVIII.

26. 9. 1. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, clericus magos, aut aruspices, aut ariolos, augures, vel sortilegos, vel eos qui proficiunt autem magicam, aut aliquem eorum similia exercitum consuluisset fuerit deprehensus: ab honore dignitatis suæ depositus, monasterij censuram excipiat, ibique perpetuæ penitentiae deditus scelus admissum sacrilegi soluat. *Tel. l. 1. c. 28. Raban. c. 23. de penit. Bore. l. 10. c. 48. l. 1. c. 3. l. 1. c. 3. c. 4. par. 11. c. 5. c. 7. decret.*

CAP. XIX.

1. Cor. 6. Dicente Apostolo, adhærens Domino vnus spiritus est cum eo; qui cum eius aduersario habitat vnus sit cum illo aduersario. Qui igitur dæmonia se habere fingunt, & suis moribus illos simulant, iubemus eos illis penis, & rationibus puniri, vti vere dæmonia habentes. *Tal. c. 60.*

CAP. XX.

Qui se vatibus dedunt, vel curationibus quibusdam, vel his similibus, vt ab eis discant,

quæ ignorant, iuxta antiquas patrum definitiones, poeniteant sex annis. Item qui vrsas seruant, vel alia animalia ad lusum, & lationem simplicium, & fortunam, & farum, & genealogiam, & qui horum verborum multitudinem iuxta erroris vanitatem fundunt. Item nebularem persecutores, & impostores, & phylacteros, & vates. Qui perseuerant, neque poenitent, & auferantur has perniciæ, & paganorum curas, omnino ab Ecclesia eius volumus, vt sacri canones dicunt. Quæ societas luci ad tenebras? vt ait Apostolus, quæ conuenitio Christiani ad Belial? aut quæ pars fidei, cum infideli? Qui autem consensus templi Dei cum idolis? *1. Th. c. 1. c. 6.*

CAP. XXI.

Episcopus det operam, vt populus ab auguriis, & incantationibus abhorreat. *Franc. syn.*

CAP. XXII.

Extant, & alia perniciosissima mala, quæ ex ritibus gentilium remansisse dubium non est: vt sunt magi, arioli, sortilegi, venefici, diuini, incantatores, somniorum coniectores, quos diuina lex irretractabiliter puniri iubet, de quibus in lege dicitur: Anima, quæ declinauerit ad magos, & ariolos, & fornicata fuerit cum eis ponam faciem meam contra eam, &c. Ferunt enim suis maleficiis æra posse contrudere, & grandines immittere, futura prædicere, fructus, & lac auferre, aliusque dare, & innumera à talibus fieri dicuntur. Qui vt fuerint huiusmodi comperti viri, seu feminæ, in tantum disciplina, & vigore Principis acris corrigendi sunt, in quantum manifestus ausu nefando, & temerario seruire diabolo non merentur. *Pariss. l. 1. c. 1. c. 2.*

CAP. XXIII.

Extant & altera diuersorum criminum mala, quæ improbat, & condemnat lex diuina, &c. vt sunt illa, quæ ex paganorum ritu adhuc supersede videntur: scilicet magica, sortiles, phylacteria, veneficia, diuinationes, incantationes, somniorum coniectationes: quæ omnia punire iubet lex diuina, quia manifestissime in talibus seruatus est diabolica. *Tross. c. 15.*

CAP. XXIV.

Si quis paganorum consuetudinem sequens diuinos, & sortilegos in domum suam introduxerit, quasi vt malum foras mittant, aut lucra, maleficia inueniant, vellustrationes paganorum faciant, quinque annis poenitentiam agant. *Mart. Bras. c. 71. Angra. c. 24. G. 23. l. verde. l. 1. c. 10. Tross. c. 15. Raban. c. 24. de penit. Bore. l. 10. c. 6. l. 1. c. 34. decret.*

CAP. XXV.

Non liceat christianis tenere traditiones, Gentilium, & obseruare, & colere elementa, aut lucra, aut stellarum cursus, aut inanem signorum fallaciam, pro domo facienda, aut propter segetes, vel arbores plantandas, vel coniugia locianda. Scriptum est enim, omnia, quæ facitis, aut in verbo, aut in opere,

omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo. *Mart. Bracc. c. 73. Raban. c. 24 de penit. Burch. li. 10. c. 13. Lupar. 11. c. 40. decret.*

CAP. XXVI.

16. q. 5. Non liceat in herbarum collectionibus, quæ
c. 3. medicinales sunt, aliquas observationes, aut incantationes attendere, nisi tantum cum symbolo diuino, & oratione dominica, ut tantum Deus creator omnium, & Dominus honoretur. *Mart. Brac. c. 73. Raban. c. 24. de penit. Burch. li. 10. c. 20. 100 par. 11. c. 47. decret.*

CAP. XXVII.

Qui præstigiis, vel veneficium fatetur, is, homicidæ tempore confitebitur, ita dispensatus, ut quis in vnoquoque peccato se ipsum conuicit. *Basil. ad Amphiloeb. c. 64.*

CAP. XXVIII.

Qui se vatibus, vel eiusmodi aliis tradit, ipse quoque homicidarum tempore punietur. *Basil. ad Amphiloeb. c. 71.*

CAP. XXIX.

Qui vaticinantur, & gentium consuetudinem sequuntur, & aliquos in zdes suas introducunt ad veneficiorum inuentionem, & eorum expurgationem, cadant in canonem sexennij, & postquam anno desceuerint, & anno audierint, in tribus annis subtrahit, & anno cum fidelibus consistentes, sic admittantur. *Basil. ad Amphiloeb. c. 82. vide c. 52. 65. Greg. Nyss. c. 2. ad Latoian. Anst. c. 24.*

CAP. XXX.

Qui ad præstigiatores, vel vates abierunt, vel eos, qui per dzmones se piacula quædam, & auersiones operatores pollicentur, iuxta & interrogantur, & examinantur, vtrum in fide in Christum permanentes à necessitate aliqua ad illud peccatum impulsus sunt, &c. an omnino neglecto, quod à nobis creditum est, testimonio, ad dzmonum societatem se contulerunt. Si enim ad fidem infirmam, & quod Deum esse non crederent, quia christianis creditur, & adoratur, illud fecerunt, erunt scilicet transgressorum iudicio obnoxij. Sin autem non ferenda necessitas aliqua, pusillo, & abiecto eorum animo superato, eod deduxit falsa aliqua spe deductos, similiter erit & in ipsos clementia instar eorum, qui tormentis in tempore confessionis resistere non potuerunt. *Greg. Nyss. ep. canonica. c. 3.*

CAP. XXXI.

Serm. de temp. 241. Sanctus Augustinus dixit: qui prædictis malis, id est caragis, & diuinis, & aruspibus, vel phylacteris, & aliis quibullibet auguriis crediderit, etsi ieiunet, etsi oret, etsi iugiter ad ecclesias eurrat, etsi largas elemosynas faciat, etsi corpusculum suum in omni afflictione cruciauerit, nihil ei proderit, quamdiu satri-lega illa non reliquerit. *Ambr. in ep. ad Zachar. in fine.*

De penurio. Tit. VI.

PART. PRIMA.

Quo tempore non seruandum susiurandum.

CAPVT I.

PRæsenti decteto statuimus, ut semper præ-
ualeat, & suum consequatur effectum, quod ^{Dei;} ^{quæ sunt} à maioris, vel sanioris parte † concilij fuerit ^{à maioris} constitutum. Nec constitutionem nostram ^{partec. 1.} impediat, si forte aliquis ad conseruandam ^{ep. Gre.} Ecclesiæ suæ consuetudinem se iuramento dicat ^{in. c. 10} astrictum. Non enim dicenda sunt iuramenta, sed potius periuria, quæ contra vtilitatem Ecclesiasticam, & sanctorum patrum veniunt instituta. *Alexand. iij. in conc. gen. Later. ca. 16.*

CAP. II.

Qui sacramento se obligauerit, ut litigans 11. q. 4. cum quolibet ad pacem nullo modo redeat, c. 11. pro periurio vno anno à communionem sanguinis, & corporis Domini segregatus teatur suum elemosynis, fletibus, & quantis potuerit ieiuniis absoluat, ad caritatem vero, quæ operit multitudinem peccatorum, venire festinet. *Illec. c. 7. Triss. 11. Penit. Rom. tit. 2. Pel. 4. c. 11. Raban. c. 20. de Penit. Burch. li. 12. c. 17. Lupar. 11. c. 74. decret.*

CAP. III.

Si publicis sacramentorum gestis à quibuslibet 11. q. 4. libet illicita, vel non bona extiterit conditio c. 2. alligata, quæ aut iugulare animam partis, aut agere compelleret stuprum sacratissime virginis: nunquid non tolerabilius esset, stultæ promissionis reicere vota, quam per inutitium promissorum custodiam exhorrendam criminum implere mensuram, &c. Promissionis incaute crudam, cruentamque temperate sententiam, illa quam maxime compellimur causa, quod hinc [duo mala, licet d. 11. c. 1. sint omnino cautissime præcauenda, tamen si periculi necessitas ex his vnum temperare cõpulerit, id debemus resolueri, quod minoris nexu nõscur obligari. Quid autem ex his leuius, quidue sic grauius, pietatis acumine vestigemus; etenim dum periurare compellimur, eratore quidem offendimus, sed nos tantummodo maculamus; cum vero noxia promissa complemur, & Dei iussa superbe cõtemnimus, & proximis impia crudelitate noceamus, & nos ipsos crudeliori gladio trucidamus. Illic enim duplici culparum telo percussimur, hic tripliciter iugulamur, &c. [In 11. q. 1. commutabilis eademque semper existens Dei c. 9. natura parcens, sua sepe in sacris litteris legitur mutasse præmissa, & pro misericordia tem-

temperare sententiam. Vnde quamlibet sit impassibilis, atque immutabilis, eiusdemque deitatis, licet sint dicta firmissima, crebro tamen eius, & iuramenta leguntur, & poenitentia, quæ sacris extant mysteriis adoperta. Iurare namque Dei, est à seipso nullatenus ordinata conuellere: poenitente vero, eadem ordinata, cum voluerit, immutare: sicut enim per

Hier. 13. Hietemiam dicit: Repente loquar aduersus gentem, & aduersum regnum, vt eradicem, & destruiam, & disperdam illud, si poenitentiam egerit gens illa super malo suo, quod locutus sum aduersus eam: agam & ego poenitentiam super malo, quod locutui, vt facerem eis, &c. Præclatus auctor Ambrosius sic loquitur: Est etiam contra officium nonnunquam solute promissum, & sacramentum custodire: vt Herodes qui iurauit, quoniam quiddam petitura esset, daret filia Herodias, & necem Ioannis præstitit, ne promissum denegaret. Nam de Iephthe quid dicam, qui immolauit filiam, quæ sibi victori primum occurrerat, quo votum impleret, quod sponderat, vt quiddam sibi primum occurrisset, offerret Deo: Melius fuerat nihil tale promittere, quam promissum solute patricidio.

Lib. 1. de offic. c. 10. Item in libro tertio: [Sæpe plerique constingunt se iurandi sacramento, & cum ipsi cognouerint promittendum non fuisse, sacramenti tamen contemplatione faciunt, quod sponderint, sicut de Herode supra scripsimus, qui saltatrix præmium turpiter promissit, crudeliter soluit. Turpe est, quod regnum pro saltatione promittitur: crudele quod mors prophetæ pro iurandi religione datur. Quanto tolerabilius tale fuisse peritium sacramento: &c. Nostri quoque sæculi doctor egregius Ildorus in libri sentent. secundo hæc pro tali narrat negotio: [Non est seruandum sacramentum, quod male, & incaute promittitur, velut si quispiam adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem pollicetur, tolerabilis est enim non implere sacramentum, quam permanere in stupri flagitio. Similiter in Synonymis: In malis promissis tescinde fidem, in turpi voto muta decretum. Quod incaute vouisti non facias. Impia est promissio, quæ scelere adimpletur. *Toler. viij. c. 2. Raban. 1. a. 21. de poenitent. Burchard. lib. 12. cap. 10. & c. 19. Ius lib. 8. tit. 8. c. 16. 25. 30. panorm. & par. 12. c. 9. 16. 17. 67. decret. Ansel. 1. 1. c. 165. Casar. 1. 6. c. 8 & 13.*

CAP. IV.

Non possunt vtraque seiuicunda æqua obseruantur lance seruari: quia si promissa cognatis fides seruetur, populis, quæ promissa sunt, deperibunt: & iterum si data in populis intermerata Deo sacramenta seruentur, cognatis proculdubio promissa beneficia negabuntur: neque vnus partis præstatio, sine alterius potest esse dispendio. Quid ergo? nunquid ob hoc vtraque iuramentorum promissa soluenda sunt, quia singula inuicem sine culpa agi

non possunt abire. Transfundendum ergo est vnum in alterum, & ad vnâ regulam tediendum, ita vt minoris partis vota potioribus sint coniuncta, &c. Sic ergo ab illis vinculis iuramenti, quibus socero ante iurauit, principem nostrum Egicanem Regem sanctæ synodus absoluendum elegit, vt aut cognatos ad populorum regulam dirigerat, aut populos in cognatorum iustam defensionem assumat, &c. *Tolet. xv. infine.*

CAP. V.

In quadam homilia beati Bedæ presbyteri legimus: Si forte nos incautus iurasse contigerit, quod scilicet obseruatum peiorem verget in exitum, libere illud mutandum nouerimus salubriori consilio. *Tribur. ca. 21. ex Bedæ homil. decollat. 5. Ioan. Bapt.*

CAP. VI.

Illud volumus esse notum, quoddam iuramentum, nullo modo à christianis obseruandum: videlicet cum malum aliquid incaute, vel etiam scienter iurando promittatur, velut si quispiam adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem pollicetur, aut si quis ne ad pacem redeat, vel vt aliquod flagitium committat, se sacramento constrinxerit. Tolerabilis est denique non implere sacramentum, quam in illo, quod male spondit, permanere: vel quod decreuit, perficere flagitium. *Protest. 11.*

CAP. VII.

Quod iurauit, iuratus sum: quodque peieratus, noui: verum Dominum meum, & creatorem non abiurauit: te vero non audio. *Sophronius Hierosolym. Episc. in limonario opud 27. Syn. gener. act. 4. post medium.*

CAP. VIII.

Ioannes religiosissimus monachus dixit. In dicant verba Sophronij, quod scilicet præstat iurantem peierare, quam plane iuramentum in destructionem vnerandarum imaginum seruare. *Ioannes Viscarius sacerdotum Orientis ibid. post med. Casar. 1. 6. c. 4.*

CAP. IX.

Herodes bene iurauit, sed petiit Petrus autem negans Dominum cum ieiunando, deinde regressus, postquam fleuisset, seruatus est. *Taras. ibid. post medium.*

CAP. X.

Leo Episcopus Phocæ dixit, Scriptum est, *Zach. 8.* quod falsum iusiurandum non amabitur: huius gratia falsum nostrum iuramentum, veluti nullum habens robur, remittetur. *Ibid. post med. Ius par. 12. ca. 15. decret. & 1. 8. tit. 8. c. 13. 14. 15. panorm.*

CAP. XI.

Id quod est iurare Principes, quod subiectis male faciunt sunt, magna medicina opus habet. Medola autem eorum est duplex: vna quidem, vt ipsi doceantur non facile iurare: altera autem, ne in malis iudiciis persistant.

Quare, qui se alteti malefactorum intrare antici-
pavit, quod ad intrandum nimium facilis
fuerit, se poenitere ostendat: non autem pie-
tatis pretextu suam improbitatem confirmet,
neque enim Herodi iurasse profuit, qui ne
peieraret, prophetam occidit, &c. Quare cum,
qui iuravit, poenitere, non impietatem stu-
dere, confirmare oportet, eius enim absurdi-
tatem solius exquire. Si quis se fratris oculos
effusurum iuraverit, eum honestum est, hoc
ad effectum deducere? Si quis se interfecitu-
rum, si quis omnino iuraverit mandatum ali-
quod transgressurum? *Basil. ad Amphilo-
ch. cap. 19.*

Parti Secunda.

De poena illius qui peieravit.

CAPVT I.

Stephanus Deo amabilis diaconus, & nq.
Statu legit Epitimum, quod definierunt
sanctissimi Vicarij, & tota sancta synodus iis,
qui contra Ignatum sanctissimum Patriar-
cham mendaciter intraverunt, &c. Definimus,
& promulgamus, eos, qui non poenituerunt,
neque annuntiaverunt, neque epitimum ac-
ceperunt, sed permanescunt in duritia cordis
sui, &c. per septem annos epitimum habere
propter manifestatum peccatum: in duobus
annis extra ecclesiam, & in aliis duobus intra
Ecclesiam audire divinas scripturas vsque ad
catechumenos, non tamen villo modo com-
municare: sed abstinere à carnibus & vino
quatuor annis, præter Dominicis dies, & præ-
ter dominicas festivitates, & in aliis tribus an-
nis stare cum fidelibus, & mereri divinam
communionem in solis dominicis solemnita-
tibus cum elemosynis, & orationibus, atque
ieiuniis, ita vt tribus diebus hebdomadæ, se-
cunda videlicet, quarta, & sexta feria, absti-
neant à carnibus, & vino. *Synod. viij. gener. Con-
stantinop. sub Hadr. ij. a. 118. 9. anteqn.*

CAP. II.

Periuri excommunicentur. *Greg. vij. in conc.
Rom. anno inc. a. 16.*

CAP. III.

Si quis treugam frangere temptaverit, post
tertiam communionem, si non satisfecerit,
Episcopus suus in eum excommunicationis
sententiam dicet, & scriptam Episcopus vic-
nus annuntiet. Episcoporum autem nullus ex-
communicatum in communionem suscipiat,
immo scripto susceptam sententiam confir-
met. Si quis autem hoc violare præsumperit
ordinis sui periculo subiacebit. *Synod. Rom. sub
Iu. p. x. c. 9. apud Iu. post panor. Alex. ij. in conc.
Later. c. 21.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus in adulterio, Diff. 82.
periurio, furto deprehensus deponatur, non
etiam excommunicetur. *Apost. co. 25. Tribur.
ca. 17. Raban. c. 1. de penit. Burchard. lib. 2. ca.
189. Iu. par. 6. c. 234. decr. Ansel. lib. 11. c. 30. ad 29.
in Rom.*

CAP. V.

Infames esse dicimus periuros, raptos, ma-
leficos, &c. *Steph. ep. 1. in med. 17.*

CAP. VI.

Statuimus cum omnibus, qui nobiscum
sunt, Episcopis, vt homicidæ, periuri, &c. nul-
latenus ad accusationem, vel ad testimonium,
sint admittendi, quia infames sunt, & iuste re-
pellendi, quia funesta est vox eorum. *Euseb. ep.
3. in princ.*

CAP. VII.

Si quis contra suam professionem, vel con-
scriptionem venerit, si clericus fuerit, depona-
tur, si laicus, anathematizetur. *Hadr. ad Episc.
Medium. c. 17. Carth. ca. 13. & Carth. c. ult. L.
Ansel. 3. c. 88. Caput 17. c. 158.*

CAP. VIII.

Si qui parentes fidem frugerit sponsalia-
tum, triennij tempore abstineant se à commu-
nione. *Eliber. c. 54.*

CAP. IX.

Qui contra suam professionem, vel subscri-
ptionem venerit ipse se ab hoc cætu sepa-
bit. *Carth. ep. c. ult.*

CAP. X.

Si ab Ecclesiæ altari, vel domo Episcopi reus
signatus sit, ad Euangelia datis sacramen-
tis de morte, & debilitate, & omnium poena-
rum genere: si quis sua sacramenta viola-
verit, reus perituri. non solum à communione
Ecclesiæ, vel omnium clericorum, verum
etiam à catholicorum conuiuio separaretur. *Aur.
c. 1. de 3. Raban. c. 22. de penit. Burchard. lib. 3. c. 190. Iu.
par. 3. c. 107. decr.*

CAP. XI.

Si seruus fugiens ad Ecclesiam, Domino d. c. 16.
sub sacramento immunitatis restitutus sit, &
Dominus sacramentum violauerit à commu-
nione, & conuiuio catholicorum extraneus
habeatur. *Aurel. c. 32. Raban. d. c. 22. Burchard.
lib. 3. c. 192. Iu. lib. 2. tit. 7. c. 2. panorm. & par. 3. c. 109.
de rat.*

CAP. XII.

Si quis clericus in caussis, quæ sub iureiu-
rando finienda sunt, præbuerit iuramenta,
& post rebus euidentibus detegitur peierasse,
biennij tempore à communione pellatur.
Anselmian. 14. cap. 8.

CAP. XIII.

De seruus pro qualibet causa, si ad Ecce-
siaz septa confugerint, id statuimus oble-
uandum, vt si quid in antiquis constitutionibus
tenetur scriptum pro concessa culpa, datis à

domino sacramentis, quisquis ille fuerit, egrediat de venia iam securus. Enim vero si immemor fidei Dominus transcendisse conuincitur, quod iuravit, ut is, qui veniam acceperat, probetur possimodum pro ea culpa, qualemque supplicio cruciatus, dominus ille, qui immemor fuit datæ fidei suspensus sit ab omnium communione, &c. Quod si gentilis dominus fuerit, aut alterius sedis, qui à conuentu Ecclesiæ probatur extraneus: is, qui seruum repetit, pro se requirit bonæ fidei christianum, ut ipse in persona Domini pro seruo præstet sacramentum: quia ipsi possunt seruare, quod sacrum est, qui post transgressionem, ecclesiæ meruunt disciplinam, *Aurel. v. c. 23.*

CAP. XIV.

22. p. 5. Si quis conuictus fuerit alios ad falsum testimonium, vel peritium attraxisse; aut quacumque corruptione sollicitasse; ipse quidem vsque ad exitum non communicet: hi veto, qui ei in peritio consensisse probantur, post ab omni sunt testimonio prohibendi, & secundum legem infamia notabuntur. *Matt. c. 17. Bar. lib. 16. c. 8. l. 1. par. 12. c. 26. Casar. lib. 6. c. 17.*

CAP. XV.

Quicumque ex nobis, vel totius Hispaniæ populis qualibet coniuratione, vel studio sacramentum fidei suæ, quod pro patriæ, gentisque Gothorum statu, vel conseruatione regis salutis pollicitus est, temerauerit, &c. anathema sit in conspectu Dei Patris, &c. *Tolet. iv. c. 7. 4. Tolet. xviii. c. 10.*

CAP. XVI.

Inflexibilis Iudæorum perfidia, deflexa tandem videtur pietate, & potentia superna; nam excellentissimus, & christianissimus Princeps, &c. non sinit in regno suo degere eum, qui non est catholicus, &c. Quisquis succedentium temporum regni sortitus fuerit apicem, non autem descendat regiam sedem, quam inter reliqua conditionum sacramenta pollicitus fuerit, hanc se catholicam non permittitur eos violare fidem, &c. Si temerato huius promissi extiterit; sit anathema marantha in conspectu Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni, similique cum eo damnatione percussus quicumque sacerdotum, vel quilibet christianorum eius implicati fuerint errore. *Tolet. vi. c. 3.*

CAP. XVII.

Si quis religiosorum ab Episcopo vsque ad extremum ordinis clericorum, siue monachorum generalia iuramenta in salutem regiam, gentisque, aut patriæ data reperiatur violasse voluntate profana, mox propria dignitate priuatus, & loco, & honore habeatur exclusus; eo miserationis obtentu tantummodo reseruato, ut an locum, an honorem, an vtracque possideat, concedendum, licentiamque

principalis potestas obtineat. *Tolet. x. c. 2.*

CAP. XVIII.

Est quorundam secularium, & quod peius est sacerdotum improbanda satis obstinatio animarum, ut fidem suis principibus sub iuramento promissam obseruare contemnant, & verborum fugo iuramenti obquibant promissionem, &c. Quicumque inuentus fuerit talia fecisse, & viuente principe in alium attendisse regem futurum, à conuentu catholicorum excommunicationis sententia repellatur, &c. *Tolet. xvi. c. 9. 14. de de reus laici mississ. lib. sig.*

CAP. XIX.

Non solum qui perierant, sed etiam qui perituri consensunt, simili plectendi sunt damnatione. *Turon. sub Carol. c. 34. l. 1. par. 16. c. 337. decreti.*

CAP. XX.

Si quispiam Episcoporum, aut quilibet sequentis ordinis Ecclesiastici deinceps timore, aut cupiditate, aut qualibet suasionem, à domino & orthodoxo Ludouico Imperatore defecerit, aut etiam sacramentum fidelitatis illi promissum violauerit, & eius contrarius maleuola intentione quolibet modo se copulauerit, gradum proprium canonica, atque synodali sententia amittat. Quod si quisquam laicus superius comprehensa facere temptauerit, sciatur se ab vniuerso gradu anathematizandum. *Aquisgr. p. suo l. 1. c. 1. r. 2. c. 12.*

CAP. XXI.

Ut multiplex iuramentorum, & periuriorum consilio, perquam multæ fidelium animæ in toto hoc regno perditæ cognoscuntur, quam sit detestanda, & Deo odibilis attentus omnibus annuntietur; sicut ipse Dominus ostendit, dicens: Non periurabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui. Ego Dominus. *Leu. 19.* Tantum namque hoc malum est, ut ad sanctuaria martyrum, vbi diuersorum ægritudines sanantur, ibi periuri, licet inanis fite interdum vexari non videantur, iusto Dei iudicio à dæmonibus arripiantur, sicut sanctus dicit Gregorius: Ad horum corpora ægri veniunt, & sanantur: dæmoniaci veniunt, & curantur: periuri veniunt, & à dæmonio vexantur. *Astelden. cap. 39. Gregor. homil. 32. in Euang.*

CAP. XXII.

Quia impia, & Deo inimica, & christianæ religioni nimis contraria ex iniquissima, & detestabili constitutione quorundam secularium legum consuetudo inualuit, ut in forensi iudicio litigantes ex vtraque parte contententium, æqualiter iuramentum dare cogantur, vbi sine dubio duobus contra se iurantibus, vtriusque perituri efficitur: tanti sceleris immanitatem, & animarum perditionem dolentes, statimus, ut quicumque vno iuramento legitimo dato, quod secundum le-

Habr. 6.

† excommunicatus
ordinis
clericorum,
siue monachum
et.

gem diuinam omnis humanæ conuocetis finis esse debet, alterum è contratio iuramentum oppodere præsumptis, ab ipsis liminibus Ecclesiæ, quæ sua impietate profanauit, exclusus omnium christianorum consortio, atque conuiuius reddatur extraneus, nisi se continuo admonitus ad agendam penitentiam tanti reatus humilis satisfactione inclinauerit. *Valent. sub Lothario. c. 11.*

CAP. XXIII.

Et quia ex huiusmodi iuramentorum, immo peruioriorum conuentione, etiam usque ad armorum cetramina solet prorumpi, & crudelissimo spectaculo effunditur cruor bellin pace: Statuimus iuxta antiquum Ecclesiasticæ obseruationis morem, ut quicumque tam iniqua, & christianæ paci inimica pugna alterum occiderit, seu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequissimus, & latro cruentus ab ecclesiâ, & omnium fidelium cœtu separatus ad agendam legitimam penitentiam modis omnibus compellatur. *Valent. sub Lothario. c. 12.*

CAP. XXIV.

Eum, qui impie iurauit, penitete, non impietatem studeat, confirmare oportet. *Basil. ad Amphilech. c. 29.*

CAP. XXV.

Periurus vndecim annis non erit communionis particeps, duobus annis defensus, tribus audiens, quatuor subistratus, anno solum constitens, & tunc communionem dignus habebitur. *Basil. ad Amphilech. c. 63.*

CAP. XXVI.

Denique peccarunt, si vi quidem, & necessitate sacramenta transgressi sunt, leuioribus poenæ subiiciuntur, ut post sex annos possint suscipi. Qui autem sine necessitate suam fidem prodiderunt, cum duobus annis defleuerint, & duobus annis audierint, & in quinto anno in substitutione fuerint, & in duobus aliis sine oblatione in orationis communionem susceperint extiterint, ita tandem, condigna scilicet penitentia ostensa, in corporis Christi communionem recipientur. *Basil. ad Amphilech. cap. 81.*

CAP. XXVII.

Prædicandum est, ut periurium fideles caueant, & ab hoc summo opere abstineant, scientes hoc grande scelus esse, & in lege, & prophetis, siue euangelio prohibitum. Audiui-
mus enim quosdam paruipendere hoc scelus, & leuem quodammodo periurii poenitentiam modum imponere: qui in omne debent, talem de periurio poenitentiam imponi debere, qualem & de adulterio, fornicatione, homicidio sponte commissio, & de cæteris criminalibus vitis. Si quis vero perpetrato periurio, aut quolibet criminali peccato timens poenitentiam longam ad confessionem venire noluerit, ab ecclesiâ repellendus est. *Theodulph. ad presb. Aurelian. c. 26. Borch. 12. c. 14. Inopar. 12. c. 77. de cr. Anf. 1. 11. c. 65. ab 71. in Rom.*

CAP. XXVIII.

Prouocemus (*periuus, & alius sceleratus homines*) ad penitentiam, & emendationem: aut impenitentes, & corrigi nolentes, gladio verbi acuto eorum corpora, & animas concidamus, & æterno illo anathemate, hoc est alienatione à Christo, & Ecclesiâ, tam in presenti, quam in futuro plectamus, nisi vel modo resipiscant à laqueis diaboli, & conuertantur ad Dominum viuum & verum, per dignam correctionem. *Hieronymus Metropolit. ad syn. Troje.*

Pars tertia.

Varia de iureiurando, & de periurio.

CAPVT I.

Non iurare, ne forte periurium fiat. *Clem. ep. c. antef. in eum. Theodulph. ad presb. Aurelian. ca. 21.*

CAP. II.

Sacramentum hæcenus à summis sacerdotibus, vel Dei ministris exigi, nisi pro fide recta, minime cognouimus: nec spontaneis iurasse repetimus. Summo opere ergo sanctus Iacobus Apostolus prohibens sacramentum, dicit: Ante omnia, fratres mei, nolite iurare, neque per cælum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum, sit autem sermo vestester, est, est; non, non; ut non sub iudicium decidatis. Et Dominus in Euangelio ait: Audistis, quia dictum est antiquis, &c. quod autem his abundantius est, à malo est; id est ab exigente, & à iurante. Hæc ipse Dominus prohibet, id est, non debere iurare; hæc Apostoli maxime omnes, hæc sancti viri prædecessores nostri, qui huic sanctæ vniuersali Apostolicæ ecclesiæ præfuerunt ante nos; hæc prophetæ, & reliqui sancti doctores per vniuersum mundum dispersi ad prædicandum iuramenta fieri vetant, &c. Quæ nos sanctorum sequentes Apostolorum, eorumque successorum iura firmamus, & sacramenta incauta fieri prohibemus, &c. Deus Moysi in tabulis dedit: Videne assumes nomen Domini Dei tui in vanum, &c. Nos sacramentum Episcopis nescimus oblatum, nec vquam fieri debet: quoniam præceptum est à Domino non iurandum, neque per cælum, &c. Hæc sunt præcepta Saluatoris, hæc prophetarum, hæc sanctorum patrum instituta, quæ si quis in vanum duxerit, hostis est animæ suæ; quia nemo contra prophetas, nemo contra Apostolum, nemo contra Euangelium facit aliquid absque periculo. *Corn. epist. 2. in presb. Borchard. lib. 1. cap. 193. & lib. 12. c. 19. Inopar. 5. c. 308. & par. 12. c. 77. de cr. Anf. 1. 11. c. 6. a. 29. Tarra: lib. 4. c. 50.*

CAP. III.

Perhibetis, vos consuetudine habuisse, quo-

nequecumque aliquem iuramentando pro quali-
bet redisponebatis obligare, spatham in me-
dium afferre, & per eam iuramentum ageba-
tur: nunc autem per quod iurare debeatis à
nobis iuberi deposcitis. Sed nos ante omnia,
non solum per spatham, verum etiam per al-
iam omnino conditam speciem iurari iudica-
mus indignum: per quam enim quis iurat, pro-
fecto & diligit, & vœtatur; sed & fiduciam
suam ei firma stabilitate commendat; quam
obtem per Deum iurandum est, qui ab homi-
nibus diligebatur, & venerandus, & in quo
omnis spes, & fiducia est locanda, & à quo præ-
cunctis creaturis est semper auxilium expe-
ctandum. Nam cum à Domino per cælum,
terram, caput, & Hierusalem non iurare iube-
tur, nihil nisi ut per creaturam iuretur, procul-
dubio inhibetur. Quod autem per Dei nomen
iurare præcipiamur, ipso iubente didicimus.
Sane possumus per eas dumtaxat creaturas iu-
rare, quæ diuini sunt cultibus deputatæ, ut
est templum, & altare; in quibus qui iurat, iu-
rat in eo, qui habitat in ipsis, & si qua sunt ta-
lia. Quapropter iure per Euangelium iuran-
dum est, in quo quidquid continetur, nihil ni-
si Dei, qui in eo scribitur, & legitur esse pro-
fecto dignoscitur, ipsum enim est lex nostra,
ipsum testamentum nostrum, quod legisser, &
testatur Dominus, & redemptor noster elec-
tus suis disposuit. *Nicol. ad consula Bulgar. cap. 67.*

CAP. IV.

Cum libet homo crimine fuerit appetitus,
nisi iam pridem repertus est alicuius sceleris
reus, aut tribus testibus cooivictus pœne sue-
cumbit: aut si convinci non potuerit, ad Evan-
gelium sacram, quod sibi obicitur, minime
commississe iurans, absoluitur, & deinceps
huic negotio suis imponitur, quemadmodum
crebro dictus Apostolus Doctor gentium at-
testatur: Omnis iniquus, controuersæ eo-
rum suis ad confirmationem est iuramentum.
Nicol. ad consula Bulgar. cap. 86.

CAP. V.

Si quis Christianus, ut est gentilium consue-
tudo, apud cuiuscumque feræ, vel pecudis ex-
ta, inuocatis insuper oominibus paganorum,
fortasse iurauerit, si se ab hac superstitione
commonitus noluerit cohibere, donec reatum
emendet, à consortio fidelium, vel Ecclesiæ
communione pellatur. *Aurel. iv. cap. 16.*

CAP. VI.

Multarum gentium tanta extat perfidia a-
nimorum, ut fidem sacramentum promissam
Regibus suis obseruare contemnunt, & ote
simulent iuramenti professionem, dum reel-
nent mente perfidæ impietatem, &c. Quæ
spes talibus populis contra hostes laboranti-
bus erit? Quæ fides ultra cum aliis gentibus
in pace credenda? Quod fœdus non violan-
dum? Quæ in hostibus iurata sponsio stabi-

lis permanebit, quando ipsis propriis regibus
iurata fidem non seruant? *Iul. xv. cap. 74.*
p. id. Iul. xvi. cap. 9.

CAP. VII.

Omne, quod in pacis fœdera veoir, tunc so-
lidius subsistit, cum iuramenti hoc inrerposi-
tio roborat. Sed & omne, quod animos ami-
corum conciliat, tunc fidelius durat, cum ea
sacramenti vincula ligant. Omne etiam, quod
testibus ad stipularum, tunc veius constat, cum
id adiectio iurationis affirmat. Quod si & tes-
tis deficiat, innocens fidem sola iurandi
taxatio manifestat. *Toler. viij. c. 2. l. iij. par-
ta. cap. 2. de r. & lib. 8. tit. 8. cap. 3. panor.*

CAP. VIII.

Eos, qui iurant iuramenta paganorum, cæ-
non penitentis subicit: nos excommunica-
tionem definimus. *Trull. cap. 95.*

CAP. IX.

Decreuimus, ut laici homines legitime vi-
uant, &c. & peturiis in Ecclesiis oon consen-
tiant. *Syn. Susfion. in m. d.*

CAP. X.

Omnes homines admonemus, ne per singu-
la verba, quasi ad confirmationem suæ asser-
tionis, nomen Domini in vanum assumant,
quod ipse Dominus interdicit faciendum, ubi
ait: Ne assumas nomen Dei tui in vanum; in
vanum enim nomen Dei assumitur, quando
aliquis ad singula verba, quibus vult, ut sibi
ab alio credatur, Deum omnipotentem testē
rei, de qua ait, inuocat: eumque sibi ita esse
adiutorem, sicut ea vera sunt, quæ loquitur.
Nam & ipse Dominus in Euangelio hoc modo
prohibens omne genus iuramenti. Nolite, in-
quit, omnino iurare, oque per cælum, neque
per terram, neque per caput tuum, &c. *Turan.
sub Carolo cap. 43.*

CAP. XI.

Nullatenus per aliquorum mendacium,
vel falsum testimonium, neque per perjuriam
aut præmium, lex iusta in aliquo deprecia-
tur. *Magunt. sub Raban. cap. 7. Barchar. lib. 35.
cap. 4.*

CAP. XII.

Nullus deinceps vetitatis Episcopus solito
super sacra iurate præsumat: quod mysterij
caussa sancti quæstionet Patriarchæ, & sece-
rint, non enim in hæsitazione, & malitia
exigentis, sed in caritate non ficta fides ser-
uatur. *Melden. cap. 38.*

CAP. XIII.

Si quis presbyter contra laicum, vel lai-
cus contra presbyterum aliquam habet que-
rimoniam controuersiam, Episcopo præci-
piotore, sine personarum acceptione fini-
tut: & laicus per iuramentum; si necesse
sit, se expurget: presbyter vero vice iura-
menti, per sanctam consecrationem interro-
getur: quia sacerdotes ex leui causa iurare
non debent, manus enim per quam corpus,

& sanguis Christi conficitur, iuramento pol-
luetur: ablit: cum Dominus in Euangelio dis-
cipulis suis, quorum vicem nos indigne in
Mat. 5. sancta gerimus Ecclesia, dicat: Nolite omni-
no iurare: sit autem sermo vester, est, est, non,
non: quod autem his abundantius est, à ma-
lo est. *Triburien. cap. 21. Burchar. lib. 2. cap. 182. Iul. lib. 5. tit. 1. cap. 9. panor. & par. 6. cap. 227. decr. Casar. lib. 6. cap. 6.*

CAP. XIV.

Cohibeantur periuria, non solum, quæ
alicuius factionis fiunt commento, vel fal-
lendi, aliosque decipiendi studio, sed & ea,
quæ ex ipsa prava consuetudine iam veluti
pene per singula admittuntur verba ab eis,
quibus æque falsa constat iurare, vt vera:
cum si forte propter eos, qui pigri sunt ad
credendum, neque mouentur ad fidem verbi,
qui, & in hoc grauius delinquant, quod
sibi loquentes iurare cogunt, necesse fuerit
proferre iuramentum. Hos comites habere
debet iurandum, veritatem, iudicium,
& iustitiam, dicente, Domino per prophe-
tam Hieremiam: Et iurabis viuut Dominus
in veritate, & iudicio, & iustitia, si enim
ista defuerint, nequaquam est iuramentum,
sed periurium. Et vetus quidem lex iurare cõ-
cessit, periurare prohibuit: Non assumes, in-
quit, nomen Domini Dei tui in vanum, nec
enim insonent habebit Dominus eum, qui as-
sumperit nomen Domini Dei sui frustra, &c.
In nouo autem testamento ipse Dominus di-
cit: Audistis quia dictum est antiquis; non
periurabis: Ego autem dico vobis non iura-
re omnino, &c. Sunt quoque multi, qui affi-
dus faciunt iurare, sed & non timent periur-
rare per Dominum, & omnes Sanctos, quidam
per corpora sanctorum, per animam,
vel suam, vel patris, vel matris, aut alicuius
cari sui, paruipendentes suæ ipsius animæ, suo-
rumque salutem, &c. Qui vult ergo cauere
crimen periurij, non teneat vsum iurandi,
dicente scriptura: Iurationi non assuescat os
tuum, & item: Vir multum iurans replebitur
iniquitate, & non discedet à domo illius pla-
ga. Vnde Isidorus Episcopus dixit: Sicut men-
tiri non potest, qui non loquitur, sic periura-
re non poterit, qui iurare non appetit num-
quam ergo iuret, qui periurare timet. Quid
vero de his dicendum est, qui vt alios fal-
lant, mentiuntur, vel quacumque verborum
arte, se potius, quam alium decipiendo, pe-
serant: Deus namque qui testis est conscien-
tiæ, ita hoc accipit, sicut ille, cui iuratur, inrel-
ligit. Vnde sanctus Augustinus ait: Periuri
non sunt, qui verbis non seruatis, illud,
quod ab eis cum iurarent, spectatum est, im-
pleuerunt: & periuri sunt, qui etiam serua-
tis verbis, expectationem eorum, quibus iu-
raturum est, deceperunt hi miseri. Heu quan-
tus rei tenentur criminibus, prauaricatio-

res totius sacre legis veteris, & nouæ, peti-
diti, quia loquuntur mendacium, quia assu-
munt nomen Dei sui in vanum, quia proximo
dolo capiunt, insuper & perjurant. *Trojesia. cap. 11.*

CAP. XV.

Volumus, vt sacramenta cito non fiant, sed
vt vnusquisque iudex prius causam veraciter
cognoscat, vt cum veritas latere non possit,
ne facile ad sacramentum veniant. *Trojesia. cap. 11. ex Capitular. lib. 5. cap. 349.*

CAP. XVI.

Ininterrogati nos de Bianore presbytero, an
propter iusiurandum sit in clerum suscipien-
dus. Ego vero commune iam quoddam de-
cretum de omnibus, qui simul iurauerunt,
iis, qui Antiochiæ sunt clericis, me edidisse
memini, vt ipsi à publicis conuentibus ab-
stineant, priuatim autem presbyterorum
munera obeant, eodem autem modo, & ad
suum ministerium ei potestatem præbere o-
porteret: quia non est Antiochiæ sacerdotium,
sed Iconij, quod vt ipse ad nos scripsisti, An-
tiochia ad habitationem permutauit. Est ergo
vir ille suscipiendus, à quo tua pietas po-
stulatur, vt ob facilitatem iuriurandi eum
peniteat, quod sub infideli viro iurauit, cum
parui illius periculi molestiam ferre non po-
tuerit. *Basil. ad Amphiloach. cap. 17.*

De blasphemia. Tit. VII.

CAPVT I.

Clericum per creaturas iurantem acer-
^{12. q. 2. c.}
tius oburgandum: si perstiterit in vi-
tio, excommunicandum. *Carthag. iv. cap. 61. L. Burch. lib. 2. cap. 175. Imper. 6. cap. 266. decr. Capitular. lib. 7. cap. 193. in addit. Casar. lib. 4. c. 112. in fine.*

CAP. II.

Eos, qui iurant iuramenta paganorum,
canon penitentiis subicit, nos eis excom-
municationem definimus. *Trull. cap. 95.*

CAP. III.

Si quis accepto nomine Christianismi, Chri-
stum contumelia afficit, nulla est illi appel-
lationis utilitas. *Basil. ad Amphiloachium cap. 45.*

De Simonia. Tit. VIII.

Pars Prima.

De eo, qui emit, aut vendit Sa-
cramenta.

Vide lib. iv. tit. 13. lib. vi. tit. xlvij. & xlvijj. lib. vii. tit. xxiv. lib. viij. tit. xxxvi. & seq. lib. xxi. tit. xxv. lib. xxij. tit. xij. lib. xxviij. tit. xxxi. quibus addit.

*Hier. 4.**Exod. 10.**Mat. 5.**Ecclesi. 13.**ibidem.*

Defin.
a. g. Gr.
de. & c.
B. eod. tit.
in q. coll.
CVM in Ecclesie corpore omnia debeant
ex caritate tractari, & quod gratis rece-
ptum est, gratis impendi, horribile nimis est,
quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas
perhibetur habere, ita vt pro Episcopis, vel
Abbatibus; seu quibuscumque personis Eccle-
siasticis ponendis in sede, seu introducendis
presbyteris in Ecclesiam, nec non pro sepul-
turis, & exequiis mortuorum, & benedictio-
nibus nubentium, seu aliis sacramentis aliquid
exigatur, & ille, qui indiget, non possit ista
percipere, nisi manum implere curauetit lar-
gitoris. Putant plures ex hoc sibi licere, quia
legem mortis de longa inualuisse consuetudi-
ne arbitrantur, non satis, quia cupiditate ex-
cati sunt, attendentes; quod tanto grauiora
sunt crimina, quanto diutius animam infell-
cem tenerint alligatam. Ne igitur hoc de ce-
tero fiat, & vel per personis Ecclesiasticis de-
ducendis ad sedem, vel sacerdotibus insti-
tuendis, aut mortuis sepeliendis, seu nubenti-
bus benedicendis, seu etiam aliis sacramentis
aliquid exigatur, districtius inhiabemus. Si quis
autem contra hoc venire presumpserit; por-
tionem cum Giezi se nouerit habiturum, cuius
factum turpis muneris exactione imitatur. *A-*
lex. iij. in conc. Later. cap. 7.

CAP. II.

i. q. i. c.
118.
a. g. 6. c.
n.
Nullus per ambitum ad Episcopalem hono-
rem permittatur accedere. Nam cum hic ex-
cessus in laica conuersatione culpetur, quis
dubitat, quod religiosis, & Deo seruientibus
incutiat opprobrium? [Si quis Episcopatum
desiderat, data pecunia, potentes personas mi-
nime suffragatrices adhibeat, nec ad decetum
sibi faciendum clericos, vel ciues subscribere,
adhibito cuiuslibet generis timore compellat,
vel precibus aliquibus hortetur. *Symmach. epist.*
1. cap. 5. Ansel. lib. 6. cap. 6. & 69.

CAP. III.

Confirmamus Primatum super quatuor pro-
uincias Lugdunenſis Ecclesie tuz, & per cam
tibi, tuisque successoribus, his tantum, qui nullo
interueniente munere electi, vel promoti
fuerint, videlicet a manu, ab obsequio, & a lin-
gua; a manu vt nullum pretium prorsus a se,
vel ab aliquo tribuatur; ab obsequio; vt nihil
inde seruitij faciat, sicut, quidam intentione
Ecclesiasticę praelationis potentibus perso-
nis solent deferre: a lingua, vt neque per se
neque per submissam personam preces effun-
dat, sed neque his, qui per seculares pote-
statem ad hanc dignitatem peruenerint. *Greg.*
vij. lib. 6. reg. lib. epist. 34.

CAP. IV.

Placuit conuentui humilitatis nostrę, vt se-
cut sæpe auctoritate diuinarum scriptura-
rum: scilicet beati Petri Apostoli in Simonem
Magum damnatione, nec non & canonum
sanctione, sed & beati Gregorij adhortatione

fancitum est; Nullus Episcopale ministerium
per ambitionem munerum attemperare præ-
sumat, &c. *Aquigran. g. sub Ludouic. par. 1.*
cap. 1.

Pars Secunda.

De eo qui emit, aut vendit benefi-
cia Ecclesiastica.

Vide lib. iij. tit. liij. lib. vj. tit. lxxvij. lib. viij.
tit. xxxvj. & xxxvij.

CAPVT I.

SI quod absit, transitis Papę inopinatus *Dist. 79.*
seuenerit, vt de sui electione successoris nõ
possit ante decernere: Si quidem in vnum to-
tus inclinauerit Ecclesiastici ordinis electio,
confecture lectus Episcopus. Si enim, vt fieri
solet, studia cõperint esse diuersa eorum, de
quibus certamen emerferit, vincat sententia
plurimorum, sic tamen, vt sacerdotio careat,
qui captus promissione, non recto iudicio de
electione decreuerit. *Symmach. in suo. Rom. 1.*
cap. 4. In lib. 3. tit. 1. cap. 2. panorm. Ansel. lib. 6.
cap. 1. Denſed. cap. 1. Caesar. lib. 3. cap. 4. Tarras.
lib. 3. cap. 57.

CAP. II.

Si quis pecunia, vel gratia humana, vel po-
pulari, seu militari tumultu, sine concordia, &
canonica electione, ac benedictione Cardina-
lium Episcoporum, & deinde sequentium or-
dinum religiosorum clericorum fuerit Apo-
stolicę sedi inthronizatus, non Papa, vel Apo-
stolicus, sed Apostolicus habeatur, licetque
Cardinalibus Episcopis, cum religiosis, &
Deum timentibus clericis, & laicis, inuasorem
etiam cum anathemate, & humano auxilio,
& studio a sede Apostolica repellere, &c. *Xij.*
col. ij. in synod. Rom. in fine. In par. 5. c. 80. decreti.
Anselm. lib. 6. ca. 13. Caesar. lib. 3. c. 10. Tarras. lib. 6.
ca. 23.

CAP. III.

Celebrauit Dominus Gregorius Papa Ro-
mę synodum a vi. Kal. Martij vsque ad se-
cundum Kal. prædicti mensis, vbi interfuit
Archiepiscoporum, & Episcoporum, & Abbat-
um multitudo, atque diuersi ordinis clericor-
um, & laicorum copia, in qua inter cetera de-
creta, quę ibi gesta sunt, quinque de familia
Regis Teutonorum, quorum consilio Ec-
clesię venduntur, eliminibus sanctę Ecclesię
separauit, ita vt si abinde vsque ad Kalendas
Iunias Romam non venierint, & satisface-
rent, excommunicati haberentur. *Greg. vij. in*
syn. Rom. anni 2. sui Pontificatus.

CAP. IV.

Ne aliquis clericus, vel monachus ab ipsis
laicis Ecclesiis recipiat dono, vel pretio, nisi
ab Episcopo. *Greg. vij. in consil. Rom. anni inocr.*
cap. 1.

CAP. V.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducū, Principum, Comitum, vel cuiusvis potestatis secularis Episcopatum, vel quamvis aliam Ecclesiasticam dignitatem dare presumpserit, eiusdem sententiae vinculo se allicitū nouerit. Cum trecenti, & octo patres in Nicæno concilio omnes huiusmodi vendentes, & ementes excommunicauerint: censentes, ut qui dat, & qui recipit, anathema sit. *Psler. ij. in synod. beneuentura.*

CAP. VI.

Nullus sibi præbendam eruat; quod si quis emerit, vel parentes eius illi emerint, in manum, & dispositionem Episcopi sui reddant. Hoc idem de altaribus, & de omni Ecclesiastico fiat. *Urban. ij. in concil. Claremont. cap. 4.*

CAP. VII.

Dei, & Apostolorum eius patre præcipimus, ne quis ulterius vel dato, vel promisso, vel pretio, vel seruitio ea intentione impensio, vel precibus Episcopalem nitarut assequi dignitatem: nec ullus eam prætaxato tenore indulgeat. Hoc idem etiam de omni Ecclesiastica dignitate, vel officio Apostolicæ potestatis auctoritate præfigimus, alias, & dator, & acceptor proprii ordinis dignitate priuentur. Episcopus omnia sui Episcopatus membra, videlicet Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Decanias, vel aliquas Præposituras Ecclesiarum, siue canonicas gratis, & absque omni venalitate disponat. Præbendas etiam, quæ canonicæ dicuntur, siue venalitate distribuat. Quisquis autem ea pretio dediderit, quique pretio acceperit, depositioni subiaceat. *Urban. ij. in synod. apud Melhan. cap. 1.*

CAP. VIII.

Illud præ omnibus tibi curæ sit, ut in hac electione (*Episcopi Salernitani*) nec datio quibuscumque modis interueniat præmiorum, nec quarumlibet personarum patrocinia conualecant. *Greg. lib. 2. in di. 11. epist. 22. in opar. 5. cap. 129.*

CAP. IX.

Illud caritatem tuā specialiter admonemus, ut si veta fuerit huius suggestio (*loquitur de quodam presbytero, qui dicebat se iniuste de sacerdotio deiectionem*) atque in suum fuerit ordinem restitutus, de presbytero, qui in loco eius, ordinatus est, subtiliter, districteque debeas esse sollicitus. Et si quidem sine datione aliqua ad eundem ordinem peruenierit, ut in simoniam hæc est non potuisset incidere; in alia quæcumque vacante Ecclesia eum volumus ordinari. Sin autem in eo quidpiam, quod auertat Dominus, fuerit tale repertum, ipso etiam presbyteratus priuato ordine, quem non causa replendæ necessitatis Ecclesiarum, sed sola comprobatur ambitione suscepisse. *Gregor. lib. 3. epist. 13. Maximiano Episcopo Syracusano.*

CAP. X.

Cum omnis auaritia idolorum sit seruicus, i. q. 1. 2. quisquis hanc, & maxime in dandis Ecclesiasticis honoribus vigilanter non præcauet, infidelitatis perditioni subicitur, etiam si tenere fidem, quam negligit, videatur. *Greg. lib. 9. epist. 54. ad Theodericum Regem. Anst. lib. 13. c. 44.*

CAP. XI.

Sicut scitis Gotsfredus, viuentem Guidone Archiepiscopo Mediolanensi, eandem Ecclesiam, quæ quondam meritis gloriose Virginis, & genericus Dei Maris, necnon auctoritate clarissimi doctoris beati Ambrosij, inter cæteras Lombardorum Ecclesias feligione, libertate, ac speciali gloria enituit, nunc quasi vilem ancillam præsumpsit emere, sponsam videlicet Christi Diabolo prostituere, quod audiens sancta Romana Ecclesia mater vestra, & totius Christianitatis, sicut scitis, magistra, concilio multorum sacerdotum, & diuersorum ordinum consensu, iuxta beati Petri Apostolorum Principis auctoritate, Gotsfredum fidei Catholicæ, & legis Christianæ inimicum excommunicauit, & anathematis iaculo vna cum omnibus sibi consentientibus transiit. *Greg. viij. lib. 2. regist. epist. 15.*

CAP. XII.

Neque Ecclesiarum villatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiantur. *Greg. viij. lib. 2. regist. epist. 68.*

CAP. XIII.

Alij per ambitus sacerdotia appetunt, alij oblati muneribus pontificatum assumunt: nonnulli etiam scelerebus implicati, vel sculati militum dediti, indigni ad honorem summi sacri ordinis perueniunt, &c. Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum, necessario etiam infetudum. Id est: [Qui in aliquo crimine detecti sunt: d. 31. c. 5.] qui infamie nota aspersi sunt, qui scelera aliqua per publicam penitentiam se admisisse confessi sunt, &c. qui ambitu honorem querunt, qui muneribus honorem obtinere moliantur. *Tolet. c. 18.*

CAP. XIV.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud sacrearium seniores nulla preceatione, vel aliquo xenio Ecclesiam illam obtineat. *Nannet. c. 16.*

CAP. XV.

Vt nemo Episcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipresbyteratum, præbendam, vel alios Ecclesiasticos honores, vel in duabus ecclesiis prælationes exerceat, nisi in vna tantum, & neutrum horum quiscumque per pecuniam acquirat: & quicumque tali modo iam acquisisse comprobantur, omni temerata occasione deponantur. *Pisaniensis. c. 2.*

PARA TERTIA.

De eo, qui emit, aut vendit res spirituales.

Vide lib. viij. tit. xxxvij. lib. ix. tit. xxxiv.

CAPVT I.

Paulus ad Ephesios ait, nullius pecuniam concupisci, &c. Episcopus à suis Episcopis, clericis, vel monachis non exigit aurum, vel argentum, vel aliquam speciem, ait enim Apostolus: Iniusti regnum Dei non possidebunt, &c. Si quis igitur ob eas res prohibeat quem ministerio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant sacra ministeria Dei, &c. pari poena puniatur, vt contraveniens mandatis Dei, & Apostolicis constitutionibus. Petrus enim Princeps Apostolorum ait: Pascite gregem Dei, qui in vobis est, &c. *Nican. c. 4.*

CAP. II.

Audiuius de quibusdam Episcopis, quod decedentibus Ecclesiarum rectoribus, ipsas interdito subiiciunt, nec patiuntur aliquos in eisdem institui, donec ipsi certa summa pecuniarum persoluantur. Præterea cum miles, aut clericus domum religionis ingreditur, vel apud religiosos eligit sepulcrum, etiam si nihil loco religioso reliquerit, difficultates ingerunt, & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non solum à malo, sed etiam ab omni specie mali sit secundum Apostolum abstinendum, exactioes huiusmodi penitus inhibemus. Quod si quis transgressor extiterit, exacta duplicata restituat in utilitates locorum, in quorum fuerint soluta dispendium, fideliter conuertenda. *Ihn. vij. in conc. gen. Later. c. 65.*

CAP. III.

Vt nullus habitum monachi suscipiat spem, aut promissionem habens, vt Abbas fiat. *Nicol. g. in synod. Rom. c. xij. Episcoporum. c. 7.*

CAP. IV.

Arnulphum Cremonensem publice coram nostra presentia conuium, & consentem se simoniacum ab omni Episcopali officio absque spe reparationis deponimus, & vsque ad dignam satisfactionem anathemate percutimus. *Greg. vij. in conc. Rom. ann. 5.*

CAP. V.

Si quis Episcopus fornicationi presbyterorum, diaconorum, seu subdiaconorum, vel criminini incestus in sua parochia precibus, vel pretio interueniente consenserit, vel commissum, sibi que compertum auctoritate sui officij non impugnauerit, ab officio suspendatur. *Greg. vij. in conc. Rom. anni 64. 12. Tarrac. lib. 5. cap. 56.*

CAP. VI.

Nullus Abbas preterum exigere ab eis, qui ad conuersionem veniunt, ali qua plaeti occasione, præsumat. *Urban. ij. in synod. apud Meliam. cap. 7.*

CAP. VII.

Quisquis contra simoniacos pro officij sui consideratione vehementer non exierit, cum eo non dubitet se habere portionem, à quo hoc peculiare flagitij sumptit exordium. *Greg. c. ij. lib. 9. regist. epist. 34. ex dno Greg. lib. 9. ep. 64. & hom. 39. in Luc. Tarrac. lib. 6. c. 161.*

CAP. VIII.

Quia innotuisti nobis, vtrum vendere Ecclesiasticam rem, simoniacum sit? Hoc simoniacum esse patenter colligitur ex hoc, quod beatus Petrus ait Simoni: Pecunia tua tecum sit in perditionem: quia existimasti, donum Dei pecunia possideri. Donum quippe Dei est Spiritus sanctus, & donum Dei est res ipsi Ecclesie oblata, &c. Quisquis igitur res Ecclesiasticas, & Dei dona, quæ à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur: quæque ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dare debent, propter sua lucra vendit, vel emit; cum eodem Simone donum Dei possideri pecunia existimat; ideo, qui eas non ad hoc, ad quod institutæ sunt, sed ad propria lucra munere linguz, vel indebiti obsequij, vel pecuniarum largitur, vel adipiscitur, simoniacus est, &c. Pensandum vero est, qua poena muldenter, quiam Deo, & Ecclesie lux oblata vendunt, vel emunt, si cū flagellis à Dei templo electi sunt, qui, quæ Deo erant offerenda, vendeabant, vel emebant. *Urban. ij. epist. ad L. præposit. S. Iuuentij.*

CAP. IX.

Placuit, vt quotiens ab aliquo fidelium ad consecrandas Ecclesias Episcopi inuitantur, non quasi ex debito munus aliquod à fundatore requirant: sed si ipse quidem aliquod ex suo voto obtulerit, non respiciatur. *Brac. ij. cap. 5. Form. cap. 3. Burch. lib. 3. cap. 37. Ino per. 3. cap. 42. decreet.*

CAP. X.

Cauendum, & summo opere præcauendum, ac per virtutem Christi sanguinis interdicendum & Regibus, & omnibus sublimioribus potestatibus, atque cunctis fautoribus, & electoribus quorumcumque, atque consensoribus, seu ordinatores in gradu Ecclesiastico, vt nemo per simoniacam hæresim regiminis locum obtineat, quacumque fædione, calliditate, promissione, seu commoditate, aut datione per se, aut per emissam personam, cum Spiritus sanctus inter cætera documenta Ecclesiastica per os sancti dicat Gregorij: Cur non perpenditur, quia benedictio illius maledictionem conuertitur, quia ad hoc, vt fiat hæreticus, promouetur? &c. *Melien. c. 43. ex lib. 7. regist. epist. 110.*

De sacrilegio. Tit. I X.

Pars prima.

De iis, qui tebus sanctis non habent honorem.

Vide lib. xvij. tit. v.

CAPVT I.

IN nouissimis tempotibus noua prauitas, & valde reprehensibilis apparuit adinuentio; homines enim laici ad dedecus, & confutionem Christi Dei nostri, & Ecclesie ipsius, ac sacerdotalis dignitatis amici sacerdotalibus stolis, & Episcopalibus superhumetalibus, & accipientes orationem sacerdotalem ab aliquo laico quoque patriarchalem formam habentem præsumperunt sacerdotio fungi, & agere putatiua, veluti digni sacerdotis diuinæ administrationis mysteria in derisionem, & vituperationem dati à Deo principibus sacerdotum honoris, & detractionem immaculatæ Christianorum fidei, &c. Ideo iustum duximus hos aptis, & conuenientibus epitimiis submittere. *Synod. viij. Gen. CP. sub H. adr. ij. a. 7. 9.*

CAP. II.

Magnis vlulatibus, & multis lacrymis opus à multis fidelibus ad nostros peruenit auditus; aiunt enim fuisse quosdam laicos sub eo, qui nupet impetratam in ordine senatorio, qui secundum diuersam imperatoriam dignitatem videbantur capillorum eorundem circumplexam inuoluere atque reponere; & gradum quasi sacerdotalem per quædam indicia, & vestimenta sacerdotalia sumere, & ut putabatur Episcopos constituere superhumetalibus, id est pallis circumamictis, & omnem aliam pontificalem indutos stolam, qui etiam proprium Patriarcham adscribentes eum, quin adinuentionibus eorum mouentibus prælatus, & princeps erat, insultabant, & illudebant quibusque diuinis, modo quidem electiones, promotiones, & consecrationes, modo autem calumnias, damnationes, & depositiones Episcoporum, quasi ad inuicem, & per inuicem miserabiliter, & præuaricatione agentes, & patientes. Talis autem actio nec apud gentes à seculo vinquam audita est, ita ut peiores, & miserabiliores infidelibus nationibus exhibeat, & demonstret hos, quos nunc manifestos effecimus. Quæ de sancta, & vniuersali synodus definiuit, & promulgauit illos quidem aliter rursus omnino, ut sceleratos abominari neminem autem fidelium, qui ex christiana censentur appellatione, deinceps onati tale quid faciendi, vel adimittendi, aut silentio regendi quemquam eorum, qui huiusmodi operantur impietatem. Si vero quispiam Imperatorum, vel potentum, aut magnatum taliter

illudere diuinis, & talem; actantiam iniutiam impie in diuinum sacerdotium facere, vel admittere temptauerit; primo quidem arguatur à Patriarcha illustre temporis, & Episcopis, qui cum ipso fuerint; & segregetur, & indignus diuinis mysteriis iudicetur. Deinde vero accipiat quosdam alios in duram obsequantiam labores, & pœnas, quæ visæ fuerint; & nisi celeriter puniteat, etiam anathema sit ab hac sancta, & vniuersali synodo, tanquam qui sineret, & immaculatæ fidei mysterium dehonestauiet. Si vero præsumptibus quibusdam huiusmodi nefas operari Patriarcha Constantinopolitanus & suffraganei eius Episcopi, quod factum fuerit cognoscens, neglexerint debitum aduersus eos ostendere zelum; depellantur, & à proprio sacerdotio, ac honore pellantur. Qui autem quoquomodo huiusmodi ministrant, vel ministraturi sunt impiissimæ actioni, & minime confessi acceperint *conueniens epitimium, de finibus per triennium sequestratos esse; anno, quidem vno exta Ecclesiam stantes, alio vero anno intra Ecclesiam stare usque ad catechumenos, porro tertio sistere cum fidelibus, & ita dignos fieri sanctificationibus. *Syn. viij. Gen. CP. sub H. adrian. ij. cap. 16.*

CAP. III.

Qui palla altaris mortuum obuoluerit, vel *Decens.* diaconus scapulas suas, diaconus triennio, & d. t. c. sex mensibus à domino altari sit alienus, grauius perculsus anathemate. Quod si clericum presbyter non communerit, decem annis, & quinque mensibus excommunicatus sit. Postea cum grandi humilitate matri reconcilietur Ecclesie. *Clem. epist. 2. in princip. vide Antisio. cap. 12. & 13.*

CAP. IV.

Causam ipsius Maximi fratricidii ve-^{2. q. 5. c.} stræ, de eo, quod excommunicatus missatum^{9. qua de causa.} solemniter agere præsumperit, iudicio committimus, quæ debeat penitentia talis culpa purgari. Et ideo quidquid vobis secundum Deum placet, secuti disponite: nec aliquid de nobis dubium habeatis, nam quidquid à vobis de hac causa fuerit ordinatum nos & grate suscipimus, & libenter admittimus. Hortamur tamen, ut debeatis esse solliciti, & ira quæ fienda prospicitis, tempeietis, & vigoris Ecclesiastici genium congrua, ut oportet, dispensatione secutis. *Greg. d. 7. epist. 7. 9. Mariniano Rauenensi Episcopo.*

CAP. V.

Si quis ad sepulchra inartyrum adiungat corpora præcipitatorum infanorum, si laici sunt, ad penitentiam tedigantur, si clerici post communionem, & cognitionem honore priuentur, hoc & singulis conciliis statutum est. *Carth. 1. cap. 2.*

CAP. VI.

Si quis acceptam à sacerdote Eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur. *Tolet. 7. cap. 14.*

* conueniens
epitimum
penitentiam.

CAP. VII.

Eucharistiæ gratiam si quis probeetur acceptam non consumpsisse in Ecclesia, anathematizetur in perpetuum. *Casari. c. 3.*

CAP. VIII.

Non licet mortuis eucharistiam tradere, nec velo, vel pallis corpora eorum involui. *Amisiod. cap. 12.*

CAP. IX.

Non licet diacono velo, vel palla scapulas suas involui. *Amisiod. c. 13.*

CAP. X.

Qui corpus Domini abique inevitabili infirmitate proiecerit, si fidelis est, perpetuo communione privetur; si infidelis est, verbis subdatur, & perpetuo exilio relegatur; si vero qualibet excessum huiusmodi digna poenitentia satisfactione deservierit, post quinquennium licebit illum communioni pristina reformari. *Tolet. xv. c. 11.*

CAP. XI.

*Detense.
d. 3. c. 7.
communio.*

Qui aliud offert, quam panem, & calicem vino, & aqua permixtum, tam diu sacrificando cessabit, quando legitima poenitentia satisfactione corruptus, ad gradus sui officii redeat, quod amittit. *Brac. iij. cap. 1. Burchard. lib. 5. c. 1. 100 lib. 1. tit. 4. c. 24. panor. & par. 2. c. 11. decret.*

CAP. XII.

Laiicus in hebdomadam excommunicatur, qui sibi divina mysteria tradiderit, præsentem Episcopo, presbytero, vel diacono. *Trull. c. 58.*

CAP. XIII.

Anathematizamus eos, qui falsa martyrologia pro veris recipiunt. *Trull. c. 63.*

CAP. XIV.

Excommunicetur in quadraginta dies laicus, qui publice verbum Dei docere conatur. *Trull. c. 64.*

CAP. XV.

Non liceat libros veteris, & novi testamenti, & sanctorum nostrorum doctorum consumere, & discindere, aut bibliopoli, vel vnguentariis, vel aliis, vtperdantur, tradere; nisi si aqua, vel qua alia re, vtputa cinis, inutilis fierent. Contra faciens in annum excommunicatur. Item qui hos libros emittit, si non sibi, aut aliis conferuaverit, sed corrupte, excommunicatur. *Trull. c. 68.*

CAP. XVI.

Excommunicetur, qui in solo poni curant crucem. *Trull. c. 73.*

CAP. XVII.

Non oportet in dominicis locis, vel Ecclesiis eas, quæ dicuntur agapas, id est, charitates facere, & intus in æde comedere, & accubitus sternere. Qui autem hoc ausi fuerint, vel cessent, vel sequeantur. *Trull. c. 74.*

CAP. XVIII.

Quinque facta septa tabernam, vel venditiones exerceat, excommunicatur. *Trull. cap. 76.*

CAP. XIX.

Item laicus, qui intra Ecclesiam sine necessitate iumentum introducit. *Trull. c. 88.*

CAP. XX.

Item laicus, qui cum vxore, vel alia in Ecclesia habitet, & noluit exire, excommunicatur. *Trull. c. 97.*

CAP. XXI.

Qui dat communionem eam accipientem in vase aliquo, excommunicatur, & qui recipit. *Trull. c. 101.*

CAP. XXII.

Non alter panis in altaris domini sacrodotali benedictione sanctificandus proponatur, nisi integer, & nitidus, qui ex studio fuerit præparatus: neque grande aliquid, sed modica tantum oblata, &c. Quicumque hoc decretum nostrum temerandum crediderit, animadversioni diuini iudicii subiacet, & anni vnus spatio à communione alienus manebit. *Tolet. xvij. c. 6.*

CAP. XXIII.

Presbyteri nulli sub prætextu medicinæ, vel cuiuslibet rei christiana donare præsumant, si fecerint, honore priventur. *Arel. i. abbas Caroli. c. 18. Magunt. c. 27.*

CAP. XXIV.

Pari tenore excommunicatus est quidam homo vocabulo Theodoricus cum complicibus suis, quia quamdam viduam fugiendo prostratam super corpus sancti Euentij, caput, & de monasterio traxit, & in vxorem sibi eam taliter sociauit. *Arel. c. 7.*

CAP. XXV.

Si quis temerarius atrium Ecclesiæ euaginato gladio præsumptuose intrauerit sacrilegium facit: & ideo sacrilegium in atrio Domini persoluatur. Dominus dicit in Evangelio: Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio petibunt. Id est, qui se ipsos vice rationis per peccatum in presenti viciis desiderant, gladius ipsius peccati in anima motiuntur. Quanto magis is qui sanctum atrium, quod Dominus sibi præ cæteris segregauit locis, suæ sanctæ Ecclesiæ ad honorem, polluit, & temerarius irrupit, gladio peccati, & iniquitatis suæ mortuus iacet. Quapropter opus est poenitentia, vt resurgat ad vitam, qui gustauit mortem. *Trull. c. 6.*

CAP. XXVI.

Sacrilegium est factæ legis violatio, quod cum multarum specierum diuidatur, & sit factum sacrilegium moti altari & Domini sacrilegium schismatici: vnde pater ait beatus Augustinus: Apertissimum sacrilegium eminet schismatici, si nulla fuerit causa separationis. Est etiam blasphemii sermonis, & cuiusque contra legem vsurpatæ actionis. Specialius tamen nunc à nobis illud sacrilegium denotatur, quod à prædonibus de rebus Ecclesiæ agitur, &c. *Troscian. c. 4.*

CAP. XXVII.

Conquestum est in sancto Concilio de qui-

busdam stultissimis Presbyteris, vt quando incendium videant, corporale dominico corpore consecratum ad extinguendum incendium temeraria præsumptione in ignem proiciant. Ideoque decretum est sub anathematis interdictione, ne ulterius fiat. *Salegunt. c. 6. & in fine decreti Burch. luo par. 15. cap. 172. decreti.*

Parti secunda.

Deus, qui res sacras, aut Ecclesiasticas suscipiunt.

Fidelib. xv. tit. xxij. & xxxij. quib. add.

CAPVT I.

12. q. 2. c. 41. **N**on licet clericis, post mortem Episcopi sui, rapere eius bona, vt antiquis canonibus prohibetur: aut de suis gradibus periclitentur. *Chalcedon. c. 22. Aguilgranen. c. 88. Formos. cap. 75.*

CAP. II.

Si quispiam inuasor comprobatus dicat pro parte Ecclesie se egisse de priuata re sibi pertinetente; ab ipso, suoque hærede soluat inuasio. Sacerdos denique in raliculpa pauper inuentus à proprio canonicè iudicetur Episcopo, vt non Ecclesia sibi commissæ damna sustineat, sed illæsam huius inuasionis temeritate permanere saucimus. *Eugen. g. & Leo v. in syn. Rom. c. 22.*

CAP. III.

Scelestissima consuetudo inoleuit, vt abeunte sanctæ Romanæ Ecclesie sedis Pontifice, ipsum patriarchium deprædatis soleat, & non solum in eodem sancto patriarchio, sed etiam per totam ciuitatem, & suburbana eius talis baccharur præsumptio: nec non quia & id inultum hæcenus neglectum est, adeo vt omnia Episcopalia eadem patiantur, vniuersusque Ecclesie obeunte Pontifice, quod ne ulterius præsumatur; omnimodis interdiciamus; quod qui facere præsumpserit, non solum Ecclesiastica censura, sed etiam Imperiali indignatione feriat. *Ranenmat. sub Ioan. xv. c. 11.*

CAP. IV.

Vt moriente Romano Pontifice, vel cuiuscumque ciuitatis, nullus præsumat facultates eorum inuadere; sed successibus eorum referentur integre. *Nicel. g. in synod. Rom. cxiij. Episcoporum c. 2.*

CAP. V.

12. q. 2. c. 4. **Q**uicumque militum, vel cuiuscumque ordinis, vel professionis persona prædæ Ecclesiasticæ à quocumque Rege, seu laicali Principe, vel ab Episcopis inuitis, seu Abbatibus, aut aliquibus Ecclesiarum rectoribus susceperit, vel inuaserit, vel etiam de rectorum priuato, seu vitioso consensu tenuerit, nisi eadem prædæ Ecclesie restituerit, excommunicationi subiaceat. *Gregor. vj. in synod. Roman. anno*

mxv. ex lib. 6. regij. Tarracoen. lib. 5. a. 46.

CAP. VI.

Ne aliquis clericus res Episcoporum, vel clericorum vel in vita, vel post mortem coram diripiat, vel in usus proprios conferat. Quod si quis fecerit, anathema sit. Et didum est: ab omnibus, fiat. *Vrbani. ij. in concil. Claramont. cap. 29.*

CAP. VII.

Illud, quod in sacro Chalcedonensi constitutum est concilio, irrefragabiliter conseruari præcipimus: vt videlicet decedentium bona Episcoporum à nullo omnino hominum diripiantur: sed ad opus ecclesie, & successoris sui in libera æconomia, & clericorum permancant potestate. Cesset igitur de cetero illa derestabilis, & sua rapacitas. Si quis autem hoc aliquo modo temptare præsumpserit excommunicationi subiaceat. *Qui veto morientium Presbyterorum, vel clericorum bona rapuerit, simili sententia subiaceatur. Synod. Rom. sub Innoc. ij. cap. 4. apud luo. post panor.*

CAP. VIII.

Hæretici omnes, & suspecti & excommunicari, homicidæ quoque atque malefici, fures, sacrilegi, &c. seu qui ad fortelegos, magosque concurrerint, nullatenus ad accusationem sunt admittendi. [Nulli infamiamquam, 3. q. 4. c. 2. atque sacrilego de quocumque negotio liceat aduersus religiosum Christianum, quamuis humilis, seruilisque persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione Christianum imperare. *Eusebian. epist. 2. ante med. luo lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. & par. 6. c. 33. decreti. Ansel. lib. 3. c. 25. Casar. lib. 5. c. 35. Tarracoen. lib. 2. c. 14.*

CAP. IX.

Defuncto Episcopo intestato, post defunctionem eius, à presbyteris & diaconibus de rebus ipsius inuentarum fideliter conferentibus, vel omnino usque ad maximum, id est, vrensilibus, vel omni supellectili. Itatamen, si quis exinde vel samplisse aliquid, vel occulte fuerit rullisse conuictus, secundum furti tenorem restituat vniuersa. *Tarracoen. c. 2.*

CAP. X.

Clericus, qui sede Episcopali vacante, quidpiam abstulit, reus sacrilegi prolixiori anathemate condemnnetur, & vix quoque peregrina ei communio concedatur. *Iltera. c. 16.*

CAP. XI.

Placuit, vt Episcopo ab hoc sæculo, iubente Domino accessit, clerici ab omni omniuo supellectili, vel quæcumque sunt in domo ecclesie, vel Episcopi in libris, speciebus, vrensilibus, vaulcis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re rapaces manus abstineant, & nihil latronum more diripiant. *Valent. Hisp. c. 2. Trof. c. 14.*

CAP.

CAP. XII.

Parentibus, & propinquis decedentis Epifcopi, ſi interfectus obierit, denuncietur, veſine Metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum conſcientia nihil de rebus defuncti occupare pertempere, non forte cum hereditariis rebus etiam aliqua ad Eccleſiam pertinentia, vel permixta uſurpent: ſed uſque ad ordinationem futuri Antiliſis expectent, &c. Si qui autem * contempnit diuini timoris contra hæc ſancta ſynodica cleticus quiſque, uel laicus uenit improba mente reſtraxerit, & communionē, & confortio priuatur Eccleſiæ: quia durum eſt, ut ad illam conueniat, quam exſpoliat non metuit. *Valen. Hiſpan. c. 3. Trullit. l. 4.*

CAP. XIII.

Qui seculari Ecclesie petunt à regibus, & horrendæ cupiditatis impulsu egentium substantiam rapiunt, irrita habeantur, quæ obtinent, & à communione Ecclesie, cuius facultate mafferre cupiunt, excludantur. *Araer. t. 4. Melden. c. 40. Bresh. lib. 15. c. 36. Iunpar. 16. s. 37. decr.*

CAP. XIV.

Vbi Episcopus obierit, nullus Episcopus quidquam de rebus Ecclesie, præter humanitatem, præsumat auferre. Sinecetur, conuēntus ab instituto Pontifice sine dilatione ablati restituatur, sin minus, anno integro missas facere non præsumat. *Arel. v. c. 8.*

CAP. XV.

Si quis aliquid de xenodochio Lugdunensi
abstulerit, ut xenodochium esse designat, ut ne-
cessario pauperum irrevocabili anathemate fe-
riatur. *Aurel. v. c. 15. M. c. 40.*

CAP. XVI.

Testamenta, quæ Episcopi, presbyteri, seu inferiores ordinis clerici, vel donaciones, aut quæcumque instrumenta propria voluntate conferant, quibus aliquid Ecclesiz, aut quibuscumque conferre videantur, omni stabilitate subsistant, &c. de quibus testis si quis animæ suæ contempnit aliquid alienare presumptit, usque ad emendationis suæ, vel restitutionis rei ablatis temporis a consorcio Ecclesiastico, vel omnium Christianorum consensu habeatur alienus. *Incognit. 2.*

CAP. XVII.

Episcopus, qui monasterium spoliandum, aut conuellendum, aut dissoluendum temptauit, anarhema effectus maneat, & ad regno Dei extraneus; nec proficiat ei bonum fidei, vel operis ad salutem, &c. & omnes Episcopi eius Provincie congregati eundem sacrilegum ad communionem suspendant, & monasterium restaurent. *Hispalen. m. c. 10.*

С. 18. XVIII.

Non licet Metropolitanis moriente Episcopo eius bona, vel eius Ecclesiam auferre, vel alienare; sed sub custodia cleri sint, quoad alius promouetur, nisi clerici ea non receperint, tunc enim Metropolitanus ea custodiat.

Tom, 3.

Episcopo ordinando ea daturus. *Trullan.* 35.

CAP. XIX

Nec violenta ablacione, nec illicitorum præceptorum confirmatione res ab Ecclesiis vobis ad ruendum, & defensandum, ac propagandum commissas aufertre temptate, &c. *ym. Hildensem. apud Aldem. c. 21. in fine an Casium Regem.*

CAP. XX.

Res Ecclesiasticae tempore principatus vestri ablatae ex integro praesentariet restituantur, & restituta conferantur, sicut tempore aui, & patris vestri fuerunt, & excepto superposito, quod ad vltus p. m. senium abutrum p. est, quomodo tunc erant, quando vos illastulistis, in modo refractione reddamur. Hinc enim in canone Autelian. scriptum est ut. xij. ne cui liceat res, vel facultates Ecclesiae, &c.

Belusian. apud consil. Melden. c. 17. vult jura & di-

CAP. XXI

Ut praecepta illicita iure beneficiatio de rebus Ecclesiasticis facta, à vobis sine dilatione rescindantur, & ut de cetero non fiant, à dignitate vestri nominis regij caueatur. *Binat. apud Melden. c. 18.*

Cap. XXII.

Admonenda est regia magnitudo de hospi-
tali bus, quæ tempore prædecessorum fuorum
& ordinaria, & exulta fuerunt, & modo ad
nihilum sunt redacta. Sed & hospitalia Sco-
torum, quæ sancti homines gentis illius in hoc
regno construxerunt, & rebus pro sanctitate
sua acquisitis, ampliauerunt, ab eodem hospi-
talaris officio funditus sunt alienata, &c. Vn-
de permississima est canonica sententia, &
maxime decretalis Symmachi Papæ definitio,
&c. Qui reculam, inquit, vel quicquid fue-
rit Ecclesiæ pecuniam à Regibus, & * corrup-
pendæ pietatis instinctu, egentium substan-
tiam rapiunt, irrita habeantur, quæ obveni-
unt, & à communionem Ecclesiæ, cuius facultatem
auferre cupiunt, excludantur. *Melden. cap. 40.*
Arner. cap. 4. Euseb. lib. 15. c. 36. Inopar. 16. c. 37.
decr.

CAP. XXIII.

Quod res ad Ecclesiam pertinentes, & tempore principatus vestri ablatas ita praesentia-
liter restituatis, & restitutas consecratis, si-
cut tempore avi, & patris vestri fuerant, &c.
Melden. ad Carolum Caluum Regem, c. 83.

CAP. XIV.

Placuit vniuersali concilio, vt Salomoni,
qui Britannorum tenet regionem, suggera-
tis, &c. vt facultates Ecclesiasticas nec ipse
Deo auferat, nec aliis auferre permittat. *Tal-*
tem. in epist. ad quosd. in Episcopos.

CAP. XXV.

Qui agam pauperum, & sustentationem peregrinorum, & Eleemosynas defunctorum defraudant, apud sanctos patres, eorum neccatores vocantur. *Tullen. par. 11. c. 14.*

CAP. XXVI.

Quia inter nostrates hic pessimos inoleuit mos, ut defuncto Ecclesie Episcopo, mox à quibuscumque potentioribus res pervadentur Ecclesiasticæ, quasi Episcopi fuerint propriæ; cum etiam si eius ius essent, contra omne ius hoc fieret. Hoc tam immaue sacrilegij facinus, & iam socius factum scientes dolemus, & ne ulterius à quolibet præsumatur, auctoritate Dei, & sanctorum eius, qui cum illo regnant in cælo, nostro etiam Episcopali ministerio interdiciamus. *Treslet. c. 14.*

CAP. XXVII.

Si quis Episcopus nulla Ecclesiasticæ rationis necessitate compulsus in suo clero, aut ubi forte non est Presbyter, de rebus Ecclesiasticis aliquid præsumpserit vendere; & res ipsas Ecclesie propriæ restaurare cogatur; & in iudi-

cio Episcoporum denegatur auditus, & tanquam furti, aut latrocinij reus suo priueatur honore. *Mart. Brac. c. 14. vide Carib. c. 26. G. Burch. lib. 1. c. 215. & lib. 3. c. 181. luo par. 3. c. 172. & 242. & par. 5. c. 329. decret. Casar. lib. 7. c. 73. Tarrac. lib. 6. cap. 135.*

CAP. XXVIII.

Si quis Presbyter, aut diaconus inuentus fuerit aliquid de ministeriis Ecclesie venundasse, quia sacrilegium commisit, placuit eum in ordinatione Ecclesiastica non haberi. In iudicio tamen Episcopi dimittendum est, siue dignus sit, siue indignus, in suo recipi debeat gradu; quia multoties hoc ipsum, quod de sacro altario contaminatum est, in Episcopi potestate dimissum est. *Mart. Brac. cap. 17. Burch. lib. 3. cap. 179. luo par. 3. c. 173. & 240. decret. Casar. lib. 7. c. 79.*

LIBER XXXV.

De criminibus contra Proximum.

De homicidio. Tit. I.

Pars prima.

De us, qui sibi vitam eripuerunt, aut membrum aliquod absciderunt.

Vide lib. xxvij. tit. xxj. quibus adde.

CAPVT I.

I quis, cum sit clericus, seipsum mutilauerit, deponatur: est enim sui homicida. *Apoc. cap. 22. G. cap. 23. L.*

CAP. II.

Laicus semetipsum abscindens, annistrius communione priuetur, quia suæ vitæ insidiator existit. *Apoc. c. 23. G. 24. L.*

CAP. III.

Si sit sepeliendus, qui seipsum occidit, vel si sit pro eo sacrificium offerendum requiritur. Sepeliendus est quidem, ne viuendum odorati molestim ingerat; non tamen est, ut aliis pavor incutiat, solito cum obsequiis more ad sepulchra ferendus. Sed & si qui sunt, qui eius sepulturæ studio humanitatis obsequuntur, sibi, non illi, qui sui exitit homicida, præstare videntur. Sacrificium vero pro eo non est offerendum, qui non solum ad mortem usque peccauit, sed & mortis sibi met inieritum propinquit; quis enim magis ad mortem peccatum facit, pro quo Ioannes Apostolus non dicit orandum, quam is, qui Iudam imitatus sui

ipsius homicida fuisse, magistro Diabolo, comprobatur? *Nicol. ad consilia Bulgæ. c. 98.*

CAP. IV.

Si quis famulorum cuiuslibet conditionis, aut generis, quasi ad exacerbendam Domini discretionem, se Diabolico repletus furore percusserit, ipse tantum sanguisui sui reus erit, neque ad dominum sceleris alieni inuidia pertinebit. *Arctas. g. c. 34.*

CAP. V.

Oblationes defunctorum, quim aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere censemur, si tamen non ipsi sibi mortem probeant propriis manibus inculisse. *Aurel. 19. c. 15.*

CAP. VI.

Qui sibi ipsis per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitum, aut suspendium, aut quolibet modo violentiam sibi inferunt mortem, nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat neque cum psalmis ad sepulturam eorum cadauera deducantur; multi enim sibi hoc per ignorantiam vsurpant. Similiter & de his placuit fieri, qui pro suis sceleribus puniuntur. *Bracar. l. c. 34. Capitul. lib. 7. c. 206. in addit. Burch. lib. 19. c. 150. luo par. 10. c. 71. & par. 15. cap. 140. decret.*

CAP. VII.

Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. Qui semetipsos absciderunt, &c. *Tolet. iv. c. 18.*

CAP. VIII.

Quicumque se propria voluntate in aquam iacauerit, aut collo ligato se suspendarit, aut de arbore præcipitauerit, aut ferro percussit,

23. q. 5.
placuit.
c. 12.

ne, aut qualibet occasione voluntarie se morti tradiderit, istorum oblata non recipiantur. *Antiph. c. 17.*

CAP. IX.

Quorundam hominum tam graue inoleuit desperationis contagium, vt dum fuerint pro qualibet negligentia, aut disciplinæ censura mulctati, aut pro sui purgatione sceleris, sub penitentiarum satisfactione, custodiæ mancipati, incumbente desperationis incommodo, se ipsos malunt aut laquei suspendio enecare, aut ferro, vel alius mortiferis calibus interimere, &c. Quicumque talibus decipulis intrerit, interemptionis euasit casus, duorum mensium spatio, & à Catholicorum collegio, & à corpore, ac Christi sanguine sacro maneat omnimodo alienus. Quia oportet, vt per penitentiarum censuram pristina reddatur ipsi, atque saluti, qui animam suam per desperationem conabatur Diabolo sociare. *Tol. xvi. c. 4.*

CAP. X.

Ille, qui occisus fuerit (*laqueus de singulari certamine*) tamquam sui homicida, & propterea mortis spontaneus appetitor à dominicæ oblationis commemoratione habeatur alienus; nec cadauer eius, iuxta sanctorum canonum decretum, cum psalmis, & orationibus ad sepulturam deducatur, &c. *Valent. sub Luth. c. 12.*

CAP. XI.

Si quis cum sui compos non esset, sibi manum attulerit, vel etiam se precipitauerit, sitne oblatio, an non? Respond. Hoc debet clericis discernere, an re vera hoc fecerit, cum esset emotæ mentis; sæpe enim ij, qui ad eum, cui hoc accidit, accinent, volentes assequi oblationem, & orationem pro ipso, mentiuntur, & dicunt, eum non fuisse apud se: nonnumquam autem propter insultationem hominis, vel aliquo alio modo per negligentiam hoc fecit, tunc autem non est super eum facienda oblatio; est enim sui homicida. *Timoth. Episcop. Alexand. c. 14.*

Pars Secundo.

De eo, qui patrem, filium, vxorem, aut alios huiusmodi interficit.

CAPVT I.

DE his, qui patrem, matrem, fratrem, aut sororem occiderint, vt toto vitæ suæ tempore corpus non suscipiant dominicum, nisi tempore exitus pro viatico: abstineant à carnis comestione, & potu vini, donec vixerint; ieiunent secundam, quattam, & sextam ferias, vt sic possint descentes diluere commissum. *Greg. ij. epist. 8. ante fin. Ansel. lib. 11. c. 31. al. 33. Panis. Roman. III. c. 13.*

CAP. II.

Quid patricida, id est, qui patrem, vel matrem occidit, vel etiam qui fratrem, aut sororem interficit, pati debeat, leges indicant. Porro si ad Ecclesiam confugerit, id quod Episcopus loci,

vel sacerdos, qui ab illo constitutus est, prouiderit, agendum decernimus. *Nicol. ad consil. Bulgari. c. 14. in par. 10. c. 180. decr.*

CAP. III.

De his, qui proximum, id est, consanguineum suum, vt est frater, consobrinus, aut nepos, et uicidauerint, venerandæ leges proprium æobur obtineant, sed si ad Ecclesiam conuoluerint, mortis quidem legibus eruantur, penitentiarum vero, quam Antistes loci vel presbyter confiderauit, absque dubio submittantur. Nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. *Nicol. ad consilia Bulgari. 26. in par. 10. c. 180.*

CAP. IV.

In quibusdam Hispaniæ partibus filios suos parentes interimunt, fornicationis auidi, nescij pietatis, quibus, si ædum est filios numerosius augere, prius se ipsos castigare debent à fornicatione. Nam dum causa pro propagandæ proles sociantur coniugia, parricidio, & fornicatione tenentur obnoxij, qui filios necando docent, se non pro filijs, sed pro libidine vxores duxisse. Proinde Reccardus Rex iudicibus imperauit, vt amouendum tantum facinus cum sacerdote procurent, & adhibita seueritate prohibeant. Ergo & sacerdotes eorumdem locorum idem scelus cum iudice curiosius quærant, & sine capitali vindicta, acriori disciplina prohibeant. *Tol. iij. c. 17.*

CAP. V.

Incestuosi, parricide, homicide sacerdotum nolunt admonitionibus aurem accommodare, volentes in pristinis perdurare criminibus, quos oportet per secularis potentie disciplinam à tam praua consuetudine coërceri, qui per salutifera sacerdotum monita noluerunt euocari, quorum aliquos iam excommunicauimus, &c. *Turon. sub Carolo c. 41. Burchard. lib. 7. c. 29. in par. 9. c. 65.*

CAP. VI.

Quia in modernis temporibus parricidæ profugi currunt per diuersa, & variis vitis, atque gulæ illecebris deferuntur, melius nobis videtur, vt in vno loco manentes, penitentia stricta semetipsos castigent, si forte à Domini bonitate indulgentiam facinoris sui percipere mereantur. Non enim eis licebit vltra militæ cingulum sumere, & nuptijs, vel coniugijs copulari: quia sacri canones hoc eis non consueiunt. *Magunt. sub Rabano c. 20. Burch. lib. 6. c. 35.*

CAP. VII.

Sciatimus, vt parricide, & fraticide per vnus anni curriculum ante fores basilicæ videntes Domini clementiam perseuerent. Completo autem anni curriculo introducantur in Ecclesiam, tamen inter audientes, vsque dum vnus anni spatium finiant, stent, eum ad missarum solemniam, vel alia sacra audite officia venerint. His ita peractis, si penitentia fructus in eis conspicitur, corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi participes fiant, vt desperationem non inobdurentur caliginem. Carnem non manducant omni-

bus diebus vitæ illorum, & ieiunent vsque ad nonam horam diei quoridie, exceptis festis diebus, atque dominicis. Abstineant a vino, medone, atque ceruisia mellita tres dies per hebdomadam. Arma gerere non audeant, vel sumere, nisi contra paganos. Et vbi cumque ire maluerint, nullo vehiculo deducantur, sed pedestri more proficisci studeant. Tempus autem huius pœnitentiæ in Episcoporum ponimus arbitrio, vel secundum conuersationem illorum aut extendere, vel miquere valeant. Ab vxoribus, si habuerint, non separentur. Si autem non habuerint, & se contraire non velint legitimis accipiant in coniugio fœminas, ne fornicationis voraginem incidere videantur. Et si finis vitæ illorum venerit, antequam duorum prædictorum annorum finiantur curricula, viaticum illis non negetur. *Formas. cap. 30. l. no par. 10. c. 180.*

CAP. VIII.

Si qua mulier, vt sæpe contingit, infantem proprium prope ignem collocauerit, & alius, qui caldarium super ipsum ignem pependerit, & aquam infuderit, atque aqua ipsa per ignem fetuens egredietur, & infanti superfunditur, & propterea mortuus agitur: mater infans propter negligentiam iudicio sacerdotum puniatur, & homo, qui caldarium pependit, securus permaneat. Simili modo de cæteris similibus, quæ sæpe diuersæ solent euenire, & iudicamus, & esse volumus. *Tribur. c. 37.*

CAP. IX.

Si quis filium suum, quod absit, non sponte, sed casu contingente occiderit, secundum homicidia * sponte commissa pœniteat. *Tribur. cap. 53.*

Pars tertia.

De iis, qui fœtus necant.

CAPVT I.

QUæ fornicantur, & necant partus, & curant fieri abortus, priori definitione ad exitum vitæ, humanius nunc agendo, decem annis per gradus pœniteant. *Ancy. c. 21. Magun. sub Raban. c. 21. Alari. Brac. c. 78. Raban. c. 21. Geniten. Burch. lib. 17. c. 54. l. no par. 8. c. 314. & par. 10. c. 181. & 183. descr. Ansel. lib. 11. c. 40. Tarrac. lib. 5. c. 32. Pœnit. Rom. lit. 2. c. 28.*

CAP. II.

Nec in finem detur communio ei, quæ absente marito conceperit, & conceptum occiderit. *Eluk. c. 63.*

CAP. III.

Catechumena, si per adulterium conceperit, & conceptum necauerit, placuit eam in fine baptizari. *Eluk. c. 68.*

CAP. IV.

Hi, qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare studuerint, vel in * ventribus matrum potionibus aliquibus colliserint, in vtroque sexu adulteris post septem anno-

tum curricula communio tribuatur: ita tamen, vt omni tempore vitæ suæ fletibus, & humilitati insistant. Si clerici fuerint, officium eis ministrandi recuperare non liceat: attamen in choro psallentium à tempore receptæ communionis intersint. Ipsi veneficis in exitu tantum, si facinora sua omni tempore vitæ suæ defleuerint, communio tribuatur. *Ilerd. c. 2. Magun. sub Raban. c. 21. Penit. Ansel. lib. 11. c. 56. al. 58. Burch. lib. 17. c. 52. & lib. 19. pag. 277. l. no par. 10. c. 182. descr.*

CAP. V.

Eas, quæ dant abortum facientia medicamenta, & quæ fœtus necantia venena excipiunt, homicidæ penis subiiciuntur. *Tribur. c. 92.*

CAP. VI.

Mulieres, quæ ante temporis plenitudinem conceptos vtero infantes voluntate excutunt, vt homicidæ proculdubio iudicandæ sunt. Ille vero, quæ dormiendo filios suffocare videntur, leuiter de his iudicare oportet, quia nolentes, & non consentiendo ad hunc deuolutæ sunt casum. *Form. c. 55.*

CAP. VII.

Si qua mulier fornicata fuerit, & infantem, qui exinde fuerit natu occiderit, & quæ studuerit abortum facere, & quod conceptum est, necare; aut certe, vt non concipiat, elaborat, siue ex adulterio, siue ex legitimo coniugio, has tales mulieres in morte recipere communionem priores canones decreuerunt: nos tamen pro misericordia, siue tales mulieres, siue conficias scelerum ipsorum, decem annis agere pœnitentiam iudicamus. *Mart. Brac. cap. 77. al. 78.*

CAP. VIII.

Quæ de industria factum corrumpit, cædis pœnas luat. Formaci autem, vel in formis subelilas à nobis non arrenduntur: hic enim nō solum quod nascendum est, vindicatur, sed etiam ipsa, quæ insidias parauit: quoniam vt plurimum eiusmodi inceptis vna quoque mulieres inretruncunt. Ei autem accidit fœtus quoque interitus alia cædes, eorum quidem certe, qui hoc audient, existimatione. Oportet autem non vsque ad obitum eorum confessionem extendere, sed decem quidem annorum mensurā admittere: desinere autem non tempore, sed modo pœnitentiæ medicinam. *Basil. ad Amphiloct. c. 2.*

CAP. IX.

Mulier, quæ in via peperit, & sui fœtus cutam non gessit, ex dis crimine teneatur. *Basil. ad Amphiloct. c. 33.*

CAP. X.

Quæ fœtus in via nati curam non gessit: si, eum posset quidem, seruire neglexerit; vel se iamideo peccatum celare existimans, vel etiam omnino belluina, & inhumana ratione vtens, tamquam propter homicidium iudicetur. Sin autem eum concinnare, & componere non potuit, & propter solitudinem, retinere, necesse fœtuum inopiam fœtus interiit, matri ignoscendum est. *Basil. ad Amphiloct. c. 52.*

* non sponte.

* vitia.

De his, qui Episcopo, presbytero, &c. mortem afferunt, aut vulnus infligunt, aut gravem aliquam iniuriam faciunt.

CAPVT I.

De penis c. 11. ap. Greg. ix. &c. l. xv. tit. in 4. collect.
Siquis laicorum transgrediens, & contemnens diuinas, & Imperiales iussiones, itridens diuinam, & iura Ecclesiastica, & ciuilia, ausus sit aliquem Episcopum verberare, aut custodire, aut sine causa, aut efficta causa, anathema sit. *Syn. CP. viij. sub Ioan. viij. c. 3.*

CAP. II.

In quibusdam prouincijs Ecclesiarum patroni, seu vicedomini, & aduocati se in tantam insolentiam erexerunt, quod non solum cum vacantibus deber Ecclesijs de pastoribus idoneis prouideri, difficultates ingerunt, & malitias, verum etiam de possessionibus, & alijs bonis Ecclesiasticis pro sua voluntate presumunt: & quod horrendum est dicere, in necem praelatorum prorumpere non formidant, &c. Prohibemus expresse, ne patroni, vel aduocati, seu vicedomini super premissis de cetero plus vsturent, quam reperiunt in iure permissum: & si contra presumpserint, canonica distributione compescantur. Sacri nihilominus cõcilij prouisione statuimus, quatenus si patroni, vel aduocati, aut feudatarij seu, vicedomini, seu alij beneficiati alicuius Ecclesie rectorem, vel clericum alium ipsius Ecclesie per se, vel per alios occidere, vel mutilare ausu nefando presumpserint, patroni ius patronatus, aduocati aduocatum, feudatarij feudum, vicedomini vicedominatum, beneficiati beneficium prorsus amittant, &c. & non solum de premissis nil perueniat ad heredes, sed etiam vsque ad quartam generationem posteritatem talium in clericorum collegium nullatenus assumantur, nec in regularibus domibus alicuius praelationis assequantur honorem, nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatũ.

Innoc. in. vij. in conc. gener. Lateran. cap. 45.

CAP. III.

diff. 45. c. 2.
Nemo quemquam peccantem clericali cæde attingat, non presbyter, non diaconus, nec Episcopus clericum ad eadem perducat: sed si ita causis exigat clerici, triduo priuaret honore, vt penitentes redeant ad matrem Ecclesiam. *Sila. in syn. Rom. c. lxxv. Episcopos. cap. 17.*

CAP. IV.

Vniuersa synodus dixit: Episcopalem persecutionem, & Ecclesiarum abfissionem, vel vastationem, atque seruum Dei in seditionem, fulti prædicta auctoritate, & omnium sanctorum patrum prohibitionem, vestraque consolatione, communi tractatu patuer in futurum robuste, ac vtraciter amputantes, sanctorumque patrum statuta firmantes expressis sententijs sancimus, ne vnquam talia à quoquam nostris, aut futuris temporibus præsumantur, &c.

1. 4. 5. c. 1. accusatoribus.
Si quis hæc, quæ hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere presumpserit, aut voluntarie transgredi temptauerit, si clericus est, gradu proprio penitus careat, si vero monachus, aut laicus fuerit, communione priuetur. Et si non emendauerit vitium, anathematizetur. Secretas vero insidias, vel manifestas Pontificibus à quibuscumque illatas, vel ea, quæ huius sanctæ synodi sententia cõplectitur, si quis ad Ecclesie pertulerit noticiã, potiarur honore, & hi, qui aduersa eis moluntur, sicut à sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abiciantur, & exilio, suis omnibus sublaris, perpetuo tradantur. *synod. Rom. v. sub Symmach. in fine.*

CAP. V.

Belisarius mandauit, me ad se venire, &c. 23. 4. 4. me vi retentum miserunt in exilium, &c. Ego tamen propterea non dimisi, nec dimitto officium meum, sed cum Episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia contra me egerunt, anathematizauit, & vna cum illis Apostolica, & synodali auctoritate statui, nullum vnquam taliter decipiendum, sicut deceptus sum, & si aliquis deinceps vllum vnquam Episcoporum ita deciperet, anathema maranatha fieret in conspectu Dei, & sanctorum Angelorum. *Siluer. in syn. epist. 1. Ansel. lib. 12. cap. 8.*

CAP. VI.

Statuimus, vt nullus futuris temporibus Episcopis vim inferre, vel eostemere lacerare presumat, quatenus, cum ad synodum conueniunt, libere eis tractare, & statuere liceat, quæ sanctorum patrum canonica censura decreuit. Nullusque eos lacerare, vel sacris canonibus, & iusta examinatione inquirat, &c. absque status sui periculo peremptet. *Rauen. sub Ioan. ix. cap. 2.*

CAP. VII.

Violatores, seu corruptores sacri tumuli Formosi Papæ, qui sub fœdere conspirationis ad capiendum thesaurum, corpus illius trahentes in fluuium Tiberim iactare non contuerunt, diuina auctoritate, synodaliq; nostro cõsultu, nisi resipiscunt, sint à sanctæ Dei Ecclesie liminibus separati. *Rauen. sub Ioan. ix. par. 1. cap. 9.*

CAP. VIII.

Vbi cumq; presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum capta fuerint, statim excommunicetur receptum, vnde factum, vel ad quod ductum fuerit. *Greg. viij. in conc. Rom. anno inc. cap. 15.*

CAP. IX.

Si quis parochianus, vel discipulus, vel factis contumelias suo intulerit presbytero, extra Ecclesiam fiat, donec satisfaciatur: ne nomen Dei, & ordo vilescat. *Greg. viij. in conc. Rom. an. a inc. c. 26.*

CAP. X.

Si quis Episcopum cepert, & incarcerationis, perpetuo infamiz subiaceat, vltius ar-

ma nō exerceat, & clamatum est ab omnibus, fiat. *Urban. 9. in conc. Claram. cap. 30.*

CAP. XI.

17. 9. 4. Si quis suadente Diabolo huius sacrilegij
6. 19. reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus iniecerit, anathemati subiacet; & nullus Episcoporum illum prae-
* regere sumat absolueret, nisi mortis imminente periculo, donec Apostolico conspectui praesentetur, & eius mandatum suscipiat. *Syn. Rom. sub Innoc. 9. c. 11. apud Inopp. panor. in alius est c. 15. Eugen. 11. in syn. Remen. c. 13.*

CAP. XII.

Si clericus iniuria affecerit Episcopum, de-
Evid. 23 ponatur: Praefecto enim populi tui non male-
Ald. 23. dices. *App. cap. 55.* Si presbyterum, vel diaconum, excommunicetur. *App. cap. 56.*

CAP. XIII.

Qualis condemnatio, & qualis imminet maledictio his, qui in patres peccant, divina nos docet scriptura, si enim Cham filius Noë cum vidisset nudum suum patrem, quoniam non cooperuit patris corporalis nuditatem, sed egressus nuntiavit eam fratribus, & illi vestimento eum cooperuerunt: ipsē quidem Chā, & illi, qui ex conati sunt, sub maledictio facti sunt; qui autem cooperuerunt, magnā benedictionem meruerunt, multo magis isti maiore, & ampliore cōdemnatione digni sunt, qui patribus obviare, aut contra eos insurgere nituntur, aut iniuriam, vel contumeliam eis inferre moliantur: quoniam qui eis resistit, Deo resistit, & qui eis iniuriam, vel contumeliam facit, Deo, cuius legatione funguntur, facit. *Clementi epist. 2. post med. Tract. c. 5.*

CAP. XIV.

Si quis sacerdotum, vel reliquorum, clericorum suo Episcopo inobedienti fuerit, aut insidias ei parauerit, aut contumeliam, & calumniam; & conuinci poterit; mox curiae tradatur. Qui autem facit iniuriam, recipiat hoc, quod inique gessit. *Pius epist. 2. in fin.*

CAP. XV.

Patres sancti synodum congregauerunt generalem in Nicæa, & c. leges posuerunt, quas sacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria ad statum Ecclesiae sanctae Dei, & supplementum columnarum eius, id est, Episcoporum, qui eam propriis humeris gestant, sunt decreta, & nocumenta eorum prohibita; ita, ut quitalia agere tēptauerint, aut eis nocere praesumpserint, si quidem clerici fuerint, ad propriū gradū decidāt, si vero monachi, aut laici fuerint, anathematizentur. *Iul. epist. 1. ad Episcop. Orient. ante med.*

CAP. XVI.

Lambertus pseudo-Episcopus excommunicatus est tum pro aliis nefariis, tū pro eo, quod quinque clericos ad Romanam synodum ite, & de malitia eius querimoniam volentes facere, captione pessima afflixit. *Greg. vii. lib. 9. re-*

CAP. XVII.

Si quis exculatū per calumniam Ecclesiam,

aut cletum farigare tēptauerit, & victus fuerit, ab Ecclesiae liminibus, & à Catholicorum communionē, nisi digne poeniteat, arceatur. *Agath. c. 32. Formos. c. 24. & 61. Ansel. lib. 3. c. 116. vel 125. Burchard. lib. 25. c. 5. Inopar. 16. c. 6. decr.*

CAP. XVIII.

Si qui clerici in mutuam eadem proruperint, prout dignitas officiorum in tali excessu contumeliam poterit, à Pontifice distringis vindicetur. *Iter. c. 11.*

CAP. XIX.

Si quicumque iudex cleticum absque causa criminali, id est, homicidio, furto, aut maleficio, iniuria affecerit, aut custodire deputauerit, quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, ab Ecclesiae liminibus arceatur. *Mais. c. 7.*

CAP. XX.

Saecularis iudex, qui Episcopum de Ecclesia extrahit, & qui ei consentit, usque ad generale concilium anathemate de Ecclesia separentur. *Matt. 19. c. 9.*

CAP. XXI.

Omnis potestas Episcopalis modū suū ponat ite, nec pro quolibet excessu cuiuslibet ex familia Ecclesiae aliquid corporis membrorum sua ordinatione praesumat extirpare, aut auferre. Quod si talis emetserit culpa, aduocato iudice ad examen eius deducatur, quod factū fuisse asseruit; & quia omnino iustum ut Pontifex saecularium non impendat viam, quidquid coram iudice verius patuerit, & disciplinae severitatem, arque turpi decaluatione maneat emendatum. *Emerit. c. 15.*

CAP. XXII.

Quicumque iudex, aut saecularis presbyter, aut diaconus, aut cuiuslibet de clero, aut de iunioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre praesumpserit, anno ab omnium Christianorum consortio habeat extraneus. *Anus. c. 43.*

CAP. XXIII.

Presbyteri, Abbates, & Leuitae, exceptis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subiacere. Si quis aliter fecerit, iuxta modum verberum, quae intulerit, excommunicationem pariet, & ex illius sententiam sustinebit. *Bra. in cap. 6.*

CAP. XXIV.

Si quis subditiōe calumniatus fuerit, vulnerauerit, vel debilitauerit, & conualuerit, quinquē quadragesimas sine subditis annis poeniteat, & ccc. solidos cum sua compositione, & Episcopali bus bannis componat. Si autem mortuus fuerit, singulas supradictas quadragesimas cum sequentibus annis poeniteat, & cccc. solidos cum tripla sua compositione, & Episcopali bus bannis Episcopo componat. *Synod. apud Theodent. Willam. cap. 1. & ibidem in edicto imp. Caroli Magni. Burch. lib. 6. c. 5 & 6. Inopar. lib. 3. tit. 2. c. 2. panor. & par. 10. c. 9. & c. 134. & 135. decr. Capital. lib. 3. c. 25. Longob. lib. 1. tit. 9. cap. 27. Casard. lib. 7. c. 7.*

de
con
Ans.

Diff. 45.
cum bra
ins. 8.

17. 9. 4. c.
Dui
subdit

C A P. XXV.

Si diaconum calumniatus fuerit, & conuenerit, sex quadragesimas sine subditis annis pœniteat, & quadringentos solidos cum compositione sua, & Episcopali bus bannis componat: si autem mortuus fuerit, singulas supradictas sex quadragesimas cum sequentibus annis pœniteat, & sexcentos solidos cum tripla sua compositione, & Episcopali bus bannis Episcopo componat. *Ibid. cap. 2. & in eandem Imperat. Burch. & luo ubi supra.*

C A P. XXVI.

Si quis presbyterum calumniatus fuerit, & spallauerit, septem quadragesimas sine subditis annis pœniteat, & sexcentos solidos cum triplici sua compositione, & Episcopali bus bannis triplicibus Episcopo componat: si autem mortuus fuerit duodecim annorum pœnitentia secundum canones ei imponatur, & CM. solidos cum triplici compositione sua, & Episcopali bus bannis triplicibus Episcopo componat. *Ibid. cap. 3. Burchard. & luo ubi supra.*

C A P. XXVII.

Si quis Episcopo infidias posuerit, comprehenderit, vel in aliquo dehoneſtauerit, decem quadragesimas sine subditis annis pœniteat, & presbyteri non occisi triplicem compositionem componat. Si autem casu, & non sponte occiderit, cum comprouincialium Episcoporum consilio homicida pœniteat. Si quis autem sponte eum occiderit, carnem non comedat, vinum non bibat cunctis diebus vite suæ. Cingulum militare deponat, absque spe coniugij in perpetuo maneat. *Synod. apud Theod. villam cap. ult. Burchard. & luo ubi supra.*

C A P. XXVIII.

De Episcopis, presbyteris, diaconibus, & monachis interfectis querendum à Domino Imperatore est, cui illius homicidij pretium exoluendum sit. *Cabala. sub Carolo. cap. 24.*

C A P. XXIX.

Qui presbyterum occidit, duodecim annorum ei pœnitentia secundum statuta priorum imponatur: aut si negauerit, si liber est, cum xli. iuret, &c. Conuictus vero noxæ usque ad vitium vite tempus militare cingulum deponat, & uxorem amittat. *Magunt. sub. Rab. cap. 24. Burch. lib. 6. cap. 7. Inapar. 10. cap. 136. decreta pœnit. Rom. 111. 1. cap. 1.*

C A P. XXX.

Nuntiatur ei nobis, quod aliqui, qui olim dixerunt, se fuisse sacerdotes, & postea degradati pro suis peccatis, pœnitentiam agendo suffragia sanctorum per diuersa loca transeuntes quaesierunt, cruciati sunt. Huiusmodi interfectores bonam Ecclesiasticam communionem denegamus, donec dignam pœnitentiam pro reatu suo secundum iudicium Episcoporum exsoluant. *M. 10. 101. lib. Rab. 25.*

C A P. XXXI.

Qui sacerdotem morti voluntate tradide-

rit, carnem non comedat, nec vinum bibere presumat, & ieiunet usque ad vespertam exceptis festis diebus, atque dominicis. Arma non sumat, & ubicumque ire voluerit, nullo vehiculo deducatur, sed propriis pedibus proficiatur. Ecclesiani per quinquennium non ingrediantur, sed cum sacrarum orationum officia, aut missarum solemnia celebrantur, ante fores basilicæ perseueret orans, ac deprecans dominum, ut tanto crimine ablatur. Post expletum vero quinquennij tempus, ingrediatur Ecclesiam, non dum vero communice, sed inter audientes tantummodo stet, vel domi facultas conceditur, sedeat. Et cum decimi anni curius fuerit finitus, communicandi ei licentia concedatur, & equitandi tribuatur medela: maneat autem in reliquis observantionibus tres dies per hebdomadam, ut perfectus ad culmen purificationis peruenire mereatur. *Forma. cap. 26. Magunt. sub Arnulpho cap. 16.*

C A P. XXXII.

Relatum est sanctæ synodo, quod à malis Christianis plurimæ vexationes sacerdotibus Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus sæpissime inferantur, &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, seu calumniam ingesserit, à liminibus sanctæ Ecclesiæ arceatur, usque ad condignam satisfactionem. *Magunt. sub Arnulpho. cap. 7.*

C A P. XXXIII.

Ad aures sanctæ synodi Arno venerabilis Vutzburgensis Ecclesiæ se reclamavit, quod quidam scelesti quendam honorabilem presbyterum suum comprehendissent, eique nares abscidissent, & capillos capitis incidissent, nec non & suis verberibus cruciatum semivivum reliquerant. Vnde tanto scelere inaudito peracto, sancta synodus statuit, ut iidem temerarij anathematis vinculo consingerantur, quousque proprio Episcopo post dignam pœnitentiam absoluti sanctæ matri ecclesiæ sociari mereantur. *Magunt. sub Arnulpho. c. 8.*

C A P. XXXIV.

Si quis presbyter, quod ablit, quia sacerdos altissimi Dei est, vulneratus, vel quibuscumque iniuriis, & contumeliis dehonestatus evaierit, & superuixerit, tota compositio persolvatur presbytero. Si autem articulo mortis præuentus obierit, pretium þ viceregeldi tripartita partiatur diuisione, id est altari, cui ordinatus fuerat, pars una; Episcopo, in cuius diocesi erat, altera, tertia, parentibus, de quibus ortus fuerat. Si vero in actu ecclesiæ aliquid ex istis presbytero factum fuerit, supradicto modo presbytero, & propresbytero solvatur. Sed quia, ut Hilarius Papa omnibus Episcopis per diuersas provincias in epistola sua scribit, iniuria sacerdotum, & ecclesiæ sacrilegium est, sacrilegium in atrio factum altari, & Domino eiusdem loci persolvatur. *Tribur. c. 4.*

þ id est
mille pœ
nitentia

* debili-
tatis.

17-4-4-2.
24-4-
pœnit. c.
10. cap. 2.
de purg.
vulg. in
1. coll.
videt
non acci-
pue.

CAP. XXXV.

Si quis sacerdotem non coactus, sed propria voluntate seductus morti tradiderit, secundum sententiam Apostolicorum, & nostrorum modernitatis sacerdotum, quinquennio plenissime castigationi penitentiae subternatur, ita ut eam non manducet, nec vinum bibat, neque autem vique ad vesperam, exceptis dominicis, & diebus festis. Arma non portet, & vbi cumque eat, pedibus incedat, Ecclesiam non intret, sed ante fores stet orans Dominum puro corde, ut ablaturus tanto crimine. Expleto vero quinquennio, introducente Episcopo ingrediatur Ecclesiam, non dum tamen communicans, sed iuxta audientes stans. Et aliud quinquennium indulgentius introeat indulgentum. Quo vero expleto, cum decimi anni cursus fuerit finitus gratia communicandi, & licentia concedatur ei equitandi. Maneat autem in reliquis observationibus tres dies per hebdomadam, ut purificationis mereatur culmen. *Tribur. cap. 5.*

CAP. XXXVI.

Si quis irreuerens, timore Domini postponens, in servos eius exire praesumpserit, quos ipse praeter ceteris peculiari singularitate sibi segregavit, & coronis suis similitudinem, tradente Apostolorum principe, gestare fecit, & servos suos dici, & esse voluit, sortemque illo tempore se constituit, sicut de eis scriptum est, loquente ipso Domino, Ego hereditas eorum: Dominus haereditas mea est. Si quis, ut diximus, vllum eorum quocumque ordine consecratum exis vulneribus, vel quibuscumque iniuriis angustauerit, iubeat eum Dominus Episcopus per bannum a se impositum ante se venire, & adiutorem cognitorem, & adiutorem comitem, constringat protervum Episcopus auctoritate canonica, ut eidem clerico, cui contra divinas, & humanas leges contumelias ingessit, iustam, & debitam persolvat compositionem, & comite agente, persolvat bannum Regibus debitum. *Tribur. cap. 20.*

CAP. XXXVII.

Qui sacerdotibus iniuriam, vel contumeliam irrogant, Domino Deo nostro Iesu Christo, cuius vices agunt, iniuriis, & contumeliosis existunt. Et quia omnes, qui Ecclesias, sacerdotesque contra divinas sanctiones vexant, sacrilegi habentur, atque indubitanter infames sacrilegi vocantur. Si sacerdotes Dei non sunt infestandi, non contristandi, non accusandi, non a secularibus arguendi, non reprehendendi, non aliqua iniuria, vel contumelia afficiendi, quanto minus persequendi, excandendi, aut interficiendi? Si quis Episcopo aliquam iniuriam, aut iniustam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia, quae habere visus fuerit, Ecclesiae, cui Episcopus esse dignoscitur, integre remeant, & nobis in triplo, bannus noster, id est solidi sexaginta persolvantur, aut ipse in servitio fisci nostri servaturus semper societur, usque se redimat in

triplo iuxta virgildum suum, si potuerit. Si quis in hoc genus sacrilegij proruperit, ut in Ecclesias, earumque res irrumpens sacerdotibus, & ministris, vel ipso cultu, locoque aliquid importet iniuriam, vel inferat ad divini cultus iniuriam, convulsos, siue confessos reos capitali sententia noverit vindicandum; nec expectetur, ut Episcopus iniuriae proprix ultionem deposcat. Quicumque iudex secularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de junioribus absque audientia Episcopi, vel Archiepiscopi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre praesumpserit, anathema ab omnium Christianorum consortio habeatur. *Troscian. c. 5. ex Capitular. Caroli Imperatoris. lib. 6. c. 98. 99. 107.*

CAP. XXXVIII.

Nullus iudex neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem Ecclesiae sine conscientia Pontificis per se distinguat, aut condemnare praesumat. Quod si fecerit ab Ecclesia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignoscitur, tam diu sit sequestriatus, donec reatum suum cognoscat, & emendet. *Troscian. c. 6. Capitular. lib. 6. cap. 154. lib. 7. c. 139. & in addit. c. 210. Borch. lib. 16. c. 22.*

CAP. XXXIX.

Quoniam hoc scelus homicidiorum inter nostros iam crebrius acriatur, & non solum quorumlibet Christianorum, sed ipsorum etiam Christi ministrorum insuper, & summorum sacerdotum temerarie sanguis effunditur, & Dei timor, sacraque legis veteris, & novae observatio, a sacerdotibus reverentia canonum quoque statuta contumescantur, &c. Quid nobis agendum est, dum religio sancta annullatur, dum fas, & ius confunditur? restat dummodo proclamare cum Psalmista ad Dominum, & dicere: Exurge Deus, iudica causam tuam: memor esto improprietatum tuorum, eorum, quae ab insipientibus sunt tota die. Veruntamen, ut quos divinus non restringit, saltem humanus timor coercere, proponantur eis edicta Imperialia, in libro Capitular. vi. c. 90. ita censetur: Qui occiderit monachum, aut clericum, arma

relinquat, & Deo in monasterio serviat cunctis diebus vitae suae: nunquam ad seculum revertatur, & septem annos publicam penitentiam gerat. Ex eodem libro cap. 28. Si quis sacerdotem, vel vitam, aut monachum interfecerit, vel debilitaverit, iuxta statuta priorum capitulorum, quae legi sunt addita, & insuper bannum nostrum, id est sexaginta solidos, nobis persolvat, & arma relinquat, atque in monasterio diebus vitae suae sub ardua penitentia Deo serviat, &c. Item in lib. vii. ca. 255. De homicidis ita iussimus observari: quicumque ausu temerario alium sine causa occiderit, vitae periculo expariatur, & pretio se redimere nunquam audeat: & si conuenit, ut ad compositionem quisque descendat, nullus de parentibus, aut amicis eum quidquam adiuvet, quod si fecerit, suum Viti-

11. q. 1. c. 2. de for. cap. c. 2. Greg. ix. c. 3. in 10. s. coll.

Psalm. 73.

70

17. q. 4. c. 28.

* 257.

gildum omnino componat. Cum ergo de istis tam districtum proferatur iudicium, quid censetur de nece Episcoporum? Quod fortassis hic videtur omisum, quia post sopitam persecutionis christianorum, quæ à paganis exercebatur, seuitiam, vel fuit rarissimum, vel nullum tam immane facinus inter christianos est perpetratum; & ideo quo modo poeniteri, vel puniri debeat, hac non est lege definitum. Hoc tantum inter cætera capitularium scripta libro quinto c. 261. reperitur. Quod qui Episcopum occiderit, nougentis solidis culpabilis iudicetur. Sane quo modo in talibus vindicandum sit, quia non hominis vindicta queritur, sed Dei. ne, quantum ad humanum spectat interitum, tantum facinus videatur remanere inultum; & super eos, qui Dei vindices esse debuerant, dum suas grauius, Dei vero vel leuius, vel nullatenus viciscuntur iniurias, iustum eis superducatur iudicium, videat Rex, vt recte de talibus indicando, nomen suum fortis adimpleat, &c. Nos vero talibus, si forte tandem aliquando, vel in vltimis suis resipuerint, nequaquam poenitentiam denegauimus, &c. Si tamen poenitentiam agere noluerint, sed vt ceperunt, in sua perseuerauerint malicia, nos quoque cum omni ecclesia Christi eis nec viuis, nec mortuis communicabimus. Insuper & secundum potestatem nobis à beato Petro, & in cæteris collatam Apostolis, quibus dictum est: Quæcumque alligaueritis super terram, erunt ligatæ, & in cælis, anathematis vinculo eos innodabimus, vt iuxta Pauli vocem, quia non amant Dominum nostrum Iesum Christum, † quin in vno oderunt, & persequuntur & illum, qui nomen eius cum sacra vocatione gestabat, vicesque illius agebat, Christum Domini interfecerunt; sit quisque eorum, qui hoc nefandissimum scelus opere perpetravit, & quicumque eis quoquomodo faciendo, & communicando consentit, anathema maranatha, id est condemnatus donec Dominus redeat; vel perditio, siue, vt dictum est, condemnatus in die iudicii, quando Dominus veniet. *Trope. ca. 13. In par. so. c. so. de cr. Casar. lib. 7. cap. 7.*

CAP. XL.

Quidam Stephanum Episcopum dolo occidit; cœnobium perit. Abbas directis litteris ad Papam Romanum consultum expostulat, cui Apostolicis talia remandat. Impossibile est, talem ad aliquem gradum prouchi, &c. Sed nec communionem sanctam accipere potest. In exitu autem vite pro misericordia ei vaticum datur. Nihil hic aliud, quam lucrum agit, si illic forte misericordiam inueniat. Ita hæc ille ille viuit permanens in poenitentia lucru, non offerens, neque communicans. *Lenou. lib. 2.*

CAP. XLI.

Maras excommunicatus est à proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit presbyte-

ro. *Ibas Episcopus in synod. habita Tyri. vide apud Chalced. act. 10. ante med.*

CAP. XLII.

Vox sanguinis fratris mei Ioannis elamat ad Deum contra te, ô Imperator, sicut quondam Abel iusti contra parricidam Cain, &c. Eiecisti è throno suore non iudicata magnum totius orbis doctorem; & vna cum eo Chistifus persecutus es, &c. Nqua autem Dalila Eudoxia, quæ paulatim te erroris, seu seductionis nouacula totondit, execrationem ex multorum ore libi ipsi induxit, graue, & quod gestari nequeat, peccatorum pondus colligans, atque id prioribus peccatis suis superaddens. Iraque ego minimus, & peccator, cui thronus magni Apostoli Petri creditus est, segregeo te, & illam à perceptione immaculatum mysteriorum Christi Dei nostri: Episcopum etiã omnem, aut clericum ordinis sanctæ Dei ecclesiæ, qui administrare, aut exhibere ea vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua præsentem vinculi mei legeritis litteras, dignitate sua excedisse decerno, &c. Arsacium, quem pro magno Ioanne in thronum Episcopalem produxisti, etiam post obitum exauditorum, vna cum omnibus, qui consulto cum eo communicarunt, Episcopis; cuius etiam nomen sacro Episcoporum albo non inscribitur; indignum enim eo honore est, vt qui Episcopatum quasi adulterio polluerit, &c. Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, anathematismum, & absolutam à christianiismo alienationem. *Innoc. ep. ad Archid. Imperat. apud Nicephorum l. 13. c. 38.*

Part Quinta.

De iis, qui seruos occidunt.

CAPVT I.

Si quis ex mina furore zeli accensa flagellis *Dist. 50.* verberauerit ancillam suam, ita vt intra *c. 45.* tertium diem animam cum cruciatu effundat, &c. si voluntate occidit, post septem annos; si casu, per quinque annorum tempora ad legitimam poenitentiam ad communionem placuit admitti. Quod si intra tempora constituta fuerit infirmata, accipiat communionem. *Elib. c. 5. Magun. sub Rab. c. 22. Formac. c. 39. Raban. c. 4. de penit. Burt. lib. 6. c. 19. In par. 10. ca. 22. & 148. de cr. Anselm. lib. 12. c. 35.*

CAP. II.

Si quis seruum proprium sine conscientia iudicis occiderit, excommunicatione († vel † huc poenitentia) bienni reatum sanguinis emendabit. *Agath. c. 62. Epau. c. 34. Magun. ab Rab. Epau. c. 22. Form. c. 38. Raban. c. 14. de penit. Burt. lib. 6. c. 18. In par. 10. ca. 147. de cr. Anselm. lib. 12. cap. 55.*

Pars Sexta.

De variis homicidiis.

CAPVT I.

Homicidæ, malefici, fures, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix. ij. in synod. Rom. epist. i. ca. 15.*

CAP. II.

Si quis perpetrato homicidio manserit in adulterio, ad perfectam penitentiam minime recipi debere decretum est. *Urban. ij. in consil. Clarom. c. 22. al. 20.*

CAP. III.

Si clericus in pugna quem percussit, & is motiatur, deponatur, laicus excommunicatur. *Apost. c. 64.*

CAP. IV.

6. q. 1. c. Homicidas ab Episcoporum vexatione, & s. beatus, accusatione prohibebat Petrus Apostolus. *Clem. ep. 1. post med.*

CAP. V.

6. q. 1. c. Infames esse eas personas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia, id est, omnes fures, &c. homicidas, raptores, &c. *Steph. ep. 1. in med. Burc. l. 1. c. 173. Anselm. 3. c. 5. In par. 5. c. 291. Casarag. l. 5. c. 28.*

CAP. VI.

Hæretici omnes, & suspecti, & excommunicati, homicidæ quoque, atque malefici, &c. nullatenus ad accusationem sunt admittendi. *Enychie. ep. 2. in med.*

CAP. VII.

3. q. 1. c. Statuimus iterum cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, sicut dudum decretum reperimus, vt homicidæ, malefici, fures, &c. similesque eorum nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sine admittendi. *Ensebr. 3. in princ. Hadr. ad Episc. Mediom. ca. 63. Burc. l. 16. c. 4. Anselm. l. 3. c. 19. In par. 10. c. 37. decreti.*

CAP. VIII.

Qui conuiuiis solo gentiliis, & eiseis immolaturis vsi sunt, possunt ieiuniis, & manus impositione purgari, &c. Si autem aut idola adorauerunt, aut homicidiis, vel fornicationibus contaminati sunt, ad communionem eos, nisi per penitentiam publicam, non oportet admitti. *Leo ep. 90. in fin.*

CAP. IX.

Quidam ex fidelibus ad immolandum sua venundant mancipia, &c. Eis similem homicidæ indices penitentiam. *Gregor. y. epist. 8. in fine.*

CAP. X.

Si quos repererit tua fraternitas Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta patrum excessisse, &c. vt si sanguinem christianorum, siue paganorum effuderunt,

&c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi, &c. Qui non ab hominum sanguinis effusione manus seruant innoxias, quales se esse sacerdotes existimant? &c. propriis manibus christianos, atque paganos homines necant, & fit, vt quibus in remissionem peccatorum debuerunt lauarum regenerationis impendere, atque Christi sacramentum donare, nein æternum perirent eorundem sacrilegis manibus ipsi extinguantur, &c. Virum sanguinum, & dolum abominabitur Dominus, &c. Isti nec sacerdotio fungi patiantur, neque diuina contingat mysteria, commonemus. *Zachar. ep. 6. post princ.*

CAP. XI.

Igitur referentes qualiter diuina clementia christianam religionem perceptoris, qualiterque populum vestrum baptizari omnem feceritis, qualiter autem illi postquam baptizati fuerunt, insurrexerint vnanimiter cum magna ferocitate contra vos dicentes, non bonam vos eis legem tradidisse, volentes etiam vos occidere, & regem alium constituere; & qualiter vos diuina cooperante potentia aduersus eos preparati à maximo vsque ad modicum superaueritis, & manibus vestris detentos habueritis, qualiterque omnes primates eorum, atque maiores, qui in culpa erant, cum omni prole sua (i. vobis) gladio fuerint intercepti; mediocres veto, seu minores nihil mali pertulerint. De his nosse desideratis, qui vita priuati sunt, vt cum ex illis peccatum habeatis. Quod vtique sine peccato euasum non est, nec sine culpa vestra fieri potuit, vt proles, quæ in consilio parentum non fuit; nec aduersus vos arma sustulisse probatur, innocens cum nocentibus trucidaretur, &c. Verum quia zelo christianæ religionis, & ignorantia potius, quam alio vitio deliquistis, penitentiam subsequente per Christi gratiam, de his & misericordiam consequemini. *Nicol. ad consilia Bulg. ca. 17.*

CAP. XII.

Consuetudinis esse patris vestre perhibetis, semper custodes inter patriam vestram, & aliorum iuxta terminos inuigilare; & si seruus, aut liber per eandem custodiam quocunque modo sugerit, sine omni intermissione custodes pro eo interimuntur. Deinde percontamini quid nos hinc iudicemus. Et de hoc in legibus est requirendum. Veruntamen abist à mentibus vestris, vt tam impie iam iudicetis, quam pium Deum, & Dominum agnouistis; præsertim cum magis oporteat, vt sicut hætenus ad mortem facile quosque pertraxistis, ita deinceps non ad mortem, sed ad vitam, quos potestis, nihilominus perducatis. *Nicol. ad consilia Bulg. ca. 25.*

CAP. XIII.

Deiis, qui socium suum morti tradiderint, venerandæ leges propriæ subire obtineant; sed si ad ecclesiam conuolauerint, mortis quidem legibus eruantur: penitentiam veto,

quam Antistes loci, vel presbyter confiderauerit, abique dubio subintratur. *Nicol. ad cons. Bulg. c. 26. & 27.*

CAP. XIV.

De eo, qui nolens hominem interfecerit, id statuimus, quod sacra regulæ statuunt, quas Episcopum veltum apud se penes vos positum præ manibus oportet semper habere. *Nicol. ad cons. Bulg. c. 30.*

CAP. XV.

Circa eum, de quo sciscitamini, qui mortiferum quid homini dedit ad bibendum, vos ad misericordiam exhortamur, sicut & Dominus iubet dicens. Dimittite, & dimittetur vobis. *Nicol. ad cons. Bulg. c. 85.*

CAP. XVI.

Homicidæ voluntarij in exitu vitæ tantum communicent, casuales olim septennio, hodie quinquennio penitent. *Ancy. c. 22. 23. G. 22. L. Tribus. c. 52. Magn. sub Balan. c. 22. ex consilio Necess. & c. 23. ex Ancy. Tröle. c. 13. vide Epau. c. 31. Mart. Barch. c. 79. Raban. c. 15. de penit. Inopar. 10. c. 25. 142. 144. & 39. de Barch. lib. 6. c. 13. & 15.*

CAP. XVII.

Flamines, qui post fidem lauari, & regenerationis sacrificauerint, eo quod geminauerint scelera arcedente homicidio, vel triplicauerint facinus cohærente mortua, placuit eos, nec in fine accipere communionem. *Eliebr. c. 1.*

CAP. XVIII.

Si quis maleficio interficiat alterum, eo, quod sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in finem habeat communionem. *Eliebr. c. 6. Tröle. c. 13.*

CAP. XIX.

Delator si quis extiterit fidelis, & per delationem eius aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, non nisi in finem accipiat communionem. Si leuior causa fuerit, intra quinquennium accipiat communionem. Si catechumenus fuerit, post quinquennium admittatur ad baptismum. *Eliebr. c. 73. Barch. lib. 6. c. 27. Inopar. 10. c. 156. decret. Capid. 6. c. 244. & lib. 7. c. 205. & in addit. c. 160.*

CAP. XX.

Homicidas, & falsos testes à communionem Ecclesiastica submovendos censuimus, nisi penitentiz satisfactione ctimina diluerint. *Agath. c. 37. Vener. c. 1. Magn. sub Balan. c. 22. Tröle. c. 13. Barch. lib. 6. c. 29. Inopar. 10. c. 38. & 158. decret. Raban. c. 13. de penit.*

CAP. XXI.

Homicidis penitus non communicandum, donec per confessionem penitentia ipsorum ctimina diluantur. *Turon. c. 7.*

CAP. XXII.

De penitentia homicidarum, qui sæculi leges evaserunt, hoc summa reuerentia de eis inter nos placuit observari, quod Ancyranæ canones decreverunt. *Epau. c. 31. vid. Ancy. c. 22. 23. G. 22. L.*

CAP. XXIII.

De homicidis, adulteris, & furibus, si ad ecclesiam confugerint, id constitimus observandum, quod Ecclesiastici canones decreverunt, & lex Romana constituit, ut ab ecclesiis atrius vel domo Episcoporum abstrahere omnino non liceat; sed nec alteri contigere, nisi ad Evangelia datis sacramentis, de morte, & debilitate, & omnium poenarum genere sine securi, ita ut ei, cui reus fuerit criminolus, de satisfactione conveniat. Quod si quis sua sacramenta convicius fuerit violasse, reus perituri non solum à communionem ecclesiæ, vel omnium clericorum, verum etiam & à catholico convulso separaretur. Quid si is, cuius reus est, noluerit intentione faciente componi: & ipse reus de ecclesia auctus timore discesserit, ab ecclesiæ clericis non quærat. *Aurel. c. 1. al. 3.*

CAP. XXIV.

Quisquis homicidium voluntate commiserit, ita ut occidere audeat innocentem: si à principibus, aut à parentibus quacumque re se reddiderit absolutum, modus poenitentiz distringendi in sacerdotis potestate consistat. *Aurel. v. c. 27. al. 28.*

CAP. XXV.

Plerique sacerdotum, &c. missam pro reque defunctorum promulgatam, fallaci voto pro viuis student celebrare hominibus, non ob aliud, nisi ut eis, pro quo id ipsum offertur sacrificium, ipsius sacrosancti libaminis interuentu mortis, ac perditionis incurrat periculum, &c. Obinde nostra elegit unanimitas, ve si quis sacerdotum deinceps talia perpetrasset fuerit detectus à proprii deponatur ordinis gradui; & perpetuo exulet cum eo, qui eum ad id incitavit, & in fine vitæ tantum communicet. *Agath. c. 37. al. 28.*

CAP. XXVI.

Iterum suppliciter admonendo vestrz suggestionis serenitati, ve vestro solertissimo studio, vestraque Imperiali auctoritate, tam temeraria christianorum sanguinis effusio in regno vestro fieri non sinatur, semper illud attendentes, quod Dominus post diluvium dixerit famulo suo Noë, De manu hominis, & Gen. 9. & de manu viri, & fratris eius requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum sanguinem, funderis sanguis illius. Ad imaginem quippe Dei factus est homo, &c. Nec minus qua pernoxia adinventione à nonnullis usurpatum est, ut his, qui nullo ministerio fulciuntur, propter sua odia, & diversissimas voluntates pessimas indebitum sibi usurpant in vindicandis proximis, & interficiendis hominibus vindictæ ministerium; & quod Rex saltem in viro exercere debuerat propter errorem multorum, ipsi impudenter in multis perpetrare non metuunt propter odium; & putant sibi licere ob inimicitarum vindictas,

Lec. 6.
Diff. 30.
et ver.
c. 41. &
c. si quis
44.

Hic mi-
nistrum
modera-
tus ab ec-
clesia.

5. g. 6. c.
6.

24. g. 3.
cap. 10.
Itaque.

quod nolunt, ut rex faciat propter Dei vindictam. *par. f. sub Lud. l. 3. c. 17.*

CAP. XXVII.

Plurimi vestrum homicidia crudelissime exercent, & creaturam dissipant, quæ facta est ad imaginem Dei ad eius injuriam, qui creavit. Sancti Dei, quantenus ecclesiam rexe-
runt, eos, qui voluntarium homicidium fecerint, penitentiam, quamdiu viverent, facere statuerunt: & ut nunquam acciperet sanctam communionem, nisi in fine pro viatico decreverunt. De vno homicidio hoc ab illis est confirmatum. Vobis quod faciendum est, de quibus nunciatur, multos à singulis trucidatos? *Syn. Tullen. in p. ad Rabierum, & alios.*

CAP. XXVIII.

2. p. 5. c. Si Episcopo, aut presbytero causâ criminali, hoc est, homicidium adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in singulis missam celebrare, & secretam publice dicere, & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere. Quod si non fecerit, quinque annis à liminibus ecclesiæ extraneus habeatur, sicut antiqui canones iussuerunt. *Form. c. 10. Burch. l. 2. c. 199. 1. no par. 6. c. 272. decret.*

CAP. XXIX.

Qui odij meditatione, vel propter avaritiâ paganum occidit, quia non levi vitio committitur, ut homicidium convenit penitere: quâdoquidem nec exteris gentibus, nisi oblata pacem respuerint. bellum est populo antiquo penitus inferre præceptum. *Form. c. 27.*

CAP. XXX.

15. p. 1. c. Si quis infans aut aliquem occidit, si ad sanam mentem pervenerit. 1. ut ei penitentia imponenda est, quam ei, qui sanam mentem tale quid commiserit. Cui quamvis penitentia sit imponenda, qui ipsa infirmitas causâ peccati, licet fortassis occula contigisse creditur, tanto tamen leviior, quam ei, qui sanus aliquem occidit quantum inter infanum, & sanum, irrationabile, & rationabile constat esse discriminis. *Form. c. 28. Burch. l. 6. c. 25. 1. no par. 10. c. 154. decret.*

CAP. XXXI.

D. p. 10. c. 49. Sæpe contingit, ut dum quis opere necessario insitens arborem incidat, aliquis subitus ipsam veniens depumat, & idcirco si voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum est, ut homicidium penitentia debet omnino submitti. Quod si non voto, non incuria illius, non denique scientia contigit, sed dum ille operi necessario fortassis incumbet, iste insperatus occurrens sub arborem improutus deuenit, & sua ipsa nemine valente penitus adiuuare suppessus est, incisor atboris homicidæ proculdubio non est comparandus. *Form. c. 29. Burch. l. 6. c. 23. 1. no par. 10. c. 150. decret.*

CAP. XXXII.

Si quis clericus, quamvis nimium coactus homicidium fecerit, siue sit presbyter, siue diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apo-

stolorum, quo. l. Ep. & presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut peritio, aut furore captus est, deponatur: quanto magis is, qui hoc immane scelus fecerit, ab ordine cessare debet? &c. Si quis clericorum præfens erit; ubi homicidium fuerit; & neque consensu, neque consilio, neque in aliquo homicidij reatu pollutus esse conuincatur, nihil ei obicit, quin consecratus in gradu permaneat; non consecratus, si alias dignus sit, promotus accedat. *Tribur. l. 11. Apr. 24.*

CAP. XXXIII.

Vna cum interfecit paganus perempti fuerunt in prælio christiani captivi: quia impetu belli à barbaris nequeunt distinguî. Idcirco iustum decernentes statuimus cum interfecit barbaris misericordius agendum: ita ut quadraginta diebus penitentia indulgentius transactis, penes Episcopum sit auditoris, & prelati, ut pendat culpam, agat indulgentiam. *Tribur. c. 24.*

CAP. XXXIV.

Si contingat duos fratres simul arborem succidere siue in sylva, siue quocumque loco; & si duo cadere arbore aliter alter, fuge, vel caue, dixerit; & ipse stans, siue fugiens subitus ipsam arborem deuenerit, & mortuus fuerit, superstes frater innocens de morte defuncti diiudicetur, &c. Hanc eandem statuimus definitionem de cæteris similibus siue cognatis, siue nulla proximitate coniunctis. *Tribur. c. 36. Burch. l. 6. c. 22. 1. no par. 10. c. 151. decret.*

CAP. XXXV.

Placuit nobis de homicidiis non sponte commissis hic inferere, quod in Ancyrano sancto concilio. c. 22. legitur, ubi dicitur, de homicidiis non sponte commissis: Prius quidem definitio post septennem penitentiam perfectionem consequi præcipit, secunda vero quinque annis tempus replere. Modus autem huius penitentia in Episcopi sit arbitrio; ut secundum conuersionem penitentium, possit, & extendere tardantibus, & minuere studiose festinantibus. *Tribur. c. 52. Mæm. sub Rab. c. 23.*

CAP. XXXVI.

De his, qui voluntarie homicidium fecerint, Ancyrano sancto concilio cap. 21. legitur. Ut penitentia quidem iugiter se submittant perfectionem vero, id est communionis Christi gratiam, circa vitæ exitum consequantur. Instructa canonica, & sanctorum patrum decetia, nostro, & omnium orthodoxorum iudicio inuolabilem habeant firmitatem. Nobis autem, qui pastores Christi ouium sumus, pro moderni temporis qualitate, & hominum fragilitate bonum, & utile videretur, ut his, qui voluntarie homicidium fecerint, auctoritate synodali, & iudicio generali, & modum castigationis imponamus, & certum, ac definitum penitentia tempus præmonstre-
mus: ne prolixum tempus penitentia generet fastidium negligentibus, sed celsum exercitatus a crescat opus salutis. *Tribur. c. 54.*

CAP. XXXVII.

Si quis sponte homicidium fecerit, quadraginta diebus ab ingressu Ecclesie atceatur: & nihil mādūcet illis quadraginta diebus præter solum panem, & salem; neque bibat, nisi puram aquam: nudis pedibus incedat, lineis non induatur vestibus, nisi tantum femoralibus; secularia arma non portet; nullo vehiculo utatur; ad nullam feminam, nec ad propriam uxorem his diebus misceatur; nullam communionem illis quadraginta diebus cum aliis christianis, nec cum alio habeat penitente in cibo, vel potu, aut vili rebus. Si vero sint aliqui vite suæ insidiatores, ve præ illis non possit digne penitere, interum differatur ei eadem penitentia, donec ab Episcopo propter pacem ab illis sit facta. Si enim aliqua corporali infirmitate detentus sit, vel non possit tite iunare, adhibeatur ei misericordia, quousque conualescat, & tunc demum peniteat. Si vero longo tempore eadem sit occupatus infirmitate, ad Episcopum petrinebit, ut prudenter pertractet, quomodo infirmum peccatorem curare disponat, &c. *Tribur. c. 55.*

CAP. XXXVIII.

Post illos quadraginta dies vnum annum integrum ab introitu Ecclesie suspendatur, & abstineat se à carne, & caseo, à vino, & medone, à mellita ceruisia, nisi dominicis diebus, & festis, qui per illum Episcopatum publice celebrantur apud cunctum populum: & nisi vel in hoste, aut in aliquo magno sit itinere, vel longe, aut din ad dominicam curtem, vel si infirmitate detentus sit. Tunc licitum sit ei tertiam feriam, & quintam, atque sabbatum redimere vno denario, vel pretio denarii, siue tres pauperes pro nomine Domini pascendo: ita dumtaxat, vel vel carne, vel vino, vel medone, id est, de tribus vna tere utatur, non omnibus vescatur. Postquam autem de itinere domum reuertatur, aut de infirmitate libetetur, prædictas ferias non cedimat, sed statuto modo peniteat. Completo vero vnius, eiusdemque anni circulo, ita castigatus tite, & ordinabiliter, more penitentium introducat in Ecclesiam. *Tribur. c. 56.*

CAP. XXXIX.

Secundum vero, & tertium annū simili modo peniteat, excepto quod prædictas tres ferias redimere ius habeat, vbicumque est, siue in domo, siue in itinere. Cetera per omnia observet, ut in primo anno faciebat. *Tribur. c. 57.*

CAP. XL.

Quartum annum, & quintum, sextum, & septimum istis modo observet. Ieiunet autem his singulis tres quadagesimas, vnam ante pascha Domini à caseo, & pinguibus piscibus; à vino, & medone, & mellita ceruisia. Alteram ante natiuitatem sancti Ioannis baptiste. Si vero defunctus quadraginta dies ante natiuitatem, impleantur post natiuitatem. Tertiam quadagesimam ante natiuitatem Domini Saluatoris ieiunet, & abstineat se à carne, &

Tom. 3.

ceteris rebus prædictis. Et in his quatuor annis tertia feria, & quinta, ac sabbato manducet, & bibat quodcumque libeat, & secundā, atque quartam feriam denario, aut prædicto denarii pretio redimere ius habeat. Sextam vero feriam caute obseruet. His septem annis tite expletis reconcilietur, & more penitentium sacris altaribus, & sanctæ cōmunioni restituetur, atque perfectionē consequatur. *Trib. c. 58.*

CAP. XLI.

Si quis voluntarie, & per insidias hominē interfecerit, iugiter se penitentem submittat, & si hoc publice actum constat, si laicus est, à communionem orationum quinquennio remoueat: post quinquennium tantum in orationum cōmunionem recipiatur; nō autem offerat, non corpus Domini contingat. In quo perdurans quatuordecim annis, tunc ad plenam communionem cum oblationibus recipiatur. *Nannet. c. 17.*

CAP. XLII.

Si quis casu non volens homicidium petpetrauerit, quadraginta diebus in pane, & aqua peniteat, quibus peractis biennio ab oratione fidelium segetetur; non communicet, nec offerat. Post biennium in communionem orationis offerat, nō tamen communicet; post quinquennium ad plenam communionem recipiatur. Abstinentia ciborum in arbitrio sacerdotis maneat. *Nannet. c. 18. Burch. li. 6. ca. 16. no par. 10. c. 145. decreti.*

CAP. XLIII.

Si quis homicidii, aut facti, aut præcepto, aut consilio, aut defensione post baptismum conuersus fuerit; & per aliquam subreptionem ad elericatum venerit, deiciatur, & in finem vite suæ communionem recipiat. *Mar. Brach. ca. 26. Anstelm. lib. 7. c. 198.*

CAP. XLIV.

Si quis voluntarie homicidium fecerit, ad diffinitionem ecclesie catholice semper subiaceat, si quā, & communionem in exitu vite suæ recipiat. Si autem non voluntarie, sed casu aliquo homicidium fecerit prior canon septem annis agere penitentiam iussit, secundus canon quinque mandauit. *Mar. Brach. ca. 78. vel 79. no par. 10. c. 39. decreti.*

CAP. XLV.

De iis, qui inter barbaros annumerati sunt, & absurda quodam in eis, qui sunt sui generis, fecerunt. Eos itaque, qui inter barbaros enumerati sunt, & cum eis in captiuitate inuaserit obliuiscere se esse Ponticos, & christianos; effertati autem, barbarique reddidi, ut & eos, qui sui sunt generis vel ligno, vel suffocatione interficiant: vias autem, vel domos nescientibus barbaris ostendant, etiam ad auditionem arceri oportet, donec de iis congregatis sanctis aliquid cōmuniter visum fuerit, & ante eos sancto Spiritu. *Greg. Thaumaturg. c. 7.*

CAP. XLVI.

Quemadmodum non licet occidere, sed occidere in bello aduersarios est & iustum, & laude dignum: ita & magnis laudibus digni

habentur, qui se in bello præclare, fortiterque gesserint, & eorum columnæ excitantur, quæ recte gesta prædicent. *Albanas. ep. ad Animum monachum.*

CAP. XLVII.

Masculorum, & animalium iniores, & homicidæ, &c. eadem condemnationi digni habentur. *Basil. ep. ad Amphilocho. c. 7.*

CAP. XLVIII.

Qui securi in ira aduersus uxorem suam vsus est, est homicida. Recte autem nunc admonuisti, & ut tuam sapientiam decus, ut falsus deus dicerem, quoniam multæ sunt in voluntariis, & inuoluntariis differentis. Est enim omnino inuoluntarium, & multum ab eo, qui incæpit, remotum: ut qui lapidem in canem, vel arborem iaceret, hominem assequeretur, &c. Inuoluntarium autem est, & si quis volens alique in melius conuertere, loco, vel virga non dura eum percutiat, mortuus autem sit, qui percussus est: propositum enim hic consideratur, quod peccantem corrigere volebat, non autem interficere. Est illud quoque & ex inuoluntariis, ut quispiam in pugna se ligno, vel manu acriter defendens in præcipuas partes eum torqueret: ut eum lædat, non ut omnino interficiat. Sed hoc quidem ad voluntarium magis accedit: qui enim eo instrumentum ad se defendendum vsus est: vel qui acriter, minimeque patiens ictum influxit, satis præ se tulit, se animi perturbatione victum, homini non peperculisse, &c. Qui autem ense, vel aliquo alio eiusmodi vsus est, nullam habet excusationem, & maxime qui securum iaculatus est: neque enim manu percussisse videtur, ut in eo esset ictus moderatus, sed iaculatus est, ut & ferri gravitate, & acie, & vehementer per magnam spatium motu necessario fieret perniciosus ictus. Rursus autem omnino est voluntarium, & quod nullam habet dubitationem, quale est, quod sit & latronibus, & bellis incurfionibus: illi enim propter pecunias intermunt probationem fugientes: & qui bella gerunt, ad cædes faciendas accedunt, non retrahere, nec castigare, sed aduersantes palam, & ex professo interficere statuentes. At qui, & si propter aliquam aliam eaussem curiosum medicamentum quis miscuerit, & interfecerit, id inter voluntaria ponendum est: ut fere faciunt mulieres, quæ quibusdam incantationibus, & amuletis ad suum amorem attrahere conantur, & dant eis medicamenta, quæ mentibus tenebras, & caliginem offundunt. Hæ ergo, si interfecerint, etiam si aliud volentes aliud fecerint: tamen propter curiosum, & prohibitum exercitium inter voluntarias homicidas reputabuntur. Itaque & quæ abortum cuncta præbent medicamenta, sunt & ipse homicidæ, sicut & quæ fortis necantia venena accipiunt. *Basil. ro. ad Amphilocho. c. 8 & 54.*

CAP. XLIX.

Qui inuoluntarium eadem fecit in vndecim annis abunde satisfecit. Clarum est enim, quod in his, qui percussi sunt, quæ voluit Moyses,

obiciuimus, ut eum quidem, qui propter plagas, quas accepit, decubuit, rursus autem virga sua innoxius ambulauit, occisum esse non reputabimus. Sin autem post ictus non surrexit, cum eum tamen noluit interficere, qui videretur, est quidem homicida, sed inuoluntarius propter propositum. *Basil. ad Amphilocho. c. 11.*

CAP. L.

Cædes in bellis factas patres pro cædibus non reputauere, ut mihi videtur, ignorantibus iis, qui pro pudicitia, & pietate decerant. Recte autem forte habet consulere, ut qui sunt manibus non puris, solatium annorum communiōne abstineant. *Basil. ad Amphilocho. c. 13.*

CAP. LI.

Qui mortis ictum dedit proximo, est homicida, siue prius percussit, siue vitus est. *Basil. ep. ad Amphilocho. c. 43.*

CAP. LII.

Qui sua sponte interfecit, & postea penitentia ductus est, viginis annis sacramento non communicabit, viginti autem anni in eo dispensabuntur. Debet quatuor annis desistere stans extra fores oratorii, & fideles ingredientibus rogans, ut pro eo precentur, suam iniquitatem pronuntiāns. Post quatuor autem annos inter auditores recipietur, & quinque annis cum ipsis egrediatur: septem autem annis cum iis, qui in substatione orant, egrediatur. In quatuor annis solum stabit cum fidelibus, sed non erit oblationis particeps. His autem expletis, erit sacramentorum particeps. *Basil. ad Amphilocho. c. 56.*

CAP. LIII.

Qui non voluntarie interfecit, vndecim annis sacramentis non communicabit. Vndecim autem annis cum eo dispensabuntur: duos quidem annos desinebit, tres autem annos inter auditores perseuerabit, in quatuor substat, & anno solum consistet, & deinceps ad sacra admittetur. *Basil. ad Amphilocho. c. 57.*

CAP. LIV.

Est cædes quidem voluntaria, quæ præparato suscepta est ab eo, qui se ad hoc comparauerat, ut hoc facinus perpetraret. Deinde illud quoque in voluntariis existimatur est, quando quis in congressu verberans plagam per iram mortiferam intulerit, qui enim ira semel victus est, & animi appetitioni cedit, nihil eorum, quæ malum possent amputare, ei in mentem venit. Quare & illic quodque, qui ex concertatione profectus est, cædes euentus in factum voluntarium, non in casum refertur. Inuoluntarie autem habent manifesta indicia, quando quis alicui alteri rei studium applicans casu aliquid incurabile parauerit. In his ergo cædes quidem in triplex tempus extenditur iis, qui per conuersionem voluntario facinori remedium afferunt. Ter nouem etiam sunt anni nouenario annorum numero in vno quoque gradu præstito, ut in perfecta quidem segregatione nouem annorum tempore veretur ab ecclesia prohibitus, alios autem tot

annos in auditione permaneat, sola doctorū, & scripturarum auditione dignus habitus. In rectio autem noenariis cum inbstris in conuersione orans, vt perueniat ad cōmunionem sacramenti scilicet; & in eodem erit obseruatio ab eo qui ecclesiam administrat, & pro ratione conuersionis illi quoque penę extensio rescindetur, vt pro nouem annis in vnoquoq; gradu, vel sex, vel septem anni solum fiant, si pœnitentię magnitudo tempus vincat, & superet correptionis studio eos, qui in longorē potē pręstituto susceptas à se maculas segniter eluunt. Inuoluntarium autem venia quidem dignum, sed non laudabile iudicatum est, &c. Quantum autem est expiationis tempus ob simplicem fornicationem, tantum etiam recte habere existimatum est in iis, qui eadem inuoluntariam fecissent, scilicet in iis quoque pœnitentię voluntate examinata: vt si sit fide quidem digna conuersio, non seruetur annorum numerus: sed temporis prolixitate refecara ad Ecclesię restitutionem, & boni participationem compendio deducatur. *Greg. Nysseus ad Letoium c. 5.*

CAP. LV.

Si quis tempore non expleto à canonibus pręstituto vita excedat (*loquitur de homicida*) iubet patrum clementia, vt effectus sacramentorum participes non viatico vacuus ad extremam illam, & longam peregrinationem mittatur. Sin autem postquam sacramenti participes factus fuerit, rursum ad vitam reuerfus sit, statutum tempus exspectet in illo gradu existens, in quo erat ante communionem illi ex necessitate datam. *Greg. Nysseus ad Letoium c. 5.*

Pars septima. De bello.

CAPVT I.

DE expeditione terrę sanctę, de indulgentiis, priuilegiisque concessis in eo bello commotantibus. *innot. iij. in conc. gen. Latera. in fin.*

CAP. II.

Infames sunt, qui de publicis fugiunt bellis. *Enf. ep. 1. ante med.*

CAP. III.

33. 7. 4. 45. Si non ex fidei merito, & christianę religionis gratia, tanta excellentię vestrę bellicorum aduū prosperitas eueniret non summo pere miranda fuerat: cum sciamus, hæc etiam antiquis bellorum ducibus fuisse cōcessa. Sed cum futuras, Deo largiente, victorias non carnali prouidentia, sed magis orationibus pręuenitis, sit, vt hoc in stuporem veniat, quod gloria vestra non terreno consilio, sed Deo desuper largiente descendat. Vbi eni in meritum vestrorum loquax non discurrat opinio: quę & bella vos frequenter appetere non desiderio fundendi sanguinis, sed dilatandę causę reipub. in qua Deum coli conspiciamus, loquitur: quatenus Christi nomen per subditas gentes fidei prædicatione circumquaque discutrat,

&c. Quęcumque igitur hic illi christianissimam mente confertis, horum retributionem per spem in futuro iudicio sustinetis. *Greg. I. 1. epist. 73. Gemadiaz Patristic. Burch. I. 15. c. 18. Anselm. 13. c. 30. Iuo par. 16. c. 19. de cr.*

CAP. IV.

Cognoscat Abbatem, quem ad Agiulphum ante multum iam tempus transmisisimus, pacē cum eo, Deo propicio, quantum nobis ab excellentissimo Exarcho scriptum est, ordinasse. Et ideo quouque pacta de confirmatione pacis ipsius conscribantur, ne forte hostes nostri in hac dilatione ad partes illas iterum velint accedere, mororum vigilas, & solitudinem in locis facite omnibus adhiberi. Et confidimus in Redemptotis nostri potentia, quia aduersariorum nobis incurfus, vel insidias deuio non nocebunt, &c. *Greg. I. I. epist. 7. regist. andist. 2. ep. 1.*

CAP. V.

Sanctitas vestra gratiam inter ciuitatis suę habitatores, adhibitis sibi filiis suis, sacerdotali adhortatione, sicut eam decet, studeat facere: quia in hoc maxime tempore quādo de hoste formido est, diuisum habere populum non debetis. Quia vero nō minorē de vobis, quam de nobis solitudinem gerimus, hoc quoque pariter iudicandū curauimus, quod finita hac pace Agiulphus Longobardorum Rex pacem non faciet, vnde necesse est, vt fraternitas vestra, dum licet, ciuitatem suam, vel alia loca fortius muniri prouideat, atque imminet, vt abundanter in eis condita procurētur: quatenus dum hostis illuc, Deo sibi irato, accesserit, non inueniat quod legat, sed confusus abcedat. &c. *Greg. I. I. epist. 7. regist. andist. 2. ep. 5. in fin.*

CAP. VI.

Vt pridem expressimus glorię vestrę, quia 33. 7. 4. 45. milites illuc etant parati venire: sed quoniam inimicos congregatos, & huc discurrere epistula vestra significauerat, hæc eos hic causā retinuit. Nunc vero vtile est visum, vt aliquāti illuc milites transmittantur, quos gloria tua admonere, & hortari, vt parati sint ad laborē, studeat: & occasione inuenta cum gloriois filiis nostris Mauritio & Vitaliano loquere, & quę cumque vobis, Deo adiutore, pro utilitate reipub. statuerint, facite: & si huc, vel ad Rauennates partes, nec dicendum Ariulphū cognoueritis excurrere: vos à dorso eius, ita sicut viros decet fortes, laborate: quatenus opinio vestra ex laboris vestri qualitate amplius in repub. Deo auxiliante, proficiat, &c. *Greg. I. 12. epist. 21. Veloci ad agiulphum militum. Iuo par. 10. c. 90. de cr.*

CAP. VII.

Aldio vir memorandus post aduentum hominum vestrorū nobis scripsit, quia in proximo iam Ariulphus esset, & timuimus, ne milites, qui ad vos diriguntur, in manus eius inciderent. Et tamen hic, quantum Deus adiuuerit, contra eum filius noster gloriosus magister militum se parauit. Sed & gloria vestra, si huc perterit ipse hostis, quomodo consuecistis,

Cum auxilio Dei, à dorso eius, quod potestis, perficite. Speramus enim in omnipotentis Dei virtute, & in ipsius beati Petri Apostolorum Principis, in cuius ille natali sanguinem effundere desiderat, quia ipsum sibi contrarium line mortis inueniet. *Gregor. Mauricio & Vitaliano. l. 12. regis. epist. 22.*

CAP. VIII.

Suppliciter gloriæ vestræ per filium nostrum Vitalianum, cum quo & tractetis & verbo, & scripto mandauimus. Vndecimo autem die mensis Ianuarii Ariulphus hanc epistolam, quam vobis direximus, transmisit: & ideo relegentes eam videte, si in fide sua Suanenses, quam reipub. promiserunt, persisterunt: obfidesque dignos, de quibus positis confidere, ab eis percipite, & insuper eos sacramentis obstringite, reddentes eis, quod loco pignoris sustulistis, & sermonibus vestris eos sanctes. Si autem manifestissime cognoueritis, eos cum Ariulpho de sua & subiectione locutos fuisse, vel certe obfides ei dedisse, sicut nos Ariulphi epistolam, quam vobis direximus, dubios reddidit, salubri consilio pertractantes, ne in aliquo anima nostra de sacramentis grauetur, quidquid vtile reipub. iudicaueritis, peragite. Sed ita faciat gloria vestra, vt neque sit aliquid, vnde possimus ab aduersariis comprehendi, neque in quo vititas reipub. quod auertat Dominus, negligatur. Præterea gloriosi filij estote solliciti, quia quantum comperi hostem collectum habet, & Natina dicitur residere, & si huc cursum, Deo sibi irato, mittere voluerit, vos loca ipsius, quantum Dominus iuuauerit, deprædate: aut certe scultas, quos mittitis, solliciti requirant, ne doleas factum ad nos discurrat. *Gregor. l. 12. ep. 23. Mauricio & Vitaliano. Anselm. l. 13. c. 8.*

CAP. IX.

Summa militiæ laus, inter alia bona metita, hæc est: obedientiam reipub. vtilitatibus exhibere, quodque sibi vtiliter imperatum fuerit, obtemperare: sicut etiam nunc deuotionem vestri fecisse didicimus, quæ epistulis nostris, quibus magnificum virum Constantium Tribunum custodiæ ciuitatis deputauimus præesse, paruit, & congruam militaris deuotionis obedientiam demonstrauit. Vnde scriptis vos præsentibus curauimus admonendos, vt prædicto viro magnifico Tribuno, sicut & fecistis, omnem debeatis pro serenissimorum dominorum vtilitate, vel conseruanda ciuitate obedientiam exhibere: quatenus quidquid à vobis hæcenus bene gestum agnosceretur, per præsentistemporis vigilantiam, ac sollicitudinem augmentetur. *Gregor. l. 12. ep. 24. Militibus Neapolitanis. Anselm. l. 13. c. 9.*

CAP. X.

De signo crucis pro signo militati ad bellum ferendo. *Nicol. ad consula Bulgar. c. 33. vide LXVI.*

CAP. XI.

Consulitis, si debeatis, quando nuntius va-

nerit, vt ad præliandum pergatur, mox proficiscis, an sit aliqua dies, in qua non oporteat ad præliandum exire: In quo respondemus, non est vlla dies in quibuscumque negotiis incipiendis, vel exetendis penitus obseruandas præter, si iunia non igeat necessitas, supra memoratos dies celeberrimos, & omnibus venerabiles christianis, non quo vel in his tale quid fieri prohibeatur, cum non sit in diebus spes nostra ponenda, nec à diebus, sed à Deo solo viuo, & vero salus omnis penitus expectanda. Sed quo, si inenitabilis necessitas non est, vacandum est in his solito studiosius orationi, & tantæ festiuitatis mysteria frequentanda. Nam cum Hebræi, quondam sabbatum obseruantes, nolissent contra hostes suis die sabbatorum arma sustollere, & Deus omnipotens, quod in se tantum, & non in obseruanti a dierum spes esset, & fortitudo locanda voluisset ostendere, occisi sunt ex eis mille viri, ita vt superstites pœnitenti ducti inuicem dicerent: Si omnes fecerimus, sicut fratres nostri fecerunt, & non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris, & iustificationibus nostris, citius disperdent nos à terra. *Nicol. ad consula Bulgar. c. 34.*

CAP. XII.

Referitis, quod soliti fueritis, quando in prælium progrediebamini, dies, & horas obseruare, & incantationes, & ioca, & carmina, & nonnulla auguria exercere: & instrui desideratis, quid nunc vobis agendum sit, &c. Cum in prælium proficisci disponitis, quod ipsi commemorastis, agere in Dei nomine non omittite: id est ad ecclesias ire, orationes peragere, precantibus indulgere, missarum solemnium interesse, oblationes offerre, confessionem delictorum sacerdotibus facere, reconciliationem, & communionem percipere, carceres apertire, vineula dissoluere, & seruos, & præcipue contrafactos, & debiles, atque captiuos libertati donare, ac indigentibus elemosynas erogare. *Nicol. ad consula Bulgar. c. 35.*

CAP. XIII.

Dicitis, quod quando in castris estis, orationem perfectam, & congruam facere nequeatis, ac per hoc exponi cupitis, quid agere debeatis? Vndenos contra suademus, vt quantum plus hostes exiunt, & necessitas, vel tribulatio incumbit, tanto instantius orationi operam detis, nam partes nostri prius oratio, quam pugnando victores fuere, & voti compotes plus precibus, quam præliis exierunt. Denique Moyses orabat, & Iosue pugnabat: sed plus ille vincebat orando, quam iste pugnando. *Exod. 17. b.* aptius ergo ab armis, quam ab oratione vacandum est. *Nicol. ad consula Bulgar. c. 38.*

CAP. XIV.

Consuetudinem patris vestri perhibetis inesse, vt priusquam ad pugnam progrediamini, mittatur à dominatione vestra fidelissimus, & prudentissimus vir, qui cuncta arma, & cauallos, & quæ necessaria pugnae existunt,

21. 9. 8. c.
18.

† subdi-
tione.

Exod.

17. b.

consideret, & apud quem inutiliter preparata inuenta fuerint, capite puniunt. Nunc autem nosse cupitis, quid nos hinc fieri decernamus. Sed hæc nos cuncta vobis ad spiritus appatus armaturam convertere suademus, & tantæ severitatis rigorem ad pietatis exercitium inclinare monemus: ita ut sicut hætenus illa preparatio armorum, & equotum diligenter inquirerebatur, virtum bene apta esset contra visibiles hostes; ita nunc studiose inuestigetur, ut arma spiritali, id est, bona opera, singuli preparata possideant adversus Principes, & Potestates, adversus mundi rethores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitia in caelestibus. Porro equus animus intelligitur: quia nimirum sicut homo portatur equo, sic & regitur animo. Optime ergo qui arma contra hostes preparata non habet, perit; quia, ut scriptum est, Maledictus vir, qui facit opus Dei negligenter. De equo vero, qui imparatus est animo, bene per Psalmistam dicitur: Falsus equus ad salutem, in abundantia autem virtutis eius non erit falsus, nisi enim falsus esset, imparatus non esset. Equo contra de preparato dicitur: Equus paratus ad diem belli, dominus autem salutem tribuit. Sic itaque quod hætenus carnaliter observastis, & arma, quæ forsitan ab inopibus hæc preparare non valentibus crudeliter exegistis, iam nunc spiritaliter veneramini: & hæc magnos, & patuos preparate pie, & indeficienter hortamini. *Nicol. ad cons. Bulg. c. 40.*

CAP. XV.

Si quadragesimali tempore liceat, si necessitas exigit, vel si non exigit illa necessitas, ad bella procedere, non vobis est necessarium exponendum, &c. Bellorum quippe, ac præliorum certamina, nec non omnium iurgiorum initia Diabolice fraude sunt artis profecto repleta, & dilatandi tegni cupidus, vel ita, vel invidie, vel alius cuiuspiam viri dilector tantum his intendere, seu delectari conuincitur. Et ideo si nulla virget necessitas, non solum quadragesimali tempore, sed omni est præliis abstinentum. Si autem inuitabilis virget opportunitas, nec quadragesimali tempore pro defensionem suam, quam patitur, seu legum paternarum bellorum proculdubio præparationem patendum: ne videlicet Deum videatur homo contempnere, si habet, quod faciat, & suæ, ac aliorum salutem consulere non procurat, & sanctæ religionis detrimenta non præcauet. Poterunt enim Iericho, filius Israel, qui sabbatum iam obseruandum susceperant, etiam sabbato virum circumuehentes, & tubis clangentibus, ad terram protrahere sunt. *Nicol. ad cons. Bulg. c. 46. Iacob. 8. tit. 4. c. 33. panor. & par. 10. c. 93. descr. Cesar. lib. 7. c. 11.*

CAP. XVI.

Qui odij meditatione, vel propter auaritiæ paganum occidit, &c. ut homicidam conuenit poenitere, quando quidem nex exteris gentibus, nisi oblata pacem respiciunt, bellum

est populo antiquo penitus auferre præceptum. *1. Tim. 1. cap. 27.*

Pars Octaua.

De torneamentis, seu singulari certamine.

CAP. I.

Felicis memorix Papæ Innocentij, & Eugenio prædecessorum nostrorum vestigis inherentes, detestabiles nundinas, vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex conditio venite solent: & ad ostentationem virum suarum, & audaciz temerarie congregiuntur; unde mortes hominum, & animarum pericula sæpe pronuntiant, fieri prohibemus. Quod si quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamuis ei poscenti venia non negetur, Ecclesiastica tamen careat sepultura. *Alex. 1. in conc. Later. c. 20. Innoc. 9. in conc. Rom. c. 10. Eugen. 1. in conc. Remen. c. 12.*

CAP. II.

Licet torneamenta sint in diuersis conciliis sub certa pœna generaliter interdicta: quia tamen hoc tempore crucis negotium per ea plurimum impeditur, nos illa sub pœna excommunicationis firmiter prohibemus vsque ad triennium exteteri. *Innoc. 1. in conc. gen. Later. in fine.*

CAP. III.

Detestabiles illas nundinas, vel ferias, in quibus milites ex conditio venite solent: & ad ostentationem virum suarum, & audaciz temere congregiuntur, unde mortes hominum, & animarum pericula sæpe pronuntiant, omni modo fieri interdicimus. Quod si quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamuis ei poscenti poenitentia, & vicarium non negetur, Ecclesiastica tamen careat sepultura. *1. in Roman. sub Innoc. 1. cap. 10. apud Ius. post panor. Eugen. 1. in conc. Remen. cap. 7. ad 12.*

CAP. IV.

Monomachia in legem assumi, nusquam preceptum fuisse repetimus, quia licet quoddam in iussu legimus, sicut sanctum David & Goliath facta prodit historia: nusquam tamen, ut pro lege teneatur, alibi diuina sancit auctoritas, cum hoc, & huiusmodi festantes, Deum solum modo tempre videantur. *Nicol. ad Carol. Regem epist. qua incipit: Numquam aque. Bar. lib. 9. c. 51. Iuuar. 8. cap. 187. decret. epist. 68. vel 41. ad Genoman. Episc. c. 74. vel 100. ad Guilelmum.*

CAP. V.

Quia ex huiusmodi iuramentorum (Irigantium, qui in forensi iudicio contra se iurabant) immo per iuramentum contentione, etiam vsque ad armorum certamina solet protumpi, & crudelissimo spectaculo effunditur cruor belli in pace: statim iuxta antiquum Ecclesiasticæ observationis morem, ut quicumque tam iniqua, & Christiane paci inimica pugna alterum occiderit, seu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequissimus, & læro cruentus ab

De torn.
c. 1. Gr.
1. c. 1. in
1. c. 1.

Id. c. 1.
de torn.
1. c. 1.

*omino:

2. g. 5. 6
12.
1. c. 1.
16.

Ecclesię, & omnium fidelium cœtu separatus, ad agendam legitimam pœnitentiam modis omnibus compellatur. *Valentin. sub Leobario. cap. 12.*

Pars nona.

De illo, qui inimicitias gerit cum alio.

CAPVT I.

22. q. 4. c. 11. **Q**ui sacramento se obligauerit, vt litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat: pro petitorio vno anno à communione sanguinis, & corporis Domini segregatus, reatum suum elemofynis, steribus, & quantis poterit ieiuniis, abfoluat. Ad caritatem vero, quę operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet. *Iherd. cap. 7. vide Troß. cap. 11. Burch. lib. 12. cap. 17. Ius par. 12. cap. 74. Raban. cap. 20. de pœnit.*

CAP. II.

Joan. 14. Propter illud caeleste mandatum: Pacem meam do vobis, &c. si inter confacerdotes ex causa luor emerferit, vt pendente certamine sibi inuicem reconciliari non possint: electis ab vtraque parte fratribus, id est, presbyteris, litis iacula fiant, & votũ pacis acquirant, &c. Si quis tunc reconciliari neglexerit, eum ad synodum venerit, non solum reatum coram cœpiscopis se cognoscat incurrere, verũ etiam congruę pœnitentię intelligat vindictam subite. *Tanen. y. cap. 2.*

CAP. III.

Dist. 90. c. 2. Discordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionẽ, nullo modo recipiendę esse censuimus. De personis tamen discordantium, id speciali definitione præcipimus, vt antequam eos reconciliatio veta innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctę percipiat: sed geminato tempore per pœnitentiã compensabunt, quod discordiæ seruierunt, &c. *Tolet. xi. cap. 4.*

De proditoribus, perfugis, fugitiuis, & de iis, qui contra superiores coniurant.

Tit. II.

CAPVT I.

11. q. 12. c. 14. **C**oniurationes, & collegia ab externis legibus prohibentur, multo magis in Ecclesia. Si clerici, vel monachi id fecerint: & contra Episcopum, vel clericos cõspirauerint, à gradu suo cadant. *Chalced. cap. 18. Trull. cap. 34. Format. cap. 74. Tilen. post. epist. Synod. Raban. cap. 19. de pœnit. Burchard. lib. 10. cap. 68. Ius par. 12. cap. 87. decret. Aufelm. lib. 8. cap. 16.*

CAP. II.

Secretas insidias, vel manifestas Pontifici-

bus à quibuscumque illatis, si quis ad Ecclesię pertulerit noticiam, potiarur honore: & hi, qui aduersa eis moliantur, sicut à sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, pœnitentia abiciantur. *Synod. Roman. v. sub Symmacho. antistita.*

CAP. III.

Vestis maiestati non manet incognitum, qualiter illicitas coniunctiones Romani, ac Longobardi, simul & Franci contra Apostolicam, & Imperialem voluntatem facere præsumperunt in territoris beati Petri Apostolorum principis. Petimus, vt sicut à vestris antecessoribus Imperatoribus prohibitum est, ne quoquo modo ferent, ita amodo vestro Augustali decreto omnimodis prohibeantur: & synodalter, ne amodo, & deinceps fieri temptetur, in perpetuum firmiter statuatur, atque firmetur. *Raunnen. sub Ioan. ix. par. ult. cap. 8.*

CAP. IV.

Episcopos Longobardiz, qui spreta canonica, & Apostolica auctoritate contra beatum Petrum Apostolum principem sacramento conspirauerunt, auctoritate eiusdem beati Petri ab omni Episcopali officio suspendimus, & à communione sanctę Ecclesię separamus. *Gregor. vii. in synod. Roma. ann. 3. sub Pontificatus.*

CAP. V.

Vsuarij, &c. & fidei proditores excommunicentur. *Gregor. vii. in concil. Rorpa. ann. incert. cap. 16.*

CAP. VI.

Sialiquis nunc in malum oculos alicuius Principis incipit tractare, manifeste reus maiestatis iudicatur: & infamis efficitur, aut potius capitali sententię subiacet. *Anaclet. epist. 2. post princ. Alex. epist. 1. post princ.*

CAP. VII.

Proditoris ne calumnia, nec vox audiat. *7. q. 2. Eleuth. epist. vni. ante fin. Felix. epist. 1. ante med. 2. Nican. c. 59. apud Iul. epist. 2. c. 24.*

CAP. VIII.

Conspirationum crimina vestris in factis. *11. q. 1. c. 25.* bus vigere audiuius, & plebes contra Episcopos suos conspirare. Cuius criminis astutia non solum inter Christianos abominabilis est, sed etiam inter ethnicos, & ab exteris legibus prohibita: & ideo huius criminis reos non solum Ecclesiasticę, sed etiam sæculi damnant leges, & non solum conspirantes, sed etiam consentientes eis. Antecessores vero nostri cum plurima turba Episcoporum, quicumque eorum in sacerdotali honore sunt positi, aut exsunt clerici, honore, quo vtuntur, cadere præceperunt: ceteros vero communionem priuari, & ab Ecclesiã extorfes fieri iusserunt: omnesq; simul vtriusque ordinis viros infames esse censuerunt, & non solum facientes, sed & eis consentientes, &c. Hivero in nullius accusationem sunt recipiendi, nec

* anathe-
corum, vel* anathematum vox vlti nocere,
vel accusare potest. *Callist. epist. 2. in prin. Burch.*
lib. 20. cap. 64. in par. 6. cap. 346. & par. 12. cap. 85.
decr.

CAP. IX.

11. q. 1. e. Si aliquis clericorum suis Episcopis in-
stus, aut infidator fuerit, eosque cuminari vo-
luerit, aut conspirator fuerit, mox ante exa-
minatum iudicium submotus à cleto curiæ
tradatur, cui diebus vitæ suæ deficiat, &
infamis absque vlla spe restitutionis perma-
neat. *Fabian. epist. 2. prope fin. Gregor. vii. lib.*
7. regist. epist. 2. ante med. Denisd. par. 4. An-
selm. lib. 7. Capital. 159. Tarracoen. lib. 2.
cap. 23.

CAP. X.

3. q. 4. c. Clericus, qui Episcopum suum accusauit,
aut ei infidator extiterit, non est recipien-
dus; quia infamis effectus est; & à gradu de-
bet recedere, aut curiæ tradi seturus. *Steph.*
epist. 2. in med. Greg. vii. lib. 7. regist. epist. 2.
in med. Denisd. par. 4.

CAP. XI.

Infames sunt impugnatores Episcoporum,
&c. & qui de publicis fugiunt pæliis. *Enseb.*
epist. c. ante med.

CAP. XII.

Matth. 18. Quid iure de his faciendum sit, qui ad occi-
dendum Regem insurrexerint, venerandæ
leges, quas scripto mittimus, vos astatim edo-
cebant. Verumtamen hoc in arbitrio Regis
manet, qui non semel tantum, sed & septua-
gies septies debet peccanti dimittere, iuxta
quod Dominus in Euangelio sancto Petro mân-
dauit, nam qui plus dimittitur, plus diligit. Et
quemadmodum Euangelium docet, Rex decem
milia talenta, id est, multa, & immania
peccata seruo dimittere; si ipse confesso suo
centum denarios, id est, minora dimittere vo-
luisse. *Nico. ad consula Bulgar. cap. 19.*

CAP. XIII.

Matth. 18. Quid de homine libero iudicandum sit, qui
de patria sua fuga lapsus fuerit, se compre-
hendatur? Nihil vique; nisi quod leges decer-
uunt, &c. Non nulli patrum nostrorum exules
per plurimos annos in terra non sua habita-
uerunt. Alioquin liber non est, si de patria
sua quis non audet egredi. Porto si liber est,
& in re nullus conditionis nexibus tenetur
obstrictus, non fugit, sed exit de patria sua;
quemadmodum & Abtah non fuge, sed exi
de terra tua, dicitur. *Nicol. ad consula Bulgar.*
cap. 20.

CAP. XIV.

Matth. 18. Si seruus dominum fugiens, recesserit; si
comprehensus fuerit, ignoscendum est ei, alias
autem legum scita non transcendantur in eo.
Verumtamē semper illud à Apostolo Pauli præ-
ceptis habetur salubris: admonens prius
centis. Domini, quod iustum est, & æquum
seruis præstare, sciens quoniam & vos Do-
minum habetis in cælo. *Nicol. ad consula Bul-*
gar. cap. 21.

CAP. XV.

Citca hos, qui, quando ad pugnam contra
hostes proceditis, fugam arripiunt, si non mi-
seticorditer præueniat compassio, saltem le-
gum temperetur seueritas. *Nicol. ad consula*
Bulgar. c. 22. De iis, quibus iustum est contra
hostes progredi, & iussioni parere contem-
nunt, eadem suademus. Ibid. c. 23.

CAP. XVI.

Cleticus, qui adulationibus, & proditori-
bus vacare deprehenditur, ab officio degre-
detur. *Carib. i. c. 36. Barc. h. 2. c. 176. in l. 3. tit. 15.*
c. 7. par. 6. c. 267. decret.

CAP. XVII.

Qui in tradendis, vel capiendis ciuitatibus
intestuisse fuerint detecti, non solum à com-
munionem habeantur alieni: sed ne conuiuio-
rum quidem admittantur esse participes. *An-*
degan. c. 6.

CAP. XVIII.

Si qui clericorum rebeli auctoritate se in
vnum coniuratione intercedente collegierint,
& aut sacramenta inter se data, aut chartulam
conscripam fuisse patuerit, &c. cum in syno-
dum ventum fuerit, in præsumptos iuxta
personarum, & ordinum qualitatem à Ponti-
ficibus, qui tunc in vnum collecti fuerint, vin-
dicetur: quia sicut caritas ex præceptis Domi-
nicis corde, non chartulæ conscriptione, vel
coniurationibus est exhibenda: ita quod super
sacras admittitur scripturas, auctoritate, & di-
strictione Pontificis est reprimendum. *Aurel.*
ij. c. 21.

CAP. XIX.

Multis in perniciem animæ suæ ita conati
sunt, aut conantur assurgere, ut animas lon-
ga temporis quiete sine vlla status sui compe-
titione viuentes, nunc improba prodicione,
atque traditione aut captiuauerint, aut capti-
uare conentur. Si emendare distulerint, quo-
usque hos, quos abduxerunt in loco, in quo
longum tempus quiete vixerunt, restitute
debeant, ecclesiæ communionem priuentur.
Lugdun. c. 3.

CAP. XX.

† Concinnabula, vel coniurationes secun-
dum concilium Nicænum non fiant clerico-
rum, quæ sub parricinio solebant fieri laico-
rum. Nec vnusquisque de inferiore gradu
seniorem sibi elatus aut intercept, aut iniuriat.
Quod si quis prætermissis tam iustis censuræ
ordine, ausus fuerit facere, distictione suæ
suma corrigatur, ut sub poenitentis nomine
vicio recedente, id est, anno vno in monaste-
rio secat abire superbiat, unde inflatur.
Narbon. c. 5.

CAP. XXI.

Multarum gentium tanta extat perfidia inimorum, ut fidem sacramento promissam Regibus suis observare contemnant, &c. Non sit in nobis, ut in quibusdam gentibus infidelitatis subtilitas impia, non subdola mentis perfidia, non perituri nefas, & conurationum nefanda molimina. Nullus apud nos presumptione regnum accipiat, nullus excitet mutuas seditiones civium, nemo medietur interitus Regum: sed defuncto in pace Principe, primates gentis eum sacerdotibus successorem Regni concilio communi constituent, &c. Quicumque ex nobis, vel totius Hispanie populis qualibet conuratione, vel studio sacramentum fidei suæ, quod pro patriæ gentisque Gothorum statu, vel consecratione regis salutis pollicitus est, temeraverit, aut Regem necesse attrectaverit, aut potestate regni exuerit, aut presumptione tyrannica regni fastigium usurpaverit, anathema sit, in conspectu Dei Patris, & Angelorum; atque ab Ecclesia Catholica, quam perituro profanaverit, efficiatur extranscens, & ab omni cetero Christianorum cum omnibus impietatis suæ locis: quia oportet ut vna pœna teneat obnoxios, quos similis error inveniunt implicatos, &c. *Tolet. xv. cap. 74. Tolet. xvi. cap. 10.*

CAP. XXII.

Si quisquam quæcumque argumentatione Reges odiose molestare, aut lædere fuerit conatus, sit anathema in Christianorum omnium cetero, atque superno condemnatur iudicio: sit exprobrabilis omnibus Catholicis, & abominabilis sanctis Angelis in ministerio Dei constitutis. Si hoc sæculo perditus, & in futuro condemnatus, &c. *Tolet. v. cap. 1.*

CAP. XXIII.

Contra reos læzæ maiestatis. *Toletan. v. c. 3. 6. 7. & 8. vi. conc. cap. 14. 17. 18. & vii. cap. 1. & xy. cap. 1. 3. 7.*

CAP. XXIV.

Quia & religioni inimicum, & hominibus constat esse perniciosum, fuerit illicita cogitare, & casus Principum exquirere, ac sibi in posterum providere, &c. Censemus, ut quisquis inuentus fuerit talia perquisisse, & viuentem Principe in alium attendisse pro futura Regni spe, aut alios in se propter id attraxisse, à conventu Catholicorum excommunicationis sententia expellatur. *Tolet. v. cap. 4.*

CAP. XXV.

Prauarum audacia mentium sæpe malitia cogitationum, aut causa culparum refugium appetit hostium. Vnde quisquis patratior culparum extiterit alium virtutem petens defendere aduersatorum; & patriæ, vel genti suæ detrimenta intulerit eorum; in potestate Regis, ac gentis reductus, excommunicationis, & reclusus longinquioris pœnitentiæ legibus subdatur. Quod si ipse mali sui prius reminiscens ad Ecclesiam fecerit confugium, intercessu sacerdotum, & reuerentia loci regis in eis pietas

reueretur, comitante iustitia. *Toletan. v. c. 12.*

CAP. XXVI.

Si quis clericus à maximo gradu usque ad minimum in alienæ gentis regionem se contulerit, ut ex ea genti Gothorum, vel Regi, vel regno nocere possit; itemque qui huiusmodi homini consilium, vel auxilium præbet, omni honoris sui gradu prioretur; & si recte pœniteat, communio ei tantum concedatur in fine vitæ. *Tolet. v. c. 1.*

CAP. XXVII.

Non erit ab anathematis sententia alienus, aut diuinx animaduersionis vitione securus, quisquis contra salutem Regis deinceps, aut crexerit vocem, aut commouerit eadem, aut quæcumque exquisierit lædendi vitionem. *Tolet. xij. c. 1. in fin.*

CAP. XXVIII.

Est quorundam secularium, & quod peius est sacerdotum improbanda satis obstinatio animorum, qui fidem suis principibus subiuramento promissam observare contemnant; & verborum furo iramenti obnubilent promissionem, &c. Vnde quia Sibertus Toletanæ sedis Episcopus talibus machinationibus denotatus repertus est, pro eo, quod serenissimum Dominum Egicanem Regem non tantum regno priuare, sed interimere definitum, per decreti nostri definitionem iam & loco, & honore priuatus exiit, &c. Qui inuentus fuerit talia fecisse, & viuentem Principe in alium attendisse Regem futurum, à conventu Catholicorum excommunicationis sententia repellatur: honore, & loco pulsus, & omnibus rebus exuto perpetuo exilio maneat relegatus, &c. *Tolet. xv. c. 9. & in decreto iudicij.*

CAP. XXIX.

Super alia sua scelerata (iudei) non solum statum ecclesiæ perturbare maluerunt, verum etiam ausu tyrannico inferre conati sunt ruinam patriæ, ac populo vniverso, &c. Quæ de causa dū in hac sancta synodo, per alias causarum semitas digigeremus, eorumdem infidelium conspiratio ad vnionis nostræ peruenit auditus, eo quod non solum contra suam pollicitationem suorum ætuum obseruatione, tunicam fidei, quæ eos per vnam sacri baptismatis induit sanctæ mater ecclesiæ, maculauerint, sed, & regni fastigium per conspirationem usurpare maluerint, &c. Huius decreti nostri sententia eos decernimus irreuocabili nostri censura scilicet, ut ex iussione Principis nostri suis omnibus rebus nudati, & ipsæ reclusæ fidei viribus sociatæ, tam eorumdem perfidorum personæ, quam vxorum suarum, ac filiorum, vel reliquæ posteritatis à locis propriis exulantes per cunctas Hispaniæ provincias perpetuo seruatus subactæ maneant vsquequaque perpelli, &c. *Tolet. v. c. 8.*

CAP. XXX.

Si quispiam Episcoporum, aut quilibet sequens ordinis Ecclesiastici deinceps timore,

aut cupiditate, aut qualibet fufione à domi-
no, & orthodoxo Ludouico Imperatore defe-
cerit: aut etiam sacramentum fidelitatis illi
promiffum violauerit; & eius contrarius male-
uola intentione quolibet modo fe copulaue-
rit, gradum proprium canonica, atque syno-
dali fententia amittat. Quod fi quifquam lar-
cus fuperius comprehenfa facere tempraue-
rit, fciat fe ab vniuerfo gradu anathematizan-
dum. *Aquisgr. q. fub Ludou. par. 2. c. 12.*

C A P. XX XI.

Statuimus, atque auctoritate Ecclefiaftica
confirmamus, eos, qui contra Regem, vel Ec-
clefiafticas dignitates, fiue reipublice potefta-
tes in vnoquoque ordine legitima difpofitio-
ne conftitutas, coniurationes, & confpiratio-
nes rebellionis, & repugnantiae faciunt à com-
munione, & confortio Carholicorum veram
pacem amantium, fubmouendos; & nifi per
penitentiam, & emendationem paci fe Ecce-
fiafticae incorporauerint, ab omnibus filiis pa-
cis fancimus extorres. *Magn. fub Roban. c. 5.*

C A P. XXX II.

Si quis quemcumque contra nos, & contra
pacem finceritatem aliquid moliri manifefto
cognouerit, fi eum conuetttere nequiuert, a-
perire prodar, atque denotet; & confilio, atque
auxilio Epifcopalis auctoritatis, & fidelium v-
nanimis, vt honor, & poteftas regia incon-
uulfa permaueat totis nifibus decetare, & ad-
iuuare procuret. *Carolus Rex in conc. Helon. apud
Melden. c. 2.*

C A P. XXX III.

Si quis contra regiam dignitatem dolose,
ac callide, ac perniciofe fatagere comprobatus
fuerit, nifi digniffime fatisfecerit, anathemati-
zetur. *Melden. c. 14.*

C A P. XXX IV.

Si quis poteftati regiae, quae non eft, iuxta
Rym. 19. Apoftolum, nifi à Deo, contumaci, ac inftato
fpiritu contra auctoritatem, & rationem per-
tinaciter contradicere praefumpferit; & eius
iufus, & rationabilibus imperis fecundum
Deum, & auctoritatem Ecclefiafticam, ac ius
ciuile obtemperare irrefragabiliter noluerit,
anathematizetur. *Melden. c. 15.*

C A P. XXX V.

Quicumque laicorum in aduerfitate pro-
priae gentis, aut patriae, vel regiae poteftatis ad
externas partes fe conferendo noxijs fuerit
vltra repertus, non folum omni rerum fuarum
proprietate priuetur, fed & perpetua excom-
municatione damnato numquam illi, praeter-
quam in vltimo mortis fuae, communio tri-
buatur. *Formos. c. 43.*

C A P. XXX VI.

Deus, qui ad hoftes fe conferendo, & fuis ci-
uium nocent. *Greg. Thaumaturg. c. 7.*

C A P. XXX VII.

Quemcumque, aut per tumultuosas plebes,
aut per abfconfa dignitatis publice machina-
menta ad eptum offe conftiterit regni faftigia,
mox idem, cum omnibus tam nefarie fibi con-

ficientibus, & anathemafiat, & Chriftiano-
rum communionem amittat. *Tolet. viij. in edi-
cto Regis in fine.*

De veneficis. Tit. III.

C A P V T I.

Homicidæ, malefici, fures, facilegi, raptos-
res, venefici, nullatenus ad accusatio-
nem, vel ad testimonium erunt admittendi.

Felix. 19. in synod. Rom. epif. c. 5.

C A P. II.

Infames effe eas perfonas dicimus, quæ pro
6. q. 7. r. aliqua culpa notantur infamia: id eft omnes, 17.
& c. maleficos, veneficos, adulteros, &c. *Steph.
epif. 1. pof. med.*

C A P. III.

Hæretici omnes, & fufpecti, &c. venefici,
adulteri, &c. nullatenus ad accusationem funt
admittendi. *Emich. epif. 2. in med.*

C A P. IV.

Statuimus, vt homicidæ, malefici, &c. adul-
teri, incefti, venefici, fufpecti, &c. nullatenus
ad accusationem, vel ad testimonium funt ad-
mittendi. *Emich. epif. 3. in princ.*

C A P. V.

Circa eum, de quo feifcitamini, qui motti-
ferum quid homini dederit ad bibendum, vos
ad mifericordiam exhortamur, ficut & Domi-
nus iubet dicens: Dimittite, & dimittetur vo-
bis. *Nicol. ad confulta Balg. c. 85.*

C A P. VI.

Si quis maleficio interficiat alterum, &
quod fine idololatria perficere scelus non po-
tuit, nec in fine habeat communionem. *Elis. c.
6. Trofeta. c. 19.*

C A P. VII.

Si Epifcopo, aut presbytero cauffa crimina-
lis, hoc eft, homicidij, adulterij, furtum, &
& maleficij imputatum fuerit, in fingulis
miffam celebrare, &c. & communicare debet,
& de fingulis fibi imputatis innocentem red-
dere: quod fi non fecerit, quinquennio à limi-
nibus Ecclefiae extraneus habeatur. *Formos. c.
10. Burch. lib. 2. c. 199. 1. no. par. 6. c. 172. decreti.*

C A P. VIII.

Si quis aliquem veneno, vel herbis, aut di-
uerfi generis maleficiis perdiderit, velut pelli-
mus homicida duplici mulctetur penitentia,
Tribur. c. 50.

C A P. IX.

Mafculorum, & animalium initores, & ve-
nefici, &c. eadem condemnatione digni ha-
beantur. *Bafil. epif. ad Amphilocho. c. 7.*

C A P. X.

De penitentia venefici. *Bafil. ad Amphilocho.
cap. 64.*

Id. Ancy. cap. 21. tit. de pœnitent. mulierum, quas facinus necant. Ilrod. c. 2. eodem tit. Hæque male. Trull. c. 92. eodem tit. c. Eus. qua.

De incendiariis. Tit. IV.

CAPVT I.

VT tantas impietates, pro quibus nos ad vos venissemus, quas etiam per territoria nostra vidimus, in truncationibus, deprædationibus, incendiis, rapinis, ac violentiis à vobis diligentissime inquirantur, & prout necesse est, legaliter emendantur. *Ranen. sub Ioan. 1x. par. 3. c. 4.*

CAP. II.

23. q. 2. *Pessimam, & depopulatricem, & horrendam incendiariorum malitiam auctoritate Dei, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli omnino detestamur, & interdiciamus, &c. Si quis post huius nostræ * prohibitionis promulgationem malo studio, siue pro vindicta ignes apposuerit, vel apponi fecerit, aut appositotibus consilium, vel auxilium scienter tribuerit, excommunicatur. Et si mortuus fuerit incendiarius, * Christianorum carcat sepultura, nec absoluat, nisi prius damno, cui intulit, secundum facultatem suam resarcire, iusserit, vel iterum ignem non appositurum. Penitentiam autem ei detur, ut Hierosolymis, aut in Hispania in seruitio Dei per annum integrum permaneat. Si quis autem Archiepiscopus hoc telaxauerit, damnum restituatur, & per annum se ab officio Episcopali abstineat. Sane Regibus, & Principibus facultatem faciendæ iustitiæ, consultis Archiepiscopis, & Episcopis, non negamus. Innoc. 9. in syn. Rom. c. 18. post Ioan. panor. Eug. 11. in conc. Remen. cap. 9. Pœnit. Rom. tit. 8. c. 17.*

* confilitionis.

* Ecclesiastica.

CAP. III.

Incendiarij Christianorum villas incendunt, & plurimorum damnis, atque mortibus faciunt se dignos incendio sempiterno. *Tullen. in epist. ad Robert. & alios.*

De seditiosis. Tit. V.

CAPVT I.

Perlarum est ad sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratres velle, & ut cadant, decertare, similiter in sacramentis discrepare, & ob id contentionibus, & emulationibus inter vos fieri: à quibus dissensionibus vos auertere, & in omnibus concordare, & opem ferre vicissim mandamus. Nam si hoc agere cito neglexeritis, & vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolicæ sedis, & totius Ecclesiæ communione vos pelli non dubitemus. *Psellor. epist. 2. in prin.*

CAP. II.

Si qui Episcopi ordinari sunt, nec recepti ab illa Parochia, in qua fuerint denominati, voluerintque alias occupare parochias, & vim Præfulis earum inferre, seditiones aduersus eos excitando, hos abiici placuit. *Ancy. cap. 18. Burch. lib. 1. c. 36. Inopar. 5. c. 147.*

CAP. III.

Seditionarios numquam ordinandos electos, sicut nec usurarios, nec iniuriarum suorum vitores. *Carth. 4. c. 67. L. Agath. c. 69. Burch. lib. 2. c. 17. Inopar. 6. c. 36. decret.*

CAP. IV.

Nulli intercessori licitum sit cathedram cui intercessor datus est, quibullibet populorum studius, vel seditionibus tetinere, sed dare operam, ut intra annum eisdem Episcopum prouideat. *Charib. c. 75. G. Carib. v. c. 8. L. Afr. c. 41. L. Capitul. lib. 7. c. 120.*

CAP. V.

Clerici, qui in quacunque seditione arma volentes sumpserint, amissio ordinis sui gradu, in monasterio contradaatur penitentiæ. *Tolet. 4. cap. 44. Ansel. lib. 7. cap. 137. Terrac. lib. 6. cap. 3.*

CAP. VI.

Si quis Episcopus ordinatus fuerit, & non vult ipsam Parochiam suscipere, in qua nominatus est, sed alibi vult ordinari, & vim facit, ac seditiones concitat contra eos, qui illum ordinauerunt, hunc ab honore oportet remoueri. *Mart. Brac. c. 12.*

De usura. Tit. VI.

CAPVT I.

Quoniam multi clerici auaritiæ sequuntur oblitiscuntur scripturæ, quæ ait, pecuniam suam non dedit ad usutam, sed fornicantur, & centesimas exigunt. Si quis deinceps auentus fuerit accipere usuras, aut species frumentorum ad sexcuplum dare, aut aliud lucrum ex re mutuo data, deponatur, & alienus sit à clero. *Nican. c. 17. G. 18. L. Aquiligranen. sub Landonic. cap. 40. Mart. Brach. c. 62. vel. 63. Capitul. lib. 1. c. 5. Burch. lib. 2. c. 120. Inopar. 13. c. 8. & par. 6. c. 196. decreti. Ansel. lib. 7. c. 153. in addit. Raban. c. 32. de pœnit. Casar. lib. 8. c. 77.*

CAP. II.

Plures clericorum, & quod moerentes dicimus, eorum quoque, qui præterit sæculum conditione vocis & habitu reliquerunt, dum communes usuras, quasi manifestius dānatas exhorrent, commodata pecunia indigentibus possessiones eorum in pignus accipiunt ultra sortem. Idcirco generalis concilij decet auctoritas, ut nullus amodo constitutus in clero vel hoc, vel aliud usuræ genus exercere præsumat. Et si quis hactenus alicuius possessionem data pecunia sub hac specie in pignus accepit, si sortem suam deductis expensis de

De v. m. c. 1. G. r. ex. & in 1. code. profess. lione.

fructibus iam recepit, absolute possessionem restituat debitori. Si autem aliquid minus habet eo recepto, possessio libere ad Dominum revertatur. Quod si post huiusmodi constituta in clero quilibet existerit, qui detestandis usurarum lucris insisteret, Ecclesiastici officii periculum patiatur: nisi forte beneficium Ecclesie fuerit, quod redimendum est hoc modo de manu laica videatur. *Alexand. q. in consil. l. n. rous. 2.*

CAP. III.

De usur. Quia in omnibus fere locis crimen usurarum ita moleuit, ut multi alius negotiis pretermissis quasi licite usuras exerceant, & qualiter utriusque tituli pagina condemnentur, nequaquam attendunt. Ideo constituimus, ut usurarii manifesti nec ad communionem admittantur altaris; nec Christianam, si in hoc peccato decesserint, accipiant sepulturam: sed nec eorum oblationem quisquam accipiat. Qui autem acceperit, aut eos Christiani tradiderint sepulture, & ea, quae acceperit, reddere compellatur: & donec ad arbitrium sui Episcopi satisfecerit, ab officio sui maueat executione suspensus. *Alexand. 19. in consil. Lateran. cap. 25.*

CAP. IV.

De usur. Synodali decreto statumus, ut si de cetero quocumque preterito iudici ad Christianis graues, & immoderatas usuras extorserint, Christianorum eis participium subtrahatur, & c. *Innoc. 11. in conc. gen. Lateran. 67.*

CAP. V.

Iudicos ad remittendas usuras cruce signatis per iuramentum compelli precipimus potestatem. *Innoc. 11. in consil. gener. Lateran. cap. 16.*

CAP. VI.

Sacerdotes furore aliquo, aut venatione, & c. omnino non occupent. *Eugen. 11. in synodo Rom. & Leo. 10. c. 12.*

CAP. VII.

Usurarii, & qui tenent pignus, postquam inde habent, quod praestauerunt, excommunicentur. *Gregor. 11. in synodo Rom. ann. 1059. cap. 16.*

CAP. VIII.

Insatiabilem feneratorum rapacitatem damnamus, & ab omni Ecclesiastica consolatione sequestramus; precipientes, ut nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, vel cuiuslibet ordinis Abbas, vel quivis in ordine, & clero nisi cum summa cautela usurarios recipere presumat: sed in tota vita infames habeantur, & nisi resipuerint, Christiana sepultura priventur. *Innoc. 11. in synodo Romana. cap. 13.*

CAP. IX.

Diff. 47. Episcopus, presbyter, diaconus usuras ad debitoribus exigens aut cesset, aut deponatur. *Ap. 1. 4. 4. Cap. 11. lib. 1. c. 5. in lib. 3. tit. 13. c. 2. pan. & par. 6. 195. & par. 13. c. 15. de iur. Burch. lib. 2. c. 119.*

CAP. X.

Nec hoc praeterendum esse duximus, quod si lucrum turpis cupiditate captos usurariam exercere pecuniam, & funere velle discessere: quod nobis, non dicam in eos, qui sunt in clericali officio constituti, sed in laicos cadere, qui Christianos se dici cupiunt, condecimus. Quod vindicari acius in eos, qui fuerint comprobati, decernimus, ut omnis peccandi oportunitas adimatur, & c. Sicut non suo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercendum sœnus attemptet; indecens enim est, crimen suum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc solum aspicere, & exercere debemus; ut quod hic milencorditer tribuimus, à Domino, qui multipliciter, & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Leo 1. 1. cap. 3. & 4. Aquilifer. sub Ludou. c. 62. & 92. 1. in par. 6. c. 65. de iur. Raban. c. 32. de penus. Burch. lib. 2. c. 121. & 123. Ansel. lib. 7. c. 150. & 149. in additis. Tarracomen. lib. 4. c. 127.*

CAP. XI.

De Pecto insuper ad nos peruenisse cognoscite, quod solidos dedit ad usuram; quod vos oportet cum omni subtilitate perquirere: & si ita confiteretur, alium eligite; nam nos amatoribus usuratum nulla ratione manus imponimus. Si vero subtili habita inquisitione, hoc falsum esse patuerit, quia persona nobis ignota est, & c. cum decreto à vobis facto ad nos eum venire necesse est; ut vitam, moremque illius sollicitius inquirentes, sensum quoque pariter agnoscamus; ut si huic iudicio aptus extiterit, vestra in eo adiuvante Domino desideria compleamus. *Greg. 11. 8. qu. 8. ad dilectum, & c. in Neapoli. Ansel. lib. 6. c. 9.*

CAP. XII.

Si quis clericorum detectus fuerit usuras accipere, placuit degradari, & abstinere. Si laicus correptus promissum cessare, venia ei tribuatur, si duraverit, ab Ecclesia proniciatur. *Elis. c. 20. in par. 13. c. 12. de iur. & lib. 3. tit. 23. c. 1. panor.*

CAP. XIII.

De ministris, qui sœnerantur, iuxta formam diuinitus datam, à communione abstineant. *14. q. 4. in iudiciis: c. 1.*

CAP. XIV.

Si quis clericus pecuniam dedit ad usuram; aut conductor alienae rei voluit esse; aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exerceat, depositus à clero à communione alienus habeatur. *Arelat. 9. c. 14.*

CAP. XV.

Auaritiae cupiditas omnium in aliorum mater abutit nemo alienos fines transgrediatur, nec patrum fines. Nulli clerico liceat alicuius rei usum accipere. Quae apertissime ab scriptura divina sancuntur, magis sequenda, quam decernenda sunt. Quod laici veterat, multo magis clericis prohibendum est. Nemo contra Prophetas, vel contra Evangelia, sine

periculo quid agat, *Carth.* c. 5. *G. Carth.* 1. c. 13. *L.*
Aquis c. 61.

CAP. XVI.

In nostro concilio statutum est, ut non liceat clericis fornicare, &c. *Carthagen. 1. cap. 13. L.*

CAP. XVII.

Non oportet clericos fornerari, & vsuras,
& fescupla accipere. *Laodic. cap. 4. Aquisgran.
cap. 61.*

CAP. XVIII.

Dy. 46. Seditionarios numquam ordinandos clericos, sicut nec vſurarios, nec iniuriarum ultores. *Carib. xv. c. 67. l. Agath. c. 69. Burch. lib. 11. c. 17. Inopar. 6. c. 36. decret.*

CAP. XIX.

Illud etiam secundum scripturarum auctoritatem, vel patrum constitutionem addendum credidimus; ut ne quis clericus, qui negotiandi studium habere voluerit, vsuras accipiat; quia scriptum est: Qui pecuniam suam non dedit ad vsutam. & alio loco: Et non defecit de placentiis eius vsura, & dolus. Manifestum est enim, beatitudinis non posse consequi gloriam qui à præceptis diuini deuiauerit.

TITULUS c. 13.

CAP. XX.

19. 1. 1. Ne quis sacerdotum, vel clericorum, more
vici.
saecularium iudicium, accipiat pro impensis
patto ciniis munera, nisi in Ecclesis oblata,
&c. Si acceperit, veluti exactor foenoris, aut
usufructum possideret secundum statuta patrum
degradetur. *Tarracomen, cap. 10. Ca/sarang, lib. 5.
cap. 76.*

CAP. XXI.

Clericus à diaconatu, & supra pecuniam non commodet ad vsuras, nec de prætutis beneficijis quodquam amplius, quam datur, speret: nec ut in exercendis negotijs turpis lucri cupiditate versetur, sicut publici negotiatores, qui ad populares* pensam obsequuntur, aut sub alieno nomine interdicta negotia audeat exercere. Quod si quis aduersus hæc statuta venire præsumpserit, communionem concessa ab ordine degradetur. *Aurelian. iij. cap. 26.*

CAP. XXII.

Episcopus, presbyter, diaconus vsutas, vel
centesimas accipiens cesset, vel deponatur.
Traff. c. 10.

CAP. XXIII.

Clerici vultus nequaquā incumbant; neque turpium occupationes lucrorum, fraudisque cuiusquam studium appetant: amorem pecuniae quasi matetiam cunctorum criminum fugiant, &c. *Maxim. sub Carolo c. 10. ex Isidoro.*

CAP. XXIV.

Quidam putant, vsuram tantum esse in pecunia, quod prouidens scriptura omni rei aufert superabundantiam, vt non plus recipias, quam deisti. Solet in agris frumenti, & milii, vini & olci, ceterarumque sœuerum

vīsurā exigi, siue, vt appellat sermo diuinus, superabundantiam. Verbi gratia, vt hyemis tempore demus decem modios; & in melle recipiamus quindecim, hoc est, amplius quam partem mediam; qui iustum non se putauerit, quartam plus accipiet portionem. & solent argumentari, & dicere: dedi vnum modium, qui satis fecit decem modios: nonne iustum est, vt medium modium de meo plus accipiam, cum ille mea liberalitate nouem, & semis de meo habeat? Nolite errare, inquit Apostolus, *Gal. 6.* Deus non irridet, &c. Alij pro pecunia fac-
nerata solent munuscula accipere diuersi ge-
neris, & non intelligunt, vīsuram appellari, &
superabundantiam, quidquid illud est, si ab
eo, quod dederint, plus acciperint. *Hier. in*
com. in c. 18. Ezechiel. apud Paris. sub Luden. &
Loth. lib. 1. c. 53. vīsurus de vīsuris.

CAP. XXV

Cupiditatem tamquam radicem omnium malorum, & Apostolica damnat sententia, & ab omni ordine Ecclesiastico canonica perturbat interdictio: ita ut statuerit nullum clericum de qualibet re foras accipere. *Aguſt. ij. sibi Ludon. p. 1. c. 1.*

С А Р. XXVI.

Nemo laicorum presbyteros Ecclesiarum turpi villicationi, et secundum Apostolorum seculati, et inhonestæ negotiationis implicare, nec secum aliorum contra auctoritatem presumat ducere, quo ministerium sibi committum cogant negligere. Quod si contra interdicta præsumptum, excommunicetur. *Caeciden. c. 49. Burch. lib. 2. c. 146.*

CAP. XXVII.

Ve Episcopo ipse ipsos, atque ministris suos, & maxime Ecclesiasticos, cunctosque Christianos in sua parochia, pendentes ex hoc statuta Niceni concilij, & ceterorum conciliorum ab viuis sine excusatione compeſtant, & quos compeſcere aliter non potuerint, canonicam in eos ſententiam profectant. *Melden.*
cap. 55.

CAP. XXVIII.

Vfurarum turpia lucra canonica leuitate
inhibemus. *Valent. sub Luth. c. 10.*

CAP. XXIX.

Inhibemus modis omnibus cum ingenti
profectione pessimum lucri tabicem, vici-
um adinventionem, quam non minus clerici
frequentant, quam laici, Domini immemores
praecepti, quo dicitur, pecuniam tuam non da-
bis ad usuram, & iterum Non accipis a fra-
tre tuo usuram, nec amplius, quam dedisti.
Troscia. c. 15.

С л р. XXX.

Clerici arma portantes, & vsutarij excom-
municentur. *Pistau. c. 10.*

CAP. XXXI.

Qui vfuras accipit, fi iniultum lucrum in
pauperes confumere voluerit, & ab auaritie
motbo deinceps liberati, efi ad facerdotiu
mitten-

mittendus. *Basile. epist. ad Amphilocho. c. 14.*

Vide Aquifer. y. sub Ludov. par. 3. c. 8. tit. de turpi lucro. c. de illis & Cabil. sub Carolo c. 5. Remen. c. 32. cod. tit.

Ne quisquam pauperibus, aut mensuris inæqualibus utatur.

Tit. VII.

CAPVT I.

Super omnia autem auariciam fugite, quæ homines occasione præsentis lucri ab æternis separatis bonis. Pondere, mensuras stateras pro locis quibusque æquissima custodite; deposita fideliter restituere, iudiciū Dei semper in corde voluatis, &c. *Clem. epist. 1. post prin.*

CAP. II.

Vt pōdera, & mensuræ vbique æqualia sint, & iusta, sicut scriptum est: Æquus modius, & æquus sextarius. Ex iterum: Pondus, & pondus, mensura & mensura: verumque abominabile est: apud Deum. *Arelat. sub Carolo. c. 15.*

CAP. III.

Quod mensuræ, & pondere instita vbique habenda sint, testis est Salomō, qui dicit, quod statera dolosa abominatio sit apud Deum; & pondus æquum voluntas eius. Et Dominus in Euangelio; In qua mensura, inquit, mensi fueritis; temetietur vobis. Quod licet de mutua ibi dictum indulgentia intelligi possit; tamen non absurde, & de hac re dictum accipi valet *Turon. sub Carolo. c. 45.*

CAP. IV.

Quidam non solum clerici, sed & laici Dominici præcepti transgressores effecti minorē modium atque sextarium in vendendo, atque commodando, maioremque in recipiendo habent; simulque stateras minores, atque dolosas in mutando, atque vendendo; maioresque in recipiendo habentes. Et ob hoc dum suæ intolerabili cupiditati satisfacere æstuant, heu pro dolor, miseros quosque paupertati adducunt, & mendicos efficiunt; quoniam his inæqualibus mensuris, & diuersis forneratoribus adeo eos obligantes coarctant, vt ex vineolis suis ob mercedem laboris sui nihil testidui sibi, suæque coniugi, & liberis nec cyathus, nec vna quidē remaneat; sed vt omnia in ecelaria sua ex æde deueniant, sagaciter elaborat, &c. Quamquam ergo consuetudines peruersæ non facile corrigantur, hæc tamen consuetudo inæqualium modiorum, & iniustorum sextariorum, atque ponderum dolosorum, necesse est, vt principali metu ocyus corrigatur, & ad præceptum diuinum tanta tortitudo resisteretur: quia verendum est, ne inter cætera mala hoc quoque non solum facientibus, & consentientibus, sed etiam non cottigeribus, quod absit, proueniat in damnationem. *Parisi. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 51.*

Tom. 3.

CAP. V.

De mensurarum inæqualitate, & modis iniustis, & sextariis, quæ Domini lege haberi prohibentur; qualiter res ad certam correctionem perducere possit, non satis perspicue nobis patet, eo quod in diuersis prouinciis diuersæ ab omnibus pene habeantur. Hoc tamen modis omnibus optamus, & monemus, vt in vnaquaque prouincia Imperij nostri iustus, atque terrore celsitudinis vestræ nullus duplices mensuras in sua dominatione aut habeat, aut haberi permittat: quoniam hac occasione multos pauperes affligi in plerisque locis cognouimus, & ad pauperatē, miseriamque deuenisse. *Parisi. sub Ludov. & Lothar. lib. 3. c. 3. vide Magunt. sub Carolo cap. 14. tit. de turpi lucro.*

De turpi lucro. Tit. VIII.

CAPVT I.

Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontaneæ secundum Deum: neque turpis lucti gratia, sed voluntarie; neque vt dominantes in cleris, sed forma facti gregi ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. *Petrus Apost. epist. 1. cap. 5. num. 2.*

CAP. II.

Auaritiam, vt pote secundam idololatriam, Paulus magnus execrat Apostolus; cunctos videlicet, qui Christiano vocabulo, ab omni turpi lucro abstinere volens: multo magis etgo is, qui sacerdotio funguntur, nefas est cōepiscopos, & suffraganeos suos per quemcūque modum grauare, &c. *syno. viiq. gener. CP. sub Hadria. ij. c. 19.*

CAP. III.

Nulli liceat Episcoporum ad subiecto faciente, vel alio quolibet clerico, & piis locis donationes ultra statuta patrum exigere, aut superposita in angariis inserere: sed cum sit optimus prospector, ita prospiciat, vt vniuersæ sibi oues commissæ à se maxime alantur, atque in necessitantibus adiuuentur, quam illicitis exactionibus opprimantur. *Eugen. ij. in syno. Roma. & Leoru. c. 26. Ansel. lib. 6. c. 166. Casar. lib. 4. c. 89.*

CAP. IV.

Pravā consuetudo, pro vt accepimus, & deestabilis inoleuit; quoniam monachi, & regulares canonici post susceptum habitum, & professionem factam sprete beatorum magistorum Benedicti, & Augustini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucriti temporales addiscunt. Auaritiz namque flammis decens se pattonos caussarum faciunt, &c. Ve ergo ordo monasticus, & canonicus Deo placens in sancto proposito inuolabiliter conseruetur, ne hoc vterque præsumatur auctoritate Apostolica interdicimus. Episcopi autē, Abbates, & Priores tantæ enormitati consentien-

tes, & non corrigentes propriis honoribus priuentur, vel ab Ecclesiis liminibus arceantur. Innoc. 3. in syno. Rom. c. 6.

CAP. V.

Qualitas lucri negotiantem aut excusat, aut arguit: quia est & honestus questus, & turpis; &c. Difficile est inter ementes, vendentisque commercium non interuenire peccatum. Leo epist. 90. ad Rusticum Episc. Narbon. c. 10.

CAP. VI.

Consequens fuit, ut illa quoque quæ de Pecenariis partibus nuper ad nos missa relatio nuntiavit, non prætereunda putaremus: id est, plurimos clericorum negotiationibus inhonestis, & lucris turpibus imminere nullo pudore cernentes Evangelicam lectionem, qua ipse Dominus negotiatores è templo verberatos flagellis asseruit expulsi: nec Apostoli verba recolentes, quibus ait: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Psalmistam quoque David surda dissimulantes aures cantantem: Quoniam non cognoui negotiationes, introibo in potentias Domini. Proinde huiusmodi aut ab indignis posthac questibus nouerit abstinentium: & ab omni ciuilibus negotiationis ingenio, vel cupiditate cessandum: aut in quocumque gradu sint positi mox à clericibus officiis abstinere cogantur: quoniam Domus Dei domus orationis esse debet, & dicine officina negotiationis, & spelunca potius sit latronum. Gelas. epist. 1. c. 17. Aquilger. sub Ludou. c. 93. Ino par. 13. c. 28. decr. Casar. lib. 8. cap. 76.

CAP. VII.

Si clericus pecuniam dederit, pecuniam accipiat: si speciem, speciem. Carib. c. 16. G. Carib. 119. c. 16. L. Form. c. 69. Burch. lib. 2. c. 124. Ino lib. 3. tit. 13. c. 3. panor. & par. 6. c. 198. & par. 13. c. 9. decr. Ausel. lib. 7. c. 152.

CAP. VIII.

Placuit, ut Episcopi, & Presbyteri, & diaconi, vel clerici non sint conductores, neque procuratores, neque ulli turpi lucro, vel inhonesto negotio viduum quærant; quia respicere debent, scriptum esse: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Carib. 119. c. 15. Form. c. 67. Ausel. lib. 7. c. 151. Burch. lib. 2. c. 151. Ino par. 6. c. 242.

CAP. IX.

Canonum statutis firmatum est, ut quicumque in clero esse voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius studio non vtatur. Certe, si hæc voluerit exercere, cohibeatur à clero. Tarrac. c. 2. Burch. lib. 2. c. 122. Ino par. 6. c. 197. & par. 13. c. 13. decr.

CAP. X.

Si quis clericus solidum in necessitate presterit, hoc de vino, vel frumento accipiat, quod mereat causa tempore statuto decretum est venundari. Cæterum si speciem non habuerit necessariam, ipsum quod dedit, sine villo augmento recipiat. Tarrac. cap. 3. Ino lib. 3. tit. 13. c. 4. panor. & par. 6. c. 369. & par. 13. c. 14. decr.

CAP. XI.

Item placuit, ut sobrie, & pte, casteque iuxta Apostolum viucentes fugiamus turpis lucri gratiam. Forciul. c. 3.

CAP. XII.

Ve iuxta Apostoli vocem, sacerdotes irreprehensibiles sint, & moribus ornatissimi, & nequaquam turpibus lucris deferuiant, iuxta illud, quod ait scriptura: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus; ut ei placeat, cui se probauit, & à turpibus lucris, & viciis non solum ipsi abstineant; verum etiam plebes sibi subditas abstinere instituant. Cabro. sub Carolo cap. 5.

CAP. XIII.

Imputatur quibusdam fratribus, eo quod avaritiz causa hominibus persuadeant, ut abrenunciarent sæculo res suas Ecclesiis conferant, &c. Episcopi, siue Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avaritiam, & turpe lucrum inhiantes quoslibet homines illececos circumueniendo totoderunt; & res eorum taliperuasiuone non solum acceperunt, sed potius subripuerunt, penitentiz canonice, siue regulari, ut puta turpis lucris sectatores subiacent. Hi vero, qui vanis promissionibus, vel quibuslibet machinationibus persuasi, mentis inopes effecti, rerum suarum domini esse nescientes comam deponunt, in eo, quod ceperunt, perseverare cogantur. Res namque quæ ab illecebris, & negligentibus datæ, ab avaris, & cupidis non solum acceptæ, sed rapte noscuntur, hæredibus reddantur, qui demencia parentum, & avaritia inceptorum exhereditati esse noscuntur. Si vero nescientibus Episcopis, aut Abbatibus ministris eorum, quilibet videlicet in clero hoc fecisse conuincuntur: Episcopi, & Abbates desidia, illi vero rapacitate, & avaritia iudicentur. Homo vero, quod quisque Deo iuste, & rationabiliter de rebus suis offert, Ecclesia tenere debet. Cabro. sub Carolo. c. 6. & 7. vide Magunt. c. 23. Burch. lib. 8. c. 93. Ino par. 7. c. 111. decr.

CAP. XIV.

Ministri altaris Domini, vel monachi à negotiis secularibus omnino abstineant. Multa sunt negotia secularia, &c. quidquid plus iusto appetit homo: turpe lucrum, munera iniusta accipere, vel etiam dare; pro aliquo seculari questu pretio aliquem conducere; contentiones, & lites, vel rixas amare, &c. pondera iniusta, vel mensuras habere; negotium iniustum exercere, &c. Magunt. sub Carolo. c. 14. Magunt. sub Raban. c. 13. Burch. lib. 8. c. 90. Ino par. 7. c. 108. decr. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit.

CAP. XV.

Ve nemo sacerdotum, vel monachorum negotiis illicitis se implicet, quomodo scriptum est: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus: Ve turpia lucra, & vfuras minime exerceant; sicut ipsum habet concilium. Remen. c. 30. & 32.

Tw. 2.

1. Tim. 3.

1. Tim. 2.

16. q. 7.

c. 42. &c.

11. q. 1.

20. q. 3.

c. 11.

Ne cler.

vel mon.

c. 1. Greg.

ix. & 10.

1. collat.

quomodo.

2. Tim. 2.

CAP. XVI.

Turpis quoque lucii appetitus, ab eo, qui Episcopus futurus est, esse debet alienus; tunc enim multi docentes, quæ non oportet, turpis lucii gratia, qui totas domos subvertunt; & putant quæstum esse pietatem. Melior est autem, iuxta Salomonem, modica acceptio cum iustitia, quam multa genimina cum iniquitate. Et magis eligendum in paupertate nomen bonum, quam in diuitiis nomen pessimum. Episcopus, qui imitator Apostoli esse cupit, habens viduum, & vestitum, huiusmodi debet esse contentus, &c. Turpis lucii appetitus est, plus de presentibus, quam de futuris cogitare. Hieron.

in epist. ad Titum apud Aquil. rom. c. 10.

CAP. XVII.

Auaritiam in sacerdote vitandam & Samuel docet, nihil cuiquam etipuisse se coram populo probans: & Apostolorum pauperas, qui refrigeria sumptuum à fratribus accipiebant; & præter victum, atque vestitum nihil se aliud nec habere, nec velle gloriabantur. Quam ad Timotheum avaritiam, ad Titum turpis lucii cupiditate appetitissime notat. Hieronym. in epist. ad Oceanum apud Aquil. c. 11.

CAP. XVIII.

Comperimus nonnullos presbyteros, & monachos desertores ordinis sui, quod non sine magno animi merore prosequimur, adeo vilificationes, & negotiationes, diuersaque turpia lucra spectate, vel illud videatur completum, quod dicitur. Et erit sicut populus, sic sacerdos. Quod & leges diuinæ, & iura canonica condemnant: quantumque etiam id religioni Christianæ contrarium sit, manifestum est. Quod vero ab huiusmodi illicito actu uterque ordo & sacerdotalis, & monasticus se cohibere debeat, subter breuiter collecta testimonia declarat: aut namque Dominus in Evangelio: Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei. Et Paulus, Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus; ut ei placeat cui se probauit. Paris. sub Ludov. & Leib. lib. 1. c. 28.

CAP. XIX.

De illis presbyteris, qui contra statuta canonum villi sunt, tabernas ingrediuntur, turpia lucra sestantur, & diuersissimis modis vfuris infersunt, &c. obseruandum iudicauimus, ut ab hinc districte, fueritque coëctentur, ne per eorum illicitam, & indecentem actionem & mulierum sacerdotale vituperetur; & quibus debuerant esse in exemplum, deueniant in scandalum. Aquil. g. sub Ludov. par. 3. c. 8.

CAP. XX.

Auditur, quod monachi sprete humilitate ornamentis operam impendant; & nequam contenti communibus rebus, propriis, & lucris turpibus infersunt: quod vitium, tamquam pessimum cancer, ne vltra proferat, radicibus euellendum est. Trosc. c. 3.

De furto & rapina, maxime rerum Ecclesiarum. Tit. IX.

Videlib. xv. tit. xxv. & xxxij. lib. xxxv. tit. ix. par. ij.

CAP. I.

Scripti vobis in epistula, ne commisscamini fornicatis, non vtique fornicariis huius mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis feruentibus; alioquin debueratis de hoc mundo exille. Nunc autem scripti vobis, non commisscamini. Si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis seruans, aut maledictus, aut ebriosus, aut rapax: cum huiusmodi nec cibum sumere, &c. Paul. 1. ad Corin. c. 5. num. 10. Pius epist. 2. in m. d.

CAP. II.

Nolite errare: neque fornicarij, &c. neque fures, neque auari, &c. neque rapaces regnum Dei possidebunt. Paul. 1. ad Cor. c. 6. num. 9.

CAP. III.

Excommunicationis poenæ subdantur, qui Romanos, aut alios Christianos pro negotiatione, vel alius causis honestis nauigio vedos, ix. & c. aut capere, aut spoliare presumunt. Alex. 19. in 2. co. tit. in Bulla. c. 24.

CAP. IV.

Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. Felix 19. in 10. mod. Rom. epist. 1. c. 15.

CAP. V.

Vbicumque presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum capta fuerint, statim excommunicetur receptum venditum, vel quo ductum fuerit. Greg. 19. in conc. Rom. anno 590. c. 15.

CAP. VI.

Fures, & horum similes excommunicentur, Greg. 19. in conc. Rom. ann. 590. c. 16.

CAP. VII.

Ne aliquis laicus alterius sibi hereditates vsurpet. Urban 19. in conc. Cleramont. c. 21.

CAP. VIII.

Quicumque bona eorum, qui ad Hierosolymam proficiscuntur, distrahere, vel auferre, quâdiu in via illa morantur, præsumperint, excommunicationis ultione plectantur. Callist. 19. in conc. Rom. c. 11.

CAP. IX.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, in adulterio, periuicio, furto deprehensus deponatur, non etiam excommunicetur. Apo. c. 24. byer. G. 25. L.

CAP. X.

Qui abstulerit aliquid patri, vel matri, dicitur: que hoc peccatum non esse, homicidæ participes est, &c. Qui Christi pecunias, & Ecclesiarum rapit homicida est, atque homicida ante conspectum iusti iudicis esse deputabitur. Qui 12. 17. q. 4. p. pecuniam proximi sui, iniquitatem operatur, &c. Anac. 19. 1. ante p. 1. Lucius epist. 2. v. 15. c. 6. Tribus. c. 7. Trosc. c. 4. Barabar. lib. 11. c. 18. 1. in par. 14. c. 88. decr.

CAP. XI.

Similiter de raptoribus, vel eis, qui seniores impetunt, fieri censemus. Hos ergo sæculi leges interficiunt: sed nos misericordia præcunte, sub infamiz nota ad penitentiam recipimus. Ipsam quoque infamiam, qua sunt aspersi, delere non possumus, sed animas eorum per penitentiam publicam, & Ecclesie satisfactionem sanare cupimus: quia manifesta peccata non sunt occultæ correctione purganda. *Callist. epist. 2. in med.*

CAP. XII.

11. q. 1. c. Est in antiquis Ecclesie statutus decretum, vt *7. c. 10.* qui aliena inuadit, non exeat impunitus; sed cum multiplicatione omnia restituat. Vnde & *Luc. 19.* in Euangelio scriptum est: Quod si aliquid defraudauit, reddo quadruplum. Et in legibus sæculi cautum habetur: Qui tem subripit alienam, illi, cuius res direpta est, in decuplum, quæ sublatæ sunt, restituat. Et in lege diuina *Deut. 17.* legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi sui. Et dicit omnis populus, Amen. Talia ergo non præsumantur absque vltione; nec exerceantur absque sua damnatione. *Euseb. epist. 2. in fin. Ioan. 1. epist. 2. in med. Burch. lib. 11. c. 25 & 27. In par. 3. c. 149. & par. 5. c. 249. & par. 13. c. 1 & 37. Ansel. lib. 5. c. 41.*

CAP. XIII.

3. q. 4. c. 1. in fin. 1. c. 2. Firmantes causa patrum statuta, statuimus iterum cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, sicut dudum decretum reperimus, vt homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi; quia funesta est vox eorū, vocem enim funestam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. *Euseb. ep. 3. in princ. Hadria. ad Episc. Mediom. c. 63. Burch. lib. 16. c. 4. Ansel. lib. 3. c. 19. in par. 10. c. 37. decr.*

CAP. XIV.

14. q. 6. c. 1. in fin. 1. c. 2. Patrocinia Ecclesiastica sub tanto moderata, vt qui mine debetis impendere; quatenus si qui in furtis publicis implicati sunt, à nobis non videantur iniuste defendi; ne opinionem male agentium ex indifferetæ defensionis ausu in nos vilo modo transferamus: sed quantum decet Ecclesiam, admonendo, verbum intercessionis adhibendo, quibus modis valetis, succutite: vt & illis opinionem sanctæ Ecclesie non inquietis. *Greg. 1. 7. in dist. 12. c. 24. Rom. Defensores.*

CAP. XV.

Circa fures animalium, si non misericordia, saltem legum edicta seruentur. Similiter de iis, qui virum, aut formam inlauerint, permittimus. *Nicol. ad consulta Baluar. c. 31. 32.*

CAP. XVI.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. *Aurel. 19. c. 8.*

CAP. XVII.

Seruus Ecclesie, vel sacerdotum prædas, vel captiuitates exercere non liceat: quia iustum

est, vt quorum domini redemptionis debent præstare suffragium, per seruorum suorum excessum disciplina Ecclesiastica non maculetur. *Aurel. 19. c. 23.*

CAP. XVIII.

Si quicumque iudex clericum absque causa criminali, id est, homicidio, furto, aut maleficio iniuria afflicere, aut custodiz deputare præsumperit, quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, ab Ecclesie luminibus arceatur. *Maiscon. cap. 7.*

CAP. XIX.

Ex interpellatione quorundam cognouimus, quod calcatis canonibus, & legibus hos, qui lateri Regis adherent, vel aliquos, qui potentia sæculari instancur, res alienas competere, & nullis exerti actionibus, aut conditionibus prærogatis, miseros non solum de agris, sed etiam de domibus propriis exultare, &c. Decernimus, vt deinceps huiusmodi licentiam quicumquam non habeat, &c. Illi autem, qui contra dispositum non solum nostrum, sed etiam antiquorum patrum, & Regum venire temptauerint procellosi auaritiæ vltione plequantur. *Maiscon. 17. c. 14.*

CAP. XX.

Si monachus in monasterio adulterium commiserit; aut peculiare habere præsumperit, aut furtum fecerit; & hoc Abbas per se non emendauerit, aut Episcopo, aut Archidiacono non inrimauerit, ad penitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. *Maiscon. c. 23.*

CAP. XXI.

Nullus ante audientiam res quorumbet inuadere, aut auferre præsumat: quod qui fecerit, vt necator pauperum habeatur. *Cabil. c. 6.*

CAP. XXII.

Si sacerdotes per se, seu per quoslibet aliena diripiunt, peruasa, vel præsumpta resarciant; & pro excessu religioni contrario duarum hebdomadarum excommunicatione plequantur. *Tuler. 21. c. 5.*

CAP. XXIII.

Petimus tandem, vt ordo Ecclesiasticus, in quibuscumque ei fuerit necesse, rigorem salutis humanæ exercere, per potestatem vestram, & per ministrorum dominationis vestre secundum antiquam consuetudinem suam vigor recipiat, &c. atque consilio sacerdotali vestra sublimitas, & quisque in quolibet statu, vel ordine de rapinis, & ceteris, quæ discordiæ malo acciderunt præteritis etioribus, permutudinem gerat, & Domini reconciliationem exposulet. *Sec. Conc. Holanen. c. 12. apud syn. Melden.*

CAP. XXIV.

Apostolus Paulus dixit, quia rapaces regnū Dei non possidebunt. Et diues purpuratus non propterea ardet in inferno, quod Saluator eū referat crudeliter aliena rapuisse, sed misericorditer proptia indigenti non tribuisse. Vnde exstimate, quanta pœna cruciabitur, qui aliena diripit, si in inferno igne damnatur, qui petenti proptia denegauit. *3. mod. Tulen. in epist. ad Roher. & alios.*

1. Cor. 6.

Luc. 16.

CAP. XXV.

l. Cor. 6. Vt raptotes, & adulteri, vel rapaces, qui sicut ait Apostolus, regnum Dei non consequentur; cum quibus etiam, sicut ipse præcipit, nec cibum sumendus est, censura, & severitate Principum, qui non sine causa gladium portant, insequantur, quoad usque sacerdotum iudicio publice Ecclesiasticæ subdantur disciplinæ. *Tulien. par. ult. c. ult.*

CAP. XXVI.

Quia hæcenus indiligenter est actum, amodo omnino amemus omnes studere volumus, quo penitus à nostro regno rapina eliminetur, & pauperum voces, vique nunc Domini Sabaoth aures pulsantes querimoniarum, incipiant suo creatori laudes rependere pro ubique pace, & quiete concessa nobis à gentibus. *Syn. Treneun. in edicto Ludov. ij. Imper.*

CAP. XXVII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia, & Missi in illorum missis, & Comites in illorum comitatibus eum maximo studio, & summa diligentia curam habeant, vt quicunque raptotes, & prædatores, vbi sunt, cuiuscumque homines sunt, ad rationem deducantur, & secundum legem, quæ ibi malefacta habet, emendent, aut solvant secundum legale placitum, aut per indulgentiam sibi impetrent pardonari. Et Episcopi secundum qualitatem, & quantitatem peccatorum absque acceptione personarum rapacibus, & his similibus vitis nominatis, & conuictis poenitentem legem iniungant. *Pisten. cap. 2.*

CAP. XXVIII.

Communipalato constitutum, vt qui istas depredationes, & aliam malefacta criminaliter, & publice fecerunt, vt inde apud Dominum, & apud eos, quibus malefecerunt, se pacificent. Et quisquis hoc non fecerit, bannum nostrum dupliciter edponat, &c. Et qui post istud bannum per consensum omnium factum illa emendare, sicut illis spatium dedimus, noluerint, & omnia, quæ commiserunt, legaliter componere compellantur, & per publicam poenitentiam secundum sacros canones, Deo, & Ecclesie, in quam peccauerunt, satisfaciant, alioquin excommunicentur. *Pisten. cap. 3.*

CAP. XXIX.

l. Cor. 6. Si quis intra regnum rapinam fecerit, aut cuiuspiam nostro fidelis, cuiusque homini vi aliquid abstulerit, in triplo, cui aliquid abstulerit, legibus componat; & insuper bannum nostrum, id est, lx. solidos nobis persolvat: postmodum vero ante nos à Comite adducatur, vt in bastonio, vel in alio carcere trahatur, vsque dum nobis placuerit, penas lras. Nam si publice actum fuerit, publicam inde agat poenitentiam: quoniam raptotes, vt ait Apostolus, nisi veram egerint poenitentiam, regnum Dei non possidebunt. *Pisten. cap. 4. ex Capitul.*

CAP. XXX.

l. 9. §. 1. ult. Si Episcopo, aut presbytero causa criminalis, hoc est, homicidii, adulterii, furti, & maleficii imputatum fuerit, in singulis missam celebrare, & secretam publice dicere, & commu-

nicare debet, & de singulis sibi impositis innocentè reddere. Quod si non fecerit, quinque annis à luminibus Ecclesie extraneus habeatur.

Vormaz. c. 10. Burch. lib. 2. c. 199. Inopar. 6. c. 272. decr.

CAP. XXXI.

Franco venerabilis Tungrensis sedis Episcopus cura pastoralis permorsus suggessit, sanctam Dei Ecclesiam à schismaticis, & raptoribus grauitè vexari, Cuius suggestioni valde commolentes decreuimus, eos, qui tam pertinaciter stimulo irerunt, vt ea mala sanctæ matri Ecclesie inferrent, aut statuto tempore pia consideratione illorum saluti consulentes, videlicet vt in festiuitate S. Iohannis Baptiste octauo kalen. Iulij in Foroulii, quando iterum, Deo annuente, synodus celebranda erit, poenitentiam, & emendationem secundum præscriptum statuta patrum, se submittant: aut si instigante diabolo, cuius instinctu ad tam nefandum peruererunt flagitium, hoc cõtempserint, persequar, & irrevocabili eos anathemate feriendos esse decernimus. Eos veto, qui tremita admonitione, & diuturna conuentu sunt, vt resipiscerent, & ad poenitentiam remedia confugerent, more canum ad vomitum rapacitatis absque Dei respectu reuerfi sunt, statim sine dilatione gladio anathematis esse puniendos. *Coloniensis sub Caroli iij. cap. 2.*

CAP. XXXII.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum expolauerit, & mandauerit eum ad se venire Episcopus, vt audiat, & is contempserit, mox inuicè scripta percurrant per omnes prouincias Episcopos, & quoscumque adire poterint, vt excommunicatus habeatur ipse, donec obediatur, & reddat aliena. *Tolus. c. 11.* Talium enim scelerum patratonibus, sicut in capitularibus gloriosissimo Imperatori Caroli, & Ludouici continetur, nisi post puram & publicam poenitentiam, & per Ecclesie satisfactionem, & per impositionem manus Episcoporum, nec viuus, nec mortuus communicare debemus. *Coloniensis sub Caroli iij. c. 3. Ansel. lib. 7. c. 164.*

CAP. XXXIII.

Non cessemus ad Deum clamare, ipsosque sacrilegos monere, vt per confessionem, & emendationem reatus sui dent gloriam Deo: & quoniam, vt sanctus ait Job, dedit eis Deus locum poenitentiae: videant Episcopi, ne abutantur eo in superbia. Ideo denique tales diuina dispensatio in iniquitate tolerat, vt ab iniquitate compescat. Sed si accepta poenitentia post tempora diuertunt ad culpam, & secundum duritiam suam, & cotimpnens rhesaurizant sibi iram in die iræ, districtius in vltimis iudex impensa argumenta misericordie conuertet ad poenitentiam. *Trois. cap. 4. post pen.*

CAP. XXXIV.

Esuriens non dare panem damnable est, ipso Domino in extremo iudicio dicturo: Esuriui, & non de vltis mihi manducare, &c. Quibus subiungit, Ite maledicti in ignem æternum, qui pa-

ratus est diabolo, & Angelis eius. Hinc est colligendum, quia damnatione peccandi sunt, qui aliena diripiunt, si tali animaduersione feriantur, qui sua indifferere, & immisericorditer tennerunt. Quam multiplex autem sit rapina, & quot modis agatur, Iob breuiter enumerat, inquit: Alij terminos transfulerunt; diripiunt greges; alios pupillorum abegerunt; abstulerunt pro pignore bouem viduæ; subuerterunt pauperum viam; oppresserunt manus viros terræ; agrum non sunt demerunt, & vineam eius, quæ vi oppresserunt, vindemiæ: nudos dimittunt homines vestimenta tollentes, quibus non est operimentum in frigore, &c. Audiant raptores, quid de eis vas electionis Paulus, qui ad tertium cælum raptus est, dicit: Neque rapaces regnum Dei possidebunt. Non erit raptor, non prædo pauperum regnum Dei possidebit, nisi perfectam egerit penitentiam, & iniuste sublata reddiderit. Sunt enim quidam, qui penitere quidem volunt, sed res reddere nolunt: peccatum quidem hominum genus, cui penitendi medicina omnino non prodest, si enim res rapta, cum reddi possit, non redditur, non agitur penitentia, sed fingitur. Ij enim, ut dicit S. Augustinus, scelus sibi cupiunt relaxari, & id, propter quod scelus admissum est, possidere. Non ergo remittitur rapina peccati, nisi restituatur ablatum. Sciat ergo unusquisque, raptor, non sibi dimitti rapinæ peccatum, nisi cum potest, id, quod rapuit, restituit; plerumque enim, qui aufert, amittit, siue alios patiendo malos, siue ipse male viuendo, nec habet unde restituatur, &c. Sane statuta Ecclesiæ antiquæ præcipiunt eorum, qui pauperes opprimunt, dona à sacerdotibus esse refutanda: & merito, cum sint apud Dominum abominabilia, testante super hoc scriptura: Qui offert, inquit, sacrificium de substantia pauperis, quasi qui victimat filium in conspectu patris. De iudiciis quoque, & potestatibus, qui pauperes opprimunt, in libro vi. Capitularium, cap. 418. sic continetur: Ut iudices, & potentes, qui pauperes opprimunt, si admoniti à Pontifice suo se non emendauerint, excommunicentur. Et ipsi quidem, nisi condignam de talibus gesserint penitentiam, sicut beatus testatur Paulus Apostolus, regnum Dei non possidebunt. Ceterum regalis potestas tales punire debet secundum antiquorum Regum sanctiones de his prolatas, qui infra regnum rapinam fecerint, vel apud quem scelus agnoscitur, & pars rapinæ inuenta fuerit, &c. *Troyes. c. 7. v. Capit. lib. 6. c. 354. de alitis parit corporali. b. v.*

CAP. XXXV.

Illæ cohibenda omnibus modis sunt, quæ contrariis sunt humanæ societatis, sicut sunt furta, & execrabiles rapinæ, calūniæ, oppressiones, inuasiones, quæ prius reddenda, postea sunt remedio conscientie corrigenda. *Troyes. c. 15.*

CAP. XXXVI.

Non solum prædari fugiendum, horrendumque prædicatur, sed plura concupiscere, & aliena propter turpe lucrum attingere: & qui-

enimque est eiusmodi, is est à Dei Ecclesia abdicatus. *Greg. Thaumaturg. cap. 2.*

CAP. XXXVII.

Eos, qui alienas domos inuadere ausi fuerint, si accusati quidem cõuicti fuerint, nec auditione dignos existimare: sin autem se ipsos enunciarint, & reddiderint, in eosque qui conuertuntur, ordinem subterni. *Greg. Thaumaturg. c. 8.*

CAP. XXXVIII.

Eos, qui in campo aliquid inuenerunt, vel in suis ædibus à barbaris relictum, si accusati quidem conuicti fuerint, sint similiter in iis, qui subternuntur. Sin autem se ipsos enunciauerint, & reddiderint, etiam precibus digni habeantur. *Greg. Thaumaturg. cap. 9.*

CAP. XXXIX.

Qui furatus est, si ex se quidem penitentia morus se ipsum accusauerit, anno à sola sacramentorum cõmunione arcebitur. Sin autem cõuictus fuerit, duobus annis tempus illi ad substitutionem diuidetur, & cõsistentiam; & tunc cõmunione dignus habeatur. *Basil. ad Amphic. 61.*

CAP. XL.

Diuiditur furtum in latrocinium, seu depredationem, & murorum effosionem. Idem autem utriusque, est institutum, videlicet aliena auferre: in animo autem ipsorum magna est inter se differentia, latro enim etiam homicidium ad id, quod studeat assequi, assumit, ad id paratus, & armis, & copius, & opportunitate loci: adeo ut is homicidarum iudicio subiciatur, si per penitentiam ad Dei Ecclesiam reuersus fuerit. Qui autem latenti ablatione sibi alienum vsurperet: deinde per enunciationem peccatum suum sacerdoti aperuerit, vitij studio in contrarium mutato, & griterudinem curabit: dico autem largiendo, quæ habet, pauperibus: ut dum, quæ habet, profundit, se ab avaritiæ morbo liberum aperire ostendat. Sin autem nihil aliud, præter quam solum corpus habeat, inbet Apostolus *Ephef. 4.* per laborem corporalem ei morbo mederi. Dictionis autem ita habet contextus. Qui furatur, non amplius furerur; sed potius laborem bonum operans, ut possit ei largiri, qui indiget. *Greg. Nyssen. ad Letaniam cap. 6.*

CAP. XLI.

Sacrilegium, in antiqua quidem scriptura, ne cedis quidem condemnatione visum est tolerabilius. Similiter enim qui cedis conuictus erat, & qui res Deo dedicatas abstulerat, lapidationis supplicium subibat. In Ecclesiastica autem cõsuetudine de peccatis grauitate nescio quomodo aliquid detractum, & eo lenitatis descensum est, ut illius morbis existimetur tolerabilis piaculum, in minori enim tempore, quam adulterium, ij à patrum traditione penam insepserunt. Vbiq; autem hoc in supplicij genere ante omnia viuendum est, qualis sit eius, cui medela adhibetur, affectio; & non existimare tepus ad medelam sufficere, quænam enim fuerit ex tempore medicina; sed eius, qui sibi per conuersionem medetur animum, & institutum. *Grego. Nyssen. ad Letaniam c. 8.*

De iis, qui res naufragorum diripiunt.

Tit. X.

CAPVT I.

De rap. c. 3. apud Greg. ix. c. 10. coll. **I**lli, qui Christianos naufragium facientes, quibus secundum regulam dei auxilio esse tenentur, damnanda cupiditate rebus suis spoliare præsumunt, nisi ablata reddiderint, excommunicationi se nouerint subiacere. *Alex. in conc. Later. cap. 24.*

CAP. II.

Quoniam Dei iudicio nonnullos naufragio perire cognoscimus, & eos quasi legali iure, Diabolico immo instinctu ab his, quibus misericorditer subleuati, & consolari deberent, deprecati conspicimus: statuiamus, & sub anathematis vinculo, ut à prædecessoribus nostris statutum est, iubemus: ut quicumque naufragum quemlibet, aut bona illius, inuenierit, tam eum, quam omnia sua dimittat. *Greg. vii. in conc. Rom. anni 5.*

CAP. III.

Quicumque res naufragorum diripiunt, ut raptotes, & fratrum necatores ab Ecclesiæ liminibus excludantur. *Paschal. ij. in conc. in carta. cap. 9.*

De piratis. Tit. XI.

CAPVT I.

De iud. c. Saracen. c. 6. apud Greg. ix. c. 10. coll. **S**unt, qui pro sua cupiditate in galeis, & piraticis saracenorum nauibus regimen, & curam gubernationis exercent. Tales igitur à communione Ecclesiæ præcisos, & excommunicationi pro sua iniquitate subiectos, & terri suarum per sæculi principes Catholicos, & consules ciuitatum priuatione multari, & capientium seruos, si capti fuerint, fore censemus. *Alex. in conc. gen. Later. cap. 24.*

CAP. II.

Quia cursarii, & pirarum nimium impediunt subsidium terræ sanctæ, capiendos, & expoliandos transientes ad illam, & redeuntes ab ipsa: nos speciales adiutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus: sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis scienter eommunicet aliquo venditionis, vel emptiois contractu: & iniungentes tectoribus ciuitatum, & locorum suorum, ut eos ab hac iniquitate reuocent, & compescant; alioquin quia nolle perturbare peruersos, nihil aliud est, quam fouere, nec caret serupulo societatis occultæ, qui manifesto facinorosi definit obuiare, in personas, & terras eorum, per Ecclesiarum Prælatos seueritatem Ecclesiasticam volumus, & præcipimus exerceri. *Innocen. iij. in concil. generali Lateranen. cap. vlt.*

De iis, qui nummos adulterant.

Tit. XII.

CAPVT I.

Quicumque monetam falsam se scienter fecerit, aut studiose expendent; tamquam maledictus, & pauperum virorum oppressor, nec non & ciuitatis turbator à fidelium consortio separetur. *Callist. ij. in concil. Roma. cap. 16.*

De eo, qui sepulchra violauit.

Tit. XIII.

CAPVT I.

Clericus in demoliendis sepulchris deprehensus, à clericatus ordine submotus, penitentia triennio deputetur. *Telesm. in cap. 45.*

CAP. II.

Qui sepulchra effodit vnde decem annis carebit communione. *Basil. ad Amphilocho. 65.*

CAP. III.

Sepulchrorum effossio, ipsa quoque diuulsi-
tur in id, quod veniam meretur, & id, quod non meretur. Si enim mortuorum partes religioni, & rectum corpus intactum relinques, ut nec soli ostendatur turpitudine corporis, lapidibus aliquot ex iis, qui ante sepulchrum proieci sunt, ad aliquod opus construendum usus est, ne hoc quidem est laudabile, sed ut esset dignum venia, effecit consuetudo, quando ad aliquid melius, & reipublicæ vtilius materia traducta sit: sed carnis in terram redactæ puluerem perscrutati, & ossa mouete, spe aliquem ex defossis lucrificandi ornatum, id eorum iudicio condemnatum est, quo simplex fornicatio, quemadmodum in præcedente oratione diuisio facta est, confidante scilicet æconomo, seu dispensatore ex ipsa vitæ eius, cui medela adhibetur, medicinam, ut spatium à canonibus præstitutum possit contrahere. *Gregor. Nyssen. epist. canonica ad Latonium. cap. 7.*

De crimine falsi. Tit. XIV.

CAPVT I.

Mox examinantur falsi testes, qui contra Ignatium iurauerant, & cum præscripta à synodo satisfactioe penitentia recepti sunt ad communionem Ecclesiæ, sic recepti sunt, & ceteri, qui defecerunt ad Photium desertio legitimo Antistite Ignatio. *Syn.*

viii. gen. sub H ad r. ij, actio. ix. ante finem.

CAP. II.

De reſer. Si quis ſuper aliqua quæſtione de cætero ſine
c. 8. ap. mandato ſpeciali Domini, litteras Apoſto-
Greg. ix. licas impetrare præſumpſerit, & litteræ illæ
Et in q. non valeant, & ipſe tamquam falſarius punia-
coll. c. 5. tur: niſi forte de illis perſonis extiterit, de quib-
us non debet exigi de iure mandatum. Innoc.

CAP. III.

Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix. ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 35.*

CAP. IV.

Bonorum opera inter cætera femina, ac negotia (sunt: rotis intimi cordis viceribus Deū diligere, &c. non occidere, non adulterari, nō furum facere, non concupiscere, non falsū testimonium dicere, &c. dolum eorde non tenere, nec pacem-falsam dare, &c. *Petrus Apost.* apud *Clem. epist.* 1. ante fin. *Theodulp.* ad presbyt. *Aurel.* cap. 21.

CAP. V.

Hereticis omnes, & suspecti, &c. & qui rap-
tum fecerint, vel falsum testimonium dixe-
rint, nullatenus ad accusationem sunt admit-
tendi. *Enrich. epist. 2. in med.*

CAP. VI.

Statuimus, &c. vt homicidæ, malefici, &
 1. 1. 1. 1. qui raptum fecerunt, vel falsum testimonium
 dixerunt, nullatenus ad accusationem, vel ad
 testimonium sint admittendi. *Enchir. epist. 3. in
 princ. Hadrian. ad Epi. cop. Medium. cap. 63. Burchi
 lib. 16. cap. 4. Inop par. 10. cap. 4. cap. 37. decr.*

C A P. VII.

Accusatores, & iudices non idem sint, sed
per se accusatores, per se iudices, per se testes,
per se accusati, vniufque in suo ordinabiliter
ordine, &c. De quibus omnibus vera semper
fiat æquitas, quatenus accusationis, & iudicii,
ac testimonij mercedem per veritatem
gestorum consequi valeat, scriptum est enim:
Abominatur Dominus labia mendacia, & testem
fallacem proferentem mendacia, & seminantem
inter fratres scandala, atque litigia, &c. *Damas. ap. 3. ante med. Burhard. lib. 16. cap. 31. sue lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 537. decr.*

CAP. VIII.

Siquis Episcopum, aut presbyterum, aut diaconem falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 58. Elster. c. 75.*

Cap. IX.

Requendum à nobis dicitis, quid de con-
dicandum sit, qui quemlibet falso criminatus
fuerit, & postmodum accusator fallax appa-
ruerit. De hoc quamvis veneranda leges
abunde, quod iustum est, innuant, nos tamen po-

tius cum Apostolo vos ad misericordiae viscera, quam se Deum super sacrificium velle testatur, semper convenit exhortari. Nicol. ad consules Bulgar. cap. 84. Cui.

С А Р. X.

Falsus testis, prout crimen est, abstinere, si
tamen non fuerit mortis, quod obiecit, & si
probaueit: quod diu tacuerit, biennij tempo-
re abstinere. Si autem non probauit in con-
uentu clericorum, placuit per quinquennium
abstinere. *Elis. c. 74. Burch. lib. 16. c. 19.*

С Д Р. IX.

De iis, qui falso accusant fratres suos, placuit eos, usque ad exitum non communicare sed falsum testem iuxta scripturam impunitum *Prov. 19* non licere esse. *Arel. l. cap. 14.*

CAP. XII.

Nisi digna satisfactione poenituerint, qui
falsa fratribus capitalia obieciſſe conuicti
fuerint, vsque ad exitum non communicent,
ſicut magna ſynodus ante conſtituit. *Arel. ſſ. c.*
25. Capit. lib. 6. c. 241.

CAP. XIII.

Homicidas, & falsos testes à communione
Ecclesiastica submouendos, nisi poenitentia sa- 24. q. 3.
tisfactione erimina diluerint. *Agarb. c. 37. Fe- c. inque*
net. c. 1. Magni. sub Rabano cap. 22. R. an. cap. 10.
13. de purni. Burch. lib. 6. c. 29. In par. 10. c. 38. &
18. decr.

CAP. XIV.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut testimonium falsum dixerit; ab officio honore depositus in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Aet. c. 50.*

CAP. XV.

Si quis clericus in falso testimonio conuictus fuerit, reus capitalis criminis confectur. *fran. ca. 11.*

CAP. XVI.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. *Ansel. n. c. 8.*

CAP. XVII.

Si quis conuersus fuerit alios ad falsum testi-
monium, vel penuriam attraxisse, aut quic-
unque corruptione sollicitatus ipse quidem
vsque ad exitum non communicet; hi vero,
qui in periurio consensisse probantur, post
ab omni sunt testimonio prohibendi, & se-
cundum legem infamia notabuntur. *Masifien.*
ca. 17.

CAP. XVIII.

Dum sanctus Spiritus humano generi statuat omnibus modis mendacium præcauere, dicente Salomone: Noli amare mendacium, aduersus fratrem tuum, neque amico similiter facias: & iterum: Os, quod mentitur, occidit animam, plerique sacerdotum, qui prædicatorum veritatis existere deberuerunt, &c. ita præpediente delicto, atque faucibus iniustitiae do-

lo, non solum hominibus fallaciter loqui minime pertimescunt; sed & in sanctis basilicis supra altare Domini, coram Deo id nequam perpetrare horrescunt. *Toletan. xvj. cap. 6.*

CAP. XIX.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicarios diaconos, & clericos de peculis ecclesiarum abstulimus, & degradavimus, & ad penitentiam coëgimus. *Franc. syn.*

CAP. XX.

Docteuimus, vt laici homines legitime viuant, &c. & falsa testimonia non ducant. *Suff. sionen. sub Pipino.*

CAP. XXI.

Vt comites, iudices, seu reliquis populus obediens sint Episcopo, & inuicem contentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falsos testes, ne per hoc peruertant iudicia iustorum, &c. *Arelat. sub Caroloc. 13.*

CAP. XXII.

Summopere admonendi sunt comites, & iudices, ne viles, & indignas personas coram se permittant ad testimonium accedere: quoniam multi sunt, qui peccare pro nihilo putant, in tantum, vt pro vnus dici sarietate, aut pro quolibet paruo pretio ad iuramentum conduci possint, animasque suas perurio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquā ad quodlibet testimonium admittendi sunt. Et hoc norandum, quod non solum qui peccant, sed etiam qui perurio consensuunt, & similes plebendi sunt damnatione. *Turonen. sub Carolo ca. 24. luo par. 16. ca. 337. decr.*

CAP. XXIII.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas; & vt nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per peturium, aut per primum lex iusta in aliquo depercauerit. *Magnus. sub Carolo. 8. Magni. sub Roban. c. 7. Burch. li. 15. cap. 4.*

CAP. XXIV.

Sciat se quisquis hoc perpetraverit (falsi testimonij crimen) aut tali penitentia purgandum, vt superius dictum est de perurio; aut tali damnatione, & excommunicatione damnandum, sicut superius infernum est. Dicendumque est illis, vt à falso etiam testimonio abstineant, & hoc grauissimum scelus esse, & ab ipso Domino in monte Sinai prohibitum, dicente eodem Domino: Non falsum testimonium dixeris: siue, Testis falsus non erit impositus. *Tbedad. ad presbys. Arel. c. 27.*

Vide lib. v. tit. xxvi. de falsis conciliis, aut veris corruptis; & de falsis, aut corruptis decretis Pontificum Romanorum.

De Detraкторibus. Tit. XV.

CAPVT I.

Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes rationabiles, sine dolo lac concupiscite. *Petrus. ep. 1. c. 2. Rom. 2.*

CAP. II.

Nolite detrahare alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratrem, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem. *Iacob. ep. 1. c. 4. num. 11. Clem. ep. 2. post mid.*

CAP. III.

Homicidiorum tria genera esse dicebat (Pet. De pan. trus Apostolus) & penam eorum parilem fore. *deff. 1. c. 24.* dicebat: sicut enim homicidas inuicem fratrum, ita, & detrañores eorum, eosque odientes homicidas esse: quia & qui occidit fratrem suum, & qui odit, & qui detrahit, pariter homicidæ esse monstrantur. *Clem. epist. 1. ante fin. Burch. l. 6. c. 28. luo par. 19. c. 137.*

CAP. IV.

Quoridiana illius (loquitur de Petro Apostolo) predicator erat, &c. Quantum vnusquisque sapit, & potest, totis internis cordis visceribus Deum diligere, &c. Non esse superbum, non pigrum, non murmuratorem, nec detrañtorem: quia qui detrahit, non se solum, sed & multos alios occidit. *Clem. ep. 1. ante fin. Theodul. ca. 21.*

CAP. V.

Scimus, quia multum derogatio præiudicat, quando derogator creditur fide dignus. Ideo fratres varus detractionibus, & accusationibus non oportet labefactari iudices, & Primates ecclesiarum; sed magis Apostolorum, & doctorum regulis informari, ac roborari. *Anaclet. ep. 1. ante finem.*

CAP. VI.

Quiranda, corda vitiorum insitit, malitiam inier homines spargit, & qui detrahit fratri suo, homicida est. *Anaclet. ep. 1. ante fin.*

CAP. VII.

Si detrañtotes quorumcumque grauiter iudicantur, & in perditionis laqueum cadunt, multo magis laceratores, & detrañtotes, atque accusatores memoratorum Dei famulorum (Episcoporum) atque persecutores damnantur, & in barathrum, nisi se correxerint, & per eorum satisfactionem condigna egetine penitentiam, indubitanter vadunt, & vindictibus flammis exuruntur. *Anaclet. ep. 1. ante med.*

CAP. VIII.

Deteriores sunt, qui doctorum vitam, moresque corrumpunt his, qui substantias aliorum, prædicaque diripiunt; ipsi enim ea, quæ extra nos, licet nostra sint, auferunt: nostri autem detrañtotes, & morum corruptores nostrorum, siue qui aduersus nos armantur, proprie nos ipsos decerpunt, &c. Manifestum est;

† simi.

Ex. 10.

Dem. 5.

diabolum, qui sicut leo rugiens circum quærens, quem possit deuorare, cordibus plebium

Pet. 3. suadere, vt doctores, atque pastores suos detractionibus asculetur; vt plebibus languescenribus, vel male agentibus, non tenentibus pastoribus fræna eorum, lasciuient, atque in ima ruant. *Anac. epist. 3. post. med. Barck. lib. 1. c. 138. luo par. 5. c. 239. decc. Dissid. par. 3. Ansel. l. 3. c. 21.*

CAP. IX.

Parcat vnusquisque à laceratione, vel detractione linguæ suæ; caueatque, ne aut linguam, aut aures habeat prurientes, id est, ne, aut alius derogat, detrahatur quibuscumque, aut alios audiat derogantes, vel detrahentes; custodiatque quisque sermones suos, & sciat, quia quicumque de aliis loquitur, sua sententia iudicabitur. Caueat etiam omnis fidelis, ne derogando, quod in domo cuiuscumque agitur, alia domus per eum cognoscat, sed omnium Christianorum domos, quali proprias amet. Nemo enim inuito auditori libenter refert, sitque vniuscuiusque studium, non solum oculos castos seruare, sed & linguam. *Anac. ep. 3. in fin. Antec. ep. vni. in med. vid. D. H. uero epist. ad Nepotian. apud Aquil. c. 94.*

CAP. X.

Obediendi, diligendi, & summopete venerandi sunt (*Epi. c. 10*) non detrahendi, vel lacerandi, aut eiciendi: sed portandi, & amandi, *Luc. 10.* ipso dicente Domino: Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit. *Enarist. ep. 2. post. princ. Trost. c. 5.*

CAP. XI.

Omnis qui odit fratrem suum, homicida est, *1. Joan. 3.* qui veto diligit eum, in Deo manet, & Deus in eo, &c. Summa iniquitas est fratres detrahete, & accusare; vnde scriptum est: Omnis, qui detrahit fratrem suum, homicida est, & omnis homicida non habet patrem, aut hereditatem in regno Dei. *Alexandr. epist. 3. in princ.*

CAP. XII.

De pau. Nihil prodest homini ieiunare, & orare, & *d. 3. c. 12.* alia religionis bona agere, nisi mens ab ini- *De couf.* quitate teuocetur, & ab obtreccionibus lingua cohibeatur: vnde ait Propheta: Cohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. Diuente à malo, & fac bonum. Nemo enim bonum faciens, alteri verbo, aut facto nocere vult. *Petr. ep. 1. post. med.*

CAP. XIII.

Non multum debemus timere opprobrium hominum, neque eorum exprobrationibus vinci: quoniam hoc nobis Dominus iubet pet *Esa. 51.* Esaiam Prophetam dicens: Audite me, qui scitis iudicium, populus meus, in quorum cordibus lex mea est. Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne timeatis, &c. Non enim detrahentibus bonum est detrahete: aut palo, secundum vulgarem fabulam, excutere palum. Absit. Non sunt nostra ista; licet enim auerrat diuinitas. *Zephyr. epist.*

2. post. princ. Felix ip. epist. 2. post. princ.

CAP. XIV.

Caueat vnusquisque ne aut linguam, aut aures habeat prurientes. id est, ne aut ipse aliis detrahat, aut alios audiat detrahentes: Sedens (*inquit*) aduersus fratrem tuum loquebaris (*detrahendo*), & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, &c. Pareant singuli detractioni linguæ, custodianque sermones suos, & sciant, quia cuncta, quæ de aliis loquuntur, sua sententia iudicabuntur. Nemo inuito auditori libenter refert. Officij singulorum sit, dilectissimi, non solum oculos castos seruare, sed & linguam. Nec quid in cuiusquam domo agatur, alia domus per vos vnquam nouerit, &c. Non est humilitatis mex, neque mensuræ, iudicare de cæteris, & de ministris ecclesiarum sinistram quippiam dicere [Absit, vt *11. q. 3. c.* quidquam sinistram de iis loquar, qui Apo- *14.* stolico gradu succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam christiani sumus, qui clauis regni cælorum habentes, ante iudicij diem iudicant. *Antec. p. vni. post. med. vid. H. uero. in ep. ad Nepotian. in fin. Et ad Heliodor. post. med.*

CAP. XV.

Sacerdotes non sunt leuiter tractandi, nec lacerandi, nec temere accusandi, aut reprehendendi, nisi à magistris suis, &c. Apostolica auctoritate iubemus, ne pastorem litem *vid. 1. q. 7. c. 13.* oues, quæ ei commissæ fuerant, nisi in fide etrauerit, reprehendere audeant: quia ista præpositorum oris gladio ferienda non sunt, &c. Exemplo Cham filij Noë damnantur, qui patris sui culpas in publicum produunt, eos accusate, vel detrahete præsumunt: *Cap. 9.* ti Cham, qui patris sui Noë pudenda non oruit, sed magis detrahenda monstrauit. *Fab. epist. 2. post. med. Et in fin. Anac. epist. 3. post. med.*

CAP. XVI.

Monemus, vt omnes à præcipitio, in quo fratres, & Domini pastores detrahendo, & persequendo, verbis, & factis labuntur, laqueis, quibus potestis, retemperis, &c. Oportet vos, & omnes fideles diligere inuicem, & non detrahete. *Fabian. ep. 3. antec. med. Xyst. 19. ep. vni. in med.*

CAP. XVII.

Detrahentes, qui diuina auctoritate etadi- *3. q. 4. c.* candi sunt, & fautores inimicorum ab Episco- *10.* palis mouemus accusatione, &c. Quid aliud detrahentes faciunt, nisi in puluerem stant, atque in oculos suos terram excitant? & vnde plus detractionis persilant, inde magis nihil veritatis vident. *Felix ep. 1. post. princ. Et in fine. vid. Zephyr. ep. 1. in princ.*

CAP. XVIII.

Detractiones, & accusationes, atque persecutiones inter christianos viranda sunt: quia scilicet pauci simus in comparatione aliorum, si tamen vnanimis fuerimus, facilius aduersariis resistemus. *Matth. ep. 2. post. princ.*

CAP. XIX.

Non leuiter quisquam assentiat in detractio-
ne, vel iudicatione, vel damnatione fratrum,
maximeque sacerdotum, &c. *Damas. ep. 3. ante
suum. ad Steph. & alios Episcopos.*

CAP. XX.

Detrahentibus nolite detrachere, quoniam
detrahentibus detrachere non est bonum, &c.
Non debemus timere omnino opprobrium
hominum, neque eorum exprobrationibus
vinci. *Pelag. 9. ep. 3. in fine.*

CAP. XXI.

In cunctis, quæ in hac vita aduersa proue-
niunt, sola est, sicut nobis, omnipotentis Dei
districtio pensanda, atque ad cor semper prop-
rium recurrendum: ut nullius nos ibi lingua
implicet, ubi conscientia non accusat. Quem
enim conscientia defendit, & inter accusatio-
nes liber est; & liber, vel sine accusatione esse
non potest si sola, quæ interior addicit, con-
scientia accusat. De vestra igitur sanctitate, ab-
sit à christianorum iudicio, ut ea, quæ maledi-
corum hominum rumoribus conficta credi-
mus, in qualicumque modulo suspicionis ad-
duci: quia ex sacri eloquij testimonio tene-
mus, ut maiora mala, cum forsitan dicuntur,
nisi probata, credi non debeant; sed probata
citius vlcisci, &c. Hæc igitur dixi, ut nimis ef-
fe leuiter ostenderem si quis mala graua
credere studeat, quæ probari non possunt. Vnde
sanctitas vestra debet mentem suam à ma-
ledicorum hominum rumoribus, atque obtre-
latione disungere; & sola, quæ æterna sunt,
atque ad utilitatem subditorum proficiunt,
cogitare. *Gregor. 1.6. ep. 14. Constantio Episc. Me-
diolanen.*

CAP. XXII.

Inter verba laudantium, siue vituperantium
ad mentem semper recurrendum est; & si in ea
non inuenitur bonum, quod tibi de nobis dici-
tur: magnam tristitiam generare debet: & tutum
si in ea non inuenitur malum, quod de
nobis homines loquuntur, in magnam debemus
lætitiā proficere. Quid enim si homines
landent, & conscientia nos accuset? aut quæ
debet esset tristitia, si omnes accusent, & sola
conscientia nos liberos demonstrat? Habe-
mus Paulum dicentem: Gloria nostra hæc est,
testimonium conscientiarum nostrarum. Iob quoque
dicit: Ecce in cælo testis meus. Si ergo est nobis
testis in cælo, testis in corde: dimittamus
stultos foris loqui, quod volunt. Quid aliud
detrachentes faciunt, nisi in pulnerem sus-
citant, atque in oculos suos terram excitant:
ut vnde plus detractiois perficiant, inde magis
nihil veritatis videant. Vocandi tamen sunt
ipsi, & tranquille admonendi, eisque satisfieri
modis omnibus debet; scientes quid de Iudeis
veritas dicit: Ne forte scandalizemus eos. Si
autem satisfieri sibi ex veritate noluerint; ha-
bes consolationem, quam in sancto Euange-
lio conspicias, cum enim Domino dictum fue-

rit: Scis, quia Pharisei, audito verbo hoc scan-
dalizati sunt, respondit: Sinite illos, cæci sunt, 15. b.
& duces cæcorum. Paulus quoque Apostolus
admonet dicens: Si fieri potest, quod ex vo-
bis est, cum omnibus hominibus pacem ha-
bentes. Dicturus quippe, cum omnibus pa-
cem habentes: quia hoc difficile esse prope-
xit, præmisit, si fieri potest. Sed tamen ad-
iunxit, quod possit fieri, cum dixit: Quod
ex vobis est. Quia si nos in mente caritatem
erga odientes seruare cupimus, etsi illi no-
biscum pacem non habent, nos tamen cum
illis sine dubio habemus. *Gregor. lib. 8. epist.
45. Palladio presbytero. Xylus in ep. vnic. post
prim.*

CAP. XXIII.

Si laudibus lætamur, & detractioibus fran-
gimur, gloriam nostram non in nobis, sed in
aliorum ore ponimus, &c. Et si omnes vitupe-
rent, liber est tamen, quem conscientia non
accusat: quia & si omnes laudent, liber esse
non potest, si hunc conscientia accusat, &c. De
stultorum vobis excellentia vestra turbati
nullatenus debet: maxime quia in omni-
potentis Dei misericordia tunc certa fiducia est,
quando pro bono opere aduersitatis aliquod
in hoc mundo recipitur, ut plena merces in
æterna retributione seruetur. Vnde in sancto
Euangelio veritas dicit: Beati eritis, cum ad-
uersus vos omne malum dixerint homines, *Matth. 5.*
mentientes propter nomen meum. Qui in
consolatione nostra sua in exemplum addu-
cere opprobria dignatus est, dicens: Si patrem
familias Beelzebub vocauerint, quanto magis
domestici eius? Sunt autem plurimi, qui
vitam bonorum fortasse amplius quam de-
bent, laudant: & ne qua elatio de laude surre-
pat, permittit omnipotens Deus malos in ob-
trektionem, & oburgationem prorumpere;
ut si qua culpa ab ore laudantium in corde
nascentur, ab ore vituperantium suffocetur. *Matth. 10.*
Hinc est ergo, quod doctor gentium se in præ-
dicatione currere testatur per infamiam, &
bonam famam. Quia etiam dicit: Ut seducto-
res; & veraces. Si ergo fuerunt qui malam fa-
mam Paulo imponerent, qui hunc seductorem
vocarent, quis ergo christianus debet indi-
gnum ducere, pro Christo iniurias audire?
*Gregor. Ad Theophilum Patricium 1.9. regist. ep. 39.
in qua multis exemplis probat detractores a quo ani-
mo esse ferendos.*

CAP. XXIV.

Cauendum est, ne manum detractiois, aut
vituperationis quidam mittant in vultum
Domini, vel in prædicationes sanctæ Ecclesiæ;
quia eorum vexatio, siue detractio ad Chri-
stum pertinet, cuius vice in ecclesiæ legatione
funguntur. Vnde summopere cauendum est
omnibus fidelibus ne clanculo, aut publice
Episcopum suum, id est vultum Domini de-
tractioibus, aut vituperationibus dilaniant,

Gregor. ad Felicem Episcopum lib. 12. epist. 51.
al. 33.

CAP. XXV.

Gen. 9. Denique si Cham videns patris verenda, ris-
sit potius, quam, ut ceteri, cooperuit, maledi-
ctionem in filio percipisse legitur: quanto po-
tius, hi qui verecundiam patris, non solum, si
quolibet fuit, minime cooperuerunt, sed &
riserunt, & falso ad subsannationem sui mortis
homines provocauerunt, atque quod est dete-
ritus, parenter contra ipsum de pharetra ini-
quitatis suæ sagittam iudicii produxerunt? Non
sic est contra filij sobrii, non sic, sed auersi
operuerunt. Quod moraliter egregius doctor
Papa Gregorius interpretatus, ait: Aversari
dicimus, quod reprobamus. Quid est ergo,
quod filij veterenda patris superiectione doris
pallio, auersi venientes operiunt, nisi quod bonis
subditis sic prappositorum suorum mala
displacent, ut tamen hæc ab aliis occultentur?
operimentum auersi deferunt, quia diudi-
cantes factum, & venerantes magisterium no-
lunt videre, quod tegunt. Sed hæc dicentes,
nolite æstimare nos cuiuscumque proximo-
rum nostrorum, quæ sunt digna reprehensione,
nolle defendere: sed quod ita velim filios
circa spiritalem patrem, & discipulos erga ma-
gistrum deuotos, ac sobrios esse, ut nulla
penitus temeritate ad eorum vitam, ut non
dicam diiudicandam, sed nec saltem tenuiter
reprehendendam proficiat. Quoniam dicen-
te præfato Papa in libro regule pastoralis. Ad-
monendi sunt subditi, ne prappositorum suo-
rum vitam temere iudicent, si quid eos for-
tasse agere reprehensibiliter vident: ne vnde
recte mala redarguant, inde per elationis im-
pulsus in profundiora mergantur. Admo-
nendi sunt, ne cum culpas prappositorum con-
siderant, contra eos audaciores fiant: Sed sic
quæ valde sunt eorum praua, apud semetip-
sos diiudicent, ut tamen diuino timore con-
stricti, ferre sub eis iugum tenerentur non re-
cudent, &c. Facta prappositorum oris gladio
feriendæ non sunt, etiam cum recte reprehen-
denda iudicantur. Si quando vero contra eos
vel in minimis lingua labitur, necesse est, ut
per afflictionem penitentia cor prematur,
quarenus ad semetipsam redeat, & cum prap-
positus potestati deliquerit, eius contra se iudi-
cium, à quo sibi prælata est, perhorrescat,
nam cum in prappositis delinquimus, eius ordi-
nationi, qui eos nobis prætulit, obuiamus.

Dist. 11.
c. 5. No-
lue.

Exa. 16. Vnde Moses quoque cum contra se, & Aaron
conqueri populum cognouisset, ait: Nos enim
quid sumus? nec contra nos est murmur ve-
strum, sed contra Dominum. Nicolaus epist.
ad Michael. Imperat. ante med. Gregor. moral. lib.
25. c. 22. & lib. 9. par. 3. c. 5. post med. apud Aquisgr.
c. 103.

CAP. XXVI.

Dist. 46. Clericus maledicus maxime in sacerdotibus
c. 5. cogatur ad postulandam veniam: si nolue-

rit, degradetur, nec vnquam ad officium abs-
que satisfactione reuocetur. Caribeg. iv. ca. 57.
Burch. 120. c. 66. 1. par. 11. ca. 11. & par. 13. ca. 66.
decr. Cæsar. l. 4. c. 112.

CAP. XXVII.

Sed & hoc pro pestilentiosis hominum mo-
ribus salubri deliberatione censemus; ne quis
in Principem maledicta congerat. Scriptum
est enim à legislatore: Principem populi cui
ne maledixeris. Quod si quis fecerit excom-
municatione Ecclesiastica pellatur. Tolet. v.
cap. 5.

Exa. 12.

CAP. XXVIII.

Decernimus, ut nullus subiectus deceden-
tem detrahat Episcopum, nullus de eo dero-
get, nec malum quidquam loquatur. Si quis
talitæ deinceps facere præsumperit, si presby-
ter fuerit, tribus mensibus ab Episcopo suo
sub poenitentia relegatus maneat: si diaconus
quinque; si subdiaconus, aut clericus, vel qui-
bet religiosus de maiori gradu, quia constat
ex his iam aliquos per bonam actionem esse
venerandos, nouem: si minimi fuerint, quile-
ui corde sunt, minimæque adhuc personæ,
quingenis flagellis iussione feriantur Episcopi.
Quod si laicus, quatuor ingenuus, in
domo ecclesiæ tamen nutritus, & ab ecclesiæ
rebus dignitatis gratia præditus, iuxta quod
dignitatis eius tegerit, pro tali excessu excom-
municationis sententia feriendus erit. Si vero
de familia ecclesiæ fuerit quisque, si maior
fuerit, qui dignitate polleat, sex mensibus ab
Episcopo suo excommunicatus manebit; im-
ferior tamen, aut minima persona discipli-
nam mereatur, iuxta quod Episcopi sui pro-
cesserit sententia. Emerit. c. 17.

CAP. XXIX.

Clerici visuris nequaquam incumbant, &c.
odium, & simulationes, obreptionem, atque
inuidiam fugiant. Atque sub Carolo c. 10. ex
Hieron. 10. ep. ad Nepotian.

CAP. XXX.

Caue, ne aut linguam, aut aures habeas præ-
sentes: id est, ne aut ipse alius detrahas, aut
alios audias detrahentes. Sedens, inquit,
aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus
filium matris tuæ ponebas scandalum. Parce
à detractioe linguæ, custodi sermones tuos;
& scito, quia per cuncta, quæ de alio loqueris,
tua sententia iudicaris: & in his ipsis forte re-
prehendus eris, quæ in aliis augebas. Ne-
que vero illa iusta est excusatio, referentibus
aliis iniuriæ facere non possum: Nemo inui-
to auditori libenter refert. Dicit Hieronymus
10. ep. ad Nepotian. apud Aquisgr. c. 94. vide Anst.
ep. vni. post med. Anac. ep. 3. in fin.

psal. 49.

CAP. XXXI.

David Saul ferire metuit, quia pax subdi-
torum mentes, ab omni se peste obreptione
nis abstinentes prappositorum vitam nullo lin-
guz

guz gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt. *Gregor. in pastor. l. 3. c. 5. apud Aquiligr. 4103.*

CAP. XXXII.

Quamquam, quod valde dolendum est, multi Prælatorum ad instar Saul sunt reprobi effecti, non sunt tamen manu reprehensionis, & detractionis tangendi; quia, ut Isidorus in libro sententiarum scribit: Rectores à Deo solummodo, non à subditis sunt ludicandi, & pro moribus reprobis tolerandi magis, quam à plebe sunt dirigendi. In Ecclesiastica historia Constantinus imperator Episcopo ait: Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi. & ideo nos à vobis recte iudicamur. Vnde autem non potestis ab hominibus iudicari, &c. Cum hoc ita se habeat, utrinque non me docriter delinquitur, & an marum periculum generatur, quia dum prælati exemplo suæ pietatis subditis detrahendi locum dant se, & illos proculdubio à peccatione petraunt. Subditi vero, dum prælatorum prava facta non compassione, sed imitationis, ac laudis voto mordent, quantum animæ suæ periculum incurant, diligenter velint duerant, & ab his suæ salutis prospectantes, ab huiusmodi detractionibus se continere non negligant. *Parissub Ludo. & Luth. l. 1. c. 19.*

CAP. XXXIII.

Sunt & alia detestanda vitia, quæ ita habentur quasi naturaliter in usu, ut ea peccantur, quanti sunt discreti minis, non aduertant: sicut sunt ea, quæ Apostolus aperte enumerat: id est, ebrietates, comestiones, contentiones, iræ, iuxta, invidiosas, detractiones, invidiæ, &c. quæ homines iuxta eundem Apostolum à regno Dei excludunt. *Parissub Ludo. & Luth. l. 3. c. 2.*

CAP. XXXIV.

Fideles vestri per vos admoncantur, & instanti oratione us quando aliquid nobis vestra celeritudo de nostra correctione, vel vestra, nec non & illorum salute tractandum committive non per inanem, & falsam suspensionem contra aliquid scandalum iurant, & sine causa in nos detrahendo Dominum offendant: & vnde sibi salutem sperant, & acquirere debuerant, culpam incurant. *Aquiligr. y. sub Ludo. par. 4. c. 6.*

CAP. XXXV.

Vnusquisque in clerico, & populo & sacerdotibus, ac monasteriis sibi commissis sollicite, & paterna pietate, & pietate, ne toller aliquas oppressiones pestiferis murmurantibus, & querimoniis, ac detractionibus aduersus eosdem pastores suos interuaint: quia per hæc caritatis vinculum, quod præcipit pastor, & gregem Deus requirit, & quod nos singulariter Deo iungit, nimis solentur solui, & recedente Deo, qui in seiscramentum caritatis non potest, grauissima, quotidiana damna, & mortes animarum sunt,

ita ut si hæc negligentur, non iam pastores, sed interfectores, quod absit, Christi ouium inueniamur. *Valent sub Luth. l. 1. c. 14.*

Delibellis famosis. Tit. XVI.

CAPVT I.

Quidam maligni spiritus consilio repletus 5. q. 1. c. 1. contra Castorum notarium, & respondens noster notarius Mentio in ciuitatis loco contestationem posuit in eius crimine loquentem, mihi; etiam de tacenda pace callide contradicentem. Et quia quisque veraciter loquitur semetipsum innotescere non debet formidare, oportet, ut publice exeat, & quacumque loqui in contestatione sua præsumpt, ostendat. Quod si non exierit, neque se hæc confessus fuerit, quisquis illi sit, qui hoc agere præsumpt, vel consensum in tantam iniquitatem consilio præbuit, ex Dei & Domini nostri Iesu Christi spiritus definitum, ut sancti eius corporis, & sanguinis participatione priuatus sit. Sin vero, quia latet, & quoniam nescit, teneri à disciplina non valet, si tanti mali consensu, etiam prælibitus corpus ac sanguinem Domini percipere præsumit, anathematis vinculo eius consociatur, & ut fallax, & pestifer a sanctæ ecclesiæ corpore se diuisus, &c. Sin autem in eadem crimine egressus ad publicum potuerit docere, quæ dixit, vel certe sciens se non posse, quæ scripsit, ostendere, errorem suum fuerit aperte confessus, Domini corporis, ac sanguinis participatione non sit priuatus, neque à corpore sanctæ ecclesiæ alienus existat. *Gregor. c. 1. c. 1. & papulo Roma. l. 5. regest. epist. 30. in opar. 6. c. 31.*

CAP. II.

Qui in alterius famam in publico scripturam, aut verba contumeliosa conixerit, & repperit scripta non probauerit, flagellatur: & quæ prius inuenit, imparet, si non vult auctoritatis illius causam incurtere. *Hadr. ad Epist. Medio. 46. in opar. 4. c. 156. & par. 16. c. 235. vid. eand. par. 6. c. 404 & par. 16. c. 235. 248. Capit. l. 7. c. 360.*

CAP. III.

Si qui inuenti fuerint libellos famosis legere, vel mutare, excommunicantur. *Hadr. ad Epist. Medio. 19. in opar. 4. c. 154. Anselm. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 368.*

CAP. IV.

Si qui inuenti fuerint libellos famosis in clericali potestate, anathematizentur. *Elber. ca. 5. c. 26. Burd. l. 3. c. 199. in opar. 4. c. 231. & par. 4. c. 154. deo. Capit. l. 6. c. 24.*

fuerit, puniatur. *Urban. g. in concil. Claramon. cap. 2.*

CAP. IV.

Sunt quidam, qui vel violentia, vel fauore non permittunt ecclesias regulariter ordinari: hos decernimus, ut sacrilegos iudicandos. *Paschal. ij. in conc. in cer. c. 7.*

CAP. V.

24. 9. Si quis Romipetas, & peregrinos, & Apostolorum limina, & aliorum sanctorum oratoria visitantes capere, seu rebus, quas ferunt, spoliare temptauerit, donec satisfecerit, communionem careat christiana. *Callist. ij. in concil. Rom. c. 16.*

CAP. VI.

Præcipimus, ut in eos, qui ad ecclesiam, vel cimiterium fugiunt, nullus omnino manum mittere audeat: quod qui fecerit, excommunicetur. *Innocent. ij. in conc. Rom. c. 11. Eugen. iij. in conc. Remen. c. 14.*

CAP. VII.

Episcopus, presbyter, diaconus fideles, aut infideles etiam delinquentes verberans, ut timeatur, deponatur. Nam Christus, cum percuteretur, non percutiebat, cum maledicebat, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. *Apost. ea. 27. G. 28. L. Anst. ult. 6. c. 159.*

CAP. VIII.

Si clericus iniuria affecerit Episcopum, deponatur, &c. *Apost. c. 55.*

Si presbyterum, vel diaconum excommunicetur. *Apost. c. 56.*

CAP. IX.

Si clencus, vel laicus claudum, surdum, cæcum, aut pedibus debilem irriserit, excommunicetur. *Apost. c. 57.*

CAP. X.

Qui iniuria affecerit Imperatorem, vel magistratum pernasluar, & clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Apost. c. 23.*

CAP. XI.

Bonorum operum inter cætera semina, ac negotia sunt, quantum vnusquisque sapit, & potest, totis intimis cordis visceribus Deum diligere, &c. malum pro malo non reddere, nec iniuriam facere, sed factam patienter sufferre. *Petrus Apost. apud Clem. ep. 1. ante fin. Theod. ad presb. Aurel. c. 21.*

CAP. XII.

Vnicuique prouidendum est, ne aliquem iniuste persequatur, iudicet, vel puniat; ne Iesum persequatur, iudicet, vel puniat. *Pelag. ij. ep. ad Benign. in med.*

CAP. XIII.

Ne vnusquisque de inferiore gradu seniore sibi elatus aut increpet, aut iniuriet. Quod si quis, prætermisso tam iusto censuræ ordine, ausus fuerit facere, districtione sacratissima corrigatur. *Narbon. c. 5.*

CAP. XIV.

Post violentiam hoc præcepit (Paulus) ne percussor sit: quod quidem & simpliciter intellectum ædificat audientem, ne facile manum porrigat ad cædendum, ne in os alterius verberandum insanus erumpat. Melius est autem, ut non percussorem illum esse dicamus, qui mansuetus & patiens sciat, quid in tempore loquendum sit, quid tacendum, ne sermone inutili conscientiam percutiat infirmorum. *Hieron. in epist. ad Titum. apud Aquisgr. c. 20.*

CAP. XV.

Percussorem Episcopum ille condemnat, qui dorsum posuit ad flagella; & maledictus non remaledixit. Sed modestum. Duobus malis vnum opposuit bonum, ut temulentia, & ita modestia refrænentur. Non litigiosum, non avarum; nihil enim impudentius arrogantia rusticorum, qui garrulitatem, austeritatem putant, & parati sunt semper ad lites, in subiectum sibi gregem tumidis sermonibus tonant. *Hieron. in ep. ad Oceanum. apud Aquisgr. cap. 11.*

LIBER XXXVI.

De criminibus contra se.

De alea. Tit. I.

Vide lib. viij. tit. xl. quibus adde

CAPVT VNIC.

I quis fidelis alea, id est, tabula luserit, placuit, eum abstinere, & si emendatus cessauerit, post annum poterit communione reconciliari. *Eliber. c. 79.*

De ludis, & iocis immoderatis.

Tit. II.

Vide lib. iv. tit. xxxv. lib. vi. tit. l. lib. viij. tit. xxxv. quibus adde.

CAPVT I.

Fornicatio, & omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis, &c. aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet. *Paul. ad Eph. c. 5. Num. 3. Ant. ep. viii. Marc. ep. 2. Encl. ep. 3.*

CAP. II.

Sunt quidam, & maxime mulieres, qui festis ac factis diebus atque sanctorum natalitiis, non pro eorum, quibus debent, delectantur desideris aduenire, sed ballando, verba turpia decantando, choros tenendo, ac ducendo, similitudinem paganorum peragendo aduenire procurant, tales enim si cum in iocibus veniunt ad ecclesiam peccatis, cum maioribus reuertantur, &c. Qui huius perniciosi, & scelesti facti studiosi inuentus, admonitus à sacerdote minime obaudierit, à communione modis omnibus suspendatur. *Encl. in syn. Ro. & Leo. iv. c. 35. luo par. 11. c. 77. decr. Gelas. l. 8. c. 82.*

CAP. III.

Consulitis si liceat in quadragesimali tempore iocis vacare. Quod non solum in quadragesimali, verum etiam in nullo tempore licitum est christianis. Sed quia vobis, qui in montem nondum ascendere tanquam infirmi potestis, ut inde sublimia mandata Dei percipiat, sed in campis, quæ non admodum filii quondam Israël, positi estis, ut saltem ibi plana, & innotiora quæque præcepta sumatis, necdum possimus suadere, ut omni tempore iocis abstinere, vel quadragesime, ac ieiunij tempore, quanto per amplius, & instantius orationi, abstinentiæ, & omnimodæ penitentiz, sicut longius superius exposuimus, vacare debetis, non solum iocis, verum etiam ab omni vaniloquio, & ioculatione, quæ ad rem non pertinent, &c. Nulla ergo vos voluptatum, vel iocorum, & maxi-

me in tempore ieiuniorum, vanitas seducere valeat, non enim lamenta cum iocis conueniunt, & fallax, ac deceptrix lætitia veraces lactymas producere nescit. *Nicol. ad consula. Vulgar. c. 47.*

CAP. IV.

Si augur, aut pantomimi credere voluerint, placuit, ut prius artibus suis renuntiarent, & tunc demum suscipiantur, ita ut ulterius non reuertantur. Quod si facere contra interdictum temperauerint, proiciantur ab ecclesia. *Eliber. c. 62.*

CAP. V.

Prohibendum, ne qua fidelis, vel catechumena, aut comicos, aut viros scenicos habeat. Quicumque hoc fecerit, à communione arceatur. *Eliber. c. 67.*

CAP. VI.

De agitatoribus, qui fideles sunt, quamdiu agitant, placuit, eos à communione separari. *Arel. l. c. 4.*

CAP. VII.

De theatricis placuit ipsos, quamdiu agunt, à communione separari. *Arel. l. c. 5.*

CAP. VIII.

Partisoniani, cum veste humi non tribuimus, licet etiam ornatum propter corporis tantum curam nuncime superuacaneam, atque operosam laudamus: dissolutos autem, & fidos in vestibus incessus non recipimus. *Gangr. in fin. luo par. 8. c. 321.*

CAP. IX.

De agitatoribus, & theatricis, qui fideles sunt, placuit, quamdiu agitant, à communione separari. *Arel. l. c. 20.*

CAP. X.

Quod non oporteat christianos cunctos ad nuptias plures, sed vnum, abire conare, vel prandere, sicut christianos decet. *Leo. l. 5.*

CAP. XI.

Presbyteri, diacones, subdiaconi, vel deinceps, quibus licendi uxores licentiam non est, c. 19.

etiam alienarum nuptiarum cuiusvis coniugii, nec in coëribus miscantur, ubi matrotia cantatur, & turpia, aut obsceni motus corporum choreis, & saltationibus effunduntur: neaustus, & obrutus sacris mysterijs deputati, tamquam spectaculorum, atque verborum contumelia polluantur. *Agath. c. 1. Venet. c. 1. Brev. c. 12. c. 132. & 134. luo par. 6. c. 206. & 2. Brev. c. 11. d. 6. c. 234.*

CAP. XII.

Veniunt, quod Episcopi, & presbyteri, quæ ad hoc Deo fauente infirmitas est, ut neque suarum acceptationum, nec morbosorum qualitate recipiant, canes non habent, ne forte in, qui in canibus suis voluunt morbos habere, infirmitatem inferorum canum moribus sanantur, d. 11.

tum versa vice suorum sustineant corporum. Custodienda est igitur Episcopalis habitatio hymnis, nō latratibus, operibus bonis, nō moribus venenosis. Vbi igitur Dei est assiduitas cōstiterat, monstrū est, & dedecoris nota, canes ibi, vel accipitres habitare. *Maſſico. 1. c. 13.*

C A P. XIII.

Non licet presbytero inter epulas cantare, vel saltare. *Antisiod. cap. 40.*

C A P. XIV.

Nō licet clerico, vel monacho in hippodromia ascendere, aut thymelicorū ludis interesse. Et si clericus vocetur ad nuptias, cum venerint ludi, surgat, & abeat ex patrū disciplina; alias vel cesset, vel deponatur. *Trull. c. 24.*

C A P. XV.

Placuit, vt eas prorsus mundanas dignitates, quas seculares viri, vel principes terræ exerce solent, in venationibus scilicet, vel in canticis secularibus, aut in resoluta, vel immoderata læticia, in lyris, & tibis, & his similibus lusuibus nullus sub Ecclesiastico canone constitutus, ob inanibus lætitiarū fluxum audeat, fastu superbie tumidus, quandoq; præsumēdo abuti. nisi forte si in hymnis, & spiritalibus canticis delectatur, de sacris videlicet scripturarum voluminibus digne, honesteq; compositis utatur. Ab his igitur non solum non inhiemus abstinere, verum etiam conuiuentes licentiæ concedimus votum. *Farsula. 6.*

C A P. XVI.

Clericis lege patrum cauetur, vt vulgari vita seclusi à mūdī voluptatibus sese abſtineant: non spectaculis, non pōis intersint, conuiuia inhonestā & turpia fugiāt. Vnde Hieronymus in epistula ad Nepotianū dicit: Omnium Christianorum domos quasi proprias amare debemus, vt consolatores nos in mœtoribus suis potius, quam conuiuias in prospectis, nonerint. Item Ilidorus. Clerici conuiuia priuata non tantū pudica, sed & sobria colant, &c. Sæcularia officia, negotiaq; abiciant, &c. Dolos, & coniurationes caueant, odium, æmulationē, obreſationē, atq; inuidiam fugiant: nō vagis oculis, non infreni lingua, aut petulantī, tumidoq; gestu incedant, sed pudorē, ac vercundiam mentis simplici habitu, incessuq; ostendant. Obscœnitatem etiam verborū, sicut & operum, penitus exerceant. Viduarum, ac virginum visitationes frequētissimas fugiāt. Concubernia feminarum nullatenus appetāt. Castimoniam quoq; inuolati corporis perpetuo conseruare studeant. Senioribus quoque debitam præbeant obedientiam, neq; villo iactantiæ studio se attollant. Postremo in doctrina, & lectionibus, psalmis, & hymnis, & canticis exercitio iungi incumbant, &c. *Magun. c. 10.*

C A P. XVII.

Ministri altaris Domini, vel monachi à negotiis secularibus omnino abſtineāt. Multa igitur ergo negotia sæcularia, de his tamen pauca perstrinximus, ad quæ pertinet omnis libido, non solum in immunditia carnis, sed etiā in om-

ni concupiscentia carnali: quidquid plus iusto appetit homo, turpe lucrū, munera iniusta accipere, &c. turpis verbi, vel facti ioculatorum esset, vel iocū sæcularem diligere, aleas amare, ornamentū incōueniens proposito suo quærere, in deliciis viuere velle, &c. *Magun. c. 14. & Magun. sub Roben. c. 13. Berth. lib. 8. c. 90. 100 par. 7. c. 108. decr. Capit. lib. 7. c. 172. in addit.*

C A P. XVIII.

Episcopi, & Abbates ante se ioca turpia facere non permittant. *Remen. c. 17.*

C A P. XIX.

Vidua non sint in deliciis, sed secundum Apostolum, sub potestate Episcopi viuant, vt decet. *Remen. c. 34.*

C A P. XX.

De scurrilitate, & stultiloquio, & maledictionibus, quoniam iuxta Apostolū, maledicentes regnū Dei nō possidebunt, de mēdacio, de periculoſo, noxiō, assiduō iuramento, & obscœnis, turpibusq; canticis omnibus Christianis omnino intelligendū, & obseruandū est, vt summopere ab his se caueant. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 3. cap. 2.*

C A P. XXI.

Monachi ante se ioca secularia, vel turpia fieri non permittant. *Magun. sub Rob. c. 13. in fin.*

C A P. XXII.

Vnusquisq; Christianus caueat ab his, quæ videntur quidem leuia, sed contra diuina sunt mandata, à scurrilitate, & stultiloquio, à fabulis otiosis, turpibusq; & obscœnis sermocinationibus. *Trosl. c. 15. Capit. lib. 7. c. 22. in addit. Vide Carth. v. c. 86. tit. seq. cap. Neophyti.*

De gula, & ebrietate. Tit. III.

Vide lib. iv. tit. xxx. lib. vi. tit. xxxvi. quibus adde.

C A P. I.

ATrendite vobis, ne forte grauetur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ: & superueniat in vos repentina dies illa. *Christus apud Luc. c. 21. num. 34.*

C A P. II.

Abiciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis: sicut in die honeste ambulemus: non in comestationibus, & ebrietatibus, nō in cubilibus, & impudiciis, &c. *Paul. epist. ad Roma. c. 13. num. 12.*

C A P. III.

Scriptū vobis in Epistola, ne commisceamini fornicariis, &c. Si is, qui fratrem nominatur, est fornicator, aut anarus, aut idolis seruens, aut maledictus, aut ebrius, aut tapax; cum huiusmodi nec cibū sumere. *Paul. 1. ad Cor. c. 5. nu. 9.*

C A P. IV.

Nolite errare, neq; fornicarij, neque idolis seruientes, neq; adulteri, neq; molles, neq; masculorū concubitores, neq; sures, neq; auri, neque ebriosi, neq; maledici, neq; tapaces regnū Dei possidebunt. *Paul. ad Cor. c. 6. num. 9.*

CAP. V.

Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, &c. ebrietas, comestiones, & his similia, quæ prædico vobis, sicut prædixi quoniam qui talia agunt, regnū Dei non consequentur. *Paul. ad Galat. cap. 5. num. 19.*

CAP. VI.

Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, &c. *Paul. ad Ephes. 5. num. 18.*

CAP. VII.

1. Cor. 10. Sine comeditis, siue bibitis, omnia in gloriam Domini facite, inquit Apostolus. Christus in Euangelio initiū peccati abscindi oportere iubet, ut qui vident mulierem, &c. Omnia licent, sed non omnia expediunt, inquit Apostolus. Omnis homo necessario ut viuat, comedat: & qui habent vxores, & filios, & laicam conuersationem, cum his comedunt, neque est improbandum, si reddant gratias datori ciborum, neque thymelicis satanarum, aut citharis, & metetricis attribus gaudeat. Aduersus quos prophetica vox est. Vx qui cum cithara, & psalterio vinum bibitis, opera Domini non vident, sed non omnia expediunt non cognoscunt. Huiusmodi homines corrigantur, vel contra eos canonicè posita inferantur. At qui-bus vita est quæta, & solitaria, qui iugo Domini coniungitur, sedat solus, & cū silentio. Clerico autem non semper licet cum mulieribus comedere, nisi cum sanctis, & pijs vitis: ut ipsum etiam conuiuium ad spirituales correptionem perducatur. Idem est si cum propinquis sedeat. Sed in itinere monachus, vel clericus in pandocheo, vel in domo aliorum, ut necessitas coget, faciat. *Nican. 2. cap. 21.*

CAP. VIII.

de vit. & bon. cler. c. 14. Greg. ix. c. 5. 20. 21. in 4. coll. A crapula, & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant, unde vinum sibi temperent, & se vino, nec ad bibendum quispiam inueniatur; rum ebrietas mentis inducat exilium, & libidinis prouocet incentiuum. Vnde illum abusum decernimus penitus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo se obligant potatores, & ille iudicio tālium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices & candelas exhaurit. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi à superiore commonitus satisfecerit competenter, à beneficio, vel officio suspendatur. *Innot. iij. in conc. gen. Later. cap. 15.*

CAP. IX.

Ebrietatem oppido prohibebat Petrus Apostolus, & ebriosos corpore & animo mortuos esse prædicabat, de quibus & in exemplum aiebat Vx qui confurgitis mane ad ebrietatem festandam, & potandum vsque ad vesperam, ut vino æstueris, &c. Vx qui potentes estis ad bibendum vinum, & viti fortes ad miscendam ebrietatem, &c. *Clem. epist. 1. post med.*

CAP. X.

Instruebat Beatus Petrus verba diuina li-

benter audire, &c. non esse superbum, non violentum, nec multum edacem. *Clem. epist. 1. in fin.*

CAP. XI.

Multis ab vrbe tua venientibus, frater carissime, didici, pastoralis cura derelicta, solis te conuiuiis occupatum: quæ audita non crederem, nisi hæc actionum tuarum experimen-tis adprobarem, nam quia nequaquam lectioni studeas, nequaquam exhortationi inuigiles, sed ipsum quoque vsum Ecclesiastici ordinis ignores, hoc est, testimonium, quod eis, sub quibus es positus, seruare reuerentiam nescis, &c. *Greg. lib. 2. epist. 14. ad Natal. Episcop.*

CAP. XII.

Conuiuia, quæ ex inrentione impenduntur, & caritatis sunt, recte vestra fraternitas in suis Epistolis laudat. Sed ramentum friendum est, quia tunc ex caritate veraciter prodeunt, cum in eis nulla absentium vita motetur, nullus ex irratione reprehenditur, nec in eis secularium negotiorum fabulæ, sed verba sacræ lectionis audiuntur: cum non plus, quam necesse est seruitur corpori, sed sola eius infirmitas reficitur, ut ad vsum exercendæ virtutis habeatur. Hæc itaque si vos in vestris conuiuiis agitis, abstinentium, fa-teor, magistri estis. *Gregor. lib. 2. epist. 37. ad eundem.*

CAP. XIII.

Neophiti aliquandiu à lautioribus epulis, De consi. d. 5. c. 1. & spectaculis, vel coniugiis abstineant. *Carthag. 1. c. 86. Burch. lib. 4. c. 12. 1. 2. cap. 207. de cr.*

CAP. XIV.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiarum fomes, ac nutritrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur, aut triginta dierum spatio cōmunionis statuimus submouendum, aut corporali subdendum supplicio. *Agath. cap. 41. 1. c. 1. cap. 13. Burch. lib. 14. cap. 11. Innot. 1. 13. cap. 79. de cr. Capit. lib. 7. cap. 218. c. 270.*

CAP. XV.

Licet à patribus nostris fuerit constitutum, ut quicumque sacerdos, vel leuita filiorum procreationi operam dare fuisset conuictus, à cōmunionis Dominica abstineret; nos tamen &c. derreulimus, ut sacerdos, vel leuita coniugali conuictus inhaerens, vel à filiorum procreatione non desinens, ad altiorum gradum non conscendat, neque sacrificia Deo offerre, vel plebi ministrare præsumat, à cōmunionis tamen non efficiatur alienus. Sed ut hæc valeant obseruari, fomitem omnium vitiarum oportet abscindi, Apostolo præcipiente. Nolite in ebriari vino, in quo est luxuria, &c. neque fornicatores, neque idolis seruientes, neque ebriosi regnum Dei possidebunt. Si quis clericus ab ebrietate se non abstinere, secundum actus sui ordinem, rompetens in eum vindicta exerceatur. *Turon. cap. 2.*

obserua-ti.

Ephes. 5. 1. Cor. 6.

CAP. XVI.

Episcopum non oportere nimium profusis incumbere conuiuijs; sed parco, & moderato cōtentus sit cibo: ne videatur Domini abuti sententia, dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Et quamdiu conuiuat potius sacra lectio ante mensam eius recitetur, quam otiosa & susurrionibus resonent verba. *Turon. sub Carolo cap. 3.*

CAP. XVII.

Renuntiat in baptismo diabolo, & omnibus operibus eius, & omnibus pompis eius, Opera eius intelliguntur, & sunt homicidia, fornicationes, adulteria, ebrietates, & multa alia huiusmodi. *Turon. sub Carolo cap. 18.*

CAP. XVIII.

Ebrietatem, & crapulam fideles sectari non debere Dominus in Euangelio auctor est, qui suis auditoribus ita præcipiens: Attendite, inquit, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. *Quæ uia modo apud homines nullius momenti esse putantur: sed quanta mala de illis generari soleant, facile non possunt comprehendere, generantur enim de illis quique noxiores corporum morbi, ut phycici restantur. Ad statum quoque mentis euerendum, quantum noceat ebrietas, facile deprehendi poterit, quippe cum penie omnium malorum, quæ ab hominibus raptem perpetantur, causa sit, & origo ebrietas.* *Turonen. sub Carolo cap. 48.*

CAP. XIX.

Magnum malum ebrietas, unde omnia vitia pullulant, modis omnibus cauere præcipimus. Ea qui hoc cauere noluerit, excommunicandum eum esse decreuimus, usque ad emendationem congruam. *Magn. sub Carolo cap. 46. Euseb. lib. 14. cap. 2. 1no par. 13. cap. 70. de cr. Capitul. li. 5. cap. 96. & li. 7. cap. 35. in addis.*

CAP. XX.

Sobrius, prudens, ornatus, hospitalis, doctorem, pudicum, &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei prohibentur vinum, & liceram bibere; ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & ut sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & reuens sit. Quod autem infert, prudentem; excludit, eos qui sub nomine simplicitatis excusant stulticiam sacerdotum; nisi enim cerebrum sanum fuerit, omnia membra in vicio erunt. Ornatum; Qui vicia non habet, irreprehensibilis appellatur, qui virtutibus pollet, ornatus est. Possimus & aliud intelligere ex hoc verbo, iuxta illud Tullij: Caput est artis, docere, quod facias. Sunt enim quidam ignorantes mensuram suam, & tantæ stoliditatis, ac vecordie, ut & in motu, & in incessu, & in habitu, & in sermone communis risum spectantibus* tribuant. Et quasi intelligentes quid sit ornatus, comunt se vestibus, & munditiis corporis, & lautioris mensæ epulas parant: cum omnis istiusmodi ornatus, & cultus foribus fixior sit, &c. Non

vinolentum, non percussorem: virtutibus vitia opposuit. Didicimus, quales esse debeamus; discamus, quales non esse debeant sacerdotes: Vinolentia scurrasum est, & conuersariorum, venterque meo æstus cito desipiam in libidines. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, viuens mortuus est, ergo qui inebriatur, & s. a. mortuus est, & sepultus. *Nic. &c. Gen. 9. Lothar. &c. Gen. 19. Hieronym. ad Ocean. apud Aquif. cap. 11.*

CAP. XXI.

Sunt & alia detestanda vitia, quæ ita habentur, quasi naturaliter in vsu, ut ea perpetrantes, quanti sint discriminis, non aduertant: sicut, sunt ea, quæ Apostolus aperte enumerat: id est, ebrietates, comestiones, contentiones, iræ, rixæ, dissensiones, detractiones, inuidiæ, inimiciæ, quæ homines, iuxta eundem Apostolum, ad regno Dei excludunt. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 3. cap. 2.*

CAP. XXII.

Multa sunt negotia secularia, de his tamen pauca perstringimus, &c. In comestionibus, & vinolentis nimis incumbere, superfluitatem in quibuslibet rebus nolle fugere, &c. *Magn. sub Rabano cap. 13.*

CAP. XXIII.

De collectis, vel confratris, quas consortia vocant, sicut verbis monulmus, & nunc scriptis expresse præcipimus, ut tantum fiat; quantum rectum ad auctoritatem, & utilitatem, arque ad salutem animæ pertinet, &c. Pastos autem, & comestiones, quas diuina auctoritas vetat, ubi & grauedines, & indebitæ exactiones, & curpes, ac inanes lætitiæ, & rixæ, sæpe etiam, sicut experti sumus, usque ad homicidia, & odia; & dissensiones acciderent, adeo penitus interdiximus, ut qui contra hoc decretum agere præsumperint, si presbyter fuerit, vel quilibet clericus gradu priuetur; si laicus est, aut femina ab ecclesia usque ad satisfactionem separetur. *Nanner. ca. 15.*

CAP. XXIV.

Extirpanda sunt illa, quæ quasi naturaliter in vsu habentur, sicut sunt ebrietates, comestiones, contentiones, &c. & his similia, quæ iuxta Apostolum homines ad regno Dei excludunt: Quoniam, inquit, quitalia agunt, regnum Dei non consequentur. *Troscia. c. 15.*

CAP. XXV.

Abstinentia in his diebus omnium deliciarum esse debet, & sobrie, & caste viuendum. Qui vero ouis, cæco, piscibus, & vino abstinerere potest, magnæ virtutis est, &c. Vinum enim ebrietas, & luxuria prohibet sunt, non lac, & oua. Non enim ait Apostolus: Nolite comedere lac, & oua; sed nolite inebriari vino, in quo est omnis luxuria. *Theodul. ad presbyt. Aurel. c. 40.*

CAP. XXVI.

Zosimus præcepit, ut nullis clericis potest clauis;

culum in publico propinaretur, nisi tantum in cellis fidelium, maxime clericorum. *Ex Pontif.*

De luxuria. Tit. IV.

Pars prima. De monachis, & virginibus, qui castitatis votum violarunt.

Vide lib. vij. tit. xxxix. lib. ix. tit. xvij. xxij. & xxiv. quibus adde.

CAPVT I.

27. g. l. c. 22. **S**I vir, & vxor diuertere pro sola religiosa inter se consenserint vita, nullatenus sine consensientia Episcopi fiat, vt ab eo singulariter prouiso constituatur loco. Nam vxore nolente, aut altero eorum, etiam pro tali re matrimonium non soluatur. [Vtraque enim pars consentiens, & magis alter ex illis diuini amoris, quam humani ardens, vt in castitate maneret diuortium misceat, & post modum pollicitationem propriam non obseruauit, ad districtam meritis penitentiam redigatur. *Synod. Rom. sub Eugen. ij. & Leone rv. cap. 36. Ino lib. 6. tit. 5. cap. 2. panor. & par. 3. cap. 127. de cr. Casar. lib. 10. cap. 98.*

Addit. Leon.

CAP. II.

27. g. l. c. 22. **H**z vero, quæ necdum sacro velamine te-
2. p. l. c. 22. **ta**, tamen in proposito virginali, semper se
6. 9. simulauerunt permanere, licet velatz non fuerint, si forte nupserint, his agenda aliquantulum tempore penitentia est; quia sponsio eorum à Domino tenebatur. Si enim inter homines solet bonæ fidei contractus nulla ratione dissolui, quanto magis ista pollicitatio, quæ cum Deo pepigitur, solui sine vindicta non poterit. *Innoc. epist. 2. cap. 13. Turon. ij. cap. 21. Raban. cap. 5. de penit. Burch. lib. 3. cap. 12. & 45. Ino par. 7. cap. 18. & 63. de cr.*

CAP. III.

27. g. l. c. 22. **E**t quia aliquos monachorum vsque ad tantum nefas profiluiffe cognouimus, vt vxores publice sortiantur, sub omni vigilantia eos requiras, & inuentos digna coërcitione in monasteriis, quorum monachi fuerint, retrahamittas. *Greg. lib. 1. epist. 40. Antichris subdiacono. Ino par. 7. c. 122. de cr.*

CAP. IV.

27. g. l. c. 22. **S**i quæ monacharum vel per anteriorem licentiam, vel per impunitatē prauam consuetudinem ad lapsum deducta est, aut in futuram fuerit perducenda votaginē: hanc post competentis seueritatem vindictæ, in aliud districtus virginum monasterium in penitentiam redigi volumus: vt illic orationibus, atque ieiuniis & sibi penitendo proficiat, & metuendum cæteris arctioris disciplinæ præstet exemplum. Is autem, qui cum huiusmodi

forminis in aliqua fuerit iniquitate reperiis, communione priuetur, si laicus est: si vero clericus, à suo quoque remotus officio, pro suis continuo lugendis excessibus in monasterium detudatur. *Greg. lib. 3. epist. 9. Ino par. 7. c. 122. de cr. Casar. lib. 10. cap. 118.*

CAP. V.

27. g. l. c. 22. **E**os, qui in prædictas mulieres, quæ egressæ sunt de monasteriis, exceſſerunt, & nunc dicuntur communione suspensæ, si fraternitas tua de tali facinore digne penitus præuideat, ad sacramentum communionis te volu-
29. ^o sacrum communicant. *Greg. lib. 3. epist. 24. Ino par. 7. c. 122. de cr. Casar. lib. 10. cap. 118.*

CAP. VI.

Virgines, quæ virginitatem suam non custodierint, si eosdem, qui eas violauerunt, duxerint maritos, eo quod solas nuptias violauerint, post annum sine penitentia reconciliari debebunt, vel si alios cognouerint viros, eo quod mechatz sint, placuit, per quinquennij tempora, acta legitima penitentia, admitti eas ad communionem. *Elie. c. 14.*

CAP. VII.

Statuimus, vt post hanc synodum quisque seruorum Dei, vel ancillarum Christi in crimen fornicationis lapsus fuerit, vt in carcere penitentiam faciat in fine, & aqua. Et si ordinatus presbyter sit, duos annos in carcere penitentiam faciat, & in carcere permaneat. Si autem clericus, vel monachus in hoc peccatum ceciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus vertentem annum ibi penitentiam agat. Similiter & velatz, vel sanctimoniales eadem penitentia contineantur, & radantur omnes capilli capitis earum. *Synod. Franc. ante fin.*

Pars secunda. De Episcopis, presbyteris, diaconibus, &c. lapsis à castitate.

Vide lib. iv. tit. xxxvi. xxxvii. xli. xlii. lib. vi. tit. xxxviii. xxxix. xxxviii. xlii. lib. vii. tit. xvi. xvii. quibus adde.

CAPVT I.

SI quis eorum ordinum, qui sacris altaribus administrant, presbyter scilicet, diaconus, & subdiaconus vxorem, vel concubinam habet, nisi illis omnino dimissis dignam penitentiam agant, sacris altaribus penitus administrare desistant, nec aliquo ecclesiæ beneficio vletius potiantur, siue potitus fuerant. *Gregor. vij. lib. 2. regist. epist. 63.*

CAP. II.

Prædecessores nostros Nicolaus, & Gregorius à missis sacerdotum, quos tales (adulteros, homicidas, ebriosos) reuera esse constiterit, p. ad hoc.

fideles abstinere decreuerunt, vt & peccandi licentiam ceteris auferrent, & huiusmodi dignæ poenitentia lacerata reuocarent. *Urban. 9. an epist. ad L. Praepositum.*

CAP. III.

Dist. 30. c. 11. c. 15. q. 1. c. 2. Hi, qui altario Deiderunt, si subito infensa carnis fragilitate corruerint, & Dominum respiciendo digne poeniterint, ita vt mortificato corpore, cordis contriti sacrificium Deo offerant; maneant in potestate Pontificis, vel veraciter afflicti non diu suspendere, vel delictuosos prolixiori tempore ab Ecclesiae corpore segregare: ita tamen vt sic officiorum suorum loca recipiant, ne possint ad altiora officia promoueri. Quod si iterato, vclut canes ad vomitum reuersi fuerint, &c. non solò dignitate officij careant, sed etiam sanctam communionem nisi in exitu non percipiant. *Iherd. c. 5. Raban. c. 1. de poenit. Durand. lib. 19. c. 7. 4. luo par. 15. c. 87. de cr.*

CAP. IV.

Si quis clericorum suspensionem aduersam, aut obloquutionem populi de muliere quacumque fortassis incurrit, eam statim, si intra domum habet, abiciat. Si cetera extranea, & sui iuris est, ita omnibus conditionibus studeat obuiare, vt infamia, quæ excitata est, abrogeatur. Qui hæc vitare noluerit, pro inobedientia triennij excommunicatione mulctetur, &c. *Aurel. li. 1. c. 4.*

CAP. V.

Dist. 31. c. 10. Si quis clericus adulterasse aut confessus fuerit, vel conuictus, depositus ab officio communionem concessa in monasterio toto vitæ suæ tempore tradatur. *Aurel. 19. c. 7. luo lib. 3. li. 11. c. 11. paner. c. par. 8. c. 1285. decreti.*

CAP. VI.

Non solum castitatem retinendam Pontifices suo corpore censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus modis omnibus obseruandam constituent, vt ex his, qui castitati voluerit patientiam violare tali sorte coarceatur, vt vitemus à quo est gradu deiectus, Deo amplius non ministret, sed sacerdotis sui electione sit tali claustro confectus, vt ceteros suo exemplo corrigat, & ille ex poenitentia reuiuiscat. *Tolet. sub Riccardo Rege xvi. Episcop. c. 1.*

CAP. VII.

Dist. 31. c. 30. Clerici religuntur ad poenitentiam, qui confortia extraneorum mulierum, & ancillarum appetunt. *Toletan. 10. c. 4. 2. Anselm. lib. 7. c. 140.*

CAP. VIII.

Si presbyter, diaconus, subdiaconus infantes procreauerit, aut adulterum commiserit, & Archipresbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communiet. *Antysid. c. 20.*

CAP. IX.

Potamius (Episcopus) clamant se & vere eadem mala de se confiteri (loquuntur de fornicatione)

& ad hæc confitenda nulla se violentia prægauri, vnde etiam ferme per nouem menses sponte deseruisse regimen Ecclesiae lux, & ergastulo quodam pro admissio flagitio acturus poenitentiam se conclusisse prædixit. Tunc per fidelem confessionem eius est agnitum, quod tactu fornicio sordidisset. Licet hunc paternam antiquitatis sacris regulis debere ab honore decerni, tamen non abstulimus nomen honori, quod ipse sibi sui criminis confessione iam abstulerat, sed valida auctoritate decreuimus, perpetua poenitentia hunc inferuire officijs, & xraminis, &c. *Toletan. x. in fine contra Potamium Episcopum.*

CAP. X.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre sancimus, vt nullus sacerdotum, siue quisque de clero abique honesto, & competentis testimonio, excepta sola matre, cum quibilibet fornicis secrete se præsumat adiungere, & non solum cum extraneis mulieribus sed nec cum ipsis etiam fororibus, vel propinquis, nec licentia fororum, vel propinquorum mulierum quiquam solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Huius præcepti non transgreditor sex mensibus se nouerit poenitentia legibus subiaceat. *Bracaren. 19. c. 4.*

CAP. XI.

Si presbyter fornicationem fecerit, quam *Dist. 31. c. 10.* quam secundum Apostolorum canones deponi debeat, iuxta tamen auctoritatem B. Siluestri Papæ, si in vicio non petdurauerit, sed sua sponte confessus adiecit, vt resurgeret, decem annis in hunc modum poeniteat. Tribus siquidem mensibus priuato loco à ceteris remotus solo pane, & aqua æuelpet in vesperam utatur: diebus autem dominicis, & præcipuis festis modico vino, & pisciculis, atque legitimibus recreetur, sine carne, sine sagimine, ouis, & caseo, sacco indutus humo adhaereat; die, ac nocte iugiter omnipotentis Dei misericordiam imploret. Finitis tribus continuis mensibus exeat, tamen in publicum non procedat, ne grex fidelis in eo scandalum patiatur: nec enim debet sacerdos publice poenitere, sicut laicus. Postea aliquanti per resumptis viribus vnum annum, & dimidium in pane, & aqua expleat, exceptis dominicis diebus, & præcipuis festis, in quibus vino, sagimine, ouis, & caseo iuxta canonicam mensuram vti poterit. Finito primo anno, & dimidio, corpore, & sanguine Domini, ac indurefcat, particeps fiat, & ad pacem veniat cum fratribus psalmis in choro vltimus canat, ad cornu altaris non accedat. Iuxta B. Clementis vocem, minori gerat officia. Deinde verò vsque ad expirationem septimi anni, omni quidem tempore, exceptis paschalis diebus, tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane, & aqua ieiunet. Expleto septimi anni circulo, si sui consistat, apud

quos pœnituit, eius condignam pœnitentiam collaudauerint, Episcopus in pristinum honorem, iuxta B. Callisti Papæ auctoritatem, eum reuocare poterit. Sane sciendum, quia secundam feriam vnum psalterium canendo, aut vnum denarium pauperi dando, si operarius est, redimere poterit. Finitis septem annis, deinde vsque ad finem decimi anni, sextam feriam nulla interueniente redemptione obseruet in pane, & aqua. Eadem quoque pœnitentia erit sacerdoti de omnibus aliis peccatis, & criminibus, quæ eum in depositionem adducunt. Neque hoc cuiuslibet videatur onerosum si sacerdos post lapsum digne, vt supra dictum est, pœnitens ad pristinos redeat honores. *Synodo Hibern. sub Leone 119. vid. Apost. c. 25. vlt. in syn. Rom. a. 7. 2. Callisti. epist. 2. Casar. lib. 15. cap. 41. Pœnit. Rom. 111. c. 6. vide Burchard. lib. 17. c. 49. Ansel. lib. 8. c. vlt. Bedas. 8. de remed. peccatorum.*

CAP. XII.

Clerici, qui obsecris voluptatibus inhiantes, concubinas vsque ad hæc tempora publice tenuerunt, ne delictum præteritum transeat impunitum, eos sub pœnitentiam duximus redigendos: vt si canonici fuerint, quadraginta diebus in claustris suis in quadagesimali cibo ieiunent, &c. *Conc. habitum in Germania sub Conrado Cardin. c. 2.*

CAP. XIII.

De clericis ruralibus concubinariis expressus rigor superius obseruetur. *Concilium habitum in Germania sub Conrado Cardin. c. 3.*

Pars tertia. De incestu inter consanguineos.

Vide lib. xxviii. tit. xxiij. quibus adde.

CAPVT I.

Scrupulosus de gradibus cognationum, vel quomodo debeat quilibet amodo, & deinceps legitimo coniugio copulari, &c. Gregorius iniunct aliquas illicitas coniunctiones anathematis vinculo damnauit, &c. *Zachar. in syn. Rom. c. 15. Greg. ad interreg. Aug. 6. 6. Inuoc. 9. c. 20. de cr.*

CAP. II.

De eo, qui ad proximam sanguinis sui ingreditur, quid iudicandum sit, lectis legibus reperietis, &c. Verum huiusmodi peccati lepra melius ad sacerdotis considerationem, & iudicium profecto dirigimus. *Nicol. ad consilia Bulgar. c. 28. & 29.*

CAP. III.

Si sponsus sponzæ sororem viuet, ac sponsam postea ducat, sororque se occidat, rei huius facti decennio pœniteant. *Ancyr. cap. 25. G. 24. L.*

CAP. IV.

Si quis relictam fratris, foretorem vxoris, priuignam, consobrinamve, relictam, id est, patris, vel auunculi, carnalis contagi macula crediderit violandam, & ausu sacrilego auctoritatem diuinæ legis, ac iura naturæ præruperit: & cui cantatis, ac pij affectus solatia exhibere debuerat, suorum hostis, ac pudicitiz expugnator vim inferre temptauerit, Apostolicæ constitutionis sententia feriat; & quamdiu in tanto versatur scelere, à christiano cœtu, atque conuiuio, & Ecclesiæ communione priuabitur. *Ancyr. cap. 11. Turon. y. cap. 22.*

CAP. V.

De incestis coniunctionibus in synodo Aurelianensi, quam inuictissimus Rex Clodouæus fieri supplicauit, sic decretum est: Ne superstes fratres, &c. (*Aurel. c. 20.*) In Epauensibus canonibus à Papa Auro, vel reliquis Episcopis constitutum est: Incestis coniunctionibus, &c. (*Epau. cap. 30.*) In canonibus etiam Aruernensibus à beatissimis patribus sic habetur insertum. Si quis relictam fratris, &c. (*Arcner. cap. 11.*) Et Apostolus: Ominino audite 1. Cor. 5. inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita, vt vxorem patris sui aliquis habeat, &c. Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu iam iudicauit eradere huiusmodi hominem satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini nostri Iesu Christi, &c. *Turon. ij. c. 22.*

CAP. VI.

Si homo incestus fecerit, de istis causis, de Deo sacrata, aut cum matre sua, aut cum matrina sua spirituali de fonte, & confirmatione Episcopi, aut cum matre, & filia, aut duabus sororibus, aut cum fratre filia, aut sororis filia, aut nepti, aut consobrina, aut cum amita, vel matertera, de istis capitulis pecuniam suam perdat, si habet: & si emendare se noluert nullus eum recipiat, nec cibum ei donet. Et si fecerit, sexaginta solidos domino Regi componat, vsque dum se ipse homo correxerit. Et si pecuniam non habet, si liber est, mittatur in carcerem vsque ad satisfactionem: si seruus, aut libertus est, vapuletur plagis multis, & si Dominus suus permiserit eum amplius in tale scelus cadere, ipsos sexaginta solidos domino Regi componat. De Ecclesiasticis vero, si bona persona fuerit, perdat honorem suum; minores vero vapulentur, aut in carcerem recludantur. *Synodo sub Pipino. l. 2.*

CAP. VII.

Quicumque clericus, aut laicus, vel femina incestum commiserit, & ab Episcopo suo correptus si se emendare noluert, & ab Episcopo suo excommunicatus fuerit; si quis cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum. *Veruen. .9.*

CAP. VIII.

Incestuosi, parricidæ, &c. multi apud nos

loco. Nam vxore nolente, aut altero eorum, etiam pro tali re matrimonium non soluatur.

Eugen. y. in syno. Rom. & Leo xv. c. 36. Ino lib. 6. tit. 5. c. 2. panor. & par. 8. c. 127. decr. Casar lib. 10. c. 38.

CAP. VI.

Nulli liceat vno tempore duas habere vxores, vxoremve, & concubinam: quia cum domui non sit lucrum, animæ sit detrimentum. Nam sicut Chriftus castam obseruat Ecclesiam, ita vir castum debet custodire coniugiū. Contra hæc salubria dicta faciens, cum vxore concubinam habens, si perseverauerit, & cum satisfactione non emendauerit, perseverans ab Ecclesia penitus amparetur, relapsus vero communionis, vel reconciliationis tempus Episcopus abbreviare debet. *Eugen. y. in syno. Rom. & Leo iv. c. 37.*

CAP. VII.

Habeant Episcopi singularum vrbium in sua diocesi liberam potestatem adulteria, & scelera inquirere, vlcisci, & iudicare, secundum quod canones sentent, absque impedimento alicuius. Et cum opus fuerit ad compellendos rebelles, & contemptores, publicum conuocent: non ad praeiudicandum, sed potius ad ea, quæ Deo placita sunt, & saluti animarum conueniunt, prosequendum. *Raen. sup. 1. q. 1. x. par. 2. c. 13.*

CAP. VIII.

Vt laici simul vxorem & concubinam habens non communicet Ecclesiæ. *Nicol. ij. in syno. Rom. c. xij. Episcopo c. 12.*

CAP. IX.

Adulter non ordinetur. *Gregor. vij. in conc. ann. incert. c. 19.*

CAP. X.

Si quis perpetrato homicidio, manserit in adulterio, ad perfectam penitentiam minime recipi debet: de cetero est. *Vrbani. ij. in concil. Claramen. c. 22.*

CAP. XI.

Si quæ accusatio fiat contra fidelem de fornicatione, vel adulterio, vel de alio crimine, & coarguatur, in clerum non introducatur. *Apost. c. 60.*

CAP. XII.

Quid in omnibus peccatis adulterio grauius? secundum namque in poenis obtinet locum: quoniam quidem primum illi habent, qui aberrant à Deo, etiam si sobrie vixerint, &c. valde apud Deum graue crimen ducitur fornicatio, cuius species sunt quidem plures, &c. Prima species adulterij est, virum propria vxore solummodo non esse contentum, & mulierem non proprio tantum seruire se viro, si erga castus fuerit quis, potest & humanus & misericors fieri, &c. *Clem. epist. 1. post. princ. vnde Nicol. x. epist. reg. 4. 9. incip. Opertetur, & alias de adulterio Lutharij. Ino lib. 7. tit. 3. c. 4. panor. & par. 8. c. 99. decr.*

CAP. XIII.

Adulteros ab Episcoporum, & presbyterorum Tom. 3.

Vult Deus vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium nesciat. *Clem. epist. 4. ante fin.*

CAP. XV.

Infames esse eas personas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia: id est, omnes fures, sacrilegos, adulteros, &c. *Steph. epist. 1. in med.*

CAP. XVI.

Hæretici omnes, & suspecti, venefici, adulteri, &c. nullatenus sunt ad accusationem admittendi, &c. *Eutych. epist. 3. in med.*

CAP. XVII.

Statuimus, vt homicidæ, fures, sacrilegi, tales, adulteri, incesti, venefici, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi. *Eutych. epist. 3. post princ.*

CAP. XVIII.

Cum communicantes viri cum adulteris vxoribus non conueniant, cum contra vxores in consortio adulterorum vitorum manere visistant. Sed viros suos mulieres non facile de adulterio accusant, & non habent latentia peccata vindictam. Viri autem libetius vxores adulteras apud sacerdotes deserte consueuerunt, & ideo mulieribus prodito earum crimine communio denegatur: vitorum autem latente commissio non facile quisquæ ex suspitionibus abstinetur: qui vtriusque mouebitur, si eius flagitium detegatur. Cum ergo pat caussa sit, interdu probatio cessante, vindictæ ratio conuenit. *Inno. ep. 3. c. 4. Raban. c. 3. de penit.*

CAP. XIX.

Meminit tua reuerenda fraternitas, quod tribus iam vicibus scripsimus, vt nullus adulter, nullus fornicator sacrum ministerium debeat attendere. *Zosar. epist. 4. ante med.*

CAP. XX.

De his, qui ad vxorem alterius comprehensus fuit, quid iudicandum sit, lectus legibus reperitis. Iam vero si ad Ecclesiam adulter confugerit, id iudicandum ab Episcopo fore decernimus, quod sacros constar definisse canones, vel sanctos Apostolicæ sedis præfules, clarum est statuisse. *Nicol. ad cons. Bulgari. c. 28.*

CAP. XXI.

Si cuius vxor adulterium fecerit, aut vir in alienam vxorem irruerit, septem annis penitentiam agat. *Anycr. c. 20. Form. c. 44. Mar. Brac. c. 77. Raban. 1. c. 1. & 3. de penit.*

CAP. XXII.

Si presbyter vxorem duxerit, deponatur ab ordine, si fornicator, vel adulter est, eiiciatur, & agat penitentiam. *Neoces. c. 1. refert Magunt. synodus sub Arnulpho. 17. Paris. sub Ludou. & Lash. lib. 1. c. 35. Mar. Brac. 27. Burch. lib. 2. c. 108. Ino lib. 3. tit. 2. c. 3. panor. & par. 6. c. 585. decr.*

* concubinam.

35. q. 2. c. 3. c. 17. de concubinam.

35. q. 2. c. 16.

6. q. 1. c. 5. de penit.

CAP. XXIII.

Flamines qui post fidem lauacri, & regenerationis sacrificauerint, eo quod geminauerint scelera accedente homicidio, vel triplicauerint facinus, coherente mœchia, placuit, nec in fine accipere communionem. *Eliber. c. 2.*

CAP. XXIV.

Item Flamines, &c. si post pœnitentiam fuerint mœchati, placuit vltius eis non esse dandam communionem; ne lulisse de dominica communione videantur. *Elb. c. 3.*

CAP. XXV.

Si fidelis post lapsum mœchæ post tempora constituta ad pœnitentia, denuo fuerit fornicatus, nec in fine habear communionem. *Eliber. c. 7.*

CAP. XXVI.

Episcopi, presbyteri, diacones si in ministerio positi detrecti fuerint, quod sint mœchati, & propter scandalum, & propter nefandum crimen, nec in fine communionem accipiant. *Eliber. c. 8.*

CAP. XXVII.

Subdiaconem ordinari non debere, qui in adolescentia sua fuerit mœchatus; eo quod postmodum per subreptionem ad altiore gradum non sit promouendus: antea ordinati amoueantur. *Eliber. c. 30.*

CAP. XXVIII.

Adolescentes, qui post fidem lauacri salutaris fuerint mœchati, cum duxerint vxores, ad illa legitima pœnitentia, ad communionem admittantur. *Eliber. c. 31.*

CAP. XXIX.

Si quis fidelis habens vxorem, non semel, sed sæpe fuerit mœchatus, in fine mortis est conueniendus: quod si se promiserit cessaturum, detur ei communio. Si resuscitatus, rursus fuerit mœchatus, non edat vltius de communionem pacis. *Eliber. c. 47.*

CAP. XXX.

Si qua mulier per adulterium, absente marito, conceperit, idque post facinus occiderit, nec in fine dandam communionem, quod geminauerit scelus. *Eliber. c. 63.*

CAP. XXXI.

Si qua mulier, vsque in finem vitæ suæ cum alieno fuerit mœchata, nec in fine dandam communionem. Si cum reliquerit post decem annos recipiat ad communionem, ad illa legitima pœnitentia. *Eliber. c. 64.*

CAP. XXXII.

Si clerici vxor fuerit mœchata, & sciat maritus, neque eam statim proiecerit, nec in fine accipiat communionem: ne ab his, qui exemplum bonæ conuersationis esse debent, videatur magisteria scelerum procedere. *Eliber. c. 65.*

CAP. XXXIII.

Catechumena, si per adulterium conceperit, & conceptum necauerit, in fine baptizetur. *Elb. c. 68.*

CAP. XXXIV.

Si habens vxorem semel lapsum fuerit, quinquennio agat pœnitentiam, & sic reconcilie-

tur, nisi necessitas cogat ante tempus dare communionem. Hoc & circa forminas obseruandum. *Elb. c. 69. In par. 8. c. 281. decret. Penit. Rom. III. 3. cap. 4.*

CAP. XXXV.

Si confcio marito, fuerit mœchata vxor, placuit nec in fine dandam ei esse communionem. Si eam reliquerit, post decem annos accipiat communionem. *Eliber. c. 70.*

CAP. XXXVI.

Si quis fidelis habens vxorem cum ludæa, vel gentili fuerit mœchatus, à cōmunionem arceatur. Quod si alius eum detexerit, post quinquennium, ad legitimam pœnitentia, poterit Dominicæ sociari communioni. *Elb. c. 78.*

CAP. XXXVII.

Si quorumcumque clericorum vxores peccauerint, ne forte peccandi licentiam plus habere possint, accipiant mariti earum hanc potestatem, præter necem, custodiendi, ac ligandi in domo sua, ad ieiunia salutaria, non mortifera, eas cogentes, ita vt inuicem sibi clerici pauperes auxilium ferant, si seruitia non habeant. Cum vxoribus autem ipsis, quæ peccauerint, nec cibos sumant: nisi forte ad timorem Dei, ad pœnitentia, reuertantur. *Tolent. l. c. 7.*

CAP. XXXVIII.

Eos, qui relictis vxoribus suis, sicut in Evangelio dicitur, excepta causa fornicationis, siue adulterij probatione, alias duxerint, statim à communionem esse arcendos. *Penit. c. 2.*

CAP. XXXIX.

Si quis lestorum, vel ostiariorum adulteræ mulieris voluerit misceri, vel adhærere consortio, aut relinquat adulteram, aut à clero habeatur extraneus. *Tarrac. c. 9.*

CAP. XL.

His, qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare studeuerint, vel in ventribus matrum potionibus aliquibus colliserint, post septem annorum cutricula communio tribuatur. *Ilerd. c. 2. Magunt. sub Raba. c. 21. Raban. c. 17. de penit. Borch. lib. 17. cap. 52. & lib. 19. p. 277. In par. 10. c. 182. decret.*

CAP. XLI.

Si quis de laicis, post vxorem, aliam cuiuscunque conditionis cognouerit mulierem, in clero nullatenus admittatur. *Gerund. c. 8. Borch. lib. 2. c. 38. In par. 6. c. 139. decret.*

CAP. XLII.

Si de adulterij permixtione fuerit (Antistes, aut clericus) comprobatus, in regradatione honorum, priorum canonum statuta seruentur: in quibus communicationibus Metropolitani à comprouincialibus suis; comprouinciales à Metropolitano cum reliquis comprouincialibus distinguatur. *Aurel. iij. c. 4.*

CAP. XLIII.

Si quis clericus adulterasse aut confessus fuerit, vel conuictus, depositus ab officio, communionem concessa, in monasterio toto vitæ suæ tempore trahatur. *Aurel. iij. c. 7. In lib. 3. tit. 11. c. 11. panor. & par. 8. c. 285. decret.*

Rigor hic
vltimus in
principio,
modera-
tus est po-
stea ab
Ecclesia
vt in In-
nocent. ep.
ad Exce-
per.

35. q. 2. c. 6.
placuit. 10.

Mat. 3.

D. 8. p. 4.

CAP. XLIV.

Si quæ mulieres fuerint prolapsæ in adulterium cum clericis, districtione clericis adhibita mulieres ipsæ, prout sacerdoti visum fuerit, districtioni subiaceant; & à ciuitatibus, ut sacerdotes præceperit, repellantur. *Ansel. iv. cap. 28.*

CAP. XLV.

Si presbyter, diaconus, subdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiserit: & Archipresbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimaueit, integro anno non communicet. *Antisied. c. 20.*

CAP. XLVI.

Si monachus in monasterio adulterium commiserit, aut pecuniare habere præsumpserit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per se non emendauerit, aut Episcopo, aut Archidiacono non intimaueit, ad penitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. *Antisied. c. 23.*

CAP. XLVII.

Si coniugatus fuerit incontinens, ne postea adulterij incurtat lapsum, redeat ad pristinum coniugium, quouque possit adimpleri temporis maturitate continentiz statum. Nos idem de fœminis, ut de vitis cœsemus pro humana fragilitate indulgemus. Ea ratione, ut si is, qui penitente non est legibus deditus, ante ab hac vita decesserit, quam ex cōsensu alter ad continentiam eat, unde fuerit regressus, superstiti non liceat denuo ad vxoris transire amplexus: si autem illius vita extiterit superstes, qui non accepit benedictionem penitentis, nubat, si se continere non potest, & alterius confortio fruatur vxoris. Quod de utroque sexu parimodo à nobis decretum est, ut in his omnibus sacerdotis ordinatio expectetur, ut iuxta quod ætatem aptam perpererit, penitentiz abolitionis, vel districtiōis retribuat legem. *Tolet. vi. c. 8. Casar. lib. 15. c. 70.*

CAP. XLVIII.

Si quis Episcoporum magnatis cuiusquam vxorem, filiam, neprem, seu quolibet illum gradu adhibito pertinentem quacumque fraude, vel subreptile adulterina pollutione fordaueit, & honoris proprii gradum amittat, & sub exilijs relegatione perpetuam excommunicationis sententiam petteat, qui ramen circa finem vitæ communionis remedio adiuuandus est. *Tolet. xi. c. 5.*

CAP. XLIX.

Qui alterius sponsam, viuo sponso, ducit, adulterij crimine subiaceat. *Trois. 99.*

CAP. L.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculis Ecclesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad penitentiam coëgimus. *Franc. synod.*

CAP. LI.

Provideant viri potentes, & maxime potentes forminx, ut in suis domibus adulteria, & luxuriz concubinatiz, & incesta adulteria non vigeant. Et suis presbyteris, qui cum eis

in capellam vadunt, huiusmodi virtutem habere faciant. *Melan. c. 74.*

CAP. LII.

Plurimi vestrum fornicationes, & adulteria sine timore diuino, & sine humana verecundia faciunt. Audiant Apostolum Paulum dicentem: Fornicatores, & adulteros iudicabit Deus, id est, damnabit. Audiant etiam eundem dicentem: Horrendum, id est, rimendum est, incidere in manus Dei viuentis. *synod. Tullen. in epist. ad Robertum, & alios.*

CAP. LIII.

Ut raptores, & adulteri vel rapaces, qui, sicut ait Apostolus, Regnum Dei non consequentur, cum quibus etiam, sicut ipse præcipit, nec cibis sumendus est, censura, & seueritate principum, qui non sine causa gladium portant, insequantur, quoadusque sacerdotum iudicio, publice Ecclesiasticæ subdantur disciplina. *Tullen. par. vit. c. vit.*

CAP. LIV.

Si Episcopo, aut presbytero causa criminalis, hoc est homicidium, adulterium, &c. imputatum fuerit, in singulis missam celebrare, & secretam publice dicere, & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere. Quod si non fecerit, quinquennio à liminibus Ecclesiæ habeatur extraneus. *Verm. cap. 10. Birch. lib. 2. s. 199. 1. in par. 6. s. 272. det.*

CAP. LV.

Si quis legitimam duxerit vxorem, & impediēte quacumque domestica infirmitate, vxorum opus non valens implere cum illa, frater vero eius, suadente diabolo, adamatus ab ipsa clanculo eam humiliauerit, & violatam reddiderit, omnimodo separentur, & à neutro ulterius eadem mulier contingatur, &c. *Tribur. c. 41.*

CAP. LVI.

De his, qui in adulterio iuncti per incentiua libidinis male filium, vel filiam genuerunt, canonice præiudicamus, ut quando ab Episcopo iusta diuisione separantur, eo tenore seingantur, ne ultra ipse reuersionis deludantur. Quate si quid inter se proprietatis, aut pecuniæ communionatione tradiderunt, utique communi seruent infanti. De reliqua vero proprietate, & pecunia nullam ulterius habeant communionem, sed vterque sua prouideat, & ut velit, faciat. Et ut hoc verius credatur, atque firmitus obseruetur: verbo Domini præcipimus, & canonica, atque synodali impositione inungimus, quatenus iuramento colligentur, deinceps, & ultra sub vno non cohabitare recto; nec familiarit sui colloquio, excepto in Ecclesia, & in publico: nec vllam habere communionem in proprietate, aut mancipiis, vel pecunia siue vllis rebus, unde suspicio luxuriosi facti, aut scandalum libidinosi desiderij iuste possit oriri. *Tribur. c. 49.*

CAP. LVII.

Si cuius vxor adulterium perpetrauit, & hoc à viro deprehensum fuerit, & publicatum; dimittat vxorem, si voluerit, propter fornicationem: illa vero septem annis publice poeniteat. Vir vero eius, illa viuente, nullatenus aliam accipiat. Quod si voluerit adulteram sibi reconciliari, licentiam habeat; ita tamen ut pariter cum illa poenitentiam agat, & exacta poenitentia, post septem annos ad communionem vterque accedat. Similis forma & in muliere seruabitur, si eam vir eius adulterauit, *Nannet. c. 12.*

CAP. LVIII.

Si vir non habens vxorem, alterius vxorem adulterauit, aut si qua mulier non habens virum, cum alterius viro; ille, qui foedus violauit coniugij, septem annis, ut supra dictum est, poeniteat; ille, qui legē coniugij non tenetur, quinque annis poeniteat. *Nannet. cap. 14. Burch. lib. 9. c. 70. In par. 8. c. 107. decr. & 1. m. it. Rom. tit. 3. c. 3.*

CAP. LIX.

Intertogatum est, si duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum esset. Decretum est etiam à sancto concilio, ut ille, qui negauerit, probabili iudicio se expuret, & qui professus fuerit, digne poenitentiam agat. *Salgunst. ad. c. 7. post Burch. decr. In par. 15. c. 173. decr.*

CAP. LX.

Statuit sancta synodus, si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & orantibus concedi, ut alter illorum vtroque subiungat purget iudicio. Si vnus in hoc eeciderit, ambo rei habeantur. *Salgunst. c. 4. post Burch. decr. In par. 15. c. 180. decr.*

CAP. LXI.

Si cuius vxor adulterium fecerit, aut vir in alienam vxorem intruerit, septem annis poenitentiam agat. *Mart. Cracas. c. 77. An. jr. c. 20. Fort. mat. c. 44.*

CAP. LXII.

Si quis multis nuptiis fuerit copulatus, poenitentiam agat: conuictus autem, & fides poenitentis compendiat tempus. *Mart. Bras. c. 18.*

CAP. LXIII.

Maſculorum, & animalium iniores, & homicidæ, & venefici, & adulteri, &c. eadem condemnatione digni habeantur. *Basil. epist. ad Amphileob. c. 7.*

CAP. LXIV.

Domini dictum secundum sententiæ consequentiam ex æquo & viris, & mulieribus conuenit, quod non liceat à matrimonio discedere præterquam propter fornicationem. Consuetudo autem non ita habet, sed in mulieribus quidem multum accurate, & diligenter obseruari iuuenimus, cum Apostolus quidem dicat, quod, qui adharet meretrici, sic vnum corpus, &c. consuetudo vero etiam adulterantes viros, & in fornicationibus versantes iubet à mulieribus retineri. Quare quæ

cum viro dimisso cohabitât, nescio an possit adultera appellari: crimen enim attingit mulierem, quæ dimisit. Quamnam ob causam à coniugio decessit? si enim pulsata, & verberata non ferens; patifatus erat, quam à coniugio separari: siue iacturam in pecuniis non ferens, nec ipsa est iusta excusatio. Sin autem quod ipse viuat in fornicatione, non habent hanc obseruantiam in Ecclesiastica constitutione: sed etiam infidelis viri iusta est mulier non separari, sed remanere propter incertitudinem euentus. Quid enim scis mulier, an virum sis seruatura? Quare quæ relinquit, est adultera, si ad alium virum accessit. Qui autem relinquit, est dignus venia, & qui ei cohabitât, non ideo condemnatur. Sed si vir, qui ab vxore discessit, accessit ad aliam, est & ipse adulter; quoniam fecit eam adulterari, & quæ ei cohabitât, est adultera, eo quod alienum virum ad se traduxit. *Basil. epist. ad Amphileob. cap. 9. Quæ cum vir secessit, & non apparuit, antequam de eius morte certior facta sit, cum alio cohabitauit, mœchatur. Basil. ad Amphileob. cap. 31.*

CAP. LXV.

Adulteras mulieres, & confitentes, vel quomocumque conuictas publicare quidē partes nostri prohibuerunt, ne conuictis mortis causam præbeamus, eas autem stare sine communione iusserunt, donec impleteretur tempus poenitentiae. *Basil. epist. ad Amphileob. cap. 34.*

CAP. LXVI.

Qui, postquam aliena ei ablata fuerit, vxorem duxit, in prima quidem adulterij accusabitur, in secunda vero reus non agetur. *Basil. ad Amphileob. c. 37.*

CAP. LXVII.

Quæ viuic cum adultero, est omni tempore adultera. *Basil. ad Amphileob. c. 39.*

CAP. LXVIII.

Quæ à marito dimissa est, mea quidem sententia manere debet. Si Dominus autem dixit: Si quis reliquit vxorem, præterquam ratione fornicationis, facit eam adulterari, ex eo, quod eam adulteram nominat, exclusit eā à societate cum alio. Quomodo enim potest vir quidem esse reus, ut auctor adulterij, mulier autem nulli esse culpæ affinis, quæ adultera appellata est propter consuetudinem cum alio viro? *Basil. ad Amphileob. c. 48.*

CAP. LXIX.

Qui adulterauit, in quindecim annis sacramentis non communicabit. In his autem annis sic quoque dispensabitur: quatuor annis essent defensus, & duobus audiens, quatuor subſtratus, in duobus subſistens sine communionem. *Basil. ad Amphileob. c. 58.*

CAP. LXX.

Vno anno deſect, biennio audiant, triennio subſternantur, ſepſimo cū fidelibus cōſiſtante, &

Ad. 3.

ita oblatione digni habeantur, si cum lacrymis penitentiam egerint, qui duas sorores in matrimonio accipiunt, etsi diuersis temporibus. *Basil. ad Ambrosiob. c. 76. 77. Trull. c. 87.*

CAP. LXXI.

Eorum, quæ ad cupiditatem, & voluptatē sunt peccatorum, hæc est diuisio: hoc enim vocatur adulterium, illud vero fornicatio. Ac nonnullis quidem eorum, qui sunt subtiliores placuit etiam fornicationis peccatū adulteriū esse existimare: quoniam vna est legitima cōiunctio & vxoris cum marito, & mariti cum vxore, quidquid ergo non est legitimum, est omnino iniustum, & legi cōtrarium; & qui nō habet proprium, habet omnino alienum: Homini enim vna tantum data est auxiliatrix; & mulieri vnum appositū est caput. Ergo, si quis quodem proprium vas suum, vt diuinus Apostolus nominat, possederit, ei lex naturę iustū vsum concedit: si quis autem extra proprium conuersus fuerit, erit omnino in aliena, est autem vnicuique alienum, quidquid non est proprium, etiam si id non consecratur, qui est Dominus. Non longe ergo à peccato adulterij fornicatio ab his, qui rem paulo accuratius examinant, suscepta est, &c. Sed quia imbecillorum fuit patribus cura gerenda, distinctum est peccatum hæc generali diuisione, quod fornicatio quidem dicatur, cupiditatis, seu libidinis expletio, quæ fit sine alia alicuius iniuria: adulterium vero, infidus, & iniuria, quæ alteri affertur. In eo autem & cum animalibus coitum, & pædicatū esse existimant, quoniam hæc sunt naturæ adulterium, in id enim, quod est alienum, & quod est præter naturam fit iniustitia. *Gregor. Nyssen. epist. canonica cap. 4.*

CAP. LXXII.

Quæ in adulterio, & in reliquis immunditiæ generibus fit iniquitas, eodem iudicio punietur, quo & fornicationis scelus, sed tempore duplicabitur. *Gregor. Nyssen. epist. citata ad Lesium.*

CAP. LXXIII.

Libuit nobis inferere sententiā cuiusdā patris, in qua magna breuitate quid agi, quidve vitari debeat, continetur. In primis Dominū Deum diligere, &c. deinde non occidere, non adulterari, non facere furtum. *Theodolph. ad presb. Antel. c. 21. ex Clem. epist. 1. anicfin.*

Pars sexta. De raptoribus fœminarum.

CAPVT I.

Vir rapiunt mulietes prætextu coniugij, & adiutores, ac consentientes, si clerici sunt, eadant à gradu suo, si laici anathematizentur. *Chalced. c. 27. Trull. c. 93. v'ormat. c. 77. Trelli. c. 8. Capital. lib. 1. c. 104. & lib. 7. c. 183. Burch. lib. 9. c. 35. Ino par. 8. c. 173. & 174. & 322. decr. & lib. 6. tit. 3. c. 12. panor. Ansel. lib. 10. cap. 49. Casar. lib. 10. c. 84.*

CAP. II.

Si quis viduam furatus fuerit in vxorem, vel consentiens ei, anathema sit. *Gregor. y. in syno. 3. Rom. c. 10. Trelli. c. 8. Burch. lib. 9. c. 11. Ino lib. 6. tit. 3. c. 12. panor. & par. 8. c. 149. decr.*

CAP. III.

Si quis virginem, nisi desponsauerit, rapuerit, vel furatus fuerit in vxorem, vel consentiens ei, anathema sit. *Gregor. y. in syno. Rom. c. 11. Trelli. c. 8. Burch. lib. 9. c. 12. Ino par. 8. c. 150. decr. Tarra. lib. 6. c. 229.*

CAP. IV.

Si quis temerario ausu præsumpserit virginem, aut viduam furari in vxorem, præter si desponsatam habuerit, anathema sit. *Zacha. in syno. Roma. c. 7.*

CAP. V.

Qui virginem non sponstatam violauerit, excommunicetur, nec aliam ducat, sed eam, licet pauper sit. *Apost. c. 67.*

CAP. VI.

Raptores viduarum, vel virginū ob immunitatem tanti facinoris detestamur, illos vehementius persequendo, qui sacras virgines, vel volentes, vel inuitas matrimonio suo sociare cōptauerint. Quos pro tam nefandissimi criminis atrocitate à communione suspendi præcipimus. *Symma. epist. 1. c. 3. Ansel. lib. 10. c. 38. Tarra. lib. 6. c. 249.*

CAP. VII.

Desponsatas puellas, & postea ab aliis raptas reddi placet sponsis, etsi vis ab aliis illis illata fuerit. *Angr. cap. 10. Trelli. cap. 8. Burch. lib. 9. cap. 38. Ino lib. 6. tit. c. c. 17. panor. & par. 8. cap. 176. decr. Ansel. lib. 10. cap. 8. Casar. lib. 10. cap. 61.*

CAP. VIII.

Puellæ sponsus eius sororem vitiauit, & sibi habuit, duxit postea sponstatam; vitiaui vero se interemit decennium pœniteant per gradus, qui in hoc facto se miscuerunt. *Angr. cap. 25. G. 24. L.*

CAP. IX.

Si ad Ecclesiam raptor cum rapta confugerit, & eam vim passam confiteri, statim liberetur de potestate raptoris, & raptor mortis, vel poenarum impunitate cōcessa, aut seruandæ conditioni subiectus sit, aut redimendi se liberam habeat facultatem. Si puella patrem habeat, & puella raptori consenserit, potestati patris excusata reddatur, & raptor patri superioris cōditionis satisfactione teneatur obnoxius. *Anrel. cap. 2. al. 4. Raban. c. 22. de parit. Burch. lib. 3. c. 191. Ino lib. 2. tit. 7. c. 1. panor. & par. 3. c. 208. decr. Ansel. lib. 10. c. 57. Casar. lib. 10. c. 83. & lib. 13. c. 68.*

CAP. X.

Nullus viduam, nequē filiam alterius extra voluntatem parentum, aut rapere præsumat, aut Regis beneficij æstimet postulandam. Quod si fecerit, similiter ab Ecclesiæ comunione remotus, anathematis damnatione plectatur. *Parf. c. 6. Ino par. 8. c. 25. decr.*

CAP. XI.

De raptoribus viduarum, & ac virginum dignum duximus, ut ab vniuersis comitibus omni nilu inuestigetur, & inueniri cōdigna inuectione ex auctoritate Imperiali castigentur, ut à tam illicita præsumptionis audacia ipsi coërescantur, & ceteris hoc admittere volētes tercantur. *Aquisgrani, sub Ludou. par. vlt. c. 24.*

CAP. XII.

Raptores virginum, & viduarum, qui etiam postea voluntate parentum eas quasi desponsantes, sub dotalitij nomine in coniugium duxerūt, publicæ penitentix subigantur, & post publicam penitentiam, prout præuiderit Episcopus peractam, ne in peius corruant, iterum conueniētes de cetero elemosynis, & ceteris quibuscq; religioſis, & salutiferis conuersionis actionibus inferunt procurer, vsiquequo ab opete coniugalitæ consensu se valeant abstinere. *Melden. cap. 64.*

CAP. XIII.

Hi, qui necdum eas, quas rapuerant, cū volunrate parentum sub præsato desponsationis, vel dotalitij nomine in coniugium sumptas habent, quando omnī aures hæc in fuerit constituto promulgata, ab earum cōiunctione separantur, & publicæ penitentix subigantur, raptæ autem legaliter parentibus restituantur, &c. *Melden. c. 65. Burch. lib. 9. c. 39. suo lib. 6. tit. 3. c. 13. panor. & par. 8. c. 177. decret.*

CAP. XIV.

Qui deinceps rapere virgines, vel viduas præsumperint, secundum synodalem B. Gregorij definitionem, ipsi, & complices eorum anathematizentur, & raptores sine spe coniugij perpetuo maneat. *Melden. c. 66. Gregor. 31. in syn. roma. c. 10. & 11. Burch. lib. 9. c. 34. suo par. 8. c. 177. decret.*

CAP. XV.

Qui sanctimoniales virgines, vel viduas rapiunt, & progressu etiam criminis in coniugiū sumunt, publicæ penitentix, iuxta modum, quem præuiderit Episcopus subigantur. Ipsæ vero locis congruis penitentix retrudantur, & ad habitū religionis redire cogantur, vterq; autē sine vlla spe vxoris copulationis perēnitentiam maneant, &c. *Melden. c. 67. Burch. lib. 8. c. 52.*

CAP. XVI.

De his, qui sponsas alienas rapiunt, vel consensu parentum accipiunt, antiqua & synodalis sententia obseruetur, &c. nullo modo ut ad maximam indulgentiam descēdamus, alterius sponsæ acceptor sine publica transcat penitentia, & desponsio legaliter multam componat. Quod si his obedire renuerit, sine vlla reſtigatione anathematizetur, &c. *Melden. c. 68. Burch. lib. 9. c. 32. suo par. 8. c. 170. decret.*

CAP. XVII.

Pari tenore excommunicatus est quidam homo vocabulo Theodricus cum complicitibus suis: quia quandam viduam sugiendo prostratam super corpus sancti Euentij rapuit, & de monasterio traxit, & in vxorem sibi eam taliter

terlocut. *Meten. cap. 7.*

CAP. XVIII.

Est quædam species rapinæ, vel potius sacrilegij, quam ex ipso actu rustico raptum vocant, quod quantum fit malum, non tantū diuina, sed humana quoq; auctoritate damnatū, paucis mōstrabimus verbis. Ac primo de puellis raptis, & nondum desponsatis in concilio Chalcedonenſi ita habetur: Eos, qui rapiunt *36. q. 2. & 4.* puellas sub nomine simul cohabitandi, coope-
rantes, & cōiunctes, decreuit sancta synodus, ut si qui clerici sunt, decidant gradu proprio, si vero laici anathematizentur. Quibus verbis aperte datur intelligi, qualiter huius mali auctores damnandi sunt, quando participes, & coniucentes tanto anathemate ſeruntur. Et quod iuxta canonicam auctoritatem ad coniugiz legitima raptas sibi iure vendicare nullatenus possint in concilio Ancyrano cap. 10. legitur, &c. Statutum est, ut raptor publica penitentia muldetur, raptæ vero, si sponſus eam recipere noluerit, & ipsa eiusdem criminis cōsentiens non fuerit, licentia nubendi alijs non negetur, quod si & illa consensierit, simili sententia subiaceat. Quod si post hæc ei se iungere præsumperit, vtriq; anathematizentur. Quid autem lex Imperatorum de huiusmodi captiuis iubeat in libro v. capitular. c. 239. scire volens reperiet. Item in lib. vii. c. 245. de raptoribus viduarum, vel virginum, ita decernitur. Sanctum est, ut raptores viduarum, vel virginum ab Ecclesiæ communione pellantur. Item de his, qui rapiunt scēminas, ut eas non habeant vxores, & quid de raptis agendum sit, ex eodem libro cap. 395. Placuit, ut hi, qui rapiunt scēminas, vel furatū, aut seducit, ut eas nullatenus habeant vxores, quamuis postmodum conueniat, ut eas dotauerint, vel nuptialiter cum consensu parentū accepterint. Si quis autem vxorē habere voluerit, canonice, & legaliter eam accipiat, & nō rapiat. Qui vero rapuerit, aut furatus fuerit, vel seduxerit, nūmq̃ eam vxorem habeat, sed propinquis suis eam reddat, & in triplo bannum dominicum componat, & insuper canonice publicam penitentiam gerat. Ad quod omnes clamauerūt dicentes: Ita omnes tenere firmiter volumus, & in perpetuum ab omnibus conſeruari optamus. *Troies. c. 8. Burch. lib. 9. c. 36. suo par. 8. c. 174.*

37. q. 2. & 4.

34.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

36. q. 2. & 4.

De his, qui rapiunt, canonem quidem anti-

CAP. XX.

quum non habemus, sed propriam sententiam proferimus; ut ipsi, & qui cum eis rapiunt, tribus annis sine extra orationes. Quod autem non est violentum, nulli est pœnæ obnoxium, quando nec stuprum, nec futurum rem præcelsit. *Basil. ad Amphilech. cap. 30.*

CAP. XXI.

Stupra, quæ per vim inferuntur, non sunt aculationi obnoxia, quare et si ancillæ vis allata fuerit à proprio domino, ea à culpa est libera. *Basil. ad Amphilech. cap. 49.*

CAP. XXII.

De Biste, qui in Ereba constitutus est presbyter, querendum est, & si alicui quidem mulieri separatae vivente marito vim attulit, non sinatur esse presbyter, nam nec vir laicus quidem debet communicare, cum eos, qui tales sunt, separate consueverit Ecclesia. *Theophil. Episcopus Alexandr. in communitorum cap. 2.*

Pars septima. De concubitu cum hominibus, & brutis.

CAPUT I.

De re. Prelati. Greg. ix. c. 4. & m. 1. coll. de stabili. no. clerici. c. 12. Gen. 19. Vicumque incontinentia illa, quæ contra naturam est, propter quam venit ira Dei in filios dissidentiz, & quinque civitates igne consumpsit, deprehensi fuerint laborare, si clerici fuerint, enunciantur à clero, vel ad penitentiam agendam in monasteriis detrudantur, si laici excommunicationi subdantur, & à ceteris fidelibus fiant pœorius alieni. *Alex. vij. in conc. Later. cap. 12.*

CAP. II.

De vita. Chonest. cler. Gr. ix. c. 13. & m. 4. coll. c. 1. Vt clericorum mores, & actus in melius redeant, continentur, & caste vivere studeant vniuersi, præsertim in sacris ordinibus constituti ab omni libidinis vitio præcauentes, maxime isto, propter quod ira Dei venit de celo in filios dissidentiz, quatenus in conspectu Dei omnipotentis, puro corde, & mundo corpore valeant ministrare. Vn vero facilitas veniz incantium tribuat delinquendi, statuitur, ut qui deprehensi fuerint incontinentiz vitio laborare; prout magis, aut minus peccauerint, puniantur, secundum canonicas sanctiones, quas efficacius, & districtius præcipimus observari; ut quos diuinus timor à malo non reuocat, temporalis saltem pœna à peccato cohibeat. Si quis igitur hac de causa suspensus, diuina celebrare præsumpserit, non solum Ecclesiasticis beneficiis spoliatur, verum etiam pro hac duplici pœna perpetuo deponatur. Prælati vero, qui tales præsumpserint in suis iniquitatibus sustinere, maxime obtentu pecuniz, vel alterius commodi temporalis, pari subiaceant ultioni. Qui autem secundum regionis suæ morem non abdicarunt copulam coniugalem, si lapsi fuerint, grauius puniantur, cum legitimo matrimo-

nio possint uti. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 14.*

CAP. III.

** rebus.* Qui cum brutis, se immiscuerint, vel miscerent, qui ante vigesimum annum peccauerunt, quindecim annis peniteant: communione orationum quinquennio vtantur: postea ad oblationem admittantur. Examinetur autem vita eorum penitentiz tempore, & humanitate fruatur, Qui sæpius peccauerunt, magis peniteant. Qui maiores viginti annis, & vxores habentes peccarunt, viginti quinque annis peniteant: quinque annis orent, postea admittantur ad oblationis communionem. Qui vero vxores habent, & maiores quin quaginta annis sunt, in exitu vitæ communionem accipiant. Qui eorum leprosi sunt, aut fuerint, hi inter furiosos orent. *Anyr. c. 17.* [leprosos interpres intelligit, qui alios per catores esse fecerunt, & furiosos intelligit energumenos. *Mart. Brac. cap. 82. Raban. c. 6. de pœnit. Capis. lib. 2. c. 49. Burch. lib. 17. c. 31. Inopar. 9. c. 89. de cr. Ansel. lib. 11. c. 96.*

CAP. IV.

Stupratoribus puerosum nec in fine dandam esse communionem. *Elis. 6. 71.*

CAP. V.

Ne osculo famam laceret honestatis, quia aliqui laici, dum diuersa perpetrare adulteria, hoc quod de se sciant, in aliis suspicantur, sicut ait Seneca: Pessimum in eo vitium esse, qui in id, quo insanit, ceteros putat furere, &c. Nullus faceret dotum, aut monachorum colligere alium in lecho suo præsumat. *Turan. y. c. 15.*

CAP. VI.

Sancimus, ut qui huius nefariz actionis pertratores exierint, qui que in histurpitudinibus sese implicari permiserint, & contra naturam masculi in masculos hanc ut turpitudinem operati fuerint, si quidem Episcopus, presbyter, aut diaconus fuerit, de proprii honoris gradu deictus, perpetui exilij manebit damnatione percussus: si vero cuiuslibet ordinis, gradusve personæ talibus collusionis noxis repetere fuerint implicatus, illius legis, quæ de talibus est edita, nihilominus sententia sententia, atque ab omni christianorum sint alieni cetera, & insuper centenis verberibus correpti, ac triper decalcent, exilio mancipentur perpetui: ita ut nisi tam eos, qui religionis cultum turpasse visi fuerint, quam etiam alios, ut diximus, cuiuscumque ordinis homines digna satisfactio penitentiz accipere corpus & sanguinem Christi in fine permiserit, aut christianicolarum societati reddiderit, nec in exitu sui die, secundum canonum instituta, communionis perceptione se nouerint releuari, nec catholicorum ceteris aggregari. *Tolentan. xvi. cap. 3. in legibus Visigothorum lib. 4.*

CAP. VII.

Cum misera humana multitudine fragilitate.

tis suæ excessibus, creatoris sui incomparabilem dulcedinem sepiissime ad amaritudinem prouocet, tunc grauius, sceleratiusque in eum delinquit, quando contra naturam peccat, &c. Quisquis tanti sceleris peccatorem se esse meminit, dum tempus acceptabile, diæque salutis existit, per confessionem, & penitentiam satisfactionem sibi consulere non differat, &c. Peccatores tam nefandissimi, Deoque detestabilis vitii, secundum iudicium canonicum, quod in Acoctitano concilio sub titulo sexto decimo continetur, iudicentur. *Paris. sub Ludou. & Lorhar. lib. 1. cap. 34.*

CAP. VIII.

Sunt sane diuersorum malorum peccatores, quos & lex diuina improbat, & condemnat, pro quorum etiam diuersis sceleribus, & flagitiis populus fame, & pestilentia flagellatur, & Ecclesie status infirmatur, & tegum periclitatur, &c. sicut fuor diuersarum pollutiooium peccatores, quas cum masculis, & pecoribus nonnulli diuersissimis modis admittunt, quæ incomparabilem dulcedinem pussimi creatoris ad amaritudinem prouocantes taoto grauius delinquant quanto contra naturam peccant. Pro quo etiam sceleris igne caelesti consumragratæ, inferni que hiatu quinque absorpet sunt ciuitates: necnon & quadraginta, & eo amplius millia stupris Beniaminæ mucrone fratetno confossa sunt. Hæc potto iudicia, & euidenter vindictæ declant, quam execrabile, & detestabile apud diuinam maiestatem hoc vitium extet. *Paris. sub Ludou. & Lorhar. lib. 3. cap. 2.*

CAP. IX.

Extant, & alia diuersorum criminum mala, quæ improbat, & condemnat lex diuina, pro quibus populus vastitate, & gladio, fame, & pestilentia arretitur, & Ecclesie status infirmatur, tegum que periclitatur: ut sunt nefandissimæ cum masculis, aut pecoribus pollutiooes, pro quibus dulcis, & benignus Deus noster ad amaritudinem iracundie tanto grauius prouocat, quanto contra naturam facti comprobantur. *Trois. c. 15.*

CAP. X.

Masculorum, & animalium iniores, & homicidæ, & venefici, & adulteri, & idololatræ eadem condemnatione digni habentur. *Basil. epist. ad Amphilech. cap. 7.*

CAP. XI.

Qui in brutorum concubitu suam impietatem profectur, eadem ratione confitens setuatur. *(punitur ut adulter. Balsam.) Basil. ad Amphilech. cap. 62.*

CAP. XII.

Si quis ante viginti annos in cuiuslibet animalis commissiooe peccauerit, decet, & quinque annis in humilitate subiacere ad Ecclesie ianuam, & post hoc alius quinque annis in orationis communionem receptus penitentiam agat, & sic gratiam suscipiat sacramenti. Intretgentur autem alij de eo, qualem vitæ in

penitentia egerit, & sic communionis misericordiam consequatur. Si quis autem post viginti annos habens vxorem, huic peccato irruerit, vigintiquinque annis humilitati subiacet, & quinque annis orationibus tantum communicans, postea tecipiat sacramentum. Quod si hanc meosutam aliquis transgressus fuerit, sacramentum in exitu consequatur, oportet autem tales inter dæmonios otare. *Mar. Brac. c. 81. al. 82. Anys. c. 16. & 17.*

Part octaua. De stupro, & simplici fornicatione, aliisque peccatis ad luxuriam pertinentibus.

CAPVT I.

Scripti vobis in epistula: Ne commisceamini fornicariis, non utique fornicariis huius mundi, aut auaris, &c. Nunc autem scripti vobis non commisceti. Si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, &c. cum eiusmodi nec cibum sumere. *Paulus epi. 1. ad Corint. cap. 5. num. 9.*

CAP. II.

Nolite etrate: neque fornicarij, neque idolis seruientes, &c. oque tapaces tegum Dei possidebunt, &c. Esca ventris, & veoter escis: Deus autem hunc, & has destituet. Corpus autem oon fornicationi, sed Domio, & Dominus corpori, &c. Nescitis, quooiam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? absit. An *Oem. 4. a.* nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Et ut enim, inquit, duo in carne vna. Qui autem adhæret Domino, vnus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. An oescitis, quoniam membra vestra templum fuor Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestiti? *Paul. 1. ad Corint. c. 6. a. num. 9. ad 19.*

CAP. III.

Fornicatio, & omnis immundicia, aut auaritia nec nominetur in vobis, &c. Hoc enim scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, &c. non habet hæreditatem in regno Christi, & Dei. *Paul. ep. ad Ephes. c. 5. num. 3. & 5.*

CAP. IV.

Virginis non desponsæ corruptor excommunicetur. *Apst. c. 68. al. 66.*

CAP. V.

Obseruet vnusquisque ne menstruatz mulieri misceatur: hoc enim oexecrabile dicit lex Dei, &c. Sed & illa species castimoniz obseruanda est, uti ne passim, & libidinis folius causa, cum feminis coeat quis, sed posteritatis tepatandæ gratia: quæ obseruantia, cum etiã in nooouillis pcedibus inueoiatur, pudoris est, si non ab hominibus rationalibus, & Deum colentibus obseruetur. *Clem. pps. 4. infra.*

CAP. VI.

17. q. 4. Non grauius peccatum est fornicatio, quam
c. fecit. sacrilegium. Sed sicut maius peccatum est,
12. quod in Deum committitur, quam quod in
hominem; sic grauius est sacrilegium agere,
quam fornicari, &c. *Prusep. l. antic. med.*

CAP. VII.

Et hoc quæsitum est, quid de his obseuari
oporteat, qui post baptismum omni tempore
incontinentiæ, & voluptatibus dediti in ex-
tremo fine vitæ suæ poenitentiam simul, & re-
conciliationem communionis exposcunt. De
his obseruatio prior durior; posterior interue-
niente misericordia iudicatio est. Nam con-
suetudo prior tenuit, vt concederetur eis poe-
nitentia, sed communio negaretur, &c. Sed
postquam Dominus noster pacem ecclesiis
suis reddidit, iam depulso terrore communio-
nem dari abeuntibus placuit, & propter Domi-
ni misericordiam quasi viaticum profecturis,
ne Nouatiani hæretici negantis veniam aspe-
ritatem, & duritiam subsequi videamur. *Aug.*
ep. 3. ad Exuper. Thelof. Episc. c. 2. Tribur. c. 31.

CAP. VIII.

Qui homicidiis, vel fornicationibus conta-
minati sunt, ad communionem eos, nisi per
poenitentiam publicam, non oportet admitti.
Leo ep. 90. c. 18.

CAP. IX.

Si quis fidelis, post lapsum mœchæ, post
tempora poenitentiae, denno fuerit fornicatus,
nec in finem habeat communionem. *Elisb.*
cap. 7.

CAP. X.

Marer, vel parentes, vel quilibet fidelis, si
lenocinium exercuerit, eo quod alienum ven-
diderit corpus, vel potius suum placuit eam
nec in fine accipere communionem. *Elisb.*
cap. 12.

CAP. XI.

Virgines, quæ virginitatem suam non eu-
stodierunt, si eosdem, quicquid violauerunt
duxerint, & tenuerint maritos, eo quod solas
nuptias violauerint, post annum sine poe-
nitentia reconciliari debebunt, vel si alios co-
gnouerint viros, eo quod mœchæ sint, pla-
cuit, per quinquennij tempora; acta legitima
poenitentia, admitti eas ad communionem.
Elisb. c. 14.

CAP. XII.

Si qua vidua fuerit mœchata, & eundem
habuerit maritum, post quinquennium, acta
legitima poenitentia, communione reconcili-
etur. Si alium duxerit illo relicto, nec in fine
dandam communionem. Si fuerit ille fidelis,
quem acceperit, communionem non accipiat,
nisi post decem annos, acta legitima poeniten-
tia, nisi infirmitas coegerit velocius dare com-
munionem, *Elisb. c. 72.*

CAP. XIII.

In quibusdam Hispaniæ partibus filios suos
parentes interimunt fornicationis auidi, pie-
tatis alieni, &c. Sacerdotes eorumdem loco-

rum idem scelus cum iudice curiosius quæ-
rant, & sine capitali vindicta acriori disciplina
prohibeant. *Tolet. iij. c. 17.*

CAP. XIV.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur,
qui cum mulieribus in balneo luanatur.
Trull. c. 78.

CAP. XV.

Eos, qui ad animarum lapsus meretrices
cogunt, & alunt, si sint quidem clerici, deponi
si vero laici segregari. *Trull. c. 86.*

CAP. XVI.

Clerici fornicationem non faciant, &c. simi-
liter decreuimus, vt laici homines legitime
vuiant, & diuersas fornicationes non faciant,
Synod. Sorsiana.

CAP. XVII.

Canticum turpe, atque luxuriosum circa
ecclesias agere omnino contradicimus, quod
vbique vitandum est. *Magnum. c. 48.*

CAP. XVIII.

Prouideant viri potentes, & maxime poten-
tes feminae, vt in suis domibus adulteria,
& luxuriæ concubinatiæ, & incesta adulteria
non vigeant. Et suos presbyteros, qui cum eis
in capellam vadunt, huiusmodi virtutem ha-
bere faciant. *Mela. c. 74.*

CAP. XIX.

Si qua mulier non habens virum, aut vir non
habens uxorem, fuerint fornicati, tribus annis
poeniteant. *Quarant. c. 13.*

CAP. XX.

Omni fidelium ordini denuntiamus cauendos
esse summo opere libidinis æstus; Domino
per Euangelium præcipienti: Sint tibi vesti-
stri præuerti. Denique cum oporteat nos contra
reliqua vitia omni virtute resistere contra
libidinem non tam expedit repugnare, quam
fugere. Vnde & Apostolus Paulus præcipit
dicens; Fugite fornicationem; omne peccatum
quodcumque fecerit homo extra corpus est;
qui autem fornicatur, in corpus suum peccat.
Et iterum fornicatores, & adulteros iudicabit
Deus, &c. luxuria per se ipsam est turpis, cuius
prima tela sunt oculorum, secunda verborum,
&c. conualescit vero luxuria epulis, exar-
descit nimia saruitate ventris, perfidit ani-
mam pabulo ebrietatis; inter delicias namque
pudicitia seruari difficile. Denique saturitas
cibi, & potus mentem ad lulum, carnem mo-
uet ad luxum. Nec ideo tamen, quia delicia
est potentum, minor debet esse cautela pau-
perum; quoniam & in serico, & in pannis exer-
cet libido ius suæ potestatis; nec timet pur-
pura regum, nec spernit squallorem mendican-
cium, & cum vitam animæ perimat, &
auferat; corcitaret quoque menti ingerit, ip-
sam etiam corpus cito debilitat, fractumque
in miseram senectutem præcipitat, & nisi so-
lius Dei miserentis pietas patrum benignissi-
me extendens elementis iacentem subleuet,
& antequam mors veniat, respiscere faciat, in
infertum hominē immergit, & in portas, & in

Lat. 11.

Car. 6.

Heb. 13.

† accepto-
tum.

31. q. 1. 6.
7.

pœnastartari trahit. Vt denique illi, qui tunc habuerit terminum luxuriæ, quado, & vitæ, &c. Hoc omni gradui, omni ordini, & vtrique obtestamur, uti, putridam potius fugere luxuriam, & succindis lumbis castitatem tenere virtutem: scientes pro certo veritatem esse vocem Apostolicam quæ inter cetera testibilibiter clamat: Neque fornicarij, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores regnum Dei possidebunt. *Trist. c. 10.*

CAP. XXI.

Non cibi nos grauant sancte Papa, &c. Et hoc quoque quod captiui mulieres corruptæ fuerunt barbati earum corporibus infolentent abutentibus: Sed si peius quoque damnata vita fuerit, procul ab oculis abeuntibus, ut dicunt, fornicationibus, ut scriptum est, fornicarius scilicet barba est, etiam tempore captiuitatis. *Greg. Thaumaturgus. c. 1.*

CAP. XXII.

Si vit cum muliere cohabitans, postquam matrimonio non delectatus in fornicationem incidit, eum fornicatorem iudicamus, & eum pœnis amplius grauamus; canonem tamen non habemus, qui eum adulteri, crimini subiciat, si in solutam à matrimonio peccatum commissum sit. Nam adultera quidem, inquit, polluta polluetur, & ad virum suum non reuertetur, & qui adulteram detinet, stultus est, & impius. Qui autem fornicatus est, non excludetur à cohabitatione cum vxore, quemadmodum mulier maritum suum à fornicatione reuertente in excipiet: vit autem eam, quæ polluta est, à suis ædibus amandabit. Ac eorum quidem ratio minime est facilis: consuetudo autem sic inualuit. *Basil. ad Amphiloche. c. 21.*

CAP. XXIII.

Ei, qui mulierem vel vi, vel clam esse vitiatam habet, necesse est fornicationis pœnas imponere: est autem in quatuor annis pœnitum fornicatoribus supplicium. Oportet autem eos anno primo à precibus expelli, & ipsos desistere ad fores ecclesiæ. Secundo autem ad auditionem admitti. Tercio admitti ad pœnitentiam. Quarto ad congregationem cum populo abstinentes ab oblatione. Deinde eis permitti boni communionem. *Basil. ad Amphiloche. cap. 22.*

CAP. XXIV.

Qui à se stupratam mulierem detinet, stupri quidem pœnam subibit, ei autem mulierem habere permittitur. *Basil. ad Amphiloche. cap. 25.*

CAP. XXV.

Fornicatio non est matrimonium, sed nec initium matrimonij. *Basil. ad Amphiloche. c. 26.*

CAP. XXVI.

Puellæ, quæ præter patris sententiam fornicatores secutæ sunt, reconciliatis parentibus, videtur res remedium accipere, sed non pro-

cius ad communionem cessantur, sed triennio puniuntur. *Basil. ad Amphiloche. c. 28.*

CAP. XXVII.

Quæ præter Domini sententiam se viro tradidit, fornicata est. *Basil. ad Amphiloche. c. 40.*

CAP. XXVIII.

Quæ siue iis, qui habent potestatem, sunt matrimonia, sunt fornicationes. *Basil. ad Amphiloche. c. 42.*

CAP. XXIX.

Fornicator septem annis non communicabit; duobus desens, & duobus audiens, & in vno solo consistens, octauo autem ad communionem admittetur. *Basil. ad Amphiloche. capite 59.*

CAP. XXX.

Lector, si cum sua sponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessauerit, ad legendum recipitur, manens non vltius promouendus. Quod si absque dispensatione furtim coierit, cessabit à ministerio. Idem & minister. *Basil. ad Amphiloche. c. 68.*

CAP. XXXI.

In iis, qui diligentiori conuersione vsi fuerint (loquitur de iis, qui in fornicationem inciderunt) licet ei, qui dispensat pro ecclesiasticæ æconomiz utilitate tempus auditionis contrahere, & celerius ad conuersionem deducere; & rursus hoc quoque tempus contrahere; & celerius communionem reddere, vt sua probatione, eius, cui medela adhibetur, constitutionem indicet. *Gregor. Nyssenus. epist. canonica cap. 4.*

CAP. XXXII.

Eius cui medela adhibetur, affectio considerabitur, quomodo & in iis, qui fornicationis inquinamento illaqueati sunt; vt vel citius, vel tardius, eis sit boni participatio. *Greg. Nyssenus. epist. canon. c. 4.*

CAP. XXXIII.

Qui in fornicatione polluti sunt, in tribus quidem annis ab oratione omnino expellantur, in tribus autem, sint solius auditionis participes; in tribus autem aliis, cum his, qui in conuersione subleuantur, presentur, & tunc sint sacramentorum participes. *Gregor. Nyssenus. epist. canon. c. 4.*

Pars nona. De illo, qui nefarias nuptias ignarus contraxit.

CAPVT I.

DE presbysito, qui pec ignorantiam nefariis nuptiis implicatus est, definitum, quod oporteat esse quidem cathedræ participem à ceteris autem actionibus abstinere, ei enim sufficit venia: vt is autem aliis benediciat, qui sua debet negotia curare, non est consentaneum; benedictio enim est satisfactionis communicatio, qui autem eam non habet propter ignocantiam lapsum, quo modo

aliis communicabit. Nec ergo publice, nec priuatim benedicat, nec Christi corpus aliis impertiat, nec aliquid aliud sacrum ministerium obeat, sed quod prædicare contentus, sibi aliis, & Christo deficiat, ut sibi ignorantie peccatum condonetur. *Basyl. ad Amphil. c. 27.*

CAP. II.

Maximus assuitur, se ecclesie leges ignorantem illicito matrimonio coniunctum esse; & quia hoc eum male habet, quod non recte, & ex ordine agat, affirmatur, quia contra leges fecit per ignorantiam, se ab illicita vitæ societate ex consensu abstinendum, illa etiam hoc volente. Si ergo probaueris, quod hoc ex consensu faciant, & non fallant, quia est rempus decennale; si consideras eos debere versari cum catechumenis, nunc eos sic dispensa. Sin autem vides, quod velint decipere, & acerbitate adhuc in eos opus sit, fac id, quod Deus tibi suggererit, id semper sequens, quod in usu est, vimque obtrinet. *Theophyl. Episc. Alex. ep. ad Agathanem Episc.*

De superbia. Tit. V.

Vide lib. xv. tit. lxxviii.

CAPUT I.

16. q. 7. **M**onasterium, vel oratorium canonicè constructum à domino constructoris inuiri non aufferatur: liceatque illi id presbytero, cui voluerit, pro sacro officio illius dicecesis, & bonæ autoritatis, (& idoneis auctoritate) cum consensu Episcopi, ne malus existat, commendare, ita vt ad placita, & ad iustam reuerentiam ipsius Episcopi obedientes sacerdos recurrat. *Leo. Si vero superbia eleuatus, vel alio quolibet modo à proprijs se subtrahere maluerit mandatis Episcopi, canonice eum decernimus ultionibus subiacere. Eug. ij. in syn. Rom. & Leo v. c. 21. Ansel. l. 5. c. 37. & Casarug. l. 3. c. 43.*

CAP. II.

Presbyteri, qui in diuersis locis, baptisteriis, vel quibuscumque sacris oratorijs ordinantur, instanter, ac inexcusabiliter ad concilium dicecesis occurrere, secundum sanctorum statuta patrum decernimus. Hi autem qui colonatus possessiones rerint, nihilominus volumus ad Episcopi indifferenter convenire concilium; nam si per contumaciam se quasi in aliterius potestate subtraxerint, & proprio non subiciantur Episcopo, canonicis correctionibus subiacent. *Leo v. in syn. Rom. c. 40.*

CAP. III.

Quotidiana Petri Apostoli prædicatione inret cætera diuina mandata, hæc erat, &c. dolentes consolati, & suis bonis reuocare, & à malis actibus se alienum facere non esse superbum, non violentum, &c. *Petrus Apostolus*

apud Clem. episc. x. antefin. Theodul. ad presby. Ant. cap. 28.

CAP. IV.

Post hæc agnoscat (*Christianus*) Deum honorare, honor autem eius est, ut ita viuatur, sicut ipse vult: vulcanum, unumquemque ita viuere, ut homicidium, & adulterium nesciat, odium, & auariciam fugiat, iram, superbiam, iactantiam respuat, & exerceatur, &c. *Clem. ep. 4. antefin.*

CAP. V.

Virum catholicum, & præcipue Dominum sacerdotem, sicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari; dicente quippe Scriptura sancta: Post concupiscentias Ecclesie tuas non eas, &c. multis munda huius illecebris, multis vanitatibus resistendum est, ut vero continentie obtineatur integritas: cuius prima est labe superbia, initium transgressionis, & origo peccati. Quoniam mens potentie auda, nec abstinere nouit à veteris, nec gaudere concessis, dum inordinato, prauoque progressu, impunitarum transgressionum augetur excessus, & crebrescant culpe, quæ toleratæ sunt studio fidei reparandæ, & amore concordie, &c. Hæc tibi scribens hortor, ac moneo, ut deposito ambitionis desiderio, spiritu potius feruas caritatis, eiusque virtutibus secundum doctrinam Apostolicam persciter omeris. *Leo episc. 51. in princip. & in fine.*

CAP. VI.

Melior est in malis factis humilis confessio, quam in bonis superbia gloriatio. *Callist. ep. 1. in 29. fin. & Leo par. 5. c. 235. decr.*

CAP. VII.

Iustum est, ut qui diuina contempnunt mandata, & inobedientes patrum existunt iussio, & 2. nibus seuerioribus corrigantur vindictis: quatenus cæteri talia committere timeant, & omnes gaudeant fraternæ concordie, & cuncti sumant seueritatis, atque bonitatis exemplum; nam si, quod abist, Ecclesiasticam sollicitudinem, vigoremque negligimus perdit desidia disciplinam, & animabus fidelium profecto nocebitur. *Callist. ep. 2. post princ. Ansel. l. 13. c. 13. & Leo par. 6. c. 346. decr.*

CAP. VIII.

Per Prophetæ vocem contra superbientem animam dicitur: Habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo. Fiduciam quippe animam in pulchritudine sua habere, est in semetipsa de iusta actione presumere. Hinc rursus per prophetam scriptum est: Quo pulchrior es descende. Anima etenim vnde est pulchrior, inde descendit, quādo ex virtutis decore, quæ exaltari apud Deum debuit, ab eius gratia per suam electionem cadit. Quid ergo in his agendum est, nisi ut malignus spiritus cum nobis ad eleuandam mentem reducat, bona, quæ egimus, nos semper ad memoriam mala nostra reuocemus; quatenus & nostra cognoscamus esse, quæ pec-

cando fecimus, & solius omnipotentis Dei munera, cum peccata declinamus. *Greg. ep. ad Recardum Regem. c. 4. l. 7. reg. ep. 126.*

CAP. IX.

Si fuerit superbus minister, cum Zabulo computat, sed per illum Christi sacramenta non contaminantur. *Prb. 9. ep. ad L. greg. sum ex verbis D. Augustini.*

CAP. X.

Si quis superbie vsus affectu ꝑ conuentus abominatur, qui ad confessiones martyrum celebrantur, & ꝑ ministeria, quæ in iis sunt, simul cum eorum memoriis execratur, anathematiz. *Gangr. c. 20.*

CAP. XI.

Si quis timidus, vel contumeliosus extiterit in maiorem natu, vel aliquam causam habuerit, à tribus vicinis Episcopis, si diaconus est, arguatur: presbyter, à sex; si Episcopus, à duodecim consecratoribus audiatur. Vniuersi dixerunt Episcopi: Contemptus debet contumaciz, & superbie in omnibus frangi. *Car. cap. 11.*

CAP. XII.

Dis. 50. c. 21. Contumaces clerici, pro vt dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis cortigantur; & si qui prioris gradus elati superbia communionem fortasse contempserint, aut ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint; peregrina eis communio tribuatur: ita vt cum eos penitentia correxerit, rescripti in matricula gradum suum, dignitatemque suscipiant. *Agath. c. 2. cap. 1. 7. 4. 311. luo par. 6. ca. 366. decr.*

CAP. XIII.

Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriori (presbyterum, vel clericum) priori nullus præponat, nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiæ Episcopus iussit, implere contemnat. *Agath. c. 23.*

CAP. XIV.

Si quis superbia elatus officium suum indignatione quacumque implere noluerit, ab ordine tamdiu depositus habeatur, quamdiu digna penitentia, & supplicatione satisfecerit prædicti Pontifici. *Aurel. 11. c. 19.*

CAP. XV.

Si clericus ordinationem Episcopi sui sub cothurno superbie neglexerit implete, non solum ab stipendio, sed anno vno à communionem ptiuetur. *Narbon. c. 10.*

CAP. XVI.

Renuntiatur in baptismo diabolo, & omnibus operibus eius: & omnibus pompis eius, &c. Pompæ eius sunt: Superbia, iactantia, elatio, vana gloria, fastus, & alia quam plurima, quæ ex his orti videntur. *Turonen. sub Carolo. cap. 13.*

CAP. XVII.

Clerici non vagis oculis, non infirmi lingua, aut petulanti, timidoque gestu incedant,

&c. Senioribus quoque debitam præbeant obedientiam, neque villo iactantiz studio se attollant. *Magnu. c. 10. ex Isidoro l. 2. c. 2. de Eccles. officiis.*

CAP. XVIII.

Cætera, quæ sequuntur, in nobis posita sunt. *Tit. 1. 2.* Non prorerum, id est non tumulent, & placentem sibi, quod Episcopus sit: sed quasi bonum villicum, id requirentem, quod pluribus profuit, &c. *Hieron. in ep. ad Titum apud Aquisg. cap. 10.*

CAP. XIX.

Cave ne hominum rumusculos aucuperis, ne in offensam Dei populorum laudem commutes. Si adhuc, inquit Apostolus, hominibus placerem, Christi setuus non essem. Desit placere hominibus, & seruus factus est Christi; per bonam, & malam famam; à dextris, & à sinistis Christi miles graditur, nec lande extollitur, nec viruperatione frangitur. Non diuitiis tumet, non contrahitur paupertate, & læta contemnit, & tristitia. Per diem sol non vitit eum, necque luna per noctem. Nolite orare in angulis plateatum, ne rectum iter precum tuarum frangat aura popularis; nolo te dilatare fimbrias, & ostentui habere phylacteria: & conscientia repugnante, pharisaica ambitione circumdari. Independet euangelium, inde lex, & prophetæ, &c. Torre regulæ, quot species gloriarum percurrant. Quanto melius erat, hæc non in corpore, sed in corde gestate; Dominum habere fautorem, non aspectum hominum. *Hieron. ep. ad Nepotian. apud Aquisg. c. 94.*

CAP. XX.

Inter cætera mala, quæ fidem commaculant, quatuor nobis vitia spiritualia merito exaggeranda videntur: quæ quanto occultiora sunt, tanto perniciosiora; id est superbia, per quam Angelus diabolus effectus, de celo cecidit, &c. *Paris. sub Ludovic. & Luth. lib. 1. cap. 1.*

CAP. XXI.

Pañum, quod cum Deo in baptismo fit, à multis ex toto, à multis ex parte transgreditur. Ex toto quidem transgreditur; quando quis post acceptam baptismi gratiam, aut ad infidelitatem, aut ad hæresim, aut certe ad schisma prolabitur. Ex parte vero, quando quis, aut ad superbiam, aut ad inuidiam, aut ad cætera vitia spiritalia, quæ ex radice superbie prodeunt, labitur. *Paris. sub Lud. & Luth. l. 1. c. 9.*

CAP. XXII.

Opera (diaboli) sunt, quæ vtique operibus Saluatoris contraria existunt. Primum superbia, cuius ille auctor est, & quæ eum ex angelo dæmonem fecit, quæ est etiam initium omnis peccati, & cætera vitia, quæ ex radice prodeunt superbie. Pompa diaboli hæc est, quæ & pompa mundi, id est ambitio, arrogantia, vana gloria, omnisque cuiuslibet rei superbiæ in humanis vñibus, vnde crescit elatio, quæ

quæ multoties honestati solet ascribi, & cetera huiusmodi, quæ de fonte superbix procedere noscuntur. *Paris. sub Lud. & Loth. l. 1. c. 10.*

CAP. XXIII.

Quam sit præsumptio grauis, & periculosa, quæ ex contemptu præceptorum Dei nascitur, edificatio tutius, & confusio linguarum prodit.

Gen. 11.

Gen. 19. Sodoma autem, & Gomorrha, & finitimæ ciuitates, quibus flagitiis deleatæ, & quomodo æterna damnatione in exemplum humani generis sint perditæ, manifestum est; & tamen in comparatione earum Hierusalem duplum malum fecisse legitur, eo quod notitiam & præceptum Dei habuerit, & seruare contempsit, secuta propriam voluntatem. Nam iniquitas Sodomitica, iuxta prophetam, fuit superbia, &c. *Paris. sub Lud. & Loth. l. 2. c. 9.*

Gen. 19.

Nemo contemnat, neque transgrediatur ban- num ab Episcopis superpositum. Sciat, & abhorreat in epistula B. Clementis dictum cõtra se scriptum. Si vobis Episcopi non obedierint, omnes tamen maiores, quam & inferioris ordinis, atque reliqui populi, tribus, & linguæ non solum infames, sed etiam extorres à regno Dei, & consortio fidelium à liminibus sanctæ Dei ecclesiæ alieni erunt. Et audiant ipsum Dominum in Euangelio dicentem: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. *Tribus. c. 8. Clem. ep. 1. & 3.*

Eccl. 16.

Luc. 10. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. *Tribus. c. 8. Clem. ep. 1. & 3.*

CAP. XXIV.

Videat vnusquisque (ne fidei) dator em diuersis commaculet flagitiis, inter quæ maxime hæc cauenda præuidimus, & quanto oculatiora, tanto periculosiora esse pro certo scimus: superbiam scilicet, quæ de angelo diabolum facere, & de celo nouit præcipitare, &c. *Trog. c. 15.*

Eccl. 16.

Luc. 10. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. *Tribus. c. 8. Clem. ep. 1. & 3.*

CAP. XXV.

Videat vnusquisque (ne fidei) dator em diuersis commaculet flagitiis, inter quæ maxime hæc cauenda præuidimus, & quanto oculatiora, tanto periculosiora esse pro certo scimus: superbiam scilicet, quæ de angelo diabolum facere, & de celo nouit præcipitare, &c. *Trog. c. 15.*

De auaritia. Tit. VI.

Vide lib. iv. tit. lxx. & lxxi. lib. vi. tit. II. quibus adde.

CAP. I.

Scripti vobis in epistula: Ne commisceamini fornicatiis, &c. Si is qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, &c. aut rapax cum eiusmodi nec cibum sumete. *Paul. ep. 1. ad Cor. c. 5. num. 10.*

CAP. II.

Nolite errare, neque fornicarij, &c. neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. *Paul. ep. 1. ad Cor. c. 6. num. 10.*

CAP. III.

Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos &c. Hoc enim scitote, intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idololorum seruitus, non habet hereditatem in regno Christi, & Dei. *Paul. in ep. ad Ephes. c. 5.*

num. 5.

CAP. IV.

Ab auaritia alieni mores sunt, præsentibus a. Cor. contentis, quæ tertium celum conscendit, & arcana verba audiuit, Paulus diuinus Apostolus aperte vociferatur. *Nolan. ij. c. 1.*

CAP. V.

Auaritiam, vitiope secundam idololatriam, Paulus magnus execratut Apostolus: cunctos videlicet, qui christiani vocabulo censentur ab omni tutpi lucro abstinere volens, multo magis ergo is, qui sacerdotio funguntur, nefas est, coepiscopos, & suffraganeos suos per quemcumque modum grauari, &c. *Syn. viij. gen. sub Hadr. ij. c. 19.*

CAP. VI.

Non satis vtiliter in populo auaritia redat. De sum- guntur, si ab his, qui in cleio constituti videntur, & præcipue qui contempto sæculo religioforum nomen profitentur, & regulam, modis omnibus non eauetur, &c. *Alex. ij. in conc. Taren. c. 6. post. conc. Later. par. 2. c. 10.*

CAP. VII.

Nulli liceat Episcoporum à subiecto sacer- dote, vel alio quolibet clerico, & piis locis dationes vltra statuta patrum exigere, aut sup- posita in angaria inferre: sed cum sit optimus percipitor, ita prospiciat, vt vniuersæ sibi oues commixtæ à se maxime alantur, atque in necessitatibus adiuentur, quæ illis ex aliis dationibus optinuantur. Quia Dominus pascere, & docere nos docuit, & omnibus ministrare, non terrenis luctis, vel auaritiis delectari. *Eugen. ij. in syn. Rom. & Leo vi. c. 26. Ansel. l. 6. c. 166. Casar. l. 4. c. 89.*

CAP. VIII.

Praua consuetudo, prout accepimus, & de- testabilis inoleuit, quoniam monachi, & regulares canonici post susceptum habitum, & professionem factam, sprete beatorum magistorum Benedicti, & Augustini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucris tempo- ralis addiscunt, auaritiæ namque flammis ac- censisse patronos causarum faciunt, &c. Vt ergo ordo monasticus, & canonicus Deo pla- cens in sancto proposito inuolabiliter conser- uetur, ne hoc vitæius præsumatur, auctoritate Apostolica interdiciamus, Episcopi autem, Ab- bates, & Priores tantæ enormitati consen- tientes, & non corrigentes, propriis honori- bus priuentur, vel ab Ecclesiæ liminibus ar- ceantur. *Inno. ij. in syn. Rom. c. 6.*

CAP. IX.

Super omnia auaritiæ fugite (loquitur cum presbyteris) quæ homines occasione præsentis lucri ab æternis sepatat bonis. *Clem. epist. 1. ante med.*

CAP. X.

Vult Deus vnumquemque ita viuere, vt homi- cidium, & adulterium nesciat, odium, & auaritiæ fugiat, &c. *Clem. ep. 4. ante fin.*

CAP. XI.

Fraternitatem tuam institutis Apostolicis conuenimus, vt patrum regulis, & præceptis Dominicis innentes, de templo fidei auari-

tiam, quæ idolorum est seruitus, excludamus, ut in domo Domini nihil noxium, nihilque ad sit confusum. *Grego. ad Aethi. Lugd. Epist. l. 7. reg. 8. epist. 100.*

CAP. XII.

Ratio nulla petmittit, ut propriis cuiusquam visibus applicetur, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur. *Greg. l. 1. ep. 31. An- themia Subdiacono. Ansel. l. 5. c. 55.*

CAP. XIII.

Iudicatum nobis est, Florentinum Archidiaconum ecclesiæ Anconitanæ, qui ad Episcopatum fuerat electus, scripturæ quidem sacre scientiam habere, sed ita ætatis senio iam confectum, ut ad regiminis officium non possit assurgere: adiucentes etiam, ita illum tenacem existere, ut in domo eius amicus ad caritatem nunquam introeat, &c. requirendum est, si hoc, quod de præfato Archidiacono dictum est, quia nunquam amicus domum eius ingressus est, si ita le veritas habet: & utrum ex necessitate, an ex tenacitate talis sit. *Grego. l. 12. ep. 6. Iohanni Episcopo.*

CAP. XIV.

Scriptum est: Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, dicit Dominus: & illud Apostolicum: Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram: id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & avaritiam quibus quanto est pernicietior vis in malis, tanto austerioribus convenit obviare decretis. *Tol. viij. c. 5.*

CAP. XV.

Cupiditatis, & avaritiæ malum ¶ nullatenus segetur, sicut Carthago. interdicit concilium. *Remens. 28.*

CAP. XVI.

Avaritiam in sacerdote vitandam, & Samuel docet, nihil cuiquam eripuisse se coram populo probans, & Apostolorum paupertas, quæ refrigeria sumptuum à fratribus accipiebant: & præter vitium, atque vestitum, nihil se aliud nec habere, nec velle gloriabantur, quam ad Timotheum avaritiam, ad Titum turpis lucri cupiditatem apertissime notat. *Heronymus in epist. ad Oceanum apud Aquigr. cap. 11.*

CAP. XVII.

Cauendum summopere sacerdotibus est, ut ab avaritiæ peste, quæ est idolorum servitus, & cupiditate, quæ radix omnium malorum est, suosque sectatores à regno Christi excludunt, se compescant, quoniam digne non possunt subditis prædicare, ut ab his se abstinant, cum ipsi his, quod valde dedecus, immo periculosum est, se mancipaverint. Grauius quippe, atrociusque hæ pestiferæ lues in illis damnantur, quam in his, qui eorum dictis, & exemplis ab eis coërecti debuerunt. Solent namque à nonnullis multifari occasiones obtendi, quæ necessitatis nomine palliantur. Et reuera

dum exterius necessitas prætextitur, interius avaritia tegitur. At itaque Dominus in Evangelio: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, &c. In vita beati Ambrosij legitur: Ingemiscebat vehementer, cum videlicet radicem omnium malorum avaritiam, quæ neque copia, neque inopia minui potest, magis, magisque increfcere in hominibus, & maxime in eis, qui in potestatibus erant constituti, &c. Et quid dicam, si in huiusmodi personis ita tabiem suam exerceat, qui solent aut filiorum, aut propinquorum causas prætereendere ad excusandas excusationes in peccatis, quandoquidem plerisque cepit etiam exca lates facerdes, & leuitas, quibus portio Deus est, ut illam etiam ipsi appetant: Et vix mihi misero, quia nec sine mundi prouocamur, ut tam graui iugo seruitutis liberari velimus, quo de mergimur ad profundum inferni, ut faciamus nobis amicos de mammona iniquitatis, qui nos recipiant in æterna tabernacula. His ita præmissis oportet sacerdotibus Domini, ut ab appetitu avaritiæ, & cupiditatis se cohibentes, sibi subiectis in omnium virtutum profectibus se imitabiles exhibeant, quibus pro omnibus diuitiis solus Christus abundet, iuxta illud Apostoli: Mihi videre Christus est, & mortuorum, *Paris. sub Lud. & Lothar. tr. 1. cap. 13.*

CAP. XVIII.

Non solum rumore, sed etiam evidentibus factis competimus quorundam Episcoporum ministros, non solum in presbyteris, sed etiam in plebibus parochiæ suæ avaritiam potius exerceere, quam utilitati ecclesiasticæ dignitatis insensire, populi salutem consulere. Quam negligentiam, immo & execrabile, ac damnabile cupiditatis vitium omnibus in cōmune deinceps vitandum statuimus, &c. At si forte, quod absit, vllus Episcoporum demceps sectatores avaritiæ ministros in parochia sua constituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate pastoralis acriter ferire detrectauerit, exemplum negligentis Heli faceret imitari se cognoscat, sciatque quia quidquid prauitatis, vel avaritiæ huiuscemodi subiectionis plebibus Christi egerint, si eos corrigere iuxta facti qualitatem neglexerit, in eum proculdubio, à quo constitutus sunt, ea, quæ admiserint, redundabunt, & synodali se correptioni in modis omnibus subiiciendum. *Paris. sub Lud. & Loth. l. 1. c. 25.*

CAP. XIX.

Quamuis auctoritas canonica ea doceat, ut quarta pars decimarum, & redituum ex oblationibus fidelium in vfus Episcoporum cedat: vbi quicquid tamen Episcopus sua habet, suis contentus sit: vbi autem nihil rerum ecclesiæ suæ habet, accipiat de memorata quarta parte sibi, suisque non quo avaritia, quod absit, suaserit, sed potius quod necessitas compulerit. Cæterum si accipiendo nulla necessitas vserit, nihil de memorata quarta parte accipiat, sed vsibus

Ecclesiastum, & pauperibus Christi impatien-
dam secundum suam dispositionem relin-
quat. *Paris. sub Lud. & Loth. l. 1. c. 31.*

C A P. XX.

Si in nobis caritas non est, sed odium, & in-
uidia, & auaritia, & discordia, & simulatio, &
luxuria, & cetera mala regnant, quæ omnia
à christianitatis proposito abhorrent: mitum
non est, si animaduersiones diuinæ nos inter-
ius, exteriusque diuersissimis modis feriant,
& impetum inimicorum aduersum nos com-
moucant. *Paris. sub Ludovic. & Lothar. lib. 2.
cap. 6.*

C A P. XXI.

Episcopi ministros non sectantes auaritiam
per parochias suas constituent, &c. Si forte,
quod absit, villus Episcoporum deinceps se-
claturs auaritiæ ministros in parochia sua
constituerit & eorum cognitam prauitatem
auctoritate pastoralis acriter ferite detrectaue-
rit, exemplum negligentis Heli sacerdotis
imitari se cognoscat, & synodali correptioni
modis omnibus subiiciendum. Nam & in con-
sensu communi statuimus, vt vnusquisq; Epi-
scoporum super Archidiaconos suos deinceps
vigilantiorem curam adhibeat, quoniam pro-
pter eorum auaritiam, &c. multi scandalizan-
tur, & ministerium sacerdotale vituperatur.
Aquisgr. y. sub Lud. par. 3. c. 4.

C A P. XXII.

Grauis res est auaritia, & plura habendi cu-
piditas, nec possunt vna epistula proponi scri-
pturæ, in quibus non solum prædici fugien-
dum, horrendumque prædicari, sed plura con-
cupiscere, & aliena propter turpelucrum at-
tingere. & quicumque est eiusmodi, is est à Dei
ecclesia abdicatus. In tempore autem incur-
sionis, in tanto luctu, tantique fletibus ausos
esse aliquos, tempus, quod omnibus exitum
afferebat, existimare esse sibi lucri tempus, est
hominum impiorum, & Deo inuisorum, &
quorum improbitati nihil potest adici. Vnde
eis omnibus cuiusmodi interdicare visum est,
eosque abdicare, ne forte ad totum populum
ira veniat, & in eos primum, qui præsumunt,
& non inquirunt, &c. Non ecce Achan Zare
filius in eo, quod Deo dedicatum erat, pecca-
uit, & in omnem Israël synagogam ira perue-
nit? &c. Nemo seipsum seducat, neque tan-
quam inuenerit, neque enim fas est ei, qui in-
uenerit, lucrum facere, &c. in Exodo non solum
si quis res fratris, sed etiam inimici, inuenerit,
restitutione, inquit, restituas ipsa domui Do-
mini ipsorum; si autem ab eo qui in pace, & in
otio delicate vitam transigit, vel etiam ab ini-
mico non licet lucrari, quanto magis ab eo, qui
rebus aduersis premittitur, & fugit, & necessitate
tota actus propria relinquit. Alij autem se ipsos
seducunt, aliena, quæ inuenerunt, detinentes.
Vt quoniam Boradi, & Gotthi eis hostilia fe-
cerunt, ipsi sint aliis Boradi & Gotthi. *Gregor.
Thaumaturgus c. 2. 3. 4. 5.*

C A P. XXIII.

Altera idololatriæ species, sic enim diuinus *Coleff.*
Apostolus auaritiâ appellat, nescio quô modo
absque vlla penæ medela à Patribus præter-
missa sit. Atqui hoc in alium quidem videtur
esse trium animi constitutionum affectio.
Nam & ratio ab eius, quod pulchrum est, iudi-
cio aberrans, esse in materia, quod pulchrum
est, existimat; non ad pulchritudinem à mate-
ria separatam aspiciens, & desiderium ad ea,
quæ sunt inferiora inclinatur, ab eo, quod ve-
re est expectandum, dilabens. Iam vero & con-
tentiosa, animosaque animæ affectio ex hoc
peccato multas occasiones accipit. Diuinus
enim Apostolus eam non solum idololatriam,
sed etiam omnium malorum radicem præ-
nuntiavit, & tamen hæc morbi species in con-
siderata, & absque vlla eius cura prætermis-
sa est. Quo fit, vt hic morbus valde in ecclesia re-
dundet. *Greg. Nyssenus ad Letitium.*

De inuidia. Tit. VII.

C A P V T I.

Manifesta sunt opera carnis; quæ sunt
fornicatio, &c. rixæ, sectæ, inuidiæ,
&c. *Paul. ad Gal. cap. 5. num. Eutythian. epist. 2. in
med.*

C A P. II.

Bonorum operum inter cetera semina, æ
negotia sunt, &c. Zelum malum non habere,
inuidiam non exercere, nec contentione
amare, &c. *Petrus Apost. apud Clem. ep. 1. antef.
Theodul. ad presbyt. Aurel. c. 21.*

C A P. III.

Post hæc agnoscat (*Christiannus*) Deum hono-
rare, honor autem eius est, vt ita viuatur, sicut
ipse vult: vult enim vnumquemque ita viuere,
vt homicidium, & adulterium nesciat, &c.
inuidiam quoque, & cetera his similia penitus
à se ducat aliena. *Clem. ep. 4. antef.*

C A P. IV.

Summopere considerare debetis, quod ij,
qui fratribus inuident, eosque damnare, aut
perdere cupiunt, per se sua dogmata de-
struunt, &c. *Liber. ep. 2. in fin. Pelag. i. epist. 1. post
med.*

C A P. V.

Clericus inuidens fratrum profectibus, do-
nec in vitio est, non promouetur. *Carthag. c. 7.
iv. c. 54. Burch. l. 2. c. 16. in par. 6. c. 35. decret.*

C A P. VI.

Omnes homines, & maxime christiani stu-
deant inter se pacem, vnanimitatem, & con-
cordiam habere, odium vero, & discordiam
longe à se propellere, neque pro terreno &
caduco quæstu, quis inuidiæ stimulus agitur,
felicitatis fratris inuideat: sed potius bona, quæ
sibi optat, eadem & proximis æqualiter acci-
piat. *Turon. sub Carolo c. 32.*

CAP. II.

Si Episcopus, vel presbyter negligat clericum, vel populum suum, neque eos doceat religionem, excommunicetur, si perseverauerit, deponatur. *Apost. cap. 18.*

CAP. III.

Bonorum operum inter cetera semina, ac negotia sunt, &c. dolentes consolari, & suis bonis refouere, & à malis actibus se alienum facere, non esse superbum, non vinolentum, nec multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmuratorem, &c. *Petrus Apostolus apud Clem. epist. 1. ante fin. Theodulph. ad presbyter. Aurel. cap. 21.*

CAP. IV.

Diff. 81. c. 1. m. h. Sicut artium in suo quoque opere inuenitur mater instantia, ita nouerca eruditionis est negligentia. *Anaclet. epist. 1. ante med. Ansel. lib. 6. cap. 146. Tarrac. lib. 4. cap. 25.*

CAP. V.

2. q. 7. c. 35. 23. q. 3. c. 8. Negligere, cum possis, deturbare peruersos, nihil aliud est, quam fouere. Nec caret scrupulo societatis occultare, qui manifesto facinori desinit obuiare. *Elenb. epist. vna. in fin. Damas. epist. 3. cap. 8.*

CAP. VI.

Diff. 86. c. 1. Inferiorum ordinum culpæ ad nullos magister ferendæ sunt, quam ad desides ac negligentes rectores, qui multam sepe nutriunt pestilentiam, dum necessariam dissimulant adhibere medicinam. *Leo epist. 3. in fin. & epist. 84. sine 86. in fin. Trejus. cap. 9. Ansel. lib. 6. cap. 147. Capitul. lib. 7. cap. 37. Tarrac. lib. 4. cap. 45.*

CAP. VII.

De Paschasio Episcopo negligente, quem nisi relinquit, & officio suo, vt par est, satisfaciatur, ad se transmitti iubet. *Greg. lib. 11. epist. 29. Anthem. subdecano Campanie.*

CAP. VIII.

Diff. 84. c. 1. Nuntiatum est nobis; Campanie Episcopos ita negligentes existere, vt immemores honoris sui, neque erga Ecclesias, neque erga filios suæ paternæ vigilantie curam exhibeant, vel monasteriorum sollicitudinem gerant, seu in opescentium, & pauperum seruitutionem impendant. Idcirco tibi auctoritate præcipimus, vt eis ad te conuocatis, ex nostro illos mandato districtè commoneas, quatenus desides vltius esse non debeant: sed sacerdotalem se habere zelum, & sollicitudinem opere doceant: atque in his, quæ eos iuste secundum Deum agere conuenit, vigilantes existant, vt nullum nos de eis denuo murmur exasperet. Si quem vero eorum post hæc negligentem esse cognoueris, ad nos eum sine aliqua excusatione transmittite, vt quam sit graue, holle ab his, quæ reprehensibilia, & valde viruperanda sunt, corrigi: regulari in se valeat distinctione sentire. *Gregor. eisdem. lib. 11. epistula 33.*

CAP. IX.

Mulier intra monasterium nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Præpositus negligens apparuerit, qui eam videt, & non statim eiecerit, excommunicetur. *Turon. g. cap. 17.*

CAP. X.

De Episcopis quibusdam negligentibus, qui officium suum exequi diligenter iubentur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 21. Aquisgran. ij. sub Ludou. par. 1. c. 11.*

CAP. XI.

Didicimus sane nonnullos Episcopos in gubernandis congregationibus sibi subiectis, canonicis videlicet, & monachis, & sanctimonialibus hæcenus valde negligentibus extitisse, & ob id multos in suidetractatione, & contemptum prouocasse. ita vt nonnulli alij Prælati in eorum parochiis constituti, eorum præta exempla secuti, suas similitur congregationes neglexerint. Quos, & fraterno, & synodali conuentu admonēdos esse necessarij duximus, vt ab hac negligentia deinceps se cohibeant, & cæteris se imitabiles præbeant: ne forte propter illorum incuriam, & diuini scrutatus contemptus, & pericula promoueantur animarum, & auribus excellenæ vestræ molestia ingeratur, & nostræ mediocritati in sacris conuentibus rædium, & opprobrium inferatur. *Aquisgran. ij. sub Ludou. par. 1. c. 11.*

CAP. XII.

Danda est opera, vt presbyteri, à luxuræ præcipitatione reuocentur, & nos de dissoluta correptione non diiudicemus: sicut Heli sacerdos damnatus est, quia filios suos segnius, ac lenius, quam debuerit, corripuerat, & ipse, & filij eius perierunt: quia vt Leo dicit, Inferiorum ordinum culpæ ad nullos magister ferendæ sunt, quam ad desides, negligētesque rectores, &c. & S. Gregorius dicit, Qui non corripit, resecanda committit. *Troisier. cap. 9.*

De mendacio. Tit. IX:

CAP. V T I.

Instiuebat D. Petrus os à multo, vel prauo colloquio custodire, & verbavania, aut mendacia non loqui: quia os, quod mentitur, occidit animam. *Clem. epist. 1. ante fin.*

CAP. II.

Christiano genus omne mendacij summo pere declinandū est, propter illud, quod à Deo dicitur: Petes omnes, qui loquuntur mendacium, & iterum: Os, quod mentitur, occidit animam, & Apostolus: Nolite, ait mentiri inuicem. *Nicel. ad consul. Bulevar. 21. Psal. 3. Sapient. 1. Celos. 3.*

CAP. III.

Sæpe se vitis esse virtutes mentiuntur: vt Diff. 41. tenacitas, parsimonia, effusio, largitas, crudelitas, zelus iustitiae, remissio, pietas velit videti. *Greg. 1. can. CP. & alij Epist. lib. 1. epist. 24.*

CAP. IV.

Cum Deo inspirante vestra pietas de Ecclesiastica, & communi utilitate, aliquid nobis tradere præcipit, non est nobis fas mentiri; quia aliquando veritatem sine gravi periculo ad tempus reticere, nunquam tamen interrogari de ipsa veritate sine gravi discrimine possumus mentiri. Sed quia veritas sæpe odium generat, & sermo Dei aduersarius à Domino nostris carnalibus voluptatibus desertibitur, tamen ei in via, id est, in præsentī vita, consentiendum est. Sic etiam erga nos agendum est, ut quotiescumque interrogati veritatem proferimus, quamquam nonnulli infirmi sine causa scandalizentur, nobis tamen cōsentiendum est propter ipsam veritatem. *Paris. sub Ludou. & Leibar. lib. 3. c. 10. Aquiligr. 11. sub Ludou. par. 4. c. 6.*

CAP. V.

11. q. 1.
16.

Cum octo sint genera mendacij, ut pater B. Auguſtinus dicit, nullo eorum à peccatis vitis mendicandum est: vnde Iſidorus Summopere cauendum est omne mendacium. Erit ē: Omne genus mendacij summopere fuge: omne enim quod à veritate discordat, iniquitas est; esto in verbo verax, neminem mentiēdo fallas, non aliud loquaris, & aliud facias; non aliud dicas, & aliud in animo teneas. Et in Epistula Callisti Papæ: Nihil mali vult, qui fidelis est, si quis fidelis est, videat ne falsa loquatur, aut cuiquam insidias ponat; dicit psalmus: Perdes omnes, qui loquuntur mendacium. *Treslet. ap. 13. Callist. epist. 1. in med. Auguſt. lib. 1. mendacio cap. 14. Iſido. lib. 2. de synonymis. cap. 10.*

De variis prohibitis. Tit. X.

CAPVT I.

Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & auar-

ritiam, &c. *Paul. ad Coloss. cap. 3. num. 5. Tolet. viij. cap. 5.*

CAP. II.

Cum anima sit multo pretiosior corpore, de pœni. sub interminatione anathematis prohibemus; & remiss. c. 13. ap. ne quis medicorum pro corporali salute aliquid ægroto suadeat, quod in periculum animæ conuertatur. *Innocent. iij. in concil. gener. Let. coll. c. 4. ter. cap. 22.*

CAP. III.

Artem illam mortiferam, Deo odibilem, de sagitt. balistariorum, & sagittariorū aduersus Chri- rar. c. 10. stianos Catholicos exerceri de cætero sub anathemate prohibemus. *Innocent. iij. in syno. Rom. cap. 12. post duo. panor. c. 11.*

CAP. IV.

Bonorum auctori inhzrere aliter non valemus, nisi cupiditatem à nobis, quæ omnium malorum radix est, abscindamus. *Gregor. lib. 7. p. 110. al. 108.*

CAP. V.

Græcos prohibere vos asseritis, cum ligatura lintei, quam in capite gestatis, Ecclesiam intrare: quod nos quoque similiter non abs te forsitan inhibemus, non sæpe memoratus, ac semper memorandus Apostolus Paulus ait: Omnis vir orans, aut prophetans velato capite deturpat caput suum, & iterum: Vir quidem non debet valere caput, quoniam imago, & gloria est Dei. Quod enim de velamine dicitur, etiam de ligaturæ volumine debet, credimus, obseruari. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 66.*

CAP. VI.

Qui arma prouiciunt in pace, placuit abstinere eos à communione. *Arelat. cap. 3.*

CAP. VII.

Nallus clericorum sine permissione Episcopi sui cū secularibus habitare præsumat: quod si fecerit, ab omni officij communio nepellatur. *Aurelian. iij. cap. 9.*

LIBER XXXVII.

De excommunicatione.

Vt quis iuste excommunicetur à iudice, necessaria est causa iusta, & admonitio.

Tit. I.

CAPVT I.

11. q. 3. c.
73. feru-
tur.

Eius, qui communione priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis per quamcūq; prouinciā, sententia regularis obtineat, ut hi, qui abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. Requiritur autem, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Episcopi vitio videatur à congregatione seclusus. *Nicam. cap. 5. Aquilgr. c. 42. vide Tribur. cap. 2. Ansel. lib. 12. cap. 13. in addit. Burchard. lib. 11. cap. 36. Inopar. 14. cap. 100. dicit. vide Capitul. lib. 1. cap. 1.*

CAP. II.

Statuimus, ut nec Prelati, nisi canonica communione premissa, suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos, nisi forte talis sit culpa, quæ ipso genere sui excommunicationis poenam inducat: nec subiecti contra disciplinam Ecclesiasticam ante ingressum causæ in vocem appellationis prorumpant. *Alex. 19. in concil. Later. capite 6.*

CAP. III.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competentri communione premissa, & presentibus idoneis personis, per quas, si necesse fuerit, possit probari monitio, promulgare presumat. Quod si contra presumperit, etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum Ecclesiæ per mensem vnum sibi nouerit interdictum: alia nihilominus poena multandus, si visum fuerit expedire. Caueat etiam diligenter, ne ad excommunicationem cuiusquam absque manifesta, & rationabili causa procedat, ad quam si forte taliter processerit, & requisitus humiliter, processum huiusmodi non curauerit absque grauamine reuocare, grauatus apud superiorem deponat de iniusta excommunicatione querelam. Quod si absque periculo moræ potest, ad excommunicatorem illum enim suo mandato remittat infra competentem terminum absolvendum: alioquin ipse per se, vel per alium, prout viderit expedire, sufficienti cautione recepta, munus ei absolutionis impendat. Camque aduersus excommunicatorem de iniusta excommunicatione cōstituerit, excommunicator conde mnatur excommuni-

caro ad interesse; alias nihilominus, si culpæ qualitas postulauerit, superioris arbitrio puniendus; cum non levis sit culpa, tantam infligere poenam insonti: nisi forsitan errauerit ex causa probabili; maxime si laudabilis opinionis existat. Verum si contra excommunicationis sententiam nihil rationabile fuerit à conueniente probatum, & idem super iniusta confectionis molestia per poenam ad inferre, vel alias secundum superioris arbitrium condemnatur: nisi forsitan & ipsum probabilis error excuset, & super eo, pro quo iusta fuerit excommunicatione ligatus per cautionem receptam satisfacere compellatur, vel in pristinam reducatur sententiam vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruandam. Si vero iudex suum recognoscens errorem, paratus sit talem reuocare sententiam; & is, pro quo lata fuerit, ne absque satisfactione reuocet illam, appellet: appellationi non deferat in hac parte, nisi talis sit error, de quo merito possint dubitari, & tunc sufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem exitit appellatum, vel delegato ab ipso iuri parebit, excommunicatum absoluat. Sicque poenæ præscriptæ minime subiacebit. Cauens omnino, ne voluntate peruersa in alterius præiudicium meniarur errorem: si distinctionis canonice vult effugere disciplinam. *Innot. iij. in conc. Later. c. 47.*

CAP. IV.

Cum speciali sit prohibicione prouisum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competentri communione premissa promulgare presumat: volentes etiam providere, ne forte communitus frustrarorū reculationis, vel appellationis obiectu monentis declinare possit examen, statuimus, quod si allegauerit, se iudicem habere suspectum, cotam eodem, causam iuste suspicionis assignet &c. *Innot. iij. in conc. gen. Later. cap. 48.*

CAP. V.

Sub inrerminatione diuini iudicii penitus inrerdicimus, ut causa cupiditatis nullus audeat excommunicationis vinculo aliquam innodare, vel absolue innodatum, in illis maxime regionibus, in quibus ex consuetudine, cum excommunicatus absoluitur, pecuniaria poena multatur, statueres, ut cum excommunicationis sententiam iniustam fuisse constiterit, excommunicator ad restituendam pecuniam sic extortam per censuram Ecclesiasticam compellatur. Et nisi probabilis fuerit error deceptus, tantumdem iniuriam passio persoluar. Et si forte soluendo non furit, animad-

P iij

c. 6. de
senten.
excommu-
nicat. in
4. coll.

uersione alia castigetur. *Innoc. ii. in conc. gen. Later. cap. 49.*

CAP. VI.

Sancimus, vt quicumque res Ecclesie delegatas, & Domino oblatas absque Episcopi iussu possidentem præsumpserit deinceps tenere, luminibus Ecclesie arceatur. [Debet tamen esse prouiso, vt vindictam admonitio manifesta procedat. *Synod. Rom. vi. sub Symmacho. post prin.*

CAP. VII.

Post tertiam admonitionem Episcopi, excommunicantur laici, & deponuntur clerici; qui adhaerent presbytero, qui separatim altare erexit, Episcopo contempto. *Apost. cap. 31. G. 3. l. v. d. Antioch. cap. 5.*

CAP. VIII.

Nulli Christianorum facile communitio denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrium sacerdotis, quod in magni reatus ultionem inuitus, & dolens quodammodo debet inferre animis vindicantis. Cognouimus enim pro commissis, & leuibus verbis quosdam à gratia communionis exclusos; & animam, pro qua Christi sanguis effusus est, interrogatione tam seui supplicij fauciatam, & inermem quodammodo, ex utraque omni munimine Diabolici incurisibus, vt facile caperetur, obiectā. Certe, si quando causa talis emergerit, vt pro commissi criminis qualitate aliquem iuste faciat communionem priuari, si tantum poenae subdendus est, quem reatus inuoluit nec particeps debet esse supplicij, qui consors non docetur commissi. *Leo epist. 87. antefin. ad Episcopos Viennens. prau.*

CAP. IX.

Inter querelas multiplices, Iulidorus vir clarissimus à fraternitate tua se excommunicatum, anathematizatumque conquestus est. Quod ob quam rem factum fuerit, dum à clerico tuo, qui præsenserat, voluissimus addiscere, pro nulla alia causa, nisi pro eo, quod te iniuriauerat, factum innotuit. Quae res nos vehementer affligit. Quod si ita est, nihil te ostendis de caelestibus cogitare; sed terrenam te conuersationem habere significas, dnm pro vindicta proprix iniuriæ, quod sacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuexisti. Vnde de cætero omnino esto circumspectus, atque sollicitus; & talia cuiquam pro defensione proprix iniuriæ tuæ inferre de nouo non præsumas, nam si tale aliquid feceris, in te scias postea vindicandum. *Gregor. lib. 2. ind. cl. 9. epist. 54. Ianuario Episcopo. Antelm. lib. 12. cap. 23. Iuonar. 5. cap. 351. decr. Casorou. lib. 14. cap. 23. Terracon. lib. 4. cap. 38.*

CAP. X.

Comperimus, quod Laurentius quondam frater, & Coepiscopus noster nullis te culpis exantibus e communionem priuauerit. Ideoque huius præcepti nostri auctoritate munitus officium tuum securus perage, & communio-

nem sine aliqua sume formidine. *Greg. lib. 2. ind. cl. 10. epist. 14. Magno presbytero. Iuol. b. 4. tit. 5. c. 6. panor. & par. 14. c. 17. decr.*

CAP. XI.

De excommunicationis articulo, quæ tam men interposita conditione gradu secundo, vel tertio iam, vt ita dicam, ex necessitate subiuncta est, beatitudo vestra immerito queritur; eum Paulus Apostolus dicat. In promptu habentes vicifci omnem inobedientiam. *Greg. 10. lib. 2. ind. cl. 10. epist. 37. Natali Episcopo. Tarroc. lib. 6. c. 208.*

CAP. XII.

Episcopi, si sacerdotali moderatione postposita, innocentes, aut minimis causis culpabiles excommunicare præsumpserint, aut ad gratiam festinantes recipere fortasse noluerint, à vicinis Episcopis cuiuslibet Prouincie litteris moneantur; & si parere noluerint, eommunio illis vsque ad tempus synodi à reliquis Episcopis non denegetur, ne fortasse propter excommunicatoris peccatum, excommunicati longo tempore morte priueniantur. *Agath. c. 3. Form. c. 14. Burch. lib. 11. c. 11. Iuonar. 14. c. 16. & 81. decr. Iuol. b. 5. tit. 5. cap. 5. panor. Casor. lib. 5. cap. 86.*

CAP. XIII.

Si quis ab Episcopo suo, vel de Ecclesia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendū, si nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro sola contentione à communione ecclesie non liceat submoueri. *Antel. c. 8.*

CAP. XIV.

Siis, qui rem ecclesiasticam tenet, admonitus iudicium declinat, quousque aut ad discussionem veniat, aut rem ecclesiasticam restituat, communionem priuetur. *Antel. c. 11. cap. 32.*

CAP. XV.

Nullus sacerdotum quemquam rectæ fidei hominem pro paruis, & leuibus causis à communionem suspendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui patres ab ecclesia arceri iussurunt committentes. *Antel. c. 11. v. ca. 2. Form. cap. 13.*

CAP. XVI.

Vt nemo Episcoporum quemlibet sine certa, & manifesta peccati causa communionem priuet Ecclesiastica. Anathema autem sine consensu Archiepiscopi, aut Coepiscoporum, prælata etiam euangelica admonitione, nulli imponat, nisi vnde canonica docet auctoritas: quia anathema æternæ est mortis damnatio, & non nisi pro mortali debet imponi crimine, & illi, qui aliter non potuerit corrigi. *Meld. c. 56. Burch. d. 12. c. 10. Iuol. 5. tit. 3. c. 13. panor. & par. 14. c. 80. decr.*

CAP. XVII.

Causæ pensandæ sunt, & runc ligandi, atque soluendi potestas exercenda. Videndum est, quæ culpa; aut quæ sit potentia secuta post

11. g. 1. c.
11. Indu-
gnet.
Deber.

11. g. 4. d.
17.

14. g. 1. c.
2.

† commun-
tionem.

11. g. 3. c.
6. 41.
Nemo.

culpam: ut quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat, illos pastoris sententia absoluat. Tunc enim vera est absolutio præsidentis, cum interini arbitrium sequitur iudicis, &c. Sub magno ergo moderamine pastores Ecclesiarum vel ioluere studeant, vel ligare, sed vtrum iuste, vel iniuste obliget pastor, pastoris tamen sententia regi timenda est; ne is, qui subest, & cum iniuste forsitan ligatur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor itaque quisque vel absolueri indifferere timeat, vel ligare: is autem, qui sub manu pastoris est, ligari timeat, vel iniuste, nec pastoris sui iudicium temere reprehendat; ne et si iniuste ligatus est, ex ipse tumide reprehensionis superbia, culpa, quæ non erat, fiat. *Gregor. homil. 26. super Evang. Joan. 20. Commiserat effect. apud Aquil. c. 37.*

CAP. XVIIII.

Episcopi est de notis causis excommunicare, ne Episcopi vilescat potestas. *Lemaic. c. 2.*

CAP. XIX.

Quantæ temeritatis, & præsumptionis existat, quod qui feruare debent canonicas sanctiones, in quibus aperte continentur, quod nullus aliquem sine rationabili causa excommunicare præsumat; eas frangere non formidant, plures non amore iustitiæ, sed luore odij; vel favore aduersariorum excommunicationis vinculo innodantes, nullus prorsus ignorat. Quare firmiter prohibemus, ne in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competentis admonitione præmissa, & presentibus personis idoneis, per quas, si necesse fuerit, possit probari admonitio, promulgare præsumat. *Concil. hab. in Germania sub Conrado Cæsar. cap. 4.*

CAP. XX.

Ne Archidiaconi, vel eorum officiales sententia excommunicationis, suspensionis, vel interdicti in aliquem audeant promulgare, ubi excessus non est manifestus, nisi admonitione canonica præcedente. Si quis autem contra præmissa excommunicationis sententiam tulerit in quemcumque, pænæ subiacet in Lateranensi concilio (*sub Innocentio 1.º*) promulgatæ. Pro suspensione vero, vel interdicto superioris arbitrio puniatur. Quod & superiores prælati obseruent. *Oxonien. ca. 20. in 2.º par.*

Ne quisquam communicet cum excommunicato, & qui communicat, luat

penas. Tit. II.

CAPVT I.

DE his, qui communione priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis per vnam quamcumque provinciam sententia regulatis obtrineat, ut ii, qui abiciuntur, ab a-

lius non recipiantur. Requiritur autem, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Episcopi virio videatur à congregatione seclusus. Ut hoc ergo decentius inquiratur, bene placuit annis singulis per vnamquamque provinciam bis in anno concilia celebrari, ut communiter simul omnibus Episcopis congregatis provincie discutiuntur huiusmodi quæstiones. Et sic qui suo peccauerunt Episcopo euidenter, excommunicati rationabiliter ab omnibus estimantur, vsquequo, vel in comuni, vel Episcopo suo placeat humaniorem pro talibus ferre sententiam. *Nican. c. 5. Aquil. f. 1. cap. 4. 2. Tribur. cap. 2. Burch. lib. 11. c. 26. 1.º par. 24. c. 100. decret.*

CAP. II.

Adhuc (*Discorum damnamus: quia*) quodam à diuersis conciliis tunc damnatos in communionem propria auctoritate suscepit. Sanctis regulis præcipientibus, excommunicatos ab aliis in communionem alios non debere suscipere, &c. *Chalcedon. in epist. ad Valentin. & Marrian. Imperatores in princ.*

CAP. III.

Si quis et eugam frangere temptauerit, post cap. 1. de tertiam communionem, si non satisfecerit, Episcopus suus sententiam excommunicationis dicet, & scriptam vicinis suis annunciet. Episcopus autem nullus excommunicatum in communionem suscipiat; immo scriptam susceperit sententiam quique confirmet. Si quis autem hoc violare præsumpserit, ordinis sui periculo subiacet. *Alex. 19. in conc. Later. cap. 21. Innoc. 9. in Syn. Rom. cap. 9.*

CAP. IV.

Episcoporum nullus excommunicatum in communionem suscipiat; immo scripto susceptam sententiam quique confirmet. *Innoc. 19. in Synod. Rom. c. 9.*

CAP. V.

Leonem Paschalem, & Ioannem dudum diaconos sanctæ Romanæ ecclesiæ iuste, & canonice damnatos, & à gremio sanctæ Dei ecclesiæ sequestratos si aliquis homo sacratissimæ auctoritatis fractus illos inter ecclesiasticos vitos nobis inconsultis habere voluerit, aut in ipsos gradus, quibus canonica auctoritate priuati sunt, reducere quoquo modo aliquando maluerit, siue eos sacerdotes vocare, aut habere temptauerit; & nobiscum cuncta non fenserit, vel minime obseruauerit, sciat se fore anathemate percussum à Patre, & Filio, sanctoque Spiritu, tamquam qui sanctorum canonum violator extiterit. *Syn. Rauen. ab Ioan. 19. cap. 8.*

CAP. VI.

Agathensem Episcopum Berengarium, qui Narbonensis Episcopo excommunicato communicauit, & vices Episcopales pro illo fecit, excommunicamus. Desideriū, & Romanensis ecclesiæ clericos, qui regulares nostros ab ea expulerunt, & excommunicatis communica-

uetunt, inde, donec satisfaciant, excommunicamus. *Greg. viij. in synod. Rom. anni 3. lib. 3. regif. post epif. to.*

CAP. VII.

Quicumque seu Episcopus, siue presbyter Nortmannis, donec excommunicati fuerint, diuinum officium fecerit, à sacerdotali officio perpetuo submouemus. *Greg. viij. in conc. Rom. ann. 5.*

CAP. VIII.

Nullus clericus excommunicatum alterius recipiat. *Greg. viij. in conc. Rom. anni inter c. 8.*

CAP. IX.

Si quis clericus, vel monachus receperit sciens excommunicatum, quod peccauerat excommunicatus, emendabit, qui recepit, si aliter non poterit recipi, & periculo subiacebit. *Greg. viij. in conc. Rom. anni inter c. 18.*

CAP. X.

A suis Episcopis excommunicatos ab aliis, recipi magnopere prohibemus. *Vrbani. ij. in synodo. apud Melfiam. c. 15.*

CAP. XI.

A suis Episcopis excommunicatos, ab aliis Episcopis, & Abbatibus, & clericis in communionem recipi proculdubio prohibemus. *Callisti. iij. in conc. Rom. 8. il. 9.*

CAP. XII.

A suis Episcopis excommunicatos, ab aliis suscipi modis omnibus prohibemus. Qui autem excommunicato, antequam ab eo, qui eum excommunicauerit, absoluitur, communicare præsumpserit, pari sententia teneatur obnoxius. *Synodus. Rom. sub Innoc. i. c. 2. apud Iuv. post panor.*

CAP. XIII.

Qui ab Episcopis suis anathematis sententia condemnatur, quoniam à communione Ecclesiastica remouentur, Diabolice dignoscuntur subici potestati: non enim est homo, qui ligat, sed Christus, qui hanc ministris suis tribuit potestatem. Ideoque à suis Episcopis excommunicatos ab aliis suscipi modis omnibus prohibemus. Episcopus autem, qui sententiam promulgauerit, eam Episcopus vicinis cauetur. Qui vero excommunicato, donec ab eo, qui eum excommunicauerat, vel ab alio auctoritate sedis Apostolicæ absoluitur, scienter communicare præsumpserit, eadem excommunicationis sententia ipsum teneri censemus. *Remen. sub Eugenio. 11. c. 1.*

CAP. XIV.

Qui cum excommunicato etiam domi orat, 11. p. 3. c. 16. *scilicet* excommunicatur. *Apost. c. to. G. 11. L. Tribur. c. 2. Ino par. 14. cap. 40. & 99. dec. Ansel. lib. 12. c. 17. Burch. lib. 11. c. 35.*

CAP. XV.

Si clericus, vel laicus excommunicatus, vel non suscipiendus in alia vrbe sine litteris commendatitiis suscipiatur, & suscipiens, & susceptus communicentur. Sed & excommunicatio suscepti proteletur: quod mentitus est,

& deceptus Ecclesiam Dei. *Apost. c. 12. G. 13. L.*

CAP. XVI.

Si presbyter, vel diaconus ab Episcopo excommunicetur, non suscipiatur ab alio, nisi mortuo eodem Episcopo. *Apost. c. 31. G. 33. L.*

CAP. XVII.

Quidam ex vobis ipsis intelligere debetis: Si qua sunt, quæ ipse (Clemens) propter invidias hominum malorum non potest evidentiis, & manifestis proloqui, verbi gratia; [Si inimicus est alicui pro actibus suis; vos nolite expectare, ve ipse vobis dicat, cum illo nolite amici esse: sed prudenter obseruare debetis, & voluntati eius, abque commotione obsecundare, & auertere vos ab eo, cui ipsum sentitis auersum. Sed nec loqui his, quibus ipse non loquitur; vt vnusquisque, qui in culpa est, dum cupit omnium vestrum amicitias reparare, festinet citius reconciliari ei, qui omnibus præfuit; vt per hoc redeat ad salutem, cum obdite cæperit monitis prædictis. Si vero quis amicus fuerit iis, quibus ipse amicus non est, & locutus fuerit iis, quibus ipse non loquitur vnus est, & ipse ex illis, qui exterminare volunt Ecclesiam Dei, &c. *Clem. epist. c. ante med. refertur ab Anacleto epist. 3. in fin. Alex. epist. c. ante med. Fabia. ep. c. V. asc. c. 6. vid. Meien. c. 8. Capit. lib. 7. c. 461. Ansel. lib. 1. c. 6. Ino par. 14. c. 22. decr. Casar. lib. 4. c. 95. Terrac. lib. 6. c. 61.*

CAP. XVIII.

Si quis hæc præcepta non obseruauerit, (scilicet) qui à eo, qui communicatum excommunicato) hostis est animæ suæ, & non tantum infamis, sed & excommunicatus, atque alienus ab Ecclesia efficitur: quoniam necesse est, ea vitia ferro abscindere, quæ aliis medicaminibus non sanantur. *Anacleto. epist. 3. ante fin.*

CAP. XIX.

Excommunicatos quoque à sacerdotibus nullus recipiat ante vtriusque partis iustam examinationem; nec cum eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut osculo communicet, nec Aue eis dicat. Quia quicumque in his, vel aliis prohibitis scienter excommunicatis communicauerit, iuxta Apostolorum institutionem, & ipse simili excommunicationi subiacebit. Ab his ergo clerici, & laici se abstineant, qui eadem pati noluerint. *Callisti. epist. 2. in princ. Tribur. cap. 2. Ino par. 14. c. 23. & 102. decr. & lib. 5. tit. 3. c. 14. panor. Burch. lib. 11. c. 38. Ansel. lib. 12. c. 14. Casar. lib. 14. c. 18.*

CAP. XX.

Quibus Episcopi non communicant, non communicetis; & quos eiecerint, non recipiat. 11. p. 3. c. 27. *valde enim timenda est sententia Episcopi, licet iniuste liget aliquem, quod tamen summopere prouidere debet.* *Vrbani. epist. vni. ante fin. Burch. lib. 11. cap. c. Ino par. 14. cap. 74.*

74. *decr. Anst. lib. 6. cap. 145. & lib. 12. cap. 25.*

CAP. XXI.

6. q. 1. c.
4.
Omnes.
1. Cor. 5.
6.

Ab his, quos sanctorum Patrum statuta anathematizant, vos separate. Similiter & ab omnibus, quos Apostolus commemorat, dicens; cum eis nec cibum sumere, quia & illi, sicut & isti sunt repellendi, & ante satisfactionem Ecclesiæ non sunt suscipiendi: quoniam illi, cum quibus cibum sumere non licet, manifeste apparent sequestrati vsque ad satisfactionem à reliquis fratribus: quomobrem non debent, nec possunt in accusationem fidelium suscipi, sed etiam ab eorum consortio vsque ad iam dictam satisfactionem repelli, ne similes eis efficiantur, aut eorum excommunicationi subiaceant. Quoniam hic Apostoli statuerunt, dicentes. Cum excommunicatis non est communicandum. Et si quis cum excommunicatis auertendo regulas sciens perfallat in domo, aut simul locutus fuerit, aut orauerit; ille communionem perit. Tales ergo in omnibus sunt cauendi, & non suscipiendi: quia iuxta Apostolum, non solum qui faciunt, damnantur, sed qui consentiunt facientibus. Vnde & beatus Apostolorum Princeps Petrus in ordinatione Clementis ait. Si inimicus est iste Clementis alicui, &c. *Fabian. epist. 1. in med. vid. Apost. c. 10. G. 11. L. & 13. G. 13. L. & 32. G. 33. L. Clem. epist. c. Fabian. epist. 2. in lib. 5. tit. c. 15. p. 101. & par. 14. c. 24. decr. Anst. lib. 1. c. 6.*

CAP. XXII.

6. q. 1. c.
5. id.
1. Cor. 5.

Similiter & illi (valde cauendi sunt) de quibus Apostolus ait, cum huiuscemodi hominibus nec cibum sumere: quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctæ matris Ecclesiæ redintegrentur; quia qui extra nos sunt, nobiscum communicare non possunt. Manifestum est enim, quod hi extra nos sunt, & à nobis discreti esse debent, cum quibus nos nec edere, nec cibum sumere licet. *Fabian. epist. 2. post med. Anst. lib. 1. c. 32.*

CAP. XXIII.

24. q. 2.
cap. 1. de
excommu-
nicatis.

Quibus viuentibus non communicamus, mortuis communicare non possumus. *Leo ep. 90. al. 92. c. 6. al. 7. refert. Meten. c. 8. ino lib. 5. tit. 4. c. 4. p. 101. & par. 14. c. 60. decr. Casar. lib. 5. c. 90.*

CAP. XXIV.

Decessores mei sacerdotibus, qui prauaricatoribus se communicasse propria voce confessi sunt, à communionem eos Apostolica submouet, &c. *Gelasius in commentario ad Faustum in prin.*

CAP. XXV.

24. q. 2.
c. 1. & 5.
aliorum.

Acacius non fuit noui, vel ptoprii inuentor erroris, ut in eum noua scita prodirent, sed alieno facinorosi suam communionem miscuit. Itaque necesse est, ut illum recideret iusta lance sententiam, quam cum suis successo-

ribus per conuentionem synodalem susceperrat auctor erroris. *Gelasius ad eunum post princ. Tarrac. lib. 1. c. 69.*

CAP. XXVI.

Nobis nullum fas est inire certamen cum hominibus communione alienæ, diuina scriptura prædicante; Hominem hæreticum post primam; & secundam correptionem deuiat; sciens, quod huiusmodi delinquit proprio iudicio condemnatus. *Gelasius in commentario ad Faustum post med.*

CAP. XXVII.

Acacius profectur se Alexandrino Petro, quem ex petra Apostolica sedis auctoritate, executor ipse quoque damnauerat, absque sedis Apostolicæ notitia communione permissum. Beati autem Petrus, quæ Alexandrinum Petrum se tantummodo damnasse; non etiam soluisse nouerat, non recepit. Atque ideo ne per Acacium in Petri consortium duceretur, ipsi quoque à sua communione submouit, & multis modis transgressorum à sua societate fecit alienum. *Gelasius ep. 6. ad Episcopos Dardaniæ post princ.*

CAP. XXVIII.

Ioannes frater, & Coepiscopus nosse consule, quo ordine ex eleo Gracorum venientibus tribui deberet sancta communio; propter causam hæreticam Acacii à prædecessoribus nostris pro schismaticorum communione damnati, in qua, qui se ab eius contagione non diuidunt, à nostra communione habeantur excepti. *Ilomijus in episcopo Hispania 2. in prin.*

CAP. XXIX.

Ad hoc nequitia uestra peruenit, vt excommunicatis communicare contra canones superbo piazum pferitis spiritum. *Vigili in ep. ad Sebastianum, & Rufinum post med. qua lecta sunt in synod. v. gen. al. 7.*

CAP. XXX.

Miratus valde sum, qui in tanto Salontanæ Dy. Ecclesiæ clero, vel populo, vix duo ex sacris ordinibus inuenti sunt, frater scilicet, & Coepiscopus noster Paulinus, & dilectissimus filius meus honoratus Archidiaconus eiusdem Ecclesiæ, qui communicare Maximo sacerdoti rapienti minime consentirent, & se Christianos esse cognoscerent: Deuistis enim, filij charissimi, pensare ordines vestros, & quem sedes Apostolica repellebat repulsam cognosce, vt prius, si posset, ab illatis criminibus mndaretur; & tunc ei uestra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius existeret. *Greg. clero. & nobilibus Salona lib. 3. reg. ep. 26. Anst. lib. 12. c. 11.*

CAP. XXXI.

Rogo, hortor, & moneo, vt prohibet vos communionis consortio per omnia suspensis. Ne ruiquam sacerdoti, super scripto Maximo, communicanti contra ahiam suam quisquam communicare præsumat. *Greg. clero, & populo Ladera lib. 5. regis. epist. 48.*

CAP. XXXII.

11. q. 3. c. 105. Suggestit sancta fraternitas tua in suis apicibus, [quod prædecessor noster beatus memorie Gregorius huius sanctæ sedis Apostolicæ Præsul, dum ad prædicandum verbum Evangelij tuam misisset fraternitatem in Germaniæ partibus, & gentibus illis paganis, verbo pollicitationis illam ante voluit esse munitam; ita ut Orthodoxos Episcopos, presbyteros, vel quoscumque reperire potuisses in verbo exhortationis perfectos, amplius confirmares, & eis communicares, quod & factum est. Si quos vero seductores Episcopos, aut pseudopresbyteros, vel quoscumque à recto fidei tramite discedentes reperisses, nulla tibi cum eis esset communio. Quod te, Deo solatante, usque ad præsens spiritaliter servasse confessus es, vel si omnino propter principalem, & humanum fauorem gentis Francorum, dum ad eos accessisses corporaliter, abstinere non valuisti, cogente necessitate Ecclesiarum Dei; tamen in eorum concilio, & consensu communionis anima tua non est coinquinata. Itaque propter hoc, quod cum eis conuersatus es, non consensibus iniquitati eorum, nullum tibi est detrimentum coram Deo: te enim prædicante, si obedirent, salui essent. *Zachar. epist. 5. ad Bonif. post princ.*

CAP. XXXIII.

Miramur, quomodo excommunicati ad iudicandum recepti sunt: cum secundum Apostolicos canones sine commendatibus litteris in communione sola recipi prohibeantur. *Nicel. an epist. ad Michæel. temp. ante med.*

CAP. XXXIV.

Episcoporum, qui excommunicati Regi communicare præsumunt, ordinatio, & consecratio apud Deum, teste beato Gregorio, sit execratio. *Greg. vij. lib. 4. reg. epist. 2.*

CAP. XXXV.

Episcopus ab eo, qui non communicat, munera non accipiat. *Elab. c. 28.*

CAP. XXXVI.

Ab eo Episcopo qui recipiat communionem, à quo abstinens in crimine aliquo fuerit. Si quis Episcopus præsumperit eum admittere sine illius voluntate, qui communionem priuauit, sciat se huiusmodi causas inter fratres esse cum status sui periculo præstaturum. *Elab. cap. 53.*

CAP. XXXVII.

Si quis excommunicatum alterius, siue clericum, siue sæcularem recipere post interdictum præsumperit, nouerit se reum fraternitatis factum, causam in concilio redditurum. *Aurel. l. 3. c. 3. vid. Nicen. c. 5.*

CAP. XXXVIII.

Secundum instituta seniorum, si à communionem sacerdotali fuerit auctoritate suspensus Episcopus, hunc non solum à clericorum sed

etiam à totius populi colloquio, atque conuiuio placuit excludi, donec resipiscens ad sanitatem redire festinet. *Arel. 9. cap. 30.*

CAP. XXIX.

Cum excommunicatis non licet communicare, nec cum iis, qui per domos conueniunt deuotantes orationes Ecclesiæ, simul orandum est, &c. Si quis autem de Episcopis, aut presbyteris, vel diaconis, seu quolibet ex electo deprehensus fuerit cum excommunicatis communicare, etiam iste priuetur communionem, tanquam qui regulas confundat Ecclesiæ. *Antioch. c. 2. Tribaren. c. 2. Capitul. lib. 2. c. 1. Brixhard. lib. 11. c. 34. 1. no par. 14. c. 98. decr.*

CAP. XL.

Si quis à suo Episcopo excommunicatur, non ante ab alius suscipiatur, nisi à suo Episcopo susceptus sit, aut synodo facta comparens respondeat; & persuadens synodo, ab ea aliam sententiam accipiat. Idem in laicis, & presbyteris, diaconis, & clericis seruetur. *Antioch. cap. 6. vid. Nicen. c. 5. Aquil. c. 7. Marti. Brac. c. 36. Brixh. lib. 11. c. 37. 1. no par. 14. c. 27. 101. decr. & lib. 5. tit. 3. 21. pan. Dufled. par. 4.*

CAP. XLI.

Presbyter, diaconus, clericus excommunicatus, si confugit ad alium Episcopum, qui non eum esse à suo Episcopo communionem priuatum, non liceat Episcopo ei communionem præbere. Si fecerit, coram Episcopo conuenientibus causam dicat. *Sardien. c. 13. G. 16. L. Aquil. g. sub Luden. c. 53.*

CAP. XLII.

Si Episcopus iracundus, quod esse non debet, celetiter contra presbyterum, vel diaconum motus eiecerit eum ab Ecclesia voluerit, providendum est, ne innocentem eodemne, vel communionem priuet. Eiectus potest adire Metropolitanum, vel si is abest, adire proximos Episcopos, qui de causa diligenter cognoscant. Eiecto porto, antequam pronuntietur, non est communio præstanda. *Sardien. c. 14. G. c. 17. L. vide Nicen. apud Carib. vi. c. 6. L. Afric. c. 101. L. & in epist. ad Bonif. L. ante canones. Carib. G. Capitul. lib. 1. c. 1. 1. no lib. 5. tit. 5. c. 2. pan. & par. 14. c. 15. decr. Anselm. lib. 2. c. 68. Casarug. lib. 5. cap. 48.*

CAP. XLIII.

Qui merito facinorum suorum ab Ecclesia pulsi sunt, si ab aliquo Episcopo, aut presbytero, vel clerico fuerint in communionem suscepti, refugientes sui Episcopi regulare iudicium, etiam ipse pati cum eis crimine teneatur obnoxius. *Carib. c. 9. G. Carib. ps. 7. Tull. an. par. epist. synod. Capitul. lib. 2. c. 36. Brixh. lib. 11. c. 43. 1. no lib. 2. tit. 3. c. 18. pan. & par. 14. c. 28. & 107. decr.*

CAP. XLIV.

11. q. 3. c. 19. Qui communicauerit, vel orauit cum excommunicato siue clericus, si uel laicus, excommunicetur. *Carib. xv. c. 73. Burch. lib. 3. c. 44. 1. no. lib. 5. tit. 3. c. 19. panor. c. 1. in par. 1. q. 1. c. 18. al. 29. c. 108. det. Ang. lib. 12. c. 18.*

CAP. XLV.

Nullus clericus discedat ab Episcopo suo, & alteri Episcopo communicet, nisi cum de hereticorum schismate discedit ad fidem Catholicam. Si qui autem de Catholicis discedunt, & in communione eorum uel palam, uel occulte cum eis, qui uel excommunicati sunt, uel per sententiam iam notati fuerint inuenti, habeant illorum, ad quos ire uoluerint, etiam in damnatione consortium. *Tol. 1. c. 12.*

CAP. XLVI.

11. q. 3. c. 16. Si quis laicus abstinetur, ad hunc, uel ad domum eius nullus clericorum, uel religionum accedat. Similiter & clericus si abstinetur, à clericis deuitetur. Si quis cum illo colloqui, aut conuiuari fuerit deprehensus, etiam ipse abstinetur: sed hoc pertineat ad eos clericos qui eius sunt Episcopi, & ad omnes, qui communiti fuerint de eo, qui abstinetur, clericico, uel laico. *Tol. 1. c. 15. in par. 1. q. 30. det. Capitul. lib. 7. c. 295.*

CAP. XLVII.

Placuit in reatum uenire Episcopum, qui admonitus de excommunicatione cuiusque sine reconciliatione eius, qui eum excommunicauit; ei communicare præsumpserit; ut integra omnia, si reconciliatione intercesserit, de iniustitia, uel iniquitate excommunicationis proximæ synodo referuerit. *Car. 1. c. 11.*

CAP. XLVIII.

Qui per disciplinam, aut sententiam Episcopi ab Ecclesia fuerint separati, ab aliis Episcopis non sunt recipiendi. Quod si facientes fecerint, non habeant communionem. *Casari. aug. lib. 1. c. 5.*

CAP. XL.

Quicumque Episcopus illum, quem alter Episcopus excommunicatum habet, postquam fuerit de ipsius excommunicatione communitus, communicare præsumpserit, usque ad synodum excommunicatus habeatur. *Turon. 9. cap. 8.*

CAP. L.

Vniuersis sacerdotibus ita conuenit, ut si quis de eis pro contemptu canonum, aut peruatione rerum Ecclesiasticarum à communione Ecclesie aliquem fortasse suspenderit, à nullo penitus Episcopo recipi præsumatur. Quod si factum fuerit; is, qui eum contraindicipta receperit, & à fratrum suorum erit concordia sepatatus, & æterni iudicis in futurum, ut confidimus, iracundiam sustinebit. *Pap. 1. cap. 7.*

Tom. 3.

CAP. LI.

Illud, quod sancti Patres salubriter ordinarunt, placuit iterari: ut si quicumque Episcopus pro reatu aliquo quemquam à communione suspenderit, apud omnes sacerdotes eatenus à communione habeatur alienus, usquequo eius iudicio debeat recipi, à quo meruerat pro reatu suo à caritate Ecclesiastica sequestrari. *Lugdun. c. 4. Antioch. c. 6.*

CAP. LII.

Item placuit, ut qui pro hæresi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis communicare præsumat: sicut & antiqua canonum continent statuta. Quæ si quis spernit uoluntarie, se ipsum alienum à communione facit. *Brac. 1. c. 35.*

CAP. LIII.

Non licet cum excommunicato communicare, nec cum eo cibum sumere. *Ant. 1. c. 38.*

CAP. LIV.

Si quis presbyter, aut quilibet de clero, aut de populo, excommunicatum absque uoluntate ipsius, qui eum excommunicauit, sciens receperit, aut cum illo panem manducauerit, uel colloquium habere decreuerit, simili sententiæ subiacet. *Ant. 1. c. 39.*

CAP. LV.

Si quis presbyter ab Episcopo suo degradatus fuerit, & ipse per contemptum postea aliquid de suo officio sine commatu facere præsumpserit; & postea ab Episcopo suo correptus, & excommunicatus fuerit, qui cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum. Similiter quicumque clericus, aut laicus, uel femina incestum commiserit, & ab Episcopo suo correptus, si se emendare noluerit, & ab Episcopo suo excommunicatus fuerit, si quis cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum, &c. *Conc. apud Palatium Veneri. c. 9.*

CAP. LVI.

Qui cum senioribus suis de aliis prouinciis ad nostras parochias ueniunt, &c. instruantur, quam religiose, atque studiosè sacrum ministerium peragant, &c. & ut excommunicatis nequaquam communicent. *Ariden. c. 51.*

CAP. LVII.

Scriptum est in canonibus, ut qui excommunicato communicauerint, omnes ab Ecclesia respiciantur; maxime eos, qui sciebant eum esse deiectum. *Synod. apud 3. Neardum in causa Hincmar. in fin.*

CAP. LVIII.

Quia una Ecclesia fuerit excommunicata, in nulla alia falso, & furtiue communicandi inueniant facultatem. *Palen. sub Lethar. cap. 13.*

CAP. LIX.

Ad Episcopos Brittonum, qui contra auctoritatem à Metropoli sua inuoluntate discendit, synodus litterarum secundum auctoritatem sacram duxit, quatenus ad suam Metropo-

Q.

lim tedeant, eique debito iure se subdant, ne à canonica, & Episcopali communione se segregent: excommunicatis etiam, sicut sacre decernunt regulæ, Brittones communicantes ipsi se sacra communione non petunt. *Tullen.*

cap. 9.

CAP. LX.

Mouet nos, quod is, quos vester Metropolitano cum aliis Episcopis propter diuersa crimina excommunicauit, indifferenter vos communicare comperit. In canonibus autem diuinitus institutis loci excommunicatorum eorumdem sententia feriuntur. Proinde monemus sanctam, nobisque amabilem fraternitatem vestram, vt ab his excessibus ulterius temperetis, &c. Pro diuersis criminibus excommunicatos ne recipiat (*Salomon Brittonum princeps*) suadete, offendentes diuino iudicio, si id præsumpsit, aut præsumpserit, par eum vindicta constringi. *Tullen. in epist. ad Episcopos Brittonum.*

CAP. LXI.

Quæsitum est a sancta synodo, quid de iis sacra heri aut alias iuberet, qui cum prædictis excommunicatis communionem habeant: nam non tantum laici, verum etiam presbyteri in celebratione Missæ excommunicatos recipiunt, & quid de us, qui in eadem excommunicatione mortui fuerint. Verum ad hæc tanta auctoritas prolata est: Sanctus Petrus Apostolus in ordinatione sancti Clementis ipsa plebes alloquitur: [Si inimicus est alicui pro actibus suis, vos cum illo nolite amici esse, & prudenter obseruare debetis, auertere vos ab eo, cui ipsum sentitis aduersum, sed neque loqui iis, quibus ipse non loquitur. Istius transgressores sanctus Petrus, & omnis auctoritas excommunicat. *Mesen. cap. 8. vnde Clem. epist. 1. Anastas. epist. 3. in f. Alex. epist. 1. amigmed. Fabia. epist. 1. V. sen. c. 6. Capitul. lib. 7. c. 461. Ansel. lib. 1. c. 6. C. 4. r. li. 4. c. 95. Tarrac. lib. 6. c. 61.*

CAP. LXII.

Qui excommunicatum nesciens suscepit, & post probauerit, ad penitentiam recurret, qui autem scienter id egerit, presbyter deponatur, qui presbyter non est, communionem eucharisticam, & audientia Missæ priuetur, vsque ad reconciliationem Episcopi. *Lemonien. f. actio. 2.*

CAP. LXIII.

Sunt nonnulli, qui crassam prætendentes ignorantiam, quæ cum non excuset à culpa, nec eos à pœna poterit excusare, coram iis diuina celebrare præsumunt, qui excommunicationis vinculo sunt innodati, dicentes, quod eis excommunicatio nec per litteras, nec per nuntios fuerit renuntiata, cum ipsi excommunicati impediant expe, ne possit ad eos denuntiatio, vel citatio peruenire, vel malitiose se

occultant: & cum talis sit merito contumax censendus, statuimus, vtpostquam tales excommunicati fuerint, & in vicinis locis publice denunciati, sacerdotes, qui coram eis celebrant, simili pœna puniatur. *Concil. habu. in Germania sub Conrado Card. c. 7.*

CAP. LXIV.

Si Episcopus aliquem excommunicauerit certa de causa, denuntiet vicinis Episcopis per suas parentes litteras, vt excommunicatum denunciari faciant, & denuntiari: & tunc si ne difficultate aliqua vicini Episcopi excommunicatum faciant publice denunciari, & in diocesis suis arctius euitari. Si veto Episcopi fuerint negligentes, & excommunicatis scienter communicauerint, tamdiu cathedralium Ecclesiarum canonici eis non communi-cent, quamdiu huic salubri sanctioni contempserint obedire. *Concil. habu. in Germania sub Conrado Card. c. 8.*

CAP. LXV.

Non liceat communicare excommunicatis, neque in domos eorum introeuntes orare cum eis, neque liceat cum eis in alia Ecclesia segregari. Si quis autem Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut quilibet Ecclesiasticus excommunicato communicauerit, quasi perturbans omnem disciplinam Ecclesiasticam, excommunicetur. *Marci. Brac. c. 85. Antioch. c. 2.*

CAP. LXVI.

Timotheum, qui iam damnatus ostenditur, & etiam eos, qui cum scirent eum fuisse damnatum, communicare illi sine periculo crediderunt, extraneos eos esse à Dei Ecclesia iudicamus, &c. nulla eis venia, nec spe restitutionis villo modo remaneat. *Pergam. c. 11. Episcopi. epist. ad Leonem Imp. qua adiuncta est concilio Chalcedon.*

CAP. LXVII.

Quisnam sermo sufficiat ad enumerationem eorum, in quibus ille (*Seruus hereticus*) peccauit contra diuinos canones, & Ecclesiasticum ordinem? &c. Quid autem, quod præsumpsit alienos clericos canonicè ligatos à propriis Episcopis, ad ipsum confluentes per prædicationem animæ corruptiuam ab ipso subornatos, & ad suam communionem assumptos sine permissione eius, qui ligauetat, permittere in Ecclesiasticis ministeris ministrare? *Epiphani. Episcopi Tyri, & alij in epist. ad Theophil. & alios apud synod. v. gener. actio. 1.*

CAP. LXVIII.

Anathematizamus Acacium quondam Constantinopolitanæ vrbis Episcopum, compli-cem eorum (*Timothei Aluri, & Petri Alexandrini*) & sequacem factum, nec non & persecuerantem in eorum communionem, & participationem; quorum enim quis communionem amplectitur, eorum similem ad iudicationem in condemnationem consequitur. *Ioan. CP. in epist. ad Hormisdum.*

D. p. 91.
c. 1.
11. q. 3.
15.

De quibusdam, qui possunt communi-
care cum excommunicatis.

Tit. III.

CAPVT I.

Si q. 3. c.
100.

Quoniam multos, peccatis nostris exigen-
tibus, pro causa excommunicationis pe-
rire quotidie cernimus, partim ignorantia,
partim etiam nimia simplicitate, partim timo-
re, partim etiam necessitate, deuidi misericor-
dia, a nathematis sententiam, ad tempus, prout
possumus, opportune temperamus. Apostoli-
ca itaque auctoritate ab anathematis vinculo
hos subtrahimus: videlicet vxores, liberos, ser-
uos, ancillas, seu mancipia; nec non rusticos,
seculares, & omnes alios, qui non adeo cutia-
les sunt, ut eorum consilio scelera perpetren-
tur, & illos, qui innoterant excommunicatis
communicant, seu illos, qui communicant eis
eis, qui communicant excommunicatis. Qui-
cumque autem aut orator, siue peregrinus, aut
viator in terram excommunicatorum deue-
nerit, ubi non possit emere, vel non habeat, vn-
de emat, ab excommunicatis accipiendi licen-
tiam damus. Et si quis excommunicatis non
in sustentationem superbiz, sed humanitatis
causa, aliquid dare voluerit, non prohibemus.
*Greg. viij. in synodo. Rom. c. 1. In par. 14. c. 43. decr.
Greg. lib. 14. c. 32.*

CAP. II.

Quosdam vestrum minus secundum con-
scientiam Dei zelum habere audiuius, &c.
dum & excommunicatos propriis voluntatis
merito, excommunicatisque communicantes
reos equaliter arbitrantur, &c. Qui huiusmo-
di excommunicatis omnino inuiti, vel serui-
tio, vel colubatione iunguntur, non omni-
no vitandi sunt, &c. Hinc est, quod prædeces-
sor noster sanctæ memoriæ Gregorius VII.
Papa excommunicatorum vxores, seruos, fi-
lios, rusticos, quosum consilio, vel voluntate
excommunicationis meritum non perpetra-
tur, viatores quoque ob itineris necessitatem
inuitos, communicantes necessitate, excom-
municationis vinculo non teneti constituit: si-
cut beatus Augustinus ad Auximum scribens
evidenter ostendit. * Dicant igitur fratres no-
stri in omnibus regiam tenere viam, & in me-
dio nationis prauæ, & peruersæ, tanquam lu-
minaria lucere studeant. *Paschal. ij. epist. ad Ge-
beardum, & alios.*

De excommunicatis, qui excommuni-
cationem, aut alias censuras contem-
nunt. Tit. IV.

CAPVT I.

11. q. 3. c.
9.

Definiunt canones: Si quis excommuni-
catus ante audientiam communicare præ-
sumpserit, ipse iam sed damnationem protulit.

Item placuit vniuerso concilio, vt qui excom-
municatus fuerit prius suo neglectu, siue Episcopus,
siue quilibet clericus, & tempore excom-
municationis suæ ante audientiam communica-
re præsumpserit, ipse in se damnationis iudicetur
protulisse sententiam. *Vigil. in epistola
ad Rufinum, & Sebastianum. apud synod. v. gen. c. 9.
actio. 7. post med. Carthage. 19. G. Aquiligr. c. 54.*

CAP. II.

De presbytero deposito, qui ausus fuit of-
ferre sacrificium: qui priuatur percipere. *Dist. 30.
Eucharistiz, præter quam in obitu; nisi Episcopus,
inspecta illius penitentia, aliud indica-
rit. Greg. lib. 4. vigil. epist. 3.*

CAP. III.

Hoc inquisisti; quid sciendum sit de excom-
municato Episcopo, & Apostolicam auctorita-
tem negligente. Hic determinabilis est coram
Deo, & hominibus, cui condemnato incon-
demnatus non communicabit. *Zachar. epist. 5.
in fin.*

CAP. IV.

Si Episcopus, presbyter, diaconus depositus *cap. 1. de
iustis ob manifesta facinora ausus sit ministra-
re, ab Ecclesia abscindatur. Apoll. c. 28. G. 2. p. L.
Raban. c. 1. de penitent.*

CAP. V.

Si quis Episcopus depositus a synodo, vel
presbyter, aut diaconus a suo Episcopo, ausus
fuerit aliquid de ministerio sacro cōtingere,
siue Episcopus iuxta præcedentem consuetu-
dinem, siue presbyter, aut diaconus, nullo mo-
do liceat ei; nec in alia synodo restitutionis
spem, aut locum habere satisfactionis. Sed &
communicantes ei omnes abici de Ecclesia, &
maxime, si postea quā dixerint, aduersum
memoratos prolatam fuisse sententiam, eide-
m communicare temptauerint. *Amis. c. 4. refertur
v. synod. actio. 1. Nicol. epist. ad Mich. Imp. Apoll. c.
28. Aquiligr. c. 47. Mart. Brac. c. 57. Capitul. lib. 1. c.
7. Burch. lib. 12. 199. In par. 5. c. 362. decr. Anselm. lib.
12. c. 26. Raban. c. 1. de penit. Carthage. lib. 14. c. 27.*

CAP. VI.

Ob negligentiam suam excommunicatus
Episcopus, vel clericus, si antequam audierit, placuit
communicauerit, ipse contra se sententiam
fecit. *Carth. cap. 29. G. Aquiligr. c. 54. Burch. lib. 1. c.
200. In par. 5. c. 314 & par. 14. c. 39. decr. & lib. 5.
tit. 3. c. 12. panov. Anselm. lib. 12. c. 27. Capitul. lib. 5. c.
28. Cesar. lib. 14. c. 28.*

CAP. VII.

Placuit, vt quicumque non communicat in
provincia propria, & in aliis provinciis, vel
transmarinis partibus ad communicandum
obrepserit, iacturam communionis, vel cleri-
catus exoptat. *Carthage. c. 108. G. Milcent. c. 18. L.
Afric. c. 72.*

CAP. VIII.

Si quis penitentem, digamum, vel vidua-
rum maritos ordinauerit, anno integro nullus
facere non presumat: si fecerit, ab omnium fi-
delium caritate nonerit habitum. *Arelat. ij.
cap. 3.*

CAP. IX.

11. 3. 4. Qui iubente sacerdote pro quacumque culpa Ecclesiam exire contempserit, pro noxa contumacia tardius recipiatur ad veniam. *1. l. d. c. 10.*

CAP. X.

Episcopus pro ordinationis temeritate (*loquitur de eo, qui quempiam ante legitimam aetatem, aut digamum, aut penitentem, aut eum, qui publice aliquando errupit, ordinauit*) sex mensibus à celebrandis officiis sequestretur. Quod si missas intra statutum tempus facere praesumpserit, anno integro omnium fratrum caritate priuetur. *Arel. 19. c. 6.*

CAP. XI.

Qui contra canones ordinauerit bigamum, vel inter nuptas maritum, vnius anni spatio se sciat esse suspensum ab omni officio sacerdotij, si contempserit, à communione eius usque in aliam synodum se fraternitas vniuersa suspendat. *Arel. 19. c. 10.*

CAP. XII.

Excommunicati non debent intrare, nec cum vilo Christiano cibum, vel potum fumere, &c. Quod si aliquis ista omnia contempserit, & Episcopus emendare minime poterit, regis iudicio exilio coodemnetur. *Councilum apud palatium V. c. 9.*

CAP. XIII.

13. 9. 5. 4. Incestuosi, parricidae, homicidae multi apud
22. oos, heu prohi dolor, reperiuntur: sed aliqui ex illis sacerdotum nolunt admonitionibus aurem accommodare, volentes in pristinis perdurare criminibus, quos oportet per saecularis potentis disciplinam, à tam praua consuetudine coerceri, qui per salutiferam sacerdotum monita noluerunt reuocari: quorum aliquos iam excommunicamus, sed illi hoc parupendentes, in eisdem perdurant criminibus. Quam ob rem vestra decreta mansuetudo, quid de talibus deinceps agendum sit. *Turon. sub Carol. c. 41. Capitul. lib. 2. c. 43. & lib. 7. c. 93. in addit. Burch. lib. 7. c. 29. Inopar. 9. c. 65. decr.*

CAP. XIV.

Multi nomine sacerdotes, censuram Ecclesiasticam continentes, excommunicati à Praelatis ipsorum, exigentibus culpis suis, & ingemores, quae Episcopi & Praelatis clauis regni celestis collata sit potestas, attredare sibi diuina mysteria non verentur, &c. Statuimus igitur, vt tales sine spe restitutionis, ab officiis, & beneficiis deponantur, & infames, & intestabiles sint, & de cetero ad beneficia Ecclesiastica nullatenus admittantur: nisi per poenitentiam approbatus, & conuersionem laudabilem Sedis Apostolicæ gratiam meruerint obtinere. *Concil. hab. in Germania sub Conrado Card. c. 6.*

CAP. XV.

11. 9. 5. 4. Si quis Episcopus in concilio excommunicatus fuerit, siue presbyter, aut diaconus à suo Episcopo: & post excommunicationem praesumpserit facere oblationem, vel matutinum,

aut vesperinum sacrificium, quasi in officio suo agere, sicut prius: non liceat ei, nec in alio coconcilio spem reconciliationis habere, nec vltra reconciliari: sed etiam eos, qui communicauerint, omnes ab Ecclesia respui, maxime eos qui sciebant eum esse deiectum. Si autem permanserit turbas, & concitans Ecclesiam, per foras tunc potestatem oportet eum, sicut seditionarium ab omni plebe expelli. *Mari. Brac. c. 37. Antioch. c. 4. & 5. Nicolin. ep. ad Mich. Imperat.*

CAP. XVI.

Praecipimus, & auctoritate nostra iniungimus omnibus regni nostri Comitibus, postquam ab Episcopis anathemate excommunicationis (*aliqui*) percelluntur, & tamen ad poenitentiam non inclinantur, vt ab ipsis comprehendantur, & ante nos perferantur: vt qui diuina iudicia non verentur, humana sententia feriuntur, &c. Si enim tam rebelles extiterint, vt comprehensoribus repugnare studuerint, & in tali temeritate interfecit fuerint, iudicio Episcoporum interfectis nulla imponatur poenitentia, & praepro nostro *vuergeildi nulla ab eis exorogetur compolitio. Costringanturque proximi, & eorum cognati eum iuramento, ne in illis eos vindicet, sed pacem ad eos, & concordiam seruent. *Arnulph. Imperat. in cont. Tributien. c. 3.*

* hoc est multa.

Quibus rebus priuantur excommunicati.

Tit. V.

CAPVT I.

EXcommunicati non possunt accusare Episcopos. *CP. c. 6. G. Nicol. epist. ad Mich. Imp. ante med. 1. no lib. 4. tit. 7. c. 20. panor. & par. 14. c. 70. decr.*

CAP. II.

Significamus vestre sanctitati, ac dilectioni, quod siquidem Metropolitanus prouinciae defecit à sancto generali concilio, & adiunxit se apostatarum cœtui, vel in posterum se adiunxerit, aut cum Cœlesto sensu, aut in illius sententiam transierit, is contra Episcopos Praeuius nullo modo aliquid agere, efficere vel potest, cum iam de hinc ex omni Ecclesiastica commouione concilium cum eiecerit, & ob id nullam potestatem, aut ius agendi quidquam habeat. Quin etiam ipsis prouincialibus Episcopis, item finitimis, & vndique vicinis Metropolitanis, qui recte sentientis Ecclesiae partes sequuntur, obnoxii erit, &c. Porro si quibus clericis cuiusque vel prouinciae, vel ciuitatis, idcirco, quod recte saperent, à Nestorio, eiusque sociis sacerdotum abrogatum est, iustum, & æquum esse censuimus, vt his etiam suis gradus restituantur. Communiter autem, & in genere iubemus, vt ij, qui cum orthodoxo, & generali concilio sentiant, nullo modo prorsus iis, qui defecerunt, vel deficiunt Episcopis obnoxii, & subditi sint. *Ephe. c. 1. & 3.*

* excommunicati.

CAP. III.

15. q. 6. c. Nos sanctorum predecessorum nostrorum
4. statuta tenentes, eos, qui excommunicatis, fide-
litate, aut sacramento constricti sunt, Aposto-
lica auctoritate à þ iuramento absoluiamus, &
ne sibi fidelitatem obseruent, omnibus modis
prohibemus. *Gregor. vi. in syno. Roma. ann. 5. c. 2. 2.*
Terracen. lib. 6. c. 44.

CAP. IV.

9. q. 1. c. 5. Ordinationes, quæ ab hæreticis nominati-
onem excommunicatis (*loquitur de Guiberto quo-*
dum) factæ sunt, & ab eis, qui Catholicorum
adhuc viuentium Episcoporum sedes inuase-
runt, irritas esse iudicamus. *Synod. Placent. sub*
Vrbano. 11. c. 9.

CAP. V.

3. q. 4. c. Omnes, quos sanctorum Patrum statuta,
7. tam præteritis, quam futuris temporibus ana-
thematisant, submouemus, & ab omni accu-
satione fidelium alienamus. *Fabian. epist. 1. in med.*
Ansel. lib. 3. c. 17.

CAP. VI.

6. q. 1. c. 3. Illi, qui illa peccata perpetrare, de quibus
Gal. 5. d. Apostolus ait: Quoniam qui talia agunt, re-
gnum Dei non consequentur, valde cauendi
sunt, &c. Similiter & illi, de quibus ipse ait:
1. Cor. 5. Cum huiusmodi hominibus, nec cibum sume-
re, quia infamia sunt notati, antequam sacer-
dotali auctoritate sanentur, & in gremio san-
ctæ matris Ecclesiæ reintegrentur, quia qui
extra nos sunt, nobiscum communicare non pos-
sunt. *Fabian. epist. 2. post med.*

CAP. VII.

6. q. 1. c. Omnes anathematizatos, vel pro suis sele-
27. stibus ab Ecclesia pulsos, infames esse dicimus.
Steph. epist. 1. post med. Burch. lib. 1. cap. 173. 1. no
lib. 4. tit. 7. cap. 1. 4. panor. & par. 5. c. 291. decr. An-
sel. lib. 3. cap. 5.

CAP. VIII.

3. q. 4. c. Nullus anathema suscipiatur (*in accusatione*)
6. nec à quoquam credatur, quæ ab eis, vel di-
cuntur, vel conscribuntur. *Steph. epist. 2. c. 3.*
1. no lib. 4. tit. 7. c. 18. panor. & par. 6. c. 327. decr.

CAP. IX.

2. q. 7. c. Est à sanctis predecessoribus nostris ple-
4. rumque iam statutum, ut nemo anathema in no-
stra suscipiatur accusatione. *Kyff. epist. 2. in*
fin. 1. ul. epist. 2. in fin.

CAP. X.

Quibus regnū Dei excluditur, proculdubio
& Ecclesia denegatur, de quibus Dominus in
Euangelio potestatem Apostolorū, eorumque
1. ad. 18. successorum annuntians, ait: Quorum dimise-
1. loan. 10. ritis peccata, dimittuntur eis, & quorum alli-
gaucitis, alligata erunt: id est, quibus Ecclesiā
interdixeritis, nisi reconciliati per satisfactio-
nem fuerint, ipsi & ianua regni cælestis clau-
sa erit. *Eusebia. epist. 2. ante med.*

CAP. XI.

Excommunicati accusare non possunt. *Eu-*
tych. epist. 2. in med. Felix 11. epist. 1. cap. 15. 1. no
par. 6. cap. 333. decr.

CAP. XII.

Est insuper in prædicta sancta Nicæna syno-
do statutum, ut nemo anathema in nostra sus-
cipiatur accusatione. *1. ul. epist. 2. in fin.*

CAP. XIII.

Miramur quomodo excommunicati ad in-
dicandum recepi sint, cum secundū Aposto-
licos canones, line commendatitiis litteris in
communione sola recipi prohibeantur. Absur-
dum etenim est, ut cui non licet cum minimis,
iuxta factas regulas communicare, liceat pe-
nes vos etiam de maioribus iudicare. *Nicol.*
epist. ad Michael. imper. ante med.

CAP. XIV.

Quod cum excommunicatis ab illo (*Ponti-*
fice Maximo) inter cetera necin eadem domo
debeamus manere. *Gregor. vii. lib. 2. regis. in*
disputo.

CAP. XV.

Secundum instituta seniorum, si à commu-
nitione, sacerdotali fuerit auctoritate suspensus
Episcopus: hunc non solum à clericorum, sed
etiam à totius populi colloquio, atque conui-
uio placuit excludi, donec resipiscens ad sapi-
tatem redire festinet. *Arelat. 4. c. 30.*

CAP. XVI.

Excommunicatus ad accusandum non reci-
piatur, siue clericus, siue laicus sit. *Carib. cap. de iura-*
mentis. 1. 29. G. Carib. vii. c. 1. L. Afric. c. 95. vide C. P. cap. 6.
C. conc. apud S. Medard. in accusatione Hincmari.
1. no lib. 4. tit. 7. c. 19. panor. & par. 14. c. 69. decr. An-
sel. lib. 3. c. 118.

CAP. XVII.

In Ecclesiam non debet (*excommunicatus*) in-
trare, nec cum illo Christianus cibum, vel po-
tum sumere, nec eius munera accipere debet,
vel osculum porrigere, nec in oratione se iun-
gere, nec salutare, antequam ab Episcopo suo
fuerit reconciliatus, &c. *Veronen. c. 9.*

CAP. XVIII.

Postquam tales excommunicati fuerint, & in
vicinis locis publice denuntiati, sacerdotes, qui
coram eis celebrauerint, simili pena puniatur.
Conc. Germanicorum Conrado Card. c. 7. fin.

CAP. XIX.

Excommunicationes contra apostatas,
& contra eos, qui idololatrarum ce-
rimonias seruant, aut illis fauent.

Tit. VI.

Vide lib. xi. tit. iv. lib. xi. tit. ij. lib.
xxxiv. tit. ij. quibus add.

CAPVT I.

SI quis Calendas Ianuarias, & þ broma co-
stere præsumperit, aut mensas cum dapi-
bus in domibus præparare, & per vicos, &
plateas cantationes & choros ducere, anathe-
ma sit. *Zachar. in syno. Rom. c. 9. Burch. lib. 10. cap.*
16. 1. no par. 11. cap. 43. decr.

CAP. II.

Si qui sacerdotibus idolorum filias iunxerint, nec in finem accipiant communionem. *Eliber. cap. 17.*

CAP. III.

Puellæ fideles, quæ gentilibus iunguntur, aliquanto tempore à communione separentur. *Arclar. 1. cap. 11.*

CAP. IV.

Eos ab Ecclesia sancta repellant pastores, atque presbyteri, nec participare sancto altario permittant, qui gentilibus obseruationes custodiunt. *Tureny. cap. 23.*

Anathemata contra hæreticos.

Tit. VII.

Vide lib. xi. à tit. xxiv. ad l. j. & moxime tit. liij.

De hæreticis etiam post mortem anathematizandis. Tit. VIII.

Vide lib. xi. tit. xi.

Excommunicationes contra eos, qui hæreticis aliquo modo fauent.

Tit. IX.

Vide lib. xi. tit. xxj. quib. adde.

CAPVT I.

* Allego-
rio al.
de hære.

c. 7. apud
Greg. 10.
c. 6. ex.
tu. in l.
collelli.
† Arago-
nos.

QVia in Gasconia, * Albigeſio, & partibus Tolosanis, & aliis locis, ita hæretico-um, quos alij Catharos, alij † Patrinos, Greg. 10. alij Publicanos, alij alius nominibus vocant, inualuit damnata peruerſitas, vt iam non in occulto, ſicut aliqui, nequitiæ ſuam exercent, ſed ſuum errorem publice manifeſtent, & ad ſuum conſenſum ſimplices attrahant, & infirmos: eos, & defenſores eorum, & receptores anathemati decernimus ſubiacere: & ſub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra ſua tenere, vel fouere, vel negotiationem cum eis exercere præſumat. Si autem in hoc peccato deceſſerint, non ſub noſtrorum priuilegiorum cuiuslibet indulgentiarum obtentu, nec ſub alia quacumque occaſione aut oblatio fiat pro eis, aut inter Chriſtianos recipiant ſepulcrum. De Brebantionibus, & † Arrogenum Nauarris, Vaſculis, Coterellis, & Triauerdinis, qui tantam in Chriſtianos inhumanitatem exercēt, vt nec Eccleſiis, nec monaſteriis deſerant, &c. conſtituimus, vt qui eos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint, per regiones, in quibus taliter debachantur, in Dominicis, & aliis ſolemnibus diebus excommunicati per Eccleſias publice denuntientur, & eadem omnino ſententia, & pœna cum prædictis hæreticis habeantur adſtricti, nec ad communionem recipiantur Ec-

cleſiæ, niſi ſocietate illa peſtifera, & hæreſi abiuraris. Relaxatos autem ſe nouerint à debito fidelitatis, & homini, ac totius obſequij, quicumque illis aliquo † peccato tenentur obnoxij, &c. illis autem, qui admonitionis Epiſcoporum in huiusmodi parte parere contempſerint, à perceptione corporis & ſanguinis Domini iubemus fieri alienos. Interim vero eos, qui ardore ad eos expugnandum laborem iuſtum aſſumpſerint, ſub Eccleſiæ deſenſione recipimus, &c. Si quiſpiam præſumpſerit eos moleſtare, per Epiſcopum loci excommunicationis ſententia feriatur, & tam diu ſententia ſeruetur ab omnibus, donec & ablata reddantur, & de illatis damnis cōgrue iterum ſatisfaciat. *Alex. liij. in conc. Later. cap. 27*

CAP. II.

Si dominus temporalis requiſitus, & monitus ab Eccleſia terram ſuam purgare neglexerit ab hac hæretica ſeditate, per Metropolitanum, & cæteros comprouinciales Epiſcopos, excommunicationis vinculo innodetur. Et ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc ſummo Pontifici, vt tunc ipſe vaſſallos ab eis fidelitate denuntiet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, &c. Credentes vero, prætereareceptores, deſenſores, & fautores hæreticorum excommunicationi decernimus ſubiacere, ſtrictius ſtatuentes, vt ſi poſtquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, ſatisfacere contempſerit infra annum, ex tunc ipſo iure ſit factus infamis, &c. Si qui autem tales, poſtquam ab Eccleſia denotati fuerint, enituntare contempſerint, excommunicationis ſententia, vſque ad ſatisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiusmodi peſtilentibus eccleſiaſtica ſacramenta, nec eos Chriſtianæ præſumant ſepulcræ tradere, nec eleemoſynas, aut oblationes eorum accipiant, alioquin ſuo priuentur officio, ad quod numquam reſtituantur abſque indulto Sedis Apoſtolice ſpeciali. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 3.*

CAP. III.

Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos, quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos remouens illicite, quos poſuerunt ſitimus ſancti catholice eccleſiæ Patres, id eſt, ſanctæ, & vniuerſales quinque ſynodi, nouitates temere exquirere, & fidei alterius expoſitiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, vel episto-las, aut conſcripta, &c. & compendioſe, ſi quid aliud impiiſſimis hæreticis conſuetum eſt agere, per diabolicam operationem tortuoſe, & calide agit contra prias orthodoxorum catholice eccleſiæ, hoc eſt dicere, paternæ eius, & ſynodales prædicationes, ad euerſionem ſin-

c. 7. in l.
collelli, de
hære.
† Arago-
nos al.

† peccato

de hære.
c. 13. Ex-
commu-
nicamus
apud Gr.
ix. & c.
2. 10. 11.
in 4. coll.

cerissimè in Dominum Deum nostrum cōfessionis, & vsque in finem sine penitentia permanet; hæc impie agens huiusmodi in sæcula sæculorum condemnatus sit. *Lateran. sub Martino cap. 20.*

CAP. IV.

De multis Episcopis Orientis, qui communione fuerunt priuati, quia cum hæreticis communicauerunt. *Gelas. ad Episcopos Orientis, vbi multa de hæc.*

CAP. V.

Assume medelam medicinz, simul accingere auctoritate iustitiz: & sic circa simplices humanitate mollire, vt in hæreticorum contagione perdurantes, aut eos, qui in nocentiam simulant, & cum nostris sola voce consentiunt, ab iis, quibus pro Ecclesiz reintegratione consulitur, & prouidetur, excludantur. Nec enim expedit circa eos Ecclesiasticam temperare censuram. *Hormisd. epist. 6. ad Episcopum Episcopum C. in med.*

CAP. VI.

Petri Abaelandi peruersa dogmata sanctorum canonum auctoritate, cum suo auctore damnamus, &c. Vniuersos quoque erroris sui sectatores, & defensores à fidelium consortio sequestrandos, & excommunicationis vinculo innodandos esse censuimus. *Innoc. ij. in epist. ad Samsonem Archiepiscopum Remen. & ad alios.*

CAP. VII.

Qui filias hæreticis, vel Iudæis tradunt, abstineant per quinquennium. *Elib. cap. 16.*

CAP. VIII.

Excommunicentur ad tempus clerici, qui adeunt cæmeteria, & martyria hæreticorum orationis, & sanctitatis causa. Sed penitentes, & confessi recipiantur. *Leod. cap. 9.*

CAP. IX.

Qui relictis martyribus Christi, accedit ad pseudomartyres hæreticorum anathema sit. *Leod. cap. 34.*

CAP. X.

Anathema Episcopo dicitur, etiam mortuo, & nomen eius à sacerdotibus non suscipiatur, qui reliquit hæreses etiam propinquos hæreticos, vel gentiles, etiam ab intestato. *Carth. cap. 82. G. Afric. cap. 48. L.*

CAP. XI.

Admonitus Episcopus, vt suæ matricis curam habeat contra hæreticos, nisi intra sex menses respuerit, communione priuetur, donec faciat. *Carth. 124. G. Milen. cap. 25. L. Afr. c. 90. L.*

CAP. XII.

Excommunicantur ij, qui cum Priscillianistis communicant, eisque non obstant. *Brac. in syn.*

CAP. XIII.

Excommunicetur orthodoxus, qui hæreticam duxerit; & orthodoxa, quæ hæretico nupserit. *Trul. cap. 72.*

Excommunicationes contra eos, qui nouum symbolum componunt.

Tit. X.

Vide lib. ix. tit. 1.

Excommunicationes contra eos, qui seruant ceremonias Iudæorum, aut cum eis coniunctissime viuunt, aut quomodocumque eis fauent in rebus prohibitis.

Tit. XI.

Vide lib. xii. tit. vii. ix. & xi. lib. xx. tit. v. quibus add.

CAPVT I.

Excommunicentur, qui cum Iudæis, aut Saracenis præsumperint habitare. Testimonium quoque Christianorum aduersus Iudæos, &c. recipiendum esse censuimus, & anathemate decernimus feriendos, quicumque Iudæos christianis voluerint in hac parte præferre, &c. Si qui conuertuntur ad fidem, &c. principibus, vel potestatibus eorum locorum sub pœna excommunicationis iniungimus, vt portionem hereditatis & bonorum suorum, ex integro eis faciant exhiberi. *Alex. iij. in conc. Later. c. 26.*

CAP. II.

Christiani, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur, à Iudæorum, qui graues, & immoderatas vsuras extorquent, commercijs abstine-
De vsur. cap. 18. Quanta ap. Greg. ix. c. 3. ex. tit. in 4. coll.

CAP. III.

Iudæi, donec vsuras cruce signatorum remiserint, ab vniuersis Christi fidelibus per excommunicationis sententiam eis omnino communio denegetur. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. c. ult.*

CAP. IV.

Si quis christianis filiam suam Iudæo in coniugio copulare præsumperit, nisi perfecte crediderit Christo, & baptizatus fuerit, vel seruum, aut ancillam eidem Iudæo christianus venundare præsumperit; & si vidua Christiana Iudæum duxerit virum, vel consentientibus ei, anathema sit. *Zacher. in synod. Rom. c. 10.*

CAP. V.

Iudices provinciarum cum sacerdotibus, Iudæorum subreptiones fraudulenter relictas suspendant, & officia publica eos agere non permittant. Si quis autem hoc permiserit, velut in sacilegum excommunicatione profectetur. *Toletan. iij. cap. 64. In par. 13. cap. 97. decreti.*

CAP. VI.

Excommunicetur, qui carnem ad altare offert iudaico more sacerdoti, &c. *Tullen. cap. 100.*

CAP. VII.

Si seu Christiano Iudæa, siue Iudæo Christiana mulier carnali consortio misceatur; quique horum tantum nefas admisisse noscuntur, à Christiano, cæta, atque conuiuio, & à communione Ecclesiæ protinus segregentur. *Melden. c. 73. ubi multa de hæc ex aliis conciliis.*

Excommunicationes contra eos, qui fauent Sarracenis, aut piratis.

Tit. XII.

Vide lib. xij. tit. xxi. lib.

xxv. cap. xi.

Excommunicationes contra schismaticos, & contra eos, qui Pontifici Maximo, & aliis Episcopis superbe resistunt. Tit. XIII.

Vide lib. xi. tit. liv. quibus adde.

CAPVT I.

QVoniam apparuit Photium post prolatam contra se iustissimam sententiam, accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei sæpe promulgasse, &c. Anathematizamus quidem primitus prædictum Photium propter huiusmodi causam, &c. *Syno. Gen. viij. sub Hadr. ij. cap. 6. vid. ep. encyclicam auct. 10.*

CAP. II.

Ecd. 11.

a.

Zona. 8.

Diuina manifeste clamante scriptura, ante examinationem ne vituperes: & intellige primum, & tunc increpa: & numquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab eo, & cognouerit, quid faciat iuste, ac congruenter, & hæc sancta, & vniuersalis synodus definiuit, & statuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam à communione se separet proprii Patriarchæ, licet criminalem quamlibet causam eius se nosse prætendat: sed neque recuset nomen ipsius referre inter diuina mysteria, vel officia. Similiter autem Episcopos, & presbyteros, qui in tectis, ciuitatibus, & regionibus sunt erga proprios Metropolitæ effectare mandamus, quod etiam circa Patriarcham suum facere Metropolitæ oportet. Si vero quis aduersus hanc sanctam synodum prehensus fuerit agere, si quidem Episcopus,

aut clericus est, ab omni sacerdotali operatione decidat, & honore; monachus autem, aut laicus segregetur ab omni Ecclesiastica communione, atque collegio, quousque conuersus per penitentiam recipiatur. *Syno. Gen. viij. sub Hadr. ij. c. 10.*

CAP. III.

Si quis aliqua potestate fruens, vel potens pelleret temptauerit Apostolicæ cathedræ Papam, aut aliorum Patriarcharum quemquam anathema sit. *Synod. viij. gen. sub Hadr. ij. c. 21. Auselm. lib. 2. c. 72.*

CAP. IV.

Photium, qui licet sit à decessore meo, & à nobis pro criminibus ante patris iure damnatus, & anathematizatus: nunc tamen quia recentioribus excessibus priores iniquitates transcendit, & ponens in cælum os suum aduersus veneranda sedis Apostolicæ præuilegia noua temeritate prorupit, cui resistere minime formidauit; Apostolicæ auctoritatis censura iterato damnamus, & anathematis nexibus innodamus. Si tamen viua voce, ac propria Apostolicæ sedis omnibus obediens responderit, & profanum conciliabulum à se Constantinopoli celebratum damnauerit, laicæ communionis gratiam non negamus. *Hadr. ij. in Synod. Rom. c. 2. apud. syn. gen. viij. sub eodem. Hadr. auct. 2.*

CAP. V.

Si presbyter, diaconus, clericus relinquit sine licentia sui Episcopi suam parochiam in alia non ministrare. Si ab Episcopo reuocetur, & contempserit, vel laicus communice. *Apoll. c. 15. Si ab vltio Episcopo neglecta hæc pœna contumaciæ, vt clericus accipiat; Episcopus excommunicatur, vti magister inobedientiz. Apoll. cap. 16. vide Antioch. cap. 3.*

CAP. VI.

Si quis legationem vltam impedit, non vnus; sed multorum profectum auerit, &c. *c. 2. Et quia Dei causam impedit, & statum concurbat ecclesiæ, ideo ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus quoque talis est cauendus, & non in communione fidelium vsque ad satisfactionem recipiendus. Est enim statum olim, vt qui statum concurbat ecclesiæ, ab eius liminibus arceatur, ne cum fidelibus communice, qui eorum bona auerit. Alex. ep. 2. in prin. Tribus. c. 9. Euc. l. 35. c. 37. In ap. 16. c. 38. de cr.*

CAP. VII.

In ipsi epistulis, vel libellis anathematis vinculo se, & successores (Episcopi Constantinopolitani) constrinxerunt, si vnquam aliquid contra (Pontifices Romanos) præsumpserint; aut contra Apostolicam, vel vltius alterius Episcopi sedem quidquam aduersi quoquo modo essent moliti; deinceps eos, non est necesse excommunicare, aut anathematizare; quia ipsi anathematis vinculo propriis manibus professiones suas, suaque scripta roborando

** effectus. n. 6.*

constituerunt. Sciat scetamen & ipse Ioannes, nisi errorem suum cito correxerit, à nobis excommunicandum fore, & Apostolicæ sedis, atque omnium sanctorum Episcoporum communione carere. Vniuersalitatis quoque nomen, quod sibi illicite vsurpauit, nolite attendere, nec vocatione eius ad synodum, absque auctoritate sedis Apostolicæ vquam venire, si Apostolicæ sedis, & cæterorum Episcoporum communione vultus frui. *Pelag. y. ep. 2. post prim.*

CAP. VIII.

Nam & hoc inquisisti, quid faciendum sit de excommunicato Episcopo, & Apostolicam auctoritatem negligente; Hic detestabilis est coram Deo, & hominibus, cui condemnato in condemnatus non communicabit: ipsi enim condemnabuntur, &c. *Zachar. ep. 1. in fin.*

CAP. IX.

11. 7. 1. 6. Si quis presbyter damnatus sit, ad vicinos
5. Episcopos eat, vt ipsi de causa cognoscant, & per eos suo Episcopo reconcilietur. Si id nolit facere, sed se superbe ab Episcopi communione separet, & schisma cum aliquibus faciat, & sacra ministret, anathema habeatur, & suum locum perdat. Sed videatur, ne contra Episcopum iustam querelam habeat. *Carib. c. 10. u. G. Carib. ap. c. 8. l. v. form. c. 66. Capit. li. 1. ca. 37. Borchard. lib. 3. cap. 239. decr. Ansel. li. 12. c. 33.*

CAP. X.

2. 9. 6. 6. Quisquis probatus fuerit per contumaciam
19. nolle obtemperare iudicibus, cum hoc primæ sedis Episcopo fuerit probatum, dec. litteras, vt nullus eicommunicet, donec obtemperet. *Mileuit. c. 24. Afric. c. 89. Carib. G. ca. 183. l. uo. li. 4. tit. 12. c. 8. pan. & par. c. 4. 365. decr.*

Excommunicationes contra augures, & ariolos, & contra eos, qui huiusmodi homines consulunt.

Tit. XIV.

Vide lib. xxxv. tit. sv. & v.

Excommunicationes contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizandi opus bonum esse credunt, aut extra tempora constituta baptizant.

Tit. XV.

Vide lib. xxii. tit. xxvii. quibus add.

CAP. I.

De bapt. c. vlt. ep. Greg. ix. c. 1. cod. tit. in c. cellis. **P**ostquam Græcorum ecclesia cum quibusdam complicibus, & fautoribus suis ab obediencia sedis Apostolicæ se subtraxit: in tantum Græci cœperunt abominari Latinos, quod inter alia, quæ in derogationem eorum, impie committebant, si quando sacerdotes La-

tini super eorum celebrassent altaria, nō prius ipsi sacrificabant in ipsis, quam ea, tanquam per hoc inquinata, lauisent. Baptizatos etiam à Latinis ipsi Græci rebaptizare ausu temerario præfumebant, &c. Si quis tale quid præsumpserit, excommunicationis mucrone percussus ab omni officio, & beneficio ecclesiastico deponatur. *Innocent. ap. in concil. gen. Later. cap. 4.*

CAP. II.

Cum rebaptizatis fideles religiosi, nec in cibo participant. *Iherd. c. 14.*

CAP. III.

Non licet absque paschæ solemnitate vllō tempore baptizare, nisi illos, quibus mors vicina est, quos grabatarios dicunt. Quod si quis in alio pago, contumacia faciente, post interdictum hoc, infantes suos ad baptismum dulerit in ecclesiis nostras, non recipiantur. Et quicumque presbyter ipsos extra nostrum permillum recipere præsumpserit, tribus mensibus à communione ecclesiæ sequestratus sit. *Ansfred. c. 18.*

Excommunicationes contra eos, qui in rebus ad missæ, vel aliorum diuinorum officiorum celebrationem pertinentibus grauiter peccant.

Tit. XVI.

Vide lib. xxv. par. post. tit. v. & xix. & lib. xix. tit. ix. quibus add.

CAP. I.

Episcopus, aut presbyter, dum ingressus *De cons. d. 1. c. Nullus* fuerit ad missarum solemnita celebranda, nullo modo audeat data, oratione recedere, vt ab alio Episcopo, aut presbytero suppleatur missarum solemnita; sed qui initium ponit, suppleat vsque ad finem, &c. Si quis vero præsumpserit, præter quod posuimus, agere, à sacro corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi sit suspensus. *Zachar. in syn. Rom. c. 14. Borchard. lib. 3. cap. 230. l. uo. par. 3. cap. 271. decr.*

CAP. II.

Si quis acceptam à sacerdote Eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur, *Telet. c. 14.*

CAP. III.

Sacerdote verbum faciente in ecclesia, qui egressus de auditorio fuerit, excommunicetur. *Caribag. xv. c. 24. l. Borchard. lib. 3. cap. 66. l. uo. par. 6. cap. 162. decr. Capitul. lib. 7. ca. 186. in addit.*

CAP. IV.

Clericus, qui absque corpusculi sui inqualitate vigiliis deest, stipendiis priuatus. *Dist. 92. c. 1.*

excommunicat. *Carib. iv. c. 49. Caesar. lib. 4. c. 112.*

CAP. V.

De conf. d. 1. c. 1. c. si quis. 34. Clerici, si qui in festiuitatibus, quæ maxime habentur in orationis, nisi iubente, aut permitte Episcopo, missas facere, aut tenere uoluerint, à communione pellantur. *Agath. c. 11. Insuper. 4. c. 9. de cr.*

CAP. VI.

Omnibus dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus vicinis, & mulieribus offeratur, tam panis, quam vini, &c. Qui per inobedientiam euacuare contendunt, anathemate percellantur. *Martian. 1. c. 4. Borel. 1. c. 24. Insuper. 2. c. 34. de cr.*

CAP. VII.

Clericus, quem intra muros ciuitatis suæ manere consiterit, & matutinis hymnis sine probabili excusatione ægritudinis inuentus fuerit defuisse, septem diebus à communione habeatur extraneus. *Vener. c. 14.*

CAP. VIII.

Excommunicatione plebs illi, qui hymnos recitare fuerint ausi. *Tolet. v. c. 12.*

CAP. IX.

7. q. 1. c. Nichil. 16. Si quis post cibum, vel potum missas fecerit, vel non perfecit, sine magna molestia, excommunicationis sententiam sustinebit. *Tolet. 2. c. 2. Borel. lib. 3. cap. 70. Insuper. 3. cap. 124. de cr.*

CAP. X.

Sicut in aliis ecclesiis vespertino tempore post lumen oblarum prius dicitur vespertinum, quam sonum in diebus festis, ita & à nobis custodiat in ecclesiis nostris. Si quis hunc ordinem minime custodierit in sua ecclesia, cunctosque ad se pertinentes non instruxerit, ut bonum huius operis agant, dum talis ad Metropolitanum peruenierit aures, & res fuerit consulti, excommunicationis se noverit sententia. *Emerit. c. 2.*

CAP. XI.

Salubri deliberatione censemus, ut per singulas quasque ecclesias, in quibus presbyter iussus fuerit per sui Episcopi ordinationem præesse, per singulos dies dominicos sacrificium Deo procuret offerre, & eorum nomina, à quibus eas ecclesias constat esse constructas, vel qui aliqui his sanctis ecclesiis videntur, aut visi sunt contulisse, si viuentes in corpore sunt, ante altare recitentur tempore missæ: quod si ab hac discesserint, aut discesserint luce, nomina eorum cum defunctis fidelibus recitentur suo in ordine. Si quis hanc institutionem presbyter implere neglexerit, dum talis causa per quemlibet ad aures sui Episcopi peruenierit, presbyter ille excommunicationis sententia feriendus erit. *Emerit. c. 19.*

CAP. XII.

Pontifices vniuersiusque provinciarum, rectoresque eundem in psallendo teneant modum, quem in metropolitana sede cognouerint institutum, &c. Quisquis horum decretorum

violator extiterit, sex mensibus communione priuatus apud Metropolitanum sub penitentie censura permanere corrigendus. *Tolet. xi. cap. 3.*

CAP. XIII.

Presbyter in missa utitur oratio super vtrumque humerum, &c. Si quis aliter egerit, excommunicationi debetur subiaceat. *Trach. 1. c. 13. Dy. 2. c. 1. c. eccles. fastid. 9.*

CAP. XIV.

Plerique sacerdotum missam pro requie defunctorum promulgatam fallaci voto pro vniuersis student celebrare hominibus, non ob aliud nisi ut is, pro quo ipsum offerret sacrificium, ipsius sacrosancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurat periculum, &c. Obinde nostræ elegit vnanimitatis conuentus, ut si quis sacerdotum deinceps talia perpetrasse fuerit detectus, à proprio deponatur gradu, & tam ipse sacerdos, quam etiam ille, qui eum ad talia peragenda inuasit perpenditur, exilij perpetui erga stulo religati, excepto in supremo vite curriculo, cunctis vitæ suæ diebus sacræ communionis eis denegetur perceptio. *Tolet. xvi. c. 7.*

Excommunicationes contra eos, qui non venerantur res sanctas, ut oportet.

Tit. XVII.

Vide lib. xv. tit. v. lib. xxxiv. tit. ix. par. 1.

CAP. I.

Communio corporis Domini nostri Iesu Christi si negligenter erogetur, & presbyter minora non curat admonere officia, graui anathemate, & digna humiliationis plaga puniatur, &c. *Clem. ep. 2. in prin. vide An. 11. c. 12. c. 13.*

CAP. II.

Custodite diem dominicum, &c. Si quis vestrum hanc salubrem exhortationem parumper penderit, &c. si causidicus fuerit, irreparabiliter causam amittere, &c. si clericus, aut monachus, mensibus sex à consortio suspendatur fructum. *Mais. 1. c. 1.*

CAP. III.

Si in ecclesia, vel intra atrium ipsius aliquod scandalum, vel eades sequatur, vel aliquis eum armis ingrediatur, ab Episcopo iuxta statuta canonum communione priuetur. *Cabala. ca. 17.*

CAP. IV.

Fœminæ, quæ in dedicatione basilicarum, vel in festiuitatibus martyrum turpia cantant, excommunicari debent. *Cabala. 19.*

CAP. V.

Nullo pacto in oratoria domo intra ædes (paruarum) baptismi præstetur, sed in eccle-

11. Qui contra fecerit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 39.*

CAP. VI.

Qui intra sacra septa tabernam, vel venditiones exercet, excommunicetur. *Trull. c. 77.*

CAP. VII.

Si quis post sanctæ Christi natiuitatis diem similibus coxerit, honoris scilicet prætextu secundinarum impolluræ Virginis Martis, si si quidem clericus deponatur, si vero laicus, excommunicetur. *Trull. c. 80.*

CAP. VIII.

Sacerdos, qui non sententiæ, neque penitentia ausu temerario penitentiam dederit, neque se exhortari eius, qui penitentiam accipit, vel manum iudicii, vel quibuslibet aliis eudentibus significationibus inuitatum fuisse probauerit, vnius anni excommunicationis sententiæ subiacet. *Tolet. xvij. c. 2.*

CAP. IX.

Non tantum de sacris ministeriis, sed etiam de vniuersis ecclesiæ oramentis nihil vnusquisque sacerdotum pro suis vñibus, vel voluptatibus infringere, vendere, aut naufragare prætempt. Si quis vero sacerdotum hoc nostrum violare attemptauerit institutum, secundum prisca canoicum instituta, honoris proprii ordinem amittat, & vt sacrilegus perenni infamia denotatus à sacra communione perceptione, excepto in supremo temporis cursu, omnibus diebus vitæ suæ maneat alienus. *Tolet. xvij. c. 4.*

CAP. X.

Dies quoque octo sacrosanctæ paschalis festiuitatis omnibus christianis feriatis esse decernimus ab omni opere rurali, fabrilis, carpentario, gynecio, commentario, pictorio, &c. quare eisdem diebus tanto licentius quanto liberius omnibus christianis sanctæ resurrectionis laudibus, & sacrosanctæ prædicationi iugiter insistere liceat. Quod si quis temerare præsumpserit, excommunicetur. *Meld. cap. 77.*

Excommunicationes contra eos, qui ordines conferunt, aut suscipiunt contra ecclesiæ decreta.

Tit. XVIII.

CAPVT I.

Volumus synodum congregare, atque in ea omnia, quæ sanctis canonibus sunt aduersa, districtè sub anathematis interpositione damnostrari: id est, vt neque ex laico habitu quisquam repente ad locum sacri regimini peruenire præsumat, &c. *Gregor. ad Acthevium Lugdun. Episcop. lib. 7. reg. epist. 110. cap. 4. al. ep. 108.*

CAP. II.

Synodum fieri vestra iussio constituat vbi

præsentem dilectissimo filio nostro Cyriaco Abbate sub districti anathematis interpositione debeat inerridici, ne vllus ex laico habitu subito ad Episcopatus gradum audeat accedere. *Greg. ad Brunichild. Regin. lib. 7. regiff. ep. 113. c. 3.*

CAP. III.

Si quis cognitis gestis Nicæni concilij (de ordinandis clericis) aliud, quam statutum est, facere præsumpserit, & non in eo perseverandum purauerit, hic excommunicatus habeatur; nisi per correptionem fratrum emendauerit errorem. *Tolet. s. in prin.*

Excommunicationes contra periuros, blasphemos, & contra eos, qui alios ad periurium cohortantur.

Tit. XIX.

Vide lib. xxxiv. tit. vi. par. 11. potissimum, & tit. vii. quibus adde.

CAPVT I.

Est quorundam secularium, & quod peius est, sacerdotum improbanda satis obstinatio, vt fidelium principibus subiuramento promissam obseruare coeternant, & verborum fūco, iuramenti obnubilant promissione. Vnde quia Sifbertus Toletanæ sedis Episcopus talibus machinationibus denotatus repertus est, pro eo quod serenissimum Dominum nostrum Egicanem Regem non tantum regno priuare, sed ioterimere definivit; per decreti nostri definitionem iam eo loco, & honore priuatus existit, &c. Qui inuentus fuerit talia fecisse, & viuenti Principe in alium intendisse Regem fururum; à conuentu catholicorum excommunicationis sententia repellatur; honore, & loco pulsus, & omnibus rebus exutus perpetuo exilio maneat religatus; in finem vitæ tantum accipiat communionem; nisi prius indulgentiam Regis mereatur. *Tolet. xvi. c. 9. & in decreto iudicij.*

CAP. II.

Si quis perpetrato periurio, aut quolibet criminali peccato timens penitentiam longæ vitæ, ad confessionem venire noluerit, ab ecclesia repellendus est, siue à communione, & consortio fidelium: vt nullus cum eo comedat, neque bibat, neque oret, neque in domo sua eum recipiat. *Theodul. ad presbyteros. Ansel. s. 26. Burck. l. 12. c. 14. Inopar. l. 2. c. 71. decret. Ansel. l. 1. c. 65.*

Excommunicationes contra simoniacos.

Tit. XX.

Vide lib. xxxiv. tit. viii. quibus adde.

CAPVT I.

^{16. q. 1. c. 64. Prædicator.} **E**piscopus à suis Episcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, vel argentum, vel aliquam Speciem, &c. Si quis igitur obeas res prohibeat quem ministerio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant ibi sacra mysteria Dei; pari poenâ puniatur, vt contraueniens mandatis Dei. *vi. syn. gen. Nicæ. c. 4.*

CAP. II.

At nuplum Cremonensem, publice coram nostra præsentia conuictum, & confitentem se simoniacum ab omni Episcopali officio absque spe reparationis deponimus, & vique ad dignam satisfactionem anathemate percutimus. *Greg. vii. in con. Rom. anni 5.*

Excommunicationes contra eos, qui res factas, aut ecclesiasticas furripiunt.

Tit. XXI.

Vide lib. xv. tit. xxij. & xxxij. lib. xxxiv. tit. ix. maxime par. ij. quibus add.

CAPVT I.

^{16. q. 3. c. 3.} **S**int omnia in potestate Præfulis ecclesiæ, quæcumque intra triginta annorum spatium ab ecclesiis possessa fuisse noscuntur. Quisquis secularium contra præsentem definitionem egerit, tanquam sacrilegus iudicetur, & donec se correxerit, & ecclesiæ propria privilegia, seu res restituerit, & reseruauerit, anathema sit. *Syn. viij. gen. C. P. sub Hadr. ij. c. 18. Ansel. de 430. l. uo ep. 71. ad Belasacem. Decretum.*

CAP. II.

^{17. q. 4. c. 1.} Quicumque oblitus Dei, & decreti huius immemot, cuius Romanæ ciuitatis sacerdotes volumus religiosis nexibus deuinciri, in constitutum præfens committens, quidquam de iure titularum, vel ecclesiæ superius præfate quolibet modo, propter autum, & argentum, vel gemmas, vestes quoque, si sunt, vel si accesserint, aliqua mobilia ad ornamenta diuina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis dumtaxat sub præfata conditione domibus, alienare temptauerit, donator, alienator, ac venditor honoris sui amissione multetur. Præterea, qui petierit, aut acceperit, vel qui presbyteretoruni, aut diaconorum, seu defensorum danti subscripserit, quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur. *Synod. Rom. iij. sub Symmach. c. 6. & 7.*

CAP. III.

^{14. q. 3. c. 6. Patrum.} **E**cclésiis cum bonis suis, tam personis, quam possessionibus, clericos videlicet, ac monachos, eorumque conuencus, oratores quoque cum suis nihilominus rebus, quas ferunt, rutos, & sine molestia esse statumus. Si quis autem contra hoc facere præsumpserit, & postquam facinus suum recognouerit, infra triginta

ta dierum spatium competenter non emendauerit, à liminibus ecclesiæ atceatur, & anathematis gladio seriatut. *Præben. ij. in conc. inier. c. 1. Callist. ij. in conc. Rom. c. 19.*

CAP. IV.

Ad hoc sanctæ Romanæ ecclesiæ possessoribus quietas seruire pet Dei gratiam cupientes præcipimus, & sub distinctione anathematis interdiciamus, ne aliqua militaris persona Beueuentanam beati Petri ciuitatem præsumat inuadere, aut violenter tenere. Si quis aliter præsumpserit, anathematis vinculo teneatur. *Callist. y. in syn. Rom. c. 8.*

CAP. V.

Si presbytereti, vel clerici tem ecclesiæ vendere, aut donare præsumpserint, venditio non valet, & de facultatibus suis indemnem ecclesiæ reddent, & communione priuentur. *Agathen. c. 22.*

CAP. VI.

Si Episcopi vsurpate quidpiam de monasteriis rempauerint, non dectit ab illis sententia excommunicationis, qui se deinceps nequaquam sustuleant ab illicitis. *Teletan. xv. ca. 50.*

CAP. VII.

Vt peruafores rerum ecclesiasticarum, qui easdem res, vel contra auctoritatem non solum retinere, verum, & crudeliter populari nescuntur: quidam etiam & facultates ecclesiæ in diuersa collaboratione, & redditibus eas expoliant; sed & pauperes, atque vicinos, & circumstantes unimisericorditer expoliant, deuastant, & opprimant, vt rapaces, qui secundum Apostolum à regno Dei excluduntur, ex ctiminali, & publico peccato, publica penitentia satisfaciunt. Quod si hoc agere noluerint, & potestate regia ad hoc exhortati, vel coacti non fuerint, profectatur contra eos Apostolica terribilis sententia, quæ dicitur: Si quis siater uominatur, & est rapax, cum huiusmodi nec cibum quisquam præsumat sumere, &c. Quapropter secundum statuta canonum, ab omni ecclesiastica communione, vt sacrilegus debet arcei, donec studeat digna satisfactione, quod admisit, corrigere. *1. Cor. 5. Meld. c. 61. Burt. l. 11. c. 16.*

Excommunicationes contra eos, qui in iussu Episcopi oblationes ecclesiæ accipiunt, aut distribuunt.

Tit. XXII.

Vide lib. xv. tit. xxi. quibus add.

CAPVT VNIC.

^{16. q. 7. c. 2.} **N**illus omnino Archidiaconus, aut Archipresbyter, siue Præpositus, vel Decanus animatum curam, vel præbendas ecclesiæ sine iudicio, vel consensu Episcopi alicui tribuar; immo sicut sanctus canonibus constitutum

rum est, an marum cura, & pecuniarum ecclesiasticarum dispensatio in Episcopi iudicio, & potestate permaneat. Si quis vero contra hæc facere, aut potestatem, quæ ad Episcopum pertinet, sibi vindicare præsumpserit, ab ecclesiæ liminibus arceatur. *Callist. j. in concil. Rom. c. 7.*

Excommunicationes contra laicos, qui decimas non soluunt, & contra clericos, qui eas laicis concedunt.

Tit. XXIII.

Vide lib. x. tit. ix. lib. xv. tit. xvi. quibus adde.

CAPVT I.

UT secundum canonicam auctoritatem, & constitutionem Domini Imperatoris Ludouici, de agro ecclesiastico, & manso, ac mancipiis, quæ ipse suis capitulis constituit, vel si quilibet pro loco sepulture aliquid largitus ecclesiæ fuerit, neque de decimis, & oblationibus fidelium cuiquam presbytero aliquem censum perfoluere cogat, nec quisquam cuiuslibet ordinis, vel dignitatis exinde quidquam subtrahat, aut retributionem quacunque exigat temporalem. Quod si fecerit communionem vsque ad satisfactionem priuetur. *Meld. c. 63. Burc. l. 3. c. 53. In par. 3. c. 56. decreta.*

CAP. II.

Dignum erat, ut capellas villarum vestrarum laicis non committeretis; sed potius illis, qui & eadem saccata loca religioſius tractarent, & vobis exinde adiuncti obsequium debitum impenderent, sed quia aliter causis interuenientibus res se habere dignoscitur, monemus, & hortamur, ut secundum canonicam auctoritatem faciatis, ne quod abſit, periculum interdicti anathematis ex decimis præsumptis incurraſtis. *Meld. c. 75.*

Excommunicationes contra laicos, qui res ecclesiæ dispensant, aut beneficia conferunt, & contra clericos, qui ab ipsis accipiunt.

Tit. XXIV.

Vide lib. x. tit. x. & xi. lib. xv. tit. vi. quibus adde.

CAPVT I.

NVllus laicorum ecclesias, vel ecclesiarium bona occupet, vel disponat. Qui vero secus egerit, iuxta B. Alexandri capitulum ab ecclesiæ liminibus arceatur. *Paschal. j. in conc. in cr. c. 4.*

Tom. 3.

CAP. II.

Vt nullus laicus, quamvis religioſus præsumat aliquid de rebus Deo dicatis, vel ecclesiæ facultatibus; id est, præ dandi basilicas, nec auferendi, sine consensu Episcopi, habeat potestatem: neque ex dote ecclesiæ, id est, ex vno manso, & quatuor mancipiis census exigatur: sed iuxta Concilium Aurelianense primum c. 19. Omnes basilicæ, quæ per diuersa loca constructæ sunt, vel quotidie constituuntur, placuit secundum priorum canonum regulam, ut in eius ordinatione, & potestate persistant, in cuius territorio politæ sunt. Si quis vero contra hæc venite præsumpserit, anathemate feriatur. *Colomen. sub c. arule 113. c. 4.*

Excommunicationes contra clericos, qui fratribus, aut aliis cognatis res ecclesiasticas largiuntur.

Tit. XXV.

CAPVT I.

SI Episcopus fratrem, filium, vel propinquum, ut successorem sibi in Episcopum ordinauerit, ordinatio non valeat, & ipse excommunicatione puniatur: quod humano affectu res deſtrahat, & iniustum sit, ut Episcopatus hereditate tranſeat. *Apoſt. 76.*

CAP. II.

Quisquis Pontificum aut sanguine propinquus, aut fauore personis quibuscunque sibi deuinctis talia commendare lucra (*deſertorum, & Monasteriorum*) temptauerit, quod fecerit, deuocetur in interitum, & qui ordinauit, annuæ excommunicationi subiaceat, ablata ab eo, qui tulit, reddantur ei duplum. *Isid. l. 2. de decr. c. 6.*

CAP. III.

Sub anathemate prohibemus, ne de cetero clerici, gratia testandi abutentes, cum de rebus ecclesiæ nulum possint condere testamentum, fructus beneficiorum ecclesiæ eorum spiritibus suis, vel concubinis suis dimittant. Qui vero contra hanc inlubitionem venite præsumpserint, in signum suæ perditionis, ecclesiastica careant sepultura, & vbiustales fructus legantur, eis careant ipso iure. Qui autem testamentum tale manuteneſe voluerint, & per quorum manus personis illis fructus præbendæ fuerint ministrati, ipso facto sciant se excommunicationis vinculo innodatos: & quandiu fructus huiusmodi contra hanc institutionem ipsis ministrati fuerint ecclesia ipsa sit sub interdicto posita. *Conſil. habitum in Germania sub Conrad. Cardui. capit. 115.*

Excommunicationes contra laicos, qui ecclesias, & clericorum immunitatem violant. Tit. XXVI.

Videl. vij. tit. xxxv. lib. x. tit. xi. lib. xii. tit. xvij. & xvij. lib. xlix. tit. x. quibus adde.

CAPVT I.

^{23. q. 4.}
^{6. Belja-}
^{rim. 30.} **B**elfarius mandauit me ad se venire, &c. me vi retentum misit in exilium. Ego tamen propterea non dimisi, nec dimitto officium meum, sed cum Episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia erga me egerunt, anathematizauit: & vna cum illis Apostolica, & synodali auctoritate statui, nullum vnquam taliter decipiendum, sicut deceptus sum; & si aliquis deinceps vllum vnquam Episcoporum ita deciperet, anathema maranatha fieret in conspectu Dei, & sanctorum angelorum. *Stilner. in syn. ep. 1. Ansel. l. 12. c. 8.*

CAP. II.

Quisquis fastu superbiæ elatus domum Dei ducit contemptibilem, & possessiones Deo consecratas, atque ad honorem Dei sub Regiæ immunitatis defensione constitutas inhoneste tractauerit, vel infringere præsumpserit, quasi inuasor, & violator domus Dei excommunicetur. *Magunt. sub Rabano c. 6. Burch. l. 11. c. 23.*

CAP. III.

^{2. Tim.}
^{1.} **V**t nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi villicationis, & secundum Apostolum, seculari, & inhonestæ negotiationi implicare, nec secum aliorum contra auctoritatem præsumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogantur negligere; quod si contra interdicta præsumpserit, excommunicetur. *Melden. c. 49. Burch. li. 2. c. 146. Iuonar. 6. c. 219. decr.*

Excommunicationes contra eos, qui traditiones, & leges ecclesiasticas de industria, & malitiose violant.

Tit. XXVII.

CAPVT I.

Episcopi, aut clerici deponantur; monachi, aut laici communionem prouentur; qui ecclesiasticas traditiones contaminant. *Syn. vij. gen. actio. 7. an de p. an fin.*

CAP. II.

Omnes legum diuinarum libenter violatores, & sacrarum institutionum voluntarie perturbatores, ecclesiastica indignos regula, & sancta communione (Petrus Apostolus) iudicabat. *Clem. ep. 1. post med.*

CAP. III.

Vt laici contemptores canonum excommu-

nificentur, clerici honore priuarentur. *Carth. l. 1. c. 14. II adria. 44. ad Ep. Mediom. Burch. l. 15. c. 6. Iuonar. 16. c. 7. decr.*

CAP. IV

Laici, qui contra Nicenum concilium pascha celebrant, excommunicati sunt, & abiecti ab ecclesia, si contenderint, & pertinaciter contraxerint, int. ei decreto. *Amiech. c. 1.*

CAP. V.

^{Dist. 13.}
^{c. 26.} **D**ecernimus, vt dum in qualibet provincia concilium agitur, vnusquisq; Episcoporum infra sex mensium spatia omnes Abbates, presbyteros, &c. necnon & cunctam suam plebem aggregare nequaquam motus, quatenus eorum eis publice omnia acta, de iis, quæ eodem anno in concilio acta, vel definita extiterint, plenissime notorio efficiantur. Quod si quispiam ea præpendenda contempniderit, aut contemnenda delegerit, &c. sententia excommunicationis duorum mensium curriculo perfluit vsquequaque multatus. *Telet. xvi. c. 7.*

CAP. VI.

Si quis publicus diuinæ legis præuicator, vel pro manifestis criminibus erga ecclesiastica iusta, & rationabilia iudicia contemptor repertus fuerit, vel inflatus, ac tumidus, monitis ecclesiasticis, ac sanctorum patrum constitutionibus contradictor, vel subfannator comprobatus fuerit, si monitionibus Episcopalis obtemperare distulerit, anathematizetur. *Meld. c. 1.*

Excommunicationes contra superstitiones, & contra eos, qui die dominico ieiunant. Tit. XXVIII.

Videl. lib. xx. tit. xij. & lib. xxxiv. tit. iij.

CAPVT I.

Sic clericus dominicam diem ieiunet, deponatur, laicus excommunicetur. *Apostol. 1. q. 4. Trull. c. 51. vide Laod. c. 49. Trull. c. 52.*

CAP. II.

^{De deo}
^{d. 3. c. 11.} **N**e quis ieiunet die dominica causa temporis, aut persuasionis, aut superstitionis. Nec quadragesimæ diebus ab ecclesiæ fideles desint: nec habitent in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in suspicionibus perseuerant sed exemplum, & præceptum custodiant sacerdotum; & ad alienas villas agendorum conuentuum causa non conueniant. Ab vniuersis Episcopis dictum est: Anathema sit, qui hæc commiserit. *Ca. ar. c. 2.*

CAP. III.

Si quis natalem Christi secundum carnem non vere honorat, sed honorare simulat se, ieiunans in eodem die, vel in dominico, iuxta Christum in hominis vera uatura esse non credit, sicut Cerdon, Marcion, Manichæus, & Pseudo-Iulianus dixerunt, anathema sit. *Bracar. c. 4.*

CAP. IV.

Servetur canon iubens, vt si electus inueniatur dominica ieiunare, &c. deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 55.*

Excommunicationes contra eos, qui non ieiunant diebus ab ecclesia præstitutis. Tit. XXIX.

Vide lib. xxx. tit. ij. & ix.

Excommunicationes contra eos, qui cibis prohibitis vescuntur.

Tit. XXX.

Vide lib. xxi. tit. xvi. quibus add.

CAPVT I.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex sacerdotali catalogo comederit carnes in sanguine animæ ipsorum, vel quod à feris captū, vel morticinum, deponatur, si autem sit laicus, segetetur. *Apost. c. 63.*

CAP. II.

Diss. 30. c. 13.

Si quis carnem edentem præter sanguinem, & idolis immolatum, & suffocatum, cum religione, & fide contemnat, velut spem propter huiusmodi perceptionem non habentem, anathema sit. *Gangren. c. 1. luo par. 4. c. 30. decr.*

CAP. III.

Qui eis idolorum cultibus immolatis, gustu illicitæ præsumptionis vtuntur, ab ecclesiæ coetibus arceantur. Similiter & bi, qui bestiarum moribus extincti, vel quolibet morbo, aut casu suffocato vescuntur. *Aurel. 1. c. 20.*

Excommunicationes contra eos, qui non communicant temporibus constitutis. Tit. XXXI.

Vide lib. xxv. parte prior. tit. viij.

Excommunicationes contra eos, qui diu absunt ab ecclesia, & præsertim diebus solemnioribus, & tempore quadragesimæ. Tit. XXXII.

Vide lib. x. tit. xiv. lib. xij. tit. xv. quibus add.

CAPVT I.

Vi die solemnæ, prætermissa solemnæ ecclesiæ conuentui, ad spectacula vadit, excommunicetur. *Carthag. iv. c. 88. luo par. 4. c. 8. decr.*

CAP. II.

Ne quadragesimæ diebus ab ecclesiis fideles decesserint, nec habitent in latibulis cubiculorum,

ac montium, qui in suspicionibus perseuerant, sed exemplum, & præceptum custodiunt sacerdotum, & ad alienas villas agendorum conuentuum causa non conueniant. Ab vniuersis Episcopis dictum est: Anathema sit, qui hæc commiserit. *Casaraug. c. 2.*

CAP. III.

Vt presbyteri, & ciues, qui in præcipuis festiuitatibus cum Episcopo non fuerint, sed in villis, eisdem festiuitatibus communione pellicuntur. *Aner. l. 14.*

Excommunicationes contra apostatæ, qui à religione discedunt, aut penitentiam suscepiam implere nolunt.

Tit. XXXIII.

Vide lib. ix. tit. xxxi. lib. xxv. tit. xx. quibus add.

CAPVT I.

De præsentis concilij assensu statuimus, vt *Ne cler. vel Mon. c. 1. Gra. xx. & c. 2. co. tit. in 1. co. 8.* nullus omnino post votum religionis, post factam in aliquo religioso loco professionem, ad physicam, legesve mundanas legendas permittatur exire. Si vero exierit, & ad claustrum suum infra duorum mensium spatium non redierit, sicut excommunicatus ab omnibus guitetur, & in nulla causa, si patrociniū præstare temptauerit, audiatur. Reuertus vero in choro, in capitulo, in mensa, & ceteris vltimis fratrum semper existat, &c. *† voluit Alex. iij. in conc. Turon. c. 3.*

CAP. II.

Eos, qui pro Hierosolymitano, vel pro Hispanico itinere cruces sibi in vestibus posuisse noscuntur, & viam postea dimisisse, cruces iterato assumere, & viam ab instanti Pascha, vsque ad proximum sequens Pascha perficere, Apostolica auctoritate præcipimus: alioquin ex tunc eos ab introitu ecclesiæ sequestramus. *Callist. iij. in conc. Rom. c. 11.*

CAP. III.

Monachæ, qui ceptam obseruationem viam relinquunt, & absque epistulis, & absque certis negotiis, vel necessitatibus per regiones vagantur alienas, cognita distributione, si se non emendauerint, ab Abbatibus suis, vel à sacerdotibus ad communionem non recipiantur. *Andegauen. c. 9.*

CAP. IV.

Quæcumque puellæ, seu propria voluntate monasterium expetunt, seu à parentibus offeruntur, annum in ipsa, qua intrauerint, veste permanent. In his vero monasteriis, vbi non perpetuo tenentur incluse, triennium in ea qua intrauerint, veste permanent. Et postmodum secundum statuta monasterij ipsius, in loco, quo elegerint permanere, vestimenta Religionis accipiant. Quæ si deinceps sacra teliinguentes loca, propositum sanctum sæcu-

li ambitione transcederint, illz, quz in domibus propriis, tam puellz, quam viduz commutatis vestibus conuertuntur, cum iis, quibus coniugio copulantur, ecclesię communionē ptinent. Sane si culpam sequestratione sanauerint, ad communionis gratiam reuocentur. *Aurel. v. c. 19.*

CAP. V.

Si quis à pœnitentię statu deficiens, nuptias contraxerit, sit anathema. *Basen. ij. c. 4.*

CAP. VI.

De illis hominibus, qui dicunt, quod se propter Deum tonsurassent, & modo res eorum vel pecunias habent, & nec sub manu Episcopi sunt, nec in monasterio regulariter viuunt, placuit, vt in monasterio sint sub ordine regulari, aut sub manu Episcopi sub ordine canonico, & si aliter fecerint, & correpti ab Episcopo suo se emendare noluerint, excommunicentur, & de ancillis Deieadem forma feruetur. *Syn. apud Palat. V. c. 2.*

Excommunicationes contra monachos, & virgines, qui vorum castitatis violant; & contra eos, qui illas ad stuprum sollicitant.

Tit. XXXIV.

Vide lib. viij. tit. xxxix. lib. x. tit. xvij. & xxij. lib. xxxvi. tit. i. v. par. 2. quibus adde.

CAPVT I.

Si quis presbyteretam duxerit in coniugium, anathema sit. *Synod. Rom. sub Greg. y. cap. 1. Traste. 8.*

CAP. II.

Si quis diaconam in coniugium duxerit, anathema sit. *Synod. Rom. sub Greg. y. c. 2. Trastei. cap. 8.*

CAP. III.

Hadrianus filius Exhilarati, qui post pręstium sacramentum in Apostolica cõfessione Epiphaniam diaconam illicito ausu in uxorem habet, anathema sit. Epiphania diacona, quę post pręstium sacramentum cum Hadriano Exhilarati filio suę lapsa est in uxorem, anathema sit. Si quis ei in tam crudeli actu consensum prębuit, anathema sit. *Synod. Rom. sub Greg. ij. c. 15. & 16.*

CAP. IV.

Qui noluerint (loquatur de virginibus sacris, & de iis, quę eas duxerunt uxores) se de vetito coniugio separate, perenni excommunicatione damnentur; & quicumque Episcoporum, presbyterorum, diaconorum, eos communicare pręsumperit, ab omnibus Episcopis excommunicatus habeatur, &c. Quicumque de laicis ingenuis cum talibus excommunicatis participare pręsumperit, excommunicatum se esse cognoscat. *Toran. ij. c. 21.*

Excommunicationes contra clericos, sacris initiatos, qui vorum castitatis violant, & qui illis aliquo modo fauent.

Tit. XXXV.

Vide lib. xv. tit. xli. lib. vi. tit. xxviij. xxxij. lib. vij. tit. xvi. lib. xxxvi. tit. i. v. par. ij. quibus adde.

CAPVT I.

Clerici, qui volentes absque vlla teclamatione in ætate fuerunt legitima ordinati, cum mulieribus, quas acceperunt, excommunicatione percellantur. *Aurel. iij. c. 7.*

CAP. II.

Si quis clericorum deinceps fuerit deprehensus incontinentię vitio laborare, detinendo publice concubinam, nisi post admonitionem canonicam illam à se protus expuletur, extunc tam beneficio, quam & officio spoliatur. Si vero nec sic fectorem suę libidinis curauerit exitate, quia crescente contumacia crescere debet & pœna, anathematis sententia feriat. Qui vero obsecenis voluptatibus inhiantes, concubinas vsque ad hæc tempora publice tenuerunt, sub pœnitentiā duximus redigendos; vt si canonici fuerint, quadraginta diebus in claustris suis in quadagesimali cibo ieiunent. Si autem hæc agere contempserint. Prępositis, & Decanis, & capitulis ecclesiarum sub anathemate prohibemus, ne prębendarum fructus eis ministrent, nec ad chorum, vel ad consortium capituli eos admittant, nisi incepta dicta pœnitentia, & peracta, & pręstio iuramento, quod eas vltieris non relinquant. Qui vero temotas resumptæ pręsumperint, decernimus eos beneficiis esse priuatos, &c. Si vero decani, vel alij eorum confratres excessum eorum scientes dissimulare pręsumperint, eos denuntiatus excommunicationis vinculo subiacere. *Cons. habitum in Germania sub Conrado Card. c. 2.*

Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui cum sceminis habitant, aut cum eis familiariter, vel secreto loquuntur.

Tit. XXXVI.

Vide lib. xv. tit. xxxviij. lib. vi. tit. xxx. lib. xvij. tit. xvij. xxx. quibus adde.

CAPVT I.

Sancimoniz, & virginatiz deseruientes in vna domo cum extraneis non commorentur, &c. Si laici sunt post communionem, si contempserint, à communione separentur. *Carth. i. c. 3.*

CAP. II.

Item si cum viduis commorentur nulla germanitate coniunctis. *Ibid. c. 4.*

CAP. III.

Quia nullum Diabolo locum dari oportet, nullam clericum extraneis feminis habeat familiaritatem, &c. Si quis clericus, post interdictum Episcopi sui, illicitis familiaritibus extranearum feminarum voluerit inhæ-
63.

CAP. IV.

Si quis clericorum à gradu subdiaconatus, & supra in consortio familiaritatis habuerit mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam, noverit se, non solum à clericatus officio retrahi, vel Ecclesiæ foribus expelli, sed etiam omnium Catholicorum clericorum, vel laicorum communi-
64.

CAP. V.

Si Episcopus, presbyter, diaconus cum extranea habitat, sciat se auctoritate canonica communionis sine dubio iacturam subire. Si Antistes cum distingere noluerit, ipse severitate sententiæ feriat. *Aner. s. 16.*

CAP. VI.

Episcopus negligens à exequi (*excommunicare clericos cum mulieribus extraneis habitantes*) sententiam prædecessorum canonum se incurtere omnino cognoscat. *Turon. ij. c. 12.*

CAP. VII.

Mulier intra septa monasterij nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Præpositus negligens apparuerit, qui eam viderit, & non statim eiecerit, excommunicetur. *Turon. ij. cap. 17.*

CAP. VIII.

Si quis clericorum præter matrem, aut germanam, vel etiam, quæ proxima consanguinitate iungitur, alias aliquas quasi adoptivas feminas secum retinent, & cum ipsis habitât, sicut Priscilliani secta docuit, anathema sit. *Brac. s. 19.*

CAP. IX.

Monasteria virginum in provincia Bætica monachorû administratione, ac præsidio gubernentur, &c. remote tamen ab earum familiaritate, nec usque ad vestibulum habeant accedendi licentiam. Sed neq; Abbatem, vel eum, qui præficitur, extra eam, quæ præest, loqui virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem morum non pertineat, licebit, neq; cum ea sola frequenter, sed sub testimonio duarum, vel trium sororum, ita ut rara sit accessio, & brevis omnino locutio, &c. Si qui autem monachorû hanc ordinationem contempserint, aut qualibet inerte dissolutione neglexerint, sciant, quod eorû temeritas, atq; superbia excommunicationis sit plectenda censura. *Hispalen. ij. c. 11.*

CAP. X.

Nemo clericus suspectam mulierem, vel ancillam habeat. Hoc ipsum eunuchi seruent. Sin minus, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. s. 5. vide Nicæ. c. 3.*

CAP. XI.

Neque mulier in vitorum monasterio, neq; vir in mulierum dormiat, &c. Si quis autem

hoc fecerit, siue clericus, siue laicus, segregetur. *Trull. cap. 47.*

CAP. XII.

Monasteria puellarum, quæ sub disciplinæ regula degunt, obstrictum munus claustris, nullo pateant, nisi forte summa impellente necessitate, aditu virorum. Sed neq; presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam archimandritis, quasi visitationis, vel prædicationis causa, sine permisso Episcopi ciuitatis, sibi licentiam tribuar in eundem. Quin etiam neq; Episcopus absq; sacerdotibus, vel clericis suis, ut decet, & honeste cõuenit, adire illic licentius se existimet, &c. Si quis post hanc definitionem huius reuerendi concilij de his, quæ edicta voce, salubriterq; iussura sunt, temerario ausu violare temptauerit, canonicis coarceatur vindictis, scilicet, aut iuxta modum, & qualitatem culpe excommunicatione mulctetur, aut anathematis vinculo punitus vinciarur, aut certe honoris proprii amissione nudatus, reus ab Ecclesiæ gremio euellatur. *Formul. c. 12.*

CAP. XIII.

Comperimus quosdam canonicos, & monachos, post habito religionis suæ pudore, monasteria sanctimonialium, tam monachorû, quàm canonicarum, incõsulto Episcopo suo, imprudenter, atq; irreuerenter adire: qui obtendere solent, se non ob aliud illuc accedere, nisi aut propinquariis, aut familiaritatis, aut certo nescio cuius colloquutionis gratia, &c. Episcopis sane summo opere providendũ est, ne canonicorum, aut monachorû accessus indiscretus in monasteria puellaribus passim fiat. Quia per se hæc occasio multos vtriusq; ordinis, canonici videlicet, & monastici viros, mulierum diabolus incurrisse cognouimus, &c. His ita ex canonica auctoritate præmissis, oportet, ut canonici, & monachi se ab hoc illicito facto cohibeant, ne contingat eos canonica censura percelli. Transgredientem vero hanc definitionem nostram, excommunicationis esse decrenimus, ne nomen Domini blasphemetur. *Pass. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. c. 46.*

CAP. XIV.

Si quicumq; presbyter non solum in nostra parochia, sed in nostra diocesi confessus, vel legali, ac regulari iudicio fuerit conuictus de cohabitatione, vel frequentatione, siue accessu cõ feminis cõtra canones, &c. modis omnibus secundum decreta B. Gregorij sine gradus sui testitute deponatur, iuxta capitulũ magni Leonis Papæ, quod dicit: Hoc itaq; admonitio nostra denuntiat, quod si quis fratrum contra hæc cõstituta venire temptauerit, & prohibita fuerit ausus admittere, à suo se noverit officio submovendũ, nec cõmunionis nostræ futurũ esse confortẽ, qui socius noluit esse disciplinæ. *Trull. c. 9. Gregor. ad Æther. Lugdun. Episc. lib. 7. epist. 110.*

CAP. XV.

Presbyter, qui apud se feminam habebat, nisi illam statim eiecerit, excommunicatur. *Basili. ad Gregor. presbyt.*

Excommunicationes contra incestuosos.

Tit. XXXVII.

*Vid. lib. xxiij. tit. xxiij. lib. xxij. tit. xij. lib. xxviij.
tit. xij. lib. xxxvi. tit. iv. par. iij.*

Excommunicationes contra raptos & fornicarios. Tit. XXXVIII.

Vid. lib. xxxvi. tit. iv. par. vi.

Excommunicationes contra adulteros.

Tit. XXXIX.

*Vid. lib. xxviij. tit. xxxiv. lib. xxxvi.
tit. iv. par. v.*

Excommunicationes contra eos, qui cum maribus concumbunt.

Tit. XL.

Vid. lib. xxxvi. tit. iv. par. vij.

Excommunicationes contra eos, qui stuprum, aut simplicem fornicationem, aut quodcumque aliud flagitium pertinens ad libidinem committunt.

Tit. XLI.

*Vid. lib. xxxvi. tit. iv. par. viij.
quibus adde.*

CAPVT I.

Penitentes, quæ defuncto viro, alijs numero præsumperint, vel suspecta, vel interdista familiaritate se cum extraneo iunxerint, cum eodem ab Ecclesiæ liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in penitentia posito placuit observari. *Arelat. ij. c. 21.*

CAP. II.

Quæ de virginitate crimine proprio deciderunt, non solum à communione habeantur alienæ, sed ne consuiulorum quidem admittantur esse participes. *Andegav. c. 6.*

CAP. III.

Quæcumque mancipia sub specie coniugij ad Ecclesiæ confugerint septa, ut per hoc erendant posse fieri coniugium, minimo eis licentia tribuatur, nec talis coniunctio à clericis defensetur: quia probatum est, ut sine legitima traditione coniuncti, pro religionis ordine, statuto tempore ab Ecclesiæ communione suspendantur, ne in sacris locis turpi concubitu miscantur. *Aurel. xv. c. 23. al. 24.*

Excommunicationes contra eos, qui uxores sine causa dimittunt, aut eis dimissis alias ducunt.

Tit. XLII.

*Vide lib. xxviij. tit. xxvi. & xxvij.
quibus adde.*

CAPVT I.

Si coniugatus vult monachus fieri, ex consensu mulieris fiat, ita ut illa fiat monacha, vel profiteatur castitatem, quia eo vivente monacho, nunquam habebitalium: similiter & de muliere. Si quis istorum prævaricator fuerit mandatorum, excommunicationi subiaceat. *Gregor. 19. in syno. Roma. anni incir. c. 20.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus si uxorem religionis prætextu eiecerit, excommunicatur: si perseverat, deponatur. *Apost. c. 5. G. 6. L. Trull. cap. 13. Burch. lib. 1. c. 78. luo lib. 3. tit. 8. cap. 30. panor. & par. 5. cap. 184. descr.*

Vuxorem habitam autē ordinationem præcipitur etiam a clericis post eam: ideo panitur qui eam eiicit.

Excommunicationes contra eos, qui uxores ducunt inuitis illarum parentibus.

Tit. XLIII.

Vide lib. xxviij. tit. iij.

Excommunicationes contra homicidas.

Tit. XLIV.

Vide lib. xxxv. tit. 1. quibus adde.

CAPVT I.

De iis clericis, qui in obfessionibus necessitate positi fuerint, qui altario ministrant, &c. ab omni humano sanguine etiam hostili se abstinuant. Si in hoc inciderint, duobus annis tam officio, quam communione priventur, &c. *11. d. c. 1.*

CAP. II.

Incestuosos, particidæ, homicidæ multi apud nos, heu pro dolor, reperiantur, &c. quorum aliquos iam excommunicauimus: sed illi hoc parvipendentes in eisdem perdurauerunt criminibus, &c. *Turon. sub Carol. c. 47. Burch. lib. 7. c. 29. luo par. 9. c. 65. descr.*

Excommunicationes contra reos læse
maiestatis, & perfugas,
& proditores.

Tit. XLV.

Vide lib. xxxv. tit. j.

Excommunicationes contra eos, qui
pacem, aut treugam non servant.

Tit. XLVI.

CAPVT I.

PAx Dei ab omnibus teneatur, & quicumque in pace prædam fecerint, vel aliter infregerint, receptum, unde præda facta, vel ad quodam conducta fuerit, excommunicentur, & factores, & emptores. *Greg. viij. in conc. Rom. anni. incert. cap. 14.*

CAP. II.

Sub pena excommunicationis firmiter precipimus treugam Dei, sicut in Laceranensi concilio constitutum est, studiose observari: videlicet à septuagesima vsque ad octavas Pasche, & ab Adventu Domini vsque ad octavas Epiphaniæ. *Urban. ij. in conc. Claramon. cap. 4. al. j.*

CAP. III.

Si quis treugam diffegerit, vsque tertio ad satisfactionem ab Episcopo admonetur. Quod si nec tertio satisfacere contempserit, Episcopus, vel cum Metropolitani consilio, aut cum duobus, aut vno vicinorum Episcoporum, in rebellem anathematis sententiam dicet, & per scripturam Episcopis circumquaque denunciaret. *Callist. ij. in concil. Rom. cap. 13.*

Vide Alex. iij. in conc. Later. cap. 21. tit. Neguif. quam communice cum excommunicatis. l. Si quis treugam.

Excommunicationes contra falsos testes.

Tit. XLVII.

Vide lib. xxxv. tit. xiv.

Excommunicationes contra incendiarios. Tit. XLVIII.

Vide lib. xxxv. tit. v.

Excommunicationes contra fures, & raptores. Tit. XLIX.

Vide lib. xxxv. tit. ix.

Excommunicationes contra eos, qui res naufragorum diripiunt.

Tit. L.

Vide lib. xxxv. tit. x.

Excommunicationes contra fornicatores. Tit. LI.

Vide lib. xxxv. tit. vij.

Excommunicationes contra eos, qui noua tributa imponunt, sine auctoritate Principis, aut quæ iam non debentur, petunt.

Tit. LII.

CAPVT I.

Nec quisquam alicubi novas pedagionum exactiones sine auctoritate Regum, & Principum consensu statuere, aut statuas de nouo tenere, aut veteres augmentare aliquo modo temere præsumat. Si quis autem contra hoc venire præsumperit, & communis non destiterit, donec satisfaciatur, communionem careat Christiana. *Alexand. ij. in conc. Later. cap. 22.*

CAP. II.

Si quis mercatores nouis teloneorum, & pedaticorum exactionibus molestare temptauerit, donec satisfecerit, communionem careat Christiana. *Callist. ij. in conc. Rom. cap. 14.*

CAP. III.

Religiosi Principis nostri Ervigij Regis affectus decreuit, vt omne tributum præteritorum annorum vsque in anno primo regni sui absolutionis perpetuæ debeat sanctione laxari. * Ea tantum de ipsis tributis præcipiens thesauris publicis exhiberi, quæ exacta, & non illara fuisse constiterint. Quod pietatis beneficium admirantes, non solum vigorem gloriose definitioni apponimus, sed perpetuæ excommunicationi eum, qui contra venerit, subiiciendum esse sancimus. *Tel. xij. cap. 3.*

Excommunicationes contra eos, qui nummos adulterant.

Tit. LIII.

Vide lib. xxxv. tit. xj.

Excommunicationes contra detractores.

Tit. LIV.

Vide lib. xxxv. tit. xv.

R 129

Excommunicationes contra eos, qui libellos famosos in publico proponunt, aut legunt.

Tit. LV.

Videlib. xxxv. tit. xvi.

Excommunicationes contra eos, qui inimicitias gerunt, & qui non conantur constituere controuersias, antequam litem intendant.

Tit. LVI.

Videlib. xxix. tit. vi. lib. xxx. tit. ij. lib. xxxv. tit. i. par. ix. quibus adde.

CAPVT I.

a. 47. s. q. de consensu. Si qui lacetate, accusare, aut infestare praesumpserint columnas Ecclesiae, antequam eos familiariter admonuerint, excommunicentur, & minime absoluantur, antequam per satisfactionem condignam egerint penitentiam. *Anac. epist. 2. ante med. Troslesan. cap. 3. 1no par. 5. c. 238. decr.*

CAP. II.

Si viciis reconciliati non studueritis, ab Apostolice sedis, & totius Ecclesiae communione, vos pelli non dubietis. *Valter. epist. 2. post prin.*

CAP. III.

Hic qui publicis inter se odiis exardescunt, ab Ecclesiasticis conuentibus sunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Arel. ij. cap. 3.*

CAP. IV.

Quicumque odio, aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem tenocari diutina intentione nequeunt, à sacerdotibus ciuitatis primitus arguantur, qui si inimicitias deponere perniciose intentione noluerint, de Ecclesiae cetero iustissima excommunicatione pelantur. *Agasb. cap. 31. Form. cap. 41. Trosles. cap. 12. Burch. lib. 10. cap. 61. 1no par. 13. cap. 62. decr.*

CAP. V.

Relatum est nobis quorundam sacerdotum personas, non solum occasum solis ab ira non reuocare, sed quod nec anno fauoris temporum ad votum caritatis teclinet: quippe in quorum cordibus sol iustitiae Christus occubuit, ut ad lumen caritatis tedite vix possint. Horum ergo discordantium statum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censuimus, atque praecipimus eis, ut antequam eos reconciliatio vera inuestrat, nullus eorum accedat ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctae percipiat. *Tolet. xi. cap. 4. Vide Carib. iv. cap. 93. Troslesia. cap. 12. Burch. lib. 1. cap.*

131. c. lib. 5. cap. 38. 1no par. 2. cap. 47. c. par. 3. cap. 231.

Excommunicationes contra eos, qui falso accusant, aut contra iuris ordinem, aut non probant, quod obiciunt. Tit. LVII.

CAPVT I.

EVphemius, dum probasset omnia, quae restificabatur (contra Paphrogonium Pontificem suum) prima pollutione damnatus est, & accepit anathema; dum docuisset omnia: & superscripserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romae dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit Coepiscopum, condemnabas, & accusabas. Cecidit autem in terram ante omne concilium Episcoporum, & ibi confitebatur se peccasse. *Ymo. Rom. sub Xyst. iij. Nicol. in epist. ad Michael. Imp. ante med.*

CAP. II.

Decet nimis omnes, qui sanctos Partes persequuntur, aut amouere, vel dilacerare manifeste nituntur, infames esse, & alienos à liminibus Ecclesiae vsque ad satisfactionem fieri. *Alex. epist. 1. ante med.*

CAP. III.

Si quis contra huiusmodi personas (loquitar de Episcopis, presbyteris, & reliquis clericis) non probanda detulerit, intelligat se iacturam infamiae sustinere, & sub magna excommunicatione exilio deportati. *Xyst. iij. epist. vnic. ante med. Hadr. Papa. cap. 22. ad Episcopum Mediomat. Auselm. li. 3. cap. 45. Capitul. li. 7. c. 438.*

CAP. IV.

Si quis Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non poterit, nisi in fine dandum ei non esse communionem. *Hadr. ad Episcop. Mediomat. cap. 58. Elib. cap. 75. vid. concil. apud S. Medard. Burchard. li. 2. c. 195. 1no par. 6. cap. 240. decr.*

CAP. V.

Delatore fideli, si quis fuerit proscriptus, vel interfectus, nec in finem accipiat communem. Sileuot causa fuerit, intra quinquennium. *Elib. c. 73. Burch. li. 6. c. 27. 1no par. 10. c. 156. decr. Capit. 1. c. 244. c. 17. c. 205. c. 10. ad dist. 160.*

CAP. VI.

Qui falso accusant fratres suos, vsque ad exitum non communicent. *Arel. c. 14.*

CAP. VII.

Eos, qui falsa fratribus capitalia obieciisse conuicti fuerint, placuit eos vsque ad exitum non communicare, sicut magna synodus ante constituit, nisi digna satisfactione perueniret.

riut. *Arelat. ij. cap. 24. Capituli. lib. 6. cap. 241.*

CAP. VIII.

Dist. 46. Episcopus accusatores fratrum excommunicet; & si emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum. *Carth. xv. c. 55. Casar. lib. 4. c. 111.*

CAP. IX.

Si quis secularium per calumniam Ecclesiam, aut clerum fatigare temptauerit, & conuersus fuerit, ab Ecclesiis liminibus, & a catholicorum communionem, nisi digne peniteant, coarceatur. *Agab. cap. 32. Form. c. 24. & c. 61. Burch. lib. 15. c. 5. Iuopar. 16. c. 6. descr. Ansel. lib. 3. cap. 116.*

CAP. X.

Excommunicationem accusati accusator fornicationis clerici accipiat, qui non potuit probare, quod dixit. *Brac. ij. cap. 8. Burch. lib. 1. c. 202. Iuopar. lib. 4. tit. 8. c. 13. panno. & par. 6. c. 276. descr. Capituli. lib. 5. c. 240.*

CAP. XI.

Qui innocentes, aut coram Principe, aut iudicibus accusare conuersi fuerint. Si clerus honoratur fuerit, ab officij sui ordine degradetur, si vero secularis communionem priuetur. *Marillon. c. 18.*

CAP. XII.

Rodolus Fredebertus, & socij, qui falso Hincmarum Archiepiscopum Remensem accusauerunt, quia gradus Ecclesiasticos, quibus priuaretur, non habebant, iussi sunt communionem priuari. *Synod. apud S. Medard. in fin.*

Excommunicationes contra eos, qui aliis iniuriam faciunt, praeter Episcopis, presbyteris, & reliquis clericis.

Tit. LVIII.

vide lib. xxv. tit. xviij. quibus add.

CAPIT. I.

DE excommunicationis clericis, vel laicis in singulis prouinciat a singulis Episcopis, seruetur sententia canonis prohibentis ab alteris electis, ab alteris recipi. Inquiratur autem, an publicanitate, aut contentione, aut aliqua alia commotione Episcopi, excommunicati sunt. Hae inquisitiones fiat in synodo, quae bis singulis annis conueniat in singulis prouincijs, ab omnibus Episcopis eius prouinciae ad haec, & similia tractanda. Atque ita qui manifeste Episcopum offenderunt, ab omnibus excommunicati habeantur quoad in communionem Episcopi videatur humaniorem sententiam ferre. Fieri vero synodi altera ante quadragesimam, vt omni similitate subleata mundum Deo dolum offeramus: altera autumni tempore. *Nicen. c. 5. vid. Ap. c. 2. 15. G. 13. l. 32. G. 33. L. & 37. G. 34. L. vide Carth. 13. G. Carth. vij. in fine L. Arel. i. c. 3. Agusgr. sub*

Ludou. Pro. c. 42. Ansel. lib. 12. c. 13. an addit. Burch. lib. 12. c. 36. Iuopar. 14. c. 100. descr.

CAP. II.

Laici, vel monachi sint excommunicati, clericis canonum penitus punientur, qui conantur, vt clericis prociutorum, monasteriorum, vel martyriorum non subint fult Episcopis. *Chalcedon. c. 8.*

CAP. III.

Si quis laicorum transgrediens, & contemnens diuinas, & imperiales iussiones, irritas vincula, & iura Ecclesiastica, & civilia, ausus sit aliquem Episcopum verberare, aut custodire, aut sine causa, aut effusa caussa, anathema sit. *Syn. vlt. CP. sub Ioan. viij. c. 3.*

CAP. IV.

Vnuerfa synodus dixit, Episcopalem persecutionem, & Ecclesiarum abiectionem, vel vastationem, atque seu uorum Dei infestationem, fult praedicta auctoritate, & omnium sanctorum patrum prohibitionem, vestraque consolatione, communitradata pax iter in futurum robuste, ac veraciter ampuantes, sanctorum patrum statuta si mantes, expellens sententis sancimus, ne vnuquam talia a quouam nostris, aut futuris temporibus praesumantur. Et silentio facto, Symmachus Episcopus Ecclesiae Catholicae vrbis Romae, dixit, Quod si aliqui hae transgressi fuerint, & talia praesumpserint, quid super his vobis videtur, pari adunatione manifestate. Cumque futurisissent, & paulo post iterum confedisissent, vna voce dixerunt, Si quis hae, quae hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere praesumpserit, aut vniuersa le trans redi temptauerit, si clerus est gradu proprio penitus careat, si vero monachus, aut laicus fuerit communionem priuetur, & si non emendauerit vitium, anathemate senatur. Secretis vero infidias, vel manifestas Pontificibus a quibuscumque illatas, vel ea, quae huius sanctae synodi sententia complectitur, si quis ad Ecclesiam pertulerit notitiam, potiar honoribus, qui aduersa eis moluntur, sicut a sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abiciantur, & exilio, suis omnibus subleatis, perpetuo tradantur. *Synodo Rom. vi. sub Symmach. in fin.*

CAP. V.

Laici, qui alterius diocesis presbyterum Ecclesiae cuiuscumque fua potestate infisterint, non praebe te consensum Episcopo, cuius parochia videtur existere, & idelum communionem separentur. *Leo xv. in Synodo Rom. cap. 41.*

CAP. VI.

Violatores, seu corruptores sacri tumuli Formos Papae, qui fult fudere conspirationis ad capiendum thesaurum corpus eius, trahentes in suum Tybom iactare non timuerunt, diuina auctoritate, synodali que no-

stro consulto, nisi respuerint, sunt a sanctæ Dei Ecclesiæ liminibus separati. *Ranen. sub Ioan. xx. par. 5. c. 9.*

CAP. VII.

Si quis paterchianus, vel dictis, vel factis contumelias suo inulcēt presbytero, extra Ecclesiam fiat, donec satisfaciatur, ne nomen Dei, & ordo vilescat. *Greg. viij. in conc. Rom. anni inter. c. 26.*

CAP. VIII.

17. 9. 4. Si quis fūdate Diabolo, huius sacrilegij
c. 19. reatum incurrit, quod in clericum, vel monachum violentas manus inierit, anathemati subiaceat; & nullus Episcoporum illum presumat absolvere, nisi morti vigente periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur & eius mandatum suscipiat. *Syn. Rom. sub Innoc. g. c. 11. Eug. iij. in syn. Rom. cap. 13.*

CAP. IX.

17. 9. 3. Omnes, qui (Episcopi) contraveniunt, ita
31. Si an- damnos, & infames vsque ad satisfactionem (Petrus Apostolus) monstrabat. & nisi converterentur, à liminibus Ecclesiæ alienos esse præcipiebat. *Clem. epist. 1. ante med. & epist. 3. in princ. vid. Tribur. c. 3. Burch. lib. 1. c. 32. 4. 1. no lib. 5. c. 2. 4. decr.*

CAP. X.

Dij. 94. Si quis legationem vestram impedit (loquatur
c. 2. de iis, qui insequuntur Episcopos) non vnus, sed multorum profectum auerit. Et licet multis nocet, ita à multis arguendus est, & bonorum societate atcendus. Et quia Dei causam impedit, & statum conturbat Ecclesiæ, ideoque ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus quoque talis est cauendus, & non in communionem fidelium vsque ad satisfactionem recipiendus. Est enim statutum olim, vt qui statum conturbat Ecclesiæ, ab eius liminibus arceatur: nec cum fidelibus communicet, qui eorum bona auerit. *Alex. epist. 2. post prin. ad Episcopos. refertur in conc. Tribur. c. 9. & in concil. Trest. cap. 5. Burch. lib. 15. cap. 37. Auap. 16. cap. 38. decr.*

CAP. XI.

Clerici a proprio gradu decident, laici, aut monachi anathematizentur, si quid aduersus Episcopos facere temptauerint. *Innoc. epist. 1. ante med. contra Orientalis ex Nicæn. synod.*

CAP. XII.

1. 9. 6. De quodam, qui crimen, quod obicit, non
4. probauit, perceptione Eucharistiæ priuato. *Greg. lib. 3. c. 24.*

CAP. XIII.

Qui Apostolicæ sedis obedire contemnunt, scelus idololatriz incurrit: & beatus Gregorius doctor sanctus, & humilissimus Reges decreuit à suis dignitatibus cadere & participatione corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi carere, si præfumerent Apostolicæ sedis decreta contemnere. *Greg. vij. lib. 17. regist. epist. 24.*

CAP. XIV.

Si monita nostra, immo Dei verba, quod absce, audite contemnens ab illicita, & interdita inuasiōe supradictæ Ecclesiæ te cohibere nolueris, excommunicationem, quam in te pro ipsa Ecclesiā legatus noster Hugo Diensis Episcopus in concilio Pictauiensi iacularus est, auctoritate Apostolica confirmamus. *Greg. vij. lib. 6. regist. epist. 40.*

CAP. XV.

Lambertus pseudoeppiscopus excommunicatus est tum pro aliis nefariis, tum pro eo, quod quinque clericos ad Romanam synodum ite, & de malitia eius querimoniam volentes facere, captione pessima affixit. *Greg. vij. lib. 9. regist. epist. 34.*

CAP. XVI.

Si clericus regulam disciplinæ Ecclesiasticæ subterfugiens fuerit enagatus, quicumque eum susceperit, & pontifici suo non reconciuaerit, sed magis defensare præsumperit, Ecclesiæ communione priuetur. *Arclaten. ij. cap. 4.*

CAP. XVII.

Si quis secularium per calumniam Ecclesiæ, aut clericos fatigare temptauerit, & conuictus fuerit, ab ecclesiæ liminibus, & à catholicorum communione, nisi digne penituerit, coërcetur. *Agath. c. 32. Form. c. 24. & 61. Ansel. lib. 3. c. 56. vel 125. Burch. lib. 15. c. 9. 1. no par. 16. c. 6. decr.*

CAP. XVIII.

Qui aliquos iniuste in seruitutem adduxerint, donec satisfecerint, communione priuentur. *Logdu. c. 3.*

CAP. XIX.

Si quicumque iudex clericum absque causæ criminali, id est, homicidio, furto, aut maleficio iniuria afficere, aut custodiz deputate præsumperit, quamdiu Episcopo loci illius vnus fuerit, ab Ecclesiæ liminibus arceatur. *Matiscon. c. 7.*

CAP. XX.

Qui clericos honoratos non honore prosequitur, ab Ecclesiā, quam in suis ministris dehonorat, quamdiu Episcopus illius Ecclesiæ voluerit, suspendatur. *Matiscon. c. 15.*

CAP. XXI.

Quicumque iudex, aut secularis presbytero, aut diacono, aut cuiuslibet de clero, aut de minoribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, aut Archipresbyteri iniuriam inferre præsumperit, anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *An. 11. c. 43. Triff. c. 5.*

CAP. XXII.

Si quis ex secularibus institutionem, aut commotionem Archipresbyteri sui, contumacia faciente, audire nō slet, a liminibus sanctæ Ecclesiæ habeatur extraneus, &c. *An. 11. c. 44.*

CAP. XXIII.

Presbyteri, Abbates, & leuitæ exceptis

Dij. 45.
c. 1. b. 1.
c. 2.

gravioribus, & mortalibus, nullis debent verberari subiacere, &c. Si quis aliter fecerit, iuxta meritum verberum, quem intulerit, excommunicationem patietur, & exilij sententiam sustinebit *Bracc. 19. c. 6.*

CAP. XXIV.

Relatum est sanctæ synodo, quod à malis Christianis plurimæ vexationes sacerdotibus Christi, seu cæteris clericis inferioris gradus sæpissime inferuntur, &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, seu calumniam ingesserit, à liminibus sanctæ Ecclesiæ arceatur, vsque ad condignam satisfactionem. *Magunt. sub Arnulph. 1. c. 7.*

CAP. XXV.

Ad aures sanctæ synodi Arno venerabilis Vuirzburgensis Ecclesiæ se reclamavit, quod quidam scelesti quendam honorabilem presbyterum suum comprehendissent, eique nares abscedissent, & capillos capitis incidissent, nec non & sævis verberibus cruciatum, semivivum reliquerint. Vnde tanto scelere inaudito peracto, sancta synodus statuit, ut idem temerarij anathematis vinculo constringantur, quousque à proprio Episcopo, post dignam penitentiam absoluti, sanctæ matri Ecclesiæ sociari mereantur. *Magunt. sub Arnulph. 9.*

CAP. XXVI.

Quicumque iudex secularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archiepiscopi iniuriam inferre præsumpserit, anathema ab omnium Christianorum consortio habeatur. *Trop. 112. c. 5. ex Capitular. Caroli Imp.*

CAP. XXVII.

Nullus iudex, neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, seu iuniorem Ecclesiæ sine conscientia Pontificis per se distinguat, aut condemnare præsumat. Quod si fecerit, ab Ecclesia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignatus est, tandem se sequatur, donec reatum suum cognoscit, & emendet. *Trop. 112. c. 6. Capitular. lib. 7. c. 139.*

CAP. XXVIII.

Maras excommunicatus est à proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit presbytero. *Idem Episcopus Edessæ in syn. Beryta. apud synod. Chalcedon. act. 10. an. med.*

CAP. XXIX.

Vox sanguinis fratris mei Ioannis clamat ad Deum contra te, ô Imperator, sicut quondam Abel iusti contra paricidam Cain, &c. Eiecisti è throno suo, re non iudicanta, magnum totius orbis doctorem, & vna cum eo Christum persecutus es, &c. Nova aurem Dalia, Eudoxia, quæ paulatim te erroris, seu sensuæstionis novacula rotondit, execrationem ex multorum ore sibi ipsi induxit, graue, & quod gestari nequeat, peccatorum pondus colligans, atque id prioribus peccatis suis superaddens. Itaque ego minimus & peccator,

cui thronus magni Apostoli Petri ceditus est, segrego te, & illam à perceptione immaculatorum mysteriorum Christi Dei nostri. Episcopum etiam omnem, aut clericum ordinis sanctæ Dei Ecclesiæ, qui administrare, aut exlibere ea à vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua præsentem vinculi mei legeritis litteras, dignitate sua excidisse decerno. *Innoc. epist. ad Arcadium Imperat. in syn. apud Nicephorum lib. 13. cap. 34.*

CAP. XXX.

Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, anathematismum, & absolutam à Christo alienationem (*Hic Theophilus princeps sacras eorum qui Ioan. Chrysostomum damnant. Innoc. apud Niceph. loco citato in epist. in syn.*)

Excommunicationes contra Episcopos, & Chorepiscopos, qui aliorum iurisdictionem, & munera sibi arrogant.

Tit. LXI.

Vide lib. iv. tit. liv. lib. vj. tit. i. quibus adde.

CAP. VNIC.

QUod si Episcopum Britannum, vel Romanum in Armorico sine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel litteris ordinaverit: sententiam in anterioribus canonibus obseruet, & à caritate, vsque ad maiorem synodum, se cognoscat esse remotum: quia merito à caritate nostra, vel nostris Ecclesiis segregantur, qui patrum statuta contemnunt. *Taren. 11. c. 9.*

Excommunicationes contra Episcopum, qui non suscipit curam sui Episcopatus.

Tit. LX.

Vide lib. iv. tit. xxv.

Excommunicationes contra Episcopos, qui non habent rationem suæ dignitatis. **Tit. LXI.**

Vide lib. i. tit. lxxvj.

Excommunicantur Episcopi, qui non veniunt ad synodum vel vocati à Metropolitano non parent.

Tit. LXII.

Vide lib. ij. tit. xx. & lib. iv. tit. lxxv. quibus adde.

11. q. 1.
2. de for.
comp. c.
1. de iur.
1. de iur.
1. de iur.

Gen. 4.

CAPVT. I.

De ind.
c. 1. apud.
Greg. ix.
c. in 1.
col.

Communionem priuarur. Quod uult deus Episcopus, donec causa terminetur, quod noluit iudicium, & recessit à synodo, non etiam Episcopatu priuari. *Carth. c. 38. G. Afric. cap. 54. L. Burch. lib. 1. cap. 181. Leo par. 5. cap. 297. decret.*

CAP. II.

Dum quisque comprouincialis Episcopus Metropolitanus sui admonitionem acceperit, pro diebus festis Natiuitatis Domini, & Pasche cum eo peragendis; veniendi ad eum nullam faciat excusationem. Quod si contigerit, eum ab xgritudine esse decetum, &c. epistolam manu sua subscriptam dirigere debet, in qua huius rei causam verissime nosterat. Quod si sanus, qui admonitionem acceperit, fuerit, & venire distulerit, absque excommunicatione dimittendus non erit. *Emerit. cap. 6.*

CAP. III.

Si quis Episcoporum à Principe, vel Metropolitano suo admonitus, designato sibi die rationabili ad veniendum spatio, siue pro festiuitatibus summis, Pascha scilicet, & Pentecoste, & Natiuitate Domini celebrandis; siue pro causarum negotiis, seu pro Pontificibus consecrandis, vel quibuslibet ordinationibus Principis, excepta ineuitabili necessitate infirmis, quæ testibus possit comprobari idoneis, ad constitutum diem venire distulerit, contemptorum se nouerit excommunicatione multari. *Tolet. xij. cap. 8.*

Excommunicationes contra laicos, qui vocati à synodo non veniunt.

Tit. LXIII.

CAP. VNIC.

Quidam femina nomine Aua, cum sui fratris consilio, & auxilio, qui vocatur Folertus, & cum aliis consanguineis suis, suum maritum dimisit, & ad eum redire noluit. Vnde illorum sacerdos seruus Dei vocabulo Folcardus, ad suam dominam, & ad eius fratrem veniens, ut eos à tanto scelere retraheret, confestim ab eodem, & suis complicitibus castratus est. Pro his omnibus ad synodum vocati venire noluerunt, & ideo vsque ad satisfactionem excommunicati sunt, &c. Viri pestilentes vastabant miserabiliter istam prouinciā. pro quo scelere ad synodum vocati, sicut scriptum est. Enipite pauperem, & egenum: alij venerunt, alij venire noluerunt. Illi, qui adfuerunt, synodo satisfecerunt; ceteri autem canonice excommunicati sunt. *Mett. c. 7.*

Excommunicationes contra eos, qui in concilio non seruant mode-

ritiam. Tit. LXIV

Vide lib. v. tit. 4.

Excommunicationes contra clericos, qui crimina capitalia committunt.

Tit. LXV.

Vide lib. vij. tit. xxx.

Excommunicationes contra eos, qui alea ludunt. Tit. LXVI.

Vide lib. vij. tit. xl. lib. xxxvi. tit. 1.

Excommunicationes contra eos, qui tormentis, & aliis ludis prohibitis dant operam. Tit. LXVII.

Vide lib. xxxv. tit. 1. par. vij. lib. xxxvi. tit. 5.

Excommunicationes contra clericos, qui ebrietati deditos, & qui in tabernas ingrediuntur.

Tit. LXVIII.

Vide lib. iv. tit. xxx. lib. vi. tit. xxxvi. lib. vij. tit. xlv. & xlv. lib. xxxvj. tit. ij.

Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui negotiis secularibus dant operam, & laicorum vestitum, & mores imitantur.

Tit. LXIX.

Vide lib. vi. tit. xxxix. lib. xxi. tit. xxxij. quibus add.

CAPVT. I.

Episcopus, presbyter, & diaconus seculari indumento minime vrantur, nisi ut condecet, tunica sacerdotali: sed neque dum ambulauerit in ciuitate, aut in via, aut in plateis, sine operimento presumat ambulare, præter si in itinere longo ambulauerit, &c. Si temere præsumpserit contra statuta agere, communionem priuetur, donec, quæ statuta sunt, adimplere maturerit. *Z. char. in syn. Rom. cap. 3.*

CAP. II.

Quoniam monachi, & regulares canonici, post susceptum habitum, & professionem factam, spera beatorum magistrorum Benedicti, & Augustini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucti temporalis addiscunt, &c. Ne hoc vltius presumar, auctoritate Apostolica interdico, 11. 7. 4. 6. 3.

Epi.

Episcopi autem, Abbates, & Priores tantæ enormitati consentientes, & non corrigentes propriis honoribus spoliuntur, & ab ecclesiæ luminibus arceantur. *Syno. Roma. sub Innoc. 9. c. 6. apud Iuan. post p. 10.*

CAP. III.

Perniciosam, & detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ licet neque secundum regulâ beati Benedicti, neque Basilij, aut Augustini viuunt, sanctimoniales tamen vulgo censeri desiderat, aboleri decernimus: cum iuxta regulam degentes in cœnobis, tam in ecclesiâ, quam in refectorio communitet esse debeant; propria sibi ædificent receptacula, & priuata domicilia, in quibus sub hospitâlitatis velamine passim hospites ininus religiosos contra sacros, & bonos mores suscipere nullatenus erubescunt, &c. Hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium, ne vltius fiat, omnimodis prohibemus: & sub poena anathematis interdiciamus. *Syno. Roma. sub Innoc. 9. cap. 20. al. 26. vide Eugen. 11. in conc. Remen. cap. 3.*

CAP. IV.

Sanctimoniales, & canonicæ, nisi emendant vitam suam, atque superfluitatem vestium deserant, priuentur christianorum sepultura. *Eugen. 11. in conc. Remen. c. 4.*

CAP. V.

Clericum inter epulas cantantem obiurgandum, si persistit in vicio, excommunicandum. *Carib. 11. cap. 62. Capitul. lib. 7. c. 192. in addit. Burchard. lib. 2. cap. 170. In par. 6. c. 261. decr.*

CAP. VI.

Episcopis, presbyteris, diaconibus, canonicis, Episcopi ad venandum, aut accipites habere non liceat. Si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat à communione: presbyter duobus mensibus se abstinere, diaconus * vero ab omni officio; & communione cessabit. *Agath. cap. 55. Epas. c. 3. Form. cap. 27. Burch. li. 2. c. 213. Iuan. lib. 3. tit. 15. c. 1. panor. c. par. 5. c. 366. & par. 6. c. 228. & par. 13. cap. 30. decr.*

CAP. VII.

Siquis clericus laicam voluerit agere vitam, vel se militis tradiderit, excommunicationis poena feriat. *Turon. c. 5.*

CAP. VIII.

Si clericus sine permissione Episcopi sui cum secularibus habitat, ab officij communione pellatur. *Aurel. 11. cap. 9.*

CAP. IX.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, presbyter in plateis residet, nec fabulis diuersis commisceatur. Quod si fecerit, & non emendauerit, à communione, & ab officio priuetur. *Narbon. cap. 3.*

CAP. X.

Id per omnia seruandum institutum, vt nulli presbytero, vel diacono, sine voluntate Episcopi sui licentia sit seculares peragere causas, aut iniunctiones expedire publicas. Si

Tom. 3.

quis huius ordinem capituli transcendere voluerit, excommunicationis sententia feriendum se nouerit. *Emerit. cap. 11.*

CAP. XI.

Clericus non alia veste, quam stolis clericis competentibus extra domum in vrbe, vel viatur: si fecerit, hebdomada vna excommunicatur. *Trul. cap. 27.*

CAP. XII.

Si presbyteri amissio gradu seculariter viuere voluerint, & poenitentiam agere neglexerint, ab ecclesiæ communione separentur. *Carib. sub Carolo c. 40.*

CAP. XIII.

Nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi villiacione, & secundum Apostolum seculari, & inhonestæ negotiationi implicare, nec secum aliorum contra auctoritatem presumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogatur negligere. Quod si contra interdicta presumpserit, excommunicetur. *Melden. c. 49. Burch. lib. 2. c. 146. In par. 6. c. 219. decr.*

CAP. XIV.

Clerici arma portantes, & vsurarij excommunicentur. *Pistau. c. 10.*

Excommunicationes contra clericos, qui non deferunt tonsuram.

Tit. LXX.

Vide lib. viij. tit. xi.

Excommunicationes contra Episcopos, presbyteros, & Abbates negligentes.

Tit. LXXI.

Vide lib. xxxvj. tit. viij. quibus adde,

CAP. VNIC.

Quotiescumque Archipresbyter, seu in vico manserit, seu ad villam suam ambulauerit, vnus lectorum, aut canonicorum suorum, aut certus aliquis de numero clericorum vna cum illo ambulet, & in cella, vbi ille iacet, lectum habeat pro testimonio. Septem tamen inter subdiaconos & lectores, vel laicos habeat concessos, qui vicissim septimanas suas cum illo facere omnino procurent, & qui distulerit, fustigetur. Et si in hoc presbyter negligens inuentus fuerit, quod non hoc sic implere contendat, triginta diebus communione priuetur. *Turon. 9. c. 20.*

Excommunicationes contra clericos, qui suas Ecclesias relinquunt, & in aliis commorantur, aut vagantur, & non resident. Tit. LXXII.

Fide lib. iv. tit. lxxvij. lib. vj. tit. xvij. & xlv. lib. viij. tit. xxxj. quibus adde.

CAPVT I.

Dif. 71. c. 4. Clericos in Ecclesia ministrantes, sicut iam constituimus, in alterius ciuitatis Ecclesia statutos fieri non oportet: sed contentos esse, in quibus ab initio ministrare meruerunt, &c. Si quis Episcopus post hanc definitionem susceperit clericum ad alium Episcopum pertinentem, placuit, & susceptum, & suscipientem communione priuari, donec is, qui migrauerit clericus, ad propriam fuerit regressus Ecclesiam. *Chalced. c. 20. P. tricen. c. 12. Tribur. c. 28. In par. 6. c. 361. decr. Ansel. lib. 7. c. 97. Casar. lib. 4. c. 100.*

CAP. II.

Quia necessitatis causa de Portuensi Ecclesia Formosus pro vitæ merito ad Apostolicam sedem prouectus est, statuimus, & omnino decernimus, vt id in exemplum nullus assumat: præsertim cum sacri canones hoc penitus interdicant, &c. Sed neque de gradu Ecclesiastico synodice eiectionum, & non canonice restitutum ad altiora prouehere vllus præsumat, &c. Si vero cuiuscumque sit ordinis, vel potestatis, contempto Deo, & calcatis sanctissimorum patrum statutis, id quoquo modo temptauerit, non solum Apostolico Ecclesiastico anathemate feriatur, sed etiam Imperialem indignationem expetatur. *Syn. Ranc. sub Ioan. ix. c. 5.*

CAP. III.

Nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab Ecclesia ad Ecclesiam cuiquam transire sit liberum, &c. Si quis sua querens, non quæ Iesu Christi, ad plebem, & Ecclesiam tradere neglexerit, & ab honoris priuilegio, & à communionis vinculo habeatur extraneus. *Leo epist. 84. ad Nicenam Aquilen. Episcopum in sin.*

CAP. IV.

Theodorum Episcopum, qui diu à sua Ecclesia abfuerat, & alia crimina admiserat, Vigilius Romanus Pontifex excommunicat, & deponit. *post. epist. i. vel. 6.*

CAP. V.

Dif. 91. c. 6. Episcopus ordinatus, si non recipiatur in sua parochia, & alienam inuadat, enciatque alium, & tumultum concuret, excommunicetur. Si velit manere vt presbyter, vbi ordinatus presbyter fuit, maneat, sed si contra Episcopum ibi moueat seditionem, deponatur à presbyteratu. *Ancy. cap. 18. Mart. Bracar. cap. 12.*

Barbar. lib. i. cap. 36. In par. 5. cap. 147. decreti.

CAP. VI.

Nisi Iulianus correxerit errorem suum, & cum satisfactione eundem clericum, quem fuerat ausus ordinare, reuocauerit tuæ plebi, contra statuta concilij faciens, contumacia suæ separatus à nobis, excipiet iudicium. *Carth. c. 94. G. Afric. c. 21. Carth. 151. c. 44. L. Burch. lib. 2. c. 41. In par. 6. c. 142. decr.*

CAP. VII.

Si quis ex presbyteris, aut diaconis, quineque in ciuitate, neque in parochiis canonice esse dignoscitur; sed in villulis habitans, in oratorio sancto deseruiens, celebret diuina mysteria, festiuitates præcipuas, Domini Natale, Pascha, Pentecosten, & si quæ principales sunt festiuitates reliquæ, nullatenus alibi, nisi cum Episcopo suo in ciuitate teneat. Quicumque sunt etiam ciues natu maiores pari modo in vrbibus ad Pontifices suos in prædictis festiuitatibus veniant. Quod si qui improba temeritate contempnerint, eisdem festiuitatibus, quibus in ciuitatibus adesse despicunt, communione pellantur. *Truer. c. 14. vide Arch. iv. c. 3. Burch. lib. 2. c. 131. In par. 6. c. 306. decr.*

CAP. VIII.

Qui occasione barbaricæ persecutionis clerici sunt, vel ex aliqua alia causa; & cessante persecutione, vel causa secedunt; ad suas Ecclesias reuertantur, & eas non derelinquant. Qui non fecerit, excommunicetur, donec reuertatur: item Episcopus, qui eum retinet. *Trull. c. 18.*

CAP. IX.

De Episcopis vagantibus, qui parochias non habent, nec scimus de ordinatione eorum, qualiter fuerit, placuit iuxta instituta sanctorum patrum, vt in alterius parochia ministrare, nec vllam ordinationem facere debeant sine iussione Episcopi, cuius parochia est, &c. Et si vllus clericus, aut laicus talem Episcopum, aut presbyterum defensor sit sine comœatu Episcopi, in cuius parochia est, excommunicetur vsque ad emendationem. *Concilium apud Palatium Verme c. 13. P. form. 2. 63.*

CAP. X.

De clericis vagis, seu de acephalis, id est, do his, qui sunt sine capite, neque sub Episcopo, neque sub Abbate, sed sine canonica, vel regulari vita degentes, &c. Præcipimus, vt Episcopi sine vlla morte eos sub custodia constringant canonica, & nullatenus eos amplius ita errabundos, & vagos secundum desideria voluptatum suarum viuere permittant. Si autem Episcopus suis canonicè obedire noluerint, excommunicentur vsque ad iudicium Archiepiscopi regionis illius. *M. agunt. c. 22.*

CAP. XI.

Vt monachi, quibus monasteriorum cura

commissa non est, passim, & sine auctoritate palatium non adeant, nec in eo immorentur, vel ubi & ubi discursare, ac peruagari præsumant. Sed si tales quilibet fuerint, ut viles, & necessarii Ecclesie, ac Principi reperiantur, cum auctoritate Episcopi canonice, ac religiose pergant, &c. Nec sub prætextu obedientie diuinus villicationibus inserviant, &c. Hæc autem transgredientes siue prælati in faciendo, siue subditi in obtinendo, excommunicentur. *Melden. c. 57.*

Excommunicationes contra clericos, qui sine litteris Episcopi discedunt, & contra eos, qui recipiunt clericos fugitivos, aut eis fauent.

Tit. LXXIII.

Vid. lib. vii. tit. lviij. lib. viij. tit. xxx. quibus adde.

CAPVT I.

Dgl. 71. c. 4. clero. tit.

Qui Episcoporum, aut laicorum, post hoc constitutum, alterius Ecclesie clericum susceperit, nisi ad excusandum rationabiliter, placuit à communione suspendi, & eum, qui suscepit, & qui susceptus est, quousque clericum, qui translatus est, fecerit ad suam reuerti Ecclesiam. *Chalcedon. c. 20. Concil. Vernen. c. 12. Aquisgranen. 87. Tribur. c. 28. vide Nicen. c. 16. Chalced. c. 5 & 10. Nicen. 9. c. 15. Inopar. 6. c. 361. decr. Ansel. lib. 7. c. 97. Casar. lib. 4. c. 100.*

CAP. II.

Si Episcopus, apud quem fugitiuus moratur, eum vt clericum tractet, excommunicetur. *Apost. c. 16. vide Antioch. c. 3.*

CAP. III.

7. 9. 1. 4. tit.

Qui ab Ecclesiis ad Ecclesias migrauerint, tamdiu à nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint ciuitates, in quibus primitus sunt ordinati. *Damas. in epist. ad Paulinum, apud Theodoret. lib. 3. cap. 11. & in Tripart. lib. 9. c. 16.*

Excommunicationes contra clericos, qui ad iudices seculares se conferunt.

Tit. LXXVI.

Vide lib. xxxix. tit. x. lib. xxxix. tit. v. quibus adde.

CAPVT I.

Si quis clericus accusans clericum in curiam introiuerit, anathema suscipiat. *57. mod. Roma, apud Siluestrum celsi. Episcopo. tam.*

CAP. II.

Clericus, nisi ex petmissu Episcopi, qui secularia iudicia adierit, à communione alienus habeatur. *Venet. c. 9.*

Excommunicationes contra eos, qui non deferunt honorem, & obseruantiam, quam debent suis superioribus. Tit. LXXV.

CAPVT I.

Priuatur perceptione corporis Christi Naturalis Episcopus Salonitanus, si non restituit in suam pristinam dignitatem Honorarium Archidiaconum, de qua resapse admonitus, parere noluerat. *Gregor. lib. 2. regist. epi. 16. ad Antoninum Subdiaconum. vide epist. 14. & 15.*

CAP. II.

Qui nolit iudicibus obedire, primæ sedis Episcopus det litteras, vt nullus Episcopus eum communicet, donec obediat. *Carth. c. 123. G. Milan. 24. L. Inopar. 6. c. 365. decr. & lib. 4. tit. 12. c. 3. parit.*

Excommunicationes contra iudices, qui non præstant munus suum.

Tit. LXXVI.

Vide lib. xxxix. tit. vii. quibus adde.

CAPVT I.

Si qui Iudæi se ad fidem conuerterint Christianam, à possessionibus suis nullatenus excludantur, &c. si autem secus factum fuerit, principibus, vel potestatibus eorumdem locorum sub pena excommunicationis iniungimus, vt portionem hereditatis, & bonorum suorum ex integro eis faciant exhiberi. *Alex. iij. an concil. Later. c. 26.*

CAP. II.

De præsidibus, qui fideles ad præsidatum prosiliunt, ita placuit, vt cum promoti fuerint, litteras accipiant Ecclesiasticas communicatorias: ita tamen, vt quibuscumque locis gesserint, ab Episcopo eiusdem loci cura de illis agatur, vt cum cæperint contra disciplinam publicam agere, tunc demum à communione excludantur. Similiter & de his fiat, qui rempublicam agere volunt. *Arelaten. 1. cap. 7.*

CAP. III.

Iudices, aut parentes, qui pauperes opprimunt, si communiti à Pontifice suo se non emandauertint, excommunicentur. *Turon. ij. cap. 27. Trojes. cap. 7. ex Capitular. lib. 6. cap. 418.*

CAP. IV.

Iudices oppressores viduarum, & pupillorum à communione suspendantur. *Atasif. con. cap. 12.*

CAP. V.

Quicumque iudex secularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de iunioribus absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre presumpserit, anathema ab omnium Christianorum consortio habeatur. *Trasl. c. 5. Ex Capit. Caroli Imper.*

Excommunicationes contra laicos, qui clericorum munera impediunt.

Tit. LXXVII.

CAPVT I.

Si Magistratus synodum fieri prohibeat, excommunicetur. *Nicen. 9. cap. 6. Luopar. 5. c. 373. decret.*

CAP. II.

Si quis aduersando eius praevidere conatus fuerit laborem (loquitur de Bonifacio, qui praedicandi Evangelij causa missus fuerat in Germaniam) aut contrarius extiterit, ministerio sibi credito, successorumque eius eundem laborem intrinsecum, ex sententia diuina anathematis vinculo percellatur, & perpetua damnationi subiaceat. *Greg. 9. epist. 2. in fin.*

CAP. III.

Si quæ parochiarum in potentatuum domibus constitutæ sunt, & ab agentibus porenrum, vel ab ipsis rei dominis ab agendo officio Ecclesiarum clerici prohibentur; auctores nequiri, & sacris ceremoniis arceantur, donec subsequuta emendatione in pace Ecclesiastica reponantur. *Aurel. 15. c. 26.*

CAP. IV.

Si quis contradixerit Episcopo, ne oratoria villarum disponat, communionem petiatur. *Cabillon. cap. 14.*

Varie Excommunicationes.

Tit. LXXVIII.

CAPVT I.

16. q. 1. c. 12. *Quæ* *seruati* *sunt.* *S*ERUOS sine voluntate dominorum monachi non recipiant, Si contra hæverint, excommunicatus sit. *Chalced. 4. Luopar. 7. c. 1. & par. 16. c. 46. decret. & lib. 3. tit. 16. c. 1. pan. Ausel. lib. 5. cap. 54.*

CAP. II.

Definuit sancta hæc, & vniuersalis synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam Ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & peregrinare propria in inferioribus abuti, & consumere redditus, qui apud illos inveniuntur ad Ecclesiasticam dispositionem, & alimenta pauperum, & per hoc aggravare avaritiam modo conscientias partum, & ministrorum suorum, &c. Quisquis Metro-

politianorum post hanc definitionem nostram tale quid facere temptaverit, penam à Patriarcha subear, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam iniussit, ac avaritiam suam, & deponatur, & sequestretur vt facilius, & vt idololatra factus, iuxta magnum Apostolum. *Synod. viij. gener. CP. sub tit. ad. 9. c. 19.*

Epist. 3. 4.

CAP. III.

Si aliquis consuetudines, quæ ratione iuvantur, & sacris congruunt institutis, irritate presumpserit, donec congruam egerit poenitentiam, à Domini corporis perceptione fiat alienus. *Alexan. 19. in concil. Lateranen. cap. 16.*

c. 1. de his que sunt à maiori parte canonice. Gr. ix. & in 1. collecta. De offic. ind. ordi. c. 14. Quoniam. Greg. ix. c. 2. eod. tit. in 4. collecta.

CAP. IV.

Prohibemus omnino, ne vna, eademque ciuitas, siue diocesis dueros Pontifices habeat, &c. Sed si propter prædictas causas (loquitur de diocesi, in qua sunt populi permixti diversarum linguarum) vrgens necessitas postulauerit, Pontifex loci Catholicum Præsulem nationibus illis conformem prouida deliberatione constituat sibi vicarium in prædictis, qui eiper omnia sit obediens, & subiectus. Vnde si quis aliter se gesserit, excommunicationis se nouerit mucrone petcussum, &c. *Innoc. 11. in conc. gen. Later. c. 9.*

CAP. V.

Districte precipimus medicis corporum, vt cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant, quod medicos aduocent animarum, &c. Si quis medicorum huius nostræ constitutionis, postquam per Prælatos locorum fuerit publicata, transgressor extiterit, tamdiu ab ingressu Ecclesiarum arceatur, donec pro transgressione huiusmodi satisfecerit competenter, &c. Sub interminatione anathematis prohibemus, ne quis medicorum pro corporali salute aliquid ægroti suadeat, quod in periculum animæ conuertatur. *Innoc. 11. in concil. gener. Later. cap. 22.*

De peni. & remiss. cap. 13. cum infirmis. Greg. ix. c. 1. in 4. collecta.

CAP. VI.

Si quis clericus Pontifice Romano incoluimus cupiant ad Pontificatum aspiranti adiutor venerit, communionem petiatur. *Synodus. in synod. Roma. 11. c. 3.*

CAP. VII.

Item epistolam Leonis Papæ ad Flavianum CP. Episcopum destinam (recipiendam mandamus) cuius textum quipiam vsque ad vnum iota dispurauerit, anathema sit. *Greg. 1. epist. 1. & lxx. Episcopi in synod. Burchar. lib. 3. c. 220. lxx. par. 4. c. 64.*

CAP. VIII.

Præsenti decreto constituimus, vt in sede hæc facti altaris ministri cantare non debeant, solumque Euangelicæ lectionis officium in rebus sollemnibus exsoluant. Psalmos vero, & reliquas lectiones censet per subdiaconos, vel si necessitas fuerit, per minores ordines

16. q. 1. c. 12. Quæ seruati sunt.

Dist. 79.

c. 1.

Dist. 79.

c. 1.

Synodus.

in synod.

Roma. 11.

c. 3.

Dist. 13.

cum in-

firmis.

Greg. ix.

c. 1. in

4. collecta.

Dist. 79.

c. 1.

Synodus.

in synod.

Roma. 11.

c. 3.

exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum venire temptauerit, anathema sit. Et responderunt omnes. Anathema sit. *Greg. in conc. Roma. cap. 1. in 4. regill. cap. 44. vel cap. 88. Ansel. lib. 7. in 65. Tarrac. lib. 4. in 12.*

CAP. IX.

Præsenti decreto constituto? ut si quis Ecclesiasticorum vniuersalium titulos ponere, huc in rustico, siue in urbano prædio sua sponte præsumperit, anathema sit. Et responderunt omnes. Anathema sit. Is autem, qui Ecclesie præest, si hoc vel ipse fieri præcipit, vel sine sua præceptione factum digna punire animaduersione neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes. Anathema sit. *Gregor. in conc. Roman. cap. 3. ubi supra.*

CAP. X.

Præsenti decreto constituto, ut feretrum, quo Romani Pontificis corpus ad sepelendum ducitur, nullo regimine veletur, quam decreti mei curam gerere sedis huius presbyteris, ac diacenis censeo. Si quis vero ex eorum ordine hæc curare neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes. Anathema sit. *Gregor. in conc. Roma. cap. 4. ubi supra. Tarrac. lib. 4. cap. 23.*

CAP. XI.

Moniales, qui priuata sibi ædificant receptacula, hospitesque minus religiosos excipiunt, si non cessant, excommunicantur. *Innoc. 11. in syno. Roma. c. 20. et lib. 26.*

CAP. XII.

Obuentibus sane Episcopis, quoniam ultra tres menses vacare Ecclesias sanctorum Patrum prohibent sanctiones, sub anathemate interdiciunt, ne canonici de sede Episcopali ab electione Episcoporum excludant religiosos viros, sed eorum consilio honesta, & idonea persona in Episcopum eligatur. *Syno. Roma. sub Innoc. 9. c. 22.*

CAP. XIII.

Artem illam mortiferam, Deo odibilem, balistiarum, & sagittariorum aduersus Christianos Catholicos exerceri, de cætero sub anathemate prohibemus. *Syno. Roma. sub Innoc. 11. cap. 23.*

CAP. XIV.

Silauis se absciderit, in annos tres excommunicatur, ut lux vitæ hostis. *Apost. c. 23. G. 24. L.*

CAP. XV.

Si Episcopus, vel presbyter clerico indigent non præbeat necessaria, excommunicatur si superferuerit, deponatur, ut homicida fratris. *Apost. c. 59.*

CAP. XVI.

Tam sacerdotes, quam reliqui fideles omnes summam curam habere debent de his, qui peccant: quatenus eorum redarctio, ne aut corrigantur à peccatis, aut si incorigibiles apparuerint, ab Ecclesia separentur. *Ansel. ep. 3. ante syn. Burgh. lib. 1. c. 136. Innoc. 3. c. 250. de her.*

CAP. XVII.

Sponsa Episcopi, quæ est Ecclesiæ, illo viuente est alligata. eo vero defuncto soluta est, &c. Sicut viuente alteri nupsit, adultera iudicabitur, similiter & ille, si alteram sponte duxerit, adulter æstimabitur, & communione priuabitur. *Collyst. epist. 2. ante med.*

CAP. XVIII.

Munera propria Episcoporum nullus deinceps Chorepiscopos usurpet, qui uoluerit à nostro sacerdotali collegio separari. *Idem script. 4. post med.*

CAP. XIX.

Ne presbyteri addubitent, si quidquam ad Episcopale ministerium specialiter pertinens, suo motu putauerint exequendum, continuo se presbyteri dignitate, & sacra communione priuari. *Idem script. 1. c. 8.*

CAP. XX.

Si Episcopus seruam inuito domino retineat, rit, aut Abbas intra monasterium receperit, communionem priuetur. *Idem script. 1. c. 16. Innoc. 3. par. 6. c. 100. & par. 16. cap. 47. de her. Ansel. lib. 7. cap. 196. in Rom. Caesar. lib. 9. c. 18.*

CAP. XXI.

Eum, qui contra iustitiam regiam in archidiaconatum alterius se prouocum consentit, ab eisdem archidiaconatus honore depouimus. Quis si vitetius in loco eodem ministrare præsumperit, se participatione communionis facere nouerit esse priuatum. *Greg. lib. 2. in dist. 10. epist. 14. Natali epist. 1. slant. vide epist. 15. & 16. Innoc. 3. c. 342. de her.*

CAP. XXII.

Si quis contra suam professionem, vel conscriptionem ueniet, si clericus fuerit, deponatur; si laicus anathematizetur. *Hadria. ad Episcopum Mediem. cap. 57. & epist. lib. 3. c. 88. Capitulum lib. 7. c. 158.*

CAP. XXIII.

Nullus audeat contra eandem vestram uenerandam ordinationem, quæ dignante Deo ex nostra præceptione in uobis facta est, & hoc interdicentes, ut nullus audeat iuxta sanctorum canonum traditionem, ex alio Episcopatu ibidem translatari, aut ordinare Episcopum (loquitur de quibusdam discessibus, quæ tunc in Germania fuerunt constituta) post vestram de hoc sæculo euocationem, nisi is qui Apostolicæ nostræ sedis in illis partibus præsentauerit vicem. Sed nec vnus alterius parochias inuadere, aut Ecclesias subtrahere præsumat, nam, quod non credimus, si quis ille fuerit, qui contra hæc nostram præceptionem temerario ausu venire temptauerit, seiat se æterno Dei iudicio anathematis vinculo esse innodatum. *Zachar. epist. 1. in med.*

CAP. XXIV.

Magistratus anno, quo agit Duumviratū, prohibere placet, ut se ab Ecclesia cohibeat. *Eliber. cap. 56.*

CAP. XXV.

Matronæ, vel eorum matiti vestimenta sua ad ornandum seculariter pompam non dent. Et si fecerint, etiam tempore abstineant. *el. lib. cap. 57.*

CAP. XXVI.

* bello al. Qui arma prouincunt in pace, placuit abstinere eos à communione. *Arel. cap. 3.*

CAP. XXVII.

Qui contra suam possessionem, vel subscriptionem uenerit, ipse se ab hoc cœtu separabit. *Carth. cap. 13. 2.*

CAP. XXVIII.

2. g. 6. c. Qui causam suam Catholicis siue iustam, siue iniustam ad iudicium alterius fidei iudicis prouocat, excommunicetur. *Carth. xv. c. 87. l.*

CAP. XXIX.

* oblationibus. De obligationibus, vel agtis, quos D. N. Rex Ecclesiæ suo munere conferre dignatus est, vel Deo inspirante cõtulerit, ipsorum agrorũ, vel clericorum immunitate concessa, definitum, ut in reparationibus Ecclesiarum, alimonis sacerdotum, & pauperum refectio, vel redemptionibus captiuorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adiutorium Ecclesiastici operis constringantur. Quod si aliquis sacerdotum, seu minoris officij ad hanc cutam minus sollicitus fuerit, ac deuotus extiterit, publice à comprouincialibus Episcopis confundatur. Si non se correxerit, donec emendet errorem, communione fratrum habeatur indignus, minores veto, ut dignum est, distinguantur. *Arel. cap. 7. vel 9.*

CAP. XXX.

Sine discussione, vel commendatione Episcoporum pro petendis beneficiis ad dominos nemini uenire liceat. Quod si quisquam præsumpserit, excommunicetur. *Arel. 9. alias 7.*

CAP. XXXI.

Ut mulieres omnes Ecclesiæ Catholicæ fideles à virorum alienorum lectione, & cõtibus separantur, nec ad ipsas legentes alij studio vel docendi, vel discendi conueniant: quoniam & hoc Apostolus iubet. Ab inuiculis Episcopis dictum est, anathema fureros, qui hanc concilij sententiam non obseruauerint. *1. Cor. 14. 1. Tim. 2. 1. Casar. cap. 1.*

CAP. XXXII.

Qui Episcopatum indebitè surripit, Ecclesiæ, cui indigne præesse cupit, communione priuabitur. *1. Hier. cap. 2.*

CAP. XXXIII.

Tribus mensibus se à caritate fratrum nouerit esse sequestratum Episcopus, qui synodi iudicium refugit. *Lugdun. cap. 1.*

CAP. XXXIV.

Si quis Apocalypsim deinceps non receperit, excommunicationis sententiam habebit. *1. ulet. xv. cap. 16.*

CAP. XXXV.

Si Episcopi aliquid in monachos canonibus interdictũ præsumpserint, aut usurpare quippiam de monasterij rebus temptauerint, non deest ab illis sententia excommunicationis, qui se deinceps nequaquam sustulerint ab illicitis. *Tolet. xv. cap. 50.*

CAP. XXXVI.

Placuit huic sancto concilio, ut si Episcopus Ecclesiæ suæ, in qua præsidet, de rebus suis inuentus fuerit plurima contulisse, quidquid amicis, &c. de Ecclesiæ suæ rebus compertus fuerit donasse, sitipsum, aut multo plus patuerit esse, quod conscriptis in nomina Ecclesiæ, firmum teneat, quod distribuit, nec licebit succedenti Episcopo, potioris sui trumpete voluntatem. His etiam si causæ Ecclesiasticæ fuerint commixtæ, & fideliter prosequentibus in rebus Ecclesiæ profectum uis fuerint facere, laboris sui consequantur mercedem, &c. Si quis Episcoporum contra huius sententiæ ordinem agens trumpete uoluerit, quod potior eius fecit, & uocem amittat, & senprætax quæ facta est, penam adimpleat, insuper & à cœtu fraterno excommunicatus maneat, ut excelsius ei emendet causam. *Emenric. cap. 21.*

CAP. XXXVII.

Nemo calum in ambone, qui non coram utatur, & benedictionem a suo pastore acceperit: contra faciens excommunicatur. *Trull. c. 33.*

CAP. XXXVIII.

Eos, qui discunt leges ciuiles, gentium motibus uti non oportere, & neque in theatrum uenire, aut quæ uoluptatibus dicuntur celebrare, neque præter uilum commune sibi uestimentum ab aliquo tempore aut cum ad finem eius amplius perueniant. Quod si quis posthac facite audebit, excommunicetur. *Trull. cap. 1.*

CAP. XXXIX.

Excommunicatur, qui capillos ornant delicate, &c. *Trull. cap. 97.*

CAP. XL.

Si quis pinxerit picturas ad crimina commouendas, excommunicetur. *Trull. c. 105.*

CAP. XLI.

Ecclesiæ dicitur reparetur ex tertiis, quas antiqui canones de patochis suis habendas Episcopis censuerunt. Ne plures Ecclesiæ in ptebyrro dentur, Episcopus transgressor duorum mensum spatio se nouerit excommunicari multari. *Tolet. xv. cap. 5.*

CAP. XLII.

Ilud cunctis uolentibus cõfirmatum est, ut qui disciplina Ecclesiastica minus siue ingenui, siue serui coerecentur, nulli audeant eos tueri, & vindictam eorum in quolibet ad potestatem Episcoporum pertinentium eretiquere. Quod si qui deinceps præsumpserint, &

excommunicationem Ecclesiasticam, & motum indignationis regis percelluros. *3. yuo. apud D. Melchardum in subarbio Susponensi. cap. 7.*

CAP. XLIII.

** Hoc est quodam genum.* Illud sub anathemate præceptum, est, ut nullus presbyterorum cuius præsententi cartinam diuideret præsumat, si infirmitas non interuenient. *Salernus. cap. 17. Ino par. 15. c. 183. decr.*

CAP. XLIV.

Qui se latronibus aduersos obiciunt, si line quidem extra Ecclesiam, à boni communione arcentur. Si sint autem clerici, à gradu deponuntur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 55.*

Excommunicationes quædam in quibus excommunicatis sit potestas communicandi cum aliquibus.

Tit. LXXIX.

CAPVT I.

Diff. 18. c. Placuit 10. COMMUNIO fux Ecclesie contenti sunt, qui non veniunt ad synodum, nisi rationem impedimenti sui apud suum Primate reddiderint, &c. *Carth. cap. 77. G. Carth. v. cap. 10. L. Afric. cap. 43.*

CAP. II.

Diff. 38. c. si quis. Episcopus, qui alienum monachum clericum, vel Abbatem facit, ab aliorum communione separatus, sui populi communione contentus sit, & ille neque clericus, neque Abbas sit. *Carth. cap. 81. G. Carth. v. cap. 13. L. Afric. cap. 47. Casar. lib. 9. cap. 15.*

CAP. III.

Episcopi, qui hæcenus tantam silentio consenserunt præsumptionis perniciem (loquitur de Episcopis, qui latentes permittunt res omnes monasteriorum, ut Abbates administrare) durius augmantur, & si deinceps istud line vindicta dimiserint, aut agere in suis parochiis consenserint, tribus mensibus hoc synodali iudicio à missarum solemnibus se abstineant, & fux tantum Ecclesie communione contenti fiant. *Melden. cap. 10. ex concilio Helonien.*

De modo priuandi communione Iudæos, & Paganos.

Tit. LXXX.

CAPVT I.

De iur. c. 18. c. 18. ap. Greg. ix. c. 1. 3. et 10. in 4. sol. STATUIMUS, vt si de cætero quocumque præstextu Iudæi à Christianis graues, & immoderatas vsuras extorserint Christianorum eis participium subtrahatur, donec de immoderato grauamine satisfecerint competenter, Christiani quoque si opus fuerit, per censu-

ram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur ab eorum commercijs abstinere, &c. Hac eadem pena Iudæos decernimus compellendos ad satisfaciendum ecclesijs pro decimis, & oblationibus debitis, quas à christianis de domibus, & possessionibus alijs peti- petere consueuerunt, antequam ad Iudæos quocumque titulo deuenissent, vt sic ecclesie conseruentur indemnes. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. cap. 67.*

CAP. II.

Si quis officium publicum Iudæis commiserit, districtione, qua conuenit, compescatur. Officiali vero huiusmodi tam diu Christianorum communio in commercijs, & alijs denegatur, donec in vsus pauperum christianorum, secundum prouidentiam diocesani Episcopi conuertatur, quidquid fuerit adeptus à christianis occasione officij sic suscepti, & officium cum pudore dimittat, quod irreuerenter assumpsit. Hoc idem extendimus ad paganos. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 69.*

CAP. III.

Donec Iudæi vsuras cruce signatorum remiserint, ab vniuersis Christi fidelibus per excommunicationis sententiam eis omnino communio denegatur. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. cap. 68.*

De ordinatis ab xcommunicatis.

Tit. LXXXI.

Vide lib. xi. tit. xx. & lib. xvij. tit. xxxv.

Communia de excommunicatione.

Tit. LXXXII.

CAPVT I.

Nemo Pontificum deinceps aliquem Episcopum suis spoliaturum rebus, aut à sede pulsum excommunicare, aut iudicare præsumat quia non est priuilegium, quo possit spoliati iam nudatus. *Nicæna. 28. apud Iulianum. epistol. 2. ante finem. Xij. ap. epistol. 11. in med. Burt. l. 1. c. 144. Ino par. 5. c. 157. decr.*

CAP. II.

Certum est, quod qui impius demonstratus est, omnimodo separatus est à Deo. sicut etiam ille, qui anathematizatus, tanquam impius separatus est. Nihil aliud significat anathema, nisi Dei separationem. *Syn. v. CP. act. 5. Ino l. 5. tit. 3. c. 9. vel 89. Ino par. 1. 4. cap. 49. decr.*

CAP. III.

Prohibemus omnibus christianis, & sub anathemate interdiciamus, ne in terris Saracenorum, qui partes Orientales habitant vsque ad quadriennium transmittant, aut transeant naues suas, *Innoc. iij. in conc. Later. 2. vlt.*

epist. ad Michael. Imperat. cuius institutio est: *Presb. suumque, ante med. Calest. c. 11. & 12. Græc. c. 6. & 7. L. in conc. Eph. s. uel. § 11. § c. 11. & 12. par. & par. 14. § 8. & 59. decr.*

CAP. XV.

Episcopum, placuit ab eo, qui non communicat, munera accipere non debere. *Elaber. c. 28.*

CAP. XVI.

Qui pro delicto suo à communione sepatantur, quibuscumque locis fuerant exclusi, eodem loco communionem consequantur. *Arcl. h. c. 16.*

CAP. XVII.

Si Episcopus quis iracundus (*quod esse non debet*) cito aut asperè commouetur aduersus presbyterum, siue diaconum suum, & exterminare eum de ecclesia voluerit, &c. ille Episcopus, qui aut iuste, aut iniuste eum reiecit, patienter accipiat, ut negotium discutiatur, ut aut probetur eius, aut emendetur sententia. *Sardic. c. 17. Afric. conc. in epist. ad Bonif. Papam. Carth. vi. c. 6. in li. § 4. & 4. par. 14. c. 15. decr. Ansel. d. 3. c. 68. Casar. l. 3. c. 48.*

CAP. XVIII.

Fuit semper vestex sanctæ, & Apostolicæ sedi licentia, iniuste damnatos, vel excommunicatos potestatiue sua auctoritate restituere, & suis ea omnia reddere, & allos, qui eos condemnauerunt, aut excommunicauerunt Apostolico punire privilegio, sicut etiam nostris, & anterioribus cognouimus actum temporibus. *Athan. & alij. ad Felicem ij. in med. Iuopar. § c. 15. decr.*

CAP. XIX.

Quando communione priuetur accusatus, vel accusans, & cum prohibetur Episcopus accusatus communionem, ne in sua plebe communicet. *Carth. c. 19. G. Carth. viij. c. 7. L. Tollen. post. ep. synodi.*

CAP. XX.

Intra annum excommunicationis audiuntur conjuncti, & condemnati clerici de aliquo crimine, non post annum. *Carth. c. 80. G. Carth. vi. c. 12. Afric. c. 46. L. Form. c. 71. Ansel. l. 3. c. 28. Borchd. l. 2. c. 187. Iuopar. § c. 32. decr.*

CAP. XXI.

Si Episcopus noluit communicare alicui, quod dicat, sibi confessum fuisse crimen, & ille, neget, & aliis Episcopis ipsi Episcopo non communicetur. *Carth. c. 113. 114. G. Carth. viij. c. 5. L. Afric. c. 98. Iuopar. § c. 36. decr. & epist. 353. ad Olibricum fratrem.*

CAP. XXII.

Si Episcopus aliquem iudicat abstinentium pro humilatione, & correctione fratris, & assurgit exorari à ceteris: acquiescat fratri, de quo agitur, correctione, & comminatione adhibita, &c. *V. asen. § 7.*

CAP. XXIII.

Quamdiu probari nihil potest, teus in communionem omnium, præterquam eius, qui eum reum iudicat, permaneat. *V. asen. § c. 8. Iuopar. § c. 36. decr. & ad Olibricum ep. 151.*

CAP. XXIV.

Si quis ab Episcopo suo, vel de ecclesia, vel de proprio iure crediderit aliquid reperendum, si nihil conuicti aut criminationis obiecerit, eum pro sola conuentione, à communione ecclesiæ non liceat submoueri. *Amel. c. 6. vel 8.*

CAP. XXV.

Si quicumque Episcopus pro reatu aliquo quemquam à communione suspendit apud omnes sacerdotem eatenus à communione habeatur alienus, vique quo eius iudicio debeatur recipi, à quo meruerat pro reatu suo à caritate ecclesiastica sequestrari. *Lugdun. c. 4.*

CAP. XXVI.

Anathema maranatha. *Vide Tol. iv. ca. 74. Tol. vi. c. 5.*

CAP. XXVII.

Vidimus quodam, & fleuimus, ex numero culpatorum receptos in graziani principum, extortes extrinse à collegio sacerdotum, quod denotabile malum illa res agit, quia licentia principalis, in quo se solui licentius curat, ibi alios alligat, & quos in suam communionem videtur suscipere, à communione, & pace ecclesiæ eligit separare: ut qui cum solo consecretur, sacerdotum communionem cum solo priuatur. Et ideo quia remissio talium, qui contra Regem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones canonum antiquorum in potestate solum regia ponitur, cui & peccasse noscuntur, ab eis nulla se deinceps abstinere poterant, sed quos regia potestas, aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes mensæ suæ effecerit, hos etiam sacerdotum & populorum conuentus suscipere in ecclesiasticam communionem debebit, ut quod iam principalis pietas habet acceptum, nec à sacerdotibus Dei habeatur extantem. *Tol. xij. c. 3.*

CAP. XXVIII.

Quicumque ex clericis, vel monachis causam contra proximum Episcopum habens, ad Metropolitani accesserit, non debet à suo Episcopo damnari, antequam per iudicium Metropolitani utrum dignus excommunicatione habeatur, possit agnosci: alioquin in se illam nouerit esse sententiam. Idem est, si à Metropolitano grauatus ad vicinam accedat, vel si de duobus conqueritur, & venit ad Regem. Sed si prius excommunicatus fuit, maneat ita etiam coram Metropolitano. *Tol. xij. c. 12.*

CAP. XXIX.

Pœnitentiam agere iuxta antiquam canonum constitutionem, in plerisque locis ab usu recessit, & neque excommunicandi, neque reconciliandi antiqui moris ordo seruatur: ut à

Domino Imperatore impetitur adiutorium, qualiter, si quis publice peccat, publica mulctetur poenitentia; & secundum ordinem canonum, pro merito suo excommunicetur, & reconciliatur. *Cablen. sub Carolo. c. 25.*

CAP. XXX.

Nonnulli Præfules gregis quosdam pro peccato à communionem eiciunt, vt poeniteant; sed quali forte vivere debeant, ad melius exhortando non visitant, quibus congrue increpans sermo diuinus comminatur: Pastores, qui pascunt populum meum, vos dispersistis gregem meum; eiecistis, & non visitastis eum: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum. *Ibid. l. 3. de summo bono cap. 46. apud Aquil. c. 26.*

CAP. XXXI.

Qui accusatur, vel qui excommunicatur, reconciliatus, pet scripturam accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. *Synod. apud S. Medardum in causa Hincmari in princip. Euseb. l. 2. c. 197. Iuspar. 6. c. 269. decret.*

CAP. XXXII.

Ad memoratos excommunicatos sancta synodus litteras dicitur, eisque vsque ad proxima futuram synodum corrigendi spatium tribuit, monens ecclesiastica pietate, vt conuertantur, & viuunt: quia nisi se correxerint ad futuram synodum generali vnanimitate anathemate terribili feriantur. *Tullen. c. 10.*

CAP. XXXIII.

Pro criminibus (*homicidio, adulterio, &c.*) quæ superius exposita sunt, vos excommunicatos à quibusdam Episcopis compertimus: sed ipsi intercedentibus damus spatium, vt ad nostram piam admonitionem deponatis mortis etiam societatem, & peccatorum consuetudinem; ne forte si in vestra contumacia persistitis, cogamur vos anathemate generali contra nostram voluntatem propter ministerij necessitatem ferire. *Syn. Tullen. in ep. ad Rostertum, & alibi in fine.*

CAP. XXXIV.

Quando Episcopus aliquem excommunicauerit, eat publice ad osium ecclesie, & osium pro eo claudat. *Lemoisien. ab. 2. post medium.*

CAP. XXXV.

Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus excommunicatus in ecclia iniuste se querit condemnatum, ad maiorum Episcoporum consilium reuertatur, vt eorum inquisitionem, & iudicium expectans, si quas scilicet causas habere putat, illis exponat. Si autem contempserit, & importunus palatio aures Principum inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit peruenire, neque spem futuræ reconciliationis habebit. *Marr. Brae. cap. 35. Antioch. c. 12. In Antiochen. est mentio de depositis, & non de excommunicato.*

CAP. XXXVI.

Si horribilis est Deo ille, qui impie agit;

cette separatus est talis à Deo. & anathemati iuste subiicitur, anathema enim nihil aliud significat, nisi à Deo separationem, sicut in veteri, & nouo testamento iudicium de anathemate significat. *Iustinian. ad Iean. y. autem finem.*

De absolutione ab excommunicatione.

Tit. LXXXIII.

CAPVT I.

Communis suspensa restituitur demonstranti causas, quibus id acciderat, iam esse deterfas, & profecti pacis condiciones impletas. *Innoc. ep. 76. in prin.*

CAP. II.

Pelagiani, si aliquando in se Dei adiutorium quod hucusque negauerunt, promouerint; & opus sibi cuius auxilium esse cognouerint, & c. damnent hæc, quæ hucusque senserunt, & aliquando animum testis dispositionibus commodantes, ab hac aliquantulum labe correcti veris se sanandos consilii tribuant, atque submittant. Quod si fecerint, erit in potestate Pontificum, istis aliquatenus subuenire; & talibus aliquam curam præstare vulneribus, quam solet lapsis, cum respiciunt, ecclesia non negare, vt à suis reuocati præcipitis intra ouile Domini redigantur: ne foris positi, & tanto præsidio à fide munitionis exclusi, petuelis omnibus exponantur, deuorandi furoribus dentibus, atque vexandi, quibus obfistete, hac, qua illos in se irritauerant, doctrinæ petueritate non possunt. *Innoc. epist. 25. in fin.*

CAP. III.

Iubemus sane, &c. vt si inquam ad sanum, deposito prauo dogmatis errore (*Pelagiani*) respicerint, damnauerintque ea, quorum se ipsi per uaticatione damnauerunt, eis medicinam solitam, id est, receptaculum suum ab ecclesia non negare: dum eos redeuntes forsitan prohibemus, vete extra ouile remanentes, expectantis hostis rapidis faucibus glutiantur, quibus in semetipsis speculis huius disputationis armantur. *Innoc. ep. 26. in fin.*

CAP. IV.

Qui propter aliquod peccatum excommunicatur, & in eodem peccato ad mortem usque perseuerat, non potest post mortem absolui. *Gelas. in tomo de anathemate.*

CAP. V.

Id ostendant, qui nobis canones nituntur opponere, quibus hoc canonicis, quibus re-
gulis, qua lectione, quoue documento, siue à maioribus nostris, siue ab ipsis Apostolis, quos potiores merito fuisse non dubium est, seu ab ipso Domino Salvatore, qui iudicaturus creditur viuos, & mortuos, siue factum est vnamquam, vel faciendum esse mandat. Mortuos suscitasse legimus Christum, in errore
24. q. 22
c. 2. legat
Mar. 9.
Luc. 8.
Iean. 11.

mortuos absoluisse non legimus. Et qui cerce hoc faciendi solus habuit potestatem, beato principaliter mandat Apostolo: *Quæ ligaveris super terram, ligata erunt & in cælis: & quæ solueris super terram, erunt soluta, & in cælis.* Super terram, inquit, nam in hac ligatione defunctum, nunquam dixit, absolvi. Quod ergo nuncquam factum est, vel mence concupere formidamus, scientes in diuino iudicio non posse penitus excusari. *Gelas. in comm. monitorio ad Pasquum.*

CAP. VI.

Statuit quoque de Exuperantio presbytero sancta synodus, qui ad iniuriam sancti Episcopi sui Triserii, graui, & multa congeilerat, &c. propter quam causam ab eo fuerat dominica communione priuatus, vt in eius sitibetio restitutio ipsius, in cuius potestate, eius fuit abiection: hoc est, vt quando idem Exuperantius satisfecerit, vel Episcopo Triserio visum fuerit, tunc gratiam communionis accipiat. *Taurinens. c. 5. vide c. 3.*

CAP. VII.

Si Episcopus ante damnati absolutionem obitu capiat, correctum, aut poenitentem successori licebit absolvere. *Epan. c. 28. Burch. l. 1. c. 50. lue. l. 5. tit. 4. c. 7. pan. & par. 14. cap. 14. dicit.*

CAP. VIII.

Archiepiscopus (domus Antiochia) propter festinationem ab excommunicatione (*Sammuelem Cyrum, & alios*) absoluit, sub ea camen definitione, vt non excederent Antiochiam, donec sententiam causæ perciperet. Si autem existeret, antequam finem causæ perciperet, maiori poenæ essent damnationis obnoxii. *Synod. Antioch. lecta inter alia a cap. Beryten. in conc. Chalced. 10. post. prin.*

CAP. IX.

Interrogatum est de his, qui Ebboni (excommunicato) oratione, vel oblatione communicauerant, &c. Surgens Erpimus, & porrexit rotulam canonicam, & Apostolicam auctoritatem continentem, qualiter libellati satisfactione sanari valeant, & debeant exorbitantes vnde, & in gestis Pontificum, & in decretalibus Apostolicis Papæ Leonis, & in libro epistularum Domini Gregorij, qui dicitur ex cegistro, & in ecclesiasticis historijs, & in decretis multorum Pontificum sufficienter est exemplis manifestissimis demonstratum, per quorum doctrinam libellati satisfactione, & decreto canonico manibus omnium roborato in electione canonica venerabilis Archiepiscopi Hincmari omnes Rhemorum ecclesiæ indicta sibi poenitentia, largita indulgentia, benedictione super effusa, communione sacra tributa purificata esse noscitur, & sanata, &c. *Synod. apud S. Medardum in causa Hincmari, in fine.*

CAP. X.

Si quis ab Episcopo suo excommunicatus interfecit, aut obitu proprio mortuus absque

reconciliatione fuerit, nullatenus christianorum sepultura sepeliatur, nisi Episcopus, factis facie utribus pro eo amicis, vel parentibus, absolutionem & licentiam ex hoc concesserit, sed neque pro eo ore tur, nec facultas eius in elemosynam suscipiatur, quousque ab Episcopo absoluator. Simili modo si vulneratus ad mortem quilibet de excommunicatis fuerit, vel infirmitate ad exitum correptus, poenitentiam ex corde petentem, vel eile monachus quæuerit, poenitentia eius suscipiatur quidem, & viaticum ei pro misericordia tribuatur: nulla tenus tamen sepeliatur, neque post mortem pro eo ore tur, donec ab Episcopo absoluator suq; dicente B Gregorio in dialogorum lib. 11. Tantam ecclesiæ Christi lacrima est virtutem, vt etiam, quin hac carne adhuc viuunt, iam carne solutos absolvere valeant, quos viuos ligauerant. *Lemonien. dicit. 11. in med.*

CAP. XI.

Dum Episcopus aliquem, absoluerit, ambulat cum eo vsque ad portas ecclesiæ, & aperiat ei, vt ingreditur; aliter autem nullus excommunicatus ecclesiæ ingreditur: quia nefarium, & illicitum est. *Lemonien. dicit. 11. post med.*

CAP. XII.

Rem iustam fecerunt presbyteri in Gemino pago, si verum dicit, quæ desert literas Eustachij. Dicit enim, quod Cyriadum facientem iniuriam, nec ab ea desistere valentem ad communionem separauerunt. Quia ergo inueni, quod suo malo curam adhibens, vult communicare, fac, ut se comparet, vt iniuriam primum deponat, & poenitentiam agere in animo inducat, vt si sic intellexeris, quod lege Dei accedit synaxim desiderans, permittas ei, vt cum populis communice. *Theoph. Episc. Alexandr. ep. ad Menam Episc.*

Varie excommunicationes.

Tit. LXXXIV.

CAP. I.

Si euntes ad comitatum Romam venerint, & sine formata Episcopi Romani ad comitatum venerint, communione priuentur. *Car. 109. G. Milan. c. 20. L. Afric. c. 73. L.*

CAP. II.

Clerici, vel monachi sine commendaticijs vid. 10. Episcopi vagantes ad communionem habeantur. *9. 4. c. 1. ali. Venet. c. 5. & 6. Agath. c. 38. Burch. l. 2. cap. 1. 141. & 142. lue par. 6. c. 214. & 215. decret. l. 3. tit. 5. c. 26. panon.*

CAP. III.

Si quis clericus absque Episcopi sui petmissu derelicta ecclesia sua ad alium se transferre voluerit locum, alienus ad communionem habeatur. *Turin. c. 11.*

CAP. IV.

Qui suscipit alienum clericum, quamdiu

vid. 11. 9. 1. c. 23

non restituit, communionem se priuatum agnoscat. *Hyspalem. 2. c. 3.*

CAP. V.

Sancimus, vt omnes nos Episcopi infra nostram prouinciam constituti, singuli nostrum Archipresbyterum, Archidiaconum, & primicerium habere debeamus. Sanctus quippe est ordo, & à nobis per omnia obseruandus. Ideoque placuit huic magnæ synodo, vt quicumque ad hoc officium peruenerit, humilitatem Pontifici suo, & reuerentiam præbeat, &c. Si quis ex his sui gradus ordinem non custodierit, & quæ illi pro tali officio à suo Episcopo impetrata fuerint, adimplere distulerit, propter causam præterit, excommunicationis damno multandum se nouerit. *Emerit. c. 1. q. 4.*

CAP. VI.

Placuit huic sancto concilio, vt tam à presbyteris, quam ab Abbatibus, siue etiam diaconibus Episcopo honor debitus impendatur, & quodcumque contigerit eum iuxta canonicam sententiam ¶ visitandi suam parochiam, & digne eum suscipiant, & pro vchabnerint, aut ratio præmiserit, illi præparent, quæ fuerint necessaria. Id ergo per omnia seruandum institutum, vt nulli presbytero, vel diacono sine voluntate Episcopi sui, licentia sit secularibus peragere causas, aut iniunctiones expedire publicas; Si quis huiusmodi capitulicrascendere voluerit, excommunicationis sententia feriendum se nouerit. *Emerit. cap. 11.*

CAP. VII.

Nullus audeat clericorum ordinationem sui Episcopi contemnere, sed ubi ordinatus fuerit ambulare, debet cum gratia, & obedientia, quæ iniuncta fuerint, agere. Quod si sub citharno superbiæ neglexerit implere, non solum à stipendio, sed anno vno à communione priuetur. *Narben. c. 10.*

CAP. VIII.

Et honoris sui, & communionis sacræ luceat amissione multatus, conciliis inobediens. Si pauciores in synodo dissentiant, aut communio plurimorum sententia cedant, aut ab

eorum cœtu cum dedecore confusionis abscedant aut excommunicationis annue sententiam luant. *Tolet. xij. c. 11.*

CAP. IX.

Si Episcopus per desidiam, aut neglectum constituti temporis metas excesserit, quibus neque ac Metropolitanus sui obtutibus præsentari, excommunicatum se per omnia nouerit: excepto si regia iussione impeditum se esse probauerit. *Tolet. xij. c. 6.*

CAP. X.

Illi ex Pontificibus sententiam excommunicationis merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti à Metropolitano distulerint emendare, atque compescere; aut si admoniti, vt in iudicium primæ sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vades suos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet. xij. c. 8.*

CAP. XI.

Alterius clericum nemo sollicitè, neque fugientem recipiat, nemo celet, nemo ordinet. Idem in monachis. Si quis tempore constituto fugitium non indicauerit, tamdiu excommunicatus sit ipse receptor Episcopus, quamdiu fugitium apud se habeat. Qui transfugium ad Metropolitanum ob querelas inferiorum Episcoporum, immunes sunt. *Tolet. xij. c. 11.*

CAP. XII.

Presbyteri, vel quilibet clerici sine formata non suscipiantur. Criminati autem ab omnibus excludantur, & reiciantur à parochiis, in quibus cupiant immorari. *Meld. c. 50.*

CAP. XIII.

Placuit, vt siue in ministerio diaconij, vel presbyterij officio aliquis constitutus existat, si Episcopi, à quo ordinatus est, præceptis non obediit, vt in delegata sibi ecclesiastica officium dependat assiduum, quousque in vitio permanserit, & communionem, & honorem priuetur. *Vorm. c. 79.*

CAP. XIV.

Qui Episcopum, aut presbyterum, sine formata venientem defendit, excommunicetur. *Vorm. c. 92.*

LIBER XXXVIII.

De Electione, & Interdicto.

Electiones contra hæreticos, & illorum fautores. Tit. I.

CAPVT I.

POS, qui religiositatis speciem simulantes, Dominici corporis, & sanguinis sacramentum, baptisma puerorum, sacerdotium, & ceteros ecclesiasticos ordines, & legitimarum damnant fœdera nuptiarum, tanquam hæreticos ab ecclesia Dei pellimus, & damnamus, &c. Defensores quoque ipsorum eiusdem damnationis vinculo innodamus. *Syn. Rem. sub Innocent. y. c. 17. al. 14.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui nuptiis, carne, & vino, non continentur, sed abominationis causa abstinent, respiciantur, aut deponantur, & ab ecclesia abiciantur, &c. *apost. c. 51.*

CAP. III.

Si clericus ob metum Iudei, Græci, vel hæretici negauerit nomen Christi, eiiciatur. *apost. c. 62.*

CAP. IV.

Si quis Episcopus, aut presbyter iuxta præceptum Domini non baptizauerit nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: sed in vna persona Trinitatis, aut in duabus, aut in tribus Patribus, aut in tribus Filiis, aut in tribus Paracletis, proiciatur de ecclesia Dei. *Vigil. ep. 1. c. 6.*

CAP. V.

Eustathius, & socij, qui hæreticas quasdam opiniones tuebantur, si non resipuerint, tanquam hæretici, & anathematizati, & damnati abiciantur. *Gangr. in princ.*

CAP. VI.

Anathema sint, & eiiciantur, tanquam alieni à Christiano catalogo, hæretici à sex synodis œcumenicis condemnati. *Trullan. cap. 2. vide Bracar. l. c. 40. lib. præced. tit. ix. cap. 5. quis.*

Contra augures, & maleficos, & qui idola colunt. Tit. II.

CAPVT I.

NE idola in domibus suis habeant: si vim seruorum metuant, vel se ipsos puros
Tom. 3.

conseruent: si non fecerint, alieni ab ecclesia habeantur. *Eliber. c. 41.*

CAP. II.

Eiiciantur ab ecclesia clerici, qui magis sunt, aut augures, aut mathematici, aut astrologi, aut qui faciunt phylacteria, quæ vincula sunt animatum. *Laodice. c. 36. Agathen. c. 68. Mart. Brach. cap. 60. Capitul. lib. 1. cap. 21. Rabau. cap. 23. de penit. l. 1. lib. 8. tit. 5. c. 3. panorm. & par. 11. c. 3. decret.*

CAP. III.

Omnibus annuncietur, quantum scelus sit idololatria, & qui hæc (*lapides, & arbores*) veneratur, & colit, quasi Deum suum negat, & christianitati abrenuntiat, & talem penitentiam inde debet suscipere, quasi idola adorasset, omnibusque interdicatur, ut nullus votum faciat, aut candelam, vel aliquid munus pro salute sua rogaturus alibi deierat, nisi ad ecclesiam Domino Deo suo. Scriptum est enim: Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Nosimus siquidem, quanta Dominus antiquo populo per prophetas suos interminatus est, qui in locis sacrificabant, & in excelsis immolabant. Si quis hoc transgressus fuerit, fidem perdidit, & est infideli deterior; & idcirco omnimodo à sanctæ ecclesiæ consortio abscindatur, & non, nisi digne poeniteat, recipiatur. *Nannet. c. 20. Borch. l. 10. c. 10.*

CAP. IV.

Qui sine magna necessitate fidem in Christum prodiderunt, & demoniorum mensam attigerunt, & græca sacramenta iurarunt, tribus quidem annis eiiciantur, &c. *Basil. ad Amphilech. c. 80.*

CAP. V.

Non liceat clericis incantatores esse, & ligaruras facere, quod est colligatio animarum. Si quis hæc fecerit, de ecclesia proiciatur. *Mart. Bracar. c. 60.*

Vide lib. xxxiv. tit. v. Eliber. c. 6. c. Angur. Carr. iv. c. 89. c. Angurii. Agath. c. 42. c. Angurii vel diuinat. Trull. c. 61. c. Quis ex vobis.

Contra eos, qui Iudæis fauent.

Tit. III.

CAPVT I.

SI quis patiatur fructus suos à Iudæis benedici, penitus ab ecclesia eiiciatur. *Eliber. cap. 49.*

CAP. II.

Quicumque deinceps Episcopus, clericus,

laicus, Iudæis contra fidem Christianum suffraginam, vel munere, vel favore prestitent, vel profanus, & sacrilegus, anathema effectus ab ecclesiâ catholica, & regno Dei habeatur extraneus, &c. *Toler. xv. c. 17. Melch. c. 73. in fi.*

CAP. III.

Quisquis succedentium temporum regni
sortitus fuerit apicem, non ante confendar
regiam sedem, quam inter & reliqua condi-
tionum sacramenta, pollicitus fuerit, hanc fe-
catholicam non pecmissurum Iudæos violare
fidem, &c. Si ipse temerator huius promissi
extiterit, sit anathema maranatha in conse-
ctu Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni. Si-
milique cum eo damnatione percussus, qui-
cumque sacerdotum, vel christianorum eius
implicari fuerint errore. *Tel. v. s. 3.*

Contra eos, qui sumptionem eucharistiae auerſantur.

Fig. IV.

CAPVT I.

De conf.
d. i. c. Si
quis. 18.

Qui ingrediuntur ecclesiam Dei, & audiunt factas scripturas, non vero communicant oratione cum populo, aut auferantur sumptionem eucharistiae ob aliquam discordiam, eicdi si sint ab ecclesia, quoad confitentur, & ostendant fructus poenitentiae, & supplicent, vt possint veniam consequi. *Antist. 17. c. 2. Aquino. c. 70. Mart. Brac. 84. Cap. 17. c. 17. in addit.*

CAP. II.

Siquis susceptam à sacerdote eucharistiam
non sumpserit, velut sacrilegus propellatur.
Telet. l. c. 14.

Contra eos, qui ecclesie censuras con-
temnunt, & qui cum eiectis, aut depo-
sitis communicant.

Tit. V.

Vide lib. xxxvij. tit. iv. quibus adde.

CAPVT I.

Dent. 17
11. 9. 3. 6.
14. absic.

VEccei quidem lege habetur quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus lapidabatur à populo, aut gladio cerue subiecta, contempnum expiabat cruore. Nunc vero inobediens spirituali animaduersione truncatur, et cinctus ab ecclesia rabido demum ore decerpitur. *Anter. ep. I. ante fin. vide Hieronym. ad Heliodor. ep. 1.*

CAP. II.

19.

Quimerico ob crimina ab ecclesia eiectus est, si ab Episcopo, vel presbytero receptus fuerit in communionem, eodem crimine est obnoxius suscipiens, & susceptus. *Carth. 9. G. Carth. 15. 7. L. Tullen. post ep. syn. bare. lib. 11. c. 43.*

*I. u. lib. 5. tit. 3. cap. 18. par. 6. par. 14. ca. 28. & 107.
decr. Capit. l. x. c. 36.*

С а р. III.

Scriptum est in canonibus, ut qui excommunicato communicaverint, omnes ab ecclesia respici, maxime eos, qui sciebant eum esse deiectum. *Syn. apud S. Medard. in fin.*

Contra simoniacos, & yfurarios.

Tit. VI.

CAPVT I.

Clericus viſuras accipiens degradetur, & *deſt.* 47.
abſtineat. Laicus, ſi non ceſſauerit, cum *c.* 5. *ſ.*
corruptus fuerit, ab eccleſia ſciat ſe prouiſum. *qum.*
dum. *Elieſ.* c. 20. *Inſt.* 3. *tit.* 13. c. 1. *penor.* & *par.* 13.
c. 12. *decr.*

CAP. II.

Si quis sacerdotium per pecuniarum nundinum
execrabili ambitione quaesierit, abiciatur ut
reprobis. *Aurel. i. p. c. 4.*

Contra eos, qui non restitunt res eccle-
siaz relictas, & qui ecclesiaz non habent
honorem.

Tit. VII.

CAPVT I.

Clerici, vel seculares, qui oblationes pa-
trium donatas, aut testamento relictas
retinere petissent, aut id, quod ipsi donaue-
runt ecclesiis, vel monasteriis, crediderint au-
ferendum, sicut synodus sancta constituit, ve-
lut neccarios pauperum quousque reddant
ab ecclesiis excludantur. *Agath. c. 4. Barch. li. 3.
cap. 140. In l. 2. tit. 1. c. 5. panorm. & pat. 3. ca. 206.
dec.*

CAP. II.

Si quis secularium per calumniam eccle-
siam, aut clerum fangare temptauerit, & vi-
sus fuerit, ab ecclesie liminibus, & a catho-
licorum communione, nisi digne penituerit,
coetceatur. *Agath. cap. 32. Formos. cap. 24. &*
61. Barc. l. 25. c. 5. Ino per. 16. c. 6. deus. Ansel. lib. 3.
c. 116.

CAP. III.

Qui oblationes defunctorum retineat, & 13. q. 2. r.
ecclesiis tradere demorantur, vt infideles, 10.
sunt ab ecclesia abiiciendi. *V. asen. c. 4. vide Carr.*
iv. c. 95. in par. 3. c. 155. de cr. Deu. d. c. 4. Casar. li.
7. c. 2.

C A P. IV.

Nullus clericorum seruum, aut discipulum 17. g. 42
suum ad ecclesiam confugientem extrahere c. 19.
audeat, vel flagellare præsumat. Quod si fece-
rit, donec digne poeniteat, a loco, cui honorem
non dedit, segregetur. 11er. c. 8. i. a. lib. 2. m. 7.
c. 5. pan. c. par. 3. c. 117. c. par. 6. ca. 370. dicit. Caser.
l. 7. c. 5.

CAP. V.

Quicumque clericorum, à maximo vsque ad infra, contra sanctæ ecclesiæ utilitatem agere, tractare, vel conari fuerit reperiens, merito deiciatur, qui fidem seruare minime cognoscitur. *Narbon. c. 7.*

Contra contumaces, & qui legibus ecclesiasticis, in rebus grauibz parere nolunt. Tit. VIII.

CAPVT I.

23. p. 8. e. 27. f. gnu. **E**liatur non solum à communione, sed etiam à dignitate, quam obtinet, Episcopus, presbyter, clericus, qui sine voluntate, & litteris Episcoporum prouinciz, & præsertim Metropolitanis ad Imperatorem venerit. *Antioch. c. 11. Agusgr. c. 73. Capit. l. 1. c. 10. Borch. li. 2. cap. 177. Inopar. 6. cap. 268. descr. Anselm. lib. 6. c. 115.*

CAP. II.

Eliantur à sua patetia, & ecclesia Episcopi, qui vsurpantes alienas ecclesias, nolunt scriptis vocati ad synodum venire. *Carib. c. 54. G. Carib. li. 4. l. 1. Afric. c. 20. L.*

Vide lib. xxxv. tit. xxxv. Antiochen. cap. 1. Laici.

Contra Episcopum, qui iniussu synodi ecclesiam vacantem usuripit.

Tit. IX.

CAPVT VNIC.

Dif. 91. e. 8. f. gnu. **S**i Episcopus vacans ecclesiam vacantem usuripiat sine perfecta synodo, in qua Metropolitanus interfuit, eiiciatur, etsi à plebe recipiatur. *Antioch. ca. 16. Mart. Brac. 1. 9. Chalced. actio. 11. l. 12. G. Borch. li. 2. cap. 139. Inopar. 5. c. 150. descr. Casar. l. 4. c. 88. Terracon. l. 6. c. 67.*

Contra eos, qui Pontificibus insidias tendunt. Tit. X.

Vide lib. xxxv. tit. ij.

Contra eos, qui nolunt in gratiam redire cum inimicis.

Tit. XI.

CAPVT VNIC.

Dominicis, & festis diebus presbyterici, antequam missas celebrent, interrogent, si aliqui discordantes sint, qui inter se litem implacabilem habeant, & si inueni fuerint, statim reconcilientur. Quod si tenuerint pacem suscipere, ab ecclesia eiiciantur, vsque quo ad catenatam redeant. *Nauvies. c. 12.*

Contra Regem, qui potestate Regia abutitur. Tit. XII.

Vide lib. x. tit. vi. maxime cap. 11.

Contra incontinentes.

Tit. XIII.

CAPVT I.

Qui peccant contra naturam, &c. clerici de excess. eiiciantur à cleto, &c. laici excommuni. *pralat. c. cationi subdantur, & à coru fidelium sint protus alieni. Alex. sij. in conc. Later. c. 11.*

CAP. II.

Cum vxore concubinam habens, si persequeretur, & cum emendatione non emendauerit, persequerans ab ecclesia penitus imputetur. *Engen. ij. in syn. Rom. & Leo iv. c. 37.*

CAP. III.

Si presbyter duxerit vxotem, ab ordine amoueat: si fornicetur, vel adulter sit, eiiciatur, & ad penitentiam teducat. *Nicæas. c. 1. Paris. sub Loden. & Lother. li. 1. c. 35. Magunt. sub Arnul. c. 19. Mart. Brac. c. 27. Borch. li. 2. c. 108. Inol. 3. tit. 8. c. 3. panor. & par. 6. c. 185. descr.*

CAP. IV.

Que duobus fratribz nupserit, eiiciatur vsque ad mortem. *Newsc. c. 2. Mart. Brac. c. 80. Tribur. c. 44. Borch. lib. 17. ca. 1. Inopar. 9. cap. 67. descr. Ansel. lib. 11. cap. 95.*

CAP. V.

Pœnitentes, quæ defuncto viro, aliis nubere præsumpserint, vel suspectæ, vel interdicta familiaritate, se cum extranco iunxerint, cum eodem ab ecclesiæ liminibus atceantur. Hoc etiam de viro in pœnitentia posito placuit obseruari. *Arelat. g. c. 21.*

CAP. VI.

Vnica, vel vxore, vel concubina non contentus, abiiciatur, donec desinat, & ad pœnitentiam teueretur. *Tolet. c. 17. Raban. ca. 10. de em Conu. panis. Inol. lib. 6. tit. 3. cap. 6. panor. & par. 8. ca. 64. descr.*

CAP. VII.

Si clericus relabitur ad coniugium, motesq; sæculi, mox omni ecclesiastici ordinis dignitate priuetur, & vt apostata à sanctæ ecclesiæ liminibus, & societate fidelium habeatur protus exclusus, monasterij claustris, donec vixerit, sub pœnitentia retinendus. *Tolet. viij. c. 7. in fin.*

CAP. VIII.

Monasteria puellarum, quæ sub disciplina regulæ degunt, obstructis munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente: necessitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, &c. sine permisso Episcopi ciuitatis, sibi licentiam tribuant ineundi, &c. Si quis post hanc definitionem huius reuerendi concilij de his, quæ consona voce, salubriterque statuta sunt, temerario ausu violare temptauerit, canonicis coërcetur vindictis: scilicet, aut iuxta modum culpæ, excommunicatione mulretur; aut anathematis vinculo penitus vinciatur; aut certe honoris proprii amissione nudatus, reus ab ecclesiæ gremio euellatur. *Fœderul. c. 12.*

CAP. IX.

Episcopi incestuosos penitus inuestigare student: qui si penitere noluerint, de ecclesiâ expellantur, donec ad penitentiam reuertantur. *Magunt. sub Raban. c. 28.*

CAP. X.

Si quis presbyter, aut diaconus fuerit fornicatus, aut merchatus, proiciatur, & agat penitentiam. *Marr. Brach. c. 27.*

CAP. XI.

De Iacob querere oportet: si enim læstor erat, & criminis fornicationis fuisse eum obnoxium, & à presbyteris eiectionem fuisse ostensum sit; deinde is ordinatus est, eiciatur accurata examinatione facta, non autem ex susurris, vel maledictis orta suspicione. *Theophil. Episcop. Alexandr. in communitorio capit. 5.*

CAP. XII.

Si clericus fornicationis accusatur ab accusatore fide digno, & crimen probatur productis fide dignis testibus, eiciatur ecclesiâ. *Theophil. Episcop. Alexandr. in communitorio cap. 8.*

Varie electiones. Tit. XIV.

CAPVT I.

HI, qui aduersa eis (loquitur de Episcopis) moliantur, sicut à sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abiciantur, & exilio, suis omnibus sublati perpetuo tradantur. *Synod. Roma. sub Symmach. in fine.*

CAP. II.

Qui sub obseruatione clericali cælesti probatur seruire officio, ex clero abiciendum se norit, si prætermisso sacerdotum iudicio seculari adierit potestatem. *Leo ep. 94. ad Episc. per Thraciam. in fine.*

CAP. III.

Catechumenus ingrediens templum in ordine aliorum stet: si peccet, genu flexens audiat; si audiens peccet, eiciatur. *Neoca. cap. 5.*

CAP. IV.

Magistratus, quo anno agit Duumviratum, se ab ecclesiâ cohibeat. *Eliber. c. 56.*

CAP. V.

Hi, qui post sanctam religionis professionem apostarrant, & ad sæculum redeunt, & post modum penitentis remedia non requirunt, sine penitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille sit, post penitentiam, sæcularem habitum non præsumat. Quod si præsumpserit, ab ecclesiâ alienus habeatur. *Arclat. ij. c. 15.*

CAP. VI.

Libertos legitime à Dominis suis factos, ecclesiâ, si necessitas exigerit, tueatur: quos, si quis ante audientiam peruadere, aut spoliare præsumpserit, ab ecclesiâ repellatur. *Agath. ca. 29. in sol. 2. tit. 9. c. 1. par. & par. 3. c. 159. & par. 16. c. 51. decret. Tarrac. l. 6. c. 254.*

CAP. VII.

Si clericus propter luxum, vanitatisque præsumptum, de officio sponte discesserit, & monachum se videri malit, quam clericum, ita de ecclesiâ repellendum, ut nisi rogando, atque obsecrando plurimis temporibus satisfecerit, non recipiatur. *Cassian. c. 6.*

CAP. VIII.

Si Episcopus oculorum dolore detentus, manum suam super presbyteros, & leuitas posuit, & presbyter quidam illis benedictionem episcopalem, dedit, à gradu sacerdotali, vel leuitici ordinis depositi, quo iudicio abiciantur. *Hippalen. Quæst. dam. ij. c. 5. Burch. l. 1. cap. 111. in par. 5. c. 212. & 213. & par. 6. c. 102. decret.*

CAP. IX.

Desperatione vitæ correpti, si euaserint laqueum, aut aliud mortis genus, duobus mensibus à catholicorum cœtu, & à corpore, & sanguine Christi maneant omnimodo alieni. *Tel. xvi. c. 4.*

CAP. X.

Si quis Episcoporum sine necessitate res ecclesiæ vendiderit, in iudicio Episcoporum eiciatur. *Marr. Brach. c. 14. Burch. l. 1. c. 215. & l. 3. c. 181. in par. 3. c. 172. & 242. & par. 5. c. 329. decret. Cassar. l. 7. c. 73. Tarrac. l. 6. c. 135.*

Communia de electione.

Tit. XV.

CAPVT I.

DEiis, qui communionem priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopo, per vnquamque prouinciæ regularis obtineat, ut ii, qui abiciuntur, ab aliis non recipiantur. *Nican. ca. 5. Anselm. c. 42. Tribur. c. 2. Burch. l. 1. c. 36. in par. 14. c. 100. decret. Anselm. l. 6. c. 168. in addit.*

CAP. II.

4. q. 1. l. 1. Accusare non possunt Episcopos, qui sunt ob aliquas causas eieci, vel excommunicati, siue clerici, siue laici sint. CP. cap. 6. G. Nicol. in epist. ad Michael. Imper. ante med. luo lib. 4. tit. 7. cap. 20. paner. & par. 14. cap. 70. decreti.

CAP. III.

Abiectum clericum alia Ecclesia non admittat. Syric. in syno. Roman. epist. 4. cap. 7. apud cons. Telen.

CAP. IV.

Hoc etiam statuit synodus Nicæna, ut abiectum ab altero clericum altera Ecclesia non recipiat. Innocen. epist. 2. cap. 7. vide Nicæ. cap. 16.

CAP. V.

Si quis Episcopus itacundus, quod esse non debet, presbyterum, vel diaconum ab Ecclesia eicere velit, videndum est, ne innocens damnetur, neve communione priuetur, &c. Eiectus potest ad Metropolitanum confugere: si is abest, ad proximum, qui diligenter causam examinet. Is vero Episcopus, qui eum iuste, vel iniuste deiecit, ferat patienter causæ cognitionem, & ut cõfirmetur, vel mutetur sententia, &c. Sardic. c. 14. G. 17. l. vide Nicæn. apud Carib. vi. c. 6. & Afric. c. 101. Capitul. lib. 1. c. 1. luo lib. 5. tit. 5. c. 4. paner. & par. 14. c. 15. dett. anfel. lib. 3. c. 68. C. ar. lib. 5. c. 48.

CAP. VI.

Abiectum nemo recipiat ad cõmunionem. Taurin. c. 6.

CAP. VII.

15. q. 7. f. 1. c. 9. v. 1. Comperimus Tragitanum Cordubensis Ecclesiæ presbyterum à Pontifice suo iniuste olim deieci, & innocentē exilio cõdemnatum: quem rursus ordinis sui restituentes, id denuo aduersus præsumptionē nouam decreuimus, ut, iuxta præcorum patrum synodalem sententiā, nullus nostrum sine concilij examine deiecere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat, &c. Hispanen. 11. cap. 6. Hadrian. c. 25. ad Epist. Mediam. Capitul. lib. 7. c. 320.

De Interdicto. Tit. XVI.

CAP. I.

de priuile. c. 1. Gr. ex. & in coll. **F**ratrum, & coepiscoporum nostrorum conuestione comperimus, quod fratres templi, & hospitalis, alij quoque religiosi contra Episcopalem auctoritatem multa præsumunt, &c. Proponunt enim, quod Ecclesias recipiunt de manibus laicorum, excommunicatos, & interdictos ad Ecclesiastica sacramenta, & sepulturam admittant, &c. plures ex eis de vna, siue diuersis domibus ad locum interdicti scpius accedentes, indulgentia priuilegiolorum in celebrandis officiis abutuntur, & tunc mortuos apud prædictas Ecclesias sepelire præsumunt, &c. excommunicatos, & nominatim interdictos tam ab illis,

quam ab omnibus aliis, iuxta Episcoporum sententiam statuimus euitandos, &c. Si vero templarij, seu hospitalarij ad Ecclesiasticum interdictum venerint, non nisi semel in anno ad Ecclesiasticum admittantur officium: nec tunc ibi corpora sepeliant defunctorum, &c. Si autem contra hoc institutum venerint, & Ecclesiæ, in quibus ista præsumperint, subiaceant interdicto, & quod egerint irritum habeatur. Alex. in. in conc. Later. c. 9.

CAP. II.

Qui sine commonitione sententiam excommunicationis promulgauerit, etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum Ecclesiæ per mensem vnum sibi nouerit interdictum, &c. Innocen. in concil. gener. Later. coll. rauen. cap. 47.

CAP. III.

Sane quibusdam regulatibus sedes Apostolica indulgit, ut is, qui eorum fraternitatem assumpserint, si forsitan Ecclesiæ, ad quas pertinent, à diuinis fuerint officijs interdicti, ipsosque mori contingat, sepultura Ecclesiastica non negetur, nisi excommunicati, vel nominatim fuerint interdicti: suosque confratres, quos Ecclesiæ prælati apud Ecclesias suas non permiserint sepeliri, ipsi ad Ecclesias suas desistant tumulandos. Hoc autem de illis confratribus intelligimus, qui vel adhuc manentes in sæculo eorum ordini sunt oblati mutato habitu seculari, vel qui eis inter viuos sua bona dedetint, teterint sibi, quamdiu in sæculo vixerint, vsu fructu, qui tamen sepeliuntur apud ipsorum regulatium, vel aliorum non interdictas Ecclesias, in quibus elegerint sepulturam. Eisdem est indultum, si qui fratrum suorum, qui ab eis missi fuerint ad recipiendas fraternitates, siue collectas, in quamlibet ciuitatem, castellum, vel vicum aduenerint, si forte locus ille à diuinis sit officiis interdictus, in eorum iucundo aduentu semel in anno aperiantur Ecclesiæ, ut exclusi excommunicatis diuina ibi officia celebrentur. Sic intelligi volumus, ut in eodem loco vna tantum Ecclesia eis semel aperiat in anno, &c. ne si hoc modo singulas eiusdem loci Ecclesias visitarent, nimium vilipendi contingeret sententiam interdicti, &c. Innocen. in concil. gener. Lateranen. c. 57.

CAP. IV.

Quod nonnullis est religiosis indultum, in fauorem pontificalis officij ad Episcopos extendentes concedimus, ut cum commune tertæ fuerit interdictum, excommunicatis, & interdictis exclusi, possint quandoque ianuam clausi, & suppressa voce, non pulsatis cõpanis celebrare officia diuina: nisi hoc ipsum eis expresse fuerit interdictum. Verù hoc illis cõcedimus, qui cõsistam vnum non præstiterint in-

terdicto, nec quidquam doli, vel fraudis inges-
serint, tale compendium ad iniquum dispen-
dium pertrahentes. *Innoc. ep. in concil. gener.*
Later. cap. 58.

CAP. V.

In litterarum enim concilio noscitur fuisse prohibitum, ne quilibet regulares Ecclesias, seu decimas sine consensu Episcoporum de manu presumat recipere laicali, nec excommunicatos, vel nominatim interdictos admittant aliquatenus ad divina, &c. *Innoc. xij. in concil. gener. Lateranen. cap. 61. Alexan. ij. in cons. Later. cap. 9.*

CAP. VI.

De fono. r. 41. Gr. ex c. 5. ep. tit. an. 4. sol. Audiuius de quibsdam Episcopis, quod decentibus Ecclesiarum redditibus, ipsis interdito subiciunt, nec pariter aliquos in eisdem insitni, donec ipsi certa summa pecuniz perfoluatur, &c. Cum igitur non solum a malo, sed etiam ab omni specie mali sit secundum Apostolum abstinendum, exactiones huiusmodi penitus inhiibemus. Innocen. iij. in epist. pemet. Later. cap. 65.

CAP. VII.

Voueris Ecclesiarum Prelatis districte preceptimus, vt cruce signatos ad reddendum vota sua Domino diligenter moneant, & inducant, & si necesse fuerit, per excommunicationis in personis, & interdicii sententias in istas terras eorum, omni transgressione cessante, compellant, &c. Qui acquiescere paci per quadriennium contemplerint per excommunicationem in personas, & interdictum in terris arduissime compellantur, &c. Quod si forte censuram Ecclesiasticam vilipenderint, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem Ecclesie circa eos, tamquam perturbatores negotii Crucifixi, secularis potentia inducatur. Innoc. sup. in conc. gener. Later. cap. ultimum.

CAP. VIII

In castellis, vel villis, in quibus sunt monachorum monasteria, postquam presbyteri ad diuinum cessabant officio propter excommunicationes, monachi portas Ecclesie omnes claudunt, nisi vnam ex parte claustrum, per quam ipsi intrent, &c. & signa non solum, ne forte et diuinum celebrantibus officium aliquis excommunicantis macula aspersus sit inferat. *Greg. vii. in conc. Romae. ann. inclyt. s. 17.*

C. A. P. IX.

Eos, qui pro Hierosolymitano, vel pro Hispanico innere cruces sibi in vestibus posuisse noscuntur, & viam postea dimississe; cruces iterato assumere, & viam ab instanti pasccha vsque ad proximum sequens pascha petficere, Apostolica auctoritate precipimus; alioquin extunc eos ab introitu Ecclesie sequestramus, & in omnibus terris eorum diuina officia, prætor infantium baptismum, & morientibus poenitentiam, interdiciamus. *Calist. ij. in cons. Roman. cap. 11.*

CAP. X.

Sanctimonialia, & mulieres, quæ canonicè nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta beatorum Benedicti, & Augustini regulam, vitam suam in melius corrigant, & emendent, superfluitatem, & inhonestatem vestium deserant, & in clauistro assidue permanentes, relictorio, & dormitorio sicut ceteræ, & relictis præbendis, & alijs proprijs, earum necessitatibus de communi prouideatur. Quod si quisque ad proximum Apostolorum festum non adimpluerint, extunc in eâ Ecclesijs, donec hoc nobis mandatum adimpliant, diuina profectus officia celebrati. *Eugen.*

inj. in conc. Remen. cap. 4.

CAP. XI.

"Si quis heresiarchas, & eorum sequaces, qui in partibus Guasconie, ac Provincie, vel alibi commotantur, de cetero retinere, vel ad alias partes proficiscentes eorum errori consentiens recipere forte præsumperit, quia ratio Deus animas percutit, anathemate feriatur, & in terris eorum, donec condigne satisfactioe, divina celebrare officia interdiciamus.

Eugen. iij. in syn. Remen. cap. 17.

CAP. XII.

Regem Anglorum studiose satis, & atten-
te monuimus, eiq; dedimus in mandatis, &c.
ut vxores filiorum infra quadraginta dies post
litterarum nostrarum fulceptionem restituere
nō postponat. Si vero eas post prædictum ter-
minum viuis suis non restituerit, Apostolica
auctoritate precipimus, ut tota provincia, in-
fra quam detinentur, & ad quam transferun-
tur, quamdiu ibi fuerint, donec viuis suis non
restituatur, ab omnibus diuinis officiis, præ-
ter baptismata paruulorum, & penitentias
mortuorum cessent, &c. *Alexan. iij. Episcopus,
Abbas, & Clerici in Anglia.*

CAP. XIII

Iudex (delegatus) secundum negotij quali-
tatem temperate procedens Episcopo (contra-
man) vel ingressum Ecclesiâ, vel laceratote
officium interdicit, aut etiam terram illius,
quæ ad iurisdictionem suam pertinet, specia-
liter interdico supponat. *Alex. iij. Carnoten. coll. c. ij.*
Episcopi. c. 16.

C A P. XIV.

Quæsiuit nobis tuæ diligentia probitatis,
quid obferuare debeat, & Apostolicæ respon-
sionis auctoritate statuere, super eo, quod Ec-
clesiam tuam quidam ex canonicis, vel etiam
minimus qualibet occasione assuæpta, vel qua
pensio Ecclesiæ debita, sicut solitum est, non
redditur, vel quia nonnumquam clericus ali-
quis, vel parochianus delinquit, sine tuo, &
aliorum caoniorum assensu, interdico sup-
ponit, per quod ipsius Ecclesiæ seruitium de-
perit, & in populo scædalum non modicū ge-
neratur. Super hoc te diximus respondendū,
&c. vt videlicet interdictionem in aliqua Ec-
clesia per aliquem, vel super aliquos ex cano-
nicis, sine tuo, & aliorum tuorum fratrum assensu

positum nullatenus debeas observare; nisi talis excessus, & tam gravis existeret, propter quod merito Ecclesia * scire debeat. Nec sufficiens, ut prætèxtu occasionis huiusmodi ab aliis interdictum observetur, nisi tuus, & aliorum consensus canonicorum accesserit, &c.

Celest. in. Gileberti Claromont. Episc.

C A P. XV.

Cum in partibus vestris, peccatis exigentibus, sæpe contingat diversa loca interdicto supponi; quando generale, vel particulare dici debeat interdictum, apud vos accepimus in dubium renovari: tum illi, qui ab Ecclesia Romana decorati privilegio meruerint, videlicet: ut cum generale interdictum tetra fuerit, liceat eis clausis ianuis, non pulsatis campanis, exclusis excommunicatis, & interdictis, suppressa voce, divina officia celebrare, interdicto particulari tunc astrictum non arctari; afferentes illud interdictum generale dumtaxat, quando regnum, vel saltem provincia tota subicitur interdicto: propter quod & iustitia sapius deperit, & prælatorum sententia contemnitur: cum in aliis provinciis interdictis divina celebrent, & suspensis organis aliorum, ipsi pulsatis campanis, & apertis ianuis, quolibet passim recipiant ad divina. Ne autem diversa interpretatio discordie causam inrer vos videretur, & odii fomite valeat administrare, vel quod interdictum dici debeat generale, amodo in dubium revocetur. Significatione vobis præsentium intimamus; quod cum in privilegium de regno, vel provincia nihil expresse dicatur, nomine tetra non solum regnum, vel provinciam intelligi volumus, verum etiam villam, & castrum: ut & in illis locis habeat, quod & de generali dicitur interdicto: videlicet, ut villa, vel castrum generali subicitur interdicto, præscripta privilegij forma debeat observari. *Innoc. xij. Constituti. & alij Episcopi Partu-*

C A P. XVI.

Interdicta civitate Cenoamensis ab Episcopo Ecclesia canonicorum sancti P. à Rege fundata tenetur interdictum observare, etsi contraria fuerit consuetudo: quia ex ea disrumpetur nervus Ecclesiæ disciplinæ, &c. *Innoc. xij. Decano, & capitulo Camerini.*

C A P. XVII.

Responsio nostro postula edoceri, cum Ferrarienses ciues excommunicationis, & interdicti sententia sunt ligati, an liceat tibi viros, & mulieres femina in hebdomada, vel in mense apud aliquam Ecclesiam convocare, quibus prædices verbum Dei & eisdem ad correctionem inducas, &c. Respondemus, quod sine scrupulo consentiat hoc facere poteris, cum videris expedire; dummodo contra formam interdicti nullum eis diuinum officium celebretur. Præterea quævis, cum Ferrariensis civitas interdicta sit, & excommunicationi

supposita, & ideo sine ibidem, præter baptismata parvulorum, & poenitentiam mortuorum, universa sacramenta Ecclesiastica interdita, an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus consignare. Super quo tibi diximus respondendum, quod sicut baptizari pueri possunt, sic & baptizati ad confirmationem in frontibus à te possunt sacro chrismate deus-

niri. Innoc. xij. Ferrariens. Episcopo.

C A P. XVIII.

Quævis, qualiter puniri debeant clerici, vel monachi, nec non & moniales Ecclesiarum conventualium, qui post latam sententiam in locis supplicitis interdicto, præsumpserunt hætenus, & adhuc non verteretur, divina officia celebrare, quamvis propter hoc sint excommunicationis vinculo innodati. Ad hoc brevis responsio, quod clerici, qui talia præsumpserunt, sunt Ecclesiasticis beneficiis expoliandi: monachi vero, vel moniales in arduis monasteriis, ad peragendam sunt poenitentiam recedendi. *Innoc. xij. Decano & Priore Colonien.*

C A P. XIX.

Petisti per sedem Apostolicam edoceri, utrum cum per hospitalarios, vel templarios civitas vestra generali supponitur interdicto, etiam ipsum non servantibus; vos illud teneamini observare. Ad quod sic diximus respondendum; quod illorum excessus vobis non præbet licentiam excedendi: sed si prædicti hospitalarii, vel templarii privilegiorum suorum fines exceperint, violando temere interdictum, quod piis illis fuerat promulgatum, ne ipsi videantur de aliorum statu ridere, vos in poenam præsumptionis illorum, quamdiu ipsi violaverint interdictum, de nostra licentia celebretis. *Innoc. xij. Episcopo & Capitulo Trevisolan.*

C A P. XX.

Decreuit sancta synodus, ut nullus Episcopus, Abbas, presbyter, vel quilibet personæ de clero accipiat de manu Regis, vel comitis vel cuilibet laicæ personæ donum Episcopatus, vel Abbatie, vel ecclesiæ, vel aliquarum ecclesiasticarum rerum, &c. Si vero laici decretis canonicis resistentes, ecclesiis violentè tenere præsumpserint: ipsi excommunicentur. In ecclesiis vero illis nullum diuinum officium fiat, nullus ibi oret, lumen non ponatur, mortuus non sepeliatur. Tantum baptismi gratia ibi non negetur: infirmis remedium poenitentia, & communionis subueniatur. *Pisanen.*

C A P. XXI.

Sub anathemate prohibemus, ne de cetero clerici gratia testandi abutentes, cum de rebus ecclesiæ nullum possint condere testamentum, fructus beneficiorum ecclesiasticorum

paris suis, vel concubinis suis dimittant, &c.
Qui autem testamentum tale manuteoere
voluerint, & per quorum manus personis illis
fructus præbendæ fuerint ministrati, ipso fa-
cto sciant se excommunicationis vinculo in-
nodatos: & quamdiu fructus huiusmodi con-
tra hanc institutionem ipsius ministrati fuerint,
Ecclesia ipsa sit sub interdicto posita. *Concil.
hab. in Germania sub Conrado Cardinali cap. 5.*

CAP. XXII.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniz,
fundatores Ecclesiarum, vel heredes ipsorum,
potestate, in qua eos Ecclesia hucusque susti-
nuit, abutuntur; partem decimarum, vel alia-
rum obventionum Ecclesiasticarum, in quibus
ius obtemperat patronatus, sibi retinentes ex pa-
cto, repræsentant clericos ad easdem: huic
vulnèri cancroso, & simoniaco censuræ fer-
rum apponimus; decernentes, vt ex quo con-
stiterit patronum huiusmodi flagitium perpe-
trasse, anathemate feriat, & eius terra sup-
ponatur Ecclesiastico interdicto, donec Eccle-
siam liberam cum suo iure dimittat. *Concil. ha-
bit. in Germania sub Conrado Card. cap. 9.*

Vide Lemouic. a. 2. post medium.

De cessatione à diuinis.

Tit. XVII.

CAPVT I.

*De offi-
ind. or-
din. cap.
15. Greg.
ax. & c.
2. co. 10.
in 4. c. 18.
c. 1. he-
dual.*
Sic canonici, absque manifesta, & rationa-
bilis causa, maxime in contemptum Epis-
copi cessauerint à diuinis; Episcopus nihilo-
minus, si voluerit, celebret in Ecclesia eadem;
& Metropolitanus ad querelam ipsius, tam-
quam super hoc delegatus à nobis, taliter eos
per censuram Ecclesiasticam, cognita veritate,
castiget, quod penæ metum talia de cætero
non præsumant. *Innoc. iij. in concil. general.
Lateranen. 7.*

CAP. II.

Sententiam cessationis à diuinis à Decano
Alkifiodorensi contra Episcopum latam te-
uocat. *Innoc. iij. in epist. ad Episcopum Cantuarien.
& Archidiacon. Trecon.*

CAP. III.

Perlatum est ad nos, quod inter heredes,
Ecclesiarum in rebus propriis constitutæ diuidan-
tur; & tanta per eandem diuisionem similitas
oriatur, vt vnus altaris quatuor partes fiant,
& singulæ partes singulos habeant presbyte-
ros. Vnde nobis visum est, quod huiusmodi
Ecclesiarum inter heredes diuidi non debeant.
& si in contentionem venerint, & similitates
inter eos surrexerint, per quas sacerdos suo
ibi officio canonice fungi non possit, præci-
piatur ab Episcopo ciuitatis, vt nullo modo
ibi missarum solemnia celebrentur, donec
illi ad concordiam redeant, &c. *Cabrianen. sub
Carolo cap. 26. Burch. lib. 3. c. 42. in op. 3. c. 46. de-
creti.*

CAP. IV.

Quæcumque ecclesia à compluribus cohe-
redibus sit obfessa, concordia vnanimitate vn-
dique procuretur, ne propter aliquas disce-
pationes seruitium Dei minuatur, & cura
populi irreligiose agatur. Si vero contingat
pro ea cōparticipes dissidere, & sub vno pres-
bytero nolle eam procurare, & propterea iur-
gia, & contentiones tam inter ipsos, quam
inter clericos incipiant frequentare; quia iux-
ta Apostolum seruos Dei non oportet litigare:
Episcopus tollat inde reliquias, & sub ma-
gna cura honorifice colloceat eas, atque eius-
dem ecclesiarum claudat ostia, & sub sigillo con-
signet ea, vt sacrum ministerium nullus oc-
lebre in ea, antequam concordia vnanimitate
vnum omnes eligant presbyterum, &c. *Tri-
burien. ca. 32. Burch. lib. 3. c. 224. in op. 3. cap. 283.
decr.*

Vide Callist. i. c. Eos qui. Eug. iij. c. Sanctimonian-
les, & c. Si quis. Alex. iij. c. Regem. Innoc. iij. c. Res-
ponso. Pictaun. c. Decretis. titulis præcedentis.

*De appd.
c. 55. ap.
Greg. ix.
c. 10. 3.
col. c. 13.*

*De intro
patron. c.
1. ap. Gr.
ix. c. 10
1. collect.*

ibid. c. 2.

*2. Tim.
2.*

*† myste-
rium f.*

LIBER XXXIX.

De Depositione, priuatione officij, & beneficij.

De numero Episcoporum, qui damnatorum depositioni, aut depositionum restitutioni interesse debent.

Tit. I.

CAPVT I.

Vod scripsistis, non eum posse pauciore numero Episcoporum restitui, quam depositus fuerat: non ita est: nec hæc regula orthodoxorum sanctæ Ecclesiæ est Episcoporum, sed

Artianorum; sociorum videlicet vestrorum, hæc adiuentio ad perditionem orthodoxorum Episcoporum contexta est. Nam ut nobis à veracibus est testibus relatum, quando *Dist. 17.* Antiochiæ pro damnatione fidei de confub-
6. 2. Regia. stantialitate prolata, fuistis congregati, odio prædicti Athanasij, hanc regulam protulistis, quæ nullas habet vires, nec habere poterit. Quoniam nec ab orthodoxis Episcopis hoc concilium actum est, nec Romanæ Ecclesiæ legatio interfuit. *1. 1. epist. 2. f. 29. vide Amiceb. c. 12. & de clericis depositis, qui non possunt restitui. c. Si quis à suo. Ansel. lib. 2. c. 47.*

CAP. II.

15. q. 7. r. Veteres synodi statuunt, ut si quis Episcop-
4. Felix. pus accusetur, & non possint plures Episcopi
en. q. 8. c. conuenire, ne in reatu diu maneat, à duode-
66. cim Episcopis audiatur (*extra synodum L.*) presbyter à sex Episcopis, & à suo Episcopo, diaconus à tribus. *Carib. cap. 12. G. Carib. 1. cap. 10. L. Tripolitanus presbyter à quinque Episcopis, diaconus à tribus, presidente Episcopo proprio. Carib. c. 14. G. Corpus canon. Carib. cap. 12. & 14. Tribur. cap. 10. Tullen. post epist. synod. refert. Carib. c. 12. & Burc. J. 1. c. 149. 1. no par. 5. c. 262. decret. Ansel. 1. 3. c. 42. sine inscriptione. Capit. 1. 6. c. 135.*

CAP. III.

15. q. 7. c. Episcopus presbyterum iniuste deiecit, &
3. & ult. innocentem condemnauit. Nos ordini suo eum restituentes decreuimus, ut iuxta presbitorum parum decretum synodali sententia nullus Episcopus sine concilij examine, deicere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat, &c. Episcopus enim sacerdotibus, ac ministris solus honorem dare potest, auferre solus non potest. Si enim dominus li-

bertatem seruo dedit, eam adimete postea non potest, nisi publice apud prætorem accuset. *Hispalen. 1. 4. c. 6.*

CAP. IV.

Placuit, ut nullus Episcoporum presbyterum, vel diaconum, vel Archimandritam in dispendio honoris condemnare præsumat, absque huius venerandæ sedis consulto. Si quis post hæc prohibita, temerarius usurpare temptauerit, non erit ambiguus de sui honoris periculo. *Forinl. c. 7.*

CAP. V.

Statutum est in hac sancta, & vniuersali synodo, ut nullus Episcopus deponatur, nisi à duodecim Episcopis, presbyter à sex, diaconus à tribus. *Tribur. c. 10.*

De vestibus, quibus clerici nudantur, cum deponuntur; & quibus induuntur, cum post depositionem ad pristinum dignitatis gradum restituantur. Tit. II.

CAPVT I.

DE Macario Patriarcha Antiocheno hæretico Monothelita, qui cum à synodo deponeretur, nudatus fuit pallio. *Id. syn. vi. gen. CP. act. viij. post med.*

CAP. II.

Episcopi depositi, cum restituebantur, accipiebant superhumeralia; presbyteri, & diaconi oraria. *Syn. viij. gen. sub Hadr. 1. act. 2. post medium.*

CAP. III.

Cum depositus restituitur à synodo, recipit Episcopus orarium, annulum, & baculum. *1. q. 3. c. 65. Epist. presbyter orarium, & patenam: diaconus cupis orarium, & albam: subdiaconus patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus recipiunt, quæ tum ordinarentur, perceptorant. Tolet. 1. 4. c. 17. Burc. lib. 2. c. 192. 1. no lib. 3. 111. 7. c. 5. panor. & par. c. 367. & par. 6. c. 237. decreti. Anselm. lib. 3. c. 17.*

CAP. IV.

Quando Episcopus, presbyterum deponuerit, sic agat: lubeat cum prius indui omnibus sacerdotalibus indumentis, deinde manu sua auferat manipulum, deinde casulam, deinde mediam stolam de collo reflectat, & inter scapulas sub latere dextero, & depositus est à presbyteratu, & diaconatu. *1. c. 1. 1. 2. post med.*

Pontificis Max. est deponere Episcopos.
Tit. III.

Vide lib. j. tit. xiv. quibus adde.

CAP. VNIC.

Quod absentes Papa possit deponere:
Quod absque synodali conuentu possit
Romanus Pontifex Episcopos deponere, &
reconciliare. *Greg. viij. lib. 2. c. 28. in distato.*

Pontifex Maximus potest restituere E-
piscopos, quos synodus deposuit.
Tit. IV.

Vide lib. j. tit. ix. quibus adde.

CAP. VI.

Depositus iudicio Episcoporum Prouin-
ciae si velit iterum se defendere (*Roma
L.*) non alter in eius sede substituitur, donec
Rom. Episcopus definierit causam. *Sardien.
c. 4. G. 5. L. vid. Nicen. c. 19. apud Iul.*

CAP. II.

Si quis Episcopus accusetur, & Episcopi eius
Prouinciae moneant eum à gradu suo, & is ap-
pellans ad Rom. Ecclesiam Episcopum confu-
giat, & vel ab eo audiri: si iustum purauerit
renouari examen eius causae, scilicet Episcopis
vicinis, vt hi diligenter singula videant, &
iuxta fidelem veritatem decernant. si vero is,
qui renouari causam suam petit, impetret à
Romano Pontifice, vt presbyteros à latere
suo mittat, in eius voluntate erit, an mittere
velit qui eum Episcopis iudicent, ex eius au-
dientia, qui eos misit: si vero sufficere credat
ad causas cognitionem Episcopos: fiat, quod
sapientissimo eius iudicio videatur. *Sardien. c. 5.
G. 7. L. vide Nicen. apud Zosimum Carib. vi. c. 3. L.
& antecanon. Carib. Greg. Nicen. c. xix. apud Iu-
lium. Ennod. pro Symmach. Iul. par. 5. cap. 27. de cr.
Ansel. lib. 2. c. 57.*

CAP. III.

Si quis Episcopus iudicio Prouinciali de-
positus fuerit, Romanum Papam, si placet,
rursus appellat, & ipse, si videtur, reparet iu-
dicia in opulatione damnati. *Ennod. pro Sym-
mach. Sard. cap. 5. Iul. par. 5. cap. 27. de cr. Ansel. lib. 2.
cap. 57.*

Contra haereticos, & qui nomen Christi
negant. Tit. V.

CAP. VII.

Quicumque ex lapsis per ignorantiam oc-
dinati sunt, aut etiam sciencibus, qui oc-
dinauerunt, non praediciant regulae Eccle-
siae: nam cum primum compertum fuerit,
deponantur. *Nicen. c. 10.*

CAP. II.

Cletici, qui Nestorij, aut Celestij opiniones
sequuntur, sint depositi. *Ephes. c. 4.*

CAP. III.

De Nestorij depositione. *Synod. Ephesina in
actis.*

CAP. IV.

De haereticis Messalianis, & Enthusiastis,
qui si resipiscere nolunt, deponuntur, & ex-
communicantur. *Vide concil. Ephes. in def. con-
tra Eucletas, quam refert. viij. synod. act. 1. post
princip.*

CAP. V.

De depositione Eutychis haeretici, *Vide sy-
nod. CP. sub Flauiano apud syn. Chalced. act. 2. ante
med. qua in eadem syn. confirmatur.* De depositione
Dioscori haeretici Eutychiani. *vide synod.
Chalc. act. 3.*

CAP. VI.

De Anthimo Eutychiano deposito à sy-
nodo CP. V. sub Menna, qui prius depositus
fuerat ab Agapeto Pont. Max. *Vide eand. syn.
v. act. 4. in fin.*

CAP. VII.

De depositione Macarii Patriarchae Antio-
cheni haeretici Monothelitarum. *Vide synod. viij.
gen. CP. act. 8. post med. vide item act. 15. eiusdem
syn. in fin. in qua deponitur Polychronius eiusdem
haeresis sectator.*

CAP. VIII.

De depositione Petri Fullonis: *Vide Felice.
iij. in synod. in epist. 1. ad eundem Petrum, cuius ini-
tium est. Quoniam, & in epist. ad Zenonem Imper-
atorem incipit. Conuenit.*

CAP. IX.

Episcopus, aut presbyter iuxta Domini con-
stitutionem non baptizans in Parre, & Filio, &
& Spiritu sancto; sed in tribus sine principio,
vel tribus Spiritibus sanctis, deponatur. *Ap.
cap. 49.*

CAP. X.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, lai-
cus nuptiis, carne, & vino non abstinentis,
sed abominationis causa abstinentis, &c. de-
ponatur: & ab Ecclesia abiciatur. *Apoll.
cap. 51.*

CAP. XI.

Si Episcopus, presbyter, diaconus diebus
festis non suscipiat carnem, & vinum; abomi-
nationis, non abstinentiae causa, deponatur,
quasi cauteriatam habens conscientiam, &
causa scandalis multis sit. *Apoll. c. 53.*

CAP. XII.

Si clericus ob merum humanum, vt Iudaei,
Graeci, vel haeretici, negauerit nomen Christi,
abiciatur: si vero nomen clericus, deponatur,
post penitentiam veto, vt laicus recipiatur.
Apoll. c. 62.

CAP. XIII.

Inueniuntur clerici quidam haeticorum
sensui consonantes, & intra ipsa Carholico-
rum viscera assertionibus suis haeticorum
partes adiuuantes: in quibus deturbandis, si

fiatet meus Anatolius, cum nimis benigne parcat, segnior inuenitur. Dignamini pro fide vestra, etiam istam Ecclesiam præstare medicinam, ut tales non solum ab ordine clericatus, sed etiam vrbis habitatione pellantur. *Leo ep. 73. ad Leonem Imperat. in fin.*

CAP. XIV.

Dis. 30. c. ult. 10. 60. Presbyteri, & diaconi, qui carnibus, ut malis, abstinent, neque olera abominationis causa cum carne cocta comedunt, cessent ab ordina suo. *Ancy. c. 14. Marc. Brac. c. 59. Burch. lib. 13. c. 15. luo par. 4. c. 48. decr.*

CAP. XV.

Ab hæresi venientes non ordinantur, ordinati deponantur. *Elip. c. 51.*

CAP. XVI.

De Euphrata Colonicnsi Episcopo depositio in Concilio Agrippinensi: quia Christum Deum esse negabat. *Vide syno. Agrip.*

CAP. XVII.

Dis. 31. c. 5. Qui non promoueanur ad sacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. Qui in hæresim lapsi sunt, vel qui in hæresi baptizati, aut rebaptizati esse noscuntur, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare conderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tol. xv. c. 18.*

CAP. XVIII.

Qui in hymno, ubi ter sanctus dicitur, addiderit crucifixus pro nobis, & anathematizatur, & ab antiquis hæreticis est declaratus. Nos eum, si clericus sit, nudari Ecclesiastica dignitate, si laicus, vel monachus, excommunicari iubemus. *Trulic. 82.*

CAP. XIX.

Si clerici lapsi fuerint, licet postea pugnaverint, amittunt clerici officium, sed communionem retinent. *Petrus Archiepiscopus Alexan. & marty. in seim. de penit. c. 10.*

CAP. XX.

Quod aduersus clericos statutum est, canones indefinitè ediderunt, vnum in iis, qui lapsi sunt, supplicium decerni iubentes, à ministerio scilicet monitionem: siue sint in gradu, siue etiam in ministerio, quod non impositis manibus datur, petseuerent. *Basil. ad Amphibol. c. 51. vide c. 32.*

Depositiones contra fautores hæreticorum. Tit. VI.

Vid. lib. xj. tit. xxij. lib. xxxvij. tit. ix. quibus adde.

CAP. I.

Si Metropolitanus provincie deficit à sano generali concilio, & adiunxit se apostatarum cœtui (*loquitur de Nestorianis*) vel in posterum se adiunxerit, aut cum Celestio senserit, aut in illius sententiam transierit, is

contra Episcopos Provincie nullo modo aliquid agere, efficere poterit, cum iam dehinc ex omni Ecclesiastica communione conculcatus fuerit, & ob id nullam potestatem, aut ius agendi quidquam habeat. Quin etiam ipsi provinciales Episcopi, item finitimis, & vndique vicinis Metropolitanis, qui recte sentientis Ecclesie partes sequuntur, obnoxius erit, ut etiam penitus ubique excidat à gradu Episcopali. *Ephes. c. 1.*

CAP. II.

Si aliqui provinciales Episcopi se cum apostatis coniunxerunt, vel posteaquam confesserunt in depositionem Nestorij, recurserunt ad cœtum apostatarum, his prioribus ubique ex decreto sancti concilij sacerdotium abrogator, de gradu quoque eiciuntur. *Ephes. c. 2.*

CAP. III.

Si qui ex clericis defecerint, & ausi fuerint, vel priuatim, vel publice Nestorij, Celestij sequi opiniones, ut i) quoque depositi sint, sacrum concilium æquum esse iudicauit. *Ephes. cap. 4.*

CAP. IV.

Episcopi, siue presbyteri, qui talibus (*hæreticis*) fortiter non resisterint, officij sui priuatione multentur, donec misericordiam A. T. celestij postolicæ sedis obtineant. *Alexan. 19. in const. c. 1. c. ult. in fin.*

CAP. V.

Si quis Episcopus super expurgando de sua diocesi hæreticæ prauitatis fermento negligens fuerit, vel remissus, cum id certis indicij apparuerit, ab Episcopali officio deponatur, & in loco ipsius alter substituarur idoneus, &c. *Ibid. in conc. gener. Lateranen. c. 3.*

CAP. VI.

Habecum his hæreticis, quos libenter amplectis, portionem (*loquitur cum Acacio Episcopo CP.*) ex sententia præfati, quam per tuæ tibi direximus Ecclesie defensorum, sacerdotali honore, & communionem Catholica, nec non etiam à fidelium numero segregatus, sublatum tibi nomen, & manus ministerij sacerdotalis agnosce, sancti Spiritus iudicio, & Apostolica auctoritate damnatus. *Felix iij. cum lxxvij. Episcopis ad Acacium CP.*

CAP. VII.

Episcopus, aut presbyter, qui hæreticorum baptismam, aut sacrificium admittit, deponatur. Quid enim Christo cum Belial? quid fidelibus cum infidelibus? *Apost. c. 46.*

CAP. VIII.

Episcopus, aut presbyter vere baptizatum, baptizans, vel ab impiis tinctum non baptizans deponatur, vti crucis, & mortis Domini scindam irrisor, & quibonon à falsis sacerdotibus non discernit. *Apost. c. 47. Burch. lib. 4. c. 56. luo par. 1. cap. 250. decr.*

CAP. IX.

Si quis falsas scripturas impiorum, ut sancta, in Ecclesia publicauerit in pestem populi, & cleri, deponatur. *Apost. c. 60.*

CAP. X.

Amitat Episcopatum, qui falso dixerit, Donatistas communicasse, cum sciat non communicasse. *Carib. c. 225. G. Mileu. c. 25. L.*

CAP. XI.

Quicumque in clero cibo carnum non vultur, pro amputanda suspicione Priscillianæ hæresis, vel olera cocta cum carnisbutantum præstare cogantur. Quod si contempserint, &c. necesse est huiusmodi excommunicatos ab officio omnino remoueri. *Brac. c. 32. Mart. Brac. c. 59. vide Ancyr. c. 14.*

Contra clericos, qui seruant ceremonias Iudeorum, & gentilium, vel eis fauent. Tit. VII.

Vide lib. xij. tit. xj. quibus adde.

CAPVT I.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui festa mote gentili facit, &c. *Trull. c. 62 & 65.*

CAP. II.

Si forsitan Episcopus, aut presbyter, seu etiam iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifestissimum, ac probatissimum cuiuspiam sacri legij facinus prænotens (*loquitur de eis, qui idola colunt, fontesque, & arbores venerantur*) hæc ardenti voto emendare neglexerit, loci sui dignitate priuatus, anni vnus spatium erit sub penitentia constitutus, loco suo in postmodum rediturus, &c. *Tolet. xvj. c. 2.*

Depositiones contra schismaticos.

Tit. VIII.

Vide lib. xj. tit. lxv. lib. xxxvj. tit. xij. quibus adde.

CAPVT I.

11. q. 1. c. 11. Censuratum & c. Signi 24.

Coniurationis, vel collegij etimen, etiam ab externis legibus prohibetur, multo magis in Ecclesia Dei prohiberi oportet. Si clerici, vel monachi inueniantur id facere, atque aduersus Episcopos vel clericos ita conspirare, cadant ab omni suo gradu. *Chalc. c. 18. Trull. c. 34. Form. c. 74. Tulien. poss. epist. synod. Capitul. lib. 1. cap. 29. Raban. c. 19. de penit. Burch. lib. 10. c. 68. In par. 12. c. 87. decr. Ansel. lib. 8. c. 16.*

CAP. II.

Contra Episcopos, presbyteros, diaconos, subdiaconos magnæ Ecclesiæ consecratos à Methodio, & Ignatio Patricius, qui postea

adhæserunt Photio (*schismatico*) ut deponant, & omnino sacerdotali operatione priuati, quemadmodum non multum ante beatissimus Papa Nicolaus iudicauit, & nequaquam tales in sacerdotij catalogo recipiantur, etiam si ex hoc conuerti voluerint, nisi in perceptione sanctificationum, &c. *Synod. viij. gener. sub Iadr. ij. c. 25.*

CAP. III.

Laici, qui alterius diocesis presbyterum Ecclesiæ cuiuscumque sua potestate insituerint, non præbente consensu Episcopo, cuius parrochia videtur existere, à fidelium communione separentur. Presbyteri vero, qui talium subreptione recipiuntur, & admoniti ab Episcopo, vel missio eius, recedere de alterius Ecclesiæ noluerint: proprii officij gradum amittant. Nam si & presbyter sua audacia Ecclesiæ ad alterum pertinentem Episcopum inuadere temptauerit, & contra prohibentem Episcopum, à tali præsumptione non compescuerit Episcopus, similem omnino subeat violationem. *Leo. in synod. Rom. c. 41.*

CAP. IV.

Si presbyter contemnens Episcopum separatim colligat (*plibem*) & aliud altare etigat, nil habens, in quo accuset Episcopum in religione, & iustitia, deponatur ut ambitiosus, & quasi tyrannus: item ceteri clerici, & qui cum eo consentiunt: laici vero excommunicentur. Sed prius Episcopi admonitio ter præcedat. *Apost. c. 31. G. 32. L. vide Antist. c. 5.*

CAP. V.

Conspirantes clericos honore, quo vtuntur * cadere, ceteros communione priuari, & ab Ecclesiâ extorres fieri, omnesque infames esse, tam facientes, quam consentientes antecessores nostri insenserunt. *Callist. epist. 2. in princ. Burch. lib. 10. c. 64. In par. 6. c. 246 & par. 12. c. 85. decr.*

CAP. VI.

Si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eoque criminari voluerit, aut conspirator fuerit, mox ante examinatorum iudicium, submotus à clero, eum tradatur, cui diebus vitæ suæ omnibus deseruiat, & infamis absque vlla restitutionis spe permaneat. *Fabian. epist. 2. ante fin. Greg. viij. lib. 7. epist. 2. Denys. c. 4. Ansel. lib. 7. c. 159. Tarras. lib. 2. c. 23.*

CAP. VII.

Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus: quia infamis effectus est: & à gradu debet recedere, aut eum traditurus sit. *Steph. epist. 2. ante med. Greg. viij. lib. 7. epist. 2. Denys. c. 4.*

CAP. VIII.

De depositione Vigili, qui viuentis Siluerio ad Apostolicam sedem concedit. *Siluerius epist. 2. ad Vigilum in med.*

CAP.

CAP. IX.

Si qui Episcopi constituti, nō recipiuntur in illa parochia, in qua nominati sunt, & in alias parochias veniant, & vini infertant ordinatus, & contra eos seditiones moueant, excommunicentur: si velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honor: sed si cum Episcopi ibi ordinatus cōtendant, auferatur ab eis honor presbyteratus, & sint eiekti. *Ancy. c. 18. Mart. Brac. c. 12. Burch. lib. 1. c. 16. Iuo. par. 5. c. 147. dist.*

CAP. X.

7. 9. 1. 6. Si quis presbyter, vel diaconus contemnens
24. suum Episcopum (pareat se ab Ecclesia, & altare erigat, & vocati Episcopo non obediat, etsi semel, atque iterum cum vocauerit, deponatur; & ministerium non tangat, neq. honorem repetat. Si superleuerit, & cumleuetur, per extraneas potestates, vt seditionis cœcitate. *Ambrase. c. 5. vide Apst. 1. G. 32. L. Chalc. alio. c. 4. vide Chalc. c. 20. Anasifera. c. 71.*

Cap. XI

Si qui clerici, vel monachi reperti fuerint
coniurantes, aut conspirantes, aut infidias po-
nentes Episcopis, aut clericis, gradu proprio
penitus abiciantur. *Form. c. 74.*

Depositiones contra blasphemos, periur-
ros, & qui fidem datam non ser-
uant. Tit. IX.

Vide lib. xxxiv. tit. vi. & vij. par. ij. lib.
xxxvij. tit. xix.

Depositiones contra clericos supersticiosos. Tit. X.

CAPVT I.

16. 9. f. **E** piscopus, presbyter, diaconus, clericus
magos, aruspices, &c. confensuli, ab hono-
re dignitatis suæ depositus, monasterij cen-
suram excipiat, ibique perpetuæ penitentię de-
ditus, scelus admissum sacrilegij soluat. *Tol-
san. iv. c. 12. Raban. cap. 13. de penitent. Borch. lib.*
10. cap. 48. Ino lib. 3. tit. 15. cap. 3. & lib. 8. tit. 5.
c. 4. panor. & par. 11. cap. 5. 73. decr. Aufel. lib. 11.
cap. 121.

Depositiones contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizantur, & qui in conferendo baptismo Ecclesiae ritum negligunt. Tit. XI.

*Vide lib. xxij. tit. xxvi. & seq. lib. xxxvij.
tit. xv. quibus adde:*

CAPVT I.

10. *Qui in quibus*
DE suo ordine, & communione widebitur
 fette iudicium, quisquis hoc violauerit
 Tom. 3.

infirmum (prohibetur hoc canone rebus
autibus rebus...?) rebus...?) qui
non remouetur cui, quem ex eius tunc ad
ministerium clericale obre; nullo cognouerit.
Felix II. in syn. h. m. d. 3. Ruch. lib. 4. cap. 99.
Lucas. 1. ap. 191.

CAP. II.

Episcopus, aut p[re]dicat no[n] peragens tres
 immersiones vnius mysterij, sed vnicam in
 mortem Domini, deponatur, non enim dixit
 Dominus: in mortem meam baptizare, sed e[ss]e
 te docete omnes gentes, baptizantes eos in
 nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. *De conse-*
d. q. cap.
figuris.
 79.
Mar. 28
Ap[osto]l. cap. 50. Barth. lib. 4. cap. 23. 1. sol. 1. tit. 2. cap.
51. pan. & par. 1. cap. 128. deit. Casar. lib. 12.
 cap. 41.

CAP. III.

Deponatur clericus, qui sine licentia Episcopi intra domum in oratoria domo sacrificat, vel baptizat. *Trull. c. 31. Vide 2. mod. c. 37. G. 58. l. c. 31. c. 9. l.*

CAP. IV.

Intra priuatas eedes baptisma non preestetur,
qui contra fecerit, si clericus est, deponatur.
Trinit. cap. 59.

Depositiones contra eos, qui in Missæ
sacrificio, aut in horis canonicis Ec-
clesiæ ritum non servant.

Tit. XII.

CAPVT I

Nullus presbyter missas celebrare p[er]su-
mat, nisi in sacrat[is] ab Ep[iscop]o locis, qui
sui particeps de c[etero] voluerit esse sacerdo-
tis. *Schoest. in syn. Rom. c. lxviii. Ep[iscop]orum. Ca-
pit. lib. 6. cap. 198. Amstel. lib. 7. cap. 125. Tarac. lib.
lib. 3. cap. 89.* *De conse-
d. 1. s. 14.*

Cap. 116

Si Episcopus, vel presbyter obtulerit in sacrificio mel, lac, vel pro vino siceram confecta (*siceram, & confecta quædam L.*) aut aues, aut animalia, aut legumina, deponatur. *Apoc. x.*

C. A. P. III.

Si presbyter inconsulto Episcopo * agenda * id est, ^{Moffam.}
In quolibet loco celebret, ipse honori suo con-
trarius existit. *Cartb. ij. c. 9.*

Cap. IV.

Si quis non ieiunus Missas celebret, dignitatem amittat honoris. *Matthe. 23. 6.*

CAP. V.

Quisquis sacerdotum, vel subiacentium clericorum orationem Dominicam quotidie in publico, aut in privato officio præterierit, propter superbiam iudicatus, ordinis sui honore priuetur. *Tolet. iv. cap. 9. in fine.*

CAP. VI.

Episcopus, presbyter: diaconus, clericus;
qui alleluia in quadragesima, vel Kalendis Ian-
nuar. dixerit, ordinis officio carere cogatur, &
V

communione eiusdem palchz priuatur. *Tolet. iv. cap. 10.*

CAP. VII.

Presbyter, qui non ieiunus, sed quocumque cibo prælumpto oblationem consecrauerit in altari, continuo ab officio suo priuatur, à proprio deponatur Episcopo. *Brac. 2. c. 10.*

CAP. VIII.

Vide de consecr. d. 2. Didac. cum. c. 6. De conse. d. 1. c. 10. r. 1. c. 35. sacri. cum. Deponatur clericus, qui aliud offert, quam est constitutum, ne uuas quidem. *Trullen. cap. 28.*

CAP. IX.

In domibus oratorii intra xdes clerici neque ministrant, neque baptizent sine licentia Episcopi eius loci: qui non seruauerit, deponatur. *Trull. c. 31.*

CAP. X.

Si Episcopus, aut presbyter non iuxta traditum ab Apostolis ordinem, vinum aqua mistum obtulerit, deponatur. *Trull. c. 32.*

CAP. XI.

26. q. 5. w. 19. Quicumque sacerdotum, vel ministrorum deinceps causa cuiuslibet doloris, vel amaritudinis per mortus, aut altare diuinum vestibus sacris exuere prælumpserit, aut qualibet alia lugubri veste acinxerit, seu etiam si consueta luminarium sacrorum obsequia de templo Domini subtraxerit, vel extingui preceperit, aut quodcumque lugubritatis in templo Dei induxerit: atque, quod peius est, occasionem nutierit, vnde de templis Domini aut officia consueta desint, aut oblatio singularis sacrificij videatur in aliquo defraudari, si eum antea veræ penitudinis coram Metropolitano satisfactio non purgauerit, ignobilitati perpetuz mancipatus, & loci sui dignitate se nouerit, & honore priuari illis personis ab hac vltione separatis, quæ aut contaminationem sacrorum ordinum, vel subuersionem sanctæ fidei merentes, aut hostilitatem, vel obsidionem perferentes, seu etiam diuinorum iudiciorum sententiam merentes, talia fecisse contigerit. *Tolet. xij. c. 71.*

CAP. XII.

26. q. 5. cap. 15. quæ. 9. Plerique sacerdotum Missam pro reque defunctorum promulgatam fallaci voto pro viuis student celebrare hominibus, non ob aliud, nisi vt is, pro quo ipsum offertur sacrificium, ipsius sacrosancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurrat periculum, &c. Ob id nostra elegit vnanimitas, vt si quis sacerdotum deinceps talia perpetrasse fuerit deprehensus, à proprij deponatur ordinis gradu, &c. *Tolet. xvij. c. 5.*

CAP. XIII.

Plerique presbyteri, neglectis basilicis Deo dicatis, in domibus, & hortis missarum celebrationes facere prælumpunt, &c. Si quis presbyterorum ab hinc, excepto quando in itinere pergitur, & locus basilicæ procul est, & id in altari ab Episcopo consecratis fieri necessitas compellit, Missarum celebrationes in huiusmodi illicitis locis facere attemptaue-

rit, dignum est, vt gradus sui periculum incurrat, &c. Presbyteri, qui, inconsultis Episcopis suis, altaria in talibus locis erigere prælumpunt iuxta censuram canonicam gradus sui periculum incurere merentur. *Parisi. sub Ludou. & Leb. lib. 1. c. 47.*

Depositiones contra sacerdotes, qui in administratione sacramenti pœnitentiz grauitur peccant.

Tit. XIII.

CAPVT I.

6. 12. de pœnitent. Greg. ix. c. 2. eod. tit. in 4. c. 12. **Q**ui peccatum in pœnitentia iudicio si-
bi detectum prælumpserit reuelare, non solum à sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arcum monasterium detrudendum. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 21.*

CAP. II.

Placuit, vt deinceps nulli sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri sacerdotum ad pœnitentiam suscipere sine eius consensu, cui se prius commisit, nisi per ignorantiam illius, cui pœnitens prius confessus est. Qui vero contra hæc statuta facere temptauerit, gradus sui ordinis periculo subiacebit. *Hibern. sub Leone iij.*

Depositiones contra clericos, qui non venerant res sanctas.

Tit. XIV.

Vide lib. xvij. tit. v. lib. xxxiv. tit. ix. par. 1.

Depositiones contra simoniacos.

Tit. XV.

Vide lib. xxxiv. tit. viij. lib. xxxvij. tit. xx. quibus adde.

CAPVT I.

1. q. 3. c. 1. 1. q. 3. c. 1. Saluator 8. **S**i quis Episcopus per pecuniam ordinauerit Episcopum, Chorepiscopum, presbyterum, diaconum, clericum, vel constituerit œconomum, defensorem, paramonarium, vel alium ex canone, conuictus de suo gradu periclitetur: ordinatus nihil consequatur: mediator clericus cadat à gradu suo; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced. c. 2. refertur. Nica. ij. cap. 5. Brac. iij. c. 7. Parisi. sub Ludou. lib. 1. c. 11. Nannet. c. 7. Capitul. lib. 1. c. 19. Barb. lib. 1. c. 112. 1. uol. 3. tit. 9. c. 3. panor. & par. c. 118. decret. Casar. lib. 4. c. 21. Ansel. lib. 6. c. 83.*

CAP. II.

Qui donatione auri ordinauerunt, in Ecclesia vitimum gradum habeant sui ordinis; si perseuerant, pœnis suis cottigantur: ser-

ueturque canon Apostolorum, vt si quis ob pecunias fiat Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, deponatur & is. & qui ordinat, &c. *Nican. g. c. 5. Capit. lib. 1. c. 19.*

CAP. III.

Episcopus, Præpositus, clericus vel cesset à simonia in datione ordinum, vel susceptione monachorum, vel deponatur, &c. *Nican. 1. cap. 19.*

CAP. IV.

Ne praelat. vici. suas. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect. Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas sub annuo pretio constituuntur, &c. Id vltius fieri, districtius prohibemus. Quod si quis fecerit, remoueatursi clerico. *Alexan. 1. in conc. Trum. cap. 7.*

CAP. V.

De stat. monach. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect. Monachi non pretio recipiuntur in monasterio, &c. Si quis autem exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros ordines non ascendat, is autem, qui acceperit, officij sui priuationem multetur, &c. Prioratus quoque, siue Obedientie pretij datione nulla tradantur: alioquin & dantes, & accipientes à ministerio fiant ecclesiastico alieni. *Alex. 1. in conc. Later. cap. 10.*

CAP. VI.

Ne praelat. vici. suas. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect. In quibusdam partibus sub pretio statuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniaz quantitate Episcopalem iurisdictionem exercent. Statuimus, vt qui de cætero id præsumpserit, officio suo priuetur, & Episcopus conferendi hoc officium potestatem amittat. *Alexan. 1. in conc. Later. c. 15.*

CAP. VII.

o. 1. de magist. Greg. ix. & in 1. collect. Pro licentia docendi nullus omnino pretiū exigit, &c. Qui vero contra hoc venire præsumpserit, à beneficio ecclesiastico fiat alienus. *Alex. 1. in conc. Later. c. 18.*

CAP. VIII.

Cauere oportet vnumquemque sacerdotum, ne præmiis videatur consecrari vt non exemplo Simonis magi in condemnationem, & laqueum incidat diaboli: quia tam factus, quam etiam faciens honore adepto debite sunt condemnandi, sicut Chalcedon. aliorumque patrum habetur concilio. *Engen. g. in syn. Roman. & Leo 1. cap. 2.*

CAP. IX.

1. g. 1. c. 110. 1. g. 1. c. de cætero. 109. Erga simoniacos nullam misericordiam in dignitate seruanda habendū esse decernimus, &c. ac deponendos esse Apostolica auctoritate sancimus, &c. Si quis huic in posterum ab eo, quem simoniacus esse non dubitat, se consecrari permiserit, & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat: sed vterque depositus poenitentiam agat, & priuatus à propria dignitate persistat. *Niccol. 1. in syn. Rom. c. 11. Episcoporum. ante fin. Denisd. c. 2. 1. no lib. 3. tit. 9. c. 9. paner. & par. 5. c. 79. de cr. Casar. lib. 4. c. 14. & 15. Tarras. lib. 1. c. 52. & lib. 6. cap. 23.*

CAP. X.

1. g. 1. c. 124. Nullus Episcopus grauiamen, seu seruile seruitium ex vsu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat: vel interdictionem sacerdotale officium pretio interueniente restituat. Quod si fecerit, officij sui periculum subeat. *Greg. viij. in syn. Roma. anni 6. c. 10. Tarras. lib. 5. c. 54.*

CAP. XI.

1. g. 1. c. 10. Sanctorum patrum exemplum sequentes, & officij nostri debito innouantes ordinari quinquam per pecuniam in ecclesia Dei vel promoueri, auctoritate sedis Apostolicæ modis omnibus prohibemus. Siquis vero in ecclesia ordinationem, vel promotionem taliter acquisierit, acquisita prorsus careat dignitate. *Cassib. 1. in conc. Rom. c. 1.*

CAP. XII.

1. g. 1. c. 11. Statuimus, vt si quis simoniace ordinatus fuerit, ab officio omnino cadat, quod illicite vsurpauit. Vel si quis præbendam, seu decanatum, vel prioratum, vel diaconatum, aut honorem, vel promotionem aliquam ecclesiasticam, seu quodlibet sacramentum ecclesiasticum, vt puta christum, vel oleum sanctum, consecrationem altarium, vel ecclesiarum, interueniente execrabili ardore auaritiz, per pecunias acquisiuit, honore male acquisito careat: & empror, atque venditor, & interuentor notata infamie percellantur. *Syn. Rom. sub Innoc. g. c. 1.*

CAP. XIII.

1. g. 1. c. 125. En. 11. 1. 29. G. 30. L. vide Chalced. c. 1. Nican. g. c. 5. Benri-gen. act. 2. Tarras. C. P. an epist. ad Ioan. presb. ante viij. syn. Capitul. lib. 1. cap. 19. 1. no par. 5. c. 78. de cr. & lib. 3. in 9. c. 1. paner. Casar. lib. 4. c. 20. Tarras. lib. 8. cap. 61. Si Episcopus, presbyter, diaconus, per pecuniam fiat, deponatur, & qui eos fecit, &c. *1. poss. En. 11. 1. 29. G. 30. L. vide Chalced. c. 1. Nican. g. c. 5. Benri-gen. act. 2. Tarras. C. P. an epist. ad Ioan. presb. ante viij. syn. Capitul. lib. 1. cap. 19. 1. no par. 5. c. 78. de cr. & lib. 3. in 9. c. 1. paner. Casar. lib. 4. c. 20. Tarras. lib. 8. cap. 61.*

CAP. XIV.

1. g. 1. c. 126. Baptizandis, consignandisque fidelibus prætia nulla presbyteri præstigent, &c. Nihil à prædictis exigere moliantur, &c. Quod qui prohibita deprehensi fuerint, admisisse, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri sint proprii honoris. *Gelas. epist. 1. c. 7. Burch. lib. 4. c. 71. 1. no par. 1. c. 72. & 165. de cr. Casar. lib. 4. c. 37.*

CAP. XV.

Euphemium, atque Thomam, qui pro deserenda accusatione sacros ordines acceperunt; eisdem priuatos ordinibus esse atque ita sicut sunt depositi, volumus permanere. *Gre. 1. 4. regib. epist. 50. ad Ioan. Corinth. Episc. Ansel. lib. 8. cap. 36.*

CAP. XVI.

Qui simoniace, videlicet per interuentum pecuniaz, sunt promoti, vt abique vlla spe procurationis deponantur, Apostolica censura statuimus. *Greg. viij. lib. 2. regib. epist. 62.*

CAP. XVII.

Illud fraternitatis tuæ notum esse volumus contra simoniacam hæresim in synodo confirmasse, &c. vt neque ecclesiæ vllatenus ven-

dantur, aut pro manus impositione pretium accipitur, Quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, cum à missæ celebratione, & Euangelij lectione omnibus modis remouemus. *Greg. viij. lib. 2. regiff. c. 67.*

CAP. XVIII.

Episcopum, qui per præmia ordinatus fuerit, statuimus remouendum. *Aurel. v. a. 10.*

CAP. XIX.

Si accusatus simoniacus, suscepto honoris gradu priuatur, &c. Munerum acceptiores clerici honoris amissione multentur, &c. *Tolet. viij. c. 3. Ansel. lib. 6. c. 78. Iuo par. 5. c. 83. decr.*

CAP. XX.

Cum quisque Pontificale culmen ante Domini altare petepturus accesserit, sacramenti exactione astringatur, quod pro conferenda sibi consecratione honoris, nulli personæ cuiuslibet præmij collationem vel aliquando dedisset, vel dare procurat in futurum. Sicque mundus consecrationem accipiat, aut publicatio hoc scelere, manifeste denudatus coram Ecclesia, ad honorem, quem mercari voluit, non accedat. Quos autem post prælationem per præmij ordinatos fuisse paruit, sub definitis penitentia legibus, vt vere simoniacos ab Ecclesia separandos, &c. si digna eos satisfactio penitentia commendauerit, peracto indictæ penitentia tempore, non tantum communioni, sed & loco, & totius ordinis officiis, à quibus separati fuerant, restituendi sunt. *Tolet. xj. c. 9.*

CAP. XXI.

Quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotij gradu, aut munus quodcumque, aut promissiones muneris, antequam ordinetur, acceperit, vel postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso præsumpserit munerari, siue qui dederit, siue ille, qui acceperit, iuxta sententiam Chalcedon. concilij, gradus sui periculum sustinebit. *Brac. iij. c. 7. vide Chalc. c. 2. Iuo lib. 3. tit. 9. c. 2. panor.*

CAP. XXII.

Nullus Episcopus, nec presbyter, vel Abbas, seu diaconus per præmij ad sacrum ordinem penitus accedat, quod qui fecerit, ipso honore, quem præmiis comparare præsumpserit, omnino priuetur. *Cebilon. c. 16.*

CAP. XXIII.

Ob pecuniam ordinati Episcopi, non ob vitæ qualitatē, deponantur, & quicquid ordinantur. *Trull. c. 22.*

CAP. XXIV.

Qui communionem dans percipit pecuniam, vel speciem aliquam, deponatur, vti Simonis amator. *Trull. c. 23. Iuo par. 2. c. 92. decr.*

CAP. XXV.

Quicumque presbyter per pretium Ecclesiam fuerit adeptus, omnimodo deponatur. *Turon. sub Carolo. 35. Magunt. sub Rabano c. 12. Magunt. sub Arnulfo. c. 5.*

CAP. XXVI.

Quicumque presbyter per pretium gra-

dum, & Ecclesiam acquisierit, deponatur. *Rimen. c. 21. Magunt. sub Rabano. c. 12.*

CAP. XXVII.

Sacri canones simoniacam hæresim damnant, & eos sacerdotio priuari præcipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quaerunt, &c. *Paris. sub Ludou. & Luth. lib. 1. c. 11.*

CAP. XXVIII.

Nullus quocumque munere, aut fauore corruptus, clericum alterius parochia latenter, ac furtive ad ordinationem subintroducere præsumat. Quod si fecerit, iuxta Chalcedon. decretum, is, qui ordinatus est, donum Spiritus sancti, quod furari conatus est, amittat; & qui mediator extiterit, si clericus est, proprio gradu decadat, &c. *Nannet. c. 7.*

CAP. XXIX.

Episcopus è latere suo dirigere debet sacerdotes, & alios prudentes viros, &c. qui ordinandum vitam, genus, &c. diligenter inuestigant. Ante omnia, si fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuscumque muneris cupiditate illecti, à vero deuiant, vt indignum, & minus idoneum ad sacros ordines suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari remouebitur, & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati Ecclesiastica dignitate carebunt. *Nannet. c. 11. Burcb. lib. 2. c. 1. Iuo par. 6. c. 21. decr.*

CAP. XXX.

Quidam, qui propter presbyterij gradum pecuniam dederant; & alij, qui duas uxores ante diaconatum habuerant, &c. Dictum de his in concilio est, nulla illis misericordia potest tribui, quin omnes deponantur. *Lemoicens. c. 10. 2.*

CAP. XXXI.

Quoniam in quibusdam locis Alemanie fundatores Ecclesiarum, vel heredes ipsorum, potestate sua abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obuentuum Ecclesiasticarum, in quibus obtinent ius patronatus, sibi retinentes ex pacto, repræsentant clericos ad eandem, &c. Qui cæca cupiditate ducti, taliter à patronis præsentationem receperint, officio, beneficioque priuentur, nec ad beneficium, vel adus Ecclesiasticos admittantur, nisi cum eis per sedem Apostolicam fuerit dispensatum. *Conc. habetum in Germania sub Conrad. Cardin. c. 9. & 10.*

CAP. XXXII.

Sit, & est abdicatus, & ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui se sacerdotium pecuniis acquirere posse putat, quam qui se pecuniis id præbere pollicetur, siue sit clericus, siue laicus. *Gennad. Parrarcha CP. in syno. apud Tarasium in epist. ad Adrianum*

Dist. 24.
cap. 5.
Quidam;

1. g. 1. c.
Nullus,
100.

CAP. XXXIII.

Si quis presbyter inuentus fuerit alicui electo, vel laico munera dare, aut dedisse, ut Ecclesiam alterius presbyteri succipiat: deponatur, aut agat penitentiam. *Theodulph. ad presbyteros Aurelian. cap. 16.*

Depositiones contra eos, qui nouum symbolum componunt. Tit. XVI.

Videlib. xi. tit. 1.

Depositiones contra eos, qui conferunt ordines, aut recipiunt contra leges Ecclesie. Tit. XVII.

CAPVT I.

*q. 1. 51
gms. 57*

PAulianistæ conuersi rebaptizentur, clerici eorum probabiles, rebaptizati à Catholico Episcopo, ordinentur, si in examine minus idonei reperiuntur, deponantur. Idem de diaconis, & cæteris ex clero. *Nicaea. 4. 19.*

CAP. II.

*Diss. 19.
c. ult.*

DE Maximo Cynico, & propter eum perturbatione, quæ Constantinopoli orta est, statutum est, ut neque Maximus fuisse, aut etiam putetur esse Episcopus: neque ij, qui ab eo sunt ordinati, qualemcumque gradum clericatus obineant: omnibus scilicet, quæ circa eum, vel ab eo gesta sunt, in irritum reuocatis. *CP. cap. 4. di. 6.*

CAP. III.

Si præter hanc definitionem nostram (definitionis synodus, ne laicus subisto ad Patriarchatus honorem condescenderet) quisquis ad iam factum supremum honorem prouectus extiterit, reproberetur, & ab omni sacerdotali operatione protus abiciatur, utpote qui extra canones sit promotus. *Synodus. vniuers. gener. sub H. adria. 11. c. 5.*

CAP. IV.

*Diss. 41.
c. ult.
"consecratus"*

Nullus in Episcopum, nisi canonicè electum consecret. Quod si præsumptum fuerit, consecrans, & consecrator absque recuperationis spe deponatur. *Callist. 11. in conc. Rom. c. 10.*

CAP. V.

*Diss. 36.
c. 1. & 11.*

Presbyterorum filios à sacri altaris ministeriis remouendos decernimus, nisi aut in cœnobis, aut in canonicis religiose fuerint conuersati. *Synodus. Rom. sub Innocentio. 11. c. 14. vel 15. Vrbana. 11. in concil. apud Melian. c. 14. 1. uol. 3. tit. 5. cap. 10. panor. 6. cap. 410. decret. Casar. lib. 8. cap. 34.*

CAP. VI.

Si Episcopus, sine voluntate proprii Episcopi, extra fines suos ad alias vrbes, & vicos ordinauerit, & ordinans, & ordinati deponantur. *Apoll. c. 35. G. 36. L.*

CAP. VII.

Episcopus, presbyter, diaconus, qui iterum

ordinatur, deponatur cum ordinatore, nisi cõsuerit, quod ab hæretico ordinatus sit. *Apoll. cap. 68.*

CAP. VIII.

In dato nobis libello monstratum est Modestum quandam multis criminibus inuolutum, propter quæ etiam penitentiam egisse dicitur, non solum clericum effectum, quod nõ licet, verum etiam ad Episcopatus apicem eum tendere, &c. Si vero constiterit ralem, qualem libellus affirmat, non solum ab Episcopatus ambitione, sed etiam à clericatus remoueatut officio. *Innoc. epist. 6. ad Agapitum, & alios.*

CAP. IX.

Dilectionis vestræ maturitas prouidere debet, ut tantæ usurpationi saltem nunc finis necessarius imponatur: eo videlicet constituto, ut quicumque tales (curiales, aut quis in forsensu exercitatione versatus sunt, aut milites) ordinati fuerint, cum ordinatoribus suis deponantur. *Innoc. epist. 23. c. 2. ad synod. Tolit.*

CAP. X.

Post hæc si quis aduersus formas canonum, vel ad Ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum sacerdotium veniret emptauerit, vna cum ordinatoribus suis, ipso, in quo inueniri fuerint, ordine, & honore priuentur. *Innoc. epist. 23. c. 3. ad synod. Tolit.*

CAP. XI.

Hoc specialiter, & sub prædecessoribus notis, & nuper à nobis inter dictum constat: ne quis penitus contra patrum præcepta, qui Ecclesiasticis disciplinis imbutus per ordinem non fuisset, & temporis approbatione diuinis stipendiis eruditus, nequaquam ad summum Ecclesie sacerdotium aspirare præsumeret, & non solum in eo ambitio inefficax haberetur, verum etiam in ordinatores eius, ut crearent eo ordine, quem sine ordine contra præcepta patrum crediderant præsumendum, &c. Si tunc quisquis hoc, postposita patrum, & Apostolicæ sedis auctoritate, neglexerit à nobis districtè vindicandum, ut loci fusi minime dubiset sibi non constare rationem, si hoc putat post tot prohibitiones, impune posse temptari. Contumelie enim studio fit, quicquid interdidi toties usurpatur. *Zosim. epist. 1. c. 1. in opar. 5. c. 102. decret. Ansel. lib. 6. cap. 24.*

CAP. XII.

Facilius est ut hæc dignitatem (Pontificiam) tali daudo (suerat data cuiusdam hominis seclerato) caji ipse amiserit ordinatorem, quam eam obineat ordinatum, cui conuictio sociabitur, qui sibi eum credidit largiendo pontificiũ, sociandum, qualis enim ipse sit, quisquis talem ordinauerit, ostendit. *Celsus. epist. 2. cap. 3. vide lib. iv. tit. viii.*

CAP. XIII.

Relatio nos vestræ dilectionis instruit, & gestorum series plenius intimat, Gaudennũ Ausiniensem Ecclesie sacerdotem, contra statuta canonũ, ac nostra præcepta ordinationis illicitas perpetrasse, quarum illi totam penitus

aufert præcipimus potestatem, &c. ita vti, qui illicitè ab eodem sunt prouecti, ab Ecclesiasticis ministerijs sint remoti. *Simplis. epist. 3. Burchard. lib. 1. cap. 110. Ino par. 5. cap. 212. decret.*

CAP. XIV.

Dist. 54. generalis. e. 13. Si Episcopus seruum inuito domino ordinauerit, aut Abbas intra monasterium receperit, deponatur. *Gelas. epist. 1. c. 16. Ino par. 6. c. 100. & par. 16. c. 47. decret. Ansel. lib. 7. c. 196. in Rom. Casar. lib. 9. cap. 18.*

CAP. XV.

De his, qui se ipsos abscondunt, paterni canonum euidenter sequenda posuerunt: dicunt enim talia perpetrantes, mox vt agniti fuerint, à munere clericali debere secludi. *Gelas. epist. 1. c. 19.*

CAP. XVI.

Dist. 61. e. 16. ab. rum. Vt laicum fieri Episcopum non permittat; ne si permiserit, periculum sui ordinis incurrat. *Greg. lib. 11. epist. 16. Barbara epist. cap.*

CAP. XVII.

Dist. 27. e. 1. Diaconus, & dist. 28. Diaconi. e. 8. Diaconi, qui cum ordinantur, tacuerint, neque contestati sint, le uelle vxores ducere, si eas duxerint, cessent à diaconatu. *Ambr. c. 10. Mart. Brac. c. 39. Ino lib. 3. tit. 8. c. 4. & 14. panor. & par. 6. c. 376. decret.*

CAP. XVIII.

Chorepiscopi suo munere sint contenti, & Ecclesijs suis. Lectores, subdiaconos, & exorcistas ordinent, non prebiteros, & diaconos, sine Episcopiceius vrbis consensu. Si quis his contraueniat, deponatur, ab honore, quem gerit. *Antioch. c. 10. Capitul. lib. 1. c. 9.*

CAP. XIX.

9. p. 2. e. 6. Nullus Episcopus, qui in aliena Ecclesia ordinat clericos, non vocatus à Metropolitano, & ab Episcopis illius prouincie, depositus esse censetur. *Antioch. c. 13. Mart. Brac. c. 7. Burch. lib. 1. c. 108. Ino par. 5. c. 210. decret. Ansel. lib. 6. c. 198. Capitul. lib. 1. c. 11.*

CAP. XX.

Dist. 50. penitent. lib. 1. e. 15. Si per ignorantiam Episcopi penitens ordinatus fuerit, deponatur à clero, quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse penitentem. Si autem sciens Episcopus ordinauerit talem, etiam ipse ab Episcopatu suo ordinandi dumtaxat potestate priuetur. Simili sententia subiacebit Episcopus, si sciens ordinauerit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam vxorem habuit, aut secundam. *Carib. ru. c. 68. & 69. Burch. lib. 2. 35. Ino lib. 3. tit. 5. c. 19. panor. & par. 6. c. 136 & par. 15. c. 5. decret. Ansel. lib. 7. c. 20. Casar. lib. 15. c. 32.*

CAP. XXI.

Si quis contra statuta maiorum (alienum) ordinauerit, qui ordinatus fuerit, sacerdotij honore priuabitur, qui ordinauerit, auctoritatem in ordinationibus, & concilijs non retinebit. *Taurinen. 2.*

CAP. XXII.

Emergunt non solum non assumendi sunt

ad vllum ordinem clericatus, sed & illi, qui ordinati sunt, ab imposito officio sunt repellendi. *Araus. 6. 16. Burch. lib. 2. c. 34. Ino par. 6. cap. 135. decret.*

CAP. XXIII.

Episcopus in diœceses alienas ad alienos clericos ordinandos, vel consecranda altaria intrare non debet. Quod si fecerit, remotis iis, quos ordinauerat, altaris tamen consecratione manente, transgressori canonum anno à missarum celebritate cessabit. *Aurel. 11. c. 15.*

CAP. XXIV.

Dist. 64. de abus. litione. c. 3. de elec. c. 7. in c. soli. Duo si præsumpserint ordinare Episcopum in nostris prouincijs, placuit de præsumptionibus, vt sicubi congerierit duos Episcopos inuitum Episcopum facere, auctoribus damnatis, vnus eorum Ecclesie ipse, qui vim passus est, substituat, si tamen vita respondeat: & alter in alterius deiectione loco nihilominus ordinetur. Si voluntarium duo fecerint, & ipse damnabitur, quo cautius ea, quæ sunt antiquitus instituta, seruentur. *Araus. c. 21. Burch. lib. 1. c. 30. Ino lib. 3. tit. 2. cap. 13. panor. & par. 5. cap. 141. decret.*

CAP. XXV.

Qui contra decreta canonum deinceps ordinauerint, nullum ordinare iam audeant, & qui deinceps ordinati fuerint, deponantur. *Iherd. cap. 12.*

CAP. XXVI.

Qui inuitus, vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, sed non à communione pellatur. *Aurel. 11. c. 7.*

CAP. XXVII.

Sicut antiqui canonès decreuerunt, nullus inuitus detur Episcopus, sed nec per oppressionem potentium personarum, ad consensum faciendum eiues, aut clericis, quod dicti nefas est, inclinetur. Quod si factum fuerit, ipse Episcopus, qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab inde pro Pontificatus honore in perpetuum deponatur. *Aurel. 9. cap. 11.*

CAP. XXVIII.

Nulli deinceps laicorum liceat ad Ecclesiasticos ordines, præter canonum præfixa tempora, aut per sacra regalia, aut per consensum cleri, vel plebis, vel per electionem, assensionemque Pontificum ad summum sacerdotij aspirare, vel prouecti: sed cum per canonum conscripta tempora Ecclesiasticos per ordines, spirituali opere desudando, probatz vitæ adminiculo comitante, conscenderit gradus, ad summum sacerdotium, si dignitati vitæ responderit, auctore Domino, prouehatur. Itaque tamen veduobus, aut tribus, quos consensus cleri, & plebis elegerit, Metropolitani iudicio, eiusque coepiscopi presentiant, quem fors, præcunte Episcoporum ieiunio, Christo Domino terminante, non instrauerit, benedictio consecrationis adiuuante, Auctor deinceps, quod abutit, præsumptum,

& ordinatores, & ordinaros proprii honoris depositio subsequatur. *Baron. 11. cap. 3.*

CAL. XXIX.

Dñs. 13. Agabrensis diaconi relatu deductum est de
 e. 13. & quibusdam ipsius Ecclesie clericis, quorum
 14. *Quo- unus ad presbyterum, duo ad leuitarum*
minorum ministerium facerentur, Episcopus eorum,
 oculorum dolore detentus, fertur manum
 suam super eos tantum posuisse, & presbyter
 quidam illi contra Ecclesiasticum ordinem
 benedictionem dedisse, & Decreuimus, vt
 ad gradum sacerdotalis, vel leuitici ordinis, quem
 peruerse adepti sunt, depositi, æquo iudicio
 abiciantur, tales eum merito iudicati sunt
 remouendi, quia prauè inuenti sunt constitui.
Hyspalem. cap. 5. Sac. lib. 1. c. 111. Inopar. 5.
e. 113. de her. 6. c. 12. Decr.

C A P. XXX

Qui non promouentur ad sacerdotium ex
regulis canonum: Qui in aliquo crimine de-
re- sunt, qui infamiae uota aspersi sunt, qui
scelera aliqua per publicam poenitentiam
admississe confessi sunt, qui in haeresim lapsi
sunt, vel qui in haeresi baptizati, aut rebap-
tizati esse noscuntur, qui semetipsos abscide-
runt, aut naturaliter defectu membrorum, vel
defectione, aliquid minus habere noscuntur,
qui secundæ uxoris conditionem sortiti sunt,
aut numerosa coniugia frequentauerunt; qui
uiduam, vel a marito relictam duxerunt, aut
corruptarum mariti fuerunt, qui contubinas,
aut fornicarias habuerunt, qui seruili con-
ditioni obnoxii sunt, qui ignoti sunt, qui neo-
phyti, vel laici sunt, qui seculari militiae dedi-
ti sunt, qui curiae nexibus obligati sunt, qui
in saeculari literaturâ sunt, qui non dum ad trigin-
ta annos peruenerunt, qui per gradus Eccle-
siasticos non asceperunt, qui ambitu hono-
rem quaerunt, qui munusibus honorem obte-
nere moluntur, qui a decessoribus in sacerdo-

iacebit. *Tolet. xv. cap. 18*

CAP. XXXI.

Presbyter triginta annorum, diaconus xxv. Di⁹. 77.
diaconissa xl. hypodiaconus xx. ordinentur. Subdia-
His annis minor, deponatur. 7 val. 14. 15. cont. 6.

С А Р. XXXII.

Ordinatus, & ordinans sine litteris dimisso. 11. q. 2. s.
riis sui Episcopi in alia Ecclesia, deponantur. 1.
Tract. c. 17

CAP. XXXIII

Si quis in locis illis se Episcopum eligat fieri, ubi Episcopus numquam fuit, anathema sit in conspectu Dei omnipotentis: & insuper tam ordinator, quam ordinatus gradum sui ordinis perdat; quia non solum antiquorum patrum decreta, sed Apostolica ausus est conuellere iusticia. *Teles. xij. c. 4. Barib. lib. 3. c. 33.*
Super a. c. 1. 4. d. 1.

Cap. XXXIV

Iudicatum est à synodo secundum sacros
canones, sicut scriptum est: ut qui presbyteri
sine examinatione per ignorantiam, vel per
ordinarium dissimulationem sunt proeui-
cum fuerint cogniti, deponantur: quia quod
irreprehensibile est, Catholica defendit Ec-
clesia. *Synod. apud D. Medardum in fin. vide Ni-*
car. c. 9.

CAP. XXXV.

Si quis homicidij aut fædo, aut præcepto, Dñi. se.
aut consilio, aut defensione post baptismum c. 8.
confusus fuerit, & per aliquam subreptionem
ad clericatum venerit, deiciatur, &c. *Mansi*
Bracc. 16. Ansel. 1. 7. c. 198.

CAP. XXXVI.

Purgate ecclesiam indignos ab ea expellentes: & deinceps quidem examinate, & suscipite, in numerum autem ne referte, priusquam ad nos tetuleritis: vel scire, quod erit laicus, qui sine nostra sententia in ministerium admittitur est. *Basil. ad Chresip. epos.*

Contra clericos, qui iniuria afficiunt Regem. Tit. XVIII.

¹ *ide lab. xaxv. tit. ij.*

CAPVT YNIC

Qui iniuria affecerit Imperatorem, aut Magistratum pœnas luat, & si clericus est, deponatur; si laicus excommunicetur.
Apoſt. c. 34.

Depositiones contra clericos fures, & in
primis contra eos, qui Episcopi, aut ec-
clesiarum res furripiunt, aut alienant:

CAPVT I.

DE suo ordine clerici periclitentur, qui
post mortem Episcopi, eius bona surri-
pant.

puerint, vt antiquis canonibus prohibetur.

Chalcid. c. 12. Aquil. c. 88. v. orm. cap. 75.

CAP. II.

Episcopus ab Episcopatu, Præpositus à monasterio eiciatur, qui vendunt prædia Episcopatus, vel monasterij, præsertim potentibus, etiam inuicilia. *Nican. j. c. 12. vid. Apost. cap. 40. Inopar. 5. cap. 375. decret.*

CAP. III.

Clerici, qui pia loca usurpant, & non testantur in priorem formam, deponantur. Laici, vel monachi, excommunicentur. *Nican. j. c. 13. Ansel. lib. 7. cap. 172.*

CAP. IV.

Quisquis apparuerit post hanc definitionem nostram contrarium quid hinc sanctæ, & vniuersali synodo agere, deponatur, vt præuaricator dinarum legum, & præceptorum; cassata videlicet omnino, quæ facta est in scriptis, vel sine scriptis ab Episcopo venditione, vel emphyteutica traditione, aut alia quauis alienatione cymelorum, & * salariorum locorum. *syn. vii. gen. C. P. sub Hadrian. ij. cap. 15. Casar. lib. 7. cap. 74. Ansel. lib. 6. cap. 169.*

CAP. V.

Metropolitanus, qui aliis Episcopis commissas Ecclesias grauaré, vel ambire non formidat, si post hanc definitionem nostram tale quid facere temptauerit, penam subeat à Patriarcha iniustitiz; ac auititiz suæ, & deponatur, & sequestretur, vt sacrilegus, & vt idololatra factus innox magnum Apostolum. *viij. syn. gen. C. P. sub Hadrian. ij. cap. 19.*

CAP. VI.

Siquis alicui laico in seculo remanenti Ecclesiam, decimamque concesserit à statu suo tantquam arbor, quæ inutiliter terram occupat, succidatur, & donec emendet, ruinæ suæ vrbis acat prostratus. *Alex. ij. in conc. Turon. c. 3.*

CAP. VII.

Quicumque oblitus Dei, & decteri huius immemor, cuius Romanæ ciuitatis sacerdotibus volumus religiosis nexibus deuinciri, in constitutum præsens committens, quidquam de iure titularum, vel Ecclesiæ superius præfata quolibet modo, præter aurum, argentum, vel gemmas, vestes quoque, si sunt, vel si accesserint, aliqua mobilia, ad ornamenta diuina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis dumtaxat præ præfata conditione donibus, alienare temptauerit, donator, alienator, ac venditor honoris sui amissione multetur. *Syn. Rom. ij. sub Symmac. cap. 6.*

CAP. VIII.

Non liceat presbyteris vrbis Romæ, titularum suorum prædia, seu quidquid iuris eorum fuerit, quolibet alienare commento, qui veto hoc agere temptauerit, ordinis sui amissione plectatur. *syn. Rom. ij. sub Symmac. c. 6. in iis.*

CAP. IX.

Nullus Abbas, nullus Archipresbyter, nullus Præpositus Ecclesiæ audeat possessiones Ecclesiæ suæ vendere, commutare, vel in feudum dare sine communi fratrum consensu, vel Episcopi propriæ ciuitatis: alioquin ornis sui peticulum patiarur. *Syn. apud Gualdastol. sub Paschal. i. c. 4.*

CAP. X.

Episcops, presbyter, diaconus, clericus, in furto deprehensus deponatur. *Apost. c. 25.*

CAP. XI.

De iis, qui scripturas sanctas tradidisse dicuntur, vel vasa dominica, vel nomina fratrum suorum, quicumque eorum ex actis publicis fuerit detectus, * vel verbis nudis, ab ordine clerici amoueatur. *Arel. j. c. 19.*

CAP. XII.

Rem Ecclesiæ nemo vendat: quod si aliqua necessitas cogit, hanc insinuandum esse Primati Provincie ipsius, vt cum statuto numero Episcoporum, vtrum faciendum sit, arbitretur. Quod si tanta urget necessitas Ecclesiæ, vt non possit ante Primatem consulere, saltem post factum, curiositatem habeat, & vicinis Episcopis hoc ante iudicare, & ad concilium referre eas suæ Ecclesiæ necessitates. Quod si non fecerit, reus concilio venditor * honoré amisso * teneatur. *Carth. 26. G. Carth. v. c. 4. L. vid. Corp. canon. Inopar. 3. c. 153. decret. Anselm. lib. 5. cap. 45.*

CAP. XIII.

Episcopi, presbyteri, diaconi, vel quicumque clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Episcopatus, vel clericatus sui agros, vel quicumque prædia nomine suo comparant, tanquam rerum * dominicarum inualonis crimine teneantur obnoxij, nisi admoniti, ecclesiæ eadem ipsa contulerint. Si autem ipsis proprie aliquid liberalitate alicuius, vel successione cognationis obuenerit, faciant inde, quod eorum proposito congruit. Quod si à suo proposito retrorsum exorbitauerint, honore ecclesiastico indigni, tanquam reprobis iudicentur. *Carth. cap. 32. G. Carth. ij. c. 49. L. Magni. sub Raban. cap. 8. Burchar. lib. 3. cap. 120. Ino lib. 2. tit. 4. c. 25. panorm. & par. 3. cap. 96. decret. Anselm. l. 7. cap. 147. Casar. l. 7. c. 69. Tarrac. lib. 1. c. 140.*

CAP. XIV.

Qui res ecclesiæ alienant, conuicti in concilio, & ab honore depositi, de suo restituant, quantum sumperunt. *Agath. cap. 49. Inopar. 3. c. 161. decret.*

CAP. XV.

Res ecclesiæ, nisi ob nimias necessitates nemo distrahat. Quod si quispiam imminente nimia necessitate, inconsulto Primatè prouincie, aut certe maiore vrgente necessitate, non adhibitis testibus vicinis Episcopis, id facere attemptauerit, ita canonico iudicio petcellitur, scilicet, vt amisso honore, reus Deo, & cõ-

39. q. 3. c. 5. Anselm.

12. q. 2. c. 6. Apost. lib. 1.

* salariorum.

de deci. c. 17. Gr. ex. c. 6. 2. eod. tit. in 2. cell.

17. q. 4. c. 1. Anselm.

Dist. 81. c. 12. presbyter.

* al. non 17. q. 4. c. 19. Nub. l. 1.

19. q. 3. c. 1. 7. d. inq. tum.

19. q. 2. c. 35. Diaconi.

CAP. XVI.

10. q. 2.
c. 96. Si quis Episcopus nulla ecclesiasticæ rationis necessitate compulsus, in suo clero, aut ubi forte non est presbyter, de rebus ecclesiasticis aliquid præsumptim vendere, & res ipsas ecclesiæ propriæ restaurare cogatur, & in iudicio Episcoporum deiciatur auditis, & tanquam furri, aut latrocinij reus suo priuetur honore. *Marr. Brac. c. 14. Burch. l. 1. c. 215. & l. 3. c. 181. luo per. 3. ca. 172. & 242. & par. 5. ca. 329. decret. Casar. l. 7. c. 73. Tarrac. l. 6. c. 115.*

CAP. XVII.

dist. 30.
c. 21. Si quis presbyter, aut diaconus inuentus fuerit, aliquid de ministeriis ecclesiæ venundedis, quia sacrilegium commisit, placuit cum in ordinatione ecclesiastica non haberi. In iudicio tamen Episcopi dimittendum est, siue indignus in suo recipi debeat gradu, quia multotiens hoc ipsum, quod de sacro altario contaminatum est, in Episcopi potestate dimissum est. *Marr. Brac. ca. 17. Burch. l. 3. c. 179. luo per. 3. c. 173. & 240. decret. Casar. l. 7. c. 79.*

Depositiones contra fœneratores.
Tit. XX.

Vide lib. xxxv. tit. vi.

Depositiones contra clericos, qui vescuntur cibis vetitis, & ludis prohibitis dant operam.

Tit. XXI.

Vide lib. vii. tit. lx.

Depositiones contra clericos, qui non ieiunant diebus constitutis aut ieiunant, cum non oportet.

Tit. XXII.

CAPVT I.

Clericus, qui diem dominicum ieiunauerit, deponatur; laicus excommunicetur. *Apos. c. 64. Trul. c. 65.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, hypodiconus, lector, cantor quadragesimam non ieiunans, aut quartam, aut sextam feriam deponatur, nisi ob imbecillitatem, &c. *Apos. cap. 69.*

Deponuntur Digamni.
Tit. XXIII.

Vide lib. xv. tit. vii. lib. xxvii. tit. xlii. quibus adde.

CAPVT I.

Ablineatur ab illicitis ordinationibus. Nullus ex laicis, nullus digamus, nullus, qui sit viduus maritus, aut fuerit, ordinetur: sed irreprehensibilis, & qualem elegit Apostolus fiat, &c. Si quis factus sunt ordinationes illicitæ, remoueantur: quoniam stare non possunt, nec discussionem nostram subterfugere poterunt, &c. *Celest. ep. 2. c. 6.*

CAP. II.

Eos, qui vel secundas nuptias inierunt, vel viduarum se coniugio sociarunt, in sacerdotio manere non patimur: & multo magis illum, si fuerit vestro iudicio confutatus, qui duarum simul est maritus vxorum, vel illum, qui à prima vxore dimissus; alteram duxisse perhibetur, priuandum honore decernimus. *Leo ep. 81. c. 1. ad Episc. Afric.*

CAP. III.

Non promouentur ex regulis canonum, qui Dist. 31. secundæ vxoris coniunctionem sortiti sunt, c. 5. aut numerosa coniugia frequentauerunt: qui viduam, vel à marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt: qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare conarendit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tol. c. 18.*

CAP. IV.

Qui cum duabus contraxerunt, mortuis vxoribus, cessent à sacro ministerio presbyteri, & diaconi. Idem si viduam duxerit. Sed & si post ordines duxerint vxores, presbyteri, diaconi, subdiaconi, neque ad maiores ordines promoueantur soluto coniugio, &c. *Trul. cap. 3.*

Depositiones contra clericos, qui capitalia crimina committunt.

Tit. XXIV.

Vide lib. vii. tit. xlv. quibus adde.

CAPVT I.

Si procedente tempore (Episcopus, vel presbyter neophytus) mortale peccatum admisisset, deprehendatur, & à duobus, vel à tribus retribus conuincatur, cesset à clero. Qui vero contra hæc fecerit, ut contraditor magnæ synodi, de clero periclitetur. *Nicæn. c. 2. Marr. Brac. c. 22. referit. synod. sub Ioan. viij. act. 2. exposit. cum d. Ioan. luo in prolog. pauor. & decret.*

CAP. II.

*Dist. 31. Qui ex lapsis per ignorantiam, vel scienter
ordinati sunt, deponantur. Nicæ. c. 10.*

CAP. III

Nullus presbyter superponat se alteri, sed si
 etiminofus fuerit aliquis presbyter, in presen-
 tia Episcopi, vel Archidiaconi diiudicetur. Et
 si probata fuerit eius culpa, per Episcopum
 vel suos expellatur, & alius per Episcopum
 intemiratur. *Greg. 9. g. in conc. Rom. anni incerti.*
 cap. 4.

Cap. IV.

s. l. de Si Episcopus, presbyter, diaconus iuste de-
 vleri. ex- positus ob manifesta crimina ausus sit in suo
 som. Gr. ministetio permanere, abfrindarur ab eccle-
 ix & in lia. *Apoff. c. 18. G. 29. L. vide Anstoch. c. 4.*

С А Р. V.

Comperimus nonnullos in ipſis ordinibus conſtitutos, grauibꝫ delinquentes facinoribus non repelliꝫ cum, & Apoſtolus ꝑ mandet, nemini cito manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis & maiorum veneranda conſtituta pronuntient huiusmodi, etiam ſi forte ſurreperint, tam quæ ante peccauerunt, deſectis oportere repelli, quam facræ profeſſionis obliuio, præuicarioteſque ſancti propoſiti, proculdubio ſubmouendos. *Gelaſp. 1. c. 20.*

CAP. VI.

Siquos presbyteros, qui de laicis promoti fuerint, & antea criminalibus causis obuoluiti, celantes peccatum suum ordinati sunt, postmodum vera, & manifestata est eorum iniqua actio, hoc sacerdotali habitu priuatos penitentiz submitte. *Zachar. x. s. ante fig.*

CAP. VII.

Quicumque sub ordinatione vel diaconatus, vel presbyterij, vel Episcopatus mortali crimine dixerint se esse pollutos, & supradictis ordinibus submovendos esse (*seemimus*) i teos scilicet, vel veri confessione, vel mendacio falsitatem, &c. Decretum est submovendos potius esse ab eo gradu, quem ab omni scandalo liberum esse decet. *Valent. Gallia cap. 4. & in epist. eiusdem concilij ad clerum Forinsensem. Toletan. x. in causa Petamij Episcopi paulo antea.*

CAP. VIII.

Dist. 90. Si Episcopus, presbyter, diaconus, capitale
6.7. crimen commiserit, aut chartam falsauerit,
aut testimonium falsum dixerit, ab officii ho-
nore depositus in monasterium cetrudatur, &
ibi quamdū vixerit, laicam tantummodo
communione accipiat. *Agath. c. 10.*

Cap. IX.

Sidiaconus, aut presbyter ctimen capitale commiserit, ab officij honore deposurus, in monasterium tetrudatur, ibi tantummodo, quamdiu vixerit, communionem sumendo.
Epian. c. 22.

С А Р. X.

7.9.1. in princ. Nullus vivente Episcopo alius ordinetur Episcopus, nisi in eius locum, quem capitalis

culpa deiecerit. Arel. v. c. 12. Barc. l. i. c. 186. Ino
par. §. c. 302. decr.

CAP. XL

Qui non promoucantur ad sacerdotium ex regulis canonum, &c. Qui in aliquo crimine detecti sunt. Qui infamie nota aspersi sunt: qui scelera aliqua per publicam poenitentiam se admisisse confessi sunt, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indigne aspirare conderetur, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tales. xv. c. 81.*

CAP. XII.

Qui peccatum ad mortem peccant clerici, à gradu quidem deponuntur, à laicorum autem communione non arcantur. *Easyl. ad Amphila. 32.*

Contra clericos, qui Episcopis, aut aliis
graues iniurias inferunt.

Tic. XXV.

CAPVT L

Coniurationes, & collegia ab externis le-
gibus prohibentur, multo magis in ec-
clesia. Sacerdotes, vel monachi id fecerint, &
contra Episcopos, vel clericos confutauerint,
a gradu suo cadant. *Chalcod. ca. 18. Trull. cap. 34.*
Form. c. 74. Tullen. post. ep. syn. Rab. c. 19. de penus.
Burch. lib. 10. c. 62. In op. 12. cap. 87. de cr. Amfci.
c. 8. c. 16.

CAP. II.

Taraius ait, si intulerit qualiscumq; etiam Episcopus verbera, aut plagas vitis Deum timentibus, &c. indignus est Episcopatu. Sancta synodus ait, indignus est. *vy. syn. gen. Nican. ij. act. 3. imprim.*

CAP. III.

Venerua fynodus dixit: Episcopalem persecutionem, & ecclesiarum abfolutionem, vel vastationem, atque feruorum Deinfestationem, fulti prædicta auctoritate, & omnium fautorum patrum prohibitionem, veftigare confofatione veraciter amputantes, &c. Sancimus, ne vquam talia à quoquam noftris, aut futuris temporibus præfumant, &c. Si quishæc quæ hodie in hac fancta fynodo prohibita funt, infringere præfumpferit; aut voluntarie transgredi tempuerit, illeeticus est gradu proprio penitus careat. *Syn. Rom. v. 16b*
synod. in fa.

CAP. IV.

Scatuimus, vt nullus futurus temporibus
Episcopis vim inferre; vel eos remedia lacerare
præsumat, quatenus cum ad synedrum con-
uenerint, libere eistradare, & statuere liceat,
quæ sanctorum patrum canonica censura de-
creuit. Nullusque eos lacerare, &c. absque flatu
sui periculo temptet. *Ravenn. sub 1048.*
ix. c. 2.

CAP. V.

Ad. 13. Si clericus iniuria affecerit Episcopum deponatur: Præfetto enim populi tui non male dices. *Apost. c. 55.*

CAP. VI.

11. q. 1. c. 6. Statuimus, ut si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosque criminari voluerit, ut mox ante examinatum iudicium submotus à clero curiæ tradatur, cui diebus vite sue deferuiat, & infamis absque ulla restitutionis spe permaneat. *Fabian. ep. 2. Greg. viij. l. 7. regist. ep. 2. Deuicid. par. 4. Ansel. l. 7. c. 159. Tarras. l. 3. c. 23.*

CAP. VII.

3. q. 4. c. 6. Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus: quia infamis est, & à gradu debet recedere, aut curiæ tradi seruicurus. *Steph. ep. 2. in med. Grego. vi. l. 7. regist. ep. 2. in med. Deuicid. par. 4.*

CAP. VIII.

Patres sancti synodum congregauerunt generalem in Nicæa, &c. leges posuerunt, quas sacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria ad statum ecclesiæ sanctæ Dei, & supplementum columnarum eius, id est Episcoporum, qui cum propriis humeris gestant, sunt decreta, & nouementa eorum prohibita: ita ut qui talia agere temptauerint, aut eis nocere præsumperint, si quidem clerici fuerint, à proprio gradu decident. *In ep. 1. ad Episcopos Orientis antemed.*

CAP. IX.

Artasium, quem pro magno Ioanne (loquitur de Ioanne Chrysostomo ab inimicis in exilium pulso) in thronum Episcopalem produxistis, etiam post obitum exaudoramus, vna cum omnibus, qui consulto cum eo communicauerunt Episcopis: cuius etiam nomen sacro Episcoporum albo non inscribitur, indignus enim eo ordine est, ut qui Episcopatum quasi adulterio polluerit, &c. Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, &c. *Innoc. ep. ad Arcad. Imperat. apud Nicephor. l. 13. c. 34.*

CAP. X.

Si quis clericus in demoliendis sepulchris fuerit deprehensus, quia facinus hoc profacerilegio legibus publicis sanguine vindicatur, oportet canonibus in tali scelere proditum, à clericatus ordine submoueri: & penitentia triennio deputari. *Tolet. iij. c. 45. Borch. lib. 11. c. 63. Ino par. 13. c. 44. decret.*

Depositiones contra clericos homicidas, & qui membrum abscindunt, aut plagas imponunt.

Tit. XXVI.

CAPVT I.

Dist. 55. c. 4. si quis. Si clericus se castrauerit, deponatur vti sui homicida. *Apost. c. 22. G. 23. l. 1. Nican. ca. 1. vbi est, esset. Mart. Brac. c. 21. Tarras. l. 3. c. 37.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus fideles peccantes, aut infideles, etiam delinquentes verberans, ut ab eis timeatur, deponatur. *Apost. ca. Episcopum. 27. G. 23. l. 1. Ansel. l. 6. c. 159.*

CAP. III.

Si clericus in pugna quem percussit, isque ex vno ictu moriatur, propter temeritatem deponatur. *Apost. c. 66.*

CAP. IV.

De iis, qui se ipsos abscindunt, paterni canones euidenter sequenda posuerunt: dicunt enim talia perpetrantes, mox ut agniti fuerint, à munere clericali debere secludi. *Greg. ep. 1. c. 19.*

CAP. V.

Qui male conceptos ex adulterio factus, vel editos necare studuerint, vel in ventris matris potionibus aliquibus colliserint, &c. Si clerici fuerint, officium eis ministrandi recuperare non liceat, attamen in choro psallentium à tempore receptæ communionis inter sint. *Iler. c. 2. Anselm. lib. 11. cap. 51. Ino par. 10. c. 182.*

CAP. VI.

Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum. [Qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. qui semetipsos absciderunt, aut naturaliter defectu membrorum, vel defectione aliquid minus habere noscuntur, &c. Si quis deinceps contra prædicta verita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet. iij. c. 18.*

CAP. VII.

Si quis Episcoporum magnatis cuiusquam vxorē, filiam, neptem, vel propinquam adultina pollutione fœdauerit, honoris proprii gradum amittat, &c. Hanc sane, & illi sententiam morebuntur, qui volentes homicidium fecerint. *Tolet. xi. c. 5.*

CAP. VIII.

Si quis clericus, quamvis nimium coactus, homicidium fecerit, siue sit presbyter, siue diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apostolorum, quod Episcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut perituro, aut furto captus est, deponatur; quanto magis is, qui hoc immane scelus fecerit, ab ordine cessare debebit? *Trubar. cap. 11. vid. Apost. c. 25.*

CAP. IX.

Si quis sanus, non per disciplinam religionis, & abstinentiæ, sed per abscissionem plasmati à Deo corporis, existimans posse à se carnales concupiscentias amputari, castrauerit se, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quod si iam ante fuerit promotus ad clerum, prohibitus à suo ministerio deponatur. *Mart. Brac. c. 21. vide Nican. cap. 1.*

Inquit deo, qui excedit modum, non inculpatur. Dist. 8. c. 11. cap. 11. presbyter. l.

CAP. X.

Qui se latronibus, aduersos obiciant, si sint clerici, à gradu deponantur. *Basil. ad Amplil. cap. 55.*

Depositiones contra clericos gulæ, & ebrietati deditos.

Tit. XXVII.

CAPVT I.

Dist. 35. c. 1. **E**pisopus, presbyter, diaconus alex, & ebrietati deditus cesset, vel deponatur. *Capit. c. 42. Raban. c. 28. de punit. Burch. l. 14. c. 5. l. 1. c. 3. tit. 15. c. 4. panor. l. 10. par. 13. c. 73. decret. c. 4. for. l. 2. c. 50. & 100.*

CAP. II.

Linc. 21. Per semetipsam Veritas generaliter in euangelio precepsatur, dicens: Cauete à crapula, & ebrietate, & curis huius sæculi. Vnde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decissum, aut cessare ab huiusmodi vitij ingurgitatione, aut certe perseuerantes honoris iactura periclitari debere. *Foroul. c. 3.*

CAP. III.

Quicumque ebrietati deseruit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgran. y. sub Ludou. par. 1. c. 6.*

CAP. IV.

De collectis, vel confractis, quas consortia vocant, sicut verbis monuimus, & nunc scriptis expresse precipimus, vt rancum fiat, quantum rectum ad auctoritatem, & vtilitatem, atque ad salutem animarum pertinet, &c. Pastos autem, & confessionarios, quas diuina auctoritas vetat, vbi & grauedines, & indebitæ exactiones, & rursus, ac inanes lætitiæ, &c. accidere solent, adeo penitus interdiximus, vt qui contra hoc decretum agere præsumpserit, si presbyter fuerit, vel quilibet clericus, gradu priuetur. *Nannet. c. 15.*

Depositiones contra clericos, qui vestibus prohibitis, vel armis vtuntur.

Tit. XXVIII.

CAPVT I.

21. q. 4. c. 1. **P**recipimus, quod tam Episcopi, quam clerici, in statu mentis, in habitu corporis Deo, & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate, si sursu, aut colore vestium, nec in tonsura, inuentum, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum, sed potius, quod eorum deceat sanctitatem. Quod si moniti ab Episcopis emendare noluerint, ecclesiasticis careant beneficiis. *Synod. Rem. sub Innoc. ij. c. 3. post luo. panorm.*

CAP. II.

21. q. 4. c. 1. **P**recipimus, vt tam Episcopi, quam clerici neque superfluitate, seu inhonesti varietate colorum, aut sursu vestium, neque in tonsu-

ra, inuentum, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum: sed potius ita in suis actibus errata condemnent, & amore innocentiz, conuersatione demonstrent, sicut dignitas exigit ordinis clericalis. Quod si moniti ab Episcopis suis infra quadraginta dies non obtemperauerint, ecclesiasticis beneficiis eorumdem Pontificum auctoritate priuentur. *Engen. ij. in syn. Remen. c. 2.*

CAP. III.

Clerici, qui in quacumque seditione arma volentes sumserint, amissu ordinis sui gratia, in monasterium contramandatum ponentur. *Tolet. iv. c. 44. Ansel. l. 7. c. 187. Tarracan. lib. 6. c. 3.*

Depositiones contra clericos, qui non seruant grauitatem, & modestiam.

Tit. XXIX.

Vide lib. viij. tit. xxiv. quibus adde.

CAPVT VNIC.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis resideat, & fabulis diuersis commisceatur. Quod si quis facere præsumpserit, repellatur omnino ab officio. *Narbonen. c. 3.*

Depositiones contra clericos, qui negotiis sæcularibus dant operam.

Tit. XXX.

Vide lib. vij. tit. xxxix. lib. iv. tit. lxxij. quibus adde.

CAPVT I.

Clerici, qui sine licentia vagantur, deponantur. Item si cum licentia clerici honoratiores recesserint, sed curis sæcularibus implicantur. *Nican. ij. c. 10.*

CAP. II.

Praua consuetudo, prout accepimus, & detestabilis inoleuit, quoniam monachi, & regulares canonici post susceptum habitum, & professionem factam, sprete beatorum magistrorum Augustini, & Benedicti regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiscunt, &c. Ne hoc vltius præsumatur Apostolica auctoritate interdiximus. Episcopi autem, Abbates, & Priores tantæ enormitati consentientes, & non corrigentes propriis honoribus spoliuntur, & ab ecclesiis minimis arceantur. *Synod. Rem. sub Innoc. ij. c. 6. post luo. panor.*

CAP. III.

Clerici, qui relicto clero, se ad sæcularem militiam, & ad laicos contulerint, non inuiste ab ecclesia, quam reliquerunt, amoueantur. *Andegau. c. 3.*

Clericus, qui examinationi reorum, aut interfectioni interfuerit, defraudatus honesti honoris stola gregibus examinatorum societur. *Matthion. ij. c. 19.*

CAP. V.

23. q. 3. Si quis sacerdotum discissor in alienis periculis extiterit, sit reus effusi sanguinis apud Christum, & apud ecclesiam petat proprium gradum. *Tol. s. c. 30. Burt. l. 2. c. 149. luo par. 6. c. 222. decr.*

CAP. VI.

21. q. 8. A quibus Domini sacramenta tradenda sunt, iudicium sanguinis agitare non licet, &c. Quod si quisquam id fecerit, ordinis honore priuetur, & loco; & sub perpetuo damnatione teneatur religatus ergastulo, &c. *Tol. xi. c. 6. Roben. c. 30. de penit. Burt. l. 2. c. 201. luo par. 5. cap. 315. decr. Casar. lib. 5. cap. 62. Tarran. lib. 4. cap. 69.*

CAP. VII.

Dif. 44. Clericus, qui tabernæ officinam habet, aut e. 3. nulli. cesset, aut deponatur. *Trull. c. 9.*

Depositiones contra clericos, qui apud se foeminas habitare permittunt, præter matrem, & propinquas, aut qui cum illis sermones familiares conferunt.

Tit. XXXI.

Vide li. iv. tit. xxxvii. li. vi. tit. xxx. & xxxi.

CAPVT I.

De vice, & honestate. Monasteria sanctorum si quisquam sine manifesta, & necessaria causa frequentare præsumperit, per Episcopum in. & 10. arceatur, & si non destiterit, à beneficio ecclesiæ collect. siastico red datur immunis. *Alexand. in. in conc. Later. c. 11.*

CAP. II.

Dif. 31. Clericus, presbyter, diaconus, Archidiaconus, qui cum fornicata colloquia miscet, deponatur, ea vero à liminibus arceatur ecclesiæ. *Clem. ep. 2. ante med. luo par. 6. c. 39. decr. Ansel. l. 7. c. 139.*

CAP. III.

Clericus loci sui dignitate priuetur, qui familiariter cum propinqua eius curæ commissa conuersatur. *Tarran. c. 1.*

CAP. IV.

Qui habet familiaritatem extranearum, si post primam, & secundam communionem non se emendauerit, officij sui dignitate priuetur, si se correxerit, sancto ministerio restituetur. *Iherd. c. 15.*

CAP. V.

Nullus clericus à gradu subdiaconatus, & supra in consortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Post datam hanc admonitionem, quisquis eorum consortio frui voluerit, nouerit

senon solum à clericatus officio retrahi, vel ecclesiæ foribus expelli, sed etiam omnium catholicorum, clericorum, vel laicorum communionem priuari, nulla prorsus vel colloquij consolatione relicta. *Tol. s. c. 3.*

CAP. VI.

Nullus clericorum, non Episcopus, non presbyter, non diaconus, non subdiaconus extraneam mulierem in domo sua habere præsumat, &c. Si quis Episcopus ad distringendum eos, qui in hac facilitate perdurant, negligens apparuerit, sententiam prædecessorum canonum se incurere omnino cognoscat, sic tamen, ut tam Metropolitanus suis comprouincialibus, quam comprouinciales Metropolitanus suo, si resistere, aut contemnere Episcopum clericum præsumperint, dent omnino solatium, &c. Quicumque pro causa Dei, fracti suo solatium communiter dare distulerit, vsque ad sythodum remoueat. *Turon. q. 4. 10. & 12.*

CAP. VII.

Nemo clericus suspectam domi habeat mulierem, vel ancillas, inculpatum se ipsum præbens: si fecerit, deponatur. Idem ab eunuchis feruetur. Contrauenientes clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trull. c. 5.*

Depositiones contra clericos factis initiatos, qui ab vxoribus non abstinent.

Tit. XXXII.

Vide lib. vi. tit. xxix. quibus adde.

CAPVT I.

Maximilianus filius noster non patetur ecclesiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios asserit procreasse, &c. Si conuicti fuerint, à sacerdotali remoueantur officio. *Innoc. ep. 5. luo par. 6. c. 96. decr. Ansel. l. 8. c. 15.*

CAP. II.

Si quis post acceptam benedictionem leuiticam cum vxore sua incontinens inuenitur; ab officio abiciatur. *Araus. c. 23.*

CAP. III.

Episcopi, presbyteri, vel honoratiore clerici, si coniugibus suis post ordines copulerent, omni in perpetuum, quam admissio iam crimine perdiderunt, dignitate priuabuntur. *Mauson. c. 11.*

Depositiones contra clericos, qui cum sacris sint initiati, vxores ducunt.

Tit. XXXIII.

Vide lib. vi. tit. xxvii. lib. vij. tit. xvi.

Depositiones contra clericos adulteros, vel fornicantes. Tit. XXXIV.

Vide lib. iv. tit. xli. lvi. tit. xxxij. quibus add.

CAPVT I.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adiungat. Quod si fecerit quis, à canonica omnino arceatur. *Urb. ij. in can. Claram. c. 9.*

CAP. II.

Dif. 11. Habuisse te concubinam manifesta veritate comperimus; de qua etiam contraria est quibuscum nata suspicio: sed quia in rebus ambiguis absolutum non debet esse iudicium; hoc tunc conscientie eligimus committendum. Quare si in sacro ordine constitutus eius te permissione esse recolis maculatum, sacerdotij honore depositus, ad ministrandum nullo modo presumas accedere; sciturus in animæ tue periculo te ministrare, & Deo nostro te sine dubio reddere rationem, si huius secleris conscius in eo, quo es ordine, celis veritatem permanere volueris. *Greg. l. 2. regist. ep. 44. Andreas Tarentino Episcopo. Bare. li. 1. c. 195. luo par. 5. c. 310. Torral. l. 6. c. 242.*

CAP. III.

Dif. 30. Peruenit ad nos, quosdam de sacris ordinibus lapsos, vel post perditionem, vel ante ad officium suum renocari: quod omnino prohibemus, & in hac sacratissimi quoque canonis contradicunt. Qui igitur post acceptum sacrum ordinem lapsus in peccatum carnis fuerit, sacro ordine ita careat, ut ad altaris ministerium ulterius non accedat. *Greg. li. 3. regist. ep. 26. ad Iohann. Episc. Calarit. Ansel. li. 8. ca. 20. luo par. 6. c. 78. dir.*

CAP. IV.

De Paulo Episcopo de corporali crimine accusato, & depositus. *Greg. lib. 10. regist. epist. 35. ad Iohannem Episcopum primam Iustinianam.*

CAP. V.

Agilae- Subdiaconi, qui ante ordinem fuerint mæchati; amoueantur. *Eliber. c. 30.*

CAP. VI.

Dif. 50. Qui altario Dei seruiant, si subito in leuæ catinis fragilitate contruerint, & digne pœnuerint; maneat in potestate Pontificis, vtraciter assiduos non diu suspendere, &c. Quod si iterato velut canes ad vomitum reuerſi fuerint, non solum dignitate officij careant, sed etiam sanctam communionem; nisi in exitu non percipiant. *Iher. ca. 5. Raham. ca. 2. de punit. Borch. l. 19. c. 74. luo par. 15. c. 87. decr.*

CAP. VII.

Dif. 81. Si quis clericus adulterasse aut confessus fuerit, vel concubitus, depositus ab officio, communionem concessa, in monasterio, toto vitæ suæ tempore, tradatur. *Aurel. l. 1. c. 7. luo 3. tit. 1. c. 11. pan. d. par. 8. c. 285. decr.*

Placuit sanctæ, & venerabili synodo, ut presbyteri, qui ex hæresi Ariana ad sanctam catholicam ecclesiam conuersi sunt, qui sanctam & puram fidem, atque castissimam tenuerint vitam, accepta denuo benedictione presbyteratus sanctæ, & pure ministrare debeant. Ceteri vero, qui habere superscriptam vitam adimplere, vel tenere neglexerint, ab officio depositi sint in clepo. Ita & de diaconibus, sicut & de presbyteris constitutum est. *Casparang. ij. c. 1.*

CAP. IX.

Si quis presbyter, aut diaconus castitatem violauerit, tali sorte eorrecetur, ut gradu delectus Deo amplius non ministret. *Tolent. sub Riccardio Rege, c. 1.*

CAP. X.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui cum muliere in balneo lauatur. *Trull. c. 78. vide Laodic. c. 30.*

CAP. XI.

Eos, qui ad animatum lapsus meretrices cogunt, & alunt, si sint quidem clerici, deponi si vero laici, segete gati debent. *Trull. c. 87.*

CAP. XII.

Si quis clericorum deinceps fuerit deprehensus incontinentiæ vitio laborare, detinendo publicæ concubinam; nisi post admonitionem canonicam illam à se prioris expulserit, ex tunc tam beneficio, quam & officio ipolletur, &c. Qui vero remotas resumere præsumplerint, decereamus eos beneficiis esse, priuatos. De clericis ruralibus concubinariis expressus rigor superius obseruetur. *Concil. habuit in Germania sub Conrado Card. c. 2. c. 3.*

CAP. XIII.

Leſor, si cum inasponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessauerit, ad legendum recipietur, manens non ulterius promouendus. Quod si abiq; desponsatione furtim coierit, cessabit à ministerio, &c. *Basil. ad Ampliat. c. 68.*

Depositiones contra clericos, qui feminas rapiunt. Tit. XXXV.

Vide lib. xxxv. tit. iv. par. vi.

Depositiones contra clericos, qui consecratas virgines violant, aut eis valde familiariter vtuntur.

Tit. XXXVI.

Vide lib. xij. tit. xxij. quibus add.

CAPVT I.

IS, qui cum huiusmodi semplini (loquitur de 27. g. l. c. 28. in p.) sanctimonialibus lapsus in aliquam fuerit iniquitatem repperus, &c. si clericus est, à suo remotus officio pro suis continuo lugendis excessibus in monasterium detrudatur. *Greg. li. 3. regist. ep. 9. Iunio Episc. Caralitano. luo par. 7. c. 123. Caspar. l. 10. c. 18.*

CAP. II.

Monasteria puellarum, quæ sub disciplina regulæ degunt, obstrictis munis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, adieu virosum. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam archimandritis quasi visitationis, vel prædicationis causa sine permissu Episcopi ciuitatis sibi licentiam tribuat ineundi. Quin etiam nec Episcopus absque sacerdotibus, vel clericis suis, vt decet, & honeste conuenit, adite illuc licentius se existimet, &c. Si quis post hanc definitionem huius reuertiendi concilij, de his, quæ consona voce, salubriterque statuta sunt, temerario ausu violare temptauerit, canonis coëctetur vindictis: scilicet aut iuxta modum, & qualicet culpæ excommunicatione mulctetur, aut anathematis vinculo punitus vinciatur; aut certe honoris proprii amissione nudatus, reus ab ecclesiæ gremio euellatur. *Forsul. c. 12.*

Depositiones contra clericos, qui cum maribus concumbunt.

Tit. XXXVII.

Vide lib. xxxvi. tit. v. par. viij.

Depositiones contra clericos, qui munus suum præstare contemnunt.

Tit. XXXVIII.

Vide lib. viij. tit. xlii. quibus add.

CAPVT I.

SI Episcopus, vel presbyter neglexerit clericum, vel populum suum docere religionem, excommunicetur, persequeretur in eadem negligentia deponatur. *Apost. c. 58. vide Tru. l. cap. 19.*

CAP. II.

Si Episcopus, vel presbyter clerico indigent non præbeat necessariis, excommunicetur, si persequeretur, deponatur, vt homicida fratris sui. *Apost. c. 59.*

Depositiones contra chorepiscopos, & presbyteros, qui Episcoporum munera exercebant.

Tit. XXXIX.

Vide lib. vi. tit. 1. quibus add.

CAPVT I.

Videntur huiusmodi (loquitur de chorepiscopis, qui Episcoporum munera exercebant) & à talibus se abstineant, qui noluerint, vna cū eis à sacerdotali ministerio, vt rebelles, fiant alieni. *Damasc. ap. 4. in fine. Ioan. 11. p. vnic. in fine.*

CAP. II.

Presbyteri, si Episcopalia munera exequantur, presbyterij dignitate priuentur. *Gelas. ep. 1. cap. 8.*

CAP. III.

Si quis presbyter post hoc interdictum ausus fuerit christum benedicere, aut ecclesiam, aut altarium consecrare, à suo officio deponatur. *Bracaren. l. 1. c. 37.*

Depositiones contra eos, qui sedis Apostolicæ, vel conciliorum statuta contemnunt.

Tit. XL.

Vide li. l. tit. xvj. li. v. tit. x. & xli. quibus add.

CAP. I.

SI qui voluerint ea, quæ de quaque re acta sunt in sacro concilio Ephesino, quocumque modo rescindere, ac labefactare, sanctum concilium constituit, vt si vtiq; Episcopi, vel clerici fuerint, de suo gradu proferantur excidant, ac destituantur, &c. *Ephes. cap. 6.*

CAP. II.

Si quis deprehensus fuerit hanc definitionem nostram spernens, atq; præuaticans, siquidem clericus est à proprio gradu decedat, laicus vero sequestretur. *Syno. xxiij. gener. C. P. sub Hadri. g. cap. 6.*

CAP. III.

Nullatenus habeant potestatem, qui principum domorum, aut suburbanarum rerum curam gesserint, inter clericum magnæ ecclesiæ colligi, vel constitui, &c. Si vero quis præter definitionem, quam nunc protulimus, promotus fuerit in quocumque magnæ ecclesiæ gradu, se probetur omnimodis, & ab omni ecclesiastico gradu; tanquam qui contra magnam synodum prouectus extiterit. *Syno. viii. gener. sub Hadri. tit. cap. 13.*

CAP. IV.

De presbyteris, diaconibus, seu clericis, qui inter se causam habuerint, nullo modo presumant publicis actionibus interpellationem facere, nisi suo Episcopo. Et si forsitan Episcopus contra eum habuerit, ad vicinum Episcopum confugium faciat, iuxta canonis statuta: & si minime conuenerit, vt decidatur inter eos intentio, apud Apostolicam veniat sedem. Si quis præter statuta agere præsumperit, gradus sui honore priuetur, & ab ecclesia pellatur, quousque causa susceperit finem. *Zachar. in syn. Rom. c. 12.*

CAP. V.

Præcipimus, vt nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordine constitutus. Archidiaconi vto, Decani, vel Præpositi, qui infra ordines prænotatos existunt, si inobedientes ordinari contempserint, honore suscepro priuentur. *Syno. Roma. sub Innoc. tit. c. 3. Eugen. iii. in syn. Remen. c. 6. vel 9.*

CAP. VI.

Transgredi Apostolica statuta absque transgressoris gradus periculo nullatenus possunt.

Joan. ep. 1. post med.

CAP. VII.

Placuit sancto concilio, ut omnis potestas Episcopalis modum ponat suæ iuræ, nec pro quolibet excessu cuiuslibet ex familia ecclesiæ aliquid corporis membrorum suarum ordinatione præsumat stirpare, aut auferte. Quod si talis emerit culpa, aduocato iudice ciuitatis, ad examen eius deducatur, &c. Similiter & presbyteri, quia comperimus aliquos ægritudine accedente familiarum ecclesiæ suæ crimen imponere dicentes; ex ea homines aliquos maleficium fecisse, eosque sua potestate torquere, &c. Decernimus, ut si presbyter talia pati se dixerit, ad aures hoc sui perducatur Episcopi; ipse autem datis bonis hominibus ex latere suo, iudicem hoc iubeat quærere, &c. Si quis sententiæ huius ordinem non obseruauerit, excommunicationis sententia feriendus erit, & à clero abiiciendus. *Emerit. c. 15.*

Depositiones contra clericos, qui in rebus grauius superiores contemnunt.

Tit. XLI.

CAPVT I.

Quisquis Metropolitanorum propriam Patriarcham contempserit, &c. & per eos duos menses post notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minime festinauerit, &c. segregetur. Si vero intra vnum annum eandem contumaciam, & inobedientiam demonstraueit; deponatur omnimodis, & ab omni sacerdotali operatione decidat, atque à dignitate & honore, qui Metropolitanis conuenit, propellatur, &c. *Synod. viij. gen. sub Hadr. ij. c. 17.*

CAP. II.

Concilij, quod aduersum hanc sedem actum est, cuncta decernimus exemplaria à possessoribus suis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari, nec supersse apud quemlibet ex his omnibus saltem vnum iota, vel vnum apicem; nisi quis totius clericatus, immo totius nominis christiani, anathemate percussus, carere voluerit. *Hadr. ij. in epist. relata in syn. viij. gen. act. 1. in med. vide cap. 4. syn. Rom. sub Hadr. ij.*

CAP. III.

Si quis relictis sacerdotibus suæ provincie, &c. Non ad alias provincias, vel aliorum Episcoporum iudicium experiat; ab officio cleri submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Iuuon. ad Victor. ep. 2. c. 3. Capit. 1. 6. c. 28. l. 7. c. 109. Terrac. l. 1. c. 148. & l. 2. c. 20. Ansel. 2. c. 53. & l. 3. c. 75. Cesar. l. 5. c. 10.*

CAP. IV.

Censemus, ut quicumque prætermisso sa-

cerdote ecclesiæ suæ ad disceptationem venerit secularium, sacris liminibus expulsus à caelesti arceatur altario, &c. Qui sub obseruatione clericali celesti probatur seruire officio, ex clero abiiciendum se norit, si prætermisso sacerdotum iudicio secularem adierit potestatem. *Leo ep. 94. ad Episcopos & presbyteros Thracia.*

CAP. V.

De presbyteri, & diaconi depositione, qui suum Episcopum contemnit, seque ab ipso separatur, & ei obedire non vult. *Antioch. c. 5. Carth. 9. c. 8.*

CAP. VI.

Si clerici, vel diaconi noluerint obedire Episcopis eos promouere volentibus ob ecclesiæ necessitates ad maiores honores in eisdem ecclesiis; nec in eo quidem gradu ministrare, quem relinquere noluerunt. *Carth. c. 37. G.*

CAP. VII.

Ve presbyteri, vel diaconi, vel quolibet ordine clerici, ita Episcopo suo obedientiam deuotione subiaceant, ut nec alibi dies feriatis, nisi in obsequio illius liceat tenere, aut celebrare. Quod si quis per quamcumque contumaciam, aut per cuiuscumque patrocinium hoc facere distulerit, ab officio segregetur. *Matiscon. c. 10.*

Depositiones contra Episcopos, qui non veniunt ad synodum.

Tit. XLII.

Vide lib. iv. tit. lvi.

Depositiones contra diaconos, qui presbyteris non cedunt.

Tit. XLIII.

Vide lib. vij. tit. viij.

Depositiones contra clericos, qui iniussu superiorum ad Imperatorem se conferunt.

Tit. XLIV.

Vide lib. iv. tit. lxxviij. lib. xxxviij. tit. viij.

Depositiones contra Episcopos, & presbyteros, qui apud excommunicatos faciunt sacram. Tit. XLV.

Vide lib. xxxviij. tit. ij.

Depositiones contra clericos, qui censuras ecclesiæ contemnunt.

Tit. XLVI.

Vide lib. xxxviij. tit. iv. quibus add.

CAPVT. I.

Nillus fratrum, & coepiscoporum nostro-
rum, &c. constituitur presbyteros, aut
quemlibet alium clericum in Ecclesiis, quz si-
bi subiectz non sunt, prater voluntatem Epis-
copi, cui Ecclesia illa commissa est: sed neque
quisquam presbyterorum, vel diaconorum,
qui sacris officiis dediti sunt, vitio ac pe-
se ecclesias ingrediens sacrum aliquod operetur,
in quibus ab initio sortem minime consecutus
est. Quisquis post hanc definitionem nostram
visus fuerit faciens aliquid eorum, quz nunc
interdicta sunt, separetur, &c. & presbyter il-
le, vel diaconus segregatus sit, donec ab alie-
na recedat Ecclesia. Quod si & segregationem
contempserit, omnimodis deponatur, & ab
omni honore sacro deiciatur. *Synod. viij.
gener. sub Hadr. ij. cap. 23.*

CAP. II.

Si quis treugnam frangere temptauerit, post
tertiam communionem, si non satisfecerit,
Episcopus suus sententiam excommunicatio-
nis dicet, & scriptam vicinis suis annuntiet,
Episcopus autem nullus excommunicatum in
communionem suscipiat, immo scriptam sus-
ceptam sententiam quisque cõfitemur, si quis au-
tem hoc violatè præsumpserit, ordinis sui pe-
riculo subiaceat. *Alex. iij. in conc. Later. gener. c.
21. Innoc. ii. in conc. Roman. c. 9. post Iuonem.*

CAP. III.

Si quis hac de causa (propter incontinentiam)
suspensus, diuina celebrare præsumpserit,
non solum Ecclesiasticis beneficiis spoliatur,
verum etiam pro hac duplici culpa perpetuo
deponatur. *Innoc. iij. in concil. general. Latera-
nensi. cap. 14.*

CAP. IV.

Presbyteram, diaconam, nonnam, aut mo-
nacham, vel etiam spiritalem commatrem,
nullus sibi præsumat per nefaria coniugia co-
pulari. Qui huiusmodi opus perpetrauerit,
sciat se anathematis vinculo esse obligatum,
&c. Quicumque sacerdotum eos communica-
re præsumpserit, eorum consortio condem-
natus sacerdotij sui honore priuetur. *Zachar.
in syno. Roma. cap. 5. vide concil. Roman. sub Greg.
ij. c. 1. 2. 3. 4.*

CAP. V.

Quicumque seu Episcopus, siue presbyter
Northmannis, donec excommunicati fuerint,
diuinum officium fecerit, à sacerdotali officio
perpetuo submouemus. *Gregor. viij. in concil.
Roma. annis.*

CAP. VI.

Si quis clericus, vel monachus receperit
sciens excommunicatum, quod necauerat ex-
communicatus, emendabit, qui recepit, si aliter
non poterit recipi, & periculo subiacebit. *Gre-
gor. viij. in conc. Roma. annis. c. 18.*

CAP. VII.

Si quis clericus orat eum deposito, vt cum

clerico, deponatur. *Apoll. c. 11. §. 12. L.*

CAP. VIII.

Segrego te, & illam à perceptione immacu-
latorum mysteriorum Christi Dei nostri (sa-
guntur cum Arcadio Imperatore, & Eudoxia vo-
care, qui Ioan. Chrysostomum, anstantinopoli eiecerant)
Episcopum etiam omnem, aut clericum
ordinis sanctæ Dei Ecclesiæ, qui administrare,
aut exhibere ea vobis ausus fuerit, ab ea hora
qua præsentis vinculi mei legeritis litteras,
dignitate sua excidisse decerno. *Innoc. epist.
ad Arcat. Imper. ante fin. apud Nicephor. Callist. lib.
13. cap. 34.*

CAP. IX.

Qui excommunicatum nesciens suscepit,
& post probauerit, ad penitentiam mox recur-
rat in conspectu, & iudicio Episcopi sui. Qui
autem sciens id egerit, siue in vita, siue in
morte, siue aliquid de facultate dammati in
elemosynam probatus fuerit suscepisse, ab or-
dine presbyter cesset, nec gradum recipiat, nisi
satisfactus ab Episcopo suo sacris vestimentis
reinduatur. *Lemanien. c. 110. 2. post med.*

Depositiones contra clericos, qui lap-
sos non suscipiunt. Tit. XLVII.

CAP. VNIC.

Si Episcopus, vel presbyter non suscipit re-
uertentem à peccato, sed expellit, depona-
tur, &c. *Apoll. cap. 52.*

Depositiones contra clericos, qui
nuptiis prohibitis fauent.

Tit. XLVIII.

CAPVT VNIC.

De iis, qui sponsas alienas rapiunt, vel si-
ne consensu parentum suscipiunt, anti-
qua, & synodalis sententia obseruetur, &c. Si
vero, quod non optamus, de gradu Ecclesia-
stico talibus nuptiis se consensorem, vel inter-
uentorem manifeste prodiderit, à proprio gra-
du repellatur. *Melden. c. 68.*

Depositiones contra clericos, qui
Ecclesias à laicis accipiunt.

Tit. XLIX.

Vide lib. x. tit. x. quibus add.

CAPVT I.

Qui de monachis per manum laici obedi-
entiam regularem suscepit, grauio-
ris culpz vindicta puniatur, &c. Si autem mo-
nachus contemnens, gradum Ecclesiasticum
habuerit, eo priuetur. *Melden. cap. 70.*

Depositiones contra clericos, qui plura
habent beneficia. Tit. L.

Vide lib. vi. tit. xliij. quibus addc.

CAPVT VNIC.

11. q. 2. c. 1. §. si quis. **C**adat à gradu suo, si clericus in duabus ecclesijs duarum urbium ordioetur, & re-
staturur in eam, in qua prius ordinatus est. Si
vero iam traoflatus est in aliam ecclesiam, ni-
hil arriat ex priore ecclesia, neque ex pro-
chiis, xenodochiis, & martyris et subiectis sub
eadem pœna. *Chalc. c. 10. Aquif. c. 50. Burch. l. 2. c. 96. l. uol. 3. tit. 6. c. 5. p. inor. & par. 6. c. 173. decr. Ansel. l. 7. c. 96. Casar. l. 8. c. 14.*

Depositiones contra clericos, qui non
resident in suis ecclesijs.

Tit. LI.

Vide lib. vi. tit. xvij. li. xv. tit. v. quibus addc.

CAPVT I.

Vide de cler. non res. d. c. 1. Greg. ix. & in l. collect. **A** nastasium iam nuper ex communitatem
presbyterum tituli S. Marcelli, qui pro-
priam parochiam relinquens in aliena per
multa tempora nixitur immorari, à sacerdo-
tali ministerio modis omnibus remouemus, ita
ut locum restitutionis nequaquam inueniat.
Si quis autem contra hanc definitionem no-
stram quocumque tempore agere præsump-
serit, aut eum restituere in sacro officio tempra-
uerit, sit ei à sanctis patribus, & à oobis omni-
bus anathema. *Syn. Rom. sub Leone iv. in fine.*

CAP. II.

Si quis presbyter, vel diaconus, vel omnino
ex clericorum catalogo relicta sua parochia in
aliam abscellerit, & cum penitus transierit,
præter sui Episcopi sententiam in alia paro-
chia maneat, eum non amplius celebrare iube-
mus, maxime, si eum adhortante Episcopo, ut
rediret, non paruertit in contumacia, & inso-
lentia perseverans. Is tamen, ut laicus com-
municet. *Aposl. c. 14.*

CAP. III.

Si Ireneus Episcopus ad ecclesiam suam, depo-
situs improbitatis ambitu, redire neglexe-
rit, quod ei non iudicio, sed humanitate præ-
stabitur, remouendum se ab Episcopali con-
sortio esse cognoscat. *Hilar. ep. 1. ad Asian. Tarr. Episc. c. 5.*

CAP. IV.

Presbyteri, aut diaconi, qui relictis locis
suis, in quibus ordinati sunt, ad alium locum
se deferre uoluerint, deponantur. *Arcl. l. 1. c. 22. Burch. l. 2. c. 95. l. uol. 3. tit. 6. c. 4. pan. & par. 6. c. 172. decr.*

CAP. V.

Presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus,
vel quilibet ecclesijs deputatus clericus, si in-
tra ciuitatem fuerit, vel in loco, in quo ecclesia
est, aut castella, aut uici sunt, aut villæ, si ad
ecclesiam, aut ad sacrificium quotidiana non

uenerit, clericus ooo habeatur, si castigatus per
satisfactionem veniam ab Episcopo noluit
prometeri. *Tolet. c. 5. Mart. Brac. c. 63.*

CAP. VI.

Vagus, atque instabilis clericus, si Episcopi, à
quo ordinatus est, præceptis non obediit, ut
io delegata sibi ecclesia officium depeodeat
assiduam, quousque in uitio permanferit, &
communione, & honore priuetur. *V. alen. Hiss. cap. 5.*

CAP. VII.

Placuit, ut si in ministerio diaconij, vel pres-
byterij officio aliquis constitutus existat, si
Episcopi, à quo ordinatus est, præceptis non
obediit, ut in delegata sibi ecclesia officium
deperdat assiduam, quousque in uitio perman-
ferit, & communione, & honore priuetur. *For-
mat. c. 19.*

Deponuntur Episcopi, qui suas ecclesias
derelinquunt. Tit. LII.

Vide lib. iv. tit. lxxix. lib. ix. tit. xxx.

Depositiones quædam propriæ Patriar-
charum, Archiepiscoporum, & Epi-
scoporum. Tit. LIII.

CAPVT I.

Si Metropolitanus, nisi quod ad suam paro-
chiam peruenit, sine consilio, & voluntate
omnium comprouincialium Episcoporum
aliquid agere temprauerit, gradus sui pericu-
lo subiacebit, & quod egerit, irritum habea-
tur. *Nice. c. 91. quod l. uol. p. 2. c. 23. Lucius ep. vni-
c. 3. Callist. p. 2. c. 3.*

CAP. II.

Cadat à gradu suo Episcopus, qui conatur, *Dyst. tot. c. vni.*
ut vna provincia in duas diuidatur, ut fior duo
Metropolitani. *Chalc. d. c. 12. Burch. lib. 1. c. 35. l. uol. 3. c. 146. decr.*

CAP. III.

Non solum hærenti, sed orthodoxi, ac legi-
timi Patriarchæ à sacerdotali catalogo propriæ
manus scripta facere ad propriam tutelam, fa-
uoremque suum, & quali stabilitatem exigere,
& compellunt. Visum est huic sanctæ, &
& vniuersali synodo, nequaquam id ex hoc à
quoquam fieri &c. Quisquis ausus fuerit, solu-
ere hanc definitionem nostram, & aut expe-
rierit, aut paruertit expectantibus, honore pro-
prio decidat. *Syn. vni. gen. sub Hadr. g. 4. 8.*

CAP. IV.

Definiuit sancta hæc, & vniuersalis syno-
dus nullum Archiepiscoporum aut Metropolita-
norum relinquere propriam ecclesiam,
& sub occasione quasi uisitationis ad alias ac-
cedere, & potestate propria in inferiores abu-
ti, & consumere redditus, qui apud illos in-
ueniuntur ad ecclesiasticam dispositionem,
& alimenta pauperum: ac per hoc aggra-

uare auaritiæ modo conscientias patrum, & comministrorum nostrorum, &c. Quisquis Metropolitano post hanc definitionem nostram tale quid facere temptauerit, penam à Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam iniustitiz, & auaritiæ suæ, & deponatur, & sequestretur vt sacrilegus, & vt idololatra factus iuxta magnum Apostolum. *Syn. viij. gen. sub Hadr. y. c. 19.*

CAP. V.

Si quis Episcopus, aut Metropolitæ præter hanc definitionem nostram abstulerit aliquem locum (in *emphycasim* datum) à quoquam putans quod ecclesiam proptiam defendat, sequestretur à proprio Patriarcha per aliquod tempus, dans primo, quod per potestatem suam abstulit, vel fumpsit. Si vero contentiosus quis perstiteris, non obediens iis, quæ sanctæ, ac vniuersali synodo visa sunt, deponatur minimodis. *Syn. viij. gen. sub Hadr. y. c. 20.*

CAP. VI.

Quisquis Metropolitano, &c. non per se, &c. debita ministeria in propria ciuitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere temptauerit, penas exoluat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur, aut deponatur. *Syn. viij. gen. sub Hadr. y. c. 24.*

CAP. VII.

Quisquis Episcopus præter definita sibi tempora se palio induerit, aut monasticarum vestium schema deposuerit: aut corrigatur, aut à Patriarcha proprio deponatur. *Syn. viij. gen. sub Hadr. y. c. 27.*

CAP. VIII.

Episcopus nullus excommunicatum (propter errorem, & violationem *trunca*) in communionem recipiat, immo scriptam susceptam sententiam quisquis confirmet. Si quis autem hoc violare præsumperit, ordinis sui periculo subiacet, &c. Præcipimus, vt Episcopi, &c. ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi consilium, & auxilium præstent, &c. Quod si quis in opere Dei tepidus fuerit inuentus, damnum dignitatis suæ incurrit. *Alexandr. iij. in concil. Lateranen. cap. 21. Innocen. ij. in synod. Rom. cap. 9.*

CAP. IX.

In plerisque partibus intra eandem ciuitatem, atque diocesim permitti sunt populi diuersarum linguarum, &c. Habentes sub vna fide varios ritus, & mores, &c. Si propter prædictas causas virgens necessitas postulauerit, Pontifex loci catholicum Præfulem nationibus illis conformem prouida deliberatione constituat sibi vicarium in prædictis, &c. Si quis aliter se ingesserit, excommunicationis se nouerit mactrone percussurum: & si necesse resipuerit ab omni ecclesiastico ministerio deponatur, adhibito, si necesse fuerit, brachio seculari ad tantam insolentiam ꝛ compescendam. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. c. 9.*

† repellendam.

CAP. X.

Nullus primas, Metropolitano, aut alius Episcopus alterius adeat possessionem, vel ciuitatem, vel parochiam, nisi vocatus ab eo, cuius iuris esse dignoscitur, aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut iudicet, si sui gradus honore potiri voluerit. Si alter præsumperit, damnabitur non solum ille, sed cooperatores, atque confœderatos. *Callist. epist. 3. post princ. Burel. l. 2. c. 66. luo lib. 4. tit. 4. cap. 2. ponorm. & par. 5. c. 101. decret. Anselm. l. 6. c. 119. Tarras. lib. 3. cap. 75.*

CAP. XI.

Si qui Episcopi constituti non recipiantur *Dist. 91.* in illa parœcia, in qua nominati sunt, & in c. 6. alias parœcias veniant, & vim inferant ordinatis, & contra eos seditiones moueant, excommunicentur. Si velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos. Sed si cum Episcopis ibi ordinatis contendant, auferatur ab eis honos presbyterij, & sint ei *Dist. 18. Mart. Burel. cap. 18. Burch. li. 1. cap. 36. luo par. 5. cap. 147. decret.*

CAP. XII.

De qualitate, & modo ordinandi Episcopi, *Dist. 54.* &c. Si quis contra prædicta vetita canonum c. 3. ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, eum ordinatoribus suis, adepti honoris periculo subiacet. *Telet. v. c. 18.*

CAP. XIII.

Episcopus, si in vrbe ad se non pertitente publice docuerit, ab iis, quæ sunt Episcopatus cesser; quæ presbyteratus sunt, faciat. *Trull. c. 20.*

Variz depositiones.

Tit. LIV.

CAPVT I.

Nemo peccantem clericum eade attingat, &c. sed si ita causa exigit clerici, ꝛ tñduo ꝛ suo, priuetur honore, vt poenitens redeat ad matrem ecclesiam. *Silas. in synod. Rom. c. lxxxiij. Episcoporum. c. 17.*

CAP. II.

Si quis clericus, Papaincolmi, alicui Romanum Pontificatum ambienti fauerit, loci sui dignitate priuatur. *Symm. in synod. Rom. ij. cap. 3.*

CAP. III.

Episcopus, presbyter, diaconus, si religionis prætextu vxorem ceciderit, excommunicatur: si perseuerat, deponatur. *Apost. c. 5. G. 6. L. Trull. c. 13. Burel. lib. 1. c. 78. luo l. 3. tit. 8. c. 30. par. & par. 5. c. 184. decret.*

CAP. IV.

Si quis ab Imperatore cognitionem iudiciorum publicorum petierit, honore proprio priuetur, si iudicium Episcopale, non puniatur. *Carib. c. 107. G. Milan. c. 19. L. Afric. c. 71.*

CAP. V.

Dist. 51.
Quoniam
c. 13.

Presbyter, vel diaconus, qui suam uxorem occasione religionis eiecit, excommunicatur, persequens deponatur. *Trin. c. 13. Apost. c. 5. G. 6. L. 1. uol. 3. tit. 8. c. 3. panet.*

CAP. VI.

Nullus presbyter, fidelibus sanctæ Dei ecclesiæ, de alterius presbyteri parochia pectua deat, vt ad suam ecclesiam concurrat, celsita propi ecclesiæ, & suas decimas sibi dent, &c. Quisquis contra hæc constituta venerit, aut his monitis nostris reniti temptauit, aut gradum se sciat amissurum, aut in carcere longo tempore detinendum. *Theod. ad presbyt. Aurel. cap. 14.*

De clericis depositis, qui non possunt restitui. Tit. LV.

CAPVT I.

Dist. 50.
c. 1.

DE quodam presbytero, & alijs subdiaconis lapsis nunquam in pristinum dignitatem statum restituendis. *Greg. li. 4. ep. 16. Fe-nantio Episc. Lutenis.*

CAP. II.

Dist. 50.
c. 1.

Si lapsus ad suum ordinem reuertendi licentia concedatur, vigore proculdubio frangitur disciplinæ, dum pro euersionis spe prauæ actionis desideria quisque concipere non formidat. Fraternitas siquidem vltra nos consulit, si Amandinus ex presbytero, & Abbate, qui à suo esse decessore culpa exigente depositus, in eo quo fucatur ordine constitutus, debeat euocari: quod quidem nec licet, nec fieri posse aliqua ratione decernimus, &c. Illud præ omnibus studere, vt lapsos in sacrum ordinem nullius vobis supplicatio aliquo modo reuocare suadeat, ne huiusmodi non statuta, sed temporaliter dilata credatur esse iudicia. *Greg. li. 4. ep. 17. ad Constantium Mediol. Episc. in par. 6. c. 80. decret. Ansel. li. 8. c. 35. Tarrac. li. 6. c. 106.*

CAP. III.

21. q. 5. c. 1.
a. c. 5.

Si quis à suo Episcopo depositus presbyter, vel diaconus, aut Episcopus à synodo molester aures Imperatoris, ad maiorem Episcoporum synodum conuertatur: & quæ iusta esse putat, profetar iudicijs Episcopis, & ab ipsis examen, & iudicium expectet. Si veto hoc contemnens molester Impeccatorem, nulla venia dignus est, neque defensionis locus est, neque restitutioni. *Antioch. c. 12. Agus. c. 7. 4. Mart. Brac. c. 35. Burch. li. 2. c. 28. in par. 6. c. 255. decret.*

CAP. IV.

11. q. 2. c. 6.
Siquis
6. c. 7.

Si Episcopus depositus à synodo, aut presbyter, aut diaconus à suo Episcopo audeat in alia synodo, neque defensionis locus sit, sed omnes ei communicantes eiciantur ab ecclesiâ, maxime si scientes hanc causam ausi sint communicare. *Antioch. c. 4. Nicol. 2. ad Michael. Imper. Mart. Brac. c. 37. Capula. c. 6. Burch. li. 2. c. 196. in par. 5. c. 362. Ansel. li. 12. cap. 26. Casar. li. 14. c. 27.*

De ordinatis ab Episcopis depositis.
Tit. LVI.

Fide lib. xxvii. tit. xxxv.

Communia de depositione
Tit. LVII.

CAPVT I.

DE cessionem Eustachij depositi, vt teneat nomen Episcopi, & honorem, & communionem: non tamen ordinem, neque officio sacerdotis fungatur, nisi adiutor assumetur, vel permitteretur à Theodoro ei suffraganeo Episcopo. *Eph. f. epist. 2. ad concil. Pamphiliæ. tit. 25.*

CAP. II.

Depositum ab Episcopatu ex iusta causa non remaneant in presbyteratu. *Chalc. c. 29.*

CAP. III.

Placuit & hoc sanctæ synodo, vt quicumque presbyter, aut diaconus à proprio Episcopo depositus fuerit, propter aliquod crimen, &c. potestatem habeat ad Metropolitam ipsius provincie concurrere, & eam, quam putat iniustam depositionem, vel aliam læsionem denunciare. Metropolitæ veto ille libenter suscipiat huiusmodi, & aduocet Episcopum, qui deposuit, vel alio modo clericum læsit, & apud se cum alijs etiam Episcopis negotij faciat examen, ad confirmandam scilicet sine omni suspitione, vel destruendam per generalem synodum, & multorum sententia clerici depositionem. Similiter etiam Episcopos concurrete ad Patriarchale caput decernimus, qui à Metropolitâ suis talia pertulisse fatentur, &c. *Synod. CP. viij. gener. sub Hadr. q. cap. 26.*

CAP. IV.

Adimi Episcopo Episcopatum, antequam eius delicti causæ eius exitus appareat, nulli christiano. *Greg. videri iure potest: quia talis præsumptio sac. eccliegium est, & auctoritatum sacrilegium. Felix epist. 2. cum lxx. Episcopis in synodo ante med. Hadr. c. 5. ibidem. 3. ad Episcopum Alcedium. Carth. c. 88. G. Afric. c. 54. L. Burch. li. 1. c. 181. in par. 5. cap. 297. decret. Cap. li. 7. c. 143. & 154. in addit.*

CAP. V.

Sacerdos, aut cuius alius in ordinem ecclesiasticum prouectus, si in eo scelere inue-

Dist. 82.
c. 7.

niatur, quò abiciendus existat, denotatus pro-
uidentia Episcopi, bene prouiso loco consti-
tuatur, ubi peccata lugeat, & vterius non
committat. *Eugen. 11. & Leo 10. in syn. Rom.
cap. 14.*

CAP. VI.

Zaiba. Amouere autem eos (*Episcopos*) neminè de-
bere docebat (*Petrus Apostolus*) quia oculi Do-
mini sunt, & qui eos tangit, tangit pupillà oculi-
bus, &c. Eos à solo Domino rudandos,
aut remouendos, & non ab aliis esse dicebat,
quia sui sunt, & non alterius, & quis est, qui
alterius iudicet seruum? *Clemens epist. 1. post.
med. Burch. lib. 1. cap. 125. 1. no par. 5. c. 25. decr.*

CAP. VII.

De poenitentia cuiusdam presbyteri depo-
siti, qui ausus fuit offerre sacrificium. *Gregor.
lib. 4. epist. 5.*

CAP. VIII.

Dysp. 55. Satis peractum, & contra Ecclesiasticam
cap. 7. probatur esse censuram, vt frustra pro quo-
rumdam voluntariis quis priuetur, quem
sua culpa, vel facinus ab officij, quo fungitur,
gradu non deicit. *Greg. lib. 10. epist. 8. ad Co-
lumbum Episcop. Numid.*

CAP. IX.

Intellexistine, Imperator, ex superius me-
moratis, non potuisse Prelatum suum, saltem
quemlibet reinouere, qui fuerant olim ipsi re-
moti? nec deicere quemquam, qui fuerant
iam ante prostrati? *Nicol. in epist. ad Michael.
Imperat. ante med.*

CAP. X.

Depositus non potest esse accusator, neque
iudex. *Nicol. ad Michael. Imperatorem ante med.*

CAP. XI.

Dysp. 50. Si presbyteri, vel diaconi, ob aliquod gra-
c. 64. c. ue crimen conuicti à ministerio amoucantur:
firmam. non imponantur eis manus, vt poenitentibus,
vel vt fidelibus laicis. Neque vquam per-
mittendum, vt rebaptizati ad clericatus gra-
dum promoueantur. *Carth. 27. G. Carth. v. c. 11.
1. Raban. de poenit. c. 1. Capitul. lib. 5. c. 66. Burch. lib.
19. c. 72. 1. no par. 15. cap. 85. decr. Ansel. lib. 11. c. 29.*

CAP. XII.

Criminibus canonicis obnoxij, & ideo per-
petuè depositioni subiecti, & in laicorum lo-
co positi, si sponte ad conuersionem respicien-
tes abstineant à peccato, ob quod à gratia ce-
ciderunt, clericorum habitum recipiant. Sin
minus, vt laici comam nutriant, vt qui reuer-
sionem ad mundum vitæ celestis præstulerint.
Trull. cap. 21.

CAP. XIII.

Alia res est, quæ Ecclesiasticæ consuetudini
non placet, offerre sacerdotes aliquos renun-
tiationis libellos; si sunt enim digni, qui sacra
mysteria obeant, in his mancant: sin autem
indigni, nec per renuntiationem exeant, sed

rebus ipsis potius condemnari. *Cyrill. 1. pyc.
Alexandr. ad Dominum.*

De degradatione. Tit. LVIII.

CAPVT I.

Damnati hæretici secularibus potesta-
tibus præsentibus, aut eorum baluis
relinquantur animaduersione debita punien-
di, clericis prius à suis ordinibus degradatis,
&c. *Innocent. 11. in conc. gen. Later. cap. 3.
Greg. 12.
c. 1. c. 2. or.
tit. in 4.
coll.
Deatens.
c. 24.
Quali-
ter, &
quando.
Greg. 12.
c. 4. cod.
tit. in 4.
coll.*

CAP. II.

Vt criminalis accusatio, quæ ad deminutionem
capitis id est, degradatione inrendit,
nisi legitima præcedat in scripto, nullatenus
admitratur. Sed cum super excessibus suis
quisquam fuerit infamatus; & si fuerit gra-
uis excessus, & si non degradetur ab ordine;
ab administratione tamen amoneatur omni-
no, &c. *Innocent. 11. in conc. gen. Later. c. 8.*

CAP. III.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel forni-
catores diaconos, & clericos de peculis Ec-
clesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad
poenitentiam coëgimus. Francia synodus. Om-
nia optime, & canonicè peregristi, tam de falsis
Episcopis, & fornicariis, & schismaticis, quæ
etiam & in reliquis nomine sacerdotibus cõ-
tra canonum instituta agentibus. *Zachar. epist.
4. ad Bonif. post princ. qua confirmat ea, quæ fac-
erant acta in syn. Franca. Capitul. lib. 3. cap. 1.
& 2.*

CAP. IV.

Episcopus condemnatus, qui impugnator
& fornicator existit, atque res Ecclesiæ post
degradationem, sibi vèdicare nititur: hic om-
nino, ac detestabilis respiciendus est. *Zachar.
epist. 5. ante fin.*

CAP. V.

Clericus vsuras accipiens degradetur, & *Dysp. 49.
abstineat, &c. Elib. c. 20. 1. no lib. 3. tit. 13. c. 1. par. 5. Signis
nor. & par. 13. c. 12. decr.*

CAP. VI.

Clericus, qui non pro emendo aliquid in
nundinis, vel in foro deambulat, ab officio
suo degradatur. *Carth. v. c. 48. Burch. lib. 2. cap.
210. Cajar. lib. 4. c. 112. 1. no par. 6. cap. 285. decr.*

CAP. VII.

Clericus, qui adularionibus, & proditioni-
bus vacareprehenditur, ab officio degrada-
tur. *Carth. v. c. 56. Burch. lib. 2. c. 176. 1. no lib. 3. tit.
15. c. 7. panor. & par. 6. c. 267. decr.*

CAP. VIII.

Clericus maledicus, maximeque sacerdos
cogatur ad postulandum veniam; si noluerit,
degradetur: nec vquam ad officium absque
satisfactione reuocetur. *Carth. v. cap. 57. Burch.
lib. 10. c. 66. 1. no par. 11. c. 11 & par. 13. c. 66. decr.*

CAP. IX.

15. q. 2. c. 1.
vnde ab-
servan-
dum.
Ne quis sacerdotum, vel clericorum more
secularium iudicium accipiat pro impensis
patrocinij monera, nisi in ecclesijs oblata,
&c. Si acceperit, veluti exactor feneratoris, aut
vsurarum possessor secundum statuta parum
degraderetur. *Tarrac. lib. 10. Casitang. lib. 5.
cap. 76.*

CAP. X.

Si de adulterio clericus fuerit conuictus, in
degradatione honoris priorum canonum sta-
tuta feruentur, &c. *Aurel. iij. c. 4.*

CAP. XI.

Siquis clericus furtum, aut falsitatem ad-
miserit, quia capitalia sunt crimina, commu-
nionem concessa, ab ordine degraderetur. *Aurel.
iij. c. 8.*

CAP. XII.

15. q. 2. c. 1.
Abbatibus, presbyteris, ceterisque mini-
stris, de rebus ecclesiasticis, vel sacro ministe-
rio alienare, vel obligare absque permisso, &
subscriptione Episcopi sui nil liceat. Quod qui
præsumpserit, degraderetur, communionem con-
cessa, &c. *Aurel. iij. c. 23. Capitul. lib. 7. c. 275. in fin.
Tarrac. lib. 6. c. 15.*

CAP. XIII.

Clericus vsuras, vel turpelucrum non exor-
ceat, si quis contra hæc statuta venire præsum-
pserit, communionem concessa, ab ordine de-
graderetur. *Aurel. iij. c. 26.*

CAP. XIV.

Qui contra canones ordinauit bigamum,
vel interruptæ maritum vnus anni spatio se
sciat esse suspensum ab omni officio sacerdo-
tij: si contempserit, à communionem elus vsq;
in aliam synodum se fraternitas vniuersa sus-
pendat. Illicite promori degraderetur. *Aurel.
iv. cap. 10.*

CAP. XV.

Ab officio degraderentur presbyteri, & dia-
coni, qui cum coniugibus suis communem le-
ctum, vel cellulam habuerint. *Aurel. iv. c. 27.*

CAP. XVI.

Qui innocentes, aut coram Principe, aut iu-
dicibus accusare conuicti fuerint, si clericus
honoratior fuerit, ab officij sui ordine degra-
deretur, si vero secularis communionem priue-
tur. *Matise. cap. 18.*

CAP. XVII.

Placuit, vt præcepta antiquorum cano-

num, quæ modo in concilio recitata sunt, nul-
lus audeat præterire. Si quis autem quasi con-
rumax transgredietur illa, necesse est, vt de
suo degraderetur officio. *Brac. c. 40.*

CAP. XVIII.

Episcopus, presbyter, aut diaconus si à gradu 11. q. 3. c. 1.
suo iniuste deiectus in sancta synodo innocens
reperiatur, non potest esse, quod fuerat, nisi
gradus amissos recipiat coram altario de ma-
nu Episcoporum: si Episcopus est, orarium,
annulum, & baculum, si presbyter orarium
& planetam, si diaconus orarium, & albam:
si subdiaconus, parenam, & calicem. Sic &
reliqui gradus ea in reparationem sui reci-
pian, quæ cum ordinarentur, perceperant.
*Tolet. iv. c. 27. Burch. lib. 2. cap. 192. Ino lib. 3. tit. 7.
c. 5. par. 6. par. 5. c. 367 & par. 6. c. 237. decret. Am-
selm. lib. 2. c. 27.*

CAP. XIX.

Iuxta statuta priorum canonum, ab ordine de-
graderetur Episcopus, presbyter, aut diaconus,
vel quicumq; ex sacerdotali catalogo, qui cū
extranea suspecta familiaritatem habet. *Cabil-
on. cap. 3.*

CAP. XX.

Si quis presbyter ab Episcopo suo degrada-
tus fuerit, & ipse per contemptum postea ali-
quid de suo officio sine comœtu facere præ-
sumpserit, & postea ab Episcopo suo correptus,
& excommunicatus fuerit, qui cum ipso
communicauit scienter, sciat se esse excom-
municatum. *Concil. apud palat. Fern. c. 9.*

CAP. XXI.

Dictum nobis est presbyteros propter suam *Dist. 86.
negligentiam canonice degradatos, seculari-
ter gradu amisso viuere, & penitentiz agen-
dæ bonum negligere. Vnde statuimus, vt gra-
du amisso ageudæ penitentiz gratia in mo-
nasterio aut canonico, aut regulari mittantur.
Si vero hoc fieri causa quolibet prohibuerit,
vbicumq; sint, penitentia agere non desistat.
Si autem amissio gradus, seculariter viuere volue-
rint, & penitentiam agere neglexerint, ab
Ecclesiæ communionem separentur. *Cabilon.
sub Carolo cap. 40. Burch. lib. 2. cap. 191. Ino par. 6.
c. 236. decret.**

CAP. XXII.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotiū
transiuit, in degradationem transire de-
bet. *Syn. apud S. Medardum. in fine.*

LIBER XL.

De Suspensione.

Suspensiones in clericis, qui immolantur idolis, aut aliquo modo idololatriz fauent. Tit. I.

CAPVT I.

*Dist. 50.
c. 12. Presbyteri.*

Presbyteri, qui immolantur, & postea reuersi sunt ad certamina pro religione peragenda, si non artificio quodam, vt præparent, & persuadeant se tormentis subiectos fuisse, hi honoris quidē cathedram teneant, sed neque offerant, neque concionentur, neque ministrent in factis ministeriis. *Angr. c. 1. Burch. lib. 5. c. 40. In par. 2. c. 49. decr.*

CAP. II.

*Dist. 50.
c. 32.*

Si diaconi eodem modo factificati, & rursus ad certamen redierint, alium quidem honorem habeant, sed cessent ab omni facto ministerio, panem & calicem non ferant, neque pronuncient. Si vero aliqui Episcopi videant labores, & humilitatem, ac tranquillitatem eorū, & velint plus eis dare, aut auferte, habeant potestatem. *Angr. c. 2. (hæc vltima clausula refertur etiam ad cap. 1. vt arbitr.) Burch. lib. 5. cap. 41. In par. 2. cap. 50. decr.*

CAP. III.

Si forsitan Episcopus, aut presbyter, &c. ad quem locus ille pertiauerit, manifestissimum, ac probatissimum cuiuspiam sacrilegi, facinus prænoscent (loquitur de his, qui idola colunt, fœtesque & arbores venerant) hoc ardenti voto emendare neglexerit, loci sui dignitate priuatus anniuius (patio erit sub penitentia constitutus, loco suo in postmodum rediturus. *Telet. xvi. c. 2.*

Suspensiones in schismaticis, & qui contra Pontificem Max. coniurant. Tit. II.

CAPVT I.

*De schismat. c. 1.
c. 2. c. 3.
c. 10. c. 11.*

Illos, qui sponte iuramentum de tenendo schismate præstiterunt, à sacris ordinibus, & dignitatibus decernimus manere suspensos. *Alex. 11. in conc. Later. cap. 2.*

CAP. II.

Suspenditur Sigifredus Moguntinensis Archiepiscopus schismaticus. *Gregor. vii. in syno. Romæ. anni 3. sui Pontificatus.*

CAP. III.

Episcopos Longobardix, qui spreta cano-

nica, & Apostolica auctoritate, contra beati Petrum Apostolorum principem, sacramento conspirauerunt, auctoritate eiusdē beati Petri, ab omni Episcopali officio suspendimus, & à communione sanctæ Ecclesiæ separamus. *Greg. vii. in syno. Rom. anni 3. sui Pontificatus.*

CAP. IV.

Tedaldum Archiepiscopū Mediolanensem, ac Rauennatensem Guibertum inaudita hæresi, & superbia aduersus hanc sanctā Catholicam Ecclesiam se extollentes ab Episcopali omnino suspendimus, & sacerdotali officio, & olim iam factum anathema super ipsos inuouamus. *Greg. vii. in conc. Rom. anni 5.*

De suspensione in clericis reos criminis simoniz. Tit. III.

CAPVT I.

SI Episcopus præbendas, Archidiaconatus, Præposituras, vel aliqua officia, Ecclesiastica vendiderit, vel aliter, quam statuta sanctorum patrum præcipiunt, ordinauerit: ab officio suspendatur. Dignum est enim, vt sicut gratis Episcopatum accepit, ita membra eiusdem Episcopatus gratis distribuatur. *Greg. vii. in syno. Rom. ann. 6. c. 4. ex lib. 6. regist. Calist. lib. 14. c. 9. Tarrac. lib. 5. c. 48.*

CAP. II.

Si quis Episcopus fornicationi presbyterorum, diaconorum, seu subdiaconorum, vel criminini incestus in sua parœcia, pretio, vel precibus interueniente concesserit, vel commissi, sibiq; compertū auctoritate officij sui non impugnauerit, ab officio suspendatur. *Greg. vii. in syno. Rom. anni 6. c. 12. Tarrac. lib. 5. c. 56.*

CAP. III.

Si (pretio) ordinatus aliquis fuerit, eum à missæ celebratione, & Euangelij lectione modis omnibus remouemus. *Greg. vii. lib. 2. regist. epist. 68.*

CAP. IV.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniz fundatores Ecclesiarum, vel heredes ipsorū, potestate, qua eos Ecclesia hucusq; sustinuit, abutuntur, partem decimarum, vel obuectionū Ecclesiasticarū, in quibus ius obtinent patronatus sibi retinentes ex pacto, &c. Quicquid cupiditate ducti taliter à patronis præsentationē teceperint, officio, beneficioq; priuētur, nec ad beneficium, vel adus Ecclesiasticos admittantur, nisi cum eis per sedem Apostolicā fuerit dispensatum, Episcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus scienter curam animarū cōmiserint, ab institutione, & collatione perpetuo sint suspensi. *Concil. habu. in Germania sub Conrado Card. c. 9. 10. 11.*

De suspensione in eos, qui non venerantur res sanctas.

Tit. I V.

C A P. V N I C.

De cons. d. 1. c. 39. Nem. **Q**ui palla altaris mortuū obuoluerit, vel diaconus scapulas suas, diaconus triennio, & sex mensibus à Dominico altari sit alienus, graui percussus anathemate. Quod si clericum presbyter non communuerit, decem annis, & quinque mensibus excommunicatus sit: postea cum grandi humilitate matri reconcilietur Ecclesie. *Clem. epist. 2. in princ. vide Antist. cap. 12. & 13.*

De suspensione in eos, qui in rebus ad missæ sacrificium pertinentibus grauiter peccant. Tit. V.

C A P V T I.

De cons. d. 1. cum omne. c. 4. **Q**ui aliud in sacrificiis diuinis offerat, præter panem, & calicem vino, & aqua permittit, ramdū à sacrificando cessabit, quamdiu legitima penitentia satisfactione correptus, ad gradus sui officium redeat, quod amittit. *Brac. 19. c. 1. in fin. Burch. lib. 5. cap. 1. in lib. 1. tit. 4. c. 2. 4. par. 1. & par. 2. c. 11. decret.*

C A P. II.

De cons. d. 1. Rota. um. c. 11. Quicumque sacerdotum diceps diuino altari sacrificium oblaturus accesserit, & se à communione suspenderit, ab ipsa, qua se indecenter priuauit gratia communionis, anno vno repulsum se nouerit. *Telet. xij. cap. 5. in par. 2. cap. 114.*

De suspensione in eos, qui in festis sollemnibus absunt ab Ecclesia, & qui diem dominicum non celebrant.

Tit. VI.

Vide lib. x. & lib. xij. tit. xiv.

De suspensione in Episcopos, qui aliquos ordinant contra statuta Ecclesie. Tit. VII.

C A P V T I.

Dist. 55. Nullus. 6. 8. **S**i quis penitentem, digamum, vel viduatum maritos ordinauerit, anno integro missas facere non præsumat. Si præsumperit, à communione eius vsque in aliam synodum se fraternitas vniuersa suspendat. Illicite promoti degradentur. *Aurel. v. c. 10.*

C A P. II.

Licet ad synodum, aut per vos, aut per per-

sonam vicariam debuieris adesse, vt ordinationis tue, quam fecisse diceris, in synodali conuentu redderes rationem, &c. At nūc vero duplici rearteneris adstrictus, cum non solum cōtra venerabilium patrum, sed etiam contra tua venisse decreta comprobis. Quapropter hoc communi in Christo deliberatione sancimus, vt quia filium nostrum Protadium statuta canonibus per vos inserta, & vos simili sententia cōstringunt, vsque emissio anno missas facere non præsumas. *Carpentorac. in epist. ad Agrethum Episc.*

C A P. III.

Episcopus pro ordinationis temeritate (loquitur de eo, qui quempiam ante legitimam aetatem, aut bigamum, aut penitentem, aut eum, qui publice aliquando arripus est, ordinauerit) sex mensibus à celebrandis officiis sequestretur. Quod si missas intra statutum tempus facere præsumperit, anno integro omnium fratrum caritate priuetur. Quis harum promotionum testis extiterit, anno integro à communione pellatur, qui si infirmitate deciderit, ei viaticum non negetur. *Aurel. 9. c. 6.*

C A P. IV.

Episcopus, qui inuitum, aut reclamantem *Dist. 74. c. 1.* præsumperit ordinare, annali penitentia subditis missas facere non præsumat. *Aurel. 19. cap. 7. Terracen. lib. 6. cap. 8.*

C A P. V.

Episcopus, qui in diocesibus aliena ordinauerit alienos clericos, vel consecrauerit altaria, anno à missarum celebrata cessabit. *Ibid. cap. 15.*

C A P. VI.

Si quis Episcopus sciens seruum, vel colonarium ordinauerit, anni spatio missas facere non præsumat. *Ibid. c. 25.*

C A P. VII.

Qui contra canones bigamum, vel interuentum maritum ordinauerit diaconum, aut presbyterum, vnius anni spatio se sciat esse suspensum ab omni officio sacerdotij. Si contempserit, à communione eius vsque in aliam synodum se fraternitas vniuersa suspendat. Illicite promoti degradentur. *Aurel. v. c. 10.*

C A P. VIII.

Nullus clericum, seu leotorem alienum sine sui concessione Episcopi, vel promouere, vel sibi quibuslibet conditionibus audeat vendere. Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacumque presumptione transgressus, memoratæ personæ ab honore, vel officio suscepto iuxta arbitrium sui Pontificis suspendatur; Episcopus vero, qui ordinauerit, sex menses missas facere non præsumat. Item qui seruum ordinauerit. *Aurel. v. c. 5. & 6.*

C A P. IX.

Vbi Episcopus obierit, si quis Episcopus clericos ordinauerit, vel altaria consecrauerit, vel quidquam de rebus ecclesie abulerit, & monitus non restituerit, anno integro missas facere non præsumat. *Aurel. v. c. 8.*

Nullus ex laicis, & absque annua conuersatione præmissa, Episcopus ordinetur. Si hoc quisquam Episcoporum transgredere quacunque conditione præsumperit, anno integro ab officio, vel caritate fratrum habeatur extitans. *Aurel. v. c. 9.*

De suspensione in eos, qui non seruant formam ab Ecclesia præscriptam in electionibus. Tit. VIII.

CAPVT I.

De elect. c. 7. Gr. ex. c. 16. ord. tit. 10. 4. coll.
Statuimus, vt nullus in Episcopum eligatur, nisi qui iam tricesimum ætatis annum egerit, & de legitimo sit matrimonio natus, qui etiam vita, & scientia commendabilis demonstraretur, &c. Clerici si contra formam istam quemquam elegerint, & eligendi potestate tunc priuatos, & ab Ecclesiasticis beneficiis triennio se nouerint suspensos, dignum est enim, vt quos timor Dei à malo non reuocat, Ecclesiasticæ tamen coercet seueritas disciplinæ. *Alex. iij. in conc. gener. Later. cap. 3. in fi.*

CAP. II.

De elect. c. 43. Gr. potestatem ex. c. 10. ord. tit. 10. 4. coll.
Qui electionem huiusmodi (per sacralæm c. 43. Gr. potestatem) præsumperit celebrare, ab officio, & beneficiis per triennium suspendatur, eligendi tunc potestate priuati. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 25.*

De suspensione in eos, qui indignis conferunt beneficia, aut confirmant. Tit. IX.

CAPVT I.

De elect. c. 4. Gr. ex. c. 11. ord. tit. 10. 4. coll.
Qui approbauerit indignum, non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate, verum etiam à perceptione proprii beneficii suspendatur, quousque, si quom fuerit, indulgentiam valeat promereri, si conuictus fuerit in hoc per malitiam excessisse, grauiori subiaceat ultioni. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 26.*

CAP. II.

De prob. c. 29. Gr. ex. c. 5. ord. tit. 10. 4. coll.
Præcipimus, vt Prælati prætermissis indignis assumant idoneos, qui Deo, & Ecclesiis velint, & valeant gratum impendere famulatum fiatque de hoc in provinciali concilio diligens inquisitio annuatim, ita quod qui post primam, & secundam correptionem fuerit repperitus culpabilis, à conferendis beneficiis per ipsum concilium suspendatur, &c. Huiusmodi suspensionis sententia præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprii Patriarchæ minime relaxetur. *Ibid. c. 30.*

De suspensione in Metropolitanos, qui non vocant Episcopos ad syno-

dum, & in Episcopos non venientes. Tit. X.

Vide lib. iv. tit. lxxv. quibus addit.

CAPVT I.

De conc. c. 23. Gr. ex. c. 5. ord. tit. 10. 4. coll.
Quisquis hoc salutare statutum neglexerit adimplere (de concilio provincialibus singulis annis celebrandis) à suis beneficiis, & executione officij suspendatur, donec per superioris arbitrium eius suspensio relaxetur. *Innoc. iij. in conc. gener. c. 6.*

CAP. II.

Si intra biennium Metropolitanus synodum non indixerit, anno integro missas facere non presumat. Si Episcopus vocatus non ægrotans non venerit, simili sententiæ subiacebit. *Aurel. iij. c. 1.*

De suspensione in Episcopos peregrinos, qui in parochia aliena iniussu Episcopi miniitranst.

Tit. XI.

Vide lib. iv. tit. lxx.

De suspensione in clericos intemperantes, & luxu ditos. Tit. XII.

CAPVT I.

De conc. c. 14. Gr. ex. c. 3. ord. tit. 10. 4. coll.
Siquis super his (de crapula, & ebrietate) de vitiis culpabilem se exhibuerit, nisi à superiore & bene-communitis satisfecerit competenter à beneficio, vel officio suspendatur. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. c. 15.*

CAP. II.

De elect. c. 1. Gr. ex. c. 1. ord. tit. 10. 4. coll.
Non solum clerici minores, verum etiam Prælati (indulgent) confessionibus, &c. missarum celebrant sollempnia vix quater in anno, &c. Hæcigitur, & similia sub pœna suspensionis penitus inhibentur, &c. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 17.*

CAP. III.

De diff. 55. c. 1. Gr. ex. c. 1. ord. tit. 10. 4. coll.
Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiouum fomes, ac nutritrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, vt ordo patiat, aut triginta dierum spatio communionem statum submouendum, aut corporali subdugendo, supplicio. *Agath. c. 41. Penet. c. 13. Burch. lib. 14. c. 11. Ino. par. 13. cap. 79. de cr. Capitul. lib. 7. cap. 218. & 270.*

CAP. IV.

De diff. 54. c. 1. Gr. ex. c. 1. ord. tit. 10. 4. coll.
Si Episcopus, presbyter, diaconus canes ad Episcopum venandum, aut accipitres habuerit, Episcopus tribus mensibus se suspendat à communionem presbyter duobus mensibus se abstineat, diaconus vero ab omni officio, vel communionem cessabit. *Agath. c. 55. Epian. cap. 3. Form. c. 17. & 100.*

postolo precipiente : Nolite ebriari vino , in *Ephes.*
quo est luxuria, *Turon. cap. 2.* 3.

CAP. VI.

De suspensione in clericos incontinentes, & in eos, qui eisdem fauent.

Tir. XIII.

CAPVT L

SI quis hac de causa (id est propter incontinen-
tiam) suspensus, divina celebrare praezum-
pserit, non solum ecclesiasticis beneficiis po-
lietur, verum etiam pro hac duplici culpa
perpetuo deponatur, &c. *Inc. iij. in conc. gen.*
Later. s. 4.

CAP. II.

*Dif. 11.
Nulla
e. 5. & e.
e. 6. Prae-
ter.*

Ipla sancta synodus hoc capitulum sub ex-
communicatione statuit, dicens: *Quicumque*
sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post
constitutum Leonis de castitate clericorum,
concubinam palam duxerit, vel ductam non
reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, aucto-
ritate beatorum Apostolorum Petri, & Pauli
praecipimus, & omnino contradicimus, ut
missam oon cantet, neque euangelium, vel
epistolam ad missam legat, neque in presby-
terio ad divina officia cum iis, qui praefate con-
stitutioni obediens fuerint, maneant: neque
partem ab ecclesia suscipiat, quousque ad nobis
sententia super huiusmodi, Deo concedente,
procedat. *Nicol. y. in syno. Rom. exij. Episco-
porum. luo lib. 3. tit. 11. cap. 3. panor. Casar. 8.
cap. 44.*

CAP. III.

Qui à subdiaconatu vxoribus vacat, ab omni sacro ordine remoueatut, &c. Si vero Episcopi consenserint eorum prauitatibus, ipsi officij interdictione multentur. *Urban. 11. in syn. apud Meliam. cap. 12.*

CAP. IV.

Subdiaconus defuorā vxore, et aliam duxit,
ab officio remoueat, & habeat inter
ofitarios, vel lediores, ita vt Euangelum, &
Apostolum non legat, ne qui Ecclesie seruiat,
publicis officiis seruire videatur. Qui ve-
ro tertiam acceperit, absteotusbieonio, postea
inter laicos, teconcliatius per penitentiam,
communice. *Toler. i. cap. 4. Mart. Bracar. c. 44.*

CAP. V.

Licet à patribus coelestis fuerit constitutum, ut quicumque sacerdos, vel leuita filiorum procreatione optam dare fuisset coniunctus, à communione dominica abstinere: Nos tamē &c. decreuimus, ut sacerdos, vel leuita coniugali concupiscentiæ inhærens, vel à filiorum procreatione non desinens, ad altiore gradum non ascendat, neque sacrificia Deo offerre, vel plebi ministrare præsumat. Sufficiat tantum, ut à communione non efficiatur alieni. Sed ut hæc valeant obseruari, fomentum omnium vitiorum oportet abscindi A-

Qui altario deferuiot, si subito inflenda *Dile. 50.*
carnis fragilitate corruerint, & perituerint, *c. 52. c.*
in potestate Pontificis est non diu suspendere, *17. 5. 8. c.*
vel deficiōs polioxiore tempore ab Ecclesie
corpore segregare. Sed altaria officia non as-
sequuntur. *Iter. c. 5. Raban. c. 1. de penit. Durst. lib.*
19. c. 7. 4. in opar. 13. c. 87. descr.

CAP. VII.

Nullus clericorum à subdiacono, & supra, quos vtorque in proposito suo accipere inhibere potest, si forte la habeat, mificatur vxori; quod si fecerit, laica communione contentus, iuxta prorum canonum statuta ab officio depouatur. Quem si sciens Episcopus suus in hac utilitate permissionis viuente, ad officium postea admitteret, & ipse Episcopus ad agenda pœnitentiam tribus mensibus fir à suo officio lequestratus. *Ancl. li. cap. 2.*

CAP. VIII.

Nullus Episcoporum, presbyterorum, & diaconorum extaneorum mulierū intra domū præsumat habere solatium, quibus etiam pro vituitate sua aliqua familiaris regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicere similiter prohibemus; ne sub cōcessa sibi licetia parentali, ex earū sequepdis memoratoris vita, vel opinio polluat. Quod si Episcopus nunc vetitis uti sub quadam præsumptione voluerit, anno vno à Metropolitano, vel à comprouincialibus suis ab officio suspendatur. *Anel. v. c. 3.*

CAP. IX.

Si pſterbyter, diaconus, ſubdiaconus infan-
tes procreauerit, aut adulterium commiſerit,
&c Archipreſbyter hoc Epifcopo, aut Archi-
diacono non intimauerit, integro anno non
communicet. *Ant. f. c. 20.*

Varia suspensiones. Tit. XIV.

CAPVT I.

Qui vsurarij manifesti oblationem acceperit, aut Christianaz tradiderit sepulture, quz acceperit, reddere compellatur, donec ad arbitrium sui Episcopi satisfiat, et ab officij sui maneant executione suspectos. *Alex. in. in concil. Later. cap. 25.*

CAP. II.

Cum ex officio teneantur Prælati, non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odiosi multorum incurrit, &c. Cum super excessibus suis quisquæ fuerit infamatus si fuerit grauis excessus, erit non degradatur ab ordine, ab ordinatione ræmo amoueatur omino, quod est secundum Euâgelicam sententiam à villicatione villicum amoueri, qui non potest villicationis suæ digram: reddere rationem, &c. Regulares facilius, & liberius possunt à suis administrationibus amoueri,

De vfar.
c. 3. Gr.
ix. co. 10.
c. 2. 3 m 1.
col.

Deatm
6.14.
Queli-
ter 2 &
quante 2
Greg. 12.
c. 6. 4. 10.
li. 10. 4.

5. $\Gamma_{\text{ref. 16}}$
a.

Innoc. 19. in conc. gen. Lateranen. cap. 8.

CAP. III.

Statuimus in cunctis Ecclesiis, ut chrisma, & Eucharistia sub fidei custodia, clauibus adhibitis, conseruentur, &c. Si vero is, ad quem spectat custodia, ea incaute reliquerit, tribus mensibus ab officio suspendatur, &c. Innoc. 19. in conc. gen. Later. c. 20.

CAP. IV.

Qui filium in Ecclesia, vbi est pater, canonicare præsumpsit, & suis beneficiis suspendatur. Innoc. ibid. 3 c. 31.

CAP. V.

Sane parochialis sacerdos, qui tales coniunctiones (clandestinas) prohibere contempserit, aut quilibet alius regularis, qui eis præsumpsit interesse, per triennium ab officio suspendatur, grauius puniendus, si culpæ qualitas postulauerit. Innoc. 19. in eodem conc. c. 31.

CAP. VI.

Quamquam admonita doctorum, & statuta patrum sacerdotes indoctos prohibeant consecrari, opportuni temporis moderatione, si Episcopus inueniatur indoctus à Metropolitano proprio, & deinceps sacerdotes, presbyteri, diaconi, vel etiam subdiaconi à suo Episcopo, ut doceri possint, admoneantur. Interim subiecti sacerdotes, & tales clerici ad tempus à celebratione diuinæ hostiæ, & officii suspendantur, ut docti valeant ad debitum ministerium aduenire. Conc. Roman. sub Eugen. 19. & Leone 19. c. 4.

CAP. VII.

Si quis post huius nostræ prohibitionis promulgationem malo studio, sine odio, siue vindicta ignes appoluerit, vel apponere fecerit, aut appositotibus consilium, vel auxilium scienter tribuerit, excommunicetur, & si mortuus fuerit incendiarius, Christiana cateat sepultura. nec absoluitur, nisi prius damno, cui inuita, secundum facultatem suam refarcito iure, se vltius ignem non appositurum. Penitentia autem ei datur, ut Ierosolymis, aut in Hupania in seruitio Dei per annum integrum permaeat. Si quis autem Archiepiscopus hoc relaxauerit, damnum restituat, & per annum se ab officio Episcopali absteineat. Syn. Roma. sub Ioann. 9. c. 14. vel 18. Eugen. 19. in conc. Remen. c. 9. al. 15.

CAP. VIII.

Clerici non tantum varietate colorum; si moniti de hac re infra quadraginta dies non obtemperauerint, Ecclesiasticis beneficiis priuentur. Episcopi vero, si præfixam penam interrogare neglexerint, quia inferiorum culpæ ad nullos magis referendæ sunt, quam ad delinquentesque rectores, tamdiu ab officio Pontificali abstineant, donec penam à nobis constitutam clericis sibi subiectis imponant, nec eam, nisi præcedente optima satisfactione, relaxent. Eugen. 19. in conc. Remen. c. 2.

CAP. IX.

Si presbyter consecratur ante ordinationem

se peccasse, non offerat, maneat autem in interdictis (numerus) propter vilitatem, &c. Si vero neque consecratur, neque conuincitur, in sua ipse est potestate. Neos. c. 9. & 10. de illicito. Mart. Bracc. 25. Riban. 1. de penit. Burgh. lib. 2. c. 48. & 49. Ius lib. 3. tit. 33. c. 18. 19. par. 6. c. 149. & 150. decr.

CAP. X.

Contumaces clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab Episcopo cortigantur; & si qui prius gradibus elati superbia, communionem sortasse contempserint, aut Ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint, petegit eis communio tribuatur, ita ut cum eos penitentiæ cor exierit, scripti in matricula gradum suum, dignitatemque suscipiant. Agath. c. 2. Capitul. lib. 7. c. 311. Ius par. 6. c. 366. decr.

CAP. XI.

Qui altario ministrant, &c. ab omni humano sanguine, etiam hostili se abstineant. Vbi duo annis, tam officio, quam communionem priuentur, quibus vigiliis, ieiuniis, &c. expiuntur: ita officio, vel communioni reddantur, sed non vltius ad officia potiora probentur. Hier. c. 1.

CAP. XII.

Vbi Episcopus obicit, nullus Episcopus quidquam de rebus Ecclesiæ præter huiusmodi sententiam præsumat auferre. Si forte, conuentus ab instituto Pontifice sine dilacione oblati testatur. Sin minus anno integro missas facere non præsumat. Aurel. v. c. 6.

CAP. XIII.

Si bis vocatus Episcopus à Metropolitano aut mittetur, aut venire distulerit, tunc à caritate Metropolitani sui noceat esse suspensum, donec ad præsentiam eius veniens, causæ ipsius, de qua petetur, reddiderit rationem. Quod si paruerit Episcopum ipsum contra iustitiam fatigatum, is, qui eum iniusta interpellatione pulsauit, anni spatium à communione Ecclesiastica suspendatur. Aurel. v. c. 17.

CAP. XIV.

Quicumque culpabilis inuentus clericus, aut honoratus de ciuitate ad monasterium fuerit deputatus, sic Abbas cum illo, qui dicitur, agat, sicut ab Episcopo manifesta correptione fuerit ordinatus: aliter Abbas tempus aliquod suspendatur. Narbon. c. 6.

CAP. XV.

Si quis sacerdotum, secundum statuta concilii Valentini, ad humanam decedentis Episcopi mēbra venire cōmonitus, appellantis clericis, distulerit apud synodum, siue apud Metropolitani Episcopum, tempore anni vnius non habeat faciendi missam, nec comunicandi omnino licentiam, &c. Taler. viij. c. 3. vid. Pal. Hispan. c. 4. Burgh. lib. 1. c. 216. Ius par. 5. c. 330. decr.

CAP. XVI.

Energumeni tamdiu erunt ab officij sui ordine, & loco suspensi, quousque vnius anni spatium per discretionem Episcopi inueniantur ab incursu dēmonum alieni. Tolosan. xi. cap.

"dicitur
synodus
Leo.

23. q. 8.
cap. 32.
Pefum.

15. q. 8. c. 1.
2. Qui
c. 4.
Signi.

Dif. 30.

Dif. 30.
c. 56. De
hui.

Dif. 33.
c. 3. Com-
munis.

CAP. XVII.

Episcopi qui reliquias portant, non in selulis vehantur à diaconibus, sed pedibus eant, vel quamdiu in hoc vitio erunt à factificando cessabunt. *Bracaj. cap. 5.*

CAP. XVIII.

Alterius clericum nemo sollicitet neque fugientem recipiat, nemo celest, nemo ordinet. Si quis tempore confuturo fugitium non reduxerit, tamdiu excommunicatus sit ipse receptor Episcopus, & remotus à suis officiis, quamdiu fugitiuus sub sua potestate fuerit remotatus. *Tolet. xij. c. 21.*

CAP. XIX.

Episcopi, qui hactenus tantam silentio eonsenserunt præsumptionis perniciem (*loquuntur de Episcopis, qui laicos permittunt res omnes monasticas, ut Abbates, libere administrare*) durius arguantur. Et si deinceps istud sine vindicta dimiserint, aut agere in suis parochiis consenserint, tribus mensibus hoc synodali iudicio, à missatum solemnitus se abstineant, & suum tantum Ecclesie communionem contenti sint. *Melden. c. 10. ex concil. Holonien.*

CAP. XX.

De clericis ruralibus concubinariis expressus rigor superius obseruetur, quorum Archidiaconi, si eos in iniquitatibus voluerint confouere, vel eorum dissimulare excessus, sciatis ab officio se suspensos: & si in suspensione permanserint, eos præcipimus per Episcopos suos à dignitatibus remoueri, *Concil. habitum in Germania sub Conrado Card. c. 3.*

CAP. XXI.

Firmiter prohibemus, ne (*Prælati*) in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competentis admonitione præmissa, & præsentibus personis idoneis, per quas sine necesse fuerit, possit probari admonitio, promulgare præsumat, & si Prælati contra hoc fecerint, & admonitus errorem suum non reuocauerit, per mensem ab ingressu Ecclesie sit exclusus. *Conc. habit. in Germania sub Conrado Card. c. 4.*

CAP. XXII.

Quoniam in quibusdam locis Alemanix fundatores Ecclesiarum, vel hæredes, ipsorum potestate abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obventionum Ecclesiasticarum, in quibus ius obtinent patronatus, sibi retinentes ex pacto, repræsentant clericos ad eas-

dem, Qui ex causa cupiditate ducti, taliter à patronis præsentatione receperunt, officio, beneficioque priuentur, &c. Episcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus scienter curam animarum commiserint, ab institutione, & collatione perpetuo sint suspensi. *Concil. in Germania sub Conrado Card. 9. 10. 11.*

Qui presbyteri cessare debeant à celebratione diuinorum.

Tit. XV.

Præ lib. vij. tit. lxx. quibus addæ.

CAPVT VNIC.

Presbyter, diaconus, clericus, in aliena parochia sine licentia Episcopi non sit, si fuerit, amplius non ministret, reuocatus ab Episcopo, nisi reuertatur, illic ut laicus communicet. *Appl. c. 15.*

Communia de suspensione.

Tit. XVI.

CAPVT I.

Reprehensibilis valde consuetudo inoleuit, ut fratres, & coepiscopi nostri, seu etiam Archidiaconi, quos appellatos in causis existimant, nulla penitus admonitione præmissa, suspensionis, vel excommunicationis in eos ferant sententiam, &c. Statuimus, ut nec Prælati, nisi canonica communione præmissa, suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos: nisi forte talis sit culpa, quæ ipso genere suo excommunicationis poenam inducat, &c. *5. 7. 9. 62. Alex. 11. in concil. Later. c. 6.*

CAP. II.

Ne à communione suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad causam suam dicendam electorum iudicium die statuta litteris euocatus minime occurrerit. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. ante med. Hadr. ad Episcop. Medio. cap. 5.*

CAP. III.

Communia suspensa restituitur demonstranti causas, quibus id acciderat, iam esse deteras, & probrenti conditiones pacis impletas. *Innocent. epist. 16. in prin.*

Explicit tota Iuris Pontificij veteris Epitome Deo
Opt. Max. laus, & gloria.